

LLYFR

Gweddi-Gyffredin,

A Gweinidogaeth y

SACRAMENTAU,

Chynneddfau a Seremoniau
Eraill yr EGLWYS.

YN OL ARFER

EGLWYS. LOEGR :

A

P S A L M A U

D A F Y D D,

Fel maent bwyntiedig i'w Darllain a'u Canu yn yr
E G L W Y S Y D D.

Ynghyd a Nam yn un deugain
E R T H Y G L A U C R E F Y D D.

M W Y T H I G :

Argraphwyd ac ar werth yno gan ANN PRYS,
MDCCLXXXVIII.

Bannau y LLYFR hwn.

R Rhagymadrodd.

Am Wasanaeth yr Eglwys.

Am Ceremonïau.

Y Drefn pa wedd yr appwyntir y Psallwyr i'w darllain.

Y Drefn pa wedd yr appwyntir y rhannau eraill o'r

'Sgrythyr Lân i'w darllain
Tabl o'r Llithiau ar Psalmau priod.

Tablau, a Rheolau am y Gwyliau a'r Ympridiau trwy yr flwyddyn.

Y Calendar, gyda Thabl y Llithiau.

Y Drefn am Weddi Foreuol.

Y Drefn am Bryanhawnol Weddi.

Credo St. Athanasius.

Y Litani.

Gweddïau, a Diolch ar amryw achosion.

Y Colectau, yr Epistolau, a'r Esengylau a arferir wrth Ffistriad y Cymmun bendigedig, trwy yr Flwyddyn.

Trefn Ministriad y Cymmun bendigaid.

Trefn Bedydd Public a Phrheifat.

Trefn Bedydd rhai mewnoedran addfedach.

Y Catechism, gyd a Trefn Conffurmiad Plant.

Trefn Priodas.

Gofwy a Chymmun y Claf.

Trefn Claddedigaeth y Marw.

Diolch Gwragedd yn ôl Esgor Plant.

Comminasiwn, ne Gyhoeddiad llidiau grwydd a Barnedig-aethau Duw yn erbyn Pechaduriaid.

Y Psallwyr.

Tren Gweddïau i'w harfer ar y Môr.

Ffurf Gweddi i'r Pummed dydd o Dachwedd.

Ffurf Gweddi i'r Degfed ar hugain o Jonawr.

Ffurf Gweddi i'r Nawfed ar hugain o Fai.

Y RHAGY MADRODD.

DOethineb Eglwys Loegr vdoedd, e pan gyntaf y lluniwydd iddi Liturgi public, cadw cyfrwng y ddau eithiaf, na byddai rysyth i wrthod, na rhy hyblyg i o-dded e newid arno. Canys megis o'r naill du mae prawf fathredyg yn dangos, dyfu o amrafael anghymwysderau, lle y cyfnewidiwyd (heb fod angenrhaid eglur yn prii) y pethau drwy bwyll da a sefydliadid; A'r rhai hynny gan mwyaf yn amlach, a dwysach na'i drygau, a amcanwyd eu diwygio drwy y cyfryw Newidiad. Felly, o'r tu arall, yn gymmaint a bod ffurfiau gosodedid o Wafan-aeth Duw; a'r cynneddfau, a'r seremoniau pwyntiedig i'w harfer yn bethau indiff-
rent; a newidiadwy ac a gyffesir eu bod felly; Rhe-
fwm yw eu newid a'u hail-
weddu ar ddwys a phwyf-
fawr ystyr; yn ol ac y bo
amryw angen y'i amseroedd
a'r achlysurau yn gofyn,
modd y gwelo gwyr o Aw-
durdodd o amser bwygilydd
fod yn rheidiol neu yn fudd-
iol. Fel hyn y gwelwn gan-
hiadu o'r Eglwys yn Nheyr-
nastad amrafael Dywyfogion
o Goffadwriaeth bendigedig,
er pan ddechrenodd y Re-

fformasiwn, ariawn a dwys
vflyriau yn ei chymmell i
hennu, wneuthur y cyfryw
newidiadau mewn rhyw be-
thau ac a farnwyd yn eu pri-
od Amseroedd yn gymmwys.
Eithr fel y bu yn oestad fa-
fadw, yr holl Rannau cy-
fannol ac hanfodol o honi
yn un hyd heddw, (yn gy-
stal yn y defnyddiau pennaf,
ag yn ei l'uniaethiad a'i
thre'n.) ac a safant etto yn
gadarn ac yn ddiyscog, er
holl anturiau oler, a ruth-
rau rhychwyllt a waned i'w
herbyn gan rai anwaftad, ac
a ddangosafant bob amser y-
chwaneg o ferch i'w hewy-
llys a'u helw priod, nag o'r
ddyled fydd arnynt i'r Cy-
ffredin.

Trwy ba foddion anaddas
ac i ba ddibenion trwch, y
daeth bwrw heibio arfer y
Liturgi (er ei bod yn Orch-
ymmynedig drwy gyfreith-
iau y Deyinas, y cyfryw na
ddiddymwyd erioed etto)
dros amseroedd y diweddar
helbol trwch anhapus, rhy-
yspys, yw i'r Byd, ac nid oes
gennym Ewyllys ymma i'w
hadgoffau. Eithr pan, ar
ddedwydd Edfrydiad Gras y
Brenhin, yr oedd tebygol
ym mhlith pethau eraill, y
dychwelai hesyd ar unwaith

Ar-

Y Rhagymadrodd.

Arfer y Lituigi (canys erioed ni ddiddymmwyd hi drwy gytraith) oni wneud cais cyflym i'w rhagflaenu hi; y rhai a'u gwnaethant yn fwyaf rhann o'u gorchwyl, tan y Gamrwyfsg ddiweddar, ddwyn y Gwerin i ddiflasu arni hi, hwy a gantuant y perthynai iddynt am y dalai eu Cymmeriad da a'u helw (oddiethr iddynt rwydd-gydnabod eu hamryfedd, yr hyn beth anhawd iawn dwyn y cyfryw Wyr i'w wneuthur) a'u llawn egni wrth-ladd ei dwyn hi i fewn eilwzith. A thuag at hynny y taned ar léd liaws o Bamphledau yn erbyn y Llyfr Gweddi Gyffredin. Yr adrifwyd yr hen wrth resymmau, ac a arddodwyd rhai o newydd ychwaneg nag a wneuthid o'r blaen, fel yr ai yn unchwydd eu nifer. Ar fyrr, llawer taer ymgais a wnaethpwyd at Râs a Mawredd y Brenhin, am gael adchwilio y Llyfr dywededig, a chael newydd ynddo, ac ychwanegu atto y cyfryw bethau a dybygid yn gymmwys er esmwythdra i dyner gydwybodau (y gweiniaid) yr hyn beth ein Harglwydd Frenhin, o'i dduw- iol duedd i rododi bodlonrw

ydd (cyn belled a thrwy reioed ni gellid disgwyl i'w ddeiliaid oll, o ba hygoel- edd bynnag, yn rhwydd rafol a ganniattaodd

Yn yr hon ail olygiad ni a ymroesom i gadw yr unrhyw ar dymmer a welwn ei harferu ar y cyffelyb achos yn y cynamfêroedd. Am hynny o'r amrafael Newidiau a ddygwyd ger ein bron: bw- riafom heibio gynnifer oll yn gystal a dywysent aflw- ydd ar eu hôl (megis yn dir- gel daro ar ryw Athrawiaeth ofodedig, neu ryw ddefod ganmoladwy yn Eglwys *Loegr*, neu yn hytrach holl Eglwys Gatholig Crist,) a'r cyfryw na arwyddoccaent ddim, eithr oeddynt lwyr wagfaw a gorwag. Ond y cyfryw newidiadau a ddyg- wyd attom (gan bwy byn- nag, tan ba rith, neu i ba berwyl bynnag) a welom ar ryw tesur yn llefawl a budd- iol, nyni o wir barodrwydd ewylllys a ymfodlonafom yn- ddynt; nid o herwydd ein cymmell trwy nerth Argu- ment i hynny, i'n arghoe- ddi y gorsyddai gwneuthur y newidiadau dywededig. Canys llawn ddiogel yw gen- nym yn ein meddyliau ac wele ni ymma yn proffesu hynny i'r Byd oll nad yw

Y Rhagymadrodd

y Llyfr, megys yr ydoedd o'r ai trwy gynnewidiad, angh-
blaen wedi ei sefydlu drwy waneiad, nu todd arall,
gyfraith, yn cynnwys ynddo gwafanaethed hyn o gytrif-
ddim yngwyrthwyneb i Air yn gyffredinol; Gwnaeth-
Duw, nac i bur Athrawi-pwyd y rhan fwyaf o'r cyf-
aeth, na dim na allo Gwr newidiadau, naill ai yn gyn-
Duwiol a chydwybod dda ei taf er manylach gyfarwyddo
arfer ac ymddarostwng iddo, y Gweinidogion ar bob rhan
ac na ellir ei iawn amddiffio Wafanaeth Duw; a h yn a
yn yn erbyn pwy bynag a'i wneir yn bennaf yn y Calen-
gwrthwynebo; os caniet-derau a'r Rubricau; Neu
teir iddo gymmeriad cyfiawn yn ail, i adrodd yn briodo-
a hygar, y cytryw o wir lach ryw eiriau neu ddywe-
iawnder cyffredin ac a ddy-diadau a arferwyd gynt,
lid ei roddi i bob ysgriften-drwy lesferydd cyffonach i
nadau Dynion, yn enwedig Dafodiaith yr amlerau pre-
y cytryw a ofodir allan trwy fennol, ac er mwyn egluro
awdurdod, ac yn gyfartal a'r yn amlyccach, ryw eiriau a
cyfieithiadau rhagoraf o'r dywediadau eraill a ddygent
ysgrythur lan ei hun. Am arwyddocâd amwys, neu
hynny ein diben cyffredinol a oeddynt hylithr i gangym-
ni yn hyn o waith ydoedd, meriad Neu yn drydydd,
nid boldoni nac un blaid nac yr adrodd yn rhuglach y cy-
arall yn neb rhyw un o'n go-fryw Rannau o'r Ysgrythur
fynnion anrhesymmol; ond lan, a ddoded o fewn y Li-
gwneuthur yr hyn i'r eithaf turgi, y rhai yn awr a dret-
on dealidwriaeth ni, a ddir-nwyd i'w darllain yn en-
nadsom y dueddai fwyaf at wedig yn yr Epistolau a'r
ddiffyniad Heddwch ac un-Efengylan, ac ymrafrl le-
deb yn yr Eglwys, i beri oedd eraill, yn ol cyfieithiad
parch ac i annog i Dduwiol-diweddaf y Bibl. A barn-
deb a delosiwn yn Gyhoedd wyd yn gymmhesur anghwa-
Wafaneth Duw; ac i dor-negu yn eu gweddus leoedd,
ri ymmaith achlysur oddi-ryw weddiau, a ffurfiau o
wrth y fawl a geisiant gan-ddiolwch wedi eu cymmhw-
llaw i wrthddadlennu, a chyn-yso i achlysurau priodol; yn
hennu yn erbyn Liturgi yr bennodawl, i'r fawl y fy'ar
Eglwys; Ac am a berthyn y Môr gyd-a Gwafanaeth
i'r amryw idau oddiwrth y am Fedydd y fawl a ynt o

Am Seremoniau.

oedran addfedach; yr hwn gymmeradwyo ein purdeb
er nad oedd mor angenrheidiol pan luniwyd y Llyfr om) i gydwybodau pawb oll
cyntaf, er hynny o herwydd er bod yn yspys i ni mai
cynnyddiad *Anabaptism*, a ammhossibl yw bodloni pawb
ymlusgodd i'n mysg ni drwy (pan fo'r fath amrywiaeth o
benrhydd-der yr amferoedd athrylith, o ffansi, ac o bri-
diweddar, a aeth yr awr hon od elw yn y Byd,) ac nad
yn angenrheidiol ac a âll allwn ddisgwyl y bydd i wyr
lod yn fuddiol rhagllaw i fe o yspriedoedd terfysgus, gor-
dyddio priodoriion yn ein phwyllus a chynddynnog,
Panwledydd tra-mor, ac e- ymfodloni i' ddim o'r dull
raill a droer i'r ffydd. Od yma, a ellir ei wneuthur
oes a ddeisyfio gyfrif yspy- gan neb arall ond ganddynt
fach o hob cyfnewidiad yn hwy eu hunain: Er hynny
un rhann o'r Liturgi, cym- i gyd y mae gennym oibaith
merid y Boen i gyd-gym- da am a gyflwynir ymma, ac
haru y llyfr hwn o'r cynatt: a holwyd yn ddiwyd iawn
nid oes ammeu na chaiff we- ac a ddiheurwyd gan Gy-
led yn eglur yr achos a oedd manteydd y ddwy Dalaith, y
o'r gyfnewid. derbynnir er hefyd ac y

A chan i ni ymegnio fel cymmerir yn dda gan gyn
hyn i dalu ein dyledswydd nifer oll o feibion Eglwy-
yn hyn o orchwyl pwystlwr, Loegr a ydynt lofr, hedde,
megis tan olwg Duw, ac i ychol, a gwir Gydwybodus.

---

*Am SEREMONIAU, Pa ham y diddymwyd rhai,
ac y cedwir eraill.*

O'R Seremoniau arfere- ant tu fewn i'r Eglwys drwy
dig yn yr Eglwys ac y ddefosiwn anisbwyll, ac o
bu eu codiad o Ordinhad zêl heb wybodaeth; Ac o
Dyn, Dychymmygwyd Rhai herwydd cyd-ddwyn a hw-
ar cyntaf o feddwl Duw- ynt ar y cyntaf, cynnyddo-
iol, ac i berwyl da; eithr fant i'w camarferu iwy twy
trowyd o'r diwedd i wagedd beunydd, a'r rhai hyn a
ac otergoelion eraill, a red- haeddasant nid yn unig ob-

Am Seremoniau.

Iedig eu haffes, ond hefyd ier ni, hyd pan debygo rhai oblegid iddynt ddallu y bobl yn beth pwysfawr mewn yn ddirlawr a chaddugo cydwybod, ymado a'r tipogogoniant Duw, eu torri ym pyn llaiaf o'u seremoniau, maith, a'u bwrw heibio yn y maent telly wedi ymroddi llywr. Y mae eraill, y rhai i'w hen ddefodau; y mae ereu dychymmygu a ddyn, rhai hefyd o'r tu arall, a'u etto gwelwyd yn dda eu cagwyn yn gymmaint ar bob dw, er mwyn trefn weddus ammhueithyn, tel y chwenyn yr Eglwys. (i'r hyn beth ychant newyddu pob peth, a y dychymmygwyd hwy gyndirmygent yr hen cymmtaf) nid yn llai, nac o herhelled na fydd dim wrth eu wydd eu bod yn gwasanbodd hwy, ond y fy newydd-aethu er Adeiladaeth, at yr beth. Gwelwyd yn gymhyn (medd yr Apostl) y dymwys, na edrychid cymlid cyfeirio pob peth a wne- maint am foddhau a bodloni yr un o'r ddwy lyw, ac ler yn yr Eglwys.

Ac er nad yw cadw neu ar wneuthur wrth todd Duw, esgeuluso seremoni, o hono ac ar lês pob un o honynt ei hun, ond peth diystyr; hwy. Ac etto tel na rwyetto nid bai bychan yngolwg strer neb, a aller ei fodlo- Duw, yw troseddu a thorri ni a Rhewlun eglur, Gof- Urdd a Rheolaeth Gyffred- dir i lawr yma Achosion in, drwy gyndynrwydd a pennodawl, pa ham bwri- dirmyg. Gwneler pob peth wyd ymaith rai o'r Seromo- yn eich mysg medd St. Paul) niau arteredig a pha ham y mewn trefn weddaid a dy- cynhelir ac y cedwir eraill ladwy. Yr hon Drefn nid etto ymmhellach.

eiddo pobl breifat, ei ap- Rhai a fwriwyd ymma- pwyntio; am hynny na ith, oblegid cynnyddasai eu chymmered neb arno ac na gorlanw a'u hamlder yn y ryltyged, na threfnu, na ne- dyddiau diweddaraf hyn, wid un Ofodedigaeth gy- hyd onid aethai ei baich yn hoedd neu gyffredin o fewn annodof; Am y rhai y cwy- Eglwys Grist, ond y sawl a nodd St. Augustin yn ei am- elwir ac a awdurdodir yn fer ef, gynnyddu eu rhifedi- gyfreithlawn i hynny. mor ddirlawr, hyd onid

A chan fod yn awry amryw oedd Stât y bobl Gristiano- feddyliau gau bobl o'i ham- gawl, mewn gwaeth cyflwr

Am Seremoniau.

o'u plegid, nag oedd eiddo'r ed, mewn rhann o herwydd Iuddewon, ac efe a gyngho- dallineb gau grefyddol y rodd fwrw ymmaith y lath rhai anghywraint ac annyl- Jau a baich, tra gwalanae- gedig; ac mewn rhann drwy thei'r amler i wneuthur annigonawl gybydd-dra y hynny yn ddistaw heb der- cyfryw a geisient eu helw lyfg. Eithr beth a ddywed- a'u budd eu hunain, yn hyt-asai St. *Augustin*, pe gwellei rach na Gogoniant Duw tel y Seremoniau a arferid yn nad oedd hayach fodd i fym-ddiweddar yn ein plith ni; mud y Camarlerau, a'r peth i'r rhai nid oedd y lliaws a yn setyll Eithr yn awr, arferid yn ei amser ef i'w gy- am y rhai ond antur a ffelybu? Cymmaint oedd rhwystrir, o herwydd cadw gorllawn liaws ein Seremo- etto rai o'r hen Seremoniau, niau, a bagad o honynt mor os ystyriant nad yw bosibl dywyll, hyd pan oeddynt yn cynnal Trefn a rheolaeth difysgu ac yn tywyllu, yn heddychlawn yn yr Eglwys hytrach nag yn datgan, ac heb rai Seremoniau, cant yn gosod allan ddaioni Crist yn hawdd weled, fod achos i ni. Heb law hyn i gyd, cyfiawn iddynt newid eu nid cyfraith Seremoniau yw meddyliau. Ac os mawr Etengyl Crist, (tel yr oedd ganddynt fod yr un o'r hen rhann fawr o gyfraith *Mose*.) vn setyll, ac yn well gan- eithr, ffydd i wasanaethu ddynt lunio y cwbl o ne- Duw, nid yngaethiwed Ffi- wydd, gan iddynt gannia- gur, neu gysgod, eithr yn tta mai cymmwys yw cael rhydd did yr Ysryd; gan rhyw Seremoniau, diau, lle ymfodloni i gynnifer o Ce- gellir yn dda arfer yr hen remoniau ac a wasanaetha i nid oes fodd iddynt wrth re- dretn weddaidd, a Rheol- swm argyhoeddi yr hen, yn aeth ddüwiol, a'r cyfryw ac nnig am eu bod yn hen, heb a ynt gymmwys i gyfroi dwl ddatguddio eu gwall synwyr feddwl dyn i gosio ei ddyled eu hunain; Canys os felly i Dduw, drwy ryw arwydd y mae, hwy a ddylent roddi eglur ac amlwg. i'w adeia- parch iddynt o herwydd eu daeth. Ymhellach etto, yr heneiddrwydd, os mynnant achos pwysfawroccaf o ddi ddangos lôn yn hoffach gan- ddymmu rhai Seremoniau, ddynt undeb a chordiad, nag Camarler wyd hwy cyn bell- newidiadau, a Newydd-

Am Wafanaeth yr Eglwys.

wyniau yr hyn (cymmhell yn gwasanaethu ; fel nad ed ac y gall hynny gyttuno a raid fawr uno'n y cymar-gofod allan Flydd Crist) y lerir hwy rhagllaw, fel y fydd bob amser i'w ochelyd. lleil o'r blaen. Ac yn gw-Ymmhellach etto, i'r cyfryw neuthur hyn, nid ym yn ni bydd achos cyfiawn i seio condemnio un Genedl arall, ar y Seremoniau a adawyd ; nac yn gofod dim, namyn Canys megis y bwriwyd all- i'n Genedl ein mun. Canys an, y rhai a gam-arferyd cymhesur yw yn ein barn ni, fwyaf, ac a oeddynt yn fod i bob Gwlad arferu y taich ar gydwylbodau dynion cyfryw Seremoniau a we-heb achos ; Felly y lleil a lont hwy yn oreu i ddercha-gedwir er mwyn Rheolaeth fu Anrhydedd a Gogoniant o Threfn, ac a ellir ar ach- Duw, a thebyccaf i ddwyn osion cyfiawn eu hamgenu eu pobl i fuchedd berffaith a'u newidio, am hynny nid a duwiol, heb nac amryfu-ydynt; i'w barnu yn untri a sedd na choelgrefydd: A do-chyfraith Dduw. Ymmhe- di o honynt ymmaith beth-llach crachefn, nid ynt Se- au eraill a ganfyddant o am-remoniau tywyll nac asla- fer bwy gilydd eu cam-arfe- far, ond a olodir allan fel y ru, megis yn fynych dig- gallo pob dyn ddirnad beth wydd ar amrafael foddion, y maent yn ei arwyddocau, mewn amrafael Wledydd yn ac i ba ddeunydd y maent Ordinbadau Dynion.

Am WASANAETH yr Eglwys.

NI bu erioed ddim we- a elwir yn fathredig Gwa- di ei ddychymmygu sanaeth Duw: Bonedd a mor ddiball neu wedi ei dechreuod cyntaf pa rai, gyfnerthu mor gadarn, drwy pe chwilid am danynt ym- synwyr dyn, yr hwn mewn ysg gwaith ein hên dadau, ylpaid amfer nis llygrwyd: te geid gweled nad ordeini- megys, ym mblith pethau wyd y Gwasanaeth hwn, eraill, y mae yn eglur ddi- ond er amcan daionus, ac gon wrth y gwaddiau cyff- er mawr dderchasiad Duw- redin yn yr Eglwys, y rhai ioldeb Canys hwynt-hwya

Am Wafanaeth yr Eglwys.

a drefnasant a matter felly, cwbl onid hynny a adewid fel y darllennid yr holl Fibl heb ei ddarllain. Ac yn y trofio (neu y rhan twayt o wedd hon y dechreu id Llyfr hono) un waith yn y flwyddyn; gan amcanu wrth *Ejai* yn yr *Adsent*, a Llyfr *Genesis* yn *Septuagesima*; hynny, fod i'r Gwyr llen, Eithr eu dechreu a wnaid ac yn enwedig i'r sawl a yn unig, heb orphen eu dar- tyddent Weiridogion y gyn- llain byth. A'r un ffunydd nullieidfa, allu (trwy lynydd yr arterid am Lyfrau eraill ddarllen a mystyrio Gair o'r Ysgrythyr Lan. A chyd Duw) fod wedi ymddarparu a hynny, lle mynnel S. *Paul* i dduwioleu, a bod hysyd fod dywedyd y cyfryw iaith yn aplach i annog eraill wrth y bobl yn yr Eglwys, drwy ddysgeidiaeth iachus, ac a allant hwy ei deall a i'r un peth, ac i allu goth- chaffael Lleffad o'i chlywed, rechu dadl y rhai a wrthw- y Gwafanaeth wn yr Eglwys nebant y gwirionedd. Ac hon o Loegr (er ys llawer o ymmhellach, fel y gallei y flynyddoedd) a darllenwyd bobl (trwy glywed beunydd yn *Lladin* i'r bobl, yr hwn ddarllen yr Ysgrythyr Lan nid oeddynt hwy yn ei dde- yn yr Eglwys) gynnnyddu yn all; ac telly yr oeddynt yn wastad twytwy mewn gwy- unig yn clywed a'u clustiau, bodaeth am Dduw, a dyfod ond eu calonau, a'u bys- i garu yn gynnhesach ei wir prydd, a'u meddwl oedd yn Grefydd ei ddiadeilad oddiwrtho. Ac

Ond er ys talm o flynydd- heb law hynny er dardod i'r oedd, y darfu newidio, tor- hên Dadau barthu y *Psalm* ri, ac esgeuluso y duwiol a'r *mau* yn saith rann, a phob weddus drethyma o waith un o honynt a elwid Noc- yr hên Dadau, trwy blannu turn, yn awr er yn hwyr o i mewn yn eu lle Historiau amser ychydig o honynt a amheus, Legendau, Llithaws ddywedid beunydd, gan eu o Attebion, Gweifi, Adwer mynych ad ddywedyd a ga- si gweigion, Cofiadwriaeth- do y darn arall heibio, heb au, a Seneddolion; megis yn gan ungair Gyda hynny, yn gyffredinol pan ddech- nifeiri a chael drwydd y reu id un Llyfr o'r Bibl, cyn Rheolau y rhai a elwid y darfod darllein tair neu be- *Pie* ac amrafael gysnewi- dair, Pennod o honaw, y diau gwafanaeth, oedd yr

Am Wafanaeth yr Eglwys.

achos, fod mor galed ac mor grythyr Lân) yn gwbl gyfflon
rawystrus dro at gytnodau a meddwl ac amcan yr hên
y Llyfr yn unig; megis yn Dadau, ac o lawer yn twy
fynych o amser y byddei llefol, a chymmwyys na'r un
mwy o drallod yn chwilio yr oeddid yn ddiweddar yn
âm y peth a darllennid ei arfer. Y mae yn twy lle-
nag yn ei ddarllen wedi ei fol o achos bod yma yn ga-
gael. Felly wrth ystyried du allan lawer o bethau, o
yr anghymessurwydd hynny ba lawl y mae rhai heb fod
fe a ofodir yma y cyfryw yn wir, rhai yn ammheus,
drefn, fel y diwygir yr un rhai yn wag ac o oter-goel;
rhyw bethau Ac er mwyn ac nid ydys yn ordeino dar-
parodrwydd yn y matter y llendim onid pur wir air
ma, y tynwyd Calendar i'r Duw, yr Ysgrythyr Lân, neu
un-rhyw bwrpas yr hwn y cyfryw a teir arni yn eg-
sydd eglur a hawdd ei dde-lur, a hynny yn y cyfryw
all, ym mha un (hyd y gell-iaith a trefn ac yn fydd ef-
id) y gosodwyd allan wedd i mwythaf a hawlat eu deall
ddarllen yr Ysgrythyr Lân, gan y darllenwyr, a'r gw-
fel y gwneler pob peth randawyr.
mewn trefn, heb wahanu Y mae hetyd yn twy cym-
un darn o honi oddiwrth ei mwynatol, yn gyftal o her-
gilydd. Ac oblegid hyn y wydd ei fyrred, ac o her-
torwyd ymmaith Anthemaui, wydd eglured ei drefn, ac o
Reipondau, Infittoriau, a herwydd bod y rheolau yn
chyfryw wag bethau amher-ychydig o nifer ac yn
thynafol ac oedd yn torri hawdd. A chyd a hynny
cwrs cyfan ddarlleniad yr wrth y drefn hon, nid rhaid
Ysgrythyr Etto gan nad i'r Curadiad un Llyfr arall
oes fodd amgen, na byddo i'w Gwafanaeth cyffredin,
anghenrheidiol bod ymbell ond y Llyfr hwn a'r *Bibl*,
reol; am hynny y gosod-o herwydd pa ham, nid
wyd yma ryw reolau, yn rhai rhaid i'r bobl tyned mewn
megys nad ydynt onid ychy-cymmaint o draul am Lyf-
dig o nifer, felly y maent rau ac y byddent amser a fu,
yn rhwydd, ac yn hawdd eu A lle bu ym mlaenllaw
deall. Wrth hynny mae i amrafael mawr wrth ddy-
chwi yma Ffuri ar weddio, wedyd a chanu yn yr Eglwy-
(tuag at am ddarllen yr Yf-fau o fewn y Deyrnas hon,

Am Wasanaeth yr Eglwys

Rhai yn canlyn arfer *Salisbury*, rhai arfer *Henfordd*, rhai arfer *Bangor*, rhai arfer *Erfrawg*, a rhai eraill arfer *Lincoln*: Yn awr o hyn allan ni bydd i'r hoil Deyrnas ond un arfer. Ac o barna neb fod y fford hon yn fyw poenus, o achos bod yn rhaid darllen pob peth ar y Llyfr, lle o'r blaen o herwydd mynych ddyweyd. y gwyddent lawer peth ar dafod leferydd, os y cyfryw rai a gyd-bwysant eu Llatur, ynghyd air gwybodaeth y gaffont beunydd wrth ddarllen ar y Llyfr, ni wrthodant hwy y boen wrth weled maint y budd a dyf o hyn ymma.

Ac yn gymmiant ac na ellir gosod dim gan mwyaf mor eglur, ac na chytoddo petrufler, wrth ymarfer o honaw, l'oflegu pob cyfryw amrafael (o chyfyd yr un) ac am ddolparth pob rhyw betrust-er yngylch y modd a'r wedd y mae deall a gwneuthur, a chwblhau pob peth a gynhwyfir yn y Llyfr hwn. partiau a fyddont yn ammeu felly, neu a fyddont yn cymmeryd y dim mewn amrafael foddion, a ant at Elgob yr Elgobaeth, yr hwn wrth ei ddoethineb a rydd drefn, Iwrando Gair Duw, ac i we-er llonyddu, a heddychu y ddadl, trwy na byddo y

drefn bono, yn wrthwyneb i ddim ar y fydd yn y Llyfr hwn. Ac o bydd Elgob yr Elgobaeth mewn dim petrufler, yna galle fe anfon am hyfpylirwydd at yr Archelgob.

ER bod yn ofodedig, fed pob peth a'r a ddarllennir neu a genir yn yr Eglwys, yn yr iaith Gymraeg, er mwyn adeiladu y Gynnullidfa, er hynny nid ydys yn meddwl, pan ddyu edo neb Blygain a Gofpergartref, na ddichon ese eu dywedydd ymma iaith bynnag a ddealllo.

A phob Offeiriaid a Diacon fydd rwyngedig i ddwedyd beunyddy Foreuola'r Brydnhawno Weddi narll ai yn neilltuol ai ar ofleg, oddiethr bod rhywfler arnynt trwy glefyd neu o rana-chos arall tra-angenrheidial.

A'r Curad, Jesty periglor, a fo yn gwasanaethu ymma hobb Eglwys blwyf neu Capel, ag ese gartref, heb luddias rhesymmal arno, rhaid iaddo adywedyd y Gwasanaeth hwnnw yn yr Eglwys blwyf neu'r Capel, lle y bo ese yngwasanaethu, apheru canu Cloch i hynny ennid gymmesur o amser, cyn iaddo ddechreu, modd y gallo bobl ddysod Iwrando Gair Duw, ac i we-ddio gydag ef.

Y Drefn yr Appwyntir darllain y Psalmau.

Y *Psalm*au a ddarlennir gan, a'i bod yn rhŷ hir i'w unwaith bob mis, fel darllain ar unwaith; Fe a yr appwyntir yno, ar foreuol a phrydnawnol weddiau, uwchlaw 4 neu 5 o'r rhan-ond yn *Chwefror* a ddarlennir nau hynny ar yr un amser. yn unig hyd yr 28, neu y 29 Ac ar ddiwedd pob *Psalm*, dydd o'r Mis. a phob rhan o'r 119 *Psalm*,

A lle y mae i Fis *Jonawr*, dywedir y Hymn ymma. *Mawrth*, *Mai*, *Gorphennaf*, *Gogoniant i'r Tad ac i'r Awst*, *Hydref*, a *Rhagfyr* xxxi. *Mab*, ac i'r *Yspryd Glân*, o ddydiau bob un: Fe a or- *Megis yr oedd yn y dechreu*, deiniwyd fod darllain y y mae yr awr hon, ac y byddyn dydd ddiweddaſ o'r muoedd *waſlad yn oes oesoedd* amen. hynny y *Psalm*au a ddarllen- Noda fod y *Psallwyr* yn wydd y dydd o'r blaen; fel a canlyn dosparthiad y'r Heb- gallo y *Psalm*au ddechreu reaid, a ceyfieithiad y *Bibl* drachefn ar y dydd cyntaf mawr Seisnig, gwedi ei o- o'r Mis a fyddo yn canlyn. fod allan, a'i asferu yn am- A lle y cyfrennir y 119 Ier Brenin *Henry 8*, ac *Ed- Psalm* yn ddwy rann ar hu-ward 6.

Y Drefn pa wedd yr appwyntiwyd darllain y rhan arall o'r Sgrythyr Lân.

Y *R Hên Destament* a of- dair gwaith, heb law'r E- odwyd yn *Llithoedd* pistolau a'r *Efengylau*. Odd- cyntaf ar foreu a phrydnaw- reithr Dadcuaddiad *Joan*. o'r nol weddi, ac felly y rhann hwn y gogodwyd bob rhyw fwyaf o hono a ddarlennir *Lithoedd* priod ar amrasael bob blwyddyn unwaith, fel wyliau. yr appwyntir yn y *Calender*. Ac i wybod pa *Lithoedd* *Y Testament* Newydd a a ddarlennir bob dydd, myn ofodwyd yn ail *Llithoedd* a'r gael y dydd o'r Mis yn y foreu a phrydnawnol weddi, *Calender* yn canlyn ac yno ac a ddarlennir droſto y cei ddeall y pennodau a mewn trefn bob blwyddyn ddarlennir y *Llithoedd* ar foreu

Y Drefn pa wedd yr appwyntiwyd darllain, &c.

foreu a phryd a hawnol we- oedd, wedi eu gosod, yna y ddi; oddietur, y gwyliu *Psalmau* a'r Llythoedd gosod- symmudol yn unig y rhai dedig yn y Calender (os am- nid ynt yn y Calendar. A'r genach) a faddieuir tros yr ansymmudol, lle yn gadewir amser hynny.

Blanc yngholofn y Llythiau. Rhaid yw nodi hefyd, fod Llythiau priod i'r holl ddy- y Colecst, yr Epistol, a'r E- ddiau hynny ar geir yn y fengyl, o ofodir ar y Sul, yn *Tabl* o'r Llythiau priod. gwasanaethu, tros yr holl

A rhoid yw nodi hyn yma, wythnos rhag llaw. lle ni's pa bryd bynnag y byddo trefnwyd yn amgenach yn y *Psalmau* priod, neu Llyth- Llyfr hwn.

Psalmau Priod ar Dyddiau pennodol,

	Plygain.	Golper.
<i>Dydd Natalig Crist, Psal.</i>	19, 4, 85.	89, 110, 132.
<i>Dydd Mercher Lludw,</i>	6 32 38	102, 130, 143.
<i>Dydd Gwener y Croglith,</i>	22, 49, 54.	69, 88.
<i>Dydd Pasc,</i>	2, 57, 111.	113, 114, 118.
<i>Dydd y Derchafael.</i>	8, 15, 21 :	24, 47, 08.
<i>Y Sulgwyn,</i>	48, 68.	104, 45.

Pennodau

Pennodau neilltuol neu Briodol i'w ddarllen ar Fôrnodol a Phrydnhawmwl Weddi, ar y Suliau, a Gwyliau eraill traw'r hol Flwyddyn.

Lithiau priod i'r Suliau.

<i>Suliau y Adfent.</i>	<i>Phygain.</i>	<i>Gosper.</i>
1	Isaiah 1	Isaiah 2
2	5	24
3	25	26
4	30	32
<i>Suliau gwedi Natalig Crist.</i>		
1	37	38
2	41	43
<i>Suliau gwedi'r Ystwyll.</i>		
1	44	46
2	51	53
3	55	56
4	57	58
5	59	64
6	65	66
<i>Septuagesima.</i>	Gen. 1	Gen. 2
<i>Sexagesima.</i>	3	6
<i>Quinquagesima.</i>	9b. w. 20	12
<i>Y Grawys.</i>		
<i>Sul cyntaf.</i>	19 h. w. 30	22
2	27	34
3	39	42
4	43	45
5	Exod. 3	Exod. 5
6		
1 Lith.	9	10
2 Lith.	Matth. 26	Heb. 5 b. v. 11
<i>Dydd Pasc.</i>		
1 Lith.	Exod. 12	Exod. 14
2 Lith.	Rhuf. 6	Act. 2 b. w. 22
<i>Suliau gwedi'r Pasc.</i>		<i>Pasc.</i>

<i>Pasc.</i>	<i>Phygain.</i>	<i>Gosper.</i>
1	Numb. 16	Numb. 22
2	23, 24	25
3	Deut. 4	Deut. 5
4	6	7
5	8	9
<i>Y Sul gwedi'r Derchafel.</i>	12	13
<i>Y Sulgwyn.</i>		
1 Lith.	Deu. 16 h. w. 18.	Isaiah 11
2 Lith.	Act. 10. gw. 34.	Act. 19 h. w. 21.
<i>Sul y Drindod.</i>		
1 Lith.	Gen. 1	Gen. 18
2 Lith.	Matth. 3	1 Joan 5
<i>Sulliau gwedi'r Drindod.</i>		
1	Josh. 10	Josh. 23
2	Barn. 4	Barn 5
3	1 Sam. 2	1 Sam. 3
4	12	13
5	15	17
6	2 Sam. 12	2 Sam. 19
7	21	24
8	1 Bren. 13	1 Bren. 17
9	18	19
10	21	22
11	2 Bren. 5	2 Bren: 9
12	16	18
13	19	23
14	Jerem. 5	Jerem. 29
15	35	36
16	Ezek. 2	Ezek. 13
17	14	18
18	20	24
19	Dan: 3	Dan: 6
20	Joel 2	Mich. 6
21	Habac. 2	Dihar. 1
22	Dihar 2	3
	B	<i>Llithiau</i>

Llithiau Priod i'r Suliau.

23	Dihar, 11	Dihar. 12
24	13	14
25	15	16
26	17	19

Llithiau Priodol neu neilltuol i bob dydd Gwyl.

	<i>Plygian.</i>	<i>Gosper.</i>
<i>St. Andrew.</i>	Dihar. 20	Dihar. 12
<i>St. Thomas Apost.</i>	23	24
<i>Natalig Crist.</i>		
1 Lith.	Efai. 9 b. w. 8.	Isaiah 7. gw. 10
2 Lith.	Luc. 2 b. w. 15	byd, gw. 17
<i>St. Stephan.</i>	Dihar. 28.	Titus 3 gw. 4 byd
1 Lith.	Aet. 6 gw. 8. a'r	w. 9
2 Lith.	7 ben. byd. w.	Eccles. 4
	30.	Aet. 7 gw. 30 byd
<i>St. Joan.</i>	Eccles. 5	w. 55
1 Lith.	Datg. 1	Eccles 6
2 Lith.	Jerm. 31 h. w. 18.	Datg. 22
<i>Dydd Gwirioniaid</i>		Doeth. 1
<i>Dydd yr Enwaedi</i>		
1 Lith.	Gen. 17	Deut. 10. gw. 12
2 Lith.	Rhuf. 2	Colof. 2
<i>Ystwyll.</i>		
1 Lith.	Esaiah 60	Esaiah 49
2 Lith.	Luc. 3. byd w.	Joan 2 b. w. 12
<i>Troad St. Paul.</i>	23.	
1 Lith.	Doeth. 5	Doeth. 6
2 Lith.	Aet. 22 b. w. 22.	Aet. 26
<i>Puredigaeth Mair</i>		
<i>Forwyn.</i>	Doeth. 9	Doeth. 12
		<i>Llithiau</i>

Llithiau Prisoel neu neilltuol i bob dydd Gwyl.

	<i>Plygarn.</i>	<i>Gosper.</i>
<i>St. Matthias.</i>	Doeth. 19	Eccles. 1
<i>Gennadwri ein</i>		
<i>Harglwyddes.</i>	Eccles. 3	Eccles. 3
<i>Dydd Mercher cyn</i>		
<i>y Pasg.</i>		
1 Lith.	Hosea 13	Hosea 14
2 Lith.	Joan 11. gw. 45.	
<i>Dydd Iau cyn y Pasg</i>		
1 Lith.	Daniel 9	Jerem. 31
2 Lith.	Joan 13	
<i>Gwener y Croglith.</i>		
1 Lith.	Gen. 22. b, w. 20	Isaiah 53
2 Lith.	Joan 18	1 Petr 2
<i>Nos Pasg.</i>		
1 Lith.	Zech. 9	Exod. 13
2 Lith.	Luc. 23. gw. 50	Leb. 4
<i>Dydd Llun Pasg.</i>		
1 Lith.	Exod. 16	Exod. 17
2 Lith.	Matth. 28.	Act. 3
<i>Dydd Mawrth Pasg</i>		
1 Lith.	Exod. 20	Exod. 32
2 Lith.	Luc. 24 b. w. 13	1 Cor. 15
<i>St. Marc.</i>	Eccles. 4	Eccles. 5
<i>St. Philip a St.</i>		
<i>Jacob.</i>		
1 Lith.	Eccles. 7	Eccles. 9
2 Lith.	Joan 1. gw. 43	
<i>Dydd y Derchafael.</i>		
1 Lith.	Deut. 10	2 Bren. 3
2 Lith.	Luc. 24. gw. 44	Ephes. 4 b. w. 17
<i>Dydd Llun y Sul-</i>		
<i>gwyn.</i>		
1 Lith.	Gen. 11. b. w. 10	Num. 11. gw. 16
2 Lith.	1 Cor. 12.	byd w. 30
<i>Dydd Mawrth y</i>		1 Cor. 14 b. w. 26
<i>Sulgwyn.</i>		

Llithiau Priodol neu neithruol i bob dydd Gwyl.

	<i>Plygain.</i>	<i>Gosper.</i>
1 Lith.	1 Sam 19 g. 18	Dent. 30
2 Lith.	1 Theff 5 gw. 12 b w. 24	1 Joan. byd. w. 14
St Barnabas.		
1 Lith.	Eccles. 10	Eccles. 12
2 Lith.	Act. 14	Act. 15 byd. w. 36
St Joan Fedydd.		
1 Lith.	Malach. 3	Malach. 4
2 Lith.	Matth. 3	Mat. 14 b. w. 13
St. Petr.		
1 Lith.	Eccles. 15	Eccles. 19
2 Lith.	Act. 3	Act. 4
St. Jago.	Eccles. 12	Eccles. 22
St. Bartholemeus.	24	29
St. Matthew.	35	38
St. Mibangel.		
1 Lith.	Gen. 32	Dan. 10 gw. 5
2 Lith.	Act. 12 byd w: 20	Jud. gw. 6 byd w 16
St. Luc :	Eccles. 51	Job 1
St Simon a St. Jude	Job 24. ar 25.	42
Holl Sanct.		
1 Lith.	Doeth. 3 byd. w. 10	Doeth. 5 byd w. 17
2 Lith.	Heb. 11 gw. 33 a phen. 12 h. w. 7	Datg 19 byd. w. 17

JONAWR fydd iddo XXXI. o Ddyddiau.

				BOREUOL WEDDI.		PRYDNH. WEDDI.	
				1 Lith. 2 Lith.	1 Lith. 2 Lith.		
2	1	A	Enwaed ein Har- giwyd.	Gen. 1	Mat. 1	Gen. 2	Rhu. 1
	2	b					
10	3	c		3	2	4	2
	4	d		5	3	9	3
19	5	e		7	4	8	4
8	6	f	Yfswyll.				
	7	g		9	5	12	5
16	8	A	Lucian.	13	6	14	6
	9	b		15	7	16	7
	10			17	8	18	8
13	11	d		19	9	20	9
2	12	e		21	10	22	10
	13	f	Hilary Esgob.	23	11	24	11
10	14	g		25	12	26	12
	15	A		27	13	28	13
18	16	b		29	14	30	14
7	17	c		31	15	32	15
	18	d	Prisca F.	33	16	34	16
15	19	e		35	17	37	1 Cr. 1
4	20	f	Fabian E.	38	18	39	2
	21	g	Agnes For.	40	19	41	3
2	22	A	Vincēt Sp.	42	20	43	4
1	23	b		44	21	45	5
	24	c		46	22	47	6
9	25	d	Troad St. Paul				
	26	e		48	23	49	7
17	27	f		50	24	Ex. 1	8
6	28	g		Ex. 2	25	3	9
	29	A		4	26	5	10
23	30	b	Br. Charles Fe.	*6	27	7	11
3	31	c		8	28	9	12

Noda y Darllenir [*] Exodus 6, yn unig hyd wers 14.

CHWEP.

CHWEFROR fydd iddo XXVIII o Ddyddiau
Ac ym mhob Blwyddyn Naid XXIX o Ddedd iau

BOREUOL
WEDDI.

PRY. NAI.
WEDDI

			1 st Llith.	2 nd Llith.	1 st Llith.	2 nd Llith.
	d		Ex. 10	Marc 1	Ex. 11	Co. 13
11	e	Ymryd		2		14
19	f	Pur Mair F.	12	3	13	15
8	g	Blaf, Efgob a M,	14	4	15	16
	A		16	5	17	2 nd Co. 1
16	b	Agatha F.	18	6	19	2
5	c	a M.	20	7	21	3
	i		22	8	23	4
13	e		24	9	32	5
2	f		33	10	34	6
	g		Lct. 18	11	Lct. 19	7
10	A		20	12	26	8
	b		Nu. 11	13	Nu. 12	9
18	c	Falentine, E,	13	14	14	10
7	d		16	15	17	11
	e		20	16	21	12
15	f		22	Lu. * 1	23	13
4	g		24	1	25	Galat 1
	A		27	2	30	2
12	b		31	3	32	3
1	c		35	4	36	4
	d	Ymryd.	Deut. 1	5	Deut. 2	5
9	e	S. Matthias, Ap.	3	6	4	6
	f	a M.		7		Eph. 1
17	g		5	8	6	2
6	A		7	9	8	3
	b		9	10	10	4
14	c		11	11	12	5
	d		13	Mat. 7	14	Rh. 12

Nodwch, Y darlienir *Luc* * 1 hyd w. 39 y 17 Dydd, ac
oddi yno hyd y diwedd ar y 18fed Dydd.

Ar y Flwyddyn Naid y dodir y Llythyren Far y 24 a'r 25
Dydd.

MAWRTH fydd ieddo XXXI o Ddyddiau.

				BOREUOL WEDDI		PRYDNH. WEDDI	
				1 Llith.	2 Llith.	1 Llith.	2 Llith.
3	1 d	Dewi, A. E.		Den 15	Luc 12	Den 16	Eph 6
	2 e	Chad. E.		17	13	18	Phil. 1
11	3 f			19	14	20	2
	4 g			21	15	22	3
19	5 A			24	16	25	4
8	6 b	Perpetua, Maur.		26	17	27	Col. 1
	7 c			28	18	29	2
16	8 d	M.		30	19	31	3
	9 e			32	20	33	4
5	10 f			34	21	Josu.	1 Th. 1
13	11 g		Josu. 2	22	3		2
2	12 A	Grygor. Esg. a		4	23	5	3
	13 b	Ch.		6	24	7	4
10	14 c		Ioan. 1	8	9		5
	15 d			10	2	23	2 Th. 1
18	16 e			24	3	Barn. 1	2
7	17 f		Barn 2	4	3		3
	18 g	Edw. Bren		6	5	5	1 Ti. 1
15	19 A			8	6	7	2, 3
4	20 b			10	7	9	4
	21 c	Benedict. Abad		12	8	11	5
12	22 d			14	9	13	6
1	23 e			16	10	15	2 Ti. 1
	24 f	Ympty d.		11	11	17	2
9	25 g	Cysarch MAIA F		18	12		3
	26 A			20	13	19	4
17	27 b			15	14	21	Tit. 1.
6	28 c		Ruth 1	3	15	Ruth	2, 3
	29 d			17	16	4	Philem
14	30 e		Sa. 1	18	17	1 Sa.	Heb. 1
3	31 f				4		2

Y Rhifau a ddodwyd yma gyferbyn a'r amryw Dyddiau rhwng yr 21 Dydd o Fawrth ar 18 Dydd o Ebrill, y ddau yn gyfrifedig, a ddangosant y Dyddiau ar ba rai, y syrth v Llawn Llewadau a ddigwydd ar, neu yn nesa ar ol, yr 21 dydd o Fawrth, yn y Blynnyddoedd hynny o ba rai y maent

				BORE UOL		PRYDNH	
				WEDDI.		WEDDI.	
				1 Lli b.	2 Lli b.	1 Lli b.	2 Lli b.
				1 Sa. 5	1 Ioan 19	1 Sa. 6	1 Heb. 3
11	1g	A		7	20	8	4
	2b	Rhif. E.		9	21	10	5
19	3c	S. Ambros. E.		11	Aa. 1	12	6
8	4d			13	2	14	7
16	5e			15	3	16	8
5	6f			17	4	18	9
	7g			19	5	20	10
13	8A			21	6	22	11
2	9b			23	7	24	12
	10c			25	8	26	13
10	11d			27	9	28	Iago. 1
	12e			29	10	30	2
18	13f			31	11	2 Sa. 1	3
7	14g			2 Sa. 2	12	3	4
	15A			4	13	5	5
15	16b			6	14	7	1 Pet. 1
4	17c			8	15	9	2
	18d	Alpheg. A. E.		10	16	11	3
12	19e			12	17	13	4
1	20f			14	18	15	5
	21g			16	19	17	2 Pet. 1
19	22A	S. Sior. M.		18	20	19	2
	23b			20	21	21	3
17	24c	S. Marc. Efang			22		1 Ioan 1
6	25d	a M.		22	23	23	2
	26e			24	24	Br. 1	3
14	27f			1 Br. 2	25	3	4
3	28g			4	26	5	5
	29A			6	27	7	2. 3 Io.

bob un yn Briffau a'r; I lythy en Sul nefat a rol y cyfryw
Lawn Lleud a ddengys Ddydd Paig am y Flwyddyn honno.
Yr hyn oll a ddeil yngywir hyd Flwyddynur Arallwydd 1899
gyfrifedig; gwedi'r Flwyddyn honno rhaid newid lleoedd y
Priffau hyn yn y Calendar, fel y dangosir yma rhagllaw.

M A E fydd iddo XXXI o Ddyddiau.

		BOREUOL		PRYDNH.	
		WEDDI.		WEDDI.	
		1 Llib. 2 Llib.	1 Llib. 2 Llib.	1 Llib. 2 Llib.	1 Llib. 2 Llib.
1 b	S. Phi. a Iago				Judas
2 c	Ap. a M.	1 Br. 8	Act. 22	1 Br. 9	Rhu. 2
3 d	Cassac y Groes	10	Mat. 1	11	2
4 e		12	2	13	3
5 f		14	3	15	4
6 g	S. Ioan, Ef. ante	16	4	17	5
7 A	Port. Lat.	18	5	19	6
8 b		20	6	21	7
9 c		22	7	2 Br. 1	8
10 d		2 Br. 2	8	3	9
11 e		4	9	5	10
12 f		6	10	7	11
13 g		8	11	9	12
14 A		10	12	11	13
15 b		12	13	13	14
16 c		14	14	15	15
17 d		16	15	17	16
18 e		18	16	19	1 Cr. 2
19 f	Duncan, A. E.	20	17	21	2
20 g		22	18	23	3
21 A		24	19	25	4
22 b		Ezra 1	20	Ezra 3	5
23 c		4	21	5	6
24 d		6	22	7	7
25 e		9	23	Neh. 1	8
26 f	Awstin, A. E.	Neh. 2	24	4	9
27 g	Bede, Off.	5	25	6	10
28 A		8	26	9	11
29 b	Gen a Dych.	10	27	13	12
30 c	Br. Siarles II.	Ester 1	28	Ester 2	13
31 d		3	Mar. 1	4	14

MEHEFIN fydd iddo XXX o Ddyddiau.

		BOREUOL WEDDI.		PRYDNI WEDDI.	
		1 Lith.	2 Lith.	1 Lith.	2 Lith.
1 e	Nicom. Off. a	Efter 5	Marc 2	Efter 6	Co 15
2 f	M.	7	3	8	16
3 g		9	4	Job	12 Co. 1
4 A		Job 2	5	3	2
5 b	Boniface,	4	6	5	3
6 c	E. a M.	6	7	7	4
7 d		8	8	9	5
8 e		10	9	11	6
9 f		12	10	13	7
10 g		14	11	15	8
11 A	S. Barnabas, Ap	16	12	17, 18	9
12 b	a M.	19	13	20	10
13 c		21	14	22	11
14 d		23	15	24, 25	12
15 e		26, 27	16	28	13
16 f	S. Alban, M.	29	Luc 1	30	Galat 1
17 g		31	2	32	2
18 A		33	3	34	3
19 b	Edward, Br.	35	4	36	4
20 c		37	5	38	5
21 d		39	6	40	6
22 e	Ym Pryd	41	7	42	Eph. 1
23 f	Gen S. Ioan Fed.	Diar 1	8	Dih. 2	2
24 g		3	9	4	3
25 A		5	10	6	4
26 b	Ym Pryd.	7	11	8	5
27 c	S. Pedr. Ap. a	9	12	10	6
28 d	M.				
29 e					
30 f					

GOR-

GORPHENAF sydd iddo XXXI o Ddyddiau

BOREUOL PRYDNH.
WEDDI. WEDDI.

		(Luth. 2 Luth.)		Luth. 2 Luth.	
		Diari 1	Luc 13	Diari 2	Phil. 1
1/2					
2 A	Ymywel. Mair F.	13	14	14	2
3 b		15	15	16	3
4 c	Martin. E. a Ch.	17	16	18	4
5 d		19	17	20	Col. 1
6 e		21	18	22	2
7 f		23	19	24	3
8 g		25	20	26	4
9 A		27	21	28	1 Th. 1
10 b		29	22	30	2
11 c		Preg. 1	23	Preg. 2	3
12 d		3	24	4	4
13 e		5	loan. 1	6	5
14 f		7	2	8	2 Th. 1
15 g	Swithun, E.	9	3	10	2
16 A		11	4	31	3
17 b		Jer. 1	5	Je. 2	1 Ti. 1
18 c		3	6	4	2, 3
19 d		5	7	6	4
20 e	Marged. F. a M.	7	8	8	5
21 f	Mair Mag.	9	9	10	6
22 g		11	10	12	2 Ti. 1
23 A		13	11	14	2
24 b	Ympryd.	15	12	16	3
25 c	S. Iago. A. M.		13		4
26 d	S. Ann Mam.	17	14	18	Tit. 1
27 e	Mair F.	19	15	20	2, 3
28 f		21	16	22	Philem
29 g		23	17	24	Heb. 1
30 A		25	18	26	2
31 b		27	19	28	3

AWST

A W S T fydd iddo XXXI o Ddyddiau.

		BOREUOL		PRYDNH.	
		WEDDI		WEDDI	
		1 Luth.	2 Luth.	1 Luth.	2 Luth.
1 c	Lammas.	Jer. 29	Isa. 20	Jer. 30	Heb. 4
2 d		31	21	32	5
3 e		33	Act. 1	34	6
4 f		35	2	36	7
5 g		37	3	38	8
6 A	Ymrith einflarg	39	4	40	9
7 b	Enw'r Iesu	41	5	42	10
8 c		43	6	44	11
9 d		45, 46	7	47	12
10 e	S. Laurence.	48	8	49	13
11 f	Arch D. a M.	50	9	51	Iago 1
12 g		52	10	Galar. 1	2
13 A		Galar. 2	11	3	3
14 b		4	12	5	4
15 c		Ezec. 2	13	Ezec. 3	5
16 d		6	14	7	1 Pet. 1
17 e		13	15	14	8
18 f		18	16	33	3
19 g		34	17	Dan. 1	4
20 A		Dan. 2	18	3	5
21 b		4	19	5	2 Pet. 1
22 c		6	20	7	2
23 d	Ympryd.	8	21	9	3
24 e	S. Bart. Apost.		22		1 Ioan 3
25 f	a M.	10	23	11	2
26 g		12	24	Hof. 1	3
27 A		Ho. 2, 3	25	4	4
28 b	S. Awstin, E.	5, 6	26	7	5
29 c	Torri pen Ioan	8	27	9	2, 3 Io.
30 d	Fed.	10	28	11	Judas
31 e		12	Matt. 1	13	Rhu. 1

M E D I

MEDI fydd idde XXX a Dyddiau.

		BOREUOL WEDDI.		PRYDNH. WEDDI	
		1 Lith.	2 Lith.	1 Lith.	2 Lith.
1 f	Silin, Abad.	Ho. 14	Mat. 2	Joel. 1	Rhu. 2
2 g	a Chyff.	Joel 2	3	3	3
3 A		Am. 1	4	Am. 2	4
4 b		3	5	4	5
5 c		5	6	6	6
6 d		7	7	8	7
7 e	Enurc. Esg.	9	8	Obad.	8
8 f	Gened. Mair F.	Jona 1	9	Jo. 2, 3	9
9 g		4	10	Mica. 1	10
10 A		Mic. 2	11	3	11
11 b		4	12	5	12
12 c		6	13	7	13
13 d		Nah. 1	14	Nah. 2	14
14 e	Groes Sanct.	3	15	Hab. 1	15
15 f		Hab. 2	16	3	16
16 g		Seph. 1	17	Seph. 2	1 Co. 1
17 A	Lambert,	3	18	Hag. 4	2
18 b	L. a M.	Hag.	19	Zec. 1	3
19 c		Zc. 2 3	20	4, 5	4
20 d	Ymptyd.	6	21	7	5
21 e	S. Matthew Ap.		22		6
22 f	Efang a M.	8	23	9	7
23 g		10	24	11	8
24 A		12	25	13	9
25 b		14	26	Mal. 1	10
26 c	S. Cypr. A. E.	Mal. 2	27	3	11
27 d		4	28	Tob. 1	12
28 e	A'r holl Ang.	Tob. 2	Mar. 1	3	13
29 f	St. Mihangel.		2		14
30 g	S. Jerom. O.F.	4	3	6	15
	a Chyff.				

HYDREF

HYDREF fydd iddo XXXI o Ddyddiau.

		BOREUOL WEDDI		PRYDNH. WEDDI	
		1 Lith.	2 Lith.	1 Lith.	2 Lith.
1 A	Remig. E.	Tob 7	Mar. 4	Tob. 8	Co. 16
2 b		9	5	10	Co. 1
3 c		11	6	12	2
4 d		13	7	14	3
5 e		Juda. 1	8	Judi. 2	4
6 f	Ffydd, F. a M	3	9	4	5
7 g		3	10	6	6
8		7	11	8	7
9 b	S. Denys, E a M	9	12	10	8
10 c		11	13	12	9
11 d		13	14	14	10
12 e		15	15	16	11
13	Edw. Br. a Chyff.	Doe. 1	19	Doe. 2	12
14 g		3	Luc* 1	4	13
15 A		5	1	6	Gal. 1
16 b		7	2	8	2
17 c	Etheldr. F.	9	3	10	3
18 d	S. Luc. Efang.		4		4
19 e		11	5	12	5
20 f		13	6	14	6
21 g		15	7	16	Eph. 1
22 A		17	8	8	2
23 b		19	9	Ecl. 1	3
24 c		Ecl. 2	10	3	4
25 d	Crispin, M.	4	11	5	5
26 e		6	12	7	6
27 f	Ymryd.	8	13	9	Phil. 1
28 g	S. Simon a S. Ju-		14		2
29 A	das, Ap. a M.	10	15	11	3
30 b		12	16	13	4
31 c	Ymryd.	14	17	15	Col. 1

Nodwch, y darllenir Luc* 1 hyd w. 39 y 14 dydd, ac
oddi yno hyd y diwedd ar y 15ed dydd. TACH-

TACHWEDD fydd ieddo XXX o Ddvdiau

BOREUOL | PRYDNH.
WEDDI. | WEDDI.

		1 Llib.	2 Llib.	1 Llib.	2 Llib.
1 d	Holl-Sain.	Ecl. 16	Luc. 18	Ecl. 17	Col. 2
2 e		18	19	19	3
3 f		20	20	21	4
4 g		22	21	23	1 Th. 1
5 A	Brâd y Pâpe.	24	22	(a) 25	2
6 b	Leanard, C.	27	23	28	3
7 e		29	24	(b) 30	4
8 d		31	Ioan. 1	32	5
9 e		33	2	34	2 Th. 1
10 f		35	3	36	2
11 g	S. Mart. E. a Ch.	37	4	38	3
12 A		39	5	40	1 Ti. 1
13 b	Britius E.	41	6	42	2, 3
14 c		43	7	44	4
15 d	Mechell, E	45	8	(c) 46	5
16 e		47	9	48	6
17 f	Huw, E.	49	10	50	2 Ti. 1
18 g		51	11	Bar. 1	2
19 A		Bar. 2	12	3	3
20 b	Edm. Br. a M	4	13	5	4
21 c		6	14	Ysa. 8	1 Tit. 1
22 d	Cecilia, F. a M.	Bel. 2	15	Isa. 1	2, 3
23 e	S. Clem. E. a M.	Isa. 2	16	3	Philem
24 f		4	17	5	Heb. 1
25 g	Catrin, F, a M.	6	18	7	2
26 A		8	19	9	3
27 b		10	20	11	4
28 c		12	21	13	5
29 d	Ymptyd.		Act. 1		6
30 e	S. And. Ap. a M.				

Nodwch, y darllenir (a) Ecl. 25 yn unig hyd w. 13
ac (b) Ecl. 30. yn unig hyd w. 18 ac (c) Ecl. 46.
yn unig hyd w. 20.

R H A G.

RHAGFYR fydd iddo XXXI o Ddyddiau.

BOREUOL
WEDDI.

PRYDNH
WEDDI.

		1 Luth. 2 Luth. 1 Luth. 2 Luth.		
1 f		Isa. 14	Act. 2	Isa. 15
2 g		16	3	17
3 A		18	4	19
4 b		20, 21	5	22
5 c		23	6	24
6 d	Nicolas, E.	25	han. 7	26
7 e		27	han. 9	28
8 f	Ymdd. Mair F.	29	8	30
9 g		31	9	32
10 A		33	10	34
11 b		35	11	36
12 c		37	12	38
13 d	Luci, F. a M	39	13	40
14 e		41	14	42
15 f		43	15	44
16 g	O Sapientia.	45	16	46
17 A		47	17	48
18 b		49	18	50
19 c		51	19	52
20 d	Ymryd.	53	20	54
21 e	S. Thomas, Ap. a		21	
22 f	M:	55	22	56
23 g		57	23	58
24 A	Ymryd.	59	24	60
25 b	Nad. Crist.			
26 c	S. Stephan, M			
27 d	S. Ioan, A ac E.			
28 e	Gwirioniaid.			
29 f		61	25	
30 g		63	26	62
31 A	Sylfestr, E.	65	27	64
			28	66

Nodwch, y darlienir Act 7 hyd w. 3.10 y chweched dydd, ac yno y dechreuir ar y 7ed dydd.

Tabl

Ltish

Feb. 7

**TABL o'r GWYLIAU Symmudol, wedi gylch
dros deg ar hugain o flynyddoedd, yn ol y CALENDR
Newydd neu'r NEW STYLE.**

Yr Sulgyrn.	Dyddiau Derchafael.	Dydd Pasg.	Oedran yr Arglwydd.	Sul Adfer.	Sulian Wedi'r. Dundod.	Tach. Rhag.
Mehe.	28	19	1772 Ebrill	29	23	
Mai	20	11	1773	28	24	
	12	3	1774	27	25	
Mehe.	25	16	1775	3	24	Rhag.
Mai	16	7	1776	1	25	
	8	30	1777 Mawrth	30	26	Tach.
Mehe.	28	19	1778 Ebrill	29	23	
Mai	13	4	1779	28	25	
	4	26	1780 Mawrth	3	27	Rhag.
Mehe.	24	15	1781 Ebrill	2	24	
Mai	9	31	1782 Mawrth	1	26	
Mehe.	29	20	1783 Ebrill	30	23	Tach.
Mai	20	11	1784	28	24	
	5	27	1785 Mawrth	27	26	
Mehe.	25	16	1786 Ebrill	3	24	Rhag.
Mai	17	8	1787	2	25	
	1	23	1788 Mawrth	30	27	Tach.
	21	12	1789 Ebrill	29	24	
	13	4	1790	28	23	
Mehe.	2	24	1791	7	22	
Mai	17	8	1792	2	25	Rhag.
	9	31	1793 Mawrth	1	26	
Mehe.	29	20	1794 Ebrill	30	23	Tach.
Mai	14	5	1795	29	24	
	5	27	1796 Mawrth	27	26	
Mehe.	25	16	1797 Ebrill	3	24	Rhag.
Mai	17	8	1798	2	25	
	2	24	1799 Mawrth	1	27	
Mehe.	22	13	1800 Ebrill	30	24	Tach.
Mai	14	5	1801	29	25	

Ylon
NDR

TABLAU a Threfnau i'r GWYLLIAU Symmudol a disymmudol; ynghyd a'r Dyddiau YMPRYD ac arbedrwydd trwy'r holl Flwyddyn.

TREFNI wybod pa bryd y mae'r Gwylliau Symmudol yn dechreu.

DYDD Pasc, (ar ba un y mae'r lleill yn setyll) yw bob amser y *Sul* cyntaf wedi'r *Llaw Lluad* a syrthio ar, neu nesaf ar ol, yr Unfed dydd ar hugain o *Fawrth*. As os digwydd y *Llaw Lluad* ar *Dydd Sul*, *Dydd Pasc* yw y *Sul* ar ol.

Sul yr *Adfent* yw bob amser y *Sul* nesaf at *Wyl S. Andreas*, pa un bynnag ai cyn ai gwedi.

Sul Septuagesima fydd naw *Wythnos* cyn y *Pasc*.

Sul Sexagesima fydd wyth *Wythnos* cyn y *Pasc*.

Sul Quinquagesima fydd saith *Wythnos* cyn y *Pasc*.

Sul Quadragesima fydd chwech *Wythnos* cyn y *Pasc*.

Sul Gweddrau fydd 5 *Wythnos* gwedi'r *Pasc*.

Dydd y Dyrchafael fydd 40 *Dydd* gwedi'r *Pasc*.

Y Sulgwyn fydd saith *Wythnos* gwedi'r *Pasc*.

Sul y Drindod fydd wyth *Wythnos* gwedi'r *Pasc*.

TABL o'r holl WYLLIAU y fydd i'w cadw yn Eglwys LOEGR trwy'r Flwyddyn.

YR Holl Suliau yn y Flwyddyn.

Dydd Gŵyl Enwaediad ein Harglwydd Iesu Grist.

Dydd Gŵyl yr Ystwyll.

Dydd Gŵyl Troad St. Paul.

Dydd Gŵyl Puredigaeth y Fendigedig Forwyn.

Dydd Gŵyl St. Matthias yr Apostol.

Dydd Gŵyl Cennadwri y Fendigedig Forwyn.

Dydd Gŵyl St. Marc yr Efangylwr.

Dydd Gŵyl St. Philip a St. Iago yr Apostolion.

Dydd Gŵyl Dyrchafael ein Harglwydd Iesu Grist.

Dydd Gŵyl S. Barnabas.

Dydd Gŵyl Natalig St. Ioan Fedyddiwr.

Dydd Gŵyl St. Pedr yr Apostol.

Dydd Gŵyl St. *Iago* yr Apostol:
 Dydd Gŵyl St. *Bartholomeus* yr Apostol.
 Dydd Gŵyl St. *Matthew* yr Apostol.
 Dydd Gŵyl St. *Mihangel* a'r noll Angylion.
 Dydd Gŵyl St. *Luc* yr Efangylwr.
 Dydd Gŵyl St. *Simon* a St. *Judas* yr Apostoliau.
 Dydd Gŵyl yr Holl Saint.
 Dydd Gŵyl St. *Andrea* yr Apostol.
 Dydd Gŵyl St. *Thomas* yr Apostol.
 Dydd Gŵyl Nadolig ein Harglwydd.
 Dydd Gŵyl St. *Stephan* y Merthyr.
 Dydd Gŵyl St. *Ioan* yr Efangylwr.
 Dydd Gŵyl Sansteiddlan Wirioniaid.
 Dydd Llun a dydd Mawrth *Pasc*:
 Dydd Llun a dydd Mawrth y *Su/gwyn*.

Tabl o'r NOS WYLIAU, YMPRYDIAU, a Dyddiau Arbedrwydd, i w cadw yn y Elwyddyn.

Y Nofwyl cyn Nadolig ein Harglwydd.
 Y Nofwyl cyn Puredigaeth y Fendigedig *Fair Forwyn*
Y Nofwyl cyn dydd *Pasc*.
Y Nofwyl cyn dydd y *Dyrchafael*.
Y Nofwyl cyn *Pentecost*.
Y Nofwyl cyn St. *Matthias*.
Y Nofwyl cyn St. *Ioan Fedyddiwr*.
Y Nofwyl cyn St. *Iago*.
Y Nofwyl cyn St. *Bartholomeus*.
Y Nofwyl cyn St. *Matthew*.
Y Nofwyl cyn St. *Simon* a St. *Judas*.
Y Nofwyl cyn St. *Andreas*.
Y Nofwyl cyn St. *Thomas*.
Y Nofwyl cyn yr Holl Saint.

Nodwch, Os syrth rhyw un o'r Dyddiau Gwyliau hyn ar
 Ddydd Llun, yna'r Nofwyl neu'r Ympryd a gedwir ar
 Ddydd Sadwrn, ac nid ar y Sul nesaf o'i flaen.

Dyddiau

Dyddiau Ympryd, neu Arbedrwydd.

I. **Y** Deugain nydd Garawys.

II. Dyddiau y Cydgoriau ar y pedwar Tymmer, y rhai ynt Dydd mercher, dydd Gwener, a dydd Sadwrn ar ol y Sul cyntaf o'r Grawys, Gwyl y *Pentecost*, y 14 o *Fèai*, a'r 13 o *Rhagfyr*.

III. Tridiau y Gweddiau, y rhai yw dydd Llun, dydd mawrth, a dydd mercher o flaen Sanctaidd Ddydd Jou, neu Ddyrchafael ein Har-glwydd.

IV. Pob dydd Gwener yn y Flwyddyn; ond dydd Nadolig Crist.

Rbyw ddyddiau Arbennig, ar ba rai yr Appwyntir Gweinidagaeth neilltuol.

I. **Y** PUMMED dydd o *Dachwedd*, sef Dydd Cyd-frad y Pabyddion.

II. Y Degfed dydd ar hugain o *Jonawr*, sef dydd merthyrloaeth *Charles* y I.

III. Y Nawfed dydd ar hugain *Fai*, sef dydd dychweliad y Brenhin a'r Brenhinol Deulu, ac Adferiad y Dlywodraeth wedi hir Flynyddoedd o Rwystr.

T A B L i g a e l y P A S C h y d y F l w y d d y n 1899. y n g y n h w y f o l y n ô l y C a l e n d a r N e w y d d .

L l y t h y r e n n a u y S u l .

<i>P r i f</i>	A	B	C	D	E	F	G
I.	Ebr. 16	17	18 19	20	21	22	23
II.	Ebr. 9	3	4 5	6	7	8	9
III.	Ma. 26	27	28 29	30	31	1	2
IV.	Ebr. 16	17	18 19	20	21	22	23
V.	Ebr. 2	3	4 5	6	7	8	9
VI.	Ebr. 23	24	25 26	27	28	29	30
VII.	Ebr. 9	10	11 12	13	14	15	16
VIII.	Ebr. 2	3	4 5	6	7	8	9
IX.	Ebr. 16	17	18 19	20	21	22	23
X.	Ebr. 9	10	11 12	13	14	15	16
XI.	Ma. 26	27	28 29	30	31	1	2
XII.	Ebr. 16	17	18 19	20	21	22	23
XIII.	Ebr. 2	3	4 5	6	7	8	9
XIV.	Ma. 26	27	28 29	30	31	1	2
XV.	Ebr. 16	17	18 19	20	21	22	23
XVI.	Ebr. 2	3	4 5	6	7	8	9
XVII.	Ebr. 23	24	25 26	27	28	29	30
XVIII.	Ebr. 9	10	11 12	13	14	15	16
XIX.	Ebr. 2	3	4 5	6	7	8	9

PAN gaffoch chwi Lythyren y Sûl am y flwyddyn yn yn y Rhester uchaf, a'r prif yn rhester y prif rifedi gyferbyn ar prif yn yr un rhester dan Lythyren y Sûl, yna y cewch y dydd o'r Mîs ar ba un y digwydd y Pasg y flwyddyn honno. Ond nodwch fod Enw yr Mîs gwedi ei otod ar y llaw affwy, neu yn union gyferbyn ar ffigur, ac ni chanlyn fel mewn Tablau eraill trwy ddisgynaid odd trwy gydgyferbyniad.

Y
D R E F N

A M

Foreuol a Phrydnhawinol:

W E D D I

I'w dywedyd beunydd a'i har-
feru trwy'r Flwyddyn.

Y Foreuol a'r Brydnhawinol Weddi a arferir
yn y mann cynnefinol o'r Eglwys, Cape,
neu Ganghell; Oddiethr i Ordinari y lle farnu
yn amgenach. A'r Canghellau a gânt sefyll yn
y modd yr oeddynt o'r blaen.

Ac yma nodir, fod yn ihald cadw a chynnal
Addurniadau'r Eglwys a'i Gweinidogion ar bob
amfer o'u Gweinidogaeth, yn yr un wedd ac yr oe-
ddynt yn Egiwys Lloegr, trwy Awdurdod y
Parli ment, yn yr Ail Flwyddyn o Deyrnasiad
Brenin EDWARD V.

WEDDI FOREUOL,

Bod Dydd trwy 'r Flwyddyn,

* Ar ddechreu y Weddi Foreuol darllenned y Gweinidog, a llef uchel. ryw un neu ychwaneg o'r Adnodau hyn o'r Ysgrythur lân, y rhai fydd yn canlyn. Ac yno dyweded yr hyn fydd crisfenedig ar ol yr unthryw Adnodau.

PA N ddychwelo yr honom i'w erbyn. Ni wran-
annuwiol oddiwrth ei dawfom ychwaith ar lais y'r
ddrygioni yr hwn a wnaeth, Arglwydd ein Duw, i roddio
a gwneuthur Barn a Chy- yn ei Gyfreithiau ef, y rhai
fiawnder, hwnnw a geidw a roddodd ef o'n blaen ni.
yn fyw ei Enaid. *Ezech. Dan ix 9, 10.*
xviii. 27.

Yr wyf yn cydnabod fy mewn barn, nid yn dy lid
nighamweddau, a'm pechod rhag it fy ngwneuthur yn
fydd yn wastad ger fy mron. ddiddim. *Jer. x. 24. Psal.*
Psal. li. 3. vi. 1.

Cuddia dy wyneb oddi- Edifarhewch, canys nes-
wrth fy mhechodau, a dilea foedd Teyrnas Nefoedd.
fy holl anwiredau, *Psal. Matth. iii. 2.*
li. 9.

Aberthau Duw ydynt yf- Nhâd, ac a ddywedaf wrth-
pryd drylliedig : Calon ddry- o, Fy Nhâd, pechais yn er-
lliog, gystuddiedig, O Dduw byn y Nef ac o'th flaen dith-
ni ddirmygi. *Psal. li. 17* au; ac mwyach nid ydwyf

Rhwygwch eich Calon- deilwng i'm galw yn Fab i
nau ac nid eich dillad, ac ti *Luc. xv. 18, 19.*

ymchwelwch at yr Arglwydd Na ddôs i Farn a'th wâs
eich Duw : O herwydd gra- o herwydd ni chyfiawnheir
flawn a thrugarog yw efe, neb byw yn dy olwg di. *Pf.*
hwyrffrydig i ddigofaint, a cxliiii. 3.

mawr ei drugaredd, ac edi- Os dywedwn, nad oes yn-
feiriol am ddiwg *Joel. ii 13.* om bechod, yr ydym yn ein

Gan yr Arglwydd ein twyllo ein hunain, a'r gwir-
Duw y mae trugareddau a ionedd nid yw ynom. Os
maddeunt er gwrthryfelu o cyfaddetwa ein pechodau,
ffyddlon

B O R E U O L W E D D I.

ffyddlon yw efe, a chyfiawn, ac a lleferydd oftyngedig, fel y ma' deuo i ni ein Pechodau, ac i'n glanhao oddwrth' bob Anghyfiawnder. *I Cyffes gyffredin i'w dywedyd i Joan i. 8. 9.*

FY anwyl gariadus frodyr, y mae'r 'Scrythyr lan yn ein cynhyrfu mewn amrafael fannau, i 'gydnabod, ac i gyffesu ein haml bechodau a'n hanwired, ac na wnelem na'u cuddio, na'u celu yngwydd yr Hollalluog Dduw ein Tâd nefol, eithr eu cyffesu a gostyngedig, i fel, edifarus, ac ufudd galon, er mwyn caffael o honom faddeuant am danynt, trwy ei anfeidrol ddaioni a'u drugaredd ef.

A chyd ddylem ni bob amser addef yn oftyngedig ein pechodau gerbron Duw, etto ni a ddylem yn bennaf wneuthur hynny pan ymgynhullom i gyd gytartod, i dalu diolch am yr aml ddai- oni a dderbyniafom ar ei law ef, i ddatcan ei haeddedic- gat foliant, i wrando ei sanc- teiddiaf air ef, ac i erchi y cyfryw bethau ac a fyddo cymmwys ac anghenrheidi- ol, yn gystal ar lês y Corph a'r Enaid. O herwydd pa ham mi a ersyniat ac a at- tolgat i chwi, cynnifer ac y fudd yma yn brelenol, gyd tynnu a myfi a chalonn bur,

I Cyffes gyffredin i'w dywedyd gan yr holl Gynnulleidfa ar ol y Gweinidog, gan oftwng ar eu gliniau oll.

HOLLalluog Dduw e thru- garoccaf Dâd, Nyni a aethom ar gyteiliorn allan o'th ffyrdd di, fel defaid ar gyfrgoll: Nyni a ddilyna- som ormod ar amcanion a chwantau ein Calonnau ein hunain, Nyni a wnaethom yn erbyn dy sancteiddiol gy- freithiau; Nyni a adaw- som heb wneuthur y pethau a ddylesym eu gwneuthur, ac a wnaethom y pethau ni ddylesym eu gwneuthur, Ac nid oes lechyd ynom. Eithr tydi O Arglwydd cymmer drugaredd arnom ddrwg weithred-wyr truaïn; Ar- hed di hwynt hwy, O Dduw, y rhai ty'n cyffesu eu beiau; Cyweiria di yr fawl lŷdd yn edifarus; Yn ol dy addewid- ion a yspyswyd i Ddyn, yn Ghrift Iesu ein Harglwydd, A channiatâ Drugaroccaf Dâd, er ei twyn ei, fyw o honom rhagllaw mewn du- wiol, union, a sobr fuchedd, i Ogoniant dy sancteiddiol Enw. Amen.

I Y Gollyngod neu Faddeuant Pechodau, i'w datgan gan y Gwei-

BOREUOL WEDDI.

Gweinidog yn unig yn ei sefyll; a'r bobl etto ar eu gliniau.

YR Holl-alluog Dduw, Tâd ein Harglwydd Jesu Grist, yr hwn ni ddeisyf Farwolaeth Pechadur, eithr yn hytrach ymchwelyd o hono oddiwrth ei anwiredd, a byw; ac a roddes allu a gorchymyn i'w weinidogion i ddatcan ac i fynegu i'w bobl fydd yn edifarus, ollyngdod a maddeuant am eu pechodau; Efe a bardyna, ac a ollwng y rhai ollly wir edifeiriol, ac yn ddi-fluant yn credu i'w sancteiddiol Etengyl ef. O Herwydd pa ham attolygwn ni iddo ganiattau i ni wir Edifeirwch, a'r Ysryd Glan, fely byddo boddlon ganddo'r pethau yr ydym y pryd nwn yn eu gwneuthur, a bod y rhann arall o'n bywyd rhagllaw yn bur ac yn sancteiddiol, megis y delom o'r diwedd i'w lawenydd tragwyddol, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. *Amen.*

¶ *Attebed y Bobl yma. ac ar ddiwedd pob un o'r Gwediau eraill. Amen.*

¶ *Yna y gostwng y Gweinidog ar ei liniau. ac a ddyweia Weddi yr Arglwydd a llefu- chel. a'r bobl hefyd ar eu gli-*

niau yn ei dywedyd gydag ef. yn y fan yma ac ymha le bynnag arall yr arferir hi yngwasanaeth Duw.

EIN Tâd, yr hwn wv yn y Nefoedd, Sancteiddier dy Enw, Deued dy Deyrnas, Bydded dy ewyllys ar y Ddaear, megis y mae yn y Nefoedd Dyro i ni heddyw ein bara beunyddiol A maddeu i ni ein dyledion, fel y maddetwn ni i'n dyledwyr. Ac nac arwain ni i brofedigaeth; Eithr gwared ni rhag drwg; Canys eiddot ti yw'r Deyrnas, a'r Gallu, a'r Gogoniant yn Oes oesoedd, *Amen.*

Yna ydywaid ef yn yr unmodd; Arglwydd agor ein gwe-fusau.

Atteb. A'n genau a tynega dy foliant.

Offeiriad. Duw bryflia i'n Cynnorthwyo.

Atteb. Arglwydd prysura in Cymmorth.

¶ *Yma a phawb yn eu sefyll yr Offeiriad a ddywaid*

Gogoniant i'r Tâd. ac i Mâb, ac i'r Ysryd Glan.

Atteb. Megis yr oedd yn y dechreu y mae yr awr hon, ac bydd yn wastad, yn oes oesoedd, Amen

Offeiriad. Molwch yr Arglwydd.

Atteb.

B O R E U O L W E D D I.

Atteb. Moliannus fyddo eich colonnau; megis yn yr Enw yr Arglwydd. ymrysonfa, tel yn nydd profedigaeith yn yr anialwch.

I Yna y dywedir, neu y cenir, Lle y temtiodd eich tadau
y Salm hon sy'n canlyn: oddi fi; y profasant fi, a gwellsant
eithr ar Ddydd Palg, ar yr fy ngweithredoedd.
hwn y mae Anthem arall Deugain mlynedd yr ym-
gwedi ei happwyntio: ac ar rysonais a'r genhedlaeth hon
yr namyn un ugeinfed dydd, a dywedais: Pobl gyteilior-
o bob mis ni ddarllenir mo nus yn eu colonnau ydynt
honi yn y fan hon, and yn hwy; canys nid adnabuant
arferol gylch y Salmau. fy ffrdd.

SALM. lxxxv.

Venite, exultemus Domin. Wrth y rhai y tyngais yn
 fy llid; na ddellent i'm gor-
 phwyslo.

DEUWCH, canwn i'r
 Arglwydd; ymlawen-
 hawn yn nerth ein iechyd. Gogoniant i'r Tâd, ac i'r
 Mâb, ac i'r Yspryd Glân.

Deuwn ger ei tron ef a Megis yr oedd yn y de-
 diolch; canwn yn llafar iddo chreu, y mae yr awr hon, ac
 a Psalmau. y dydd yn wastad; yn oes

Canys yr Arglwydd fydd oesoedd. *Amen.*

duw mawr; a Brenhin *I Ar ol hyn y dilyn y Salmau*
 Dawr ar yr holl dduwiau. *mewn trefn, megis yr ap-*

Oblegid yn ei law ef y *pwyntiwyd. Ac ar ddiwedd*
 mae gorddynderau'r ddaer *pob Salm trwy'r flwyddyn,*
 ar; ac efe biau uchelder y *a'r un modd ar ddiwedd*
 mynyddoedd. *y Benedicite, Benedictus,*

Y môr sydd êiddo; canys *Magnificat, a Nunc dimit-*
 efe a'i gwnaeth; a'i ddwylaw *tis, y dywedir.*

a luniafant y fychdir. Gogoniant i'r Tâd, ac i'r
 Mâb, ac i'r Yspryd Glân.

Deuwch, addolwn, a syr- *Atteb.* Megis yr oedd yn y
 thiwn i lawr; a gostyngwn dechreu, y mae yr awr hon,
 ger bron yr Arglwydd ein ac y bydd yn wastad; yn oes
 gwneuthurwr.

Canys efe yw ein Duw ni; oesoedd, *Amen.*

a ninnau ym bobl ei borta *I Yna y darllenir y llawn lly-*
 ef, a defaid ei dwylaw. *thyr, a lleferydd uchel, y*

Heddyw, os gwrandewch *Llith gyntaf, wedi ei chym-*
 ar ei leferydd, na chaledwch *meryd attan o'r Hen Desta-*

ROREUOL WEDD I.

ment, megis ac y appwyni-
wyd wrth y Calendar (oddi
eithr bod Llithiau priod gofo-
dedig i'r Dydd hwnnw.) Y
Gweinidog a dirlleo. sa-
fed, ac ymchwelod, megis y
galler ei glywed yn oreu gan
bawb holl ar a fo yn bresen-
nol. Ac ar ol hynny y dywe-
dir, neu y cenir yn Gym-
raeg, yr Emyr a elwir, Te
Deum laudamus, beunydd
trwy'r holl flwyddyn.

I O flaen pob Llith y Gweini-
dog a ddywed, Yma y mae
dechreu y cyfryw Bennod,
neu, Adnod o'r cyfryw y
Bennod, o'r Llyfr a'r
Llyfr; ac ar ol pob Llith,
Yma y terfyn y Llith gyn-
taf, neu, yr ail.

Te Deum Laudamus,

TI Dduw a folwn, ti a
gydnabyddwn yn Ar-
glwydd.

Yr holl Ddaear a'th fawl
di, y Tad tragywyddol.

Arnat ti y llefa yr holl
Angylion; y Nefoedd a'r
holl Nerthoedd o'u mewn, ti gynnorthwyo dy weision;
Arnat ti y llefa Cherubin, y rhai a brynaist a'th werth-
a Seraphin; a lleterydd ddi-
haid.

Sanct, Sanct, Sanct; Ar-
glwydd Dduw Sabaoth.

Nefoedd y Ddaear fydd yn
llawn o th ogoniant.

Gogoneddus gôr yr Apost-
olion, a th fawl di.

Molianns nifer y Proph-
wydi; a'th fawl di.

Ardderchog lu y Merthy-
ri; a'th fawl di.

Yr Eglwys Lan trwy'r
holl fyd; a'th addaf di.

Y Tad; o anteidrawl
Fawredd

Dy anrhydeddus wir; ac
unig Fab.

Hefyd yr Yspryd Glan; y
diddanwr.

Ti Crist; yw Brenin y
gogoniant.

Ti yw Tragywyddol Fâb;
y Tad.

Pan gymmeraist arnat wa-
redu dyn; ni ddiystyraist fru
y wryf.

Pan orchfygaist holl nerth
Angau; yr agoraist Deyrnas
nef i bawb a gredant.

Ti fydd yn eistedd ar dde-
heulaw Duw: yn gogoniant
y Tad.

Yr Ym ni yn credu mai
Tydi a ddaw; yn Farnwr
arnom,

Gan hynny yr attolygwn i
ti gynnorthwyo dy weision;
fawr waed.

Pâr iddynt gael eu cyfrif
gyd a'th Saint; yn y gogon-
lant tragywyddol.

Arglwydd, cadw dy Bobl;
a bendithia dy Eufeddiaeth.

B O R E U O L W E D D I.

Llywia hwy : a dercha yr Arglwydd, bendithiwch yr hwy yn dragywydd   Arglwydd ; molwch a mawr-

Beunydd ac fyth ; y clod- hewch ef yn dragywydd.
forwyn dydi,   Chwychwi haul a Lleuad,

Ac anrhydeddwn dy Enw ; bendithiwch yr Arglwydd ;
byth ac yn oes oesoedd.   molwch a mawrbewch ef yn

Tellynga, Arglwydd ; ein dragywydd.

cadw v dydd hwn yn ddi-   Chwychwi Sêr y Nefoedd,
bechod.   bendithiwch yr Arglwydd ;

Arglwydd, trugarhâ wrth-   molwch a mawrhewch ef yn
ym ; trugarhâ wrthym.   dragywydd.

Arglwydd, poed dy dru-   Chwyshwi Gawodau, a
garedd a ddêl arnom ; megis Gwlith, bendithiwch yr Ar-
yr ym yn ymddiried ynot.   glwydd, molwch a mawrhe-

Arglwydd, ynot yr ym-   wch ef yn dragywydd.

ddiriedais, na'm gwaradwy-   Chwychwi wyntoedd Duw,
dder yn dragywydd.   bendithiwch yr Arglwydd ;

molwch a mawrhewch ef yn
dragywydd.

I Neu'r Caniad hwn ; Bene-
dicat, omnia opera Domini,   Chwychwi Dàn a Gwrês,

Chwychwi holl weithre-   bendithiwch yr Arglwydd ;
doedd yr Arglwydd, molwch a mawrhewch ef yn
bendithiwch yr Arglwydd ; dragywydd.

molwch a mawrhewch ef yn   Chwychwi Auaf a Hâf,
dragywydd.   bendithiwch yr Arglwydd ;

Chwychwi Angylion yr   molwch a mawrhewch ef yn
Arglwydd, bendithiwch yr   dragywydd.

Arglwydd ; molwch a mawr-   Chwychwi Wlithoedd a
hewch ef yn dragywydd :   Rhewoedd, bendithiwch yr

Chwychwi Nefoedd, ben-   Arglwydd ; molwch a mawr-
dithiwch yr Arglwydd, mo-   hewch ef yn dragywydd.

lwch a mawrhewch ef yn   Chwychwi Rew ac Oer-
dragywydd.   fel, bendithiwch yr Arglw-

Chwychwi y Dyfroedd,   ydd, molwch a mawrhewch
fydd uwch ben y ffyrlafen,   ef yn dragywydd.

bendithiwch yr Arglwydd ;   Chwychwi Iâ ac Eira,
molwch a mawrhewch ef yn   bendithiwch yr Arglwydd ;

dragywydd.   molwch a mawrhewch ef yn
Chwychwi holl Nerthoedd   dragywydd.

Chwychwi

B O R E U O L W E D D I.

Chwychwi Nofau a dydd- Awyr, bendithiwch yr Ar
a u, bendithiwch yr Arglw- glwydd, molwch a mawr-
ydd; molwch a mawrhewch hewch ef yn dragywydd.
ef yn dragywydd.

Chwychwi Oleuni a thy- ac Yscrubiâid, bendithiwch
wyllwch, bendithiwch yr yr Arglwydd; molwch a
Arglwydd: molwch a mawr- mawrhewch ef yn dragy-
hewch ef yn dragywydd. wydd.

Chwychwi feltt a Chym- Chwychwi blant Dynion,
mylau, beudithiwch yr Ar- bendithiwch yr Arglwydd;
glwydd: molwch a mawr- molwch a mawrhewch ef yn
hewch ef yn dragywydd. dragywydd.

Bendithied y Ddaear yr Bendithied Israel yr Ar-
Arglwydd; moled â mawr- glwydd: moled a mawrhaed
haed ef yn dragywydd. ef yn dragywydd.

Chwychwi Fynyddodd a Chwychwi Offeiri aid yr
Bryniau, bendithiwch yr Ar- Arglwydd, bendithiwch yr
glwydd; molwch a mawr- Arglwydd: molwch a mawr-
hewch ef yn dragywydd. hewch ef yn dragywydd.

Chwychwi holl wŷrddion Chwychwi Wafanaeth-
bethau ar y ddaear, bendith- wyr yr Arglwydd, bendith-
iwch yr Arglwydd; molwch iwch yr Arglwydd, molwch
a mawrhewch ef yn dragy- a mawrhewch ef yn dragy-
wydd. wydd.

Chwychwi Ffynhonau, Chwychwi Ysrydion, ac
bendithiwch yr Arglwydd; Eneidiau'r cyfiawn, bendi-
molwch a mawrhewch ef yn thiwhch yr Arglwydd: mo-
dragywydd. lwch a mawrhewch ef yn
dragywydd.

Chwychwi Foroedd a Lli- Chwychwi y rhai sanct-
feiriant, bendithiwch yr Ar- aidd a gostyngedig o galon,
glwydd: molwch a mawrhe- bendithiwch yr Arglwydd;
wch ef yn dragywydd. molwch a mawrhewch ef yn
dragywydd.

Chwychwi Forfilod ac ô'll y Dyfroedd, bendithiwch yr
a'r sydd yn ymfymmnd yn Arglwydd: molwch a mawr-
hewch ef yn dragywydd. hewch ef yn dragy-
wydd.

Chwychwi Ananias, Aza-
rias, a Misael, bendithiwch
yr Arglwydd: molwch a
mawrhewch ef yn dragy-
wydd.

B O R E U O L W E D D I.

Gogoniant i'r Tad. ac i'r wrth ddwylo ein gelynion, Mab, ac i'r Yspryd Glân : allu ei wafanaethu ef yn ddi-
Megis yr oedd yn y dech- ofn.

reu, y mae'r awrhon, ac y Mewn sancteiddrwydd a
bydd yn wastad : yn oes oes- chyslawnder, ger ei fron ef
oedd, *Amen.* holl ddyddiau ein bywyd.

¶ *Yna y darllenir yn yr un* A titheu Fâb a elwir yn
modd yr ail Lith, gwedi ei- brophwyd i'r Goruchaf ca-
chymmeryd allan o'r Testa- nys ti a âi o flaen wyneb yr
ment Newydd. Ac wedi hyn- Arglwydd, i barottoi ei
ny yr Emyrn sy'n canlyn ; ffyrdd ef.

oddi eithr pan ddigwyddo i'w Ac i roddi gwybodaeth
darllain ym mhennod y dydd Iachawdwriaeth i'w bobl ef,
n'u yn yr Efengyl ar Ddydd gan fadden eu pechodau.

S. Ioan Fedyddiwr.

Benedictus S. Luc i. lxxvii. O herwydd tiriondeb tru-
garedd ein Duw ; trwy yr
BEndigedig tyddo Arglw- hon y ymwelodd a ni god-
ydd Dduw Israel ; canys iaid Haul o'r uchelder.

efe a ymwelodd, ac a bryn- I roddi llewyrch i'r rhai
nodd ei Bobl. sy'n eistedd mewn tywyll-

Ac a dderchafodd Jech- wch a chysgod anghu, ac i
awdwriaeth nerthol i ni, yn gyfeirio ein Traed i ffordd
Nhŷ Ddafydd ei Wafanae- tangnetaedd.

thwr. Gogoniant i'r Tâd, ac i'r

Mab, ac i'r Yspryd Glân.
Megis y dywedodd trwy Mab, ac i'r Yspryd Glân.
enau ei sanctaidd brophwy- Megis yr oedd yn y de-
di ; y rhai oedd o ddechreu- chreu, y mae'r awrhon, ac
ad y Byd. y bydd yn wastad, yn oes
uesoedd. *Amen.*

Yr antonai efe i ni ymwa-
red rhag ein Gelynion, ac
oddiwrth ddwylo pawb o'n
digafogion.

Y gwnai efe drugaredd a'n
tadau, ac y cofiai ei sanctaidd
gyfammog.

A'r llw yr hwn a dyngodd
ef wrth ein Tâd Abraham ;
fef bod iddo ganiattau i ni,
gwedi ein ymwared oddi-

¶ *Neu y Salm hon.*

Jubilate Deo. SALM. c.

CEnwch yn llafar i'r Ar-
glwydd, yr holl Ddai-
ar, gwalanaethwch yr Ar-
glwydd mewn llawenydd,
deuwch yn ei wydd ef mewn
gorfoledd.

Gwybyddwch mai yr Ar-
glwydd fydd Dduw ; efe a'n
gwnaeth,

B O R E U O L   W E D D I .

gwnaeth, ac nid ni ein hun- ddeheutlaw Duw Dâd holl
ain, ei bobl ei ydym a De- gyfoethawg; Oidi yno y daw
said ei borta. i farnu byw a Meirw.

Ewch i mewn i'w byrth Credaf yn yr Yspryd Glân ;
ef â diolch ac i'w lyfoedd yr Eglwys lân Catholic ;
â moliant gennych, diolch- Cymmun y Saint, Madd-
wch iddo, a chlodsorwch ei euant pechodau; Adgytod-
Enw. iad y cnawd, a'r bywyd tra-
gywyddol. Amen

Canys daionus yw yr Ar- glwydd, a'i drugaredd fydd
yn dragywydd, a'i wirion- *I Ac yn ol hynny y gweddïau*
edd a bery o genedlaeth i hyn sy'n canlyn, a phawb yn
genhedlaeth byth. *gostwng yn ddefosiônol ar eu*
glinïau, y gwiridog yn gyn-

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yspryd Glân. *tas a lesara a llef uchel.*
Yr Arglwydd a to gyd a

M. gis yr oedd yn y dechreu, chwi.
y mae yr awr hon. ac y bydd yn Atteb. A chyd â'th Yspryd
wastad yn oes oesoedd. Amen. dithau.

I Yna y cenir, neu y dywedir, Y Gweinidog. Gweddiwn.
Creda'r apostolion, gan y Arglwydd trugarha wrth-
Gweinidog a'r Bobl yn eu se- ym.

ffyll; oadi eithr y dyddïau *Crist trugarha wrthym.*
hynny yn unig ar y rhai yr *Arglwydd trugarha wrth-*
appwyniwyd *Credo S. Atha-* ym.
nasius i w ddarlain:

CRedaf yn Nuw Dâd * Yna'r Gweinidog. yr Ys-
Holl-gyfoethog, Cre- golheigion a'r Bobl a ddywe-
awdr Nêt a Daeor. dant Weddi yr Arglwydd a
lleferydd uchel

Ac yn Iesu Grist ei un **E** I N Tâd yr hwn wyt
Mâb ei, ein Harglwydd ni; yn y Nefoedd, Sanct-
yr hwn a gaed trwy'r Yspryd eiddier dy Enw, Deued dy
Glan, a aned o Fair forwyn; Deyrnas, Bydded dy Ewyll-
a ddioddefodd dan Bontius ys ar y Ddaear, megis y mae
Pilatus, a groeshoeliwyd, a yn y Nefoedd, Dyro i ni
fu farw, ac a gladdwyd, a heddyw ein bara beunydd-
ddisgynodd i Uffern, y iol, A maddeu i ni ein dy-
trydydd dydd y cytododd o ledion, fel y maddeuwn ni
feirw; a esgynodd i'r Nef- i'n dyledwyr, ac nac arwain
oedd, ac y mae'n eistedd â'r ni i brofedigaeth. eithr
gwared

BŌRĒUOL WEDDI.

gwared ni rhag drwg, *Amen.*

* *Yna y Gweinidog yn ei sefyll a ddyweid.*

Arglwydd dangos dy drwg wedd i arnom.

Atteb. A chaniatta i ni dy Jachawdwriaeth.

Offeiriad. Arglwydd cadw y Brenhin.

Atteb. A gwrando ni yn drugarog pan alwom arnat.

Offeiriad. Gwisg dy Weinidogion ag jawnder.

Atteb. A gwna dy ddewisol bobl yn llawen.

Offeiriad. Arglwydd cadw dy Bobl.

Atteb. A bendithia dy Eufeddieth.

Offeiriad. Arglwydd, dyro dangnhfedd yn ein dyddiau.

Atteb. Gan nad oes neb arall a ymladd irosom, ond tydi Dduw yn unig.

Offeiriad. Duw glanha ein Calnau ynom.

Atteb. Ac na chymmer dy Ysryd Glân oddiwrthym.

* *Yna y canlyn tri Cholest; Y cyntaf o'r Dydd, yr hwn a fydd yr unac a appwyntir ar y Cymmun; yr ail, am dangnhfedd: y trydydd am Râs i fyw yn dda. A'r ddau Golest diweddaf ni chyfnwidir*

byth: onid eu dywedyd beun, ydd ar y foreuol Weddi drwy yr holl flwyddyn, fel y canlyn, a phawb ar eu gliniau

* *Yr ail Collect am Dangnhfedd.*

DUW, yr hwn wyt Awdur Tangnhfedd, a charwr cyttundeb, yr hwn o'th-jawn adnabod y mae'n buchedl dragywyd yn sefyll arno, a'th wasanaeth yw gwir haint, Amddiffyn nyni dy oftyngedig weiflon, rhag holl ruthrau ein gelynion, fel y gallom trwy gwbl ymddiried yn dy amddiffyn di, nag ofnom allu neb gwrthwynebwyr, trwy nerth Jesu Grist ein Harglwydd, *Amen.*

* *Trydydd Collect am gael gras.*

O Arglwydd nefol Dâd, Hollalluog a Thragynyddol Dduw, yr hwn a'n celwais yn ddiangol hyd ddechreu'r dydd heddyw, Amddiffyn nyni ynddo a'th gadarn allu, a chaniatta na syrthiom y dydd hwn mewn un pechod, ac nad elom mewn neb rhywb berygl eitr bod ein holl weithredoedd wedi eu trefnu a'u llywiau wrthi

B O R E U O L W E D D I.

wrth dy Lywodraeth, i niatta iddo mewn llwyddiant
wneuthur yn wastad y peth ac Jechyd hir Hoedl, ner-
sydd gyfiawn yn dy olwg di, tha ef modd y gallo orelgyn
trwy Jesu Grist ein Harglwydd, Amen.

* *Mewn Corau, a mannau* chedd hon, bod iddo fwyn-
lle yr arferont ganu, yma y hau llawenydd a dedwyd-
canlyn yr Anthem. dyd tragwyddol, trwy Jesu

* *Yna y pum gweddi hyn f' yn* Grist ein Harglwydd, Amen.
canlyn a ddarllennir yma, * *Gweddi dros y Brenhinawl*
oddieithr pan ddarllennir y Deulu.
Letani; ac yna y ddwy olaf
yn unig a ddarllennir fel y
maent wedi eu cyfleu yno.

* *Gweddi tros Fawrhydi y*
Brenhin.

O Arglwydd ein Tâl ne-
fol, goruchel a galluog, hwy a'th Yspryd Glân, cy-
Brenhin y Brenhinoedd, Ar- toethoga hwy a phob dedw-
glwydd yr Arglwyddi. unig yddwch, a dwg hwy i'th dra-
Lywriadwr y Tywyfogion, gwyddol Deyrnas trwy Jesu
yr hwn wyt o'th eistedd Grist ein Harglwydd, Amen.
yn edrych ar holl drigolion * *Gweddi tros yr Eglwyswyr*
y ddaïar, ni a attolygwn ac a'r Bobl.

Holl-alluog a thragywy-
honot yn ddarbodus ar ein ddol Dduw, yr hwn
Grasufaf ddaïonus Arglwydd wyt yn unig yn gwneuthur
Frenhin George, ac felly ei rhyfeddodau, danfon i lawr
gyflawni ef o ras dy Sanc- ar yr Esgobion a Churadi-
taidd Yspryd, tel y bo id- aid, a'r holl gynnulleidfaon
do y wastadol bwyso at dy a orchymynwyd tan eu gofal
feddwl, a rhodio yn dy hwynt, iachol Yspryd dy räs,
ffordd, cynnysgaedda ef yn ac tel y gallont wir ryngu
helaeth a doniau nefol, ca- bodd i ti, tywallt arnynt
ddyfal

P R Y D N H A W N O L W E D D I.

ddyfal wllith dy Fendith, Ca- O Arglwydd, ddymuniad a
niatta hyn, Arglwydd, er deifyfiad dy weision, fel y bo
annrnydedd ein Dadleuwr mwyaf buddiol iddynt, gan
a'n Cyfryngwr Jesu Grist, ganiattau i ni yn y Byd hwn
Amen.

* *Gweddi o waith St. Chry-* edd, ac yn y byd a ddaw,
stoffom. bywyd tragywyddol, *Amen.*

HOLL-alluog Dduw, yr hwn

2 Cor. xii. 13.

a roddaist i ni râs y pryd
hyn, drwy gyfundeb a chyd-
gyfarch i weddio arnat, ac
wyt yn addaw pan ymgynul-
loddau neu dri yn dy enw,
fod itti ganiattau eu gotyn-
nion: Cyflawna yr awr hon,

GRÂs ein Harglwydd Je-
su Grist, a chariad
Duw, a chymdeithas yr Yf-
pryd Glân, a syddo gyda ni
oll byth-bythoedd, *Amen.*
† *Yma y diwedd trefn y Forecu-*
ol Weddi trwy'r Flwddyn.

Y Drefn am WEDDI BRYDNHAWNOL bob Dydd trwy'r Flwddyn.

† *A'r ddechreu y Weddi Brydnhawnol darllenned y Gweini-*
dog a llef uchel, ryw un neu ychwaneg o'r Aduodau hyn o'r
Yfgrythgr lân, y rhai sydd yn canlyn. Ac yno dyweded
yr hyn syddyscrifenedig ar ôl yr unrhyw Adnodau.

PAN ddychwelo yr annu-

Psal. li. 3.

wiol oddiwrth ei ddry-
gioni yr hwn a wnaeth, a wrth fy mbechodau, a dilea
gwneuthur Barn a Chyfiawn-
der, hwnnw a geidw yn
fyw ei Enaid. *Ezech. xviii.*

Cuddia dy wyneb oddi-
fy holl anwireddau. *Psal-*
li. 9.

27. Yr wyf yn cydnabod fy

Aberthau Duw ydynt yf-
pryd drylliedig: Calon ddry-

ngnamweddau, a'm pechod
sydd yn wastad ger fy mron.

lliog, gyfluddiedig, O Dduw
ni ddirmygi *Psal. li. 17.*

Rhwygwch eich Calonau

PRYDNHAWNOL WEDD I.

ac nid eich dillad, ac ymch-
welwch at yr Arglwynd eich
Duw; O herwydd graflawn,
a thrugarog yw efe, hwyr
frydig i ddigofaint, a mawr
ei drugaredd, ac edifeiriol
am d drwg. *Joel. ii. 13*

Gan yr Arglwydd ein
Duw y mae trugareddau a
maddeuant er gwrthryfelu o
honom i'w erbyn, Ni wran-
dawfom ychwaith ar lais yr
Arglwydd ein Duw, i rodio
yn ei Gyfreithiau ef, y rhai
a roddodd efe o'n blaen ni.
Dan. ix. 9. 10.

Cofpa fi, Arglwydd, etto
mewn barn, nid yn dy lîd
i'hağ it fy ngwneuthur yn
ddiddim. *Jerm. x. 24. Psalm*
i. 1.

v Edifarhewch, canys nef-
saodd Teyrnas Nefoedd.
Matth. iii. 2.

Mi a godaf ac a âf at fy
Nhâd, ac a ddywedaf wrtho,
fy Nhâd, pechais yn erbyn
y Nêf ac o'th flaen dithau;
ac mwyach nid ydwyf deil-
wng i'm galw yu Fâb iti.
Luc. xv. 18. 16,

Na ddos i Farn a'th wâs,
oherwydd ni chyfiawnheir
neb byw yn dy olwg di. *Pf.*
cxiii. 3.

Os d'wedwn nad oes yn-

om bechod, yr ydym yn ein
twyllo ein hunain, a'r gwir-
ionedd nidd yw ynom. Os
cyfaddefwn ein pechodan,
flyddlon yw efe, a chyfiawu
fel y maddeuo i ni ein Pe-
chodau, ac i'n glanhao odd-
iwrth bob Angnyfiawnder.

Joan. i. 8. 9.

FY anwyl gariadus fro-
dyr, y mae'r 'Scrythyr
lân yn ein cynhyrtu mewn
amrafael fannau, i gydna-
bod, ac i gyffesu ein haml
bechodeu a'n hanwiredd, ac
ne wnelem na'u cuddio, na'u
celu yngwydd yr Hollalluog
Dduw ein Tâd nefol, eithr
eu cyffesu a gostyngedig, iſ-
el, edifarus, ac ufudd galon,
er mwyn caffael o honom
faddeuant am danynt, trwy
ei anfeidrol ddaioni a'u dru-
garedd ef.

A chyd dylem ni bob
amser addes yn oſtyngedig
ein pechodau ger bron Duw,
etto ni a ddylem yn bennaf
wneuthur hynny pan ym-
gynhullom i gyd gyfarfod, i
dalw diolch am yr aml ddai-
oni a dderbyniafom ar ei law
ef, i ddatcan ei haeddedic-
caf foliant, i wrando ei sanc-
teiddiaf air ef, ac i erchi y
cyfryw bethau ac a fyddo
cym-

PRYDNHAWNOL WEDDI.

cymmwys ac anghenrheid-
iol, yn gyftal ar lcs y Corph
a'r Enaid. O herwydd pa-
ham mi a eifyniaf ac a at-
tolygaf i chiwi, cynnifer ac-
y fydd ymayn bresennol, gyd
tynnu a myfi a chalon bur,
ae a lleferydd oftyngedig,
hyd yngorfeddfa y netol rîd,
gan ddy wecydr fy ôl i.

**Cyffes gyffredin i'w dywedyd
gan yr holl Gynulleidfa ar
ol y Gweinidog, gan oftwng
ar eu glinian oll.*

HOLLalluog Dduw a thru-
garoccaf Dâd, Nyni a
aethom ar gyfeiliorn allan
o'th ffyrdd di fel defaid ar
gyfrgoll; Nyni a ddilyna-
som ormod ar anicanion a
chwantau ein Calonnau ein
hunain, Nyni a wnaethom
yn erbyn dy sancteiddiol gy-
freithiau; Nyni a adaw-
som heb wneuthur y pethau
a ddylefym eu gwneuthur, ac
a wnaethom y pethau ni
ddylefym eu gwneuthur, Ac
nid oes Jechyd ynom, Eithr
tydi O Arglwydd cymmer
drugaredd arnom ddrwg
Weithred-wyr truain; Ar-
bed di hwynt hwy, O Dduw,
y rhai sy'n cyffesu eu beiau;
Cyweiria di y fawl fydd yn
edifarus, Yn ôl dy adlewid-

ion a yspyswyd i Ddyn, yn
Nghrist Jesu ein Harglwydd.
A channattâ Drugaroccaf
Dâd, er ei fwyn ef fyw o
honom rhagllaw mewn duw-
iol, union. a sobr Fuchedd,
i Ogoniant dy sancteiddiol
Enw, Amen.

*¶ Y Gollyngdod neu Fadd-
euant Peehodau; i'w datcan
gan y Gweinidg yn unig yn
ei sefyll; o'r boble etto ar eu
gliniau.*

YR Holl-alluog Dduw,
Tâd ein Harglwydd
Jesu Grîst, yr hwn ni ddei-
syt farwolaeth Pechadur,
eithr yn hytrach ymchwel-
yd o honaw oddiwrth ei an-
wiredd a byw; ac a roddes
allu a gorchymmyn i'w wei-
nidogio i ddatcan ac i fy-
negu i'w bobl fydd yn edifa-
rus, ollyngdod a maddeuant
am eu pechodau; Efe a bar-
dyna, ac a ollwng y rhai oll
sy wir edifeiriol, ac yn ddi-
ffuant yn credu i'w sanctei-
ddiol Efengyl ef. Herwydd
pa ham attolygwn ni iddo
gantattau i ni wir Edifei-
wch, a'i Yspryd Glân, fel
y byddo bodlon ganddo y
pethau yr ydym y pryd hyn
yn eu gwneuthur, a bod y

PRYDNHAWNOL WEDDI.

rhann arall o'n bywyd rhag i'n Cymmorth.

llaw yn bur ac yn fanſteidd- ¶ *Yna a phawb yn eu fefyll yr*
iol, megis y delom o'r di- *Offeiriad a ddyward.*

wedd i'w lawenydd tragy- *Gogoniant i'r Tâd, ac i'r*
wyddol, trwy Jefu Grift ein *Mâb, oc i'r Yspryd Glân.*

Harglwydd, *Amen.* Atteb. *Megis yr oedd yn y*

¶ *Yna y goftwng y Gweinidog dechreu y mae yr awr hon, ae*
ar ei liniau, ac a ddyweid y bydd yn wastad, yn oes oe-
Weddi yr Arglwydd a llefsoedd. Amen.

uehel, a'r Bobl hefyd ar eu *Offeiriad. Molwch yr Ar-*
gliniau yn ei dywedyd gy- *glwydd.*

dag ef. Atteb. *Moliannus a tyddo*

EIN Tâd yr hwn wyt yn Enw yr Arglwydd

y Nefoedd, Sanſteiddi- ¶ *Yna y dywedir neu ycenir y*

er dy Enw, Deued dy Deyr- *Pſalmau mewn trefn, megis*

nas, Bydded dy ewyllys ar *yr appwyntiwyd hwy. Yna*

y Ddaia, megis y mae yn *Llith o'r Hên i eſtament*

y Nefoedd, Dyro i ni hed- *megis yr appwyntiwyd, Yn*

yw ein bara beunyddiol, *ol hynny y Magnificat, neu*

amaddeu i ni ein dyledion, *Gân y Farwyn fendigeaig*

fel y maddeuwn ni i'n dy- *yn Gymraeg, megis y canlyn.*

ledwyr, Ac nac arwain *Magnificat, S. Luc. i. 46.*

ni i brofedigaeth, either **F**Y Enaid a fawrha yr Ar-

gwared ni rhag drwg, Ca- *glwydd, a'm bysryd a*

nys eiddot ti yw'r Deynas, *lawenychodd yn Nuw fy Ja-*

a'r Gallu, a'r Gogoniant yn *chawdwr,*

Oes oefoedd, *Amen.* Canys efe a edrychodd ar

¶ *Yna y dyweid ef yn yr un* *oflyngeiddrwydd ei Wafan-*

modd. *aethyddes.*

Arglwydd agor ein gwe- *Oblegid wele o hyn allan*

fufau. *yr holl genhedlaethau a'm*

Atteb A'n genau a fynega *geilw yn wyntydedig.*

dy foliant *Canys yr hwn fydd alluog*

Offeiriad. Duw bryſſia i'n *a wnaeth i mi fawredd, a*

Cynnorthwyo. *fanſtaidd yw ei Enw ef.*

Atteb. Arglwydd prysura *A'i drugaredd fydd yn oes*

PRYDNHAWNOL WEND I.

oesoedd, a'r y rhai a'i eof-
nant et,

Efe a ddangosodd uerth
a'i Fraich, efe a walarodd y
rhai beilchion ym mwriad au
eu Calonnau.

Efe a dynnodd i lawr y
cedyrn o'u heisteddfau; Ac
a dderchafodd y rhai iselradd.

Efe a lanwodd y rhai ne-
wynog a pethau da, ac a
anfonodd ymnaith y rhai
goludog mewn eisiau.

Efe a gynnorthwyodd ei
was Israel, gan gosio ei dru-
garedd, fel y dywedodd with
ein Tadau, Abranam i'i Had,
yn dtagywydd.

*Gogoniant i'r Tâd, ac i'r
Mâb, ac i'r Yspryd Glân.*

*Megis yr oedd yn y dechreu
y mae yr awr hon ac y bydd yn
wastad yn oes oesoedd Amen.*

*¶ Neu ynteu y Psalm hon o
ddieithr ar y pedwerydd
dydd ar bymtheg o'r mis,
pan ddarllennir hi'n nbrefn
gyffredin y Psalmiau.*

Cantate Domino Ps. xxxix.

CENWCH i'r Arglwydd
Ganaiid newydd, canys
efe a wnaeth bethau rhyf-
edd; a'i ddeheulaw, ac a'i
fraich Sanctaidd y parodd
iddo ei hun jachawdwriaeth.

Yspsylodd yr Arglwydd ei
Jachawdwriaeth, a datcudd-
iodd ei gyfiawnder yngolwg
y Cenhedloedd,

Cofiodd ei drugaredd a'i
wirionedd i dŷ Israel;

holl drefynau y ddaiar a
wellant Jachawdwriaeth ein
Duw ni.

Cenwch yn liafar i'r Ar-
glwydd yr holl ddaiar; lle-
fwch ac ymlawenhewch, a
chenwch.

Cenwch i'r Arglwydd gyd
a'r Delyn; fel gyd a'r De-
lyn a llef canmoliaeth.

Cenwch yn llafar o flaen
yr Arglwydd y Brenhin, ar
yr udcyrn a sain trwmpet.

Rhued y môr ac tydd yn-
ddo, y byd, a'r rhai a dri-
gant o'i fewn.

Cured y lliteiriant eu
dyŷlo a ch, dganed y my-
nyddoedd o flaen yr Arglw-
ydd; canys efe a ddaeth i
farnu yr ddaiar.

Efe a farna yr byd mewn
cyfiawnder, a'r bobioedd
mewn uniodeb,

*Gogoniant i'r Tâd ac i'r
Mâb ac i'r Yspsyd Glân.*

*Megis yr oedd yn y dech-
reu, y mae yr awr hon, ac
y bydd yn wastad, yn oes-
oedd Awen.*

** Yna Lutho o'r Testament
Newydd*

PRYDNHAWNOL WEDD I.

Newydd megis yr appwynti-
wyd: *Ac yn ol hynny* Nunc
Dimitis neu Gân Simeon
yn Gymraeg meg sycanlyn.

Nunc Dimitis, S. *Lucii* 29.

YR awr hon Aglwyd i
y gollwngi dy was
mewn tanghetaedd yn ol dy
air.

Canys fy llygaid â wel-
fart d, Jachaw w iaeth.

Yr hon a barottoaist. ger
bron Wynneb yr holl Bobl,

I fod yn o eum i oleu o'r
Cenhedloedd ac yn ogon-
ant i'th bobl Israel.

Gogoniant i'r Tâd &c.

Megis yr oedd yn y d c -
rau. y mae yr awyrehon &c.

* *Neu y Psalm hon addieithr*
arydeuddegfed dydd o'r Mis.

Deus Misereatur. *Pf lxxii.*

DUW a diugarhao wr-
thym, ac a'n bendi-
thio, a thywyned llewyrch
ei wyneb arnom, a thru-
garhaed wrthym.

Fel yr adwaener dy ffordd
ar y ddaiar, a'th Jachaw-
dwriaethymhlith yr holl gen-
hedloedd.

Molianned y Bobl di O
Dduw, molianned yr holl
Bobl dydi.

Llawenhaed v genhed-
loedd, a byddant hyfryd, ea-

nys dydi a ferni y bobl yn
uniawn, ae a lywodraeth i'r
Cennedloedd ar y ddaiar.

Molianned y Bobl di O
Dduw, molianned yr holl
Bobl dydi,

Yna y Ddaiar a rydd ei
ffwyth; a Duw, sef ein Duw
ni a'n bendithia.

Duw a'n bendithio, a holl
deffynau y ddaiar a'i hof-
nam ef.

G goniant i'r Tâd, &c.

Megia yr oedd yu y d ch-
reu y mae yr awr hon. &c.

* *Yna y cenir, neu y dywedir*
Credo yr Apostol on gan y
*Gweinidog a'r bobl yn eu sef-
fyll*

CRedaf yn Nuw Tâd
Holl-gyfoethawg, Cre-
awdr Nê a Ddaiar.

Ac yn Jesu Grîst ei un
Mab efe ein Harglwydd ni;
yr hwn a gaed trwy'r Yspryd
Glân, a aned o Fair forwyn;
a ddioddoedd dan Bontius
Pilatus, a groeshoeliwyd, a
fu farw, ac a gladdwyd a
ddescynnodd i Uffern, y
tydydd dydd y cyfododd o
teirw; a escynnodd i'r Net-
ôedd. ac y mae'n eistedd ar
ddcheulaw Duw. Tâd holl-
gyfoethawg; O diyno y daw
i farnu byw a Merw.

Credafynyr

R R Y D N H A W N O L   W F D D I.

Credafynyr Yspryd Glân; gared d. arnom.

yr E. lws lân Catholic; Cym
mun v Saint Maddeuant
pechodau; Adgysodiad v
cnawda'r Bwyyd tragwddol

* Ae yn ol hynny y gweddiau
hyn fy'n canlyn. a phawb yn
gostwng yn ddefosionol ar eu
gliniau v gweinidog yn gyn-
tafa lefara a llef uchel.

Yr Arglwydd a fo gyda
chwi.

Atteb. A chyd a'th Yspryd
ditheu.

Y Gweinidog. Gweddiwn.
Arglwydd trugarha wrth-
ym.

Crist trugarha wrihym.

* Yna r Gweinidog yr Ysoal-
heigion a'r Bobl a ddywe-
dant Weddi yr Arglwydd a
lleferydd uchel.

F I N Tâd yr hwn wyt
yn y Nefoedd, Sanc-
teiddier dy Enw, Deued dy
Deyrnas, Bydd d, dy Ewyl
vs ar y Ddairi megis y mae
yn y Nefoedd, Dyro i ni
heddw ci bara beunydd-
iol. A madde i ni ein dy-
ledion. fel y maddeuwn ni
i'n dyledwyr, ac nac arwain
ni i brofedigaeth, eithr gwa-
red ui rhag drwg. Amen.

* Yna y Gweinidog yn ei sefyll-
y ddyweid.

Arglwydd dangos dy dru-

Atteb. A chaniatta i ni
dy Jachawdwriaeth.

Offeiriad. Arglwydd cadw
y Brenhin.

Atteb. A gwrando ni yn
druga og pan alwom arnat.

Offeiriad. Gwif dy Wci-
nidogion ac jawnder.

Atteb. A gwna dy ddewi-
sol bobl yn llawen.

Offeiriad. Arglwydd cadw
dy Bôl.

Atteb. A bendithia dy E-
tis diaeth.

Offeiriad. Arglwydd dy-
ro dangnhefedd yn ein dy-
ddiau.

Atteb. Gan nad oes neb
arall a ymladd trosom, onid
tydi duw yn unig.

Offeiriad Duw glanha ein
Calonnau ynom.

Atteb. ac na chymmer dy
Yspryd Gân oddiwrthym.

* Yna y canlyn tri Choleet, Y
cyntaf o'r Dydd; yr ail am-
l'anghefedd; y trydydd am
Gynnorthwy yn erbyn pob
Perygl, fel y canlyn yma
rhagllaw, a'r ddau Goleet
diwaethaf a ddywedir bob
Dydd ar y Brydnhawinol
Weddi. heb gyfnewid.

* Yr Ail Coleet ar y Bryd-
nhawinol Weddi.

D U W

PRYDNHAWNOL WEDD I.

DUW, oddiwrth ba un ddi, unig Lywiauwr y Ty-
y daw pob adduned wyfegion, yr hwn wyt o'th
Sanctaid, pob cyngor da, a ei hedde yn edrych ar holl
phob gweithia gyflawn, dy- drigolion y ddaiar, ui a at-
ro i'th wasanaeth ddynion y tolygwn, ac a erfyniwn i ti,
rhyw dangnefedd ar na ddi- edrych o hon, t yn ddarbod-
ehon y byd ei ioddi; modd us ar ein grafusaf ddaionus
y gallo ein Calonnau ymroi Arglwydd Frenhin George,
i y fuddhau i'th orchymmu- ac felly ei gyflawni ef o Râs
nion; a thrwy dy amddiff- dy Sanctaidd Ysryd, fel y
yniad i niwnagotn ein ge bo iddo yn wastadol bwyfo
lynion, allu o honon dreu- at dy feddwl, a rhodio yn
lioiein hamfer mewn heddw- dy flodd, cynnysgacdda ef
wch a thanguhetedd drwy yn helaeth a doniau nefol,
haeddedigaeithau Jesu Grift caniatto ddo mewn Llwy-
ein Jachawdwr, Amen. ddiant a jechyd hir hoedl,

+ *Y Trydydd Colect am yn-
northw y yn er byn pob Per-
yglon.*

GOleua ein Tywyllwch,
ni a attolvgwn i ti, O
Arglwydd, a thrwy dy fawr
drugaredd amddiffyn nynt
rhag pob perygl ac enbyd-
rwydd y nos hon, er ferch
ar dy un Mab ein Jachawd-
wr Jesu Grift, Amen.

+ *Mewn Corau a Mannau lle
yr arferant ganu, yma y
conlyn yr Anthem.*

+ *Gwed di tros Fawrhydi y
Brenhin.*

O Arglwydd ein Tad ne-
fol, grauchel a gall-
uog, Brenhin y Brenhin-
oedd, Arglwydd yr Arglwy-

ddi, unig Lywiauwr y Ty-
y daw pob adduned wyfegion, yr hwn wyt o'th
ei hedde yn edrych ar holl
drigolion y ddaiar, ui a at-
tolygwn, ac a erfyniwn i ti,
edrych o hon, t yn ddarbod-
us ar ein grafusaf ddaionus
Arglwydd Frenhin George,
ac felly ei gyflawni ef o Râs
dy Sanctaidd Ysryd, fel y
bo iddo yn wastadol bwyfo
at dy feddwl, a rhodio yn
dy flodd, cynnysgacdda ef
yn helaeth a doniau nefol,
caniatto ddo mewn Llwy-
ddiant a jechyd hir hoedl,
nertha ef modd y gallo oref-
cyu a gorchfygn ei holl e-
lynion: ac o'r diwedd yn
ol y fuchedd hon, bod iddo
fwyulau Llawenydd a ded-
wyddyd tiagwyddol trwy Je-
su Grift ein Harglwydd,
Amen.

† *Gweddi tros y Brenhinawl
Deulu.*

HOll-alluog Dduw, ffyn-
non pob daioni yr edym
ni yn oftyngedig yn attolwg
i ti fendithio ein grafusaf
Frenhines Charlotte, ei Fren-
hinol Uchelder George Ty-
wyfog Cymru, a'r holl Fren-
hinol Deulu: Cynnysgaedda
hwy a'th Ysryd Glân, cy-
fnethoga

PRYDNHAWNOL WEDDI,

foethoga hwy a'ith nesol Ras, Llwyddda hwy a phob ded wyddwch, a dwg hwy i'ith dragwyddol Deurnas, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

† *Gweddi tros yr Eglwswyr a'r Bobl.*

Holl-gyfoethoga thragywyddol Dduw, yr hwn wyt yn unig yn gwneuthur rhyfeddodau u Danfon i lawr ar yr Esgobion a Churadiaid a'r holl gynuall-eidfaon a orchymynwyd tan eu gofal hwynt jachol Yfprydd dy Ras; ac fel y gallont wir ryngu bodd iti, tywallt arnynt ddyfal wlith dy Fendith, Canniatta hyn Arglwydd, er anrhydedd ein Dadleuwr a'n Cyfryngwr Jesu Grist, Amen.

* *Gweddi St. Chrysoftom.*

Holl-alluog Dduw, yr hwn a roddaiſt i ni ras y pryd hyn, drwy gyfundeb a chydgyfarch i weddio arnat, ac wyt yn addo pan ymgynhullo dau neu dri yn dy Enw, bod i ti ganiattau eu gofynion, cyflawna yr awr hon, O Arglwydd, ddymuniad a deifyfiad dy, Weifion, fel y bo mwyaf buddiol i'y ddent, gan gani-

atta i ni yn y byd hwn wybodaeth am dy Wirionedd, ac yn y byd a ddaw, bywyd tragywyddol. Amen.

2 Cor. xiii. 13.

GRas ein Harglwydd Jesu Grist, a Chariad Duw a Chymdeithas yr Yfpryd Glân, a fyddo gyda ni oll byth bythoedd. Amen.

† *Yma y diwedd trefn y Brydnhawnol Weddi trwy'r flwyddyn.*

† *Ar y Gwyliau hyn sef, dydd Natalig Crist dyddgwyl Yfyll dyddgwyl Fathias, dydd Pasc, y Derchafael, y Sul-gwyn, dydd gwyl Joan Feddydiwr, St. Jago St. Bartholomeus, St. Matthew. St. Simon a St. Jude, St. Andreas, a Sul y Drindod, y cenir neu y dywedir ar y Weddi Foreuol, yn lle Credo yr Apostolion, y Gyffes hon o'n ffydd Cristianogawl a elwir yn gyffrediu, Credo St. Athanasius, gan y Gweinudog a'r Bobl yn sefyll.*

PWy bynnag a tynno fod yn gadwedig; o flaen dim rhaid iddo gyunal y Fydd Gatholig.

Yr hon fydd, onis ceidw pob

C R E D O St. ATHANASIUS.

pob dyn yn gyfan, ac yn ddihalog, diammeu y collir esyn dragywydd.

A'r fydd Catholig yw hon bod i ni addoli un Duw yn Drindod, a'r Drindo yn Undod.

Nid cymmysgu o honom y Personau, na gwahanu y sylwedd.

Canys un Person fydd i'r Tâd, arall i'r Mab, ac arall i'r Yspryd Glân.

Eithr Duwdod y Tâd y Mab, a'r Yspryd Glân, fydd unrhyw; gogoniant gogyfuwch mawrhydi gogyd tragywyddol.

Unrhyw yw'r Tâd, unrhyw yw yr Mâb, uurhyw yw yr Yspryd Glân.

Digreëdig Dâd, êigreëdig Fâb, digreëdig Yspryd Glân.

Anfuredig Dâd, anfesuredig Fâb, anfesuredig Yspryd Glân.

Tragywyddol Dâd, tragywyddol Fâb, tragywyddol Yspryd Glân.

Ad etto nid ydynt dri tragywyddolion, onid un tragywyddol.

Ac fel nad ynt dri anfesuredigion, na thri digreedigion, onid un digreëdig, ac un anfesuredig.

Felly yn gyffelyb, Hollalluog yw yr Tâd, Hollalluog yw yr Mâb, Hollalluog yw'r Yspryd Glân.

Ac etto nid ynt dri Hollalluogion, onid un Hollalluog.

Felly y Tâd, fy Dduw, y Mâb fy Dduw, a'r Yspryd Glan fy Dduw.

Ac etto nid ydynt dri Duwiau onid un Duw.

Felly y Tâd syd Arglwydd, y Mâb syd Arglwydd, a'r Yspryd Glân sydd Arglwydd.

Ac etto nid ydynt dri Arglwydd, namyn nn Arglwydd.

Canys fel i'n cymhellir trwy y Gristianogaid wirionedd, i gyfaddef bod pob Person o honaw ei hun yn Ddnw ac yn Arglwydd.

Felly i'n gwaherddir trwy'r Gatholig Grefydd, i ddywedyd bod tri Duwiau, neu dri Arglwyddi.

Y Tad ni wnaethpwyd gan neb; ni's crewyd, ac ni's ceuhedlwyd.

Y Mâb y fydd o'r Tâd yn unig, heb ei wneuthur na'i gren; eithr wedi ei genhedlu.

Yr Yspryd Glan fydd o'r Tâd

Y LITANI.

Tâd a'r Mâb, heb ie wneuthur, na'i greu, na'i geuhedlu. eithr yn deilliaw.

Wrth hynny, un Tâd y fydd, nid tri Thad, un Mâb nid tri Mab, un Yspryd Glân, nid tri o Ysprydion Glân.

Ac yn y Drindod hon, nid oes un cynt, neu gwedi eu gilydd, nid oes un mwy na llai nai gilydd.

Eithr yr holl dri Pherfona ydynt ogyd tragywyddol, a gogyfuwch.

Ac felly ym mhob peth fel y dywedpwyd uchod, yr Undod yn y Drindod, a'r Drindod yn yr Undod, fydd i'w haddoli.

Pwy bynnag gan hynny a fynno fod yn gadwedig, fynied felly o'r Drindod.

Y mae hetyd yn anghenrhaidd er mwyn tragywyddol Jachawdwriaeth, gredu o ddyn yn ffyddlawn am gnaŵdoliaeth ein Harglwydd Jesu Grist.

Canys yr iawn ffydd yw, credu a chyffesu o honom, fod ein Harglwydd ni Jesu Grist, Fab Duw, yn Dduw yn ddyn.

Duw o sylwedd y Tâd, wedi ei genhedlu cyn na'r

Oesoedd, a dyn o sylwedd ei Fam, wedi ei eni yn y byd.

Perffaith Dduw, a pherffaith ddyn, o enaid rhesymol, a dynol gnawd yn hanfod.

Gogyfuwch a'r Tâd oblegid ei Dduwdod, a llai na'r Tâd oblegid ei ddyndod.

Yr hwner ei fod yn Dduw ac yn ddyn, er hynny, nid yw efe ddau onid un Crist.

Un, nid trwy ymchwelyd y Duwdod yn gnawd; onid gan gymmeryd y dyndawd at Dduw.

Un i gyd oll, nid gan gymmysgu y sylwedd; onid trwy Undon Person.

Canys fel y mae yr Enaid rhesymmol a'r cnawd yn undyn, felly Duw, a dyn fydd un Crist.

Yr hwn a ddioddefodd troa ein Jachawdwriaet h'a ddifgynnodd i Uffern, a gyfodd y trydydd dydd o feirw.

Elgynnodd i'r Nefoedd, ac y mae vn eistedd ar ddeheu-law'r Tad Duw Holl-allnog: oddiyno y daw i farnu Byw a Meirw.

Ac ar ei ddyfodiad y cyfyd pob dyn yn eu Cyrph eu hunain, ac a roddant gyfrif am eu gweithredoedd priawd

Y LITANI.

awd.

bechaduriaid.

A'r rhai a wnaethant dda,
a ant i'r bywyd tragywyddol,
a'r rhai a wnaethant
ddrwg, i'r Tân tragywddol.

*Duw Yspryd Glân, yn de-
illiaw, &c.*

Hof yw yr Fydd Gatho-
lig, yr hon pwy byunag ar
ni's cretto yn ffyddlon, ni all
ese fod yn gadwedig.

Y gogoned lan, fendigaidd
Drindod, tri Pherfon ac un
Duw, trugarha wrthym wir
bechaduriaid.

Gogoniant i'r Tâd, &c.

*Y Gogoned, lan, fendigaidd
Drindod, &c.*

*Megis yr oedd yn y dechreu,
y mae yr awr hon, &c.*

Na chofia, Arglwydd, ein
anwiredd, nac anwiredd ein
Rhieni, ac na ddyro ddial
am ein pechodau arbed ny-
ni Arglwydd daionus, arbed
dy Bobl a brynaist a'th

† Yna y canlyn y Litani, neu
ymbiliaucyffredinol, i'w ca-
nu neu i'w dywedyd or ôl y
Foreuol Weddi ar y Suliau y
Mercherau a'r Gwenerau,
ac ar amserau eraill, pan or-
cbymynr gan yr Ordinari.

werthfawroccaf waed, ac na
lidia wrthym yn dragwydd.
Arbed ni, Arglwydd daionus.
Oddiwrth bob drwg ac
anffawd, oddiwrth bechod,
oddiwrth hysgryw a chyrch y
Cythraul oddiwrth dy Lid,
ac oddiwrth dy Farnedigaeth
dragwyddol.

D U W Tâd o'r Nef,
trugarha wrthym wir
bechaduriaid.

*Gwared ni, Arglwydd dia-
ionus.*

*Duw Tâd or Nef, trugar-
ha, &c.*

Duw Fâb brynwr y byd,
trugarha wrthym wir bech-
aduriaid.

Oddiwrth bob dallineb
calon, oddiwrth falchder, a
gwag-ogoniant, a ffuz sanc-
teiddrwydd, oddiwrth gen-
figen, digafedd, a bwriad
drwg, a phob anghariadol-
deb.

Duw Fâb brynwr y byd, &c.

Duw Yspryd Glân, yn
deilliaw oddiwrth y Tâd ar
Mâb, trugarha wrthym wir

*Gwared ni, Arglwydd dai-
ionus.*

Oddiwrth anuiweirdeb, a
phob

Y LITANI.

phob Pechod mrawol; ac yr Yspryd Glan.

oddiwrth holl dwyll y byd, *Gwared ni, Ar glwydd daio-*
y cnawd, a'r cvthraul, *nus*

Gwared ni, Ar glwydd daio- Yn holl amser ein trallod,
nus yn holleinamser ein gwynfyd;

Oddiwrth Felst a thym yn awr angeu, ac yn nydd y
meſt; oddiwrth bla, haint farn.

y Nodeu, a newvn; oddi- *Gwared ni, Ar glwydd daio-*
wrth ryfel ac vmladd, ac oddi- *nus*

wrth Angau diffed Nyni Bechaduriaid a at-

Gwared ni, Ar glwydd daio tolyown i ti ein gwrando O
nus. Ar glwydd Dduw, a thei-

Oddiwrth hob terfysg dir- lyngu o honot gadw, rheoli.
gel trad, a Gwrthryfel oddi- a llwodraethu dy lan Eg-
w th bob ffals ddv geidiaeth, lwyf Catholic, yn y ffordd
Opiniwn annuwiol a schism; union.

oddiwrth galedrwydd Calon, *Nyni a attolygwn i ti ein*

a dirmvg ar dy air a'th Or- *gwrando. Ar glwydd trugarog.*
chymmyn. Teilyngu o honot gadw a

Gwared ni, Ar glwydd daio- nerthu i'th wir addoli, mewn
nus. jawnder a glendid buchedd,

Trwy ddirgelwch dy lan dy wafanaethwr George ein
gnawdoliaeth, trwy dy sanc- grasusaf Frenhin a'n Pen-
taidd enedigaeth, a'th en- llywydd.

waediad: trwy dy fedydd, dy *Nyni a attolygwn i ti, &c*
ympryd, a'th brofedigaeth. Teilyngu o honot lywod-

Gwared ni, Ar glwydd daio- raethu ei galon yn dy flydd,
nus. ofn, a chariad, ac iddo ym-

Trwy dy ddurfawring, a'th ddiried byth ynoi, ac ymgais
chwys gwaedlyd; drwy dy yn wastad a'th anrhydedd a'th
grôg a'th ddioddefaint, drwy ogoñiant.

dy werthfawr Angeu a'th *Nyni a attolygwn i ti, &c.*
gladdedigaeth, drwy dy an- Teilyogu o honot ei ham-

rhydeddus gyfodiad, a'th e- ddissyn a'i gadw, gan roddi
fgynniad. a thrwy ddv fodiad iddo fuddugoliaeth a'i holl

Elynoin

Y LITANI.

Elynon.

Nyni a attolygwn i ti, &c.

Teilyngu o honot fendithio a chadw ein gra fufaf Frenhines *Charlotte*, ei Frenhinol Uchelder *George*, Tywyfog *Cymru*, a'r holl Frenhinol Deulu

Nyni a attolygwn i ti, &c.

Teilyngu o honot lewyrchu yr holl Esgobion, O feiriaid a Daiconiaid, ac jawn wybodaeth a deall dy air, ac iddynt hwy trwy eu pregeth a'u buchedd, ei fynegi ai ddangos yn ddyladwy.

Nyni a attolygwn i ti, &c.

Teilyngu o honot gynnwsgaeddu Arglwydd i'r Cyngor, a'r holl Fonedd a gras, doethineb a deall.

Nyni a attolygwn i ti, &c.

Teilyngu o honot fendithio a chadw y Pen-lwyddogion, gan roddi iddynt rās i wneuthur cyfawnedr, ac i faentumio yr gwir.

Nyni a attolygwn i ti, &c.

Teilyngu o honot fendithio a chadw dy holl Bobl

Nyni a attolygwn i ti, &c.

Teilyngu o honot roddi i bob Cenhedlaeth, undeb tangnetedd a chydgordio.

Nyni a attolygwn i ti, &c.

Teilyngu o honot roddi i ni galon i'th garu ac i'th ofni: ac i fyw yn ddiesceulus an l dy Orchymmon.

Nyni a attolygwn i ti, &c.

Teilyngu o honot roddi i'th holl bobl ychwaneg o Rās i wrando yn ufudd dy Ar, ac i w dderbyn o bur ewllos, ac i gynhyrchu firwyth yr Yspryd.

Nyni a attolygwn i ti, &c.

Teilyngu o honot ddwyn i'r ffordd wir bawbar a aeth ar gyfeirio'n ac a dwyllwyd.

Nyni a attolygwn i ti, &c.

Teilyngu o honot nerthu v rhai se yn fyfyll a chonffordio a chynorthwyo y rhai sy a gwan galon, a chytodi y fawl a syrthiant, ac o'r diwedd curo i lawr Satan tan ein traep.

Nyni a attolygwn i ti, &c.

Teilyngu o honot gymmorth, a help, a diddanu pawbar v fydd mewn perygl angennoctid a thrwlaeth.

Nyni a attolygwn i ti, &c.

Teilyngu o honot gadw pawb a'r fydd yn ymdaith ar Fôn na Thir, pob gwraig wrth esgor plant, pob clwffus a rhai bychain, a thofuriu wrth bawb a fyddomewn caethiwed

Y LITANI.

caethiwed a charchar.

Nyni a attolygwn i ti, Ec.

Teilyngu o honot amddi-
tyn ac angeleddu y plant
amldifaid, a'r gwraedd
gweddwon a phawb y fydd
yn unig, ac yn goddef pwys
plaid orthrech.

Nyni a attolygwn i ti, Ec.

Teilyngu o honot drugar-
hau wrth bob dyn.

Nyni a attolygwn i ti, Ec.

Teilyngu o honot faddeu
i'n gelynion, er ynwyr, ac
ysclandwyr, a throi eu ca-
llonnau.

Nyni a attolygwn i ti, Ec.

Teilyngu o honot foddi a
chadw er ein llê, amserol
ffrwythau y ddaiar, modd y
cassom mewn amser dyledus
eu mwynhau.

Nyni a attolygwn i ti, Ec.

Teilyngu o honot foddi i
ni wir ed feirwch, a maddeu
i ni ein holl bechodau, ein
esgeulysdra a'n hanwybod,
a'n cynnylgaeddu a gras dy
yspryd Glân, i wellhau ein
buchedd yn ôl dy air sanc
taidd.

Nyni a attolygwn i ti, ein
gwrando. Arglwydd trugarog

Mab Duw, attolygwn i ti
ein gwrando.

M. ab Duw, attolygwn i ti
ein gwrando.

Oen Duw, yr hwn wyt yn
dileu pechodau'r byd.

Caniatta i ni dy dangnhefedd

Oen Duw, yr hwn wyt yn
dileu pechodau'r byd,

Trugarhâ wrthym.

Crist clyw nyni.

Crist clyw nyni.

Arglwydd trugarhâ wrth-
ym.

Arglwydd trugarhâ wrthym.

Crist trugarhâ wrthym.

Crist trugarhâ wrthym.

Arglwydd trugarhâ wrth-

ym.

Ar lwydd trugarhâ wrthym:

I Yna y dywaid yr Offeiriad
a'r Bost gydag ef, Weddi yr
Ar lwydd.

EIN Tâd yr hwn wyt yn
Y Nefoedd, Sancteidd-
ier dy Enw, deued dy Deyr-
nas, y lled dy ewyllys ar y
Ddaiar, meg s y mae yr Y
Nefoedd, dyro i ni heddyw
ein bara beunyddiol, A ma-
ddeu i ni ein dyledion, i ly
maddeuwn ni i'n dyledwyr,
Ac nac arwain ni i brofedi-
gaeth, Eitb gwared hi rhag
drwg, Amen.

Offeiriad. Arglwydd na
wna a nyni yn ol ein pecho-

E

dad

Y LITANI.

dau.

Atteb Aê na obrwyani yn ôl ein hanwiredau.

I Gweddian

DUW Tâd trugarog, yr hwn nid wyt yn dirmygu uchenaïd calon gyftuddiedig, nac adduned y gorthrymedig; Cynnorth-wya yn drugârog ein gwedd-iaïu, y rhai yr ym ni yn eu gwneuthur gerdyfron yneïn holl drallod a'n blinfyd, pa bryd bynnag y gwasgant ar-nom: a gwrando ni yn rafusol, fel y bo i'r drygau hynny y rhai y mae ystryw a dichell diawl neu ddyn yn eu gwneuthur i'n herbyn, fyned yn ofer, a thrwy rag-luniaeth dy ddaïoni di idd-ynt fod yn wasgaredig, modd na'n briwer dy weïfion drwy erlyn neb, a gallu o honom byth ddiolch i ti yn dy lân Eglwys, trwy Jesu Crist ein Harglwydd.

Arglwydd, cyfod, cymm-orth ni, a gwared ni er mwyn dy Enw:

O Dduw, ni a glywsom a'n clustiau, a'n tadau afynegafant i ni ygweithred-odd ardderchawg awaneth-ost yn eu dyddiau, ac yn

ycynfyd o'u blaen hwy.

Arglwydd, cyfod, cymmorth ni, a gwared ni er mwyn dy anrhydedd.

Gogoniant i'r Tâd, ac i'r Mâb, ac i'r Yspryd Glân.

Atteb. Megis yr oedd yn y dechreu, y mae yr awr hon, ac y bydd yn wastad ynoes oes-foedd, Amen.

Rhag ein Gelynion am-iddiffyn ni, O Crist.

Yn rasol edrych ar ein poe-nedigaethau.

Yn dosturus ystyria wrth drymder ein Calonau.

Yn drugarog maddeu becho-dau dy Böbl.

Yn garedigol gan drugar-ëdd gwrando ein gweddïau.

Jesu Fâb Dafydd trugarha wrthym.

Yr awr hon a phob amser, teilynga ein gwrando, O Crist.

Yn rasol clyw ni, O Crist, yn rasol clyw ni, O Arglwydd Crist.

Offeiriad- Arglwydd, dan-gos dy drugaredd arnom.

Atteb. Fel yr ym yn ym-ddiried y not.

* Gweddian.

NYni a atolygwu i ti, O Arglwydd Dâd, yn drugarog;

Y LITANI.

drugarog edrych ar ein Dduw a c y ndeithas yr Yf-
gwendid; ac er gogoniant pryd Glân, a tyed gyda ni
dy Enw, ymchwel oddiwr- oll byth bythoedd Amen.
thwm yr holl ddrygau addar-
fui ni o wir gyfiawnder eu
haeddu, a charaattâ fod i ni
yn ein holl drallo l ddodi
ein cyfan ymddiried a'n go-
baith yn dy drugaredd, ac
byth dy wasanaethu mewn
sansteiddrwydd, a phuedeb
buchedd i'rh anrhydedd a th
ogoniant, trwy ein unig gy-
frwngwr a'n dadleuwr Jezu
Griff ein Harglwydd. Amen.

* *Gweddî o waith* St. Chry-
sostom.

H Oll-alluog Dduw, y
hwn a foddait: i ni ras
y pryd hyn, drwy gyfondeb
a chydgyfarch i weddio ar-
nat, ac wyt yn addaw p
ymgynnullu dau ni u dr y
dy Enw, bod i ti ganiatau
eu gofynion: Cyflawna y
awr hon, O Arglwydd ddy-
muniad a ddeisyfiad dy weith
on, fel y bo mw yaf buddiol
iddynt, gan ganiattau i ni
yn y byd hwn wybodactham
dy wirionedd, ac yn y byd
addaw, bywyd tragwyddol,
Amen.

2 Cor. xiii. 14.

G R A S ein Harglwydd
Jesu Griff, a Chariad E 2

Duwa c y ndeithas yr Yf-
pryd Glân, a tyed gyda ni
oll byth bythoedd Amen.

Yma y diwedd y Litani.

*Gweddïau a Diolwch ar am-
ryw achosion. i'w harfer o
staenyddwyll eddi ddwedd
af o' Litani neu o'r Foreu
ol a'r Brydnhawrol Weddi.*

G W E D D I A U.

* *Am Wlaw.*

O Dduw nefol Dâd, yr
hwn drwy dy fâb Jezu
Griff a addewait i lawo a
ceisfiont dy Dey nas a th gy-
fiawnder bob peth a gen-
rheidiol i'w cynnaluaeth cor-
phorol; Danton i ni wth ein
hangenocid hwn, ni a atto-
logwn ti gyryw dywedd
a chaw ddd ar dymberus,
mod y gallom ddeirb n
ffrwythau y ddeir i'nnwy-
niant ni, ac i'nnudduna i
utheu, trwy Jezu Griff ein
Harglwydd. Amen.

* *An D. wodd teg*

H Oll-alluog Arglwydd
Dduw, yr hwn am be-
chod dyn a foddait unwaith
yr holl fyd, o ddeirhwyth
nyn o Bool, ac yn ol han-
ny, o th sawr crugaredd, a
addewait

G W E D D I A U.

addewaist na's distrywit telly anrhydedd a'r Gogoniant yn byth drachefn ; yn oftynged oes oesoedd, *Amen.*

dig ni a attolygwn i ti, er i ni am ein hanwireddau haeddu plâ o wlaw a dyfroedd, etto wrth eingwir E-difeirwch, danfon i ni y cyfryw dywydd a hinon, fel y gallom dderbyn ffrwythau y ddaiar mewn amser dyladwy, a dyscu, trwy dy gospe-digaeth, wellhau ein bucheddau, ac am dy wârder roddi i ti foliant a gogoniant trwy Jesu Grist ein harglwydd, *Amen.*

¶ *Ar amser Drudaniaeth a Newyn.*

O Dduw Tâd o'r Nêf drwy ddawn pa un y discyn y Gwlaw, y mae y ddaiar yn ffrwythlawn, yr hilia anifeiliaid, ac yr amlhâ pysgod ; edrvch, attolwg, ar adfyd dy Bobl. a chaniatâ am y prinder a'r drudaniaeth, (yr ym ni yr awr hon yn eu dioddef yn gwbl cyfion am ein anwiredd) iddynt drwy dy drugtaog ddai-
oni di, ymchwelyd yn rhâd ac yn helaethrwydd, er ca-
riad ar Jesu Grist ein Har-
glwydd i'r hwn gyda thydi
a'r Yspryd Glân y bo'r holl

¶ *Neu hon.*

O Dduw drugarog Dâd yr hwn yn amler *Eli-seus* y Prophwyd, a droaist yn ddifysymwth y prinder a'r Drudaniaeth yn *Samaria* yn helaethrwydd a Rhâd; Cym-
mer drugarodd arnom fel y bô i ni y rhai am ein pech-
odau a boenir yr awrhon a'r
cyffelyb adfyd, dderbyn yr
un fath brydol gymmorth :
Trwy dy nefol fendith pâr
gynyrch ar ffrwythau y ddai-
ar ; a chaniatâ fod i ni, sy'n
derbyn dy haelionus law-
der, arferu yr unrhyw i'th
ogoniant di, i gymmorth e-
r ail y sy'n dwyn eisiau, ac
i'n diddanwch ein hunain,
trwy Jesu Grist ein Hargl-
wydd, *Amen.*

§ *Ar amser Rhyfel a Therfys-
gau.*

Holl-alluog Dduw, Bren-
hin yr holl Frenhin
oedd, a Phenllywiawdr pob
peth yr hwn ni ddichon neb
creadur wrthladd ei nerth,
i'r hwn y perthyn o Gy-
fiawnder gospi pechaduri-
aid, a bod yn drugarog
wrth y rhai a fyddont wir
edifeiriol ;

G W E D D I A U.

edifeiriol; Cadw a gwared gymmodaeth, ac y gorchy-
nyni, yn oftyngedig ni a mynaist i'th Angel beidio a
attolygwn i ti, rhag dwylaw chospi; felly bod yn awr yn
ein Gelynion; goftwng eu deilwng gennynt wrthladd o-
balchder, tola eu drygioni, ddiwrthym y Plâ a'r gofidus
a gwradydda eu bwria- haint yma, trwy Jesu Grist
dau, modd y gallom yn ar- ein Haiglwydd, Amen.

fogion gan dy amddiffyn ¶ *Yn wythnos y Cyd-goriau,*
di, fod byth yn gadwedig *i'w dywedyd bob dydd, i'ros y*
rhag pob perygl, i'th ogo- *rhai a fyddant i dderbyn Ur-*
neddu di yr hwn wyt un- *ddau Cyffegredig.*

ig roddwr pob buddugoli- **H** Oll-alluog Dduw, ein
aeth a goruchafiaeth, drwy Tâd nefawl, yr hwn a
haeddedigaethau dy un Mâb brynnast it Eglwys Gyffre-
Jesu Grist ein Harglwydd, dinol, trwy werthfawr Waed
Amen. dy anwyl Fâb; Edrych yn

† *Yn amser plâ cyffredin, neu*
Glefyd.

H Oll-alluog Dduw, yr a llywia felly teddyliau dy
hwn yn dy lid yn yr weision yr Escobion a bu-
anianiwch a anfonast bla ar geiliaid dy braidd, fel na ddo-
dy Bobl dy hun, oblegid eu dont ddwyllaw yn ebrwydd
gwarfyrthni a'u gwyrthryfel ar neb, eithr bod iddynt
yn erbyn *Moses* ac *Aaron*, ddewis yn ffyddlon ac yn
ac hefyd yn amser y Bren- bwyllog, rai cymmwys i wa-
hin Dafydd a leddaist a sanaethu yn Sanctaidd Wei-
phlâ y nodau, ddengmil a nidogaeth dy Eglwys, A dy-
thri-ugain mil, ac yn y man ro o'th Râs a'th fendith be-
gan gosio dy drugaredd a fawl i'r fawl a urdder i bob
gedwaist y lleill; Trugarhâ Swydddyddiaeth sancteiddlan
wrthym wir bechaduriaid, fel y bo iddynt trwy eu
y rhai y darfu'r awron i buchedd a'u hathrawiaeth
ddirfawr hainta marwolaeth ofod allan dy Ogoniant, a
ymweled a ni, fel megys y hyfforddio Jachawdwriaeth
pryd hynny y derbynast pawb oll, trwy Jesu Grist

G W E D D I A U.

ein Harglwydd *Amen.*

Neu hon.

H Oll-athnog Oduw, rhoddwr pob dawn daionus, yr hwn o'th Duwiolddarbo laeth a ofodaft am-risael Rad an ynd Eglwys. Ni a ttagw'n yn uludd i ti, ro d o'th Râs ir lawl oll a alwer i' bob swdd a Gweindog eth yn yr un rhyw; ac felly cyflawna hwynt a' th wir athrawiaet i, a chynnysgaedda hwynt adiniweidrwydd buchedd, fel y gwafanaeihant yn ffyddlon ger dy fron i ogoniant dy ddiufawr Enw, ac ei llês i' th Eglwys sanctiaidd, trwy Jesu Grist ein Harglwydd, *Amen.*

§ *Gweddi tros Oruchel Lys y Parliament, i'w dywedyd tra so'nt yn eistedd,*

O Duw grasulaf, yn uludd attalygwn i ti megys t os y Devinas hon yn gyffredinol, felly yn enwedig tros yr uchel Lys *Parliament*, ymgynnu ledig yr awr hon tan ein duwiolaf a'n grasulaf Arglwydd y Bieuhin; deilyngu o honot lywio a llwyddo en h ll ymgynoriadau er derchafiad

i' th ogoniant, er daioni i' th Eglwys ac er diogelwch, anrhydedd a llwyddiant i' th Harglwydd y Bieuhin, a'i Deyrnaloedd; Trwy eu llafur hwy fel y trefner a gwaftattaer pob peth ar y sail o eu a chadarnat, fel y bo Heddwch a Dedwyddwch, Gwionedd a chyhawnder, ffydd o Duwioldeb yn fedydlog yn ein plith trwy'r holl Genhedlaethau. Hyn a phob peth arall anghenrhaidd dynt hwy, i ni, ac i' th Eglwys oll, yr ym yn oftyngedig yn eu herfyn yn Enw a chytryngdod Jesu Grist ein Harglwydd a'n Jachawdwr bendigedig, *Amen.*

¶ *Colect neu Weddi tros bob stat o ddynion, i'w harfer pan na bo pwyntiedig dywedyd y Litanî.*

O Arglwydd, Creawdwr a Cheidwad pob Dyn yn oftyngedig attolygwn i ti tros bob stat â gradd o ddynion, ar fod yn wiw genoyt ylpysa iddynt dy bydd, dy Jachawdwriaeth i'r holl Genhedloedd Yn bennaf erfyniwn arnat tros lwyddiannus flât yr Eglwys Catholic: fel gan gael ei harwain

D I O L C H.

harwain a'i llywio gan dy wed cadwynau ein pecho:
Ysprydgrasfol, y caffo pawb dau, er hynny dattoder ni
yn eu proffesu ac yn eu ga- gan dofturi dy drugaredd,
llw eu hunain yn Gristianog- er anrhydedd Jesu Grist,
ion, eu tywys ar hyd ffordd ein cyfryngwra'n dadleuwr,
y gwirionedd, a chynnal y *Amen.*

Efurflau o dalu Diolch.

rhwymyn tangnefedd ac un-
iondeb buchedd. Yn ddi-
weddaf, ni a orchymynnwn
i'th Dadawl ymgeledd, y
rhai oll a gystuddir mewn un
modd, neu fydd yn gyfyng

arnynt mewn
* *Hyn a ddy-* meddwl, corph
wedir pan neu stat (yn en-
ddymuno neb wedigyfawltros
Weddiau a'r parai ydymunir
Gynulldicfa. ein Gweddiau)

ryngu bodd i ti
eu diddanu, a'u cymmorth
yn ol angenrheidiau pob un,
gan roddi iddynt ammynedd
dan eu dioddefiadau, a ded-
wyddol ymwared o'u holl
gystuddiau. A hyn a erfyn-
iwn er mwyn Jesu Grist,
Amen.

¶ *Gweddi a ellir ei dywedydar*
ol pob un o'r rhai o'r blaen.

O Dduw, yr hwn biau o
naturaiaeth a phriodol-
deb, drugarhau yn wastad
a maddeu; ac er ein bod
ni yn rhwym gan Gaethi-

¶ *Diolch Cyffredinawl.*

H Oll-alluog Dduw, Tâd
y Trugareddau, yr yd-
ym ni dy Weision anheil-
wng yn rhoddi i ti ddiolch
gostyngieiddiaf a flyddlonaf
am dy holl ddaioni a'th
Drugareddau i ni, ac i bob
dyn († yn ar

bennig i'r rhai * *Dyweder hyn*
y fy yr awrhon pan fo neb un
yn ewyllysio o- a weddiwyd
ffrymmu it, eu trosto yndei/syf
molianau a'u talu diolch.

diolch am y tofturi
a ryglyddaiſt iddynt yn ddi-
weddar.) Ni a'th fendihiwn
am ein Creadigaeth, am ein
Cadwraeth, ac am holl fen-
dithion y tywyd hwn, Eithr
uwchlaw pob dim am dy an-
feidrol gariad ym mhryne-
digaeth y byd trwy ein Har-
glwydd Jesu Grist, am y mo-
ddion o râs, ac am obaith
Gogoniant Ac ni attoly-
gwn i ti roddi i ni y cyfryw

ddwys ac iawn ymsyniad ar
dy holl Drugareddau el y
bo ein Calonnau yn ddiu-
ant yn ddiolchgar, ac fel y
mynegom dy foliant nid a'n
gwefusau yn unig eithr yn
ein bucheddau, trwy ymro-
ddi i'r th wasanaeth, a thrwy
rodio ger dy fron mewn
sancteiddrwydd ac uniondeb
tros ein holl ddyddiau, trwy
Jesu Grist ein Harglwydd;
i'r hwn gada thydi a'r Ys-
pryd Glân, bid yr holl an-
rhydedd a'r gogoniant byth
bythoedd, *Amen.*

¶ *Am gael Gwlaw.*

○ Ddŵw ein Tâd nefol,
yr hwn drwy dy rasol
Ragluniaeth wyt yn peri i'r
Gwlaw cynnar a'r diwedd
ddisgyn ar y ddaiar, fel y
gallo ddwyn ffrwyth ei mw-
yniant dyn; yr ydym ni
yn rhoi i ti oftyngedig ddi-
olch, fod yn wiw gennyt
with ein dirfawr angenrhaid
ddan on ini o'r diwedd wlaw
hyfryd ar dy eufeddiaeth,
a'i hireiddio pan oedd fych,
i'n mawr ddidd anwch ni dy
weision anwŵ, ac i ogon-
iant dy sanctaidd Enw, trwy
dy drugareddau yn Jesu
Grist ein Harglwydd, *Awen.*

† *An Dywydd tēg.*

○ Arglwydd Ddŵw, yr
hwn yn gyfiawn a'n
darostyngaisf ni drwy dy
ddiwedd bla o anteidol
wlaw a dyfioedd, ac yn dy
drugaredd a gymmorthaisf
ac a ddiddena ffein heneid-
iau drwy y tymhoraidd a'r
bendigedig gyfnewid ymaar
Dywydd; Nyni a foliannwn
ac a ogoneddwn dy sanctaidd
Enw dros dy drugaredd hyn
ac a ddatganwn byth dy
drugareddau, o genhedlaeth
i genhedlaeth, trwy Jesu
Grist ein Harglwydd, *Amen.*

* *Am Helaethrwydd.*

○ Drugarocraf Dâd, yr
hwn o'th rasson ddaio-
ni a wrandewaist ddefosio-
nol Weddiau dy Eglwys,
ac a droaist ein prinder ni
a'n drudaniaeth yn rhâd ac
yn helaethrwydd: yr ydym
yn rhoi i ti oftyngedig ddi-
olch am dy ragorol hael-
ioni hynny, ac yn attolwg
ti barliau dy Garedigrwydd
yma tu ac attom, fel y rho-
ddo ein Tir i ni ei ffrwyth-
au toreithiog, i'th ogoniant
di a'n diddanwch ninnau,
trwy Jesu Grist ein Harglw-
ydd, *Amen.*

¶ *Am*

D I O L C H.

* *Am heddwch ac Ymwared* plith: Ac yn ufudd yr at-
oddiwrth ein Gelynnion. tolygwn i ti ganiattâu i bob

H Oll-alluog Dduw, yr rhai o honom rās, i rodio o
hwn wyt gadarn dŵr hyn allan yn oftyngedig i'th
ymddiffynfa i'th Weision, Orchymmynion sanctaidd, a
rhag wyneb eu Gelynnion; chan fyw mewn buchedd
yr ydym ni yn rhoddi i ti ddistaw a heddychol ym
foliant a diolch am ein ym- mhob duwioldeb a gonest-
warded ni oddiwrth y mawr rwydd, offrymmu yn ddiba-
a'r amlwg beryglon oedd i'n id i ti ein haberth o foliant
ham-glynnu: Yr ydym ni a diolchgarwch am dy dru-
yn cydnabod mai dy ddaioni gareddau hyn tuag attom,
di yw, na'n rhoddwyd ni i trwy Jesu Grist ein Harglwy-
fynu yn yfglyfaeth iddynt ydd, *Amen.*

hwy; gan attolygu i ti yn * *Am ymwared oddiwrth blây*
waftadol barhâu dy gytryw *Nodau. neu neb rhyw Gle-*
drugareddau tuag attom, fel *fyd arall.*

y gwypo'r holi fydd mai tydi **O** Arglwydd Dduw, yr
yw ein Hachubwr a'n cadarn hwn a'n harchollaist ni
Waredwr ni, drwy Jesu Grist am ein pechodau, ac a'n
ein Harglwydd, *Amen.* dileaist am ein hanwireddau

* *Am edfryd Heddwch cyffre-*
dinol gartref.

T Ragwyddol Dduw, ein
Tâd nefol, yr hwn yn
unig wyt yn gwneuthur i
ddynionfod yn unfryd mewn
Ty. ac yn gostegu cynddei-
riogrwydd y werin anger-
ddol ac afreolus; Ni a ten-
dithiwn dy Enw sanctaidd
deilyngu o honot lonyddu y
cythryfwl terfysgus a gyffro-
wyd yn ddiweddar yn ein
Eglwys, trwy Jesu Grist ein
Harglwydd,

Harglwydd, Amen.

* Neu hon.

yngiad ni, esmwythau y blâ
niweidiol, â'r hwn yn ddi-

Y R ydyn ni yn offyngedig yn cyfaddef ger dy
ffron di, O drugarocaf Dâd,
y gallasai yr holl Gospedi-
aethau a fygythir yn dy Gy-
fraith, yn gyflawn ddiscyn a diolch, gan glodfori a
arnom ni, o herwydd ein mawrygu dy ogoneddus E-
haml droseddau achaledwch nw, o herwydd dy ymgel-
ein Calonnau; Etto gan fod eidda th ragddarhodaeth dro-
yn wiw gennyf â th dyner fom, drwy Jesu Grist ein
drugaredd, ar ein gwann Harglwydd, Amen.
a'n anheilwng ymddarost-

weddar i'n cystuddiwyd, ac
edfyd Llêf Gorfoleddac fe-
chydyn ein cyfanneddau, yr
ydym ni yn offrw m it dduw-
iol Fawredd, aberth moliant
gan glodfori a
ogoneddus E-
ymgel-
edd a th ragddarhodaeth dro-
fom, drwy Jesu Grist ein
Harglwydd, Amen.

Y Colectau, Epistolau. a'r Efengylau a'r
arferir trwy'r Flwyddyn,

* Noda, am y Colect a appwyntir i bob Sul, a Gwyl i bo iddo
Nosfwyl neu Ucher-wyl. y dywedir ef ar y Gwasanaeth
Prydnawnol ar y Nosfwyl.

Y Sul Cyntaf yn Adfent, chefn yn ei ogoneddus Faw-
Y COLECT- redd, i farnu byw a meirw,

H Oll-allnog Dduw, dyro Gyfodi i'r fuchedd anfarwol
râs i nyni i ymwrthoda trwyddo ef, yr hwn sydd yn
Gweithredoedd ytywyllwch, ac byw ac yn Teyrnasu gyda thi
i wisgo arfau y Goleuni yn awr a'r Yspryd Glân, yr awr hon
yn amser y fuchedd farwol ac yn dragywydd, Amen.
hon. (pryd y daeth dy Fâd

Jesu Grist i ymweled a nyni
mewn mawr offyngiddrwydd)
Fel y byddo i ni yn y dydd
diweddaf, pan ddelo efe dra-

* Y Colect hwn a ddywedir
beunydd gyda'r Colectau
eraill yn Adfent hyd Nôs
Natalig,

Yr

Yr Epistol. Rhuf. xiii. 8. wnewch rag-ddarbod tros y

Na fydlwch yn nyled Cnawd er mwyn Cyflawni ei
neb o ddim, ond o ga- Chwantau ef.
ru bawb eu gilydd; Canys *Yr Efengyl.* S. Matth xxi. 1.
yr hwn fydd yn ca'u arall a **A** Phan ddaethant yn gy-
gyflawnodd y Gyfraith. Ca- fagos i Jerusalem, a'u
nys hyn, Na iodioba, Na dyfod hwy i Bethphage, i
ladd, Na l adrata, Na thra- Fynydd yr Olewydd, yna yr
chwanta; ac o'des un Gor- anfonodd yr Jesu ddau Ddis-
chymryn arall, y mae we cybl, gan ddywedyd wrth-
di ei gynnwys yn g'yno yn ynt, Ewch i'r Pentref sydd
yr Ymadrodd hwn, Câr dy ar eich cyfer, ac yn y man
Gymmydog fel ti dy hun. chwi a gewch Affyn yn rhw-
Cariad ni wna udrwg i'w ym, ac Ebol gyd a hi; Go-
Gymmydog; am hynny cy- llyngwch hwynt, n dygwch
flawnder y Gyfraith yw Ca- atafi. Ac os dyweid neb
riad. A hyn, gan wybod yr ddim wrthyich, dywedwch,
amfer, ei bod hi weithian Y mae'n rhaid i'r Arglw-
yn bryd i ni i ddeffoi o ydd wrthynt; ac yn y man
Gyscu, canys yr awr hon y efe a'u dentyn hwynt. A
mae ein Jachawdwriaeth ni hyn oll a wnaethpwyd, fel y
yn nês na phan gredasom, y cyflawnid yr hyn y ddywe-
Nos a gerddodd ym mhell, dasid trwy'r Prophwyd, yn
a'r dydd a nesaodd, am dywedyd, Dywedwch i ferch
hynny bwriwn oddiwrthym Sion, Wele, dy Frenhin yn
weithredoedd y tywyllwch, dyfod i ti yn addiwyn, ac
a gwisgwn arfau y Goleuni. yn eistedd ar Affyn, ac Ebol
Rhodiwn yn weddus. megys Llwdn Affyn arferol a'r jau.
wito liw dydd: nid mewn Y disgyblion a aethant, ac a
cytecdach, a meddwdod; wnaethant fel y gorchym-
nid mewn cyd orweid ac an- mynasei'r Jesu iddynt. A
lladrwydd; nid mewn cyn- hwy a ddygasant yr Affyn
nen a chynfigen. Eithr a'r Ebol; ac a ddodasant eu
Gwisgwech am danoch yr Ar- dillad arnynt, ac a'i gosoda-
glwydd Jesu Grist; ac na fant ef i eistedd ar hynny.

Sul A D F E N T 1.

A thyrsa ddirfawr a dana-
sant eu dillad ar y ffordd,
eraill a dorrasant Gangau o'r
gwydd, ac a'u taenasant ar
hyd y ffordd. A'r torfeydd,
y rhai oedd yn myned o'r
blaen, a'r rhai oedd yn dy-
fod ar ôl, a lefasant gan ddy-
wedyd, Hosanna i fâb Da-
fydd; Bendigedig yw'r hwn
fydd yn dyfod yn Enw'r Ar-
glwydd, Hosanna yn y gor-
uchafion. Ac wedi ei ddy-
fod ef i mewn i Jerusalem,
y Ddinas oll a gynhyrfodd,
gan ddywedyd, Pwy yw
hwn? A'r torfeydd a ddy-
wedasant, Hwn yw Jesu y
Prophwyd o Nazareth yn
Galilea, A'r Jesu a aeth i
mewn i Deml Dduw, ac a
dallodd allan bawb a'r oedd
yn gwerthu ac yn prynu yn
y Deml, ac a ddymchwel-
odd i lawr fyrddau y newid-
wyr Arian, a chadeiriau y
rhai oedd yn Gwerthu Colo-
miennod; ac a ddywedodd
wrthynt, 'Sgrifennwyd, Tŷ
Gweddi y gelwir fy Nhŷ i,
eithr chwi a'i gwnaethoch
yn ogof Lladron.

Yr ail Sul yn *Ansent*.
Y COLECT.

Y Gwynfydedig Arglwydd,
yr hwn a beraist yr holl
'Sgrythur lan yn scrifennedig
er mwyn ein A thrawiaeth a'n
Addysc ni: Caniattâ fôd i ni
yn y cyfryw fodd ei Gwrando,
ei darlun ei chwiliaw, a'i
dyscu, ac i'n mewn ei mwy-
nhâu, fel y gallom trwy am-
mynedd a diddanwch dy Gys-
fegredig Air, gosleidio ac ymg-
ynnal wrth Fendigaid obaith
y fuchedd dragyddol, yr hon
a roddais i ni yn ein Fach-
awdwr Jesu Grîst, Amen.

Yr Epistol. Rhuf. xv. 4.

PA bethau bynnag a 'Scri-
fenwyd o'r blaen, er
addysc i ni yr 'Scrifennwyd
hwynt; fel trwy amynedd
a diddanwch yr Ysgrhythrau,
y gallem gael Gobaith. A
Duw yr amynedd a'r di-
ddanwch, a rodde i chwi
fynnied yr un peth tuag at
eud gilydd, yn ôl Grîst Jesu;
Fel y galloch, yn unfryd, o
un Genau, ogoneddu Duw,
a Thâd ein Harglwydd Jesu
Grîst. O herwydd pa ham,
derbyniwch eich gilydd me-
gis ac y derbyniodd Crîst
ninnau i ogoniant Duw. Ac
yr wyf yn dywedyd, wneu-
thur

Sul A D F E N T 3.

thür Jesu Grist yn weinidog yn rhoi a dynion yn llewy-
i'r Enwaediad, er mwyn gagan Ofn, a dilgwyl am
Gwirionedd Duw, er mwyn y pethau sy'n dyfod ar y
cadarnhau yr addewidion a Ddaiar: oblegid nerthoedd
wnaethpwyd i'r tadlau. Ac y nefoedd a yscydwir. Ac
fel y byddai i'r Cenhedloedd yna y gwelant Fâb y dyn yn
ogoneddu Duw am ei dru- dyfod mewn Cwmwl gyd-
garedd, tel y mae yn 'Scri- â gallu a gogoniant mawr.
lennedig; Am hyn y cyffes- A phan ddechreuo'r pethau
af i ti ym mhllith y Cenhed- hyn ddyfod, edrychwch i
loedd, ac y canaf i'th Enw, fyni, a chiodwch eich Pen-
A thrachefn y mae yn dy- nau; canys y mae eich ym-
wedyd, Ymlawenbawch gen- wared yn nefâu. Ac ese a
hedloedd, gyda'i bobl ef. A ddywedodd ddammeg idd-
thrachefn, molwch yr Ar- ynt, Edrychwch ar y ffigyf-
glwydd yr holl Cenhedloedd bren, a'r holl breniau; pan
a chloetorwch ef yr holl ddeiliant hwyl weithian,
bobloedd. A thrachefn y chwi a welwch ac a wydd-
mae. Efaïas yn dywedyd, Fe nch o honoch eich hun, fod
fydd gwreiddyn o Jesse; a'r yr Hâf yn agos. Felly chwi-
hwn a gyfyd i lywodraethu thau; pan weloch y pethau
y Cenhedloedd, ynddo ef y hyn yn digwydd, gwybydd-
gobeithia y Cenhedloedd. A wech fod Teyrnas Dduw yn
Duw'r gobaith a'ch cyflaw- agos. Yn wir meddaf i chwi
no o bob llawenydd a thang- nid â yr oes hon heibio,
nefedd gan greu, tel y cyn- hyd oni ddél y cwbl i ben.
nyddoch mewn gobaith, Y Nef a'r Ddaiar a ânt hei-
trwy nerth yr Yspryd Glân. bio, ond fy ngeiriau i nid
ânt heibio ddim.

Yr Efengyl. S. Luc. xxi. 25,

A Bydd arwyddion yn yr Y Trydydd Sul yn *Adsent.*
Haul, a'r Lleuad, a'r Y COLLECT.
Sêr; ac ar y ddaiar ing **O** Arglwydd Jesu Grist, yr
Cenhedloedd, gan gyfyng- hwn ar dy ddyfodiad cyn-
gyngor; a'r Môr a'r tonnau taf a anfonais dy gennadwr i
barotlor

barottoi dy ffordd o'th flaen Calonnau; yna y bydd y
Caniattâ i Weinidogion a Go glôd i bob un gan Dduw.
ruchwylwyr dy ddirgeledig
aethau felly barottoi ac arloesi
dy ffordd, gan droi Calonnau
y rhai anufudd i ddoethineb y
Cyfiawn, fel ar dy ail ddyfo-
diad i farnu'r byd, y'n caffer
yn bobl gymmeradwy yn dy
olwg di, yr hwn wyt yu o'w
ac yn teyrnasu gyda'r Tâd
a'r Yspryd Glân, byth yn un
Duw, heb drangc na gorphen
 Amen.

Yr Epistol. Cor. iv. 1.

FElly cyfrised dyn ny ni
 megis gweinidogion Grist
 a goruchwyl-wyr ar ddir-
 geledigaethau Duw. Am ben
 hyn, yr ydys yn disgwy mewn
 goruchwyl-wyr, gael un yn
 ffyddlon. Eithr gennyfi by-
 chan iawn yw fy marnu gen-
 nych chwi, neu gan farn
 dyn; ac nid wyf ychwaith
 yn fy marnu fy hun. Canys
 ni wn i ddim arnaf fy hun;
 ond yn hyn ni'm cyfiawnha-
 wyd; eithr yr Arglwydd
 yw'r hwn fydd yn fy marnu.
 Am hynnyf na fernwch
 ddim cyn yr amser, hyd oni
 ddelo yr Arglwydd, yr hwn
 a oleua ddirgelion y tywyll-
 wch ac a eglura swriadau y

Yr Efengyl. Matth. xi. 2.

AC Joan, pan glyba yn y
 Ca char weithredoedd
 Crist, wedi danton dau o'i
 ddiscyblion a ddywelo id
 wrtho, Ai tydi yw'r hwn
 sy'n dyfod, ai t'n arall yr
 ydym yn ei ddisgwyl? A'r
 Jesu a atebodd, ac a ddy-
 wedodd wrthynt, ewch a
 mynegwch i Joan y pethau
 a glywch ac a welwch. Y
 mae'r deillion yn gweled
 eilwaith, a'r Cloffion yn
 rhodio, a'r cleision gwaha-
 nol wedi eu glanhau, ar by-
 ddariaid yn clywed, y mae
 y meirw yn cyfodi, a'r tlod-
 ion yn cael pregethu'r Ef-
 engyl iddynt. A dedwydd
 yw'r hwn ni rwystrir yn o'i.
 Aca hwy yn myned y naith,
 yr Jesu a dd-chreuodd ddy-
 wedy wrth y boblodd am
 Joan. Pa beth yr aethoch
 allan i'r anialwch i edych-
 am dano? A'i Corfen yn yf-
 gwyd gan Wynt? Eithr pa
 beth yr aethoch allan i'w
 ddim dyn wedi ei
 wisgo a dillad esmwyth?
 wele, y rhai sy yu gwisgo
 dillad

Sul A D F E N T 4.

dillad efmwyth, mewn tai wch yn hyspys i bob Dyn. Y Breuhinoedd y maent, Eithr mae'r Arglwydd yn agos pa beth yr aethoch allan i'w Na ofelwch am ddim: eithr weled? a'i Prophwyd? ie. ym mhob peth mewn Gwemeddaf i chwi, a mwy na ddi ac Ymbil gyd a diolch Phrophwyd. Canyshwn yd garwch, gwneler eich deisy- yw efe am yr hwn yr Yscri- fiadau chwi yn hyspys ger fennwyd, Wele, yr ydwyfi bron Duw: A thangnesedd yn anton fy Nghenad o flaen Dduw yr hwn fydd uwchlaw dy Wyneb, yr hwn a barot- pob deall a geidw eich Ca- toa dy ffordd o'th flaen. lonnau a'ch meddyliau yn Ghrifft Jefu:

Y pedwerydd Sul yn Adfent Yr Efenfl. S. Joan. i 19.

Y COLECT.

DYRCHA, Arglwydd, at-
to'wg i ti, dy gadernid, a
thyred i'n plith, ac a mawr
nerth cymmorth ni, fel gan
fod arnom o herwydd ein
pechodau a'n hanwtreddau
ddirfawr luddias a rhwystr, i
redeg yr yrfa a osodir o'n
blaen, bydd i'th ddaionus Rad
ti ein gwared ni yn ebrwydd
i'w ddiwygiad dy Fâb a'n
Harglwydd, i'r hwn gyda thi
a'r Yspryd Glân y byddo ant-
hydedd a Gogoniant yn Oes
oesoedd, Amen.

Yr Epistol. Phil. iv. 4.

LLawenhewch yn yr Ar-
glwydd ym wastadol, a
thrachefn meddaf, llawen-
hewch. Bydded eich araf-

HON yw tyftiolaeth Joan;
pan anfonodd yr Iudde-
won o Jerusaleum Offeiriad a
Lefiaid i o'yn iddo, Pwy
wyt ti? Ac efe a gyflessodd;
Nid misf yw'r Crist. A hwy
a olynnafant iddo, Beth yn-
teu? ai Elias wyt ti? yntef
a ddywedodd Nagê. A'r
Prophwyd wyt ti? Ac efe
a atebodd, Nagê. Yna y
dywedafant wrtho, Pwy wyt
ti? fel y rhoddom ateb i'r
rhai a'n dantonodd. Beth
yr wyt ti yn ei ddywedyd
am danat dy hun? Ebr efe;

Myfi yw llêf un yn gwaeddi

yn y diffaethwch, Uniawn-
y dywedodd Elay y Proph-
wyd; A'r rhai a anfonafid

oedd

Dydd Natâlic - C R I S T.

oedd o'r Pharisæaid. A hwy a ofynnafant iddo, ac a ddywedafant wrtho, P'a ham gan hynny rwyd ti yn bedyddio, onid ydwyd ti na'r Crist, nac Elias, na'r Prophwyd? Joan a attebodd iddynt, gan ddywedyd. Myfisy yn bedyddio a dwfwr: Ond y mae un yn sefyll yn eich plith chwi, yr hwn nid adwaenoch chwi. Efe yw'r hwn sydd yn dyfod ar fy ôl i, yr hwn a aeth o'm blaen i, yr hwn nid ydwyfi deilwng i ddattod carrat ei esgid. Y pethau hyn a wnaethpwyd yn Bethabara, y tu hwynt i'r Iorddonen, lle yr oedd Joan yn bedyddio.

Gendigaeth ein Harlgwydd,
neu Ddydd Natâlig Crist.

Y COLLECT.

HOLL-alluog Dduw, yr hwn a roddais i ni dy unig anedig Fâb i gymmeryd ein anian arno, i w eni ar gyfair i'r amser yma o Forwyn bur: Caniatâ i ni fod wedi ein hadgenhedlu, a'n gw enthur yn blant i ti trwy Fabwys a rhad, a pheunyddein hadnewyddu trwy dy lan yf-

prydwyr yr unrhyw ein Harlgwydd Jezu Grift, yr hwn sydd yn byw ar yn Ieyrnafu gyda hrt. a'r unrhyw Yspryd byth yn un Duw yn Oes Oes oedd, Amen.

Yr Epistol. Heb. i i.

DUW wedi iddo lesaru lawer gwaith, a llawer modd gynt wrth y Tadau trwy y Prophwydi, yn y dyddiau diweddat hyn a lefarodd wrthym ni yn ei Fâb. Yr hwn a wnaeth efe yn etifedd pob peth, trwy'r hwn hefyd y gwnaeth efe y byd oedd Yr hwn, ac efe yn ddifcleirdeb ei ogoniant ef, ac yn wir lun ei berson ef, ac yn cynnal pob peth trwy air ei nerth wedi puro ein pechodau ni trwyddo ef ei hun, a cisteddodd ar ddeheu-law y mawredd, yn y goruwchleoedd; wedi ei wneuthur o hynny yn well na'r Angylion, o gymmaint ac yr etifeddodd efe Enw mwy rhagorol na hwynt hwy. Canys wrth bwy o'r Angylion y dywedodd efe un amser, fy Mâb ydwyd ti, myfi heddyw a'th genhedlais di? A thrachefn, Myfi a fyddaf iddo

Dydd Natalic C R I S T.

iddo ef yn Dad, ac efe a gyd â Duw, a Duw oedd y
 fydd i mi yn Fab: A thra- Gair. Hwn oedd yn y de-
 chesn, pan yw yn dwyn y chreuad gyd â Duw. Trwy-
 cyntaf-anedig i'r byd, y mae ddo ef y gwnaethpwyd pob
 yn dywedyd, Ac addoled peth; ac hebddo ef ni
 holl Angylion Duw ef. Ac wnaethpwyd dim a'r a
 am yr Angylion y mae yn wnaethpwyd. Ynddo ef yr
 dywedyd, Yr hwn fydd yn oedd bywyd, a'r bywyd
 gwneuthur ei Angylion yn oedd oleuni dynion. A'r
 Ysprydion, a'i Wenidogion golouni fydd yn llewyrchu
 yn fflam dân. Ond wrth y yn y tywyllwch, a'r tywyll-
 Mâb, Dy orfeddfaingc di, wch nid oedd yn ei am-
 O Dduw, fydd yn oes oes- gyffred. Yr ydoedd gwr
 oedd; Teyrn-wialen union- wedi ei anton oddiwrth
 deb yw Teyrn-wialen dy Dduw, a'i enw Ioan. Hwn
 Deyrnas di, Ti a geraist a ddaeth yn dystiolaeth, fel
 gyhawnder, ac a gafeaist an- y tyftiolaethai am y goleuni,
 wiredd; am hynny i'th en- fel y credai pawb trwyddo
 neiniodd Duw, fef dy Dduw ef. Nid efe oedd y goleuni,
 di, ac olew gorfoledd tu eithr efe a anfonafid fel y
 hwynt i'th gyfeillion. Ac, Ty- tyftiolaethai am y goleuni.
 di yn y dechreuad, Arglw- Hwn ydoedd y gwir oleuni,
 ydd, a sylfaenaist y ddaiar; yr hwn fydd yn goleuo pob
 a gwaith dy ddwylaw di yw dyn a'r y fydd yn dyfod i'r
 y nesoedd. Hwynt-hwy a byd. Yn y byd yr oedd efe,
 ddarfyddant; ond tydi fydd a'r byd a wnaethpwyd trwy-
 yn parhau: a hwynt-hwy oll ddo ef, a'r byd nid adnabu
 fel dilledyn a heneiddiant, ac ef. At ei eiddo ei hun y
 megis gwisg y plygi di daeth, a'i eiddo ei hun ni
 hwynt, a hwy a newidir; dderbyniasant ef. Ond cynni-
 ond tydi yr un ydwyt, a'th fer ac a'i derbyniasant ef, efe
 flynyddoedd ni phallant. a roddes iddynt allu i fod yn
 feibion i Dduw, fef i'r sawl
 a gredant yn ei Enw et: y

Yr Efengyl. S. Ioani. 1.

YN y dechreuad yr oedd
 y Gair, a'r Gair oedd

F

hai

Dydd Gwyl Sant Stephan.

Rhai ni aned o waed, nac o ein hunig Gyfryngwr a'n ewylllys y cnawd, nac o Dadleuwr. *Amen*
ewylllys gwr, eithr o Dduw.

A'r Gair a wnaethpwyd yn ¶ *Yna y canlyn Colef y Nagnawd, ac a drigodd yn ein dolig, yr hwn a ddywedir yn plith ni (ac ni a welsom ei wastad hyd Uchel-wyl Dydd*
ogoniantef, gogoniant megis *Calan.*

yr Unig-anedig oddiwrth y
Tad) yn llawn gras a *Yn lle yr Epistol. Act. vii. 25:*
gwirionedd:

---

*Dydd Gwyl Sant Stephan,
Y Colef.*

CAniatta i ni, O Ar-
glwydd, yn ein holl
ddioddefiadau yma ar y
ddaeear, o herwydd tyft-
iolath i'th wirionedd di,
edrych yn ddyfal tu a'r nef,
a thrwy flydd ganfod y
gogoniant a ddatguddir; ac
yn llawn o'r Ysryd Glan,
ddyfsgu caru a bendithio ein
herlidwyr, trwy esampl dy
gyn-ferthyr Sant Stephan,
yr hwn a weddiodd dros ei
arteithwyr arnat ti, O Jesu
wynfydedig, yr hwn wyt yn
sefyll ar ddeheulaw Duw;
i gymmorth y rhai oll y sydd
yn dioddef er dy twyn di,

A Stephan, yn gyflawn
o'r Ysryd Glan, a
edrychodd yn ddyfal tu a'r
nef; ac a welodd ogoniant
Duw, a'r Jesu yn sefyll ar
ddeheulaw Duw. Ac efe
a ddywedodd, Wele, mi a
welaf y netoedd yn agored,
a Mab y dyn yn sefyll ar
ddeheulaw Duw. Yna y
gwaeddasant â llef uchel, ac
a gauasant eu clustiau, ac a
ruthrasant yn unfryd arno,
ac a'i bwriasant allan o'r
ddinas, ac a'i labyddiasant;
a'r tyfion a ddodasant eu
dillad wrth draed dyn
ieutange a elwid Saul. A
hwy a labyddiasant Stephan,
ac efe yn galw ar Dduw, ac
yn dywedyd, Arglwydd Jesu,
derbyn fy yspryd. Ac efe a
ostyngodd at ei liniau, ac a
lefodd â llef uchel, Ar-
glwydd,

Dydd Gŵyl Sant Stephan.

glwydd, na ddod y pechod hwn yn eu herbyn. Ac wedi iddo ddywedyd hyn, efe a hunodd.

gwelwch ar ol hyn, hyd oni ddywedoch. Bendigedig yw yr hwn fydd yn dyfod yn Enw yr Arglwydd.

Yr Efengyl S. Math. xxiii. 34

WE L E, yr ydwyf yn danfon atoch brophwydi a doethion, ac yfgrifenyddion; a rhai o honynt a leddwch ac a groeshoeliwch; a rhai o honynt a ffrewyllwch yn eich synagogau, ac a erlidiwch o dref i dref: fel y delo arnoch chwi yr holl waed cyfiawn a'r a ollyngwyd ar y ddaear, o waed Abel cyfiawn, hyd waed Zacairas, fab Baracias, yr hwn a laddasoch rhwng y deml a'r allor. Yn wir meddaf i chwi, Daw hyn oll ar y genhedlaeth hon. O Jerusaleml, Jerusaleml, yr hon wyt yn lladd y prophwydi, ac yn llabyddio y rhai a ddanfonir attat; pa sawl gwaith y mynnaswn gasglu dy tlant ynghyd, megis y casgl iâr ei chywion tan ei hadenydd, ac ni's mynnech! Wele, yr ydys yngadael eich ty i chwi yn anghyfannedd. Canys meddaf i chwi, Ni'm

Dydd Gŵyl Sant Joan Efangylwr.

Y Colect.

A Rglwydd trugarog, ni a attolygwn i ti fwrw dy ddifglair belydr goleuni ar dy Eglwys: fel, wedi ei goleuo gan athrawiaeth dy wynfydedig Apostol ac Efangylwr Sant Joan, y gallo hi iodio felly yng oleuni dy wiïonedd, fel y delo hi yn y diwedd i oleuni bywyd tragywyddol, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. *Amen.*

Yr Epistol. i. S. Joan i. 1.

YR hyn oedd o'r dechreuad, yr hyn a glywosm, yr hyn a welosm â'n llygaid, yr hyn a edrychafom arno ac a deimlodd ein dwylaw am air y bywyd (canys y bywyd a eglurhawyd, ac ni a welosm, ac ydym yn tyftiolaethu, ac yn mynegi i chwi y bywyd tragywyddol, yr hwn oedd gyd â'r Tad, ac a eglurhawyd

Dydd Gwyl Sant Joan Efangylwr.

hawyd i ni) yr hyn a welsom pechodau, ac y'n glanhao ac a glywsom, yr ydym yn oddiwrth bob anghyfiawnder. Os dywedwn na phech-chwithau hefyd gymdeithas asom, yr ydym yn ei wneuthur ef yn gelwyddog, a'i gyd â ni : a'n cymdeithas ni yn wir fydd gyd â'r Tad, a air ef nid yw ynom. chyd â'i Fab ef Jesu Grist.

A'r pethau hyn yr ydym yn eu hysgrifenu attoch, fel y byddo eich llawenydd yn gyflawn. A hon yw'r A Phedr a drodd, ac a gennadwri a glywsom ganddo ef, ac yr ydym yn ei welodd y disgybl yr oedd yr hadrodd i chwi, mai goleuni (yr hwn hefyd a bwysasai ar yw Duw, ac nad oes ynddo ei ddwyfron ef ar swpper, ac ddim tywyllwch. Os dydd a ddywedasai, Pwy, Arwedwn fod i ni gymdeithas glwydd, yw yr hwn a'th ag ef, a rhodio yn y tywyllwch, celwyddog ydym, ac fradycha di?) Pan welodd nid ydym yn gwneuthur y wrth yr Jesu, Arglwydd, gwirionedd : Eithr os rhod- ond beth a wna hwn? Yr iwn yn y goleuni, megis y Jesu a ddywedodd wrtho, mae efe yn y goleuni, y mae Os mynnaf iddo aros hyd i ni gymdeithas â'n gilydd, oni ddelwyf, beth yw hyn- a gwaed Jesu Grist ei Fab ef ny i ti? canlyn di fyfi. Am fydd yn ein glanhau ni oddi- hynny yr aeth y gair yma wrth bob pechod. Os dy- allan ym mhlith y brodyr, wedwn nad oes ynom na fyddai y disgybl hwnnw bechod, yr ydym yn ein farw: ac ni ddywedasai yr twyllo ein hunain, a'r gwir- Jesu wrtho, na fyddai efe ionedd nid yw ynom. Os farw; ond, Os mynnaf iddo cyfaddefwn ein pechodau, aros hyd oni ddelwyf, beth fyddlon yw efe a chyfiawn, yw hynny i ti? Hwn yw'r fel y malleuo i ni ein disgybl fydd yn tystiolaethu

am

Dydd Gwyl y Gwirioniaid.

am y pethau hyn, ac a a chanddynt Enw ei Dad
'sgrifenodd y pethau hyn; ei yn ysgrigenedig yn eu
ac ni a wyddom fod ei talcennau. Ac mi a glywas
dystiolaeth ef yn wir. Ac let o'r net, fel llef dyfroedd
y mae hefyd lawer o bethau lawer, ac fel llef taran fawr :
eraill a wnaeth yr Jesu, y ac mi a glywais let telynorion
rhaf, ped ysgrifenid hwy yn canu ar eu telynau; a
bob yn un ac un, nid wyf hwy a ganasant megis caniad
yn tybied y cynhwysai y byd newydd ger bron yr orsedd-
y llyfrau a 'sgrifenid. faingc, a cher bron y pedwar

*Dydd Gwyl y Gwirioniaid,
Y Catech.*

H Oll-alluog Dduw, Iyr
hwn o enau plant
bychain, a rhaf yn sugno, a
beraist nerth, ac a wnaethost
i blant aflafar dy ogoneddu
trwy farw; Marweiddia a
lladd bob rhyw anwiredd
ynom, a nertha ni felly â'th
ras, fel trwy fuchedd ddi-
niweid, a flydd ddiysgog hyd
angau, y gogoneddom dy
Enw bendigedig, trwy Jesu
Grist ein Harglwydd. *Amen.*

Yn lle yr Epistol. Dat xiv. 1.

A C mi a edrychais; ac
wele, Oen yn felyll ar
fyy dd Sion, a chyd ag ef
bedair mil a saith ugainmil, fam;

F 3

am y pethau hyn, ac a a chanddynt Enw ei Dad
'sgrifenodd y pethau hyn; ei yn ysgrigenedig yn eu
ac ni a wyddom fod ei talcennau. Ac mi a glywas
dystiolaeth ef yn wir. Ac let o'r net, fel llef dyfroedd
y mae hefyd lawer o bethau lawer, ac fel llef taran fawr :
eraill a wnaeth yr Jesu, y ac mi a glywais let telynorion
rhaf, ped ysgrifenid hwy yn canu ar eu telynau; a
bob yn un ac un, nid wyf hwy a ganasant megis caniad
yn tybied y cynhwysai y byd newydd ger bron yr orsedd-
faingc, a cher bron y pedwar
anifail a'r henuriaid: ac ni
allood neb ddyfgu y gân,
ond y pedair mil a'r saith
ugainmil, y rhaf a brynwyd
oddi ar y ddaear. Y rhaf
hyn yw y rhaf ni halogwyd
â gwragedd; canys gwŷryt-
on ydynt: y rhaf hyn yw
y rhaf sy'n dilyn yr Ceu pa
le bynnag yr elo: y rhaf
hyn a brynwyd oddiwrth
ddynion, yn flaenfrwyth i
Dduw, ac i'r Oen: Ac yn
eu genau ni chaed twyll;
canys difai ydynt gebron
gorieddfaingc Duw.

Yr Efyngyl. S. Math. ii. 13.

W E L E angel yr Ar-
glwydd yn ymddangos
i Joseph mewn breuddwyd,
gan ddywedyd, Cytod,
cymmer y mab bychan a'i
fio i'r Aipht, a bydd
yno

Y Sul gwedi'r Nadolig.

yno hyd oni ddywedwyf i ti:
canys ceisio a wna Herod y
mab bychan i'w ddifetha ef.
Ac yntau pan gvfododd, a
gymmerth y mab bychan a'i
fam o hŷd nos. ac a giliodd
i'r Aipht: ac a fu yno hyd
farwolaeth Herod: fel y
cyflawnid yr hyn a ddy-
wedwyd gan yr Arelwydd
trwy'r prophwyd, gan ddy-
wedyd, Q'r Aipht y gelwais
ty Mab. Yna Herod, pan
welodd ei ffrommi gan y
doethion, a ffrommodd yn
aruthr, ac a ddanfonodd ac
a laddodd yr holl fechgyn-
oedd yn Bethlehem, ac yn
ei holl gyffiniau, o ddwy
flwydd oed a than hynny,
wrth yr amser yr ymosynasai
efe yn tanwl â'r doethion.
Yna y cyflawnwyd yr hyn a
ddywedafid gan Jeremias y
prophwyd, gan ddywedyd,
Llet a glybuwyd yn Rama,
galar, ac wylofain, ac ochain
mawr, Rahel yn wlo am
ei phlant, ac ni fynnai ei
chysuro, am nad oeddynt.

Y Sul gwedi'r Nadolig.
Y Colect.

H Oll-alluog Dduw, yr
hwn a roddais i ni dy-
unig-anedig Fab i g m-
mervd ein hanian arno, i'w
eni ar gyfenw i'r amser yma
o Forwyn bur. Caniatta i
ni gan fod wedi ein had-
genhedlu, a'n gwneuthur
yn blant i ti trwy fabwys a
rhad, beunydd ymadne-
wyddu trwy dy Lan Ysryd,
trwy yr unrhyw ein Har-
glwydd Jesu Grist; yr hwn
sydd yn byw ac yn teyrnasu
gyd â thi a'r unrhyw Yf-
pryd, byth yn un Duw, yn
oes oesoedd. *Amen.*

Yr Epistol Gal. iv. 1.

A Hyn yr wyf yn ei ddy-
wedyd; dros gymmaint
o amser ac y mae'r etifedd
yn fachgen, nid oes dim
rhagor rhyngddo a gwas, er
ei fod yn arglwydd ar y
cwbl; eiter y mae efe dan
ymgeleddwyr allywodraeth-
wyr, hyd yr amser a ofodwyd
gan y tad. Felly ninnau
hefu, pan oeddym fechgyn,
oeddym gaethion dan 'wy-
ddorion y byd: ond pan
ddaeth cyflawnder yr amser,
y danfonodd Duw ei Fab,
wedi

Y Sul gwedi'r Nadolig.

wedi ei wneuthur o wraig, sydd o'r Yspryd Glan. A hi wedi ei wneuthur tan y a esgor ar Fab, a thi a elwi ddeddf, fel y prynai y rhai ei Enw ef Jesu; oblegyd efe oedd dan y ddeddf, fel y a wared ei bobl oddiwrth derbyniem y mabwysiad. eu pechodau. (A hyn oll a Ac o herwydd eich bod yn wnaethpwyd, fel y cyflawn- feibion, yr anfonodd Duw id yr hyn a ddywedwyd gan Yspryd ei Fab i'ch calonnau yr Arglwydd trwy'r pro- chwi, yn llefain, Abba, Dad. phwyd, gan dd'wedyd, Wele, Felly nid wyt ti mwy yn Morwyn a fydd feichiog, a was, ond yn Fab; ac os mab, a esgor ar Fab, a hwy a etifedd hefyd i Dduw trwy alwant ei Enw ef Emma- Grift. nuel; yr hyn o'i gyfieithu yw, Duw gyd â ni.) A

Yr Efengyl. S. Math. i. 18.

A Genedigaeth yr Jesu Grift oedd fel hyn: Wedi dyweddio Mairei fam ef â Joseph (cyn eu dyfod hwy ynghyd) hi a gafwyd yn feichiog o'r Yspryd Glan. A Joseph ei gwr hi, gan ei fod yn gyfiawn, ac heb chwennych ei gwneuthur hi yn siampl, a ewyllyfiodd ei rhoi hi ymaith yn ddirgel. Ae efe yn meddwl y pethau hyn, wele, angel yr Ar- glwydd a ymddangosodd iddo mewn breuddwyd, gan ddywedyd. Joseph mab Da- fydd, nac oſna gymmeryd i'r ddeddf er mewn dyn; Mair dy wraig; oblegyd yr hyn a genhedlwyd ynddi,

Joseph, pan ddeffroes o gwsg, a wnaeth megis y gorchymynasai angel yr Ar- glwydd iddo, ac a gymmer- odd ei wraig; ac nid adnabu efe hi, hyd oni esgorodd hi ar ei Mab cyniaf-anedig; a galwodd ei Enw ef JESU.

Dydd Enwaediad Crist.

Y Colect.

HOll-alluog Dduw, yr hwn a wpaethost i'th wynfydedig Fab dderbyn enwaediad, a bod yn ufudd i'r ddeddf er mewn dyn; Caniattai ni iawn eawaed- iad yr Yspryd, fel y bo i'n calonnau,

Dydd Enwaediad Crist.

calonnau, a'n holl aelodau rhai o'r enwaediad yn unig, (wedi eu marwolaethu oddi-on i'r sawl hefyd a gerddant wrth bob bydol a chnawdol lwybrau fydd Abraham ein anwydau) allu ym mhob tad ni, yr hon oedd ganddo rhyw beth ufuddhau i'th yn y dienwaediad. Canys wynfydedig ewyllys, trwy'r nid trwy'r ddeddf y daeth yr unrhyw dy Fab Jesu Crist addewid i Abraham, neu i'w ein Harglwydd, *Amen.* had, y byddai efe yn etifedd y byd; eithr trwy gyfiawnder fydd, Canys os y rhai fydd o'r ddeddf yw'r etifeddion, gwnaed fydd yn ofer, a'r addewid yn ddirym,

Yr Epistol. Rhuf iv. 8.

D Edwydd yw y gwr nid yw yr Arglwydd yn cyfrif pechod iddo. A ddaeth y dedwyddwch hwn, gan hynny, ar yr enwaediad yn unig, ynte ar y dienwaediad hefyd? Canys yr ydym yn dywedyd, ddarfod cyfrif fydd i Abraham yn gyfiawnder. Pa fodd gan hynny y cyfrifwyd hi? ai pan oedd yn yr enwaediad, ynte yn y dienwaediad? Nid yn yr enwaediad, ond yn y dienwaediad. Ac efe a gymmerth arwydd yr enwaediad, yn infel cyfiawnder y fydd yr hon oedd ganddo yn y dienwaediad; fel y byddai efe yn dad pawb a gredient, yn y dienwaediad; fel y cyfrifid cyfiawnder iddynt hwythau hefyd: ac yn dad yr enwaediad, nid i'r

Yr Efengyl. S. Luc ii. 15.

A Bu, pan aeth yr angylion ymaith oddiwrth y bugailddynion i'r nef, ddywedyd o honynt wrth eu gilydd, Awn ninnau hyd Bethlehem, a gwelwn y peth hwn a wnaethpwyd, yr hwn a hyfysodd yr Arglwydd i ni. A hwy a ddaethant ar fiys; ac a gawfant Mair a Joseph, a'r dyn bach yn gorwedd yn y preseb. A phan welant, hwy a gyhoeddasant y gair a ddywedafid wrthynt am y bachgen hwn. A phawb a'r a'u clywsant, a ryfeddasant am y pethau a ddywedafid gan y bugeiliaid wrthynt,

Dydd Gwyl Ystwyll

wrthynt. Eithr Mair a fuchedd hon geal mwyniant, gadwodd y pethau hyn oll, dy ogoneddus Dduwdod, gan eu llystyried yn ei trwy Jesu Grist ein Har-chalon. A'r bugeiliaid a glwydd. Amen.

ddychwelasant, gan ogoneddu a moliannu Duw am

yr holl bethau a glywsent ac a wellent, fel y dywedafid

wrthynt. A phan gyflawn-

wyd wyth niwrnod i

enwaedu ar y dyn bach,

galwyd ei enw ef JESU;

yr hon a roddwyd i mi tu

yr hwn a enwafid gan yr

angel cyn ei ymddwyn ef yn

y groth.

¶ Yr un Colect, Epistol, ac

Esengyl, a wasanaetha bob

Dydd ar ol hyn, hyd at yr

Ystwyll.

Dydd Gwyl Ystwyll (neu'r

erenwyls ef, Ymddatgudd

Crist i'r Cenhedloedd.

Y Colect.

O Dduw, yr hwn trwy

dywyfiad seren a ddang-

osaisf dy unig-anedig Fab i'r

Cenhedloedd; Caniatta yn

drugarog i mi, y sawl ydym

i'th adnabod yr awr hon

trwy ffydd, allu ar ol y

Yr Epistol. Ephes. iii. 1.

ER mwyn hyn, myfi Paul,

carcharor Jesu Grist

trosoch chwi y Cenhedl-

oedd; os clywsech am

oruchwyliaeth gras Duw,

ag aitoch chwi: mai trwy

ddatguddiad yr hyfpylodd

efe i mi y dirgelwch (megis

yr ysgrifennaiis o'r blaen ar

ychydig eiriau, wrth yr hyn

y gellwch, pan ddaillenoch,

wybod ty neall i yn nirel-

wch Crist) yr hwn yn oel-

oedd eraill ni's eglurwyd i

feibion dynion, fel y mae'r

awr hon wedi ei ddatguddio

i'w sanctaidd apostolion a'i

brophwydi trwy'r Yspryd;

Y byddai'r Cenhedloedd yn

gydetifeddion, ac yn gyd-

gorph, ac yn gyd-gyf-

rannogion o'i addewid ef

ying Nghrist, trwy'r Eseng-

yl: i'r hon y'm gwnaed i yn

weinidog, yn ol rhodd gras

Duw yr hwn a roddwyd i

mi, yn ol grymhaus weith-

rediad

Dydd Gwyl Ystwyth.

rediad ei allu ef. I mi, y liai daethom i'w addoli ef. Ond
nâ'r lleiaf o'r holl saint, y pan glabu Herod frenhin,
rhoddwyd y gras hwn, i efe a gyffrowyd, a holl Je-
safangylu, ym mysg y rusalem gyd ag ef. A
Canhedloedd, anchwiliad-chwedi dwyn ynghyd yr
wy olud Crist; ac i egluro holl arch-offeiriaid a 'sgri-
i bawb beth yw cymdeithas fenyddion y bobl, efe a ym-
y dirgelwch, yr hwn oedd ofynodd â hwynt, pa le y
guddiedig o ddechreuad y genid Crist. A hwy a ddy-
byd yn Nuw, yr hwn a wedasant wrtho, Yn Bethle-
greodd bob peth trwy Jesu hem Judea: Canys telly'r
Grist: fel y byddai'r awr ysgrifênwyd trwy'r pro-
hon yn hyspys i'r tywyflog-phwyd; A thithau, Bethle-
aethau ac i'r awdurdodau hem tir Juda, nid lleiaf wyt
yn y nefolion leoedd, trwy'r ym mhlith tywyflogion Juda:
eglwys, sawr amryw ddoeth- canys o honot ti y daw Ty:
ineb Duw, yn ol yr arfaeth wyflog, yr hwn a fugeilia fy
dragywyddol yr hon a mhobl Israel. Yna Herod,
wnaeth efe yng Nghrist wedi galw'r doethion yn
Jesu ein Harglwydd ni: yn ddirgel, a'u holodd hwynt
yr hwn y mae i ni hyfdra a yn fanwl am yr amfer yr
dyfodfa mewn hyder trwy ymddangosafai'r seren. Ac
ei flydd ef. wedi eu danfon hwy i Beth-
lehem, efe a ddywedodd,

Yr Efenyl. S. Math ii. 1. Ewch, ac ymfynwch yn
AC wedi geni yr Jesu yn fanwl am y mab bychan; a
Bethlehem Judae, yn phangaffoch ef, mynegwch
nyddiau Herod frenhin, i mi, fel y gallwyf finhau
wele, doethion a ddaethant ddyfod a'i addoli ef. Hwyl-
o'r dwyrain i Jerusaleml, gan thau, wedi clywed y bren-
ddywedyd, Pa le y mae'r hin, a aethant; ac wele, y
hwn a anwyd yn Frenhin yr seren a welsent yn y dwyrain
Iuddewon? canys gwelsom a aeth o'u blaen hwy, hyd
ei seren ef yn y dwyrain, a oni ddaeth hi a sefyll gor-
uwch

Y Sul cyntaf gwedi'r Ystwyll.

uwch y lle yr oedd y mab er trugareddau Duw, roddi bychan. A phan wellant y o honoch eich cyrph yn seren, llawenhasant â llawenydd mawr dros ben. A phan ddaethant i'r ty, hwy a wellant y mab bychan gyd â Mair ei fam; a hwy a syrthiasant i lawr, ac a'i haddolasant ef. Ac wedi agoryd eu trysorau a offrymmasant iddo anrhegion; aur, a thus, a myrr. Ac wedi eu rhybuddio hwy gan Dduw trwy freuddwyd, na ddychwelent at Herod, hwy a aethant drachefn i'w gwlad ar hŷd ffordd arall.

Y Sul cyntaf gwedi'r Ystwyll
Y COLECT.

O Arglwydd, nyni a attolygwn i ti dderbyn yn drugarog weddiau dy Bobl sydd yn galw arnat: Achan-iatta iddynt ddeall a gwybod yr hyn a ddylent ei wneuthur, a chael hefyd räs a gallu yn ffyddlon i wneuthur yr unrhyw, trwy Jesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. Rhuf. xii. 1.

A M hyny yr wyf yn attolwg i chi, frodyr, oedd eise yn ddeuddeng

mlwydd. Ac na chyd-ymffurfiwch â'r byd hwn; eithr ymnewidiwch trwy adnewyddiad eich meddwl; fel y protoch beth yw daionus, a chymmeradwy, a pherffaith ewyllys Duw. Canys yr wyf yn dwedyd, trwy'r gras a roddwyd i mi, wrth bob un y lydd yn eich plith, na byddo i neb uchel synied yn amgen nag y dylid synied; eithr synied i sobrwydd, fel y rhannodd Duw i bob un fesur ffydd. Canys, megis y mae genym aelodau lawer mewn un corph, ac nad oes gan yr holl aelodau yr un fwydd; telly ninnau, a ni yn llawer, ydym un corph yng Nghrist, a phob un yn aelodau o'n gilydd.

Yr Efengyl. S Luc ii. 41.

R-Hieni yr Jesu a aent i Jerufalem bob blwydd- yn ar wyl y Pasg. A phan oedd eise yn ddeuddeng mlwydd

Yr ail Sul gwedi'r Ystwyll,

mlwydd oed, hwynt-hwy a
aethant i funn i Jerusaleu,
yn ol defod yr wyl. Ac
wedi gorphen y dyddiau, a
hwy yn dychwelyd, arhol-
odd y bachgen Jesu yn Je-
rusaleu; ac ni wyddai Jo-
seph a'i fam ef. Eithr, gan
dybied ei fod ef yn y fintai
hwy a aethant daith diwrn-
od, ac a'i ceisiasant ef ym
mhlith eu cenedl a'u cydna-
bod. A phryd na chawsant
ef, hwy a ddychwelasant i
Jerusaleu, gan ei geisio ef.
A bu ar ol tridiau, gael o
honynt hwy ef yn y deml,
yn eistedd ynghanol y doct-
oriaid, yn gwrandao arnynt,
ac yn eu holi hwynt. A
synnu a wnaeth ar bawb a'r
a'i clywsant ef, o herwydd
ei ddeall ef a'i atebion. A
phan welasant ef, bu aruthr
ganddynt: a'i fam a ddy-
wedodd wrtho, Fy mab,
paham y gwnaethost felly â
ni? wele, dy dad a minnau
yn ofidus a'th geisiasom di.
Ac efe a ddywedodd wrth-
ynt, Paham y ceisiech fi?
oni wyddech fod yn rhaid i
mi fod ynghylch y pethau a
berthyn i'm Tad? A hwy

ni ddaliasant y gair a ddy-
wedasai: efe wrthynt. Ac efe
a aeth i wared gyd â hwynt,
ac a ddaeth i Nafareth, ac a
fu oftyngedig iddynt, A'i
fam ef a gadwodd yr holl
eiriau hyn yn ei chalon,
A'r Jesu a gynyddodd mewn
doethineb a chorpholaeth, a
ffafir gyd â Duw a dynion.

*Yr ail Sul gwedi'r Ystwyll,
Y COLECT.*

*H*oll-alluog a thragywy-
ddol Dduw, yr hwn wyt
yn llywiau pob peth yn y Nêf
a'r Ddaear; clyw yn druga-
rog eirchion dy bobl, achan-
iatta i ni dy dangnhefeda holl
ddyddiau ein bywyd, trwy
Jesu Grist ein Harglwydd,
Amen.

Yr Epistol. Rhuf. xii. 6.

GA N fod i ni amryw
ddoniau, yn ol y gars
a roddwyd i ni, pa un
bynnag ai prophwydoliaeth,
propwydwn yn ol cyffon-
deb y ffydd; ai gweinidoga-
eth, byddwn ddyfal yn y
weinidogaeth; neu'r hwn
sydd yn athrawiaethu, yn yr
athrawiaeth;

Yr ail Sul gwedi'r Ystwyll.

athrawiaeth; neu'r hwn *Yr Efengyl. S Ioan ii. 1:*
sydd yn cynghori, yn y **A**'R trydydd dydd yr
cynghor: yr hwn sydd yn oedd priodas yn Cana
cyfrannu, gwnaed mewn Galilea; a mam yr Jesu oedd
sylmrwydd; yr hwn sydd yno. A galwyd yr Jesu
yn llywodraethu, mewn hefyd a'i ddisgyblion i'r
diwydrwydd; yr hwn sydd briodas. A phan ballodd y
yn trugarhau, mewn llaw gwin, mam yr Jesu a ddy-
wenydd. Bydded cariad yn wedodd wrtho ef, Nid oes
ddiragrith. Cafewch y drwg, ganddynt mo'r gwin. Jesu
a glynwch wrth y da. Mewn a ddywedodd wrthi, Beth
cariad brawdol byddwch fydd i mi a wnelwyf â thi,
garedig i'ch gilydd, yn wraig? ni ddaeth fy awr i
rhoddi parch, yn blaenori etto. Ei fam ef a ddywed-
eich gilydd; nid yn ddiog odd wrth y gwasanaethwyr,
mewn diwydrwydd; yn Beth bynnag a ddywedo efe
wrelog yn yr Yspryd; yn wrthyach, gwnewch. Ac yr
gwasanaethu yr Arglwydd; oedd yno chwech o ddyfr-
yn llawen mewn gobaith; lestri meini wedi eu gosod,
yn ddioddetgar mewn cys- yn ol defod puredigaeth yr
tudd; yn dyfal-barhau mewn luddewon, y rhai a ddalient
gweddi; yn cyfrannu i gyf- bob un ddau ffircyn neu dri.
reidiau'r saint; ac yn dilyn Jesu a ddywedodd wrtnynt,
llettygarwch. Bendithiwch Llenwch y dyfr-lestri o
y rhai sydd yn eich ymlid: ddwfr. A hwy a'u llanw-
bendithiwch, ac na felldith- asant hyd yr ymyl. Ac efe
iwch. Byddwch lawen gyd a ddywedodd wrthynt, Goll-
â'r rhai sydd lawen, ac yngweh yn awr, a dygwch
wylwch gyd â'r rhai sy'n at lywodraethwr y wledd.
wylo. Byddwch yn unfryd A hwy a ddygasant. A phan
â'ch gilydd: heb roi eich brofodd llywodraethwr y
meddwl ar uchel bethau, wledd y dwfr a wnaethid
eithr yn gyd-ostyngedig â'r yn wyn, ac ni wyddai o bŵle
rhai isel-radd. yr ydoedd (eithr y gwasanaethwyr

Y trydydd Sul gwedi'r Ystwyll.

naethwyr y rhai a olyng- am ddrwg. Darperwch
alént y dwfr, a wyddent) bethau onest yngolwg pob
llywodraethwr y wledd a dyn. Os yw bosibl, hyd y
alwodd ar y priodfab, ac a mae ynoch chwi, byddwch
ddywedodd wrtho, Pob dyn heddychlawu â phob dyn.
a esyd y gwin da yn gyntaf; Nac ymddielwce, rai anwyl,
ac wedi iddynt yfed yn dda, ond rhodtwch le i ddigof-
yna un a fo gwaeth: titbau aint: canys y mae yn ysgrif-
a gedwaist y gwin da hyd yr enedig, I mi y mae dial;
awr hon. Hyn o ddechreu myfi a dalaf, medd yr Ar-
gwrthiaid a wnaeth yr Iesu glwydd. Am hynny, os dy-
yn Căna Galilea, ac a eg- elyn a newyna, potha ef;
lurodd ei ogoniant; a os sycheda, dyro iddo ddiod:
ddisgyblion a frefalant yn- canys wrth wneuthur hyn,
dao. ti a bentyrri farwor tanllyd
am ei ben ef. Na orchlyger
di gan ddiygioni, eithr
gorchfyga di ddrygioni
trwy ddaioni.

Y trydydd Sul gwedi'r
Ystwyll.

Y COLECT.

Holl-alluog a thragy-
wydol Dduw, edrych yn
drugarog ar ein gwendid; ac
yn ein holl beryglon, a'n ang-
henion, estyn dy ddeheulaw
i'n cymmorth, ac i'n ham-
ddiffyn, trwy Iesu Grist ein
Harglwydd.

Yr Epistol. Rhuf. xii. 16.

NA lyddwch ddoethion
yn eich tyb eich hunain.
Na thelwch i neb ddrwg

Yr Efengyl. S Math. viii. 1.

GWedi dytod Iesu i wared
o'r mynydd, torleydd
lawer a'i canlynafant ef. Ac
wele, un gwahan-glwyfus a
ddaeth ac a'i haddolodd ef,
gan ddywedyd, Arglwydd,
os mynni, ti a elli ty nglan-
hau i. A'r Iesu a estynodd
ei law, ac a gyffyrddodd ag
ef, gan ddywedyd, Mynnaf;
glanhaer di. Acyn y fan ei
wahan-glwyf ef a lanhawyd.
A dywedodd yr Iesu wrtho,
Gwel na ddywedych wrth
neb;

Y trydydd Sul gwedi'r Ystwyth.

heb; eithr dos, dangos dy dwyrian a'r gorllewin, ac a hun i'r offeiriad, ac offrymma eisteddant gyd ag Abraham, y rhodd a orchymynodd ac Isaac, a Jacob. Yn nheyr- Moses, er tyftiolaeth iddynt. nas nefoedd: ond plant y Ac wedi dylod yr Jesu i deyrnas a deffir i'r tywyllwch mewn i Capernaum, daeth eithaf; yno y bydd wylotain atto ganwriad, gan ddeisyfu a rhingcian dannedd. A arno, a dywedyd, Arglwydd dywedodd yr Jesu wrth y y mae fy ngwas yn gorwedd canwriad, Dos ymaith; ac gartref yn glaf o'r parlys, ac megis y credaist, bydded i mewn poen ddirfawr. A'r ti. A'i was a iachawyd yn Jesu a ddywedodd wrtho, yr awr honno.

Mi a ddeuaf ac a'i iachat ef.

A'r canwriad a atebodd ac a ddywedodd, Arglwydd, nid ydwyf fi deilwng i ddyfod o honot tan fy nghronglwyd; elthryn unig

dywaid y gair, a'm gwās a
iacheir. Canys dyn ydwyf
finnau dan awdurdod, a
chenyf filwyr danaf: a dy-
wedaf wrth hwn, Cerdda,
ac efe a â; ac wrth arall,
Tyred, ac efe a ddaw; ac
wrth fy ngwas, Gwna hyn,
ac efe a'i gwna. A'r Jesu,

pan glybu, a rylfeddodd, ac a
ddywedodd wrth y rhai oedd
yn canlyn, Yn wir meddaf

chwi, Ni chfais gymmaint
fydd, na ddo yn yr Israel.

Ac yr ydwyf yn dywedyd i
chwi, y daw llawer o'r

**Y pedwerydd Sul gwedi'r
Yftwyll.**

Y COLECT.

DUW, yr bwn a wyddost
ein bod ni wedi ein gosod
mewn cymmaint a chynnifer
o beyrglon, ac n.'s gallwn o
herwydd gwendid dynol, sefyll
bob amser yn uniawn; can-
iaitâ i ni y cyfryw dy nerth
a'th nodded, i'n cymmorth ym-
bob perygl, ac i'n harwain
trwy bob profedigaeth, trwy
Jesu Grist ein targlwydd,
Amen:

Yr Epistol. Rhuf, xiii. i.

Y Mddaroſtynged pob
enaid i'r awdurdodau
goruchel: canys nid oes
awdurdod

Y pedwerydd Sal gwedi'r Ystwyll.

awdurdod ond oddiwrth teyrn-ged i'r hwn y mae Dduw; a'r awdurdodau y teyrn-ged yn ddyledus; toll fydd, gan Dduw y maent i'r hwn y mae toll; ofn, i'r wedi eu hordeinio. Am hwn y mae ofn: parch, i'r hwn y mae parch yn ddyledus.

ymofod yn erbyn yr awdurdod, fydd yn gwrthwynebu ordinhad Duw: a'r rhai a wrthwynebant, a dderbyniant farnedigæth iddynt eu hunain. Canys tywyflogion nid ydynt ofn i weithredoedd da, eithr i'r rhai drwg. A fynni di nad ofnech yr awdurdod? gwna'r hyn fydd dda, a thi a gai glod ganddo: canys, gweinidog Duw ydyw efe i ti er daioni. Eithr os gwnei ddrwg, olna; canys nid yw efe yn dwyn y cleddyf yn ofer: oblegyd gweinidog Duw yw efe, dialydd llid i'r hwn fydd yn gwneuthur drwg. Herwydd pahan, anghenraid yw ymddarostwng, nid un unig o herwydd llid, eithr o herwydd cydwybod hefyd. Canys am hyn yr ydych yn talu teyrn-ged hefyd: oblegyd gwasanaethwyr Duw ydynt hwy, yn gwylied ar hyn yma. Telwch gan hynny i bawb eu dyledion:

Yr Efyngyl. S. Math viii. 23

AC wedi iddo fyned i'r llong, ei ddisgyblion a'i canlynasant ef. Ac wele, bu gynnwrf mawr yn y mor, hyd oni chuddiwyd y llong gan y tonnau: eithr efe oedd yn cysgu. A'i ddisgyblion a ddæthant atto, ac a'i deffroisiant, gan ddywedyd, Arglwydd, cadw ni; dartu am danom. Ac efe addyweddodd wrthynt, Pahan yr ydych yn ofnus, O chwi o ychydig ffydd? Yna y cododd efe, ac y ceryddodd y gwyntoedd a'r mor; a bu dawelwch mawr. A'r dynion a ryfeddasant, gan ddywedyd, Pa ryw un yw hwn, gan fod y gwyntoedd hefyd a'r mor yn ufuddhau iddo? Ac wedi ei ddytodd ef i'r llangrall, i wlad y Gergefaid, dau ddieflig a gyfarfuant ag ef, y rhai a ddeuent o'r beddau, yn dra ffyrnig, fel na allai

Y pummed Sul gwedi'r Ystwyll.

allai neb fyned y ffordd honno. Ac wele, hwy a lefasant, gan ddywedyd, Jesu Fab Duw, beth fydd i ni a wnelom â thi? a ddaethost ti yma i'n poeui ni, cyn yr amser? Ac yr oedd ym mhell oddi wrthynt genfaint o foch lawer yn pori. A'r cythreuliaid a ddcisyfiasant arno, gan ddywedyd, Os bwri ni allan, caniatia i ni fyned ymaith i'r genfaint foch. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Ewch. A hwy, wedi myned allan, a aethant i'r genfaint foch. Ac wele, yr holl genfaint foch a ruthrodd tros y dibyn i'r mor, ac a fiant feirw yn y dyfroedd. A'r meichiaid a ffoisiant; ac wedi eu dyfod hwy i'r ddinas, hwy a fynegasant bob peth, a pha beth a ddarfuasai i'r rhai dieflig. Ac wele, yr holl ddinas a ddaeth allan i gyfarfod â'r Jesu. A phan ei gwelfant, attolygasant iddo ymadael o'u cyffiniau hwynt.

Y pummed Sul gwedi'r Ystwyll

Y COLECT.

O Arglwydd, ni a attolygwn i ti gadw dy Eglwys a'th deulu yn wastad yn dy wir Grefydd; felly gallont hwy oll y sawl sydd yn ymgynnal yn unig wrth obaith dy nefol Râs byth gael nawdd dy ddiogel amddiffyn, trwy Jesu Crist ein Harglwydd, Amen.

Yr Epistol. Col. iii. 12,

Megis etholedigion Duw; sanctaidd ac anwyl; gwisgwch am danoch ym mysgaroedd trugareddau, cymmwynasgarwch gof-yng-eiddrwydd, addfwynder, ymaros; gan gyd-ymddwyn â'ch gilydd, a maddeu i'ch gilydd, os bydd gan neb gweryl yn erbyn neb: megis ac y maddeuodd Crist i chi, felly gwnewch chi-thau. Ac am ben hyn oll, gwisgwch, gariad, yr hwn yw rhwymyn perffeithrwydd. A llywodraethed tangnefedd Dduw yn eich calonnau, i'r hwn befyd y'ch galwyd yn un corph; a byddwch ddiolchgar. Preswylid gair Crist yn och yn helaeth ym mhob doethineb; gan ddyfsgu a rhybuddio bawb eich

Y chweched Sul gwedi'r Ystwyll.

eich gi'lydd mewn salmau, a fynnaf; rhag i chwi, wrth hymnau, ac odlau ysprydol, galglu'r efrau, ddiwreiddio'r gan ganu trwy ras yn eich gwenith gyd â hwynt. calonnau i'r Arglwydd. A Gadewch i'r ddau gyd-tyfu pha beth bynnag a wneloch, hyd y cynhauaf: ac yn am-ar air neu ar weithred, fer y cynhauaf y dywedaf gnewch bob peth yn wrth y medelwyr, Cefglwch Enw'r Arglwydd Jesu, gan yn gyntaf yr efrau, a ddiolch i Dduw a'r Tad rhwymwch hwynt yn yf-trwyddo ef. gubau i'w llwyr losgi; ond cefglwch y gwenith i'm hyfgubor,

Yr Efengyl. S. Math. xiii. 24

TEyrnas, nesoedd fydd gyffelyb i ddyn a hauodd had da yn ei faes: a thra yr oedd y dynion yn cyfsgu, daeth ei elyn ef ac a hauodd efrau ym mhlith y gwenith, ac a æeth ymaith. Ac wedi i'r eginyn dyfu, a dwyn ffrwyth, yna'r ymddangosodd yr efrau hefyd. A gweision gwr y ty a ddaethant, ac a ddywedasant wrtho, Arglwydd, oni hauaist ti had da yn dy faes? o ba le gan hynny y mae'r efrau ynddo? Yntau a ddywedodd wrthynt, Y gelyn ddyn a wnaeth hyn. A'r gweision a ddywedasant wrtho, A fynni di gan hynny i ni tynded a'u calglu hwynt Ac efe a ddywedodd, Na

Y chweched Sul gwedi'r Ystwyll.

Y COLECT.

O Dduw, bendigedig Fâb yr hwn a ymddangosodd, fel y dattodai weithredoedd Diawl, ac y gwnae ni yn Febrion i Dduw, ac yn etifeddion bywyd tragywyddol; Caniatta i ni ni a attolygwn i ti, gan fod gennym y gobaith hwn, ein puro ein hunain, megys y mae yntef yn bur, fel pan yr ymddangoso eilwaith gyda nerth a gogoniant mawr; i'n gwneuler yn gyffelyb iddo ef yn ei dragywyddol a'i ogoneddus deyrnas; ym mha un gyda thi. O Dâd, a chyda thi,

Y chweched Sul gwedi'r Ystwyll.

O Yspryd Glan, y mae efe blant bychain na thwyllled
yn byw ac yn teyrnasu, byth neb chwi; yr hwn fydd yn
yn un Duw, heb arangc na gwneuthur cyfiawnder fydd
gorphen. Amen. gyfiawn, megis y mae yntau

Yr Epistol. 1 S. Ioan iii. 1. yn gyfiawn. Yr hwn fydd
yn gwneuthur pechod, o

GWelwch pa fath gariad ddiawl y mae; cans y mae
a roes y Tad arnom diawl yn pechu o'r de-
fel y'n gelwid yn feibion i chrenad. I hyn yr ym-
Dduw: oblegyd hyn nid ddangosodd Mab Duw, fel
edwyn y byd chwi, oblegyd y dattodai weithredoedd
nad adnabu efe ef. An-diawl.

wylyd, yr awr hon meibion
i Dduw ydym, ac nid am- *Yr Efengyl.* S. Math. xxiv. 23.
lygwvd etto beth a fyddwn:

eithr ni a wyddom pan ym- **Y** N A os dywaid neb
ddangoso ef, y byddwn wrthyich, Wele, dyma
gyffelyb iddo; oblegyd ni a Grist, neu dyna; na
gawn ei weled ef megis ac chredwch. Canys cyfyd gau-
y mae. Ac y mae pob un gristiau a gau-brophwydi,
a'r fydd ganddo y gobaith ac a roddant arwyddion
hwn ynddo ef, yn ei buro mawrion a rhyfeddodau;
ei hun, megis y mae yntau hyd oni thwyllant pe bydd-
yn bur. Pob un a'r fydd yn ai bosibl, ie, yr etholedigion.
gwneuthur pechod, fydd Wele, rhag-ddywedais i
hefyd yn gwneuthur an-chwi. Am hynny os dy-
ghytraith; oblegyd anghyf-wedant wrthyich, Wele, y
taith yw pechod. A chwi mae efe yn y diffeithwch;
a wyddoch ymddangos o nac ewch allan: Wele, yn
hono ef, fel y dileai ein yr ystatelloedd; na chred-
pechodau ni; ac ynddo ef wch. Oblegyd fel y daw y
nid oes bechod. Pob un a'r fellten o'r dwyrain, ac y ty-
fydd yn aros ynddo ef, nid wynna hyd y gorllewin;
yw yn pechu, ni's gwelodd telly hefyd y bydd dytodiad
e', ac ni's adnabu ef. O Mab y dyn. Canys pa le

G a

bynnag

Sul Septuagesima.

bŷnnag y byddo y gelain,
yno'r ymgafgl yr cryrod.
Ac yn y fan wedi gor-
thrymder y dyddiau hynny,
y tywyllir yr haul, a'r lleuad
ni rydd ei goleuni, a'r ser a
fyrth o'r nef, a nerthoedd y
nefoedd a ysgydwir. Ac
yna'r ymddengys arwydd
Mab y dyn yn y nef: ac yna
y galara holl lwythau'r
ddaeir, a hwy a welant Fab
y dyn yn dyfod ar gym-
mylau'r nef gyd â nerth a
gogoniant mawr. Ac eise a
ddenfyn ei angylion â mawr
fain udgorn; a hwy a
gasglant ei etholedigion ef
ynghyd o'r pedwar gwynt,
o eithafoedd y nefoedd hyd
eu heithafoedd hwynt.

Y Sul a elwir Septuagesima,
neu y trydydd Sul cyn y
Garawys.

Y COLECT.

O Arglwydd, ni a attolyg-
wn i ti wrando yn
ddarbodus weddiau dy bobl;
fel y byddo i ni, y rhai a
gospir yn gyfiawn am ein
camweddau, yn drugarog
gael ein hymwared gan dy
adaioni di, er gogoniant dy

*Enw, trwy Jezu Grist ein
Iachawdwr; yr hwn fydd
yn byw ac yn teyrnasu gyd
â thi a'r Yspryd Glan, byth
yn un Duw, heb drangc na
gorphen, yn oes oesoedd.
Amen.*

Yr Epistol. 1 Cor. ix. 24.

ONI wyddoch chwi fod
y rhai sy yn rhedeg
mewn gyrfa, i gyd yn rhe-
deg, ond bod un yn derbyn
y gamp? Felly rhedwch, fel
y castoch atael. Ac y mae
pob un a'r fydd yn ymdre-
chu, yn ymgadw ym mhob
peth: a hwynt-hwy yn wir,
fel y derbyniont goron ly-
gredig; eithr nym, un an-
llygredig. Yr wyf fi gan
hynny felly yn rhedeg, nid
megis ar amcan; felly yr
wyf yn ymdrechu, nid fel
un yn curo awyr. Ond yr
wyf fi yn cospi fy nghorph,
ac yn ei ddwyn yn gaeth;
rhag i mi mewn un mod,
wedi i mi bregethu i eraill,
fod fy hun yn anghymmeradwy.

Yr Efengyl. S. Math. xx. 1.

TEyrnas nefoedd fydd de-
hyg i wr o berchen ty,
yr

Sul Septuagesma:

yr hwn a aeth allan, a hi yn dyddhau, i gyflogi gweithwyr i'w winllan. Ac wedi cyttuno â'r gweithwyr er ceiniog y dydd efe a'u hantonnodd hwy i'w winllan. Ac efe a aeth allan ynghylch y drydedd awr, ac a welodd eraill yn sefyll yn segur yn y farchnadfa: ac a ddywedodd wrthynt, Ewch chwithau i'r winllan: a pha beth bynnag a fyddo cyfiawn, mi a'i rhoddaf i chi. A hwy a aethant ymaith. Ac efe a aeth allan drachef ynghylch y chweched ar nawfed awr, ac a wnaeth yr un modd. Ac efe a aeth allan ynghylch yr unfed awr ar ddeg, ac â gafodd eraill yn sefyll yn segur; ac a ddywedodd wrthynt, Paham y sefwich chi yma ar hŷd y dydd yn segur? Dywedasant wrtho, Am na chyflogodd neb nyni. Dywedodd yntau wrthynt, Ewch chwithau i'r winllan; a pha beth bynnag a fyddo cyfiawn, chi a'i cewch. A phan aeth hi yn hwyr, arglwydd y winllan a ddywedodd wrth ei oruchwyliwr, Galw'r gweithwyr, a dyro iddynt eu cyflog, gan ddechreu o'r rhai diwedda

hyd y rhai cyntaf. A phan ddaeth y rhai a gyflogafid yngylch yr unfed awr ar ddeg, hwy a gawfant bob un geiniog. A phan ddaeth y rhai cyntaf, hwy a dybiafant y caent fwy. A hwythau a gawfant bob un geiniog. Ac wedi iddynt gael, grwnach a wnaethant yn erbyn gwr y ty, gan ddywedyd, Un awr y gweithiodd y rhai olaf hyn, a thi a'u gwnaethost hwynt yn gystal â ninnau, y rhai a ddygasom bwys y dydd a'r gwres. Yntau a attebodd ac a ddywedodd wrth un o honynt, Y cyfaill, nid ydwyf yn gwneuthur cam â thi: onid er ceiniog y cyttunaist â mi? Cymmer yr hyn fydd eiddot, a dos ymaith: yr ydwyf yn ewyllyfio rhoddi i'r olaf hwn megis i tithau. Ai nid cyfreithlawn i mi wneuthur a fynnwysf â'r eiddot fy hun? neu a ydyw dy lygad ti yn ddrwg, am fy mod i yn dda? Felly y rhai olaf fyddant yn flaenaf, a'r rhai blaenaf yn olaf: canys llawer fy wedi eu galw, ac ychydig wedi eu dewis.

Sul Secfagesima.

Y Sul a elwir Secfagesima Ai gweinidogion Crist ydynt
 neu'r ail Sul cyn y hwy? (yr ydwyf yn dy-
 Garawys. wedyd yn ffol) mwy wyf fi:
 mewn blinderau yn helaeth-
 ach; mewn gwialennodiau

Y COLECT.

O Arglwydd Dduw, yr hwn a weli nad ydym yn amlach; mewn marwol-
 ni yn ymddiried mewn un aethau yn fynych. Gan yr
 weithred a wnelom; Cuni- luddewon bumwaith y der-
 atta yn drugarog fod i ni, byniais ddeugain gwialennod
 trwy dy nerth, gael ein onid un. Teirgwaith y'm
 hymddiffyn rhag pob gwrth- curwyd â gwial; unwaith
 wyneb, trwy Iesu Crist ein y'm llabyddiwyd; teirgwaith
 Harglwydd. Amen. y torrodd llong arnaf, nos-
 waith a diwrnod y bum yn

Yr Epistol. 2 Cor. xi. 19.

YR ydych yn goddef ffy- yn fynych; ym mheryglon
 liaid yn llawen, gan llif-ddyfroedd; ym mherygl-
 fod eich hunain yn syn- on lladron; ym mheryglon
 hwyrol. Canys yr ydych yn ly nghenedi fy hun; ym
 godel os bydd un i'ch mheryglon gan y cenhedl-
 caethiwo, os bydd un i'ch oedd; ym mheryglon yn y
 llwyr fwyta, os bydd un yn ddinas; ym mheryglon yn
 cymmeryd genych, os bydd yr anialwch; ym mheryglon
 un yn ymddyrchafu, os bydd ar y mor; ym mheryglon
 un yn eich taro chwi ar eich ym mblith brodyr gau:
 wyneb. Am ammharch yr mewn llafur a lludded;
 ydwyf yn dywedyd, megis mewn anhunedd yn fynych;
 p' buaf i mi ni weinaid: eithr mewn newyn a tyched;
 ym mha beth bynnag y mae mewn ymprydiau yn fynych;
 neb yn hŷ (mewn ffolineb mewn anwyd a noethni;
 yr wyf yn dywedyd) hŷ wyf heblaw y pethau fy yn di-
 i' cau hetyd. Ai Hebreaid gwydd oddi allan, yr ym-
 ydynt hwy? felly finnau. ofod yr hwn fydd arnaf
 Ai Hbraeid ydynt hwy? beunydd, y gefal tros yr holl
 felly finnau. Ai tad Abra- eglwyfi. Pwy fy wan, nad
 ham ydynt hwy? felly finnau. wyf finnau wan? pwy a
 dramgwyd dir

dramgwyddir, nad wyf fin-
nau yn llosgi? Os rhaid ym-
ffrostio, mi a ymffrostiaf am
y pethau fy yn perthyn i'm
gwendid. Duw a Thad ein
Harglwydd ni Iesu Crist, yr
hwn sydd fendigeuig yn oes
oesoedd, a wyr nad wyf yn
dywedyd celwydd.

Yr Efengyl. S. Luc viii. 4.

GWEDI i lawer o bobl
ymgynnull ynghyd, a
chyrchu atto o bob dinas, efe
a ddywedodd ar ddammeg:
Yr hauwr aeth allan i hau
ei had: ac wrth hau, peth a
fyrthiodd ar ymyl y ffordd,
ac a fathrwyd, ac ehediaid y
nef a'i bwytaodd. A pheth
arall a fyrthiodd ar y graig;
a phan eginodd, gwywodd,
am nad oedd iddo wlybwr.
A pheth arall a fyrthiodd ym
mylg drain; a'r drain a gyd-
dyfasant, ac a'i tagasant ef.
A pheth arall a fyrthiodd ar
dir da, ac a eginodd, ac a
ddug ffrwyth ar ei ganfed.
Wrth ddywedyd y pethau
hyn, efe a lefodd, Y neb sydd
â chlustiau ganddo i wrando,
gwrandawed. A'i ddisgyblion
a ofynasant iddo, gan ddy-
wedyd, Pa dammeg oedd
hon? Yntau a ddywedodd

I chwi y rhoddwyd gwybod
dirgeloedd teyrnas Duw:
eithr i eraill ar ddamhegion
fel yn gweled na welant, ac
yn clywed na ddaellant. A
dyma'r ddammeg: Yr had
yw gair Duw; a'r rhai ar
ymyl y ffordd, ydyw y rhai
fy yn gwrando; wedi hynny
y mae diawl yn dyfod, ac
yn dwyn ymaith y gair o'u
calon hwynt, rhag iddynt
gredu, a bod yn gadwedig.
A'r rhai ar y graig yw y
rhai, pan glywant, a dder-
byniant y gair yn llawen; a'r
rhai hyn nid oes ganddynt
wreiddyn, y rhai sydd yn
credu tros amser, ac yn am-
ser profedigaeth yn cilio:
A'r hwn a fyrthiodd ym
mylg drain, yw y rhai a
wrandawfant, ac wedi idd-
ynt fyned ymaith, hwy a
dagwyd gan ofalon, a golud,
a meluswe'd buchedd, ac
nid ydynt yn dwyn ffrwyth
i berffeithrwydd. A'r hwn
ar y tir da yw y rhai hyn, y
rhai â chalon hawddgar a
da, ydynt yn gwrando'r
gair. ac yn ei gadw, ac yn
dwyn ffrwyth trwy amyn-
edd.

Sul Cwincwagesima.

Y Sul a elwir Cwincwage-
sima neu'r Sul nefat o
flaen y Garawys.

Y COLECT.

O Arglwydd, yr hwn a'n
dysgaist, na thal dim ein
koll weithredoedd a wnelom.
heb gariad perffaith; Anson
dy Yspryd Glan, a thywall
yn ein calonau ragorol
ddawn cariad perffaith gwir
rwymyn tangnefedd, a holl
rinweddau da; heb yr hwn
pwy bynnag sydd yn byw, a
gyfrifir yn farw ger dy fron
di. Caniatia hyn er mwyn
dy un Mab Iesu Grist. Amen.

Yr Epistol, 1 Cor xiii. 1.

PE llafarwn â thafodau
dynion ac angylion, ac
heb fod genyf gariad yr
wyf fel efydd yn feinio, neu
fymbal yn tincian. A phe
byddai genyf brophwydol
iaeth, a gwybod o honof y
dirgelion oll a phob gwy-
bodaeth; a phe bai genyf
yr holl flydd, fel y gallwn
fymmudo mynyddoedd, ac
heb fod genyf gariad, nid
wyf fiddim. A phe porthwn
y tloedion â'm holl ddâ, a

phe rhoddwn fy nghorph
i'm llosgi, ac heb gariad
genyf, nid yw ddim llesad i
mi. Y mae ca iad yn hir-
ymaros, yn gymmwynafgar;
nid yw cariad yn ymfrostio,
nid yw yn ymchwyddo, nid
yw yn gwneuthur yn an-
weddaidd, nid yw yn ceisio
yr eiddo ei hun, ni chyth-
ruddir, ni feddwl ddrwg,
nid yw lawen am anghyf-
iawnder, ond cyd-lawenhau
y mae â'r gwirionedd: y
mae yn dioddef pob dim, yn
credu pob dim, yn gobeithio
pob dim, yn ymaros â
phob dim. Cariad byth ni
chwmp ymaith: either pa
un bynnag ai prophwydol-
iaethau, hwy a ballant; ai
tafodau, hwy a beidiant; ai
gwybodaeth, hi a ddiflanna.
Canys o ran y gwyddom, ac
oran yrydym yn prophwydo.
Eithr pan ddelo yr hyn sydd
berffaith, yna yr hyn sydd o
ran a ddileir. Pan oeddwn
fachgen, fel bachgen y lla-
farwn, fel bachgen y deall-
wn, fel bachgen y meddyl-
iwn; ond pan aethum yn
wr, mi â rois heibio bethau
bachgennaid. Canys gwel-
ed yr ydym yr awr hou trwy
ddrych

Y Dydd cyntaf o'r Garawys.

ddrych mewn dammeg; ond a ddywedasant iddo, mai yna, wyneb yn wyneb: yn Iesu o Nazareth oedd yn awr yr adwaen o ran; ond myned heibio. Ac efe a yna yr adnabyddaf megis lesodd, gan ddywedyd, Iesu y'm hadwaenir. Yr awr fab Dafydd, trugarha wrth-hon y mae yn aros ffydd, yf. A'r rhai oedd yn myned gobaith, cariad, y tri hyn; o'r blaen a'i ceryddasant ef a'r mwyaf o'r rhai hyn yw i dewi: eithr efe a lelodd cariad.

Yr Efengyl. S. Luc xviii. 31.

YR Iesu a gymmerodd y deuddeg atto, ac a ddywedodd wrthynt, Wele, yr ydym ni yn myned i fynu i Jerusalem; a chyflawnir pob peth a'r y fydd yn yf-grifenedig trwy'r propwydi am Fab y dyn. Canys efe a draddodir i'r Cenhedloedd, ac a watworir, ac a am-mherchir, ac a boerir arno: ac wedi iddynt ei fflangellu, y lladdant ef; a'r trydydd dydd efe a adgyfyd. A hwy ni ddeallasant dim o'r pethau hyn: a'r gair hwn oedd guddiedig oddi wrthynt, ac ni wybuant y pethau a ddywedwyd. A bu, ac efe yn nesau at Jerico, i ryw ddyn dall fod yn eistedd yn ymyl y ffordd, yn cardotta. A phan glybu efe y dyrfa yn myned heibio, cle a ofynnodd pa beth oedd hyn. A hwy

Y Dydd cyntaf o'r Garawys, yr hwn a elwir yn gyflredin, Dydd Mercher y Lludw.

Y COLECT.

HOllgyfôethog a thragywyddol Dduw, yr hwn ni chafai ddim a'r a wnaeth-

Y Dydd cyntaf o'r Garawys.

*ost, ac a faddeui bechodau
pawb y fyddifeiriol; Crea a
gwna ynom newydd a dryll-
iedig galonnau; fel y to i
ni gan ddyledus ddolurio
am ein pechodau, a chyf-
addef ein trueni, gaffael
genyt, Dduw'r holl druga-
redd, gwbl faddeuant a goll-
yngdod, trwy Iesu Grist ein
Harglwydd. Amen*

*¶ Y Colect hwn a ddarllenir
bob Dydd o'r Garawys, ar
ol y Colect a appwyntir i'r
Diwrnod.*

Yn lle yr Epistol. Joel ii. 12.

D*Y chwelwch attaf fi
(medd yr Arglwydd)
â'ch holl galon, ag ymryd
hetyd, ac ag wylofain, ac
â galar. A rhwygwch eich
calon, ac nid eich dillad, ac
ymchwelwch at yr Arglwydd
eich Duw; o herwydd graf-
lawn a thrugarog yw efe
hwyrstrydig i ddigofaint, a'
mawr ei drugaredd, ac edi-
feiriol am ddrwg. Pwy a
wyr a dry efe, ac edifarhau,
a gweddill bendith ar ei ol;
felf bwyd-offrwm a diod-
offrwm i'r Arglwydd eich
Duw? Cenwch udgorn yn
Sion, cyffegrwch ymryd,*

*gelwch gymanfa; cefglwch
y bobl, cyffegrwch y gy-
manfa; cynhullwch yr hen-
uriaid, cefglwch y plant,
a'r rhai yn fugno bronnau:
deued y priodfab allan o'i
ystafell, a'r briodfeich allan
o statell ei gwely: wyled
yr offeiriaid, gweinidogion
yr Arglwydd, rhwng y porth
a'r allor; a dywedant, Ar-
bed dy bobl, O Arglwydd,
ac na ddyro dy etifeddiaeth
i warth, i lywodraethu o'r
cenhedloedd arnynt. Pa-
ham y dywedent ym mlith
y bobloedd, Pa le y mae eu
Duw hwynt?*

Yr Efengyl. S. Math. vi. 16.

P*A N ymrydioch, na
fyddwch fel y rhagrit-
wyr, yn wynebdrist: canys
anffurfio eu hwynebau y
maent, fel yr ymddangosont i
ddynion eu bod yn ymryd-
io. Yn wir meddaf i chwi,
Y maent yn derbyn eu
gwobr. Eithr pan ymryd-
iech di, enneinia dy ben, a
golch dy wyneb; tel nad
ymddangosech i ddynion dy
fod yn ymrydio, ond i'th
Dad yr hwn fy yn y dirgel,
a'th Dad, yr hwn fydd yn
gweled*

Y Sul cyntaf yn y Garawys.

gweled yn y dirgel, a dâl i chwi, na dderbynioch ras ti yn yr amlwg. Na thry- Duw yn ofer. (Canys y forwch iwch drysorau ar y mae efe yn dywedyd, Mewn ddaear, lle y mae gwyfyn a amser cymmeradwy y'th rhwd yn llygru, a lle y mae wrandewais, ac yn nydd lladron yn cloddio trwodd, iachawdwriaeth y'th gyn- ac yn lladratta. Eithr try- northwyais: wele yn awr forwch iwch' drysorau yn y yr amser cymmeradwy; nef; lle nid oes na gwyfyn wele yn awr ddydd yr iach- na rhwd yn llygru, a lle ni's awdwriaeth.) Heb roddi cloddia lladron trwodd, ac dim achost tramgwydd mewn ni's lladrattant. Canys lle dim, fel na feier ar y wei- y mae eich tryfor, yno y nidogaeth; eithr gan ein bydd eich calon hefyd. dangos ein hunain ym mhob peth fel gweinidogion Duw, mewn amynedd mawr, mewn cystuddiau, mewn- anghenion, mewn cyfyng- derau, mewn gwialennod- iau, mewn terfysgau, mewn poenau, mewn gwyliad- wriaethau, mewn ympryd- iau, mewn purdeb, mewn gwybodaeth, mewn hir- ymaros, mewn tirioneb yn yr Ysryd Glan, mewn car- iad diragrith, yngair y gwirionedd, yn nerth Duw, trwy arfau cyfiawnder ar ddehau ac ar afwy, trwy barch ac ammharch, trw anglod a chlod; megis twyllwyr, ac er hynny yn eirwir; megis anadnabyld- us, ac er hynny yn adnabyld- ydym yn attolwg i us; megis yn meirw, ac wele

Y Sul cyntaf yn y Garawys.
Y COLECT.

O Arglwydd, yr hwn er ein mwyn a ympryd- iaisst ddeugain niwrnod a deu- gain nos, 'Dyros i ni rasi ymarfer o gyfryw ddirwest fel y byddo i ni, gan ostwng ein cnawd i'r Ysryd, byth ufudd hau i'th dduwiol annog mewn iawnder a gwir sancteiddrwydd i'th anrhydedd a'th ogo- niant; yr hwn wyt yn byw ac yn teyrnasu gyd â'r Tad a'r Ysryd Glân, yn un Duw, heb drangc na gorphen. Amen.

Yr Epistol. 2 Cor. vi: 1.

NYNI, gan gyd weithio, us, ac er hynny yn adnabyld- ydym yn attolwg i us; megis yn meirw, ac wele

Yr ail Sul yn y Garawys.

wele byw ydym; megis garreg. Yr Iesu a ddywed-
wedi ein ceryddu, ac heb ein odd wrtho, Ysgrifcnwyd
lladd; megis wedi ein trist- drachefn, Na themtia yr
au ond yn oestad yn lla- Arglwydd dy Dduw. Tra-
wen; megis yn dlodion, chefn y cymmerth diawl ef
ond yn cyfoethogi llawer; i tynydd tra uchel, ac a
megis heb ddim genym, end ddangosodd iddo holl deyrn-
etto yn meddiannu pob peth. asoedd y byd, a'u gogon-
iant; ac a ddwedodd wrtho,

Yr Efengyl. S. Math. iv. 1.

YNA yr Iesu a arweini-
wyd i fynu i'r anialwch Yna yr Iesu a ddywedodd
gan yr yspryd, i'w demtio wrtho, Ymaith, Satan: ca-
gan ddiawl. Ac wedi iddo nys ysgriftenwyd, Yr Ar-
ymprydio ddeugain niwrnod glwydd dy Dduw a addoli,
a deugain nos, ar ol hynny ac ef yn unig a wafanaethi.
efe a newynodd. A'r tem- Yna y gadawodd diawl ef;
tiwr, pan ddaeth ato, a ac wele, angylion a ddaeth-
ddywedodd, Os Mab Duw ant ac a weiniafant iddo.
wyt ti, arch i'r cerrig hyn
fod yn fara. Ac yntau a
attekodd ac a ddywedodd,
Ysgriftenwyd, Nid trwy fara
yn unig y bydd byw dyn,
ond trwy bob gair a ddaw
allan o enau Duw. Yna y
cymmerth diawl ef i'r ddi-
nas sanctaidd, ac a'i gosod-
odd ef ar binalc y dcml;
ac a ddywedodd wrtho, Os
Mab Duw wyt ti, bwrw dy
hun i lawr: canys ysgrifen-
wyd, y rhydd efe orchymyn
i'w angylion am danat, a
hwy a'th ddygant yn eu
dwylaw. rhag taro o honot
un ganser dy droed wrth

Yr ail Sul yn y Garawys.

Y COLLECT:

HOllalluog Dduw, yr hwy
wyt yn gweled nad oes
genym, ddim meddiant o'n
nerth ein hunain i'n cym-
narth ein hunain: Cadw di
ni oddi fewn ac oddi ollan,
ses enaid a choroph: fel yr
ymddiffyner ni rhag pob
gwrthwyneb a ddigwyddo
i'r corph, a rhag pob drwg
feddwl a wna niweid na
chynnwrf i'r enaid, trwy Iesu
Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr ail Sul yn y Garawys.

Yr Epistol. 1 Thes. iv. 1. Yr Efengyl. S. Math. xv. 21.

YM mhellach gan hynny, **A**'R Iesu a aeth oddi yno, frodyr, yr ydym yn at ac a giliodd i dueddau tolwg i chwi, ac yn deisyf Tyrus a Sidon. Ac wele, yn yr Arglwydd Iesu, megis gwraig o Canaan a ddaeth y derbyniasoch genym pa o'r parthau hynny, ac a lodd y dylech rodio, a lefodd, gan ddywedyd boddloni Duw, ar i chwi wrtho, Trugarha wrthyf, **O** gynyddu twyfwy. Canys Arglwydd, fab Dafydd: y chwi a wyddoch pa orchymae fy merch yn ddrwg ei mynion a roddasom i chwi hwyl gan gythraul. Eithr trwy'r Arglwydd Iesu. Ca'nid atebod eise iddi un nys hyn yw ewyllys Duw, gair. A daeth ei ddisgyblion sef eich sancteiddiad chwi, atto, ac a attolygafant iddo, ar ymgadw o honoch rhag gan ddywedyd, Gollwng hi godineb: ar fedru o bob un ymaith; canys y mae hi yn o honoch feddiannu ei lestr lletain ar ein hol. Ac eise a ei hun mewn sancteidd- atebod, ae a ddywedodd, rwydd a pharch; nid mewn Ni'm danfonwyd i ond at gwyn trachwant, megis y ddefaid colledig ty Israel. Cenhedloedd y rhai nid ad- Ond hi a ddaeth ac a'i waenant Dduw: na byddo haddolodd ef, gan ddywed- i neb orthrymmu na thwyll yd, Arglwydd, cymmorth fi. ei frawd mewn dim; canys Ac eise a atebodd ac a ddy- dialydd yw'r Arglwydd ar wedodd, Nid da cymmeryd y rhai hyn oll, megis y dy- bara'r plant, a'i fwrw i'r wedasom i chwi o'r blaen cwn. Hithau a ddywed- ac y tystiasom. Canys ni odd, Gwir yw, Arglwydd: alwodd Duw nyni i aflen- canys y mae'r cwn yn bwyta did ond i sancteiddrwydd. o'r briwsion sy'n syrthio oddi Am hynny y neb sydd yn ar fwrdd eu harglwyddi. dirmygu, nid dyn y mae yn Yna yr atebodd yr Iesu, ac ei ddirmygu, ond Duw; yr a ddywedodd wrthi, Ha hwn hefyd a roddes ei Yf- wraig, mawr yw dy flydd: pryd Glân i ni.

bydded

Y trydydd Sul yn y Garawys.

bydded i ti fel yr wyt yn gwybod hyn, am bot put-
ewyllysio. A'i merch a teiniwr, neu aflan, neu gy-
iachawyd o'r awr onno bydd; yr hwn fydd ddelw.
allan. addolwr, nad oes iddynt
etifeddiaeth yn nheyrnas
Crist a Duw. Na thwyllod

Y trydydd Sul yn y Garawys.

Y COLECT.

NYNI a attolygwn i ti,
Hollalluog Dduw,
edrych o honot ar ddyfal
ddeisyfiadau dy ufudd weis-
ion, ac estyn ddeheulaw dy
Fawredd i fod yn ymwared
i ni yn erbyn ein holl elynion,
trwy Iesu Grist ein Harglw-
ydd. Amen.

Yr Epistol. Ephes. v. 1.

BYddwch gan hynny
ddilynwyr Duw, fel
plant anwyl; a rhodiwch
mewn cariad, megis y carodd
Crist ninnau, ac a'i rhoddodd
ei hun trosom ni, yn offrw
ac yn aberth i Dduw, o
arogl peraid. Eithr godi-
neb, a phob aflendid, a wneir
gybyddra, na henwer ddirgel.
Eithr pob peth
chwaith yn eich plith, megis
wedi'r argyhoedder, a eglurir,
y gweddai i faint; na
ferthedd, nac ymadrodd ffol,
na choeg ddigrifwch, pethau
nid ydynt weddus; eithr yn
hytrach, rhoddi diolch.
Canys yr ydych chi yn

neb chwi â geiriau ofer:
canys obfegydd y pethau hyn
y mae digofaint Duw yn
dyfod ar blant yr anufudd-
dod. Na fyddwch gan
hynny gyfrannogton â
hwynt: canys yr oeddych
chi gynt yn dywyllwch,
ond yr awt hon goleuni
ydych yn yr Arglwydd.
Rhodiwch fel plant y go-
leuni; (canys ffrwyth yr Yf-
pryd fydd ym mhob daioni,
a chyfiawnder, a gwirion-
edd) gan brofi beth fydd
gymmeradwy gan yr Ar-
glwydd. Ac na fydded i chi
gyd-gyteillach â gweithred-
oedd anffrwythlawn y ty-
wyllwch: eithr yn hytrach
brwnf yw adrodd y pethau
pethau hyn
a eglurir,
y gweddai i faint; na
ferthedd, nac ymadrodd ffol,
na choeg ddigrifwch, pethau
nid ydynt weddus; eithr yn
hytrach, rhoddi diolch.
yd, Deffro di yr hwn wyt

Y trydydd Sul yn y Garawys.

yn cyfigu, a chyfod oddiwrth arnoch chwi. Eithr os myfi
y meirw; a Christ a oleua trwy fys. Duw ydwyf yn
i ti. bwrw allan gythreuliaid,
diammeu ddyfod teyrnas

Yr Efengyl. S. Luc. xi. 14.

Dduw attoch chwi. Pan

AC yr oedd efe yn bwrw fyddo un cryf arfog yn cadw
allan gythraul, a hwn ei neuadd, y mae yr hn
hw oedd tud. A bu, wedi fydd ganddo mewn hedd-
i'r cythraul fyned allan, i'r wch; ond pan ddol un
mudan lasaru: a'r bobloedd cryfach (nag ef arno, a'i
a ryfeddafant. Eithr rhai o orchfygu, efe a ddwg ymaith
honynt a ddywedafant, ei holl arfogaeth ef yn yr
Trwy Beelzebub, pennaeth hon yr oedd yn ymddiried,
y cythreuliaid, y mae efe yn ac a ran ei anrhaith ef. Y
bwrw allan gythreuliaid neb nid yw gyd â mi, fydd
Ac eraill, gan ei demtio, a yn fi erbyn: a'r neb nid yw
geisafant ganddo arwydd yn casglu gyd â mi, fydd yn
o'r nef. Yntau, yn gwybod gwasgaru. Pan el yr yspryd
eu meddyliau hwynt a ddy-
afan allan o ddyn, efe a
wedodd wrthynt, Pob teyr-
rodia mewn lleoedd sychion,
nas wedi ymrannu yn ei gan geisio gorphwysdra; a
herbyn ei hun, a anghyf-
phryd na chaffo, efe a ddy-
anneddir: a thy yn erbyn waid, Mi a ddychwelaf i'm
ty, a syrth. Ac os Satan ty o'r lle y daethum allan.
hefydd fydd wedi ymrannu A phan ddol, y mae yn ei
yn ei erbyn ei hun, pa fodd gael wedi ei ysgubo a'i
y laif ei deyrnas ef? gan drefnu. Yna yr â ef ac y
eich bod yn dywedyd, mai cymmer attofaith yspryd
trwy Beelzebub yr wyf fi eraill gwaeth nag ef ei hun;
yn bwrw allan gythreuliaid. a hwy a ant i mewn, ac a
Ag os trwy Beelzebub yr arhofant yno: a diwedd y
wyf fi yn bwrw allan gyth-
dyn hwnnw fydd gwaeth
reuliaid, trwy bwy y mae na'i ddechreuad. A bu fel
eich plant chwi yn eu bwrw yr oedd efe yn dywedyd
hwynt allan? am hynny y hyn, rhyw wraig o'r dyrfa a
byddant hwy yn farnwyr gododd ei llef, ac a ddywed-
odd

Y pedwerydd Sul yn y Garawys.

odd wrtho, Gwyn fydd y
groth a'th ddug di, a'r bron-
nau a lugnaist. Ond efe a
ddywedodd, Yn hytrach
gwyn fydd y rhai fydd yn
gwrando gair Duw, ac yn
ei gadw.

Y pedwerydd Sul yn y Garawys.

Y COLLECT:

CAniatta, ni a attolygwn
i ti, Hollalluog Dduw,
fod i ni, y rhai a haeddafom
yn gyfiawn gael ein poeni
am ein drwg weithredoedd,
trwy gonffordd dy ras di
allu yn drugarog gael haws-
ad, trwy ein Harglwydd, a'n
Iachawdwr Iesu Crist. Amen.

Yr Epistol. Gal. iv. 31.

DY wedwch i mi, y rhai
ydych yn chwennych
bod dan y ddeddf, onid yd-
ych chwi yn clywed y
ddeddf? Canys y mae yn
ysgrifenedig, fod i Abraham
ddau fab; un o'r wafanaeth-
ferch, ac un o'r wraig rŷdd.
Eithr yr hwn oedd o'r waf-
anaethferch a aned yn ol y
cnawd; a'r hwn oedd o'r
wraig rŷdd, trwy'r addewid.
Yn hyn bethau ydynt mewn

alegori: canys y rhai hyn
yw y ddau destament un
yn ddiau o fynydd Sina, yn
cenhedlu i gaethiwed, yr
hon yw Agar. Canys yr
Agar yma yw mynydd Sina
yn Arabia, a o y mae yn
cylatfeb i'r Jerusalemlu fydd
yn awr, ac y mae yn gaeth
hi a'i phlant. Eithr y Je-
rusalemlu honno uchod fydd
rŷdd, yr hon yw ein mam ni
oll. Canys ysgrifenedig yw,
Llawenha di yr ammhlang-
adwy, yr hon nid wyt yn
heppilio: tor allan a llefa,
yr hon nid wyt yn esgor:
canys i'r unig y mae llawer
mwy o blant nag i'r hon y
mae iddi wr. A ninnau,
frodyr, megis yr oedd Isaac,
ydym blant yr addewid.
Eithr megis y pryd hwnnw,
yr hwn a anwyd yn ol y
cnawd a erlidiai yr hwn a
anwyd yn ol yr Ysryd;
felly yr awr hon hefyd.
Ond beth y mae'r ysgrifthyf
yn ei ddywedyd? Bwrw
allan y wafanaethferch, a'i
mab; canys ni chaiff mab y
wafanaethferch etifeddu gyd
â mab y wraig rŷdd. Felly,
frodyr nid plant i'r waf-
anaethferch ydym, ond i'r
wraig rŷdd.

Y pumed Sul yn y Garawys.

Yr Efengyl. S. Ioan vi. 1.

YR Iesu a aeth tros for Galilea, hwnnw yw môr Tiberias. A thyrfa fawr a'i canlynodd ef; canys hwy a welsent ei arwyddion y rhai a wnaethei efe ar y clesion. A'r Iesu a aeth i lynu i'r mynydd, ac a eisteddodd yno gyd â'i ddisgyblion. A'r pasg, gwyl yr Iuddewon, oedd yn agos. Yna 'r Iesu a ddyrchafodd ei lygaid, ac a welodd fod tyrfa fawr yn dyfod atto; ac a ddywedodd wrth Philip, O ba le y prynwn ni fara, fel y caffo y rhai hyn fwyta? (A hyn a ddywedodd efe i'w brofi ef: canys efe a wyddai beth yr oedd efe ar fedr ei wneuthur.) Philip a'i hattebodd ef, Gwerth dau can ceiniog o fara nid yw ddigon iddynt hwy, fel y gallo pob un o honynt gymmeryd ychydig. Un o'i ddisgyblion a ddywedodd wrtho, Andreas, brawd Simon Pedr, Y mae yma ryw fachgennyn, a chanddo bum torth haid, a dau bysgodyn; ond beth yw hynny rhwng cynnifer? A'r Iesu a ddywedodd, Perwch i'r dynion eistedd i lawr. Ac yr oedd glafwellt

lawer yn y fan honno. Felly y gwyr a eisteddafant i lawr, ynghylch pum mil o nifer: A'r Iesu a gymmerth y torthau; ac wedi iddo ddiolch, efe a'u rhannodd i'r disgyblion, a'r disgyblion i'r rhai oedd yn eistedd; felly hefydd o'r pysgod gymmaint ac a fynnasant. Ac wedi eu digoni hwynt, ete a ddywedodd wrth ei ddisgyblion, Celglwch y briwfwyd gweddill, fel na choller dim. Am hynny hwy a'i casglasant; ac a lanwasant ddeudded basgedaid o'r briwfwyd, o'r pum torth haid a weddillasai gan y rhai a fwytasent. Yna y dynion, pan welsant yr arwydd a wnaethai'r Iesu, a ddywedasant, Hwn yn ddiau yw'r Prophwyd oedd ar ddyfod i'r byd:

Y pumed Sul yn y Garawys

Y COLECT.

NI a attolygwni i ti, Hollalluog Dduw, edrych o honot yn drugarog ar dy bobl; fel y bo iddynt, trwy dy fawr ddaioni, gael byth eu llywodraethu a'u cadw mewn enaid a choroph, trwy Iesu

H

Iesu Grist ein Harglwydd. Yr Efengyl. S. Ioan viii. 46.
Amen.

Yr Epistol. Heb. ix. 11.

CRIST wedi dyfod yn Arch-offeiriad y daionus bethau a fyddent, trwy dabernacl mwy a pherffeithiach, nid o waith llaw, hynny yw, nid o'r adeiladaeth yma, nid chwaith trwy waed geifr a lloi, eithr trwy ei waed ei hun, yr aeth efe unwaith i mewn i'r cyffegr, gan gael i ni dragywyddol ryddhad. Oblegyd os ydyw gwaed teirw a geifr, a lludwanner wedi ei daenellu ar y rhai a halogwyd, yn sancteiddio i bureiddiad cnawd; pa faint mwy y bydd i waed Crist, yr hwn tryw yr Ys- pryd dragywyddol a'i offrymmodd ei hun yn ddifai i Dduw, buro eich cydwybod chwi oddiwrth weithredoedd meirwon i wafanaethu y Duw byw? Ac am hynny y mae efe yn Gyfryngwr a cyfammod newydd, megis trwy fod marwolaeth yn ymwared oddiwrth y trof- eddau oedd dan y cyfammod cyntaf, y cai y rhai a alwyd dderbyn addewid yr etifed- iaeth dragywyddol.

IESU a ddywedodd, Pwy o honoch a'm argyoedda i o bechod? ac od wyt fi yn dywedyd y gwir, pahan nad ydych yn credu i mi? Y mae yr hwn fydd o Dduw, yn gwrando geiriau Duw: am hynny nid ydych chwi yn eu gwrando, am nad ydych o Dduw. Yn'ar atebodd yr Iuddewon, ac y dywed- asant wrtho ef, Ond da yr ydym ni yn dywedyd, mai Samaritan wyt ti, a bod genyt gythraul? Yr Iesu a ateb- odd, Nid oes genyf gythraul; ond vr wyt fi yn anrhydeddu fy Nhad, ac yr ydych chwi- thau yn fy ni-anrhydeddu innau. Ac nid wyt fi yn ceisio fy ngogoniant fy hun: y mae a'i cais, ac a farn. Yn wir, yn wir, meddaf, i chwi, Os ceidw neb fy ymadrodd i, ni wêl efe farwolaeth yn dragywydd. Yna y dywed- odd yr Iuddewon wrtho, Yr awr hon y gwyddom fod genyt gythraul. Bu Abra- ham farw, a'r prophwydi; ac meddi di, Os ceidw neb fy ymadrodd i, nid ar- chwaetha efe farwolaeth yn dragywydd. Ai mwy wyt ti nag Abraham ein tad ni, yr

Y Sul nesaf o flaen y Pasg.

yr hwn a fu farw? a'r prophwydi a fuant feirw: pwy yr wyt ti yn dy wneuthur dy hun? Yr Iesu a atebodd, Os wyf fi yn fy ngogoneddu fy hun, fy ngogoniant i nid yw ddim: fy Nhaf yw'r hwn fydd yn fy ngogoneddu i, yr hwn yr ydych chiwi yn dywedyd mai eich Duw chiwi yw. Ond nid adnabnoch chiwi ef; eithr myfi a'i hadwaen ef: ac os dywedaf nad adwaen ef, myfi a fyddaf debyg i chiwi, yn gelwyddog: ond mi a'i hadwaen ef, ac yr wyt vn cadw ei ymadrodd ef. Gorfoledd; oedd gan eich tad Abraham weled fy nydd i; ac efe a'i gwelodd hefydd, ac a lawenychodd. Yna y dywedodd yr Iuddewon wrtho. Nid wyt ti ddengmlwydd a deugain etto, ac a welaisi ti Abraham? Yr Iesu a ddywedodd wrthynt, Yn wir, yn wir, meddaf, i chiwi, Cyn bod Abraham, yr wyf fi. Yna hwy a godasant gerrig i'w taflu atto ef. A'r Iesu a ymguddiodd, ac a aeth allan o'r deml.

Y Sul nesaf o flaen y Pasg.

Y COLECT.

HOllgyfoethog a thragywyddol Dduw, yr hwn, o'th garedigol serch ar ddyn, a ddanfonaist dy Fab ein Iachawdwr Iesu Grist, i gymmeryd arno neid cnawd, ac i ddiodef angau ar y groes, fel y gallai bob rhyw ddyn ddilyn esampl ei farw o'fyngeiddrwydd ef; Camiatta o'th drugaredd, fod i ni ganlyn esampl ei ddiodefaint, a bod hefyd yn gyfrannogion o'i gyfodiad, trwy yr unrhyw Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol Phil. ii. 5:

BYdded ynoch y meddwl yma, yr hwn oedd hefyd yng Nghrist Iesu: yr hwn, ac efe yn ffurf Duw, ni thybiodd yn drais fod yn og fawch â Duw: eithr efe a'i dibristodd ei hun, gan gymmeryd arno agwedd gwas, ac a wnaed mewn cyffelybiaeth dynion. A'i gael mewn dull fel dyn, ete a'i darostyngodd ei hun gan fod yn utudd hyd angau, i.e. angau'r groes. O herwydd pahan, Duw a'i tra-dyrchafodd yntau, ac a roddes iddo Enw, yr hwn fydd goruwch H 2 pob

Y Sul nefaf o flaen y Pasg.

pob enw; fel yn Enw'r Iesu gwaed ydynt. Ac wedi
yplygai pob glin o'r nef iddynt gyd-ymgynggori,
olion, a'r daearolion, a than hwy a brynasant â hwynt
ddaeiarolion bethau; ac y faes y crochenydd, yn gladd-
cyffesai pob tafod fod Iesu fa dieithriad. Am hynny
Grist yn Arglwydd, er go- y galwyd y maes hwnnw,
goniant Duw Tad. Maes y gwaed, hyd heddyw.

Yr Efengyl. S. Math. xxvii. 1.

A Phan ddaeth y bore, cyd-ymgynghorodd yr
holl archoffeiriaid a henur-
iaid y bobl yn erbyn yr
Iesu, fel y rhoddent ef i
farwolaeth. Ac wedi idd-
ynt eir rwydd hwy a'i dygal-
ant ef ymaith, ac a'i tra-
ddodasant ef i Pontius Pilat
y rhaglaw. Yna pan welodd
Judas, yr hwn a'i bradych-
odd ef, ddarfod ei gondem-
nio ef, bu edifar ganddo,
ac a ddug drachefn y deg ar
hugain arian i'r archoffeir-
iaid a'r henuriaid, gan ddy-
wedyd, Pechais, gan frad-
ychu gwaed gwirion. Hwyt-
thau a ddywedasant, Pa beth
yw hynny i ni? edrych di.
Ac wedi iddo dasflu'r arian
yn y deml, efe a ymgrog-
odd, ac a aeth ac a vmadaw-
odd. A'r archoffeiriaid a
gymmerasant yr arian, ac a
ddywedasant, Nid cyfreith-
lawn i ni eu bwrw hwynt
yn y drysoria; canys gwerth

(Yna y cyflawnwyd wr hyn
a ddywedwyd trwy * Jere-
mias y prophwyd, gan ddy-
wedyd, A hwy a gymmer-
asant y deg ar hugain arian,
pris y prisedig, yr hwn a
brynasant gan feibion Israel,
ac a'u rhoisant hwy am faes
y crochenydd, megis y gos-
ododd yr Arglwydd i mi.)
A'r Iesu a safodd ger bron y
rhaglaw: a'r rhaglaw a of-
ynod iddo, gan ddywedyd,
Ai ti yw Brenhin yr Iuddew-
on? A'r Iesu a ddywed-
odd wrtho, Yr wyt ti yn
dywedyd. A phan gyhuidd
ef gan yr archoffeiriaid a'r
henuriaid, nid atebodd efe
ddim. Yna y dywedodd
Pilat wrtho, Oni chlywi di
saint o bethau y maent hwy
yn eu tyfiliolaethu yn dy
erbyn di? Ac nid atebodd
efe iddo un gair; fel y rhy-
feddodd y rhaglaw yn fawr.
Ac ar yr wyl honno yr ar-
ferai y rhaglaw ollwng yn
rhýdd

* *Zecaria xi. 12, 13.*

Y Sul nesaf o flaen y Pasg.

rhŷdd i'r bobl un carcharor, yr hwn a fynnent. Ac yna yr oedd ganddynt garcharor hynodd, a elwid Barabbas. Wedi iddynt gan hynny ymgafglu ynghyd, Pilat a ddywedodd wrthynt, Pa un a fyynnwch i mi ei ollwng yn rhŷdd i chwi; Barabbas, ai yr Iesu, yr hwn a elwir Crist? canys efe a wyddai mai o gynfigen y traddodasant ef. Ac efe yn eistedd ar yr orfeddfaingc, ei wraig a ddantonodd atto, gan ddywedyd, Na fydded i ti a wnelych â'r cyfiawn hwnnw: canys goddefais lawer hedydw mewn breuddwyd o'i achos ef. A'r archoffeiriaid a'r henuriaid a berfwadasant y bobl, fel y gofynent Barabbas, ac y difethent yr Iesu. A'r rhaglaw a attebodd ac a ddywedodd wrthynt, Pa un o'r ddau a fyynnwch i mi ei ollwng yn rhŷdd i chwi? Hwythau a ddywedasant, Barabbas, Pilat a ddywedodd wrthynt, Pa beth gan hynny a wna i'r Iesu, yr hwn a elwir Crist? Hwythau oll a ddywedasant wrtho, Croes-hoelir ef. A'r rhaglaw a ddywedodd, Ond pa ddrwg a wnaeth efe?

Hwythau a leasant yn fwy, gan ddywedyd, Croes-hoelir ef. A Philat, pan welodd nad oedd dim yn ticio, ond yn hytrach bod cynnwrf, a gymmerth ddwfr, ac a olchodd ei ddwylaw ger bron y bobl, gan ddywedyd, Dieuog ydwyf fi oddiwrth waed y cyfiawn hwn: edrychwch chwi. A'r holl bobl a attebodd ac a ddywedodd, Bydded ei waed ef arnom ni, ac ar ein plant. Yna y gollyngodd efe Barabbas yn rhŷdd iddynt; ond yr Iesu a fflangellod efe, ac a'i rhoddes i'w groes-hoelio. Yna milwyr y rhaglaw a gymmerasant yr Iesu i'r dadleudy, ac a gynnullasant atto yr holl fyddin: A hwy a'i drosgasant ef, ac a roisant am dano fantell o 'sgarlad. A chwedid iddynt blethu coron o ddrain, hwy a'i gododasant ar ei ben ef, a chorfen yn ei law ddehau: ac a blygasant eu gliniau ger ei fron ef, ac a'i gwatworasant, gan ddywedyd, Henffych well, Bronhin yr luddewon. A hwy a boerasant arno, ac a gymmerasant y gorsen, ac a'i tarawasant ar ei bien. Ac wedi

H 3 iddynt

Y Sul nefaf o flaen y Pasg.

iddynt ei watwor, hwy a'i pennau, a dywelyd, Ti yr
 diosgafant ef o'r fantel ac hwn a ddinystrir deml, ac
 a'i gwisgafant â'i ddillad ei a'i hadeiledi mewn tridiau,
 hun, ac a'i dygafant ef ym- gwared dy hun: os ti yw
 aith i'w groes-holio. Ac Mab Duw, disgyn oddi ar y
 fel yr oeddynt yn myned groes. A'r un modd yr
 allan, hwy a gawlant ddyn archoffeiriaid hefyd, gan wat-
 o Cyrene, a'i enw Simon: wor, gyd â'r ysgrifenyddion
 hwn a gymmellasant i a'r henuriaid, a ddywedat-
 ddwyn ei groes ef. A phan ant, Eie a waredodd eraill,
 ddaethant i le a elwid Gol- ei hunan ni's gal efe ei
 gotha, yr hwn a elwir Lle'r waredu: os Brenhin Israel
 benglog, hwy a rosfant iddo yw, disgyned yr awr hon
 i'w yfed, finegr yn gym- oddi ar y groes, ac ni a
 mysgedig â bustl. Ac wedi gredwn iddo. Ymddiried-
 iddo ei brofi, ni fynnodd efe odd yn Nuw: gwareded efe
 yled. Ac wedi iddynt ei ef yr awr hon, os efe a i
 groes-hoelio ef, hwy a ran- myn ef: canys efe ddy-
 nasfant ei ddillad, gan fwrw wedodd, Mab Duw ydwyf.
 coelbren: er cyflawni'r peth A'r un peth hefyd a edliw-
 a ddywedyd trwy'r pro- iodd y lladron iddo, y rhai a
 phwyd. Hwy a rannasant fy groes-holiaid g d ag ef.
 nillad yn eu plith, ac ar fy Ac o'r chweched awr y bu
 ngwisg y bwriadant goel- tywyllwch ar yr holl ddaear,
 bren. A chan eistedd, hwy hyd y nawfed awr. Ac
 a'i gwyliasant ef yno. A ynghylch y nawfed awr y
 golodasant hefyd uwch ei llefodd yr Iesu â llef uchel,
 ben ef ei achos yn ysgrif- gan dywedyd, *Eli, Eli, lama*
 enedig, **HWN YW IESU, jabachthani?** hynny yw, Fy
BRENNHIN YR IU. Nuw, ty Nuw, paham y'm
DDEWON. Yna y croes- gadewaist? A rhai o'r fawl
 hoeliwydd gyd ag ef ddau oedd yn sefyll yno, pan
 leidr, un ar y llaw ddeheu, glywsfant, a ddywedasant, Y
 ac un ar yr aswy. A'r rhai mae hwn yn galw am Elias,
 oedd yn myned heibio a'i Ac yn y fan un o honynt a
 cablasant ef, gan ysgwd eu redodd, ac a gymmerth
 yspwng

Dydd Llun o flaen y Pasg.

yspwn, ac a'i llanwood o hwn a lasaraf mewn cyf-
finegr, ac a'i rhoddes ar iawnder, ac wyf gadarn i
gorfen, ac a'i diododd ef. iachau. Paham yr ydwyf
A'r llaill a ddywedafant, yn goch dy ddillad, a'ih
Paid; edrychwn a ddaw wisgoedd fel yr hwn a fath-
Elias i'w waredu ef. A'r rai mewn gwinwrŷf? Seth-
Iesu, wedi llefain drachefn rais y gwinwrŷf fy hunan,
a llef uchel, a ymadawodd ac o'r bobl nid oedd un gyd
a'r yspwyd. Ac wele, llen y â mi; canys mi a'u fathraf
demi a rwygwyd yn ddau hwynt yn fy nig, ac a'u
oddi fynu hyd i wared; a'r mathraf hwynt yn fy lli-
ddaeu a grynodd, a'r meini iowgrwydd; a'u gwaed
a holtwydd: a'r beddau a hwynt a daenellir ar fy
agorwydd, a llawer o gyrph y nillad, a'm holl wisgoedd a
saint a hunafent, a gytodaf- lychwinaf. Canys dydd
ant, ac a ddaethant allan o'r dial fydd yn fy nghalon, a
beddau, ar ol ei gyfodiad ef, blwyddyn fy ngwaredigion
ac a aethant i mewn i'r a ddaeth. Edrychais hefyd,
ddinas sanctaidd, ac a ym ac nid oedd gynnorthwywr;
ddangosafant i lawer. Ond rhyfeddais hefyd am nad
y canwriad, a'r rhai oedd oedd gynhaliwr: yna fy
gyd ag ef yn gwylied yr mraich fy hun a'm hachub-
Iesu, wedi gweled y ddaear- odd, a'm lliidiowgrwydd a'm
gryn, a'r yethau a wnaethid, cynhaliodd; ac mi a fathraf
a ofnasant yn fawr, gan y bobl yn fy nig, ac a'u
ddywedyd. Yn wir Mab meddwaf hwynt yn fy lli-
Duw ydoedd hwn. iowgrwydd, a'u cadernid a
ddiigynaf i'r llawr. Cofiat
drugareddau yr Arglwydd,

Dydd Llun o flaen y Pasg.

Yn lle yr Epistol. Esay lxiii. 1.

PWY yw hwn yn dyfod
o Edom, yn goch ei
ddillad o Bozra? hwn fydd
hardd yn ei wisg, yn ymdaith
yn amllder ei rym? Myfi, yr
ddywedodd, Diau fy mhobl
ydynt

Dydd Llun o flaen y Pasg.

ydynt hwy, meibion ni ddywedant gelwydd: felly efe a aeth yn lachawdwr iddynt. Yn eu holl gyfudd hwynt efe a gyfuddiwyd, ac angel eigydrychiolddeba'uhachubodd hwynt: yn ei gariad, ac yn ei drugaredd, y gwardodd efe hwynt; ete a'u dygodd hwynt, ac a'u harweiniodd yr holl ddyddiau gynt. Hwythau oeddynt wrthryfelgar, ac a ofidiasant ei Yspryd Sanctaidd ef: am hynny y trod efe hyn elyn iddynt, ac yr ymladdodd yn eu herbyn. Yna y cofiodd efe y dyddiau gynt, Moses a'i bobl, gan ddywedydd, Mae'r hwn a'u dygodd hwynt i fynu o'r mor, gyd â bugail ei braidd? mae'r hwn a ofododd ei Yspryd Sanctaidd o'i fewn ef? yr hwn a'u tywyfodd hwynt â deheulaw Moses, ac â'i ogoneddus fraich, gan hollti'r dytroedd o'u blaen hwynt, i wneuthur iddo ei hun Enw tragywyddol? yr hwn a'u harweiniodd hwynt trwy y dyfnderau fel march yn yr anialwch, fel na thramgwyddynt? Fel y disgyn anifail i'r ddyffryn, y gwna Ys-
prydd yr Arglwydd iddo

orphwys. telly y tywyfaist dy bobl, i wneuthur it' Enw gogoneddus. Edrych o'r nesoedd, a gwel o anuedd dy sancteiddrwydd, a'th o-goniant: Mae dy zel, a'th gadernid, llofowgrwydd dy dosturiaethau, a'th drugareddau tu ag attaf fi? a ym-attaliafant? Canys ti yw ein Tad ni, er nad edwyn Abraham ni, ac n'an cydnebydd Israel: ti, Arglwydd, yw ein Tad ni, ein Gwardydd; dy Enw fydd erioed. Paham, Arglwydd, y gwnaethost i ni gyfeiliorni allan o'th ffyrdd? ac y caledaist ein calonnau oddiwrth dy ofn? Dychwel, er mwyn dy weision, llwythau dy etifeddiaeth. Trosychydig ennyd y meddiannodd dy bobl sanctaidd: ein gwrthwynebwyr a fathrafant dy gyslegr di. Nyni ydym eiddo ti; erioedd ni buost yn arglwyddiaethu arnynt hwy, ac ni elwid dy Enw arnynt.

Yr Efengyl. S. Marc xiv. 1.

AC wedi deuddydd yr oedd y pasg, gwyl y bara croyw: a'r archoffeiriaid

Dydd Llun o flaen y Pasg.

iaid a'r ysgrifenyddion a meddaf i chwi, Pa le bynnag geisiasant pa fodd y dalient y pregether yr elengyl hon ef trwy dwyll, ac y lladdent ya yr holl fydd, yr hyn a ef. Eithr dywedasant, Nid wnaeth hon hetyd, a adrodd- ar yr wyl, rhag bod cynnwrf ir er coffa am dani. A Judas ym mhlith y bobl. A phan Iscariot, un o'r deuddeg, a oedd efe yn Bethania, yn aeth ymaith at yr archoffeir- nhy Simon y gwahan-glywt- iaid, i'w fradychu ef iddynt. us, ac efe yn eistedd i fwyta, A phan glywsant, fe lu la- daeth gwraig a chanddi wen ganddynt, ac a addaw- flwch o ennaint o nard sant i'oi arian iddo. Yntau gwlyb gwerthfawr; a hi a a geisiodd pa fodd y gallai dorrodd y blwch, ac a'i ty- yn gymmwys ei fradychu walltodd ar ei ben ef. Ac yr ef. A'r dydd cyntaf o wyl oedd rhai yn anlodlon y bara croyw, pan aberthent ynddynt eu hunain, ac yn y pasg, dywedodd ei ddis- dywedyd, I ba beth y gyblion wrtho, I ba le yr gwnaethpwyd y golled hon wyt ti yn ewyllysio i ni o'r ennaint? oblegyd fe fyned i barottoi i ti i fwyta'r allafid gwerthu hwn uwch- pasg? Ac efe a anfonodd law tri chan ceiniog, a'i ddau o'i ddisgyblion. ac a rod-di i'r tlodion: a hwy a ddywedodd wrthynt, Ewch ffrommasant yn ei herbyn i'r ddinas, a chyferfydd â hi. A'r Iesu a ddywedodd, chwi ddyn yn dwyn yllenaïd Gadewch iddi; pahan y o ddwfr: dilynweh ef. A gwnewch flinder iddi? hi a pha le bynnag yr el i mewn, wnaeth weithred dda arnat dywedwch wrth wr y ty, fi. Canys bob amser y cewch fod yr Athraw yn dywedyd, y tlodion gyd â chwi, a phan Pa le y mae'r lletty, lle y fynnoch y gellwch wneuther gailwyf, mi a'm ddisgyblion, da iddynt hwy: ond myfi ni iwyta'r pasg? Ac efe a chewch bob amser. Hyn a ddengys i chwi oruwch allodd hon, hi a'i gwnaeth; ystafell fawr wedi ei thaenu hi a achubodd y blaen i yn barod: yno parottowch i enneinio ty nghorph erbyn ni. A'i ddisgyblion a aeth- y claddedigaeth. Yn wir ant, ac a ddaethant i'r ddi- nas,

Dydd Llun o flaen y Pasg.

nas, ac a gawfant megis y addyweddodd wrthynt, Hwn dywedasai efe wrthynt; ac a yw fy ngwaed i o'r testament barattoisant y pasg. A phan newydd, yr hwn a dywelltir aeth hi yn hwyr, efe a ddaeth tros lawer. Yn wir yr wyt gyd â'r deuddeg. Ac fel yr yn dywedyd wrthyich, nad oeddynt yn eistedd, ac yn ysaf mwy o ffrwyth y winbwyta, yr Iesu a ddywedodd, wydden, hyd y dydd hwnnw. Yn wir meddaf i chwi, Un pan yfwyf ef yn newydd yn o honoch, yr hwn fydd yn nheyrnas Dduw. Ac wedi bwyta gyd â mi, a'm brad- iddynt ganu mawl, hwy a ycha i. Hwytbau a dde- aethant allan i fynydd yr Olechreuasant drillau, a dywed- wydd. A dywedodd yr Iesu yd wrtho bob yn un ac un, wrthynt, Chwi a rwystrir Ai myfi? ac arall, Ai myfi? oll o'm plegyd i y nos hon; Ac efe a attebodd ac a ddy- canys ysgrifenedig yw, Tawedodd wrthynt Un o'r rawaf y bugail, a'r defaid a deuddeg, yr hwn fydd yn wasgerir. Eithr wedi i mi adgwlchu gyd â mi yn y gylodi, mi a at o'ch blaen ddyfogl, yw efe. Mab y dyn chwi i Galilea. Ond Pedra yn wir fydd yn myned ddywedodd wrtho, Pe byddymaith, fel y mae yn ysgri- ai bawd wedi eu rhwystro, tenedig am dano: ond etto ni byddaf fi. A dywed- gwae'r dyn hwnnw trwy'r odd yr Iesu wrtho, Yn wir hwy y bradychir Mab y dyn: yr ydwyf yn dywedyd i ti, da tuasai f'r dyn hwnnw pe Hyddyw, o fewn y nos hon, na's ganefid. Ac fel yr oedd- cyn canu o'r ceiliog ddwy- ynt yn bwyta, yr Iesu a waith, y gwedi fi deir- gymmerodd fara, ac a'i ben- gwaith. Ond efe a ddywed- dihiodd, ac a'i torrodd, ac odd yn halaethach o lawer, a'i rhoddas iddynt, ac a ddy- Pe gorfyddai i mi farw gyd wedodd, Cymmerwch, bwy- â thi, ni th wadaf ddim. A'r tewch: hwn yw fy ngorph. un modd y dywedasant oll. Ac wedi iddo gymmeryd y A hwy a ddaethant i le yr cwppan, a rhoi diolch, efe oedd ei enw Gethsemane. a'i rhoddas iddynt: a hwynt Ac efe a ddywedodd wrth eili a ysfant o hono. Ac efe ei ddisgyblion, Eisteddwch yma,

Dydd Llun o flaen y Pasg.

yma, tra fyddwyf yn gwedd-
io. Ac efe a gymmerth gyd
ag ef Pedr, ac Iago, ac Ioan,
ac a ddechreuodd ymosodio
a thristau yn ddifawr; ac
efe a ddywedodd wrthynt,
Y mae fy enaid yn athrist
hyd angau: arholwch yma,
a gwyliwch. Ac efe a aeth
ychydig ym mlaen, ac a
fyrthiodd, o bai bosibl, ar
fyned yr awr honno oddi
wrtho. Ac efe a ddywedodd,
Abba, Dad, pob peth syd
bosibl i ti; tro heibio y
cwppan hwn oddi wrthyf:
eithr nid y peth yr ydwyf fi
yn ei ewyllysio, ond y peth
yr ydwyf ti. Ac efe a ddaeth,
ac a'u cafodd hwy yn cyfgu;
ac a ddywedodd wrth Pedr,
Simon, a'i cyfgu yr wyt ti?
oni allit wyllo un awr?
Gwyliwch a gweddiwch,
rhag eich myned mewn pro-
fedigaeth: yr yspryd yn ddiau
sydd barod, ond y cnawd
sydd wan. Ac wedi iddio
fyned ymaith drachefn, efe
a weddiodd, gan ddywedyd
yr un ymadrodd. Ac wedi
iddo ddychwelyd, efe a'u
cafodd hwynt drachefn yn
cyfgu (canys yr oedd eu lly-
gaid hwynt wedi trymbau)
ac ni wyddent beth a ateb-

ent iddo. Ac efe a daeth
y drydedd waith, ac a ddy-
wedodd wrthynt, Cyfgwch
weithian, a gorphwylwch:
digon yw, daeth yr awr;
wele, yr ydys yn bradychu
Mab y dyn i ddwyllaw pe-
chaduriaid. Cyfodwch, awn;
wele, y mae yr hwn fydd yn
fy mradychu yn agos. Ac
yn y man, ac efe etto yn lla-
fau, daeth Judas, un o'r
deuddeg, a chyd ag ef dyfa
fawr â chleddyfau a tyn,
oddiwrth yr archoffeiriaid,
a'r ysgrifenyddion, a'r henur-
iaid. A'r hwn a'i bradych-
odd ef a rhoddasai arwydd
iddynt, gan ddywedyd, Fwy
bynnag a gusonwyl, hwnnw
yw; deliwch ef, a dygwch
ymaith yn ficer. A phan
ddaeth, yn ebrwydd efe a
Rabbi, Rabbi; ac a'i cusan-
odd ef. A hwythau a roifant
eu dwylaw arno, ac a'i daliaf-
ant ef. A rhyw un o'r rhai
oedd yn sefyll ger llaw, a
dynnodd ei gleddyf, ac a da-
rawodd was yr archolleiriaid,
ac a dorrodd ymaith ei glust
ef. A'r Iesu a atebodd ac a
ddywedodd wrthynt, Ai me-
gis at leida y daethoch allan,
â chleddyfau ac â flyn, i'm
dala i? Yr oeddwn i beun-
ydd

Dydd Llun o flaen y Pasg.

ydd gyd â chwi yn athrawiaethu yn y deml, ac ni'm daliaf-
och: ond rhaid yw cyflawni'r ysgrythyrau. A hwynt oll a'i gadawfant ef, ac a ffoisfant. A rhyw wr ieuangc oedd yn ei ddilyn ef, wedi ymwisgo â llain main ar ei gorph noeth: a'r gwyr ieuangc a'i daliafant ef: a hwn a adawodd y lliain, ac a fodd oddi wrthynt yn noeth. A hwy a ddygasant yr Iesu at yr archoffeiriad: a'i holl archoffeiriad, ar henuriaid, a'r ysgrifenyddion, a ymgasglasant gyd ag ef. A Phedra'i canlynodd ef o hirbell, hyd yn llys yr archoffeiriad: ac yr oedd efe yn eistedd gyd â'r gwafanaethwyr, ac yn ymdywmo wrth y twn. A'r archoffeiriad, a'r holl gynghor, a geisiasant dyfïolaeth yn erbyn yr Iesu, i'w roi ef i farwolaeth; ac ni chawfant. Canys llawer a ddygasant gau dyfïolaeth yn ei erbyn ef; eithr nid oedd eu tyfïolaethau hwy yn gyfflon. A rhai a gyfodasant, ac a ddygasant gam distïolaeth yn ei erbyn ef, gan ddywedydd, Ni a'i clywsom ef yn dywedyd, Mi a ddi-nystrïaf y deml hon o waith

dwylaw, ac mewn tridiau yr adeiladaf arall heb fod o waith llaw. Ac etto nid oedd eu tyfïolaeth hwy felly yn gyfflon. A chyfododd yr archoffeiriad yn y canol, ac a osynodd i'r Iesu, gan ddywedyd, Oni attebi di ddim? beth y mae y rhai hyn yn ei dyfïolaethu yn dy erbyn? Ac ete a dawodd, ac nid attebod ddim. Drachefn yr archoffeiriad a osynodd iddo, ac a ddywedodd wrtho, Ai tydi yw Crist, Mab y Bendedigedig? A'r Iesu a ddywedodd, Myfi yw: a chwi a gewch weled Mab y dyn yn eistedd ar ddeheulaw y gallu, ac yn dyfod ynghymylau'r nef. Yna'r archoffeiriad, gan rwygo ei ddillad, a ddywedodd, Pa raid i ni mwy wrth dystion? chwi a glywsoch y gabled: beth dybygwch chwi? A hwynt oll a'i condemniasant ef, ei fod yn euog o farwolaeth. A dechreuodd rhai boeri arno, a chuddio ei wyneb, a'i gernodio, a dywedyd wrtho, Prophwyda. A'r gweinidogion a'i tarawfant ef â chledrau eu dwylaw. Ac fel yr oedd Pedr yn y llys i wared, daeth un o forwynion yr archoffeiriad

Dydd Mawrth o flaen y Pasg.

offeiriad; a phan ganfu hi Pedr yn ymdwymmo, hi a edrychodd arno, ac a ddywedodd, Tithau hefyd oedditi gyd â'r Iesu o Nazareth. Ond efe a wadodd, gan ddywed- yd, Nid adwaen i, ac ni wn i beth yr wyt yn ei ddyw- yd. Ac efe a aeth allan i'r porth; a'r ceiliog a ganodd. A phan welodd y llangces ef drachefn, hi a ddechreuodd ddywedyd wrth y rhai oedd yn sefyll yno, Y mae hwn yn un o honynt. Ac efe a wad- odd drachefn. Ac ychydig wedi, y rhai oedd yn sefyll gerllaw a ddywedasant wrth Pedr drachefn, Yn wir yr wyt ti yn un o honynt. canys Galilead wyt, a'th lef- erydd fydd debyg. One efe a ddechreuodd rega a thyng- u, Nid adwaen i y dyn yma yr ydych chi yn dywedyd am dano. A'r ceiliog a gan- odd yr ail waith. A Phedr a gofiodd y gair a ddywedasai'r Iesu wrtho, Cyn canu o'r ceiliog ddwywaith, ti a'm gwêdi deirgwaith. A chan ystyried hynny, efe a wylodd.

Dydd Mawrth o flaen y Pasg.

Yn lle yr Epistol. Esay l. 5.

YR Arglwydd Dduw a agorodd fy nghlust, a

minnau ni wrthwynebais, ac ni chiliais yn fy ol. Fy nghorph a rhoddais i'r cur- wyr, a'm cernau i'r rhai a dynnai'r blew: ni chuddiais fy wyneb oddiwrth warad- wydd a phoerodd. O her- wydd yr Arglwydd Dduw a'm cymmorth, am hynny ni'm cywilyddir; am hynny gosodais fy wyneb fel call- estr, a gwn na'm cywilyddir. Agos yw'r hwn a'm cyf- iawnha; pwy a ymryson â mi? Safwn ynghyd; pwy yw fy ngwrthwynebw'r? nes- aed attaf. Wele'r Arglwydd Dduw a'm cynnorthwya; pwy yw'r hwn a'm bwrw yn euog? Wele, hwynt oll a heneiddiant fell dilledyn; y gwyfyn a'u hyfa hwynt. Pwy yn eich mysg fydd on ofni'r Arglwydd, yn gwrandaw ar lais ei was ef, yn rhodio mewn tywyllwch, ac heb le- wyrch iddo? gobeithied yn Enw'r Arglwydd, ac ymddir- ieded yn ei Dduw. Wele, chwi oll y rhai ydych yn cynneau tân, ac yn eich am- gylchu eich hunain â gwrei- chion; rhodiwch wrth lew- yrch eich tân, ac wrth y gwreïchion a gynneualoch. O'm llaw i y bydd hyn i chwi;

Dydd Mawrth o flaen y Pasg.

chwi; mewn gofid y gorweddych.

Yr Efengyl. S. Marc xv. 1.

AC yn fan y bore yr ymgynghorodd yr archoffeiriaid gyd â'r henuriaid, a'r ysgrifenyddion, a'r holl gynghor; ac wedi iddynt rwympo'r Iesu, hwy a'i dygasant ef ymaith, ac a'i traddodasant at Pilat. A gofynodd Pilat iddo, Ai ti yw Brenhin yr Iuddewon? Yntau a attebodd ac a ddywedodd wrtho, Yr wyt ti yn dywedyd. A'r archoffeiriaid a'i cyhuddasant ef o lawer o bethau: eithr nid attebodd efe dim. A Philat drachefn a ofynodd iddo, gan ddywedyd, Onid attebi di ddim? wele faint o bethau y maent yn eu tyfhiolaethu yn dy erbyn. Ond yr Iesu etto nid attebodd ddim; fel y rhyfeddodd Pilat. Ac ar yr wyl honno y gollyngai efe yn rhôdd iddynt un carcharor, yr hwn a ofynent iddo. Ac yr oedd un a elwid Barabbas, yr hwn oedd yn rhwym gyd â'i gyd-derfysgwyr, y rhai yn y derfysg a wnaethant lof-iuddiaeth. A'r dyrfa, gan ogrchlestin, a ddechreuodd ddeisyf arno wneuthur fel y

gwnaeth i bob amser iddynt, A Philat a attebodd iddynt, gan ddywedydd, A fynnwch chwi i mi ollwng yn rhôdd i chwi Frenhin yr Iuddewon? (Canys efe a wyddai mai o gynfigen y traddodasai yr archoffeiriaid ef.) A'r archoffeiriaid a gynhyrtasant y bobl, fel y gollyngai efe yn hytrach Barabbas yn rhôdd iddynt. A Philat a attebodd, ac a ddywedodd drachefn wrthynt, Bethgan hynny a fynnwch i mi ei wneuthur i'r hwn yr yddych yn ei alw Brenhin yr Iuddewon? A hwythau a leasant drachefn, Croes-hoelia ef. Yna Pilat a ddyweddodd wrthynt, Ond pa ddrwg a wnaeth efe? A hwythau a leasant fwyfwy, Croes-hoelia ef. A Philat, yn chwennych boddloni y bobl, a ollyngodd yn rhôdd iddynt Barabbas; a'r Iesu, wedi iddo ei fflangellu, a draddododd efe i'w groes-hoelio. A'r milwyr a'i dygasant ef i fewn y llys a elwir Pretorium: a hwy a alwasant yng-hyd yr holl fyddin. Ac a'i gwisgasant ef â phorphor, ac a blethasant goron o ddrain, ac a'i dodasant am ei ben; ac a ddechreuasant gyfarch iddo, Hanffych well, Brenhin

Dydd Mawrth o flen y Pasg.

Brenhin yr Iuddewon. A gyfriwyd gyd â'r rhai an-
hwy a gurasant ei ben ef â wir. A'r rhai oedd yn my-
chorfen, ac a borerasant arno; net heibio a'i cablasant ef,
a chan ddodi eu gliniau i gan ysgwyd eu pennau, a
lawr, a'i haddolasant ef. Ac dywedyd, Och, tydi yr hwn
wedi iddynt ei watwor ef, wyt yn dinystrio'r deml, ac
hwy a ddiosgasant y porphor yn ei hadeiladu mewn trid-
oddi am dano, ac a'i gwiig- iau, gwared dy hun, a dis-
asant ef â'i ddillad ei hun, gyn oddi ar y groes. Yr un
ac a'i dygasant allan i'w ffland yr archoffeiriaid he-
groes hoelio. A hwy a gym- fyd yn gwatwor, a ddywed-
mellasant un Simon o Cy- asant wrth eu gilydd, gyd
renc, yr hwn oedd yn my- â'r ysgrifenyddion, Eraill a
ned heibio, wrth ddyfod o'r waredodd, ei hun ni's gall ei
wlad, fef tad Alecsander a wared. Disgyned Crist, Bre-
Ruffus, i ddwyn ei groes ef. nhin yr Israel, yr awr hon
A hwy a'i harweinasant ef oddi ar y groes, fel v gwel-
i le a elwid Golgotha; yr om, ac y credom. A'r rhai a
hyn o'i gyfieithu yw, Lle'r groes-hoeliasid gyd ag ef, a'i
benglog. Ac a roisant iddo disenwasant ef. A phan
i'w yfed win myrlyd : eithr ddaeth y chweched awr, y
efe ni's cymmerth. Ac wedi bu tywyllwch ar yr holl
iddynt ei groes-hoelio, hwy ddaear, hyd y nawfed awr.
a rannasant ei ddillad ef, gan Ac ar y nawfed awr y do-
fwrw coelbren arnynt, beth lefodd yr Iesu â llet uchel,
a gai bob un. A'r drydded gan ddywedyd, *Eloi, Eloi,*
awr oedd hi, a hwy a'i croes- *lama sabachthani?* yr hyn o'i
hoeliasant ef. Ac yr oedd gyfieithu yw, Fy Nuw, fy
ysgrifen ei achos ef wedi ei Nuw, paham y'm gadew-
hargraphu, **BRENNHIN YR aist? A rhai o'r rhai a fas-**
IUDEWON. A hwy a ent gerllaw, pan glywsant,
groes-hoeliasant gyd ag ef a ddywedasant, Wele, y mae
ddau leidr; un ar y llaw dde- efe yn galw ar Elias. Ac un
heu, ac un ar yr afwy iddo a redodd, ac a lanwodd ys-
A'r ysgrythyr a gyflawnwyd, pwng yn llawn o finegr, ac
yr hon a ddywaid, Ac efe a a'i dododd ar gorsen, ac a'i
diododd

Dydd Mercher o flaen y Pasg.

diiododd ef, gan ddywedyd, Peidiwch; edrychwch a ddaw Elias i'w dynnu ef i lawr. A'r Iesu a lefodd â llef uchel, ac a ymadawodd â'r yspryd. A llen y deml a rwygwyd yn ddwy, oddi fyhu hyd i wared. A phan welodd y canwriad, yr hwn oedd yn fefyll gerllaw gyferbyn ag ef, ddarfod iddo, yn llefain felly, ymadaw â'r yspryd, efe a ddywedodd, Yn wir Mab Duw oedd y dyn hwn.

Dydd Mercher o flaen y Pasg.

Yr Epistol. Heb. ix. 16.

LLE byddo testament, rhaid yw digwyddo marwolaeth y testamentwr. Canys wedi marw dynion, y mae testament mewn grym: oblegyd nid oes etto nerth ynddo, tra fyddo'r testamentwr yn fyw. O ba achos ni chyssggrwyd y cyntaf heb waed. Canys gwedi i Moses adrodd yr holl orchymyn, yn ol y gyfraith, wrth yr holl bobl, efe a gymmerodd waed lloi a geifr, gyd â dwfr, a gwlan porphor, ac isop, ac a'i taenellodd ar y llyfr, a'r bobl oll; gan ddywedyd, Hwn yw gwaed y testament

a orchymynodd Duw i chwi. Y tabernacl hefyd, a holl lestri y gwafanaeth, a daenellodd efe â gwaed, yr un modd. A chan mwyaf trwy waed y purir pob peth wrth y gyfraith. ac he'b ollwng gwaed, nid oes maddeuant. Rhaid oedd gan hynny i bortreiaidau y pethau sy yn y nesoedd gael eu puro â'r pethau hyn; a'r pethau nefol eu hunain ag aberthau gwell nâ'r rhai hyn. Canys nid i'r cyssggr o waith llaw, portreiad y gwir gyssegr, yr aeth Crist i mewn; ond i'r nef ei hun, i ymddangos yn awr ger bron Duw trosom ni: nac fel yr offrymmai efe ei hun yn fynych, megis y mae yr ârchoffeiriad yn myned i mewn i'r cyssggr bob blwyddyn â gwaed atall: (oblegyd yna rhaid tualai iddo yn fynych ddioddef er dechreuad y byd; eithr yr awr hon unwaith, yn niwedl y byd, yr ymddangosodd efe, i ddileu pechod, trwy ei aberthu ei hun. Ac megis y gosodwyd i ddynion farw unwaith, ac wedi hynny bod barn: felly Crist hefyd, wedi ei offrymmu unwaith i ddwyn ymaith bechodau llawer

Dydd Mercher o flaen y Pasg

wer, a ymddengys yr ailwaith heb bechod, i'r rhai fy yn ei ddisgwyl, er i achawdwriaeth.

Yr Efenngyl. S. Luc xxii. 1.

A Nesaodd gwyl y bara croyw, yr hon a elwir y Pasg. A'r archoffeiriaid a'r yfgrifenyddion a geisiasant pa fodd y difethent ef: oblegyd yr oedd arnynt ofn y bobl. A Satan a aeth i mewn i Judas, yr hwn a gyfenwid Iscariot, yr hwn oedd o rifedi'r deuddeg. Ac efe a aeth ymaith, ac a ymddiddanodd â'r archoffeiriaid, a'r blaenoriaid, pa fodd y bradychai efe ef iddynt. Ac yr oeld yn llawen gynddynt; a hwy a gyttunasant ar roddi arian iddo. Ac efe a addawodd, ac a geisiodd amser cyfaddas i'w fradychu ef iddynt yn absen y bobl. A daeth dydd y bara croyw, ar yr hwn yr oedd rhaid lladd y pasg. Ac efe a anfonodd Pedr ac Ioan, gan ddywedyd, Ewch, parottowch i ni'r pasg, fel y bwytaom. A hwy a ddywedasant wrtho, Pa le y mwnni antottoi o honom? Ac efe a barwedodd wrthynt, Wele, ddy ddeloch i mewn i'r ddiapan cyterfydd â chwi ddyn

yn dwyn ystenaidd o ddwfr: canlynwch ef i'r ty lle yr el efe i mewn, A dywedwch wrth wr y ty. Y mae'r Athraw yn dywedyd wrthyt, Pa le y mae'r lletty, lle y gallwyf fwyta'r pasg gyd â'm disgyblion? Ac efe a ddengys i chwi oruwch-ystatell lawr, wedi ei thaenu; yno parottowch. A hwy a aethant, ac a gawsant fel y dywedasai efe wrthynt; ac a barottoisant y pasg. A phan ddaethyr awr, efe a eisteddodd i lawr, a'r deuddeg apostol gyd ag ef. Ac efe a ddwedodd wrthynt, Mi a chwennychais yn fawr fwyta'r pasg hwn gyd â chwi, cyn dioddef o honof. Canys yr ydwyf yn dywedyd i chwi, Ni fwytaf fi mwyach o hono, hyd oni chyflawnr yn nheyrnas Dduw. Ac wedi iddo gymmeryd y cwppan, a rhoddi diolch, efe ddywedodd, Cymmerwch hwn, a rhennwch yn eich plith. Canys yr ydwyf yn dywedyd i chwi, nad yfai o ffrwyth y winwydden, hyd oni ddél teyrnas Dduw. Ac wedi iddo gymmerydd bara, o rhoi diolch, efe a'i torrodd, ac a'i rhoddas iddynt, gan ddywedyd, Hwn ywfy nghorph, I yr

Dydd Mercher o flaen y Pasg.

yr hwn yr ydys yn ei roddi troloch: gwnewch hyn er coffa am danaf. Yr un modd y cwppan hefyd wedi swperu, ganddywedyd, Y cwppan hwn yw'r testament newydd yn fy ngwaed i, yr hwn yr ydys yn ei dywallt trofoch, Eithr wele law'r hwn sydd yn fy mradychu, gyd â mi ar y bwrdd. Ac yn wir, y mae Mab y dyn yn myned, megis y mae wedi ei luniaethu; eithr gwae'r dyn hwnnw trwy'r hwn y bradychir ef. Hwytthau a ddechreuafant y mofyn yn eu plith eu hun, pwy o honynt oedd yr hwn a wnaï hynny. A bu ymryson yn eu plith, pwy o honynt a dybygid ei fod yn fwyaf, Ac efe a ddywedodd wrthynt, Y mae brenhinoedd y Cenhedloedd yn arglwyddiaethu arnynt; a'r rhai y fy mewn awdurdod arnynt, a elwir yn benedfigion. Ond na fyddwch chwi felly: eithr y mwyaf yn eich plith chwi, bydded megis yr ieuangaf; a'r pennaf, megis yr hwn sydd yn gweini. Canys pa un fwyaf, ai'r hwn sydd yn eistedd ar y bwrdd, ai'r hwn sydd yn gwafanaethu? onid yr hwn sydd yn eistedd ar y bwrdd?

eithr yr ydwyf fi yn eich mysg fel un yn gwafanaethu. A chwvchw i yw y rhai a arhofaloch gyd â mi yn fy mhrotedigaethau. Ac yr wyt fi yn ordeinio i chwi deyrnas, megis yr ordeiniodd fy Nhad i minnau; fely bywt-aoch ac yr yfloch ar fy mwrdd i yn fy nheyrnas, ac yr eisteddoch ar orseddfeydd, yn barnu deuddeg llwyth Israel. A'r Arglwydd a ddywedodd, Simon, Simon, wele, Satan a'ch ceisiodd chwi, i'ch nithio fel gwenith; eithr mi a weddiais trosot, na ddiffygiai dy ffydd di: titthau, pan y'th droer, cadarnha dy frodyr. Ac efe a ddywedodd wrtho, Arglwydd, yr ydwyf fi yn barod i fyned gyd â thi i garchâr ac i angau. Yntau a ddywedodd, Yr wyt yn dywedyd i ti, Pedr, na chan y ceiliog heddyw, nes i ti wadu dair gwaith yr adwaeni fi. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Pan y'ch anfonais heb na phwrs, na chod, nac esgidiau, a fu arnoeth eisiau dim? A hwy a ddywedasant, Na ddo ddim. Yna y dywedodd wrthynt, Ond yn awr y neb sydd ganddo bwrs, cymmered;

Dydd Mercher o flaen y Pasg.

ed; a'r un modd god: a'r
neb nid oes ganddo, gwerth-
ed ei bais, a phryned gledd-
yf. Canys yr wyf yn dy-
wedyd i chwi, fod yn rhaid
etto gyflawni ynot fi y peth
hwn a 'sgrifenwyd, sef, A
chyd â'r anwir y cyfrifwyd
efe: canys y mae diben i'r
pethau am danaf fi. A hwy
a ddywedasant, Arglwydd,
wele ddau gleddyf yma. Ac
efe a ddywedodd wrthynt,
Digon yw. Ac wedi iddo
fyned allan, efe a aeth, yn ol
ei arfer, i fynydd yr Olew-
ydd: a'i ddisgyblion hefyd
a'i calynasant ef. A phan
ddaeth efe i'r fan, efe a ddy-
wedodd wrthynt, Gweddi-
wch nad eloch mewn pro-
fedigaeth. Ac efe a dynnodd
oddi wrthynt tu ag ergyd
carreg; ac wedi iddo fyned
ar ei liniau, efe a weddiodd,
gan ddywedyd, O Dad, os
ewyllysi droi heibio y cwp-
pan hwn oddi wrthyf: er
hynny nid fy ewyllys i, ond
yr eiddot ti a wnellwr. Ac
angel o'r nef a ymddangos-
odd iddo, yn ei nerthu ef.
Ac efe mewn ymdrech me-
ddwl, a weddiodd yn ddyfal-
aeth; a'i chwys ef oedd fel
defnynau gwaed, yn disgyn

ar y ddaear. A phan gododd
efe o'i weddi, a dyfod at ei
ddisgyblion, efe a'u cafodd
hwynt yn cysgu gan drist-
wch; ac a ddywedodd wrth-
ynt, Paham yr ydych yn
cysgu? codwch, a gweddi-
wch nad eloch mewn pro-
fedigaeth. Ac efe etto yn
llataru, wele dyrfa; a'r hwn
a elwir Judas, un o'r deu-
ddeg, oedd yn myned o'u
blaen hwynt, ac a nesaodd
at yr Iesu, i'w gusanu ef.
A'r Iesu a ddywedodd wrtho,
Judas, ai â chusan yr wyt ti
yn bradychu Mab y dyn?
A phan welodd y rhai oedd
yn ei gulch ef y peth oedd
ar ddyfod, hwy a ddywed-
asant wrtho, Arglwydd, a
darawn ni â chleddyf? A
rhyw un o honynt a daraw-
odd was yr archoffeiriad, ac
a dorrodd ymaith ei glust
ddeheu ef. A'r Iesu a ateb-
odd ac a ddywedodd, Go-
ddetwch hyd yn hyn. Ac efe
a gyffyrddodd â'i glust, ac
a'i iachaodd ef. A'r Iesu a
ddywedodd wrth yr arch-
offeiriad, a blaenoriaid y
deml, a'r henuriaid, y rhai a
ddaethant atto, Ai fel at
leidr y daethoch chwi allan,
â chleddyfau ac â ffyn? Pan
I 2 oeddwn

Dydd Mercher o flaen y Pasg.

oeddwn beunydd gyd â chwi yn y deml, nid estynafoch ddwyllaw i'm herbyn: eithr hon yw eich awr chwi, a gallu'r tywyllwch. A hwy a'i daliafant ef, ac a'i harweiniafant, ac a'i dygafant i mewn i dŷ'r archoffeiriaid. A Phedr a ganlynodd o hirbell. Ac wedi iddynt gynneu tan ynghanol y neuadd, a chyd-eistedd o honynt, eisteddodd Pedr yntau yn eu plith hwynt. A phanganfu rhyw langces ef yn eistedd wrth y tan, a dal fulw arno, hi a ddywedodd, Yr oedd hwn hefyd gyd ag ef. Yntau a'i gwadodd ef, gan ddywedyd, O wraig, nid adwaen i ef. Ac ychydig wedi, un arall a'i gwelodd ef, ac a ddywedodd, Yr wyt tithau hefyd yn un o honynt. A Phedr a ddywedodd, O ddyn, nid ydwyf. Ac ar ol megis yspaid un awr, rhyw un arall a daerodd, gan ddywed-yd, Mewn gwirionedd yr oedd hwn hefyd gyd ag ef; canys Galilead yw. A Phedr a ddywedodd, Y dyn, ni's gwn beth yr wyt yn ei ddywedyd. Ac yn y man, ac efe etto yn llafaru, canodd y

drodd, ac a edrychodd ar Pedr. A Phedr a gofiodd ymadrodd yr Arglwydd, fel y dywedasai efe wrtho, Cyn canu o'er ceiliog, y gwedi fi deirgwaith, A Phedr a aeth allan, ac a wylodd yn chwerw-dost. A'r gwyr oedd yn dal yr Iesu, a'i gwatwarafant ef, gan ei daro. Ac wedi iddynt guddio ei lygaid ef, hwy a'i tarawfant ef ar ei wyneb, ac a ofynafant iddo, gan ddywedyd, Prophwyda, pwy yw yr hwn a'th darawodd di? A llawer o bethau eraill, gan gablu, a ddywedafant yn ei erbyn ef. A phan aeth hi yn ddydd, ymgynnullodd henuriaid y bobl, a'r archoffeiriaid, a'r ysgrifenyddion, ac a'i dygafant ef i'w cynghor hwynt, gan ddywedyd, Ai ti vw Crist? dywaid i ni. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Os dywedaf i chwi, ni chredwch ddim; ac os gofynaf hefyd i chwi, ni'm hattebwch, ac ni'm gollyngwch ymaith. Ar ol hyn y bydd Mab y dyn yn eistedd ar ddeheu-law gallu Duw. A hwy oll a ddywedafant, Ai Mab Duw gan hynny ydwt ti? Ac efe a ddywedodd wrthynt, Yr ydych

Dydd Iou o flaen y Pasg.

ydych chwi yn dywedyd fy mod. Hwytfa i a ddywedaf ant. Pa raid i ni mwych wrth dystiolaeth? canys clywsom ein hunain o'i enaid ei hun.

Dydd Iou o flaen y Pasg.

Yr Epistol. 1 Cor. xi. 17.

WRTH ddydedyd hyn, nid ydwyf yn eich canmol; eich bod yn dyfod ynghyd, nid er gwell, ond er gwaeth. Canys yn gyntaf, pan ddoloch ynghyd yn yr Eglwys, yr ydwyf yn clywed fod amrataelion yn eich mysg chwi; ac o ran yr wyf fi yn credu. Canys rhaid yw bod hefyd heresiau yn eich mysg; fel y byddo y rhai cymmeradwy yn eglur yn eich plith chwi. Pan fyddoch chi gan hynny yn dyfod ynghyd i'r un lle, nid bwyta swpper yr Arglwydd ydyw hyn: canys y mae pob un wrth fwyta, yn cymneryd ei swpper ei hun o'r blaen; ac un fydd â newyn arno, ac arall fydd yn feldw. Ond oes genych dai i fwyta ac i yfed? ai dirmygu yr ydych chi Eglwys Dduw, a gwaradwyddo y rhi nid oes ganddynt?

Pabeth a ddywedaf wrthyhych? a ganmolaf i chi yn hyn? Nid wyf yn eich canmol. Canys myfi a dderbyniais gan yr Arglwydd yr hyn hefyd a draddodais i chi; bod i'r Arglwydd Iesu, y nos y bradychwyd ef, gymmeryd bara; ac wedi iddo ddiolch, efe a'i torrodd, ac a ddywedodd, Cymmerwch, bwytwch; hwn yw fy nghorph, yr hwn a dorrir tro och: gwnewch hyn er cofia am ddaaf. Yr un modd efe a gymmerodd y cwppan, wedi swpperu, gan ddywedyd, Y cwppan hwn yw'r testament newydd yn fy ngwaed: gwnewch hyn, cynnifer gwaith bynnag yr yf och, er cofia am ddaaf. Canys cynnifer gwaith bynnag y bwytoach y bara hwn, ac yr yf och y cwppan hwn, y dangoswch i'w wolaeth yr Arglwydd hyd oni ddolo. Am hynny, pwy bynnag a fwytao y bara hwn, neu a yfo gwypan yr Arglwydd yn annheilwng, euog fydd o gorph a gwaed yr Arglwydd. Eithr holed dyn ef ei hun; ac telly bwytaed o'r bara, ac yfed o'r cwppan. Canys yr hwn fydd yn bwyta ac yn yfed yn annheilwng, fydd yn bwyta

ac yn yfed barnedigaeth iddo ei hun, am nad yw yn iawn farnu corph yr Arglwydd. Oblegyd hyn y mae llawer yn weiniaid ac yn llefsg yn eich mysg, a llawer yn huno. Canys pe iawn farnem ni ein hunain, n'n bernid. Eithr pan yin bernir, y'n ceryddir gan yr Arglwydd, fel na'n damhiergyd â'r byd. Am hynny fy mrodyr, pan ddeloch ynghyd i fwyta, arhoswch eich gilydd. Eithr os bydd newyn ar neb, bwytaed gartref; fel na ddeloch ynghyd i farnedigaeth. Ond y pethau eraill mi a'u trefnai yau ddelwyf.

Yr Efengyl. S. Luc xxiii. 1.

A'R holl liaws o honynt a gyfodasant, ac a'i dygasant ef at Pilat. Ac a ddechreuasant ei gyhuddo ef, gan ddywedyd, Ni a gawfom hwn yn gwyrddroi'r bobl, ac yn gwahardd rhoi teyrn-ged i Cesar; gan ddywedyd, mai efe ei hun yw Crist Frenhin. A Philat a ofynnodd iddo gan ddywedyd, Ai ti yw Brenhin yr Iuddewon? Ac efe a atebodd iddo, ac a ddywedodd,

Yr wyt ti yn dywedyd. A dywedodd Pilat wrth yr archoffeiriaid a'r bobl, Nid wyt fi yn cael dim bai ar y dyn hwn. A hwy a fuant daerach, gan ddywedyd, Y mae efe yn cyffroi'r bobl, gan ddyfsgu trwy holl Judea, wedi dechreu o Galilea hyd yma. A phan glybu Pilat son am Galilea, efe o ofynnodd ai Galilea oedd y dyn. A phan wybu efe ei fod ef o lywodraeth Herod, efe a'i hanfonodd ef at Herod, yr hwn oedd yntau yn Jerusalem y dyddiau hynny. A Herod, pan welodd yr Iesu, a lawenychodd, yn fawr; canys yr oedd efe yn chwenych er ys talm ei weled ef, oblegyd iddo glywed llawer am dano ef; ac yr ydoedd yn gobeithio cael gweled gwneuthur rhwy arwydd ganddo ef. Ac efe a'i holodd ef mewn llawer o eiriau; eithr efe nid atebodd ddim iddo. A'r archoffeiriaid a'r ysgrifenyddion a fasant, gan ei gyhuddo ef yn haerllug. A Herod a'i filwyr, wedi iddo ei ddiystyru ef a'i watwor, a'i wisgo â gwisg glaerwen, a'i dantfonodd ef drachefn at Pilat. A'r dwythwn hwnnw yr aeth Pilat a Herod

rod yn gyfeillion; canys yr oeddynt o'r blaen mewn gelyniaeth â'u gilydd. A Philat, wedi galwynghyd yr arch-offeiriaid, a'r llywiau dwyr, a'r bobl, a ddywedodd wrthynt, Chwi a ddygafoch y dyn hwn attaf fi, fel un a fyddai yn gwyrddroi'r bobl: ac wele, myfi a'i holais ef yn eich gwydd chwi, ac ni chefais yn y dyn hwn ddim bai o ran y pethau yr ydych chi yn ei gyhuddo ef am danynt: Na Hierod chwaith: canys anfonais chwi atto ef; ac wele, dim yn haeddu marwolaeth ni's gwnaed iddo. Am hynny mi a'i ceryddaf ef, ac a'i gollyngaf ymaith. Canys yr ydoedd yn rhaid iddo oliwng un yn rhôdd iddynt ar yr wyl. A'r holl liaws a letasant ar unwaith, gan ddywedyd, Bwrw hwn ymaith; a gollwng i ni Barabbas yn rhôdd: (yr hwn, am ryw derfysg a wnef sid yw y ddinas, a llofruddiath, oedd wedi ei dafu i garchar.) Am hynny Pilat a ddywedodd wrthynt drachefn, gan ewyllysio gollwng yr Iesu yn rhôdd. Eithr hwy a letasant arno, gan ddywedyd, Croes-hoclio, croes-

hoelia ef. Ac efe a ddywedodd wrthynt y trydedd waith, Canys pa ddrwg a wnaeth efe? ni chefais i ddim achos marwolaeth ynddo: am hynny mi a'i ceryddaf ef, ac a'i gollyngaf yn rhôdd. Hwythau a fuant daerion â llelau uchel, gan ddeifysu ei groes-hoelio ef. A'u llelau hwynt a'r arch-offeiriaid a orfuant. A Philat a farnodd wneuthur eu deifysiad hwynt. Ac efe a oll-yngodd yn rhôdd iddynt, yr hwn am derfysg a llofruddiaeth a fwriadid yngharchar, yr hwn a ofynasant; eithr yr Iesu a draddododd efe i'w hewyllys hwynt. Ac fel yr oeddynt yn ei arwain ef ymaith, hwy a ddaliasant un Simon o Cyrene, yn dyfod o'r wlad, ac a ddodasant y groes arno ef, i'w dwyn ar ol yr Iesu. Ac yr oedd yn ei ganlyn ef liaws mawr o bobl, ac o wragedd, y rhai hefyd oedd yn cwynfan ac yn galaru o'i blegyd ef. A'r Iesu, wedi troi attynt, a ddywedodd, Mêrched Jerusaleim, nac wylwch o'm plegyd i; eithr wylwch o'ch plegyd eich hunain, ac oblegyd eich plant. Canys wele, y mae'r dyddiau

Dydd Iou o flaen y Pasg.

dyddiau yn dyfod yn y rhai red dy hun. Ac yr ydoedd
y dywedant, Gwyn eu b. d hefyd argriften wedi ei 'lgi-
y rhai amhhlantadwy, a'r fenu uwch ei ben ef, â' lly-
crothau ni heppiliafant, a'r thyrenau Groeg, a Ll din, ac
bronau ni roisant sugn. Hebraeg, HWN YR BRE-
Yna y dechreuant ddywedyd NHIN YW IUDEWON.
wrth y mynyddoedd, Syrth- Ac un o'r drwg-weithred-
iwch arnom; ac wrth y wyr agrogafid, a'i cablodde ef,
brynau, Cuddiwch ni. Can- gan ddywedyd, Os tydi yw
ys os gwnant hyn yn y pren Crist, gwared dy hun, a
ir, pa beth a wneir yn y ninnau. Eithr y llall a atteb-
crin? Ac arweiniwyd gyd odd, ac a'i ceryddodd ef,
ag ef hefyd ddau ddrwg- gan ddywedyd, Onid wyt ti
weithredwyr eraill, i'w rhoi yn ofni Duw, gan dy fod
i'w marwolaeth. A phan dan yr un ddamnedigaeth?
ddaethant i'r lle a elwir A nyni yn wir yn gyfiawn;
Calfaria, yno y croes-hoelias- canys yr ydym yn derbyn yr
ant ef; a'r drwg-weithred- hyn a haeddai y pethau a
wyr, un ar y llaw ddehau, a'r wnaethom: eithr hwn ni
llall ar yr afwy. A'r Iesu a wnaeth ddim allan o'i le. Ac
ddywedodd, O Dad, maddeu ete a ddywedodd wrth yr
iddynt; canys ni wyddant Iesu, Arglwydd, cofia fi pan
pa beth y maent yn ei ddelych i'th deyrnas. A'r
wneuthur. A hwy a rannaf- Iesu a ddywedodd wrtho,
ant ei ddillad ef, ac a fwriaf- Yn wir meddaf i ti, He-
ant goelbren. A'r bobl a saf- ddyw y byddi gyd â mi ym
odd yn edrych; a'r pennaeth- mharadwys. Ac yr ydoedd
iaid hefyd gyd â hwynt a hi ynghylch y chweched
watworaſant, gan ddywed- awr. A thywyllwch a fu ar
yd, Eiaill a waredodd efe. yr holl ddaear, hyd y naw-
gwareded ef ei hun, os hwn fed awr. A'r haul a dywyll-
yw Crist, Etholedig Duw. wyd, a llen y deml a rwyg-
A'r milwyr hefyd a'i gwat- wyd yn ei chanol. A'r Iesu,
woraſant ef, gan ddyfod gan leſain â llef uchel, a ddy-
atto, a chynnyg iddo finegr, wedodd, O Dad, i'th ddwy-
a dywedyd Os tydi yw law di y gorchymynaf fy yf-
Brenhin yr Iuddewon, gwa- pryd. Ac wedi iddo ddy-
wedyd

Dydd Gwener y Croglith.

wedyd hyn, efe a drengodd. A'r canwriad, pan welodd y peth a wnaethpwyd, a ogo-neddodd Dduw, gan ddy-wedyd, Yn wir yr oedd hwn yn wr cyfiawn. A'r holl bobloedd, y rhai a ddaethent ynghyd i edrych hyn, wrth weled y pethau a wnaethpwyd, a ddychwelasant, gan guro eu dwyfronnau. A'i holl gydnabod ef a safasant o hirbell, a'r gwragedd y rhai a'i canlynasant ef o Ga-lilea, yn edrych ar y pethau hyn.

Dydd Gwener y Croglith

Y COLECTAU.

HOllalluog Dduw, nyn i a attolygwn i ti edrych o honot yn rasusol ar dy deulu hwn yma, dros yr hwn y bu foddlon gan ein Harglwydd Iesu Grist gael ei fradychu, a'i roddi yn nwyllaw dynion anwir, a di-oddef angau ar y groes; yr hwn sydd yn awr yn byw ac yn teyrnasu gyd â thydi a'r Yspryd Glan, byth yn un Duw, heb drangc na gorphen. Amen.

HOllalluog a thragywydd-ol Dduw, trwy Yspryd

pa un y llywodraethir ac y sancteiddir holl gorph yr Eglwys; Derbyn ein herfyn-ion a'n gweddiau, y rhai yr ydym ni yn eu hoffiwm ger dy fron di dros bob gradd o ddynion yn dy sanct-aidd Eglwys; fel y gallo pob aelod o honi, yn ei alwedigaeth a'i wasanaeth yn gywir ac yn adurwiol dy wasanaethu di, trwy ein Har-glwydd a'n Iachawdwr Iesu Grist. Amen.

O Drugarog Dduw, yr hwn a wnaethost bob dyn, ac ni chafei ddim a'r a wnaethost, ac ni fynnit farwolaeth pechadur, ond yn hytrach ymchwelyd o hono, a byw; Trugarha wrth yr holl Iuddewon, Tyrciaid, Anffyddlonion, a Hereticiaid, a chymmer oddi wrth-ynt bob anwybodaeth, caledwch calon, a dirmyg ar dy air; ac felly dwg hwynt adref wynfydedig Arglwydd, at dy braidd, fel y bont gadwedig ym mhllith gweddillion y gwir Israethaid, a bod yn un gorlan dan yr un Bugail Iesu Grist ein Harglwydd; yr hwn sydd yn byw ac yn teyrnasu gyd â thydi a'r Yspryd Glan, byth yn un

Dydd Gwener y Croglith:

un Duw, heb dranc na gorphen. Amen.

Yr Epistol. Heb. x. 1.

Y Gyfraith, yr hon fydd ganddi gyfgod daionus bethau i ddyfod, ac nid gwir ddelw y pethau, ni's gall trwy yr aberthau hynny, y rhai y maent bob blwyddyn yn eu hoffrymmu yn wastadol, byth berffeithio y rhai a dderati. Oblegyd yna hwy a beidiafent â'u hoffrymmu, am na buasai gydwytod pechod mwy gan y rhai a addolafent, wedi eu glanhau unwaith. Eithr yn yr aberthau hynny y mae adgoffa pechodau bob blwyddyn. Canys amhosibl yw i waed teirw a geitr dynnu ymaith bechodau. O herwydd paham y mae efe, wrth ddyfod i'r byd, yn dywedyd, Aberth ac offrw m ni's mynnâist; eithr corph a gymhwyfaist i mi: Offrymmau poeth, a thros bechod, ni buost foddion iddynt. Yna y dywedais, Wele fi yn dyfod (y mae yn ysgitenedig yn nechreu y llyr am danaf) i wneuthur dy ewyllys di, O Dduw. Wedi iddo ddywedyd uchod, Aberth, ac offrw m, ac offrymmau poeth, a thros bechod, ni's mynnâist, ac nid ymfoddionâist ynddynt, y rhai yn ol y gyfraith a offrymmir: Yna y dywedodd, Wele fi yn dyfod, i wneuthur dy ewyllys di, O Dduw, Y mae yn tynnu ymaith y cyntaf, fel y gosodai yr ail. Trwy yr hwn ewyllys yr ydym ni wedi ein sancteiddio, trwy offrymmiad corph Iesu Grist unwaith. Ac y mae pob offeiriad yn sefyll beunydd yn gwafanaethu, ac yn offrymmu yn tynych yr un aberthau, y rhai ni allant fyth ddileu pechodau. Eithr hwn, wedi offrymmu un aberth dros bechodau, yn dragywydd a eisteddodd ar ddeheulaw Dduw; o hyn allan yn disgwyl hyd oni ofoder ei elynion ef yn droedfaingc i'w draed ef. Canys ag un offrw m y perffeithiodd efe yn dragywyddol y rhai fy wedi eu sancteiddio. Ac y mae yr Yspryd Glan hefyd yn tyfiolaethu i ni: canys wedi iddo ddywedyd o'r blaen, Dyma'r cyfammod, yr hwn a ammodaf fi â hwynt ar ol y dyddiau hynny, medd yr Arglwydd; Myfi ddywedyd uchod, Aberth, a ofodaf fy nghyfreithiau yn eu

Dydd Gwener y Croglith.

eu calonnau, ac a'u hyfgrï- a'i fflangellodd ef. A'r mil-
fenaf yn eu meddyliau; a'u wyr a blethalant goron o
pechodau, a'u hanwiredd- ddrain, ac a'i golodafant ar
au, ni chofias mwyach. A ei ben ef, ac a roilant wilg o
lle y mae maddeuant am y borphor am dano; ac a ddy-
rlai hyn, nid oes mwyach wedafant, Henffych well,
offrwm tros bechod. Am Brenhin yr Iuddewon; ac a
hynny, frodyr, gan fod i ni roilant iddo gernodiau. Pilat
ryddid i tyned i mewn i'r gan hynny a aeth allan dra-
cyslegr trwy waed Iesu, ar chefn, ac a ddywedodd wrth-
hyd fford newydd a bwy- ynt, Wele, yr wyf fi yn ei
iol, yr hon a gyslegrodd ddwyn ef allan i chwi, fel y
efe i ni, trwy'r llen, Ief ei gwypoch nad wyf fi yn cael
gnawd ef; a bod i ni Offei- ynddo ef un bai. Yna y daeth
riad mawr ar dŷ Dduw; yr Iesu allan, yn arwain y
nesawn â chalon gywir, goron ddrain, a'r wilg bor-
mewn llawn hyder flydd, phor. A Philat a ddywedodd
wedi glanhau ein calonnau wrthynt, Wele, y dyn. Yna
oddi wrth gydwybod ddrwg, yr archoffeiriaid a'r fwydd-
a golchi ein corph â dwtr ogion, pan wellant ef, a lef-
glan. Daliwn gyfies ein go- afant, gan ddywedyd, Croes-
baith yn ddifigl (canys flydd- hoelia, croes-hoelia ef. Pilat
lon yw'r hwn a addaw- a ddywedodd wrthynt, Cym-
odd) a chyd-ystyriwn bawb merwch chwi ef, a chroes-
ein gilydd, i ymannog i ga- hoeliwch: canys nid wyf fi
riad a gweithredoedd da; yn cael dim bai ynddo. Yr
heb esgeuluso ein cyd-gyn- Iuddewon a attebafant iddo,
hulliad ein hunain, megis y Y mae genym ni gyfraith;
mae arfer rhai; ond annog ac wrth ein cyfraith ni efe
bawb ein gilydd: a hynny a ddylai farw, am iddo ei
yn fwy, o gymmaint a'ch wneuthur ei hun yn Fab
bod yn gweled y dydd yn Duw. A phan glybu Pilat
nesau. yr ymadrodd hwnnw, efe a

Yr Eſengyl. S. Ioan xix. 1.

YNA gan hynny y cym-
merodd Pilat yr Iesu, ac
le

Dydd Gwener y Croglith.

le yr wyt ti? Ond ni roes yr Iesu ateb iddo. Yna Pilat a ddywedodd wrtho. Oni ddywedi di wrthyf fi? oni wyddost ti fod genyf awdurdod i'th groes-hoelio di. a bod genyf awdurdod i'th ollwng yn rhÿdd? Yr Iesu a atebodd, Ni byddai i ti ddim awdurdod arnaf fi, oni bai ei fod wedi ei roddi i ti oddi uchod: am hynny yr hwn a'm traddododd i ti fydd fwy ei bechod. O hynny allan y ceisiodd Pilat ei ollwng et yn rhÿdd; ond yr Iuddewon a lefalant, gan ddywedyd, Os gollyngi di hwn yn rhÿdd, nid wyt ti yn garedig i Cesar: pwy bynnag a'i gwnelo ei hun yn frenhin, y mae yn dywedyd yn eibyn Cesar. Yna Pilat, pan glybu yr ymadrodd hwn, a ddug allan yr Iesu, ac a eisteddodd ar yr orseddfaingc, yn y lle a elwir y Palmant; ac yn Hebraeg, Gabbatha. A darpar-wyl y pasg oedd hi, ac ynghylch y chweched awr: ac efe a ddywedodd wrth yr Iuddewon, Wele eich Brenhin. Eithr hwy a lefalant, Ymaith ag ef, ymaith ag ef; croes-hoelia ef. Pilat a ddywedodd wrthynt, A groes-hoeliaf fi eich Brenhin chwî? A'r archoffeiriaid a atebasant, Nid oes i ni frenhin ond Cesar. Yna gan hynny efe a'i traddododd ef iddynt i'w groes-hoelio. A hwy a gymmerasant yr Iesu, ac a'i dygalant ymaith. Ac efe, gan ddwyn ei groes, a ddaeth i le a elwid Lle'r ben-glog; ac a elwir yn Hebraeg, Golgotha: lle y croes-hoeliasant ef, a dau eraill gyd ag ef, un o bob tu, a'r Iesu yn y canol. A Philat a ysgrifennodd titl, ac a'i dododd ar y groes. A'r ysgrifen oedd, IESU O NAZARETH, BRENHIN YR IUDEWON, Y titl hwn gan hynny a ddarllenodd llawer o'r Iuddewon; oblegyd agos i'r ddinas oedd y fan lle y croes-hoeliwyd yr Iesu: ac yr oedd wedi ei 'sgrifenu yn Hebraeg, Groeg, a Lladin. Yna archoffeiriaid yr Iuddewon a ddywedasant wrth Pilat, Na ysgrifena Brenhin yr Iuddewon; eithr dywedyddo hono ef, Brenhin yr Iuddewon ydwyf fi. Pilat a atebodd, Yr hyn a 'sgrifenaais, a 'sgrifenaais. Yna'r milwyr, wedi iddynt groes-hoelio yr Iesu,

Dydd Gwener y Crog lith:

Iesu, a gymmerasant ei ddi-
llad ef (ac a wnaethant be-
dair rhan, i bob mitwyr ran)
a'i bais ef: a'i bais ef oedd
ddiwinïad, wedi ei gwau o'r
cwr uchaf trwyd li oll. Hwyt-
thau a ddywedasant wrth
eu gilydd, Na thorwn hi,
ond bwriwn goelbrennau
am dani, eiddo pwy fydd hi:
fel y cyflawnid yr ysgrythyr
lydd yn dywedyd, Rhan-
nasant fy nillad yn eu mysg,
ac am fy mhais y bwriasant
goel brennau. A'r milwyr a
wnaethant y pethau hyn.
Ac yr oedd yn sefyll wrth
groes yr Iesu, ei fam ef, a
chwaer ei fam ef, Mair
gwraig Cleophas, a Mair
Magdalen. Yr Iesu gan
hynny, pan welodd ei fam,
a'r disgybl yr hwn a garai
efe, yn sefyll ger llaw, a
ddywedodd wrth ei fam, O
wraig, wele dy fab. Gwedi
hynny a dywedodd wrth y
disgybl, Wele dy fam. Ac
o'r awr honno allan y cym-
merodd y disgybl hi i'w
gartref. Wedi hynny yr Iesu,
yn gwybod fod pob peth
wedi ei orphen weithian, fel
y cyflawnid yr ysgrythyr, a
ddywedodd, Y mae syched
arnaf. Yr oedd gan hynny

lestr wedi ei ofod yn llawn
o finegr: a hwy a lanwasant
yspwng o finegr, ac a'i
rhoddasant ynghylch ilep,
ac a'r dodasant wrth ei enau
ef. Yna pan gymmerodd yr
Iesu y finegr, efe a ddywed-
odd, Gorphenwyd: a chan
ogwyddo ei ben, efe a rodd-
odd i synu yr yspryd. Yr
Iuddewon gan hynny, fel
nad arhoai cyrph ar y groes
ar y sabbath, o herwydd ei
bod yn ddarparwyl (canys
mawr oedd y dydd sabbath
hwnnw) a ddeisyfiasant ar
Pilat, gael torri eu hesgeriau
hwynt, a'u tynnu i lawr.
Yna y milwyr a ddaethant,
ac a dorrasant esgeiriau y
cyntaf, a'r llall yr hwn a
groes-hoeliasid gyd ag ef.
Eithr wedi iddynt ddyfod
at yr Iesu, pan welasant ef
wedi marw eisoes, ni thor-
rasant ei esgeiriau ef. Ond
un o'r milwyr a wanodd ei
ysflys ef â gwaywffon; ac
yn y fan daeth allan waed a
dwfr. A'r hwn a'i gwelodd
a dyfïolaethodd; a gwir yw
ei dyfïolaeth; ac ete a wyr
ei fod yn dywedyd gwir, fel
y credoch chwi. Canys y
pethau hyn a wnaethpwyd,
fel y cyflawnid yr ysgrythyr,
Ni

Nos Basg.

Ni thorrir afgwrn o hono. A thrachefn, ysgrythyr arall fydd yn dywedyd, Hwy a ed'ychant ar yr hwn a wanafant.

Nos Basg.

Y COLECT.

CAniatta, O Arglwydd, megis y'n bedyddir i farwolaeth dy fendigedig Fab ein Iachawdwr Iesu Grist fod i ni felly, trwy farwolaethu yn wastad ein gwyniau llygredig, gael ein claddu gyd ag ef; a thrwy'r bedd, a phorth angau fyned ym mlaen i'n hadgyfodiad llawen, trwy ei haeddegigaethau ef yr hwn a fu farw, ac a gladdwyd, ac a ail-gyfododd er ein mwyn; fef, dy Fab Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. 1 S. Pedr iii. 17.

GWell ydyw, os ewyllys Duw a'i myn, i chwi ddioddet yn gwneuthur dationi, nag yn gwneuthur drygioni. Oblegyd Crist hefyd unwaith a ddiodddefodd tros bechodau, y cyfiawn dros yr anghyfiawn; fel y dygai ni at Dduw, wedi ei farwol-

aethu yn y cnawd, eithr ei fywhau yn yr Y'pryd: trwy'r hwn yr aeth efe hefyd ac a bregethodd i'r yspridion yngharchar; y rhai a fu gynt anufudd, pan unwaith yr oedd hir amynedd Duw yn aros yn niddiau Noa, tra y darperid yr arch; yn yr hon ychydig, fef wyth enaid, a achubwyd trwy ddwfr. Cyffelbiaeth cyfattedbol i'r hwn fydd yr awr hon, yn ein hachub ninnau; fef, bedydd (nid bwrw ymaith fudreddi y cpawd, eithr ymatteb cydwytod dda tu ag at Dduw) trwy adgyfodiad Iesu Grist: yr hwn fydd ar ddechulaw Dduw, wedi myned i'r nef; a'r angylion, a'r awdurdodau, a'r galluoedd, wedi eu darostwng iddo.

Yr Efengyl S. Math. xxvii. 57.

WEDI ei myned hi yn hwyr, daeth gwr go-ludog o Arimathea, a'i enw Joseph, vr hwn a fuasai yntau yn ddisgyl i'r Iesu. Hwn a aeth at Pilat, ac a ofynodd gorph vr Iesu. Yna gorchymynodd Pilat rodd i'r eorph. A Joseph, wedi cymmeryd y corph, a'i hamdôdd â lliain glan; ac a'i gosododd ef yn

Dydd Pasg.

yn ei fedd newydd ei hun, yr hwn a dorrasai efe yn y graig: ac a dreiglodd faen mawr wrth ddwrs y bedd, ac a aeth ymaith. Ac yr oedd yno Mair Magdalen, a Mair arall, yn eistedd gyfeibyn â'r bedd. A thrannoeth, yr hwn fydd ar ol y darparwyl, yr ymgynhullodd yr archoffeiriaid a'r Phariseaid at Pilat, gan ddywedyd, Arglwydd, y mae yn gof genym ddywedyd o'r twyllwr hwnnw, ac efe etto yn fyw, Wedi tridau y cyfodaf. Gorchymyn gan hynny gadw y bedd yn ddiogel hyd y trydydd dydd; rhag dyfod ei ddisgyblion o hŷd nos, a'i ladratta ef, a dywedyd wrth y bobl, Efe a gyfododd o feirw: a bydd yr amryfusedd diweddat yn waeth nâ'r cyntaf. A dywedodd Pilat wrthynt, Y mae genych wiliadwriaeth; ewch, gwnewch mor ddiogel ac y medroch. A hwy a aethant ac a wnaethant y bedd yn ddiogel, ac a seliasant y maen, gyd â'r wiliadwriaeth.

Dydd Pasg.

§ Ar Foreol Weddi, yn lle'r Salm [Deuwch, canwn i'r

Arglwydd, &c.] y cenir, neu y dywedir, yr Anthe-mau hyn.

CRIST ein Pasg ni a ab-erthwydd drosom ni: am hynny cadwn wyl 1 Cor. v. 7.

Nid â hen lefain, nac a lefain malais a drygioni: ond â bara croyw purdeb a gwirionedd. 1 Cor. v. 8.

CRIST, wedi cyfodi oddi wrth y meirw, ni bydd marw mwyach. Rhuf. vi. 9.

Canys fel y bu efe farw, efe a fu farw unwaith i bechod: ac fel y mae yn byw, byw y mae y Dduw.

Felly chwithau hefyd, cyfrifwch eich hunain yn feirw i bechod: eithr yn fyw i Dduw, yng Nghrist Iesu ein Harglwydd.

CRIST a gyfodwyd oddi wrth y meirw: ac a wnaed yn flaenffrwyth y rhai a hunasant. 1 Cor. xv. 20.

Canys gan fod marwolaeth trwy ddyn: trwy ddyn hefyd y mae adgyfodiad y meirw.

Oblegyd, megis yn Adda y mae pawb yn meirw. felly hefyd yng Nghrist y bywheir pawb.

Gogoniant i'r Tad, ac i'r Mab:

Dydd Pasg.

*Mab : ae i'r Yspryd Glan ; d dangoso Crist, ein bywyd ni,
Atteb. Megis yr oedd yn yna hefyd yr ymddangosfych
y dechreu, y mae yr awr chwithau g d ag ef mewn
hon, ac y bydd yn wastad : gogoniant. Marwhewch gan
yn oes oesfoedd. Amen. hynny eich aelodau y rhai
fy ar y ddaear ; godineb,
afendid, gw yn, drygchwant,
a chybydd-dod, yr hon fydd
eilun-addoliaeth. o achos yr
hyn bethau y mae digofaint
Duw yn dyfod ar blant yr
anufudd-dod. Yn y rhai he-
fyd y rhodiasoch chwithau
gynt, pan oeddych yn byw
ynddynt.*

Y COLECT.

HOllalluog Dduw, yr hwn
trwy dy uniganedig
Fab Iesu Grist, a orchfygaist
angau, ac a agorais i ni
borth y bywyd tragwyddol ;
Yn ufudd yr attolygwn i ti,
megis (trwy dy ras hyspyfol
yn ein hachub) yr wyt yn
peri deisfyfiadau da i'n me-
ddyliau ; felly, trwy dy ddy-
fal gymmorth, allu o honom
eu dwyn i berffeithrwydd
cyflawn. trwy Iesu Grist ein
Harglwydd ; yr hwn fydd
yn byw ac yn teyrnasu gyd
â thydi a'r Yspryd Glan,
byth yn un Duw, heb drange
na gorphen. Amen.

Yr Epistol. Colof. iii. 1.

OS cyd gytdasoch gyd â
Christ, ceisiwch y peth-
au fydd uchod, lle mae Crist
yn eistedd ar ddeheulaw
Duw. Rhoddwch eich serch
ar bethau fydd uchod, nid
ar bethau fy ar y ddaear :
canyys meirw ddych, a'ch
bywyd a guddiwyd g d â
Christ yn Nuw. Pan ym-
at at y bedd. Ac wedi iddo
grymmu,

Yr Efengyl. S. Ioan xx. 1.

YDydd cyntaf o'r wyth-
nos Mair Magdalen a
ddaeth y bore, a hi etto yn
dywyll, at y bedd ; ac a wel-
odd y maen wedi ei dynnu
ymaith oddi ar y bedd. Yna
y rhedodd hi, ac a ddaeth at
Simon Pedr, a'r disgybl arall
yr hwn yr oedd yr Iesu yn ei
garu, ac a ddywedodd wrth-
ynt, Hwyl a ddygasant yr
Arglwydd ymaith o'r bedd,
ac ni wyddom ni pa le y
dodasant ef. Yna Pedr a
aeth allan, a'r disgybl arall,
a hwy a ddaethant at y
bedd : ac a redasant ill dau
ynghyd ; a'r disgybl arall a
redodd o'r blaen yn gynt nâ
Phedr, ac a ddaeth yn gynt-
at at y bedd. Ac wedi iddo
grymmu,

Dydd Llun Pasg.

grymma, efe a ganfu y glwydd; yr hwn sydd yn llieiniau wedi eu gosod; er hyw ac yn teyrnasu gyd â hynny nid aeth efe i mewn. *thydi a'r Ysprya Glan, byth Yna y daeth Simon Pedr yn yn un Duw, heb drangc na ei ganlyn et; ac a aeth i gorphen. Amen.*
mewn i'r bedd, ac a a ganfu y llieiniau wedi eu gosod; a'r napcyn a fuasai am ei ben ef wedi ei osod, nid gyd â'r llieiniau, ond o'r nailltu, wedi ei blygu, mewn lle arall. Yna yr aeth y disgybl arall lesyd i mewn, yr hwn a ddaethai yn gyntaf at y bedd; ac a welodd, ac a gredodd. Canys hyd yn hyn ni wyddent yr ysgrythyr, fod yn rhaid iddo gyfodi o feirw. Yna y disgyblion a aethant ymaith drachefn at yr ei-ddynt.

Dydd Llun Pasg.

Y COLLECT.

HOllallucg Dduw, yr hwn trwy dy unig-anedig Fab Iesu Grist, a orchfygaist angau, ac a agoraisst i ni borth y bywyd tragwyddol; Yn ufudd yr attolygwn i ti, megis (trwy dy ras hyspysol yn ein hachub) yr wyt yn peri deisyfiadau da i'n meddyliau; felly, trwy dy ddyfal gymmorth, allu o honom eu dwyn i ben da, trwy Iesu Grist ein Har-

Yn lle yr Epistol. Act. x. 34.

PEDRA agorodd ei enau, ac a ddywedodd, Yr wyt yn deall mewn gwirionedd, nad ydyw Duw dderbyniwr wyneb; ond ym mhob cenedl, y neb sydd yn ei ofni ef, ac yn gweithredu cyfiawnder, sydd gymmeradwy ganddo ef. Y gair yr hwn a anfonodd Duw i blant Israel, gan bregethu tangnesedd trwy Iesu Grist (efe yw Arglwydd pawb oll) chwychw i a wyddoch y gair a fu yn holl Judea, gan ddechreu o Galilea, wedi y bedydd a bregethodd Ioan: W modd yr enneiniodd Duw Iesu o Nazareth â'r Ysryd Glan, ac â nerth; yr hwn a gerddodd o amgylch gan wneuthur daioni, ac iachau pawb a'r oedd wedi eu gorthymmu gan ddiawl: oblegyd yr oedd Duw gyd ag ef. A ninnau ydym dyfion o'r pethau oll a wnaeth efe, yngwlad yr Iuddewon, ac yn Jerusalemyr hwn a laddasant, ac a

K

groes-

Dydd Llun Pasg.

groes-hoeliasant 'ar bren: hwn a gyfododd Duw y trydydd dydd, ac a'i rhoddes ef i'w wneuthur yn amlwg; nid i'r bobl oll, eithr i'r tyfion etholedig o'r blaen gan Dduw; fefi ni, y rhai a lwytafom ac a yfafom gyd ag ef wedi ei adgyfodi ef o feirw. Ac efe a orchymynodd i ni bregethu i'r bobl, a thyfiolaethu mai efe yw'r hwn a ordeiniwyd gan Dduw yn Farnwr byw a meirw. I hwn y mae'r holl brophwydi yn dwyn tyfiolaeth, y derbyn pawb a gredo ynddo ef faddeuant pechodau, drwy ei Enw ef.

Yr Efengyl. S. Luc xxiv. 13.

WELE, dau o honynt oedd yn myned y dydd hwnnw i dref a'i henw Emmaus, yr hon oedd ynghylch trugain ystâd oddiwrth Jerusalem. Ac yr oeddynt hwy yn ymddiddan â'u gilydd am yr holl bethau hyn a ddigwyddasant. A bu, fel yr oeddynt yn ymddiddan, ac yn ymosyn â'u gilydd, yr Iesu ei hun hefyd a nesaodd, ac a aeth gyd â hwynt. Eithr eu llygaid hwynt a attaliwyd, fel na's adwaen-

ent ef. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Pa ryw ymadroddion yw y rhai hyn yr ydych yn eu bwrw at eu gilydd, dan rodio, ac yn wynebdrist? Ac un o honynt, a'i enw Cleopas, gan ateb, a ddywedodd wrtho, A wyt ti yn unig yn ymdeithydd yn Jerusalem, ac ni wybuost y pethau a wnaethpwyd ynddi hi yn y dyddiau hyn? Ac efe a ddywedodd wrthynt, Pa bethau? Hwyrthau a ddywedasant wrtho, Y pethau ynghylch Iesu o Nazareth, yr hwn oedd wr o brophwyd galluog mewn gweithred a gair, ger bron Duw a'r holl bobl: a'r modd y traddododd yr archoffeiriaid a'n llywodraethwyr na ef i farn marwolaeth, ac a'i croes-hoeliasant ef. Ond yr oeddyn ni yn gobeithio mai efe oedd yr hwn a waredai'r Israel: ac heblaw hyn oll, heddyw yw'r trydydd dydd er pan wnaethpwyd y pethau hyn. A hefyd, rhai gwragedd o honom ni a'r dychrynasant ni, gwedi iddynt fod yn fore wrth y bedd; a phan na chawfant ei gorff ef, hwy a ddaethant, gan ddywedyd weled o honym weledigaeth

Dydd Mawrth Pasg.

welidigaeth o' angylion, y rhai a ddywedent ei fod efe yn fyw. A rhai o'r rhai oedd gyd â nyni a aethant at y hedd, ac a gawsant felly fel a dywedasai y gwrag- edd; ond ef ni's gwelfant. Ac efe a ddywedodd wrth- ynt, O yntydion, a hwyrfr- dig o galon i gredu'r holl bethau a ddywedodd y pro- phwydi! onid oedd raid i Grist ddioddef y pethau hyn, a myned i mewn i'w ogon- iant? A chan ddechreu ar Moses, a'r holl brophwydi, efe a esponiodd iddynt yn yr holl ysgrythyrau, y peth- au am dano ei hun. Ac yr oeddynt yn nefau i'r dref lle yr oeddynt yn myned; ac yntau a gymmerth arno ei fod yn myned ym mhell- ach. A hwy a'i cymmella- ant ef, gan ddywedydd, Aros gyd â ni; canys y mae hi yn hwyrhau, a'r dydd yn dar- fod. Ac efe a aeth i mewn i aros gyd â hwynt. A darfu, ac efe yn eistedd gyd â hwynt, efe a gymmerodd fara, ac a'i bendithiodd, ac a'i torrodd, ac a'i rhoddes iddynt. A'u llygaid hwynt a agorwyd, a hwy a'i had- nabuant ef; ac efe a ddi-

flannodd allan o'u golwg hwynt. A hwy a ddywedaf- ant wrth eu gilydd, Onid oedd ein calon ni yn llosgi ynom, tra'r ydoedd efe yn ymddidde'n â ni ar y ffordd, a thra'r ydoedd efe yn a- goryd i ni'r ysgrythyrau? A hwy, a godasant yr awr honno, ac a ddychwelasant i Jerusalem, ac a gawsant yr un ar ddeg wedi ymgasglu ynghyd, a'r fawl oedd gyd â hwynt, yn dywedyd, Yr Arglwydd a gyfododd i Simon. A hwythau a ad- roddasant y pethau a wnaethesid ar y ffordd, a pha fodd yr adnabuwyd ef gan- ddynt wrth doriad y bara.

Dydd Mawrth Pasg.

Y COLECT,

Hollalluog Dduw, yr hwn, trwy dy unig- anedig Fab Iesu Grist, a orchfygaist angau, ac a agor- aist i ni borth y bywyd tra- gywyddol; Yn ufudd yr at- tolygwn i ti, megis (trwy dy ras hypsot yn ein ha- chub) yr wyt yn peri deisfy- iadau da i'n meddyliau; felly, trwy dy ddyfal gym-
K 2 morth,

Dydd Mawrth Pasg.

morth, allu o honom eu dwyn i ben da, trwy Iesu Grïst ein Harglwydd; yr hwn fydd yn byw ac yn teyrnasu gyd â thydi a'r Yspryd Glan, byth yn un Duw, heb drangc na gorphen. Amen.

Yn lle yr Epistol. Aët. xiii. 26.

HA wyr frodyr, plant o genedl Abraham, a'r rhai yn eich plith fydd yn ofni Duw, i chwi y dantonyd gair yr iachawdwriaeth hon: canys y rhai oedd yn preswyllo yn Jerusaleml, a'u tywylogion, heb adnabod hwn, na lleferydd y prophwydi y rhai a ddarllenid bob sabbath, gan ei tarnu ef, a'u cyflawnasant. Ac, er na chwafant ynddo dim achos angau, hwy a ddymunasant ar Pilat ei ladd ef. Ac wedi iddynt gwblhau pob peth a'r a 'sgrifenasid am dano ef, hwy a'i disgynasant ef oddi ar y pren, ac a'i dodasant mewn bedd. Eithr Duw a'i cyfododd ef oddiwrth y meirw: yr hwn a welwyd dros ddyddiau lawer gan y rhai a ddaethai i fynu gyd ag ef o Galilea i Jerusaleml, y rhai fydd dystion iddo wrth y bobl. Ac yr ydym ni yn efangylu i chwi yr addewid a wnaed i'r tad- au, ddarfodd i Dduwgyflawn. i hwn i ni eu plant hwy, gan iddo adgyfodir, Iesu: megis ac yr ysgriftenwyd yn yr ail Salm. Fy Mab i ydwyti; myfi heddyw a'th genhedlais. Ac am iddo ei gyfodi ef o'r meirw, nid i ddychwelyd mwy i lygredigaeth, y dywedodd fel hyn; Rhoddaf i chwi sicr drugarreddau Dafydd. Ac am hynny y mae yn dywedyd mewn Salm arall, Ni adewi i'th Sanct welod llygredigaeth. Canys Dafydd, wedi iddo wafanaethu ei genhedlaeth ei hun, trwy ewyllys Duw a hunodd, ac a-ddodwyd at ei dadau, ac a welodd lygredigaeth. Eithr yr hwn a gyfododd Duw, ni welodd lygredigaeth. Am hynny bydded hyspys i chwi, ha wyr frodyr, mai trwy hwn yrydys yn pregethur i chwi faddeuant pechodau. A thrwy hwn y cyfiawnheir pob un a'r fydd yn credu, oddiwrth yr holl bethau y rhai ni allech drwy gyfraith Moses gael eich cyfiawnhau oddi wrthynt. Gwyliwch gan hynny, na ddêl arnoch y peth a ddywedwyd yn y prophwydi; Edrychwch, O

Y Sul cyntaf gwedi'r Pasg.

ddirmygwyr, a rhyteddwch, gwydd hwynt. Ac efe a ddy-
a diflennwch. canys yr wyt wedodd wrthynt, Dyma'r
yngwneuthur gweithred yn geiriau a ddywedais i wrth
eich dyddiau, gwaith ni ych, pan oeddwn etto gyd
chredwch ddim, er i neb ei â chwi, bod yn rhaid cyt-
ddangos i chwi.

Yr Efengyl. S. Luc xxiv. 36.

YR Iesu ei hun a fatodd ynghanol ei dditgybl-
ion, ac a ddywedodd wrthynt, Tangnetedd i chwi.
tiwythau, wedi brawychu ac oini, a dybiasant weled o
honynt yspryd. Ac efe a ddywedodd wrthynt, Paham
y'ch trallodir? a phaham y mae meddyliau yu codi yn
eich calonau? Edrychwch ty nwyllaw a'm traed, mai
myfi ty hun ydyw? tenn-
lwch h, a gwelwch; canys
nid oes gan yspryd gnawd
ac esgyrn, tel y gwelwch fod
genyt fi. Ac wedi iddo ddy-
wedyd hyn, efe a ddang-
osodd iddynt ei ddwyllaw a'i
draed. Ac a hwy etto heb
gredu gan lawenydd, ac yn
rhytedau, efe a ddywedodd
wrthynt, A oes genych chi
yma ddim bwyd? A hwy a
rionant iddo ddearn o bysgod-
yn wedi ei rollio, ac o ddil om yn wastad dy wasanae-
mel. Yntau a'i cynmerodd, thu di ym mhurdeb buch-dd
ac a'i bwytaodd yn eu a gwirionedd, trwy haedded-
igathau

Y Sul cyntaf gwedi'r Pasg.

Y COLLECT.

HOllalluog Dad, yr hwn
a roddest dy un Mab i
fawr dros ein pechodau, ac i
gyfodi diachejn dros ein cys-
iawnhad; Caniatta i ni felly
fwrw ymaith furdoes dryg-
ioni ac anwiredd, fel y gall-
yn wastad dy wasanae-
mel. Yntau a'i cynmerodd, thu di ym mhurdeb buch-dd
ac a'i bwytaodd yn eu a gwirionedd, trwy haedded-
igathau

igaethau dy un Mab Iesu ei hun : yr hwn nid yw yn Grist ein Harglwydd. Amen. credu i Dduw, a'i gwnaeth et yn gelwyddog ; oblegyd

Yr Epistol. 1 S. Ioan v. 4.

BETH bynnag a ned o Dduw, y mae yn gorchfygu'r byd ; a hon yw'r oruchafiaeth fydd yn gorchfygu'r byd, sef ein fyd ni. Pwy yw'r hwn fydd yn gorchfygu'r byd, ond yr hwn fydd yn credu mai Iesu yw Mab Duw ? Dyma yr hwn a ddaeth trwy ddwfr a

gwaed, sef Iesu Grist ; nid trwy ddwfr yn unig, ond trwy ddwfr a gwaed : a'r Yspryd yw'r hwn fydd yn tyftiolaethu ; oblegyd yr Ys- pryd fydd wirionedd. Ob- legyd y mae tri yn tyftio- laethu yn y nef ; y Tad, y rhag ofn yr Iuddewon, daeth Gair, a'r Yspryd Glan ; a'r yr Iesu, ac a safodd yn y tri hyn un ydynt. Ac y mae canol, ac a ddywedodd wrth- tri yn tyftiolaethu ar y ynt, Tangnefedd i chwi, ddaear ; yr yspryd, a'r dwfr, Ac wedi iddo ddywedyd a'r gwaed : a'r tri hyn yn hyn, efe a ddangosodd idd- un y maent yn cyttuno. Os tyftiolaeth dynion yr ydym yn ei dderbyn, y mae tyftio- laeth Duw yn fwy : canys hyn yw tyftiolaeth Duw, yr hon a dystiolaethodd efe am ei Fab. Yr hwn fydd yn credu ym Mab Duw, fydd ggando y dystiolaeth ynddo

na chredodd y dystiolaeth a dystiolaethodd Duw am ei Fab. A hon yw'r dystio- laeth ; Roddi o Dduw i ni fywyd tragywyddol ; a'r byw- yd hwn fydd yn ei Fab et. Yr hwn y mae y Mab gan- ddo, y mae y bywyd gan- ddo ; a'r hwn nid yw gan- ddo Fab Duw, nid oes gan- ddo fywyd.

Yr Efengyl. S. Ioan xx. 19.

YNA, a hi yn hwyr, y dydd cyntaf hwnnw o'r wythnos, a'r drysau yn gauad lle yr oedd y disgybl- ion wedi ymgasglu ynghyd ion wedi ymgasglu ynghyd i chwi. Yna y dywedodd yr Iesu wrthynt drachefn, Tangnefedd i chwi : megis y danfonodd y Tad fi, yr wyf finnau yn eich danfon Ac wedi iddo ddy- wedyd

Yr ail Sail ar ol y Pasg.

wedyd hyn, efe a anadlodd arnynt, ac a ddywedodd wrthynt, Derbyniwch yr Yspryd Glan. Pwy bynnag y maddeuoch eu pechodau, maddeuir iddynt; a'r eiddo pwy bynnag a attalioch, hwy a attaliwyd.

Yr ail Sul ar ol y Pasg.

Y COLECT.

HOllalluog Dduw, yr hwn a roddaiſt dy un Mab i ni yn aberth dros bechod, ac hefyd yn eſampl o fuchedd dduwiol; Lyro i ni ras, fel y gallom byth yn ddiolchgar dderbyn ei an-nhraethol leſad ef; ac hefyd beunydd ymroi i ganlyn ben-digedig lwybrau ei wir lanaf fuchedd ef, trwy yr un Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. 1 S. Pedr ii. 19.

HYN fydd rafol, os yw neb o herwydd cydwybod i Dduw yn dwyn, tristwch, gan ddioddef ar gam. Oblegyd pa glod yw, os pan bechoch, a chael eich cernodio, y byddwch dda eich amynedd? eithr os a chwi yn gwneuthur yn dda,

ac yn dioddef, y byddwch dda eich amynedd, hyn fydd rafol ger bron Duw. Canys i hyn y'ch galwyd helyd; oblegyd Crist ynau a ddi-oddefodd trofom ni, gan adael i ni eſampl, fel y can-lynechei ol ef: Yr hwn ni wnaeth bechod, ac ni chaed twyll yn ei enau: yr hwn pan ddifenwyd, ni ddifenw-odd drachefn; pan ddi-oddefodd, ni fygythiodd; eithr rhoddodd ar y neb fydd yn barnu yn gyfiawn: yr hwn ei hun a ddug ein pe- chodau ni yn ei gorph ar y pren, fel, gwedi ein marwi bechodau, y byddem byw i gyfiawnder; trwy gleisiau yr hwn yr iachawyd chwi: Canys yr oeddych megis defaid yn myned ar gylei-liorn; eithr yn awr chwi a ddychwelwyd at Fugail ac Esgob eich eneidiau.

Yr Eſengyl. S. Ioan x. 11.

CRIST a ddywedodd, Myfi yw'r bugail da: y bugail da fydd yn rhoddi ei einioes dros y defaid. Eithr y gwas cyſlog, a'r hwn nid yw fugail, yr hwn nid eiddo y defaid, fydd yn gweled y blaidd yn dyfod, ac yn gadael y defaid, ac yn ffoi; a'r blaidd

Y trydydd Sul ar ol y Pasg.

blaidd fydd yn eu hyfsglyfio unrhyw, trwy ein Har-
hwy, ac yn tartu'r defaid. glwydd Iesu Grist. Amen.
Y mae'r gwas cyflog yn ffoi,
oblegyd mai gwas cyflog yw,
ac nid oes ofal arno am y
defaid. Myfi yw'r bugail
dâ; ac a adwaen yr eiddof
fi, ac a'm hadwaenir gan yr
eiddof fi. Fel yr edwyn y
Tad fyfi, felly yr adwaen
innau y Tad: ac yr ydwyf
yn rhoddi fy einioes dros y
defaid. A defaid eraill fy
genyf, y rhai nid ynt o'r
gorlan hon: y rhai hynny
hefyd fy raid i mi eu cyrchu;
a'm llais i a wrandawant;
a bydd un gorlan, ac un
bugail.

Y trydydd Sul ar ol y Pasg.

Y COLLECT.

HOllalluog Dduw, yr
hwn wyt yn dangos
i'r sawl sy ar gyfeiliorn,
lewyrch dy wirionedd, er
eudwyn i ffordd cyfiawnder;
Caniatta i bawb a dderbynier
i gymdeithas Crefydd Grist,
allu o konynt ymogelyd y
cyfryw bethau a'r y fydd
wrthwyneb i'w proffes, a
chanlyn y sawl bethau oll
a'r a fyddo yn cyttuno a'r

Yr Epistol. i S. Pedr ii. 11.

ANwylid, yr wyf yn at-
tolwg i chwi, megis
dieithriaid a phererinion, ym-
gedwch oddiwrth chwant-
au cnawdol, y rhai sy yn
rhyfela yn erbyn yr enaid;
gan fod â'ch ymarweddiad
yn oneft ym mylg y Ce-
nhedloedd; fel, lle maent yn
eich goganu megis drwg-
weithredwyr, y gallont, o
herwydd eich gweithred-
oedd da a welant, ogoneddu
Duw yn nydd yr ymweliad.
Ymddarostyngwch oblegyd
hyn i bob dynol ordinhad, o
herwydd yr Arglwydd: pa
un bynnag ai i'r brenhin,
megis goruchaf; ai i'r llyw-
iawdwyr, megis tiwyddo ef
wedi eu danfon, er dial ar y
drwg-weithredwyr, a mawl
i'r gweithredwyr da. Canys
felly y mae ewyllys Duw,
fod i chwi, trwy wneuthur
daioni, olfegu anwybodaeth
dynion ffalon: megis yn
rhyddion, ac nid â rhyddid
genych megis cochl malais;
eithr fel gwasanaethwyr
Duw. Perchwch bawb.
Cerwch

Y pedwerydd Sul ar ol y Pasg.

Cerwch y brawdoliaeth. Otnwch Dduw. Anrhyddeddwch y brenhin.

Yr Efengyl. S. Ioan xvi. 16.

YR Iesu a ddywedodd wrth ei ddisgyblion, Ychydig ennyd, ac ni'm gwelwch; a thrachefn, ychydig ennyd, a chwi a'm gwelwch: am ly mod yn myned at y Tad. Am hynny y dywedodd rhai o'i ddisgyblion wrth eu gilydd, Beth yw hyn y mae ete yn ei ddywedyd wrthym, Ychydig ennyd, ac ni'm gwelwch; a thrachefn, ychydig ennyd, a chwi a'm gwelwch; ac, Am ly mod yn myned at y Tad? Am hynny hwy a ddywedasant, Beth yw hyn y mae ete yn ei ddywedyd, Ychydig ennyd? ni wyddom ni beth y mae ete yn ei ddywedyd. Yna y gwybu'r Iesu eu bod hwy yn ewyllysio gofym iddo; ac a ddywedodd wrthynt, Ai ymofyn yr ydych a'ch gilydd am hyn, oblegyd i mi ddywedyd, Ychydig ennyd, ac ni'm gwelwch; a thrachefn, ychydig ennyd, a chwi a'm gwelwch? Yn wir, yn wir, meddaf i chwi. Chwi a glwydd. Amen.

wylwch, ac a alerwch; a'r byd a lawenycha: eithr cnwi a fyddwch drifftion, ond eich tristwch a droir yn llawenydd. Gwraig with elgor lydd mewn tristwch, am ddylod ei haw'r: eithr wedi geni y plentyn, nid yw hi yn coho ei gofid mwyach, gan lawenydd geni dyn i'r byd. A chwithau am hynny ydych yr awr hon mewn tristwch: eithr mi a ymwelaf â chwi drachefn; a'ch calon a lawenycha, a'ch llawenydd mi ddwg neb oddi atnoch.

Y pedwerydd Sul ar ol y Pasg

Y COLECT.

HOllalluog Duw, yr hwn yn unig biau llywodraethu arfreolus chwantau a gwyntau dymon pechaduras; Caniatte i th bobl, fod iddynt garu yr hyn yr wyt yn ei orchymyn, a deisyfysu yr hyn yr wyt yn ei aadaw; fel, ym mhilith amrafael ac aml daamweinau'r byd, y gallon calonau gwbl aros yno lle y mae gwir lawenydd i w gaffael, i w y Iesu Grist ein Harmeddaf i chwi. Chwi a glwydd. Amen. Yr

Yr Epistol. S. Iago i. 17.

POB rhoddiad daionus, a phob rhodd berffaith, oddi uchod y mae, yn disgyn oddiwrth Dad y goleuni, gyd â'r hwn nid oes gytnewidiad, na chysgod troedigaeth. O'i wir ewyllys yr ynnillodd efe nyni, trwy air y gwirionedd, fel y byddem ryw flaen ffrwyth o'i greaduriaid ef. O achos hyn, fy mrodyr anwyl, bydded pob dyn elgud i wrando, diog i lasaru, diog i ddigofaint: canys digofaint gwr nid yw yn cyflawni cyfiawnder Duw. O herwydd pahan, rhoddwch heibio bob budreddi, a helaethrwydd malais; a thrwy addfwynder derbyniwch yr impiedig air, yr hwn a ddichon gadw eich eneidiau.

Yr Efengyl. S. Ioan xvi. 5.

YR Iesu a ddywedodd wrth ei ddisgyblion, Yn awr yr wyf yn myned at yr hwn a'm hanfonodd; ac nid yw neb o honoch yn gofyn i mi, I ba le yr wyt ti yn myned? eithr am i mi ddywedyd y pethau hyn i chwi, tristwch a lanwodd

eich calon. Ond yr wyf fi yn dywedyd gwirionedd i chwi; Buddiol yw i chwi fy myned i ymaith: canys onid af fi, ni ddaw y Diddanydd atoch; eithr os mi a af, mi a'i hanfonaf ef atoch. A phan ddel, efe a argyodda'r byd o bechod, ac o gyfiawnder, ac o farn: o bechod, am nad ydynt yn credu ynot fi; o gyfiawnder, am fy mod yn myned at fy Nhaf, ac ni'm gwelwch i mwyach; o farn, oblegyd tywyflog y byd hwn a ffrwyd. Y mae genyf etto lawer o bethau i'w dywedyd i chwi, ond ni ellwch eu dwyn yr awr hon. Ond pan ddel ete, set Yspryd y gwirionedd, efe a'ch tywys chwi i bob gwirionedd; canys ni lasara o hono ei hun; ond pa bethau bynnag a glywo, a lasara efe, a'r pethau fy i ddyfod a fynega efe i chwi. Efe a'm gogonedda i: canys efe a gymmer o'r eiddot, ac a'i mynoga i chwi. Yr holl bethau fy eiddo'r Tad, ydynt eiddot fi: o herwydd hyn y dywedais, mai o'r eiddot fi y cymmer, ac y mynoga i chwi.

Y pummed

Y pummed Sul ar ol y Pasg.

Y pummed Sul ar ol y Pasg.

Y COLECT.

O Arglwydd, oddiwrth ba
un y daw pob daioni;
Caniatta i ni, dy ufudd
weision, allu o honom, trwy
dy sanctaidd ysprydoliacth
di, feddul y pethau a fo
union; a thrwy dy amgel-
eddus dywyfogaeth eu
gwneuthur yn ddibennus,
trwy ein Harglwydd Iesu
Grist. Amen.

Yr Epistol. S. Iago i. 22.

BYddwch wneuthurwyr y
gair, ac nid gwrandaw-
r yn unig. gan eich twy-
llo eich hunain. Oblegyd
ys yw neb yn wrandawr y
gair, ac heb fod yn wneu-
thurwr, y mae hwn yn
lebyg i wr yn edrych ei wy-
nebpryd naturiol mewn
edrych. Canys efe a'i he-
drysodd ei hun, ac a aeth
ymaith, ac yn y man efe a
nghofiodd pa foth ydoedd.
Eithr yr hwn a edrych ar
berffaith gyfraith rhyddid,
ac a barhao ynddi; hwn,
heb fod yn wrandawr ang-
ofus, ond gwneuthurwr y
ceithred, efe a fydd ded-

wydd yn ei weithred. Os
yw neb yn eich mysg yn
cymmeryd arno fod yn
grefyddol, heb attal ei dafod,
ond twyllo ei galon ei hun;
ofer yw crefydd hwn. Cre-
fydd bur a dihalogedig ger
bron Duw a'r Tad, yw hyn;
Ymweled â'r ymdditaid a'r
gwragedd gweddwon yn eu
hadfyd, a'i gadw ei hun yn
ddifrycheulyd oddiwrth y
byd.

Yr Efengyl. S. Ioan xvi. 23.

YN wir, yn wir, meddaf
i chwi, Pa bethau byn-
nag a ofynoch i'r Tad yn fy
Enw, ete a'u rhydd i chwi.
Hyd yn hyn ni ofynafoch
ddim yn fy Enw i: gofyn-
wch, a chwi a gewch; fel
y byddo eich llawenydd yn
gyflawn. Y pethau hyn a
lafarais wrthych mewn dam-
hegion: eithr y mae yr awr
yn dyfod pan na lafarwyf
wrthych mewn damhegion
mwyach, eithr y mynegaf i
chwi yn eglur am y Tad.
Y dydd hwnnw y gofynwch
yn fy Enw: ac nid wyf yn
dywedyd i chwi, y gweddi-
af fi ar y Tad trosfod; canys
y Tad ei hun fydd yn eich
caru chwi, am i chwi fy
ngharu

Dydd Iou y Dyrchafael.

ngharn i, a chredu fy nyfod i allan oddiwrth Dduw. Mi a ddaethum allan oddiwrth y Tad, ac a ddaethum i'r byd: trachefn, yr wyf yn gadael y byd, ac yn myned at y Tad. Ei ddisgyblion a ddywedasant wrtho, Wele yr wyt ti yn awr yn dywedyd yn eglur, ac nid wyt yn dywedyd un ddammeg. Yn awr y gwyddom y gwyddost bob peth, ac nad rhaid it' ymotyn o neb â thi: with hyn yr ydym yn credu ddyfod o honot allan oddiwrth Dduw. Yr Iesu a'u haitebodd hwynt, A ydych chi yn awr yn credu? Wele, y mae'r awr yn dyfod, ac yr awr hon hi a daeth, y gwaferir chi bob un at yr eiddo, ac y gadewch fi yn unig: ac nid wyf yn unig, oblegyd y mae y Tad gyd â myfi. Y pethau hyn a ddywedais withych, felly caffech dangnefedd ynot. Yn y byd gorthrymder a gewch; eithr cymmerwch gysur, myfi a orchfygais y byd.

Dydd Iou y Dyrchafael.

Y COLECT.

C*Aniatta. ni a attolygwn i ti, Hollalluog Dduw,*

megis ac yr ym ni yn credu ddarfod i'th unig-anedig Fab ein Harglwydd Iesu Grist ddyrchafael i'r nefoedd; felly bod i ninnau a meddylfryd ein calon ym ddyrchafael yno, a thrigo yn wastadol gyd ag ef, yr hwn sy'n byw ac yn teyrnasu gyd â thi a'r Yspryd Glan, yn un Dduw, heb drangc na gorphen. Amen.

Yn lle yr Epistol. Act i. 1.

Y Traethawd cyntaf a wnaethum, O Theophilus, am yr holl bethau a ddechreuodd yr Iesu eu gwneuthur a'u dysgu hyd y dydd y derbyniwyd ef i fynu, wedi iddo trwy yr Yspryd Glan roddi gorchymynion i'r apostolion a etholasai. I'r rhai hefyd yr ymddangosodd efe yn fyw wedi iddo ddioddef, trwy lawer o arwyddion sicr, gan fod yn weledig iddynt tros ddeugain niwrnodd, a dywedyd y pethau a berthynent i deyrnas Dduw. Ac wedi ymgynnull gyd â hwynt, efe a orchymynodd iddynt, nad ymadawent o Jerusalem, eithr disgwyl am addewid y Tad, yr hwn, ab efe, a glywsioch genyf fi. Oblegyd Ioan yn ddiau a fedyddiodd â dwir;

Dydd Iou y Dyrchafael.

dwfr; ond chiwi a fedyddir
â'r Ysryd Glan cyn nem-
mawr o ddyddiau. Gan
hynny, wedi eu dyfod hwy
ynghyd, hwy a ofynafant
iddo, gan ddywedyd, Ar-
glwydd, ai'r pryd hwn y
rhoddi drachefn y frenhin-
iaeth i Iffrael? Ac efe a ddy-
wedodd wrthynt, Ni pher-
thyni chiwi wybod yr amfer-
oedd, na'r prydiau, y rhai a
osododd y Tad yn ei feddiant
ei hun. Eithr chiwi a dder-
byniwch neuth yr Ysryd
Glan, wedi y delo efe arnoch;
ac a fyddwch dystion i mi
yn Jerufalem, ac yn holl
Judea, a Samaria, ac hyd
eithaf y ddaear. Ac wedi
iddo ddywedyd y pethau
hyn, a hwynt-hwy yn
edrych, efe a ddyrchafwyd
fynu; a chwmmwl a'i
terbyniodd et allan o'u
olwg hwynt. Ac fel yr
eddynt yn edrych yn ddyfal
u a'r nef, ac efe yn myned
fynu, wele, dau wr a safodd
erllaw iddynt mewn gwisg
ven; y rhai hefyd a ddy-
wedafant, Chwi wyr o Ga-
lelea, pahan y sefchwch yn
edrych tu a'r nef? Yr Iesu
hwn, yr hwn a gymmerwyd
fynu oddi wrthyh i'r nef,

a ddaw telly yn yr un modd
ac y gwelfoch ef y myned
i'r nef.

Yr Efengyl. S. Marc xvi 14.

YR Iesu a ymddangosodd
i'r un ar ddeg, a hwynt
yn eistedd i fwyta; ac a
ddannododd iddynt eu
hangbrediniaeth a'u calon-
galewch, am na chredafent
y rhai a'i gwelfent ef wedi
adgyfodi. Ac efe a ddywed-
odd wrthynt, Ewch i'r holl
fyd, a phregethwch yr elen-
gyl i bob creadur. Y neb
a gredo, ac a fedyddier, a
fydd cadwedig; eithr y neb
ni chredo, a gondemnir.
A'r arwyddion hyn a gan-
lynant y rhai a gredant: Yn
ty Enw i y bwriant allan
gythreuliaid; ac â thafodau
newyddion y llafarant;
feirph a godant ymaith; ac
os yfant ddim marwol, ni
wna iddvnt ddim niweid;
ar y clesion y rhoddant eu
dwylaw, a hwy a fyddant
iach. Ac telly yr Arglwydd,
wedi llafaru wrthynt, a gym-
merwyd i fynu i'r nef, ac a
eisteddodd ar ddeheulaw
Dduw. A hwythau a aeth-
ant allan, ac a bregethaf-
ant ym mhob man, a'r Ar-
glwydd

Y Sul ar ol Dydd y Dyrchafael.

glwydd yn cyd-weithio, ac yn cadarnhau'r gair trwy arwyddion y rhai oedd yn canlyn.

Y Sul ar ol Dydd y Dyrchafael.

Y COLECT.

O Dduw, Brenhin y gogoniant, yr hwn a ddyrchefaist dy un Mab Iesu Grist â mawr oruchafiaeth i th deyrnas yn y nesoedd; Attolwg i ti, na ad ni yn anniddan; eithr danfon i ni dy Yspryd Glan i'n diddanu, a dyrcha ni i'r un fan lle yr aeth ein Iachawdwr Crist o'r blaen; yr hwn sydd yn byw ac yn teyrnasu gyd a thi a'r Yspryd Glan, yn un Dduw, heb drangc na gorphen. Amen.

Yr Epistol. 1S. Pedr iv. 7.

DIwedd pob peth a nesoedd; am hynny byddwch sofr, a gwyliadwrus i weddiau. Eithr, o flaen pob peth, bydded genych gariad halaeth tu ag at eich gilydd: canys cariad a guddia liaws o bechodau. Byddwch lettaugur y naill i'r llall heb rwnnach. Pob un, megis

y derbyniodd rodd, cyfrenwch â'ch gilydd, fel daionus oruchwylwyr amryw ras Duw. Os llafaru a wna neb, llafared megis geiriau Duw; os gwini y mae neb, gwnaed megis o'r gallu y mae Duw yn ei roddi; fel ym mhob peth y gogonedder Duw trwy Iesu Grist; i'r hwn y byddo'r gogoniant a'r gallu yn oes oesoedd. Amen.

Yr Efengyl. S. Ioan xv. 26. a Rhai o'r xvi. Bennod.

PAN ddel y Diddanydd, yr hwn a anfonaf i chwi oddiwrth y Tad (sef Yspryd y gwirionedd, yr hwn lydd yn deilliaw oddiwrth y Tad) efe a dystiolaetha am danafsi. A chwithau helyd a dystiolaethwch, gan eich bod o'r dechreuad gyd â mi, Y pethau hyn a ddywedais i chwi, fel na rwystrer chi. Hwylwch a'ch bwriant chi allan o'r synagogau: ac y mae'r awr yn dyfod, y tybia pwy bynnag a'ch lladdo, ei fod yn gwneuthur gwafan aeth i Dduw. A'r pethau hyn a wnant i chwi, oblegyd nad adnabuant y Tad, na myfi. Eithr y pethau hyn a ddywedais i chwi, fel pan

Y Sulgwyn.

ddel yr awr, y cofioch bob un, o honynt. A hwy hwynt, ddarfod i mi ddywedyd i chwi.

Y Sulgwyn.

Y COLECT.

DUW, yr hwn ar gyfenw i'r amſer yma a ddyfaist galonnau dy ffyddlonion. gan anfon iddynt lewyrch dy Lan Yſpryd; Caniatta i nyni, trwy yr unrhyw Yſpryd, ddeall yr iawn farn ym mhob peth, a byth lawenychu yn ei wynfydedig ddiddanwch ef, trwy rygfyddau Iesu Grist ein Iachawdwyr; yr hwn fydd yn byw ac yn teyrnasu gyd â thi, yn undeb yr unrhyw Yſpryd, yn un Duw, heb drangc na gorphen. Amen.

Yn lle yr Epistol. A&. ii. 1.

WE D I dyfod dydd y Pentecost, yr oedd-ynt hwy oll yn gyttun yn yr un lle. Ac yn ddisymmwrth y daeth lwn o'r nef, megis gwynt nerthrol yn rhuthro, ac a lanwodd yr holl dŷ lle yr oedd-ynt yn eistedd. Ac ymddangosodd iddynt da-fodau gwahanedig, megis o dan, ac efe a eisteddodd ar

oll a lanwyd â'r Yſpryd Glan, ac a ddechreuasant lafaru a thafodau eraill, megis y rhoddes yr Yſpryd iddynt ymadrodd. Ac yr oedd yn trigo yn Jerufalem, Iuddewon, gwyr bucheddol o bob cenedl dan y nef. Ac wedi myned y gair o hyn, daeth y lliaws ynghyd, ac a drallodwyd, o herwydd bod pob un yn eu clywed hwy yn llafaru yn ei iaith ei hun. Synnodd hwyd ar bawb, a rhytedlu a wnaethant, gan ddywedyd wrth eu gilydd, Wele, onid Galileaid yw y rhai hyn oll fy yn llafaru? a pha fodd yr ydym ni yn eu clywed hwynt bob un yn ein iaith ein hun yn yr hon y'n ganed ni? Parthiaid, a Mediaid, ac Elamitiaid, a thrigolion Mesopotamia, a Judea, a Chappadocia, Pontus ac Asia, Phrygia a Phamphylia, yr Aipht, a pharthau Libya yr hon fydd ger llaw Cyrene, a dieithriaid o Rufeinwyr, Iuddewon a Phroselytiaid, Cretiaid ac Arabiaid; yr ydym ni yn eu clywed hwynt yn llafaru yn ein iaith ni lawrion weithredoedd Duw.

Yr

Yr Efengyl. S. Ioan xiv. 15.

YR Iesu a ddywedodd wrth ei ddisgyblion, O cherwch fi, celwch fy nghorchymyuion. A mi a weddiaf ar y Tad, ac efe a rydd i chwi Ddiddanydd arall, fel yr arhofo gyd â chwi yn dragywyddol; Yspryd y gwirionedd, yr hwn ni ddichon y byd ei dderbyn, am nad yw yn ei weled, nac yn ei adnabod ef; ond chwi a'i hadwaenoch ef; o herwydd y mae yn aros gyd â chwi, ac yn och y bydd efe. Ni's gadawaf chwi yn ymddifaid: mi a ddeuaf atoch chi. Etto ennyd bach, a'r byd ni'm gwel mwy; eithr chwi a'm gwelwch: canys byw wyf fi, a byw fyddwch chiwithau hefyd. Y dydd hwnnw y gwbyddwch fy mod i yn fy Nhad, a chwithau ynof fi, a minnau yn och chiwithau. Yr hwn fydd â'm gorchyminion i ganddo, ac yn eu cadw hwynt, efe yw'r hwn fydd yn fy ngharu i: a'r hwn fydd yn fy ngharu i, a gerir gan fy Nhad; a minnau a'u caraf ef, ac a'm hegluraf fy hun iddo. Dywedodd Judas wrtho (nid yr Iscariot) Ar-

glwydd, pa beth yw'r achos yr wyt ar fedr dy eglurhau dy hun i ni, ac nid i'r byd? Yr Iesu a atebodd ac a ddywedodd wrtho, Os câr neb fi, efe a geidw fy ngair: a'm Tad a'i câr yntau; a ny mi a ddeuwn atto, ac a wnawn ein trigfa gyd ag ef. Yr hwn nid yw yn fy ngharu i, nid yw yn cadw fy ngeiriau: a'r gair yr ydych yn ei glywed, nid eiddo fi ydyw: ond eiddio y Tad a'm hanfonodd i. Y pethau hyn a ddywedais wrthyich, a mi yn aros gyd â chwi. Eithr y Diddanydd, yr Yspryd Glan, yr hwn a enlyn y Tad yn fy Enwi, efe a ddyfsg i chwi yr holl bethau, ac a ddwg ar gos i chwi yr holl bethau a ddywedais i chwi. Yr wyf yn gadael i chwi dangnosedd; fy nhangnosedd yr dywf yn ei rhoddi i chwi: nid fel y mae y byd yn rhoddi, yr wyf fi yn rhoddi i chwi. Na thralloder eich calon, ac nac ofned. Clywloch fel y dywedais wrthyich, Yr wyf yn myned ymaith, ac mi a ddeuaf atoch. Pe carech fi, chwi a lawenhaech, am i mi ddywedyd. Yr wyf yn myned at y Tad: canys y mae

Dydd Llun Sulgwyn

Y mae fy Nhad yn fwy na neb fydd yn ei ofni ef, ac myfi. Ac yr awr hon y dydd yn gweithredu cyfiwnder, wedais i chwi cyn ei ddyfod fydd gymmeradwy ganddo fel pan ddel, y credoch ef. Y gair yr hwn a anfon- Nid ymddiddanaf â chwi odd Duw i blant Israel, gan nemmawr bellach: canys bregethu tangnefedd trwy tywyflog y byd hwn fydd yn Iesu Grist (efe yw Argi- dyfod, ac nid oes iddo ddim wydd pawb oll) chwydchi yn of fi. Ond fel y gwypo'r a wyddoch y gair a fu yn byd fy fod i yn caru y Tad; holl Judea, gan ddechreu ac megis y gorohymynodd y o Gailez, wedi y bedydd a Tad i mi, felly yr wyf yn bregethodd Ioan: Y modd gwneuthur. yr enneiniodd Duw Iesu o Nazareth a'r Yspryd Glan, ac a nerth; yr hwn a gerdd- odd o amgylch gan wneuth- ur daioni, ac iachau pawb a'r oedd wedi eu gorthiym- mu gan ddiawl: oblegyd yr oedd Duw gyd ag ef. A ninnau ydym dyllion o'r pethau oll a wnaeth efe, yngwlad yr Iuddewon, ac yn Jerusalem; yr hwn a laddasant, ac a groes-hoel- iasant, at bren: hwn a gy- fododd Duw y trydydd dydd, ac a'i rhuddes ef i'w wneuthur yn amlwg; nid i'r bobl oll, eithr i'r tyllion etholedig, o'r blaen gan Dduw: sef i ni, y rhai a fwytafom ac ytafom gyd ag ef wedi ei adgylodi ef o feirw. Ac efe a orchymy- nodd i ni bregethu i'r bobl, a thystiolaethu, mai efe neb; ond ym mob cenedl, y yw'r hwn a ordeiniwyd gan

Dydd Llun Sulgwyn.

Y COLECT,

DUW, yr hwn ar gyfenw i'r amser yma a ddyfogaist galonnau dy ffyddlonion, gan anfon iddynt lewyrch dy Lan Yspryd; Caniatia i nyni, trwy yr unrhyw Yspryd, ddeall yr iawn farn ym mhob peth, a byth, lawenychu yn ei wynfyde- dig ddiddanwch ef, trwy rygl- yddau Iesu Grist ein Iachawdwr; yr hwn fydd yn byw ac yn teyrnasu gyd â thi, yn undeb yr unrhyw Yspryd, yn un Duw, heb drange na gorphen. Amen.

Yn lle yr Epistol. Act. x. 34.

PEDR a agorodd ei enau, ac a ddywedodd, Yr wyf yn feirw. Ac efe a orchymy- deall mewn gwirionedd, nad, nodd i ni bregethu i'r bobl, ydyw Duw dderbyniwr wy- a thystiolaethu, mai efe neb; ond ym mob cenedl, y yw'r hwn a ordeiniwyd gan

L
Dduw

Dydd Mawrth Sulgwyn.

Dduw yn Farnwr byw. a ond tel yr achubid y byd
meirw. I hwn y mae'r holl trwyddo ef. Yr hwn sydd
brophwydi yn dwyn tyftiol. yn credu yndd oes, ni ddemn-
aeth, y derbyn pawb a gredo ir: eithr yr hwn nid yw
yndd o ef, faddeuant pecho- yn credu, a ddamniwyd ei-
dau, drwy ei Enw ef. A soes; o herwydd na chred-
Phedr etto yn llafaru y geir- odd yn Enw unig-anedig
iau hyn, syrthiodd yr Y- Fab Duw. A hon yw'r
yspryd Glan ar bawb a oedd ddamnedigaeth; Ddytodd
yn clywed y gair, A'r rhai goleuni i'r byd, a charu o
o'r enwaediad a oeddynt yn ddynion y tywyllwch yn
credu, cynnifer ac a ddaeth- fwy nâ'r goleuni; canys yr
ant gyd â Phedr, a synnas- oedd eu gweithredoedd hwy
ant, am dywallt dawn yr yn ddrwg. O herwydd pob
Yspryd Glan ar y Cenhedl- un a'r fydd yn gwneuthur
oedd hwyd. Canys yr oedd- drwg, fydd yn casau y goleu-
ynt yn eu clywed hwy yn ni: ac nid yw yn dyfod i'r
llafaru â thafodau, ac yn goleuni, fel nad argyoedder
mawrygu Duw. Yna yr ei weithredoedd ef. Ond yr
atbodd Pedr, A all neb hwn sydd yn gwneuthur
luddias dwfr, fel na fedydd- gwirionedd, fydd yn dyfod
ier y rhai hyn, y rhai a dder- i'r goleuni, fel yr eglurhaer
byniasant yr Yspryd Glan ei wiethredoedd ef, mai ya
fel ninnau? Ac afe a orchy- Nuw y gwnaed hwynt.
mynodd eu bedyddio hwynt
yn Enw yr Arglwydd. Yna
y deifysiasant arno aros tros
ennyd o ddyddiau.

Dydd Mawrth Sulgwyn.

Y COLLECT.

Yr Efyngyl. S. Ioan iii. 16. **D**UW, yr hwn ar gyfenw
i'r amser yma a ddyg-
FElly y carodd Duw y byd, aist galonnau dy ffyddlonion,
fel y rhoddodd efe ei gan anfon iddynt lewyrch dy
unig-anedig Fab, fel na Lan Yspryd; Caniatia i nyny
choller pwy bynnag a gredo trwy yr unrhyw Yspryd, ddeall
yndd o ef, ond cassael o hono yr iawn farn ym mhob peth, a
fywyd tragywyddol. Oble- byth lawenycku yn ei wynfy-
gyd ni ddanfonodd Duw ei dedig ddiddanwch ef, trwy
fab i'r byd i ddamnio'r byd, ryg lyddau Iesu Grist ein Iach-
awdw r;

Sul y Drindod.

adur; yr hwn fydd yn byw ac yn teyrnasu gyd â thi. yn undeb yr unrhyw Yspryd, yn un Duw, heb arange na gorphen. Amen.

Y lle yr Epistol: Act. viii. 14.

PAN glybu yr apostolion yn Jerusaleam, dderbyn o Samaria air Duw, hwy a anfonasant atynt Pedr ac Ioan; yrhai, wedi eu dysod i wared a weddiasant drostynt, ar iddynt dderbyn yr Yspryd Glan. (Canys etto nid oedd efe wedi syrthio ar neb o honynt: ond yr oeddynt yn unigwedi eu bedyddio yr Enw yr Aglwydd Iesu) Yna hwy a ddodasant eu dwylaw arnynt, a hwy a dderbyn- iasant yr Yspryd Glan.

Yr Efengyl. S. Ioan x. 1.

YN wir, yn wir, meddaf i chwi, Yr hwn nid yw yn myned i mewn trwy'r drws i gorla y defaid, eithr fydd yn dringo ffordd arall, lleidr ac yspeiliwr yw. Ond yr hwn fydd yn myned i mewn trwy'r drws, bŷgail y defaid ydyw. I hwn y mae y drylor yn agoryd, ac y mae y defaid yn gwrando ar ei lais ei; ac y mae efe yn galw ei ddefaid ei hun erbyn eu hennw, ac yn eu harwain hwy allan. Ac wedi iddo

yrro allan ei ddefaid ei hun, y mae efe yn myned o'n blaen hwy; a'r defaid fydd yn ei ganlyn ef: oblegyd y maent yn adnabod ei lais ef. Ond y dieithr ni's canlynant, eithr ffoant oddi wrtho: oblegyd nad adwaenant lais dieithriaid. Y ddamneg hon a ddywedodd yr Iesu wrthynt: ond hwy ni wybuant pa bethau ydoedd y rhai yr oedd efe yn eu llafaru wrthynt. Am hynny yr Iesu a ddywedodd wrthynt dra- chesfn, Yn wir, yn wir, weddaf i chwi, Myfi yw drws y defaid, Cynnifer oll ac a ddaethant o'm blaen i, lladron ac yspeilwyr ynt; eithr ni wrandawodd y defaid arnynt. Myfi yw y drws: os â neb i mewn drwot fi, efe a fydd cadwedig; ac efe a â i mewn ac allan, ac a gaiff borsfa. Nid yw lleidr yn dytod ond i ladratta, ac i ladd, ac i ddilrywio: myfi a ddaethum fel y caent fywyd, ac y caent ef yn helaethach.

Sul y Drindod.

Y COLLECT.

HOllalluog a thraggwyddol Dduw, yr hwn a roddais i ni dy weision
rat,

res; gan gyffesu ac addef y yn eistedd wedi eu gwiffo
wir ffydd; i adnabod gogoni- mewn dillad gwynion; ac
ant y dragywyddol Drindod, yr oedd ganddynt ar eu pen-
ac yn nerth y Duwiol Fawredd nau goronau aur. Ac yr oedd
i addoli'r Undod; Nyni a yn dyfod allan o'r orseddfai,
attolygün i ti, fod i ni, trwy nge sellt, a tharanau, a lleifi-
gadernid y ffydd hon, gael au. Ac yr oedd saith o lam-
byth ein hymddiffyn oddiwrth pau tan yn llosgi ger bron
bob gwrthwyneb; yr hwn wyl yr orseddfaingc, y rhai yw
yn byw ac yn teyrnasu yn un saith Yspryd Duw. Ac o
Duw, byth heb ddiwedd. Ilaen yr orseddfaingc yr yd-
Amen.

Yn lle yr Epistol. Dat. iv. 1.

AR ol y pethau hyn yr yr orseddfaingc, yr oedd pe-
edrychais; ac wele, dwar anifail yn llawn o lyga-
ddrws wedi ei agoryd yn y id o'r tu blaen ac o'r tu ol-
nef: a'r llais cyntaf a glyw- A'r anifail cyntaf oedd debyg
ais, oedd fel llais udgorn yn i lew, a'r ail anifail yn de-
ymddiddan a mi; gan ddy- byg i lo, a'r trydydd anifail
wedyd, Dring i fynu yma, oedd ganddo wyneb fel dyn,
a mi a ddangosaf i ti y pethau a'r pedwerydd anifail oedd
fy raid eu bod ar ol hyn. Ac debyg i eryr yn ehedeg. A'r
yn y man yr oeddwn yn yr pedwar anifail oedd gandd-
Yspryd: ac wele, yr oedd ynt, bob un o honynt, chwech
gorfeddfaingc wedi ei gosod o adenydd o'u hamgylch,
yn y nef, ac un yn eistedd ac yr oeddynt oddi fewn yn
ar yr orseddfaingc. A'r hwn llawn llygaid: ac nid oedd
oeddyn eistedd, oeddyn deb- ynt yn gorphwys ddydd a
yg yr olwg arno i faen jaspis nos, gan ddywedyd, Sanct;
a fardin: ac yr oedd enfys o sanct, sanct, Arglwydd
amgylch yr orseddfaingc, yn Dduw Hollalluog, yr hwn
debyg yr olwg arno i smarag- oedd, a'r hwn fydd, a'r hwn
dus. Ac ynghylch yr orsedd- fydd i ddyfod. A phan
faingc yr oedd pedair gor- fyddo'r anifeiliaid yn rhoddi
seddfaingc ar hugain; ac ar gogoniant, ac anrhydedd, a
y gorfeddfeingciau y gwelais diolch, i'r hwn oedd yn
bedwar henuriad ar hugain eistedd ar yr orseddfaingc,
yr

Yr hwn fydd yn byw yn oes oesoedd, y mae y pedwar henuriad ar hugain yn fyrrhio ger bron yr hwn oedd yn eistedd ar yr orseddfaingc, ac yn addoli yr hwn fydd yn byw yn oes oesoedd, ac yn bwrw eu coronau ger bron yr orseddfaingc, gan ddywedyd, Teilwng wyt, O Arglwydd, idderbyn gogoniant, ac anrhydedd, a gallu: canys ti a greaist bob peth, ac o herwydd dy ewyllys di y maent, ac y ciewyd hwynt.

Yr Efyngyl. S. Ioan iii, 1.

YR oedd dyn o'r Phariseid, a'i enw Nicodemus, pennaeth yr Iuddewon. Hwn addaeth at yr Iesu liw nos, ac a ddywedodd wrtho, Rabbi, nyni a wyddom mai dyfsgawdwr ydwyd ti wedi dyfod oddiwrth Dduw: canys ni allai neb wneuthur y gwyrthiau hyn yr wyt ti yn eu gwneuthur, oni bai fod Duw gyd ag ef. Iesu a atebodd ac a ddywedodd wrtho, Yn wir, yn wir, meddaf i ti, Oddieithr geni dyn drachetn, ni ddichon ete weled teyrnas Dduw. Nicodemus a ddywedodd wrtho, Po fodd y dichon dyn ei eni

ac efe yn hen? a ddichon efe fyned i groth ei fam eilwaith, a'i eni? Iesu a atebodd ac a ddywedodd, Yn wir, yn wir, meddaf i ti, Oddieithr geni dyn o ddwfr ac o'r Yspryd, niddichon efe fyned i mewn i deyrnas Dduw. Yr hyn a aned o'r cnawd, fydd gnawd; a'r hyn a aned o'r Yspryd, fydd yspryd. Na rlydda ddywed, d o honof fi wrthy, Y mae yn rhaid eich geni chwi drachetn. Y mae'r gwynt yn chwythu lle y mynno; a thi a glywi ei swnef, ond ni wyddost o ba le y mae yn dyfod, nac i ba le y mae yn myned: felly y mae pob un a'r a aned o'r Yspryd. Nicodemus a atebodd ac a ddywedodd wrtho, Pa fodd y dichon y pethau hyn fod? Iesu a atebodd ac a ddywedodd wrtho, A wyt ti yn ddyfsgawdwr yn Israel, ac ni wyddost y Pethau hyn? Yn wir, yn wir, meddaf i ti, mai yr hyn a wyddom yr ydym yn ei lasarn, a'r hyn a wellsom yr ydym yn ei ddiolaethu; a'n tyfolaeth ni nid ydych yn ei derbyn. Os dywedais i chwi bethau daearol, a chwithau nid ydych yn credu; pa fodd, os dywedaf i chwi bethau nefol, y credwch? Ac ni esgynodd neb

Y Sul cyntaf gwedi'r Drindod.

neb i'r nef, oddieithr yr hwn
ddisgynodd o'r nef; sef
Mab y dyn, yr hwn fydd yn
ynef. Ac megis y dyrchaf-
odd Moses, y farph yn y
diffeithwch, olly y mae yn
rhaid dyrchafu Mab y dyn;
fe na choller pwy bynnag a
gredo ynddo ef, ond caffael
o hono fywyd tragywyddol.

Y Sul cyntaf gwedi'r Drindod.

Y COLECT.

O Dduw, yr hwn wyt wir
nerth i bawb oll a'r y
sy'n ymddiried ynt; Yn
drugarog derbyn ein gwedd-
iau, a chan na allwn o ran
gwendid ein marwol anian,
wneuthur dim da hebod ti,
caniatia i ni gymmorth dy
raf; fel y bo i ni, gan gadw
dy orchymynion, ryngu bodd
i ti ar ewyllys a gweithred.
trwy Iesu Grist ein Har-
glwydd. Amen.

Yr Epistol. 1 S. Ioan iv. 7.

ANwylyd, carwn ein gi-
lydd: oblegyd cariad, o
Dduw y mae; a phob un
a'r lydd yn caru, o Dduw y
ganwyd ef, ac y mae efe yn
adnabod Duw. Yr hwn nid
yw yn caru, nid adnabu
Dduw; oblegyd Duw, car-
iad yw. Yn hyn yr eglur-

wyd cariad Duw tu ag attom
ni, oblegyd danfon o Dduw
ei unig-anedig Fab i'r byd,
fel y byddem fyw trwyddo
ef. Yn hyn y mae cariad;
nid am i ni garu Duw, ond
am iddo ef ein caru ni, ac
anfon ei Fab i fod yn iawn
dros ein pechodau. An-
wylyd, os felly y carodd
Duw ni. ninnau hefyd a
ddylem garu ein gilydd. Ni
welodd neb Dduw erioed.
Os carwn ni ein gilydd y
mae Duw yn trigo ynom, ac
y mae ei gariad ei yn berffaith
ynom. Wrth hyn y gwydd-
om ein bod yn trigo ynddo
ef, ac yntau ynom ninnau,
am ddarfod iddo reddi i ni
o'i Yspryd. A ninnau a
welsom, ac ydym yn tyfio-
laethu. ddarfod i'r Tad
ddanfon y Mab i fod yn
Iachawdwr i'r byd. Pwy
bynnag a gyffeso fod Iesu yn
Fab Duw, y mae Duw yn
aros ynddo ef, ac yntau yn
Nuw. A nyni a adnabuom,
ac a gredasom, y cariad sydd
gan Dduw tu ag attom ni.
Duw, cariad yw; a'r hwn
sydd yn aros mewn cariad,
sydd yn aros yn Nuw, a Duw
ynddo yntau. Yn hyn y
perffeithiwyd ein cariad ni,
fel y caffom hyder ddydd y
farn: oblegyd megis ac y
mae

Y Sul cyntaf gwedi'r Drindod,

mae efe, yr ydym, dinnau bu i'r cardottyn farw, a i
hefyd yn y byd hwn. Nid ddwyn gan yr angylion i
oes ofn mewn cariad, eithr fynwes Abraham: a'r go-
y mae perffaith gariad yn ludog hefyd a fu farw, ac a
bwrw allan ofn; oblegyd y gloddwyd. Ac yn uffern
mae i ofn boenedigaeth, efe a gododd ei olwg, ac efe
a'r hwn fydd yn ofni, n'i mewn poenau; ac a ganfu
pherffeithiwyd mewn ca- Abraham o herbell, a Laza-
iad. Yr ydym ni yn ei garu rus yn ei fynwes, Ac efe a
ef, am iddo ef yn gyntaf ein lefodd, ac a ddywedodd, O
caru ni. Os dywaid neb, dad Abraham, trugarha
Yr wyf yn caru Duw, ac ele wrthyf, a d'anson Lazarus i
ya casau ei frawd; cel- drochi pen ei fys mewn
wyddog yw: canys yr hwn dwfr, ac i oeri ly nhafod;
nid yw yn caru ei frawd yr canys fe a'm poenir yn y
hwn a welodd, pa lodd y fflam hon. Ac Abraham a
gall efe garu Duw yr hwn ddywedodd, Ha fab, coffa i
ni's gwelodd? A'r gorchy- ti dderbyn wynfyd yn dy
myn hwn fydd genym oddi fywyd, ac felly Lazarus ei
wrtho ef: Bod i'r hwn fydd adfyd; ac yn awr y diddenir
yn caru Duw, garu ei frawd ef, ac y poenir dithau. Ac
hefyd. heblaw hyn oll, rhyngom ni

Yr Efengyl. S. Luc xvi. 19.

YR oedd rhyw wr go- a chwithau y sicrhawyd
ludog, ac a wisgid â agendor mawr: fei na allo
phorphor a lliain main, ac y rhai a tynnent, dramwy
yr oedd yn cymmeryd byd oddi yma attoch chwi; na'r
dayn helaethwych beunydd rhai oddi yna, dramwy attom
Yr oedd hefyd ryw gardo- ni. Ac efe a ddywedodd,
tyn, a'i enw Lazarus, yr Yr wyf yn attolwg i ti, gan
hwn a fwrdd wrth ei borth hynny, O dad, ddanson o
ef yn gornwydlyd, ac yn honot ef i dy ty nhad; canys
chwenychu cael ei borthi y mae i mi bump o frodyr;
a'r briwsion a syrthiai oddiar fel y tyfiiolaetho iddwnt
fwrdd y gwr cyfoethog; ond hwy, rhag dytoli o honynt
y cwn a ddaethant ac a lyf- hwythau hefyd i'r lle poenus
asant ei gornwyddydd ef. A ddynt Moses a'r prophwydi;
gwranda. t

bu i'r cardottyn farw, a i
ddwyn gan yr angylion i
fynwes Abraham: a'r go-
ludog hefyd a fu farw, ac a
gloddwyd. Ac yn uffern
efe a gododd ei olwg, ac efe
mewn poenau; ac a ganfu
Abraham o herbell, a Laza-
rus yn ei fynwes, Ac efe a
lefodd, ac a ddywedodd, O
dad Abraham, trugarha
wrthyf, a d'anson Lazarus i
drochi pen ei fys mewn
dwfr, ac i oeri ly nhafod;
canys fe a'm poenir yn y
fflam hon. Ac Abraham a
ddywedodd, Ha fab, coffa i
ti dderbyn wynfyd yn dy
fywyd, ac felly Lazarus ei
adfyd; ac yn awr y diddenir
ef, ac y poenir dithau. Ac
heblaw hyn oll, rhyngom ni
a chwithau y sicrhawyd
agendor mawr: fei na allo
y rhai a tynnent, dramwy
oddi yma attoch chwi; na'r
rhai oddi yna, dramwy attom
ni. Ac efe a ddywedodd,
Yr wyf yn attolwg i ti, gan
hynny, O dad, ddanson o
honot ef i dy ty nhad; canys
y mae i mi bump o frodyr;
fel y tyfiiolaetho iddwnt
hwy, rhag dytoli o honynt
hwythau hefyd i'r lle poenus
hwn Abraham a ddywed-
odd wrtho, Y mae gan-
ddynt Moses a'r prophwydi;
gwranda. t

Yr ail Sul gweddi'r Drindod.

gwrandawant arnynt hwy. wyddoch nad oes i un lleidd.
Yntau a ddywedodd, Nag iad dyn fywyd tragywyddol
e, y tad Abraham; eithr os yn aros ynddo. Yn hyn yr
a un oddiwrth y meirw at- adnabuom gariad Duw,
tynt, hwy a edifarhant. oblegyd doddi o hono ef ei
Yna Abraham a ddywedodd einioes drosom ni; a minnau
wrtho, Oni wrandawant ar a ddylem ddodi ein heinioes
Moses a'r prophwydi, ni- tros y brodyr. Eithr yr hwn
chredant chwaith pe codai fydd ganddo ddâ'r b, d hwn,
un oddiwrth y meirw. ac a welo ei frawd mewn

Yr ail Sul gweddi'r Drindod.

Y COLLECT.

O Arglwydd, yr hwn ni
phelli byth gynnorth-
wyo a llywodraethu y rhai
yr ydwyf yn eu meithrin yn
dy ddilys ofn a'th gariad;
Cadw ni, ni a attolygwn i ti,
dan dy ddarbodus nodded, a
phar i ni yn ddibaid ofni a
charu dy Enw bendigedig,
glwy Iesu Grist ein Har-
glwydd. Amen.

Yr Epistol. i S. Ioan iii. 13.

NA ryfeddwch, fy miod-
yr os yw'r byd yn eich
casau chwi. Nyni a wyddom
ddarfod ein symmud ni o
farwolaeth i fywyd, oblegyd
ein bod yn caru y brodyr.
Yr hwn nid yw yn caru ei
frawd, y mae yn aros ym
marwolaeth. Pob un a'r
fydd yn casau ei frawd,
lleiddiad dyn yw; a chwi a

eisiau, ac a gatio ei dosluri
oddi wrtho; pa fodd y mae
cariad Duw yn aros ynddo
ef? Fy mhiant bychain, na
charwn a air, nac ar dafod
yn unig; eithr mewn
gweithred a gwirionedd.
Ac wrth hyn y gwyddom
ein bod o'r gwirionedd, ac y
sichawn ein calonau ger ei
tron et. Oblegyd os ein
calon a'n condemnia, niwy
yw Duw na'n calon; ac ele
a wyr bob peth. Anwylyd,
os ein calon ni'n condemnia,
y mae genym hyder ar
Dduw. A pha beth bynnag
a ofynom, yr ydym yn ei
dderbyn ganddo ef; oblegyd
ein bod yn cadw ei orchy-
mynion ef, ac yn gwneuthur
y peihau fy yn rhyngu bodd
yn ei olwg ef. A hwn yw
ei orchymyn et, Gredw o
honon yn Ew ei Fab ef
Iesu Grist, a charu ein gi-
lydd, megis y rhoddes efe or-
chymyn i ni. A'r hwn fydd
yn

Y trydydd Sul gwed'r Drindod,

yn cadw ei orchymynion ef, fydd yn trigo ynddo ef, ac yntau ynddo yntau: ac wrth hyn y gwyddom ei fod ef yn yn aros ynom, fel o'r Yspryd a ro des efe i ni,

Yr Efengyl, S. Lucè xiv. 16.

RHYW wr a wnaeth swpper mawr, ac a wahoddodd lawer: ac a ddantonodd ei was bryd swpper, i ddywed, d wrth y rhai a wahoddafid, Deuwch; canys weithian y mae pob peth yn barod. A hwy oll a ddechreuafant yn unfryd ymefgusodi. Y cyntaf a ddywedodd wrtho. Mi a brynais dyddyn, ac y mae yn rhaid i mi lyled a'i weled: attolwg i ti, cymmer fi yn efgusodol. Ac arall a ddywedodd, Mi a brynais bum iau o ychen, ac yr ydyf yn myned i'w profi hwynt: attolwg i ti, cymmer fi yn efgusodol. Ac arall a ddywedodd. Mi a briodais wrang; ac am hynny ni's gallaf fi ddyfod. A'r gwas twinnw, pan ddaeth adref, a fynegodd y pethau hyn i'w arglwydd. Yna gwr y ty, wedi digio, a ddywedodd wrth ei was, Dos allan at frys i heolydd ac ystrydoedd y ddinas, a dwg i mewn yma y tlodion, a'r

anafus, a'r cloffion, a'r deillion. A'r gwas a ddywedodd, Arglwydd, gwnaethpwyd fel y gorchymynaisf; ac etto y mae lle. A'r arglwydd a ddywedodd wrth y gwas, Dos allan i'r priffwrdd a'r caeau, a chymmell hwynt i ddyfod i mewn, fel y llanwer fy nhwy. Canys yr wyf yn dywedyd i chwi, na chaffyr un o'r gwyr hynny a wahoddwyd, brofi o'm swpper i.

Y trydydd Sul gwed'r Drindod.

Y COLECT.

O Arglwydd, ni a attolygwn i ti yn drugarog a ngwrando; a megis y rhoddaisf i ni feddylfryd calon i weddio caniatia, trwy dy sawr nerth, i ni gael ein hymddiffyn a'n diddanu ym mhob perygl ac adfyd, trwy Iesu Crist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. i S. Pedr v. 5.

BYdlwch bawb yn oftyngedig i'ch gilydd, ac ymdrwsiwch oddi fewn â gostynged i'w dydd: oblegyd nehu y beilchion, ac yn rhoddi gras i'r rhai goft yngedig. Ymddarostyngwch gan hynny tan alluog law Dduw, fel

fel y'ch dyrohafo mewn amser cyfaddas : gan iwrw eich holl ofal arno ef ; canys y mae efe yn gofalu trofoch chiwi. Byddwch sobr, gwyl-iwch : oblegyd y mae eich gwrthwynebwr diafol, megis llew rhwadwy, yn rhodio oddi amgylch, gan geisio y neb a allo ei lyngcu. Yr hwn gwrthwynebwch yn gŕdarn yn y flydd : gan wybod fod yn cyflawni yr un blinderau yn eich brodyr, y rhai fydd yn y byd. A Duw pob gras, yr hwn a'ch galwodd chiwi i'w dragywyddol ogonïan trwy Grist Iesu, wedi i chiwi ddioddet ychydig, a'ch perffeithio chiwi, a'ch cadarnhao, a'ch crylhao, a'ch sefydlo. Iddo ef y byddo y gogoniant air gallu yn oes oesoedd. Amen.

Yr Efengyl. Luc xv. 1.

AC yr oedd yr holl bublicanod a'r pechaduriaid yn nesau atto ef i wrando arno. A'r Phariseaid a'r ysgrifenyddion a rwgnachasant, gan ddywed- yd, Y mae hwn yn derbyn pechaduriaid, ac yn bwyta gyd â hwynt. Ac efe a adroddodd wrthynt y ddam- meg hon, gan ddywed- yd,

Pa ddyn o honoch a chanddo gant o ddefaid, ac os cyll un o honynt, nid yw yn gadael y namyn un pum ugain yn yr anialwch, ac yn myned ar ol yr hon a gollwyd, hyd oni chaffo efe hi ? Ac wedi iddo ei chael, efe a'i dŷd hi ar ei ysgwyddau ei hun, yn llawen. A phan ddel adref, efe a eilw ynghyd ei gyfeillion a'i gymmydogion, gan ddywed- yd wrthynt, Llawenhewch gyd â mi ; canys cefais fy nafad a gollafid. Yr wyf yn dywed- yd i chiwi, mai felly y bydd llawenydd yn y nef am un pechadur a edifarhao, mwy nag am onid un pum ugain o rai cyflawn y rhai nid rhaid iddynt wrth editeir- wch. Neu pa wraig, a chanddi ddeg dryll o arian, os cyll hi un dryll, ni oleu ganwyll, ac ysgubo'r ty, a cheisio yn ddysal, hyd oni chaffo ef ? Ac wedi iddi ei gael, hi a eilw ynghyd ei chyfeillfau a'i chymmydogfau, gan ddywed- yd, Cyd- lawenhewch a mi ; canys cefais y dryll a gollafwn. Felly meddaf i chiwi, Y mae llawenydd yngwydd ang- ylion Duw, am un pechadur a edifarhao.

Y pedwerydd Sul gwedŷr Drindod.

Y pedwerydd Sul gwedŷr Drindod.

Y COLECT.

O Dduw, noddwr pawb
oll y sydd yn ymddiried
ynot, heb ba un nid oes dim
perthog, na dim sanctaidd;
Y chwanega ac amlha a nom
dy drugaredd, fel y gallom
(a thi yn Llywiawdr ac yn
Dywyfog i ni) dreiaid
trwyr pethau bydol, modd
na chollom yn llwyr y pethau
tragywyddol. Caniatta hyn,
pofol Dad, er mwyn Iesu
Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. Rhuf. viii. 18.

YR ydwyf yn cyfrif nad
yw dioddefiadau yr am-
fer presennol hwn yn haeddu
eu cyffelybu â'r gogoniant a
ddatguddir i ni. Canys
awyddfryd y creadur fydd
yn disgwyl am ddatguddiad
meibion Duw. Canys y
creadur fydd wedi ei dar-
ostwng i oferedd, nid o'i
fodd, eithr oblegyd yr hwn
a'i paroslyngodd tan obaith:
oblegyd y rhydddeir y cre-
adur yntau hefyd o gaeth-
wed llygredigaeth, i ryddid
gogoniant plant Duw. Canys
ni a wyddom fod pob cre-
adur yn cyd-ocheneidio, ac
yn cyd-ofidio hyd y pryd

hwn: ac nid yn unig y
creadur, ond ninnau ein
hunain hefyd, y rhai fydd
genym flaenffwrth yr Yf-
pryd, yr ydym ninnau ein
hunain hefyd yn ocheneidio
ynom ein hunain, gan ddif-
gwyl y mabwysiad, fel pryne-
digaeth ein corph.

Yr Efsengyl. S. Luc vi. 36.

BYddwch gan hynny
drugarogion, megis ac
y mae eich Tad yn drugar-
og. Ac na fernwch, ac
ni'ch bernir: na chondemn-
iwch, ac ni'ch condemnir:
maddeuwch, a maddeuir i
chwithau: rhoddwch, a
rhoddir i chwi: mesur da,
dwysedig, ac wedi ei ysgwyd,
ac yn myned trosodd, a
roddant yn eich mynwes.
Canys â'r un mesur ac y
mesuroch, y mesurir i chwi
drachetn. Ac efe a ddy-
wedodd ddammeg wrthynt,
A ddichon y dall dywyso'r
dall? oni syrthiant ill dau
yn y clawdd? Nid yw'r dif-
gybl uwch law ei athraw,
eithr pob un perffaith a fydd
fel ei athraw. A phaham
yr wyt ti yn edrych ar y
brycheuyn fydd yn llygad dy
trawd, ac nad ydwyf yn
ystyried y trawst fydd yn dy
lygad dy hun? Neu pa fodd

Y pummed Sul gwedi'r Drindod.

y gelli di ddywelyd wrth
dy frawd, Fy mrawd, gad i
mi dynnu allan y brycheuyn
Tydd yn dy lygad, a thithau
heb weled y trawst fydd yn
dy lydad dy hun? O ragrith-
iwr, bwrw allan y trawst
o'r lygad dy hun yn gyntaf;
ac yna y gweli yn eglur dyn-
nu allan y brycheuyn fydd
yn llygad dy frawd,

Y pummed Sul gwedi'r Drindod.

Y COLECT.

CAnia'tta, Arglwydd, ni a
attolygwn i ti, fod i
chwyl y byd hwn, trwy dy
reoleidigaeth di, gael ei dref-
nu mor dangneseddol, ac y
gallo dy Eglwys di dy was-
anaethu yn llawen ym mhob
duwiol heddwch, trwy Iesu
Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. 1 S. Pedr iii. 8.

BYddwch oll yn unfryd,
yn cyd-oddet â'ch gil-
ydd; yn caru fel brodr, yn
drugarogion, yn fwynaid,
nid yn talu drwg am ddrwg,
neu sen am sen; eithr yn g-
wrthwyneb, yn bendithio;
gan wybod mai i hyn y'ch
galwyd, fel yr eistedd och
fendith. Canys y neb a
ewyllysio hoffi bywyd, a
gweled dyddiau da, atalied

ei dafod oddiwrth ddrwg
a'i wefusau rhag adrodd
twyll. Gochelod y drwg, a
gwnaed y da; ceisied heddwch,
a dilynied ef. Canys y
mae llygaid yr Arglwydd ar
y rhai cyfiawn, a i glustiau
ef tu ag at eu gweddi hwynt;
eithr y mae wyneb yr Ar-
glwydd yn erbyn y rhai sy
yn gwneuthur drwg. A
phwy a'ch dryga chwi, os
byddwch yn dilyn yr hyn
fydd dda? Eithr o byddi
chwi hefyd ddioddef o her-
wydd cyfiawnder, dedwydd
ydych: ond nac ofnwch
rhag eu hofn hwynt, ac
na'ch cynhyrfer; eithr sancti-
eiddwch yr Arglwydd
Dduw yn eich calonnau.

Yr Efengyl. S. Luc v. 1.

BU hefyd, a'r bobl yn
pwyso attio i wrando
gair Duw, yr oedd yntau yn
sefyll yn ymyl llyn Genne-
sareth ac efe a welai ddwy
long yn sefyll wrth y llyn;
a'r pysgodwyr a aethant
allan o honynt, ac oeddynt
yn golchi eu rhwydau. Ac
efe a aeth i mewn i un o'r
llongau, yr hon oedd eiddo
Simon, ac a ddymunodd
arno wthio ychydig oddi-
wrth y tir. Ac efe a ei-
fleddodd, ac a ddylodd y
bobloedd

Y chweched Sul gwedi'r Drindod.

bobloedd allan o'r llong. A phan beidiodd â llafaru efe, a ddywedodd wrth Simon, Gwthia i'r dwfn, a bwriwch eich rhwynau am helfa. A Simon atebodd ac a ddywedodd wrtho, O festr, er i ni boeni ar hŷd y nos, ni ddaliafom ni ddim; etto, ar dyair di, mi a fwriaf y rhwyd. Ac wedi iddynt wneuthur hynny. hwy a ddaliafant liaws mawr o bysgod. a'u rhwyd hwynt a rwygodd. A hwy a amneidiafant ar eu cyfeillion oedd yn y llong arall, i ddyfod i'w cynnorthwy o hwynt. A hwy a ddaethant, a llanwafant y ddwy long, onid oeddynt hwy ar fodd. A Simon Pedr, pan welodd hynny, a syrthiodd wrth liniau'r Iesu, gan ddywedyd, Dos ymaith oddi wrthyf; canys dyn pechadurus wyf fi, O Arglwydd. Oblegyd braw a dd ethai arno ef, a'r rhai oll oedd gyd ag ef, o herwydd yr helfa bysgod a ddaliafant hwy: a'r un ffunud ar lago ac Ioan hefyd, meibion Zebedeus, y rhai oedd gyfrannogion â Simon. A dywedodd yr Iesu wrth Simon, Nac ofna: o hyn allan y deli ddynion. Ac wedi iddynt ddwyn y

llongau i dir, hwy a adawfant bob peth, ac a'i dilynasant ef.

Y chweched Sul gwedi'r Drindod.

O Dduw, yr hwn a arlwy-aist i'r rhai a'th garant gyfryw bethau daionus a'r y sydd uwch ben pob deall dyn; Tywallt i'n calonau gyfryw serch arnat fel y byddo i ni, gan dy garu uwch law pob dim, allu mwynhau dy addewidion, y rhai sy fwy rhagorol nâ dim a fedrom ni ei adeisysf, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epiſtol. Rhuf. vi. 3.

O NI wyddoch chwi, am gynnifer o honom ac a bedyddio ni i'w farwolaeth ef? Claddwyd ni gan hynny gyd ag et trwy fedydd i farwolaeth; fel megis ac y cyfodwyd Crist o feirw trwy ogoniant y Tad, telly y rhodion ninnau hefyd mewn newydddeb buchedd. Canys os gwnaed ni yn gyd-blanhigion i gyffelybiaeth ei farwolaeth ef, felly byddwn i gyffelybiaeth ei adgyfodiad ef: gau wybod hyn, ddarlod croes-hoelio ein hen ddyn ni gyd ag et, er mwyn di-rymmu corph pochor, fel

Y Feithfed Sul gwedi'r Drindod.

rhag llaw na wasanaethom bechod. Canys y mae yr hwn a fu farw, wedi ei ryddhau oddiwrth bechod. Ac os buom feirw gyd â Christ, yr ydym ni yn credu y byddwn fyw hefyd gyd ag ef; gan wybod nad yw Crist, yr hwn a gyfodwyd oddiwrth y meirw, yn marw mwyach; nad arglwyddiaetha marwolaeth arno mwyach. Canys fel y bu efe farw, efe a bu farw unwaith i bechod; ac fel y mae yn byw, byw y mae i Dduw. Felly chwithau hefyd, cyfritwch eich hunain yn ferw i bechod; eithr yn fyw i Dduw, yng Nghrist Iesu ein Harglwydd.

Yr Efengyl. S. Math. v. 20.

YR Iesu a ddywedodd wrth ei ddifgyblion, Oni bydd eich cyfiawnder yn helaethach na chyfiawnder y 'sgrifenyddion a'r Phariseaid, nid ewch i mewn i deyrnas netoedd. Clywsoch dywedyd gan y rhai gynt, Na ladd; a phwy bynnag a laddo, euog fydd o farn; eithr yr ydwyf fi yn dywedyd i chwi, Pob un a ddigio wrth ei frawd heb ystyr, a fydd euog o farn; a phwy bynnag a ddywedo wrth ei frawd, Raca, a fydd euog o

gyngor; a phwy bynnag a ddywedo, O ymfyd, a fydd euog o dan uffern. Gan hynny, os dygi dy rodd i'r allor, ac yno dyfod i'th gol fod gan dy frawd ddiin yn dy eibyn; gad yno dy rodd ger bion yr allor, a dos ym aith: yn gyntaf cymmoder di a'th frawd, ac yna tyred ac offrwnt dy rodd. Cytuna a'th wrthwynebw'r ar freys, tra fydddech ar y ffordd gyd ag ef; rhag un amser i'th wrthwynebw'r dy roddi di yn llaw'r barnwr, ac i'r barnwr dy roddi at y fwyddog, a'th daflu yngharchar. Yn wir meddes i ti, Ni ddeut di allan oddi yno, hyd oni thalech y fflyrling eithaf.

Y Feithfed Sul gwedi'r Drindod

Y COLECT.

ARglwydd yr holl nerth a'r cadernid, yr hwn wyt awdur a rhoddwr pob daioni; Planna yn ein calonau gariad dy Enw, ychwanega ynom wir grefydd, maetha hyni â phob daioni, ac o'th fawr drugaredd cadw ni yn yr unrhyw, trwy Iesu Crist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. Rhut. vi. 19.

YN ol dull dynol yr ydwyf yn dywedyd, ob-

legyd

Y feithfed Sul gwedi'r Drindod.

legyd gwendid eich chawd y chwi: canys megis ac y rhoddafoch eich aelodau yn weision i aflendid ac anwiredd, i anwiredd: telly yr awr hon rhoddwch eich aelodau yn weision i gyfiawnder, i sancteiddrwydd. Canys pan oeddych yn weision pechod, rhyddion oeddych oddiwrth gyfiawnder. Pa ffrwyth gan hynny oedd chwi y pryd hwnnw o'r pethau y mae arnoch yr awr hon gywilydd o'u plegyd? Canys diwedd y pethau hynny yw marwolaeth. Ac yr awr hon, wedi eich rhyddhau oddiwrth bechod, a'ch gwneuthur yn weision i Dduw, y mae i chwi eich ffrwyth yn sancteiddrwydd, i'r diwedd yn fywdd tragwyddol. Canys cyflog pechod yw marwolaeth: eithr iawn Duw yw bywyd tragwyddol, trwy Iesu Grist ein harglwydd.

Yr Efyngyl S. Marc viii. 1.

YN y dyddiau hynny, pan oedd y dyrfa yn awr iawn, ac heb ganddynt ddim i'w fwyta, y galwodd Iesu ei ddisgyblion atto, ac a ddywedodd wrthynt, 'Er wyf fi yn tosturio wrth

hwy dridiau weithian yn aros gyd â mi, ac nid oes ganddynt ddim i'w fwyta: ac os gollyngaf hwynt ymaith ar eu cythlwng i'w teiau eu hunain, hwy a lewygant ar y ffordd: canys rhai o honynt a ddaeth o bell. A'i ddisgyblion ef a'i hattebasant, O ba le y gall neb ddigoni y rhai hyn â bara yma yn yr anialwch? Ac efe a alyuodd iddynt, Pa sgwl torth fydd genych? Ahwy a ddywedasant, Saith. Ac efe a orchymynodd i'r dyrfa eistedd ar y llawr, ac a gymmerodd y saith dorth, ac a ddiolchodd, ac a'u torrodd hwynt, ac a'u rhoddes i'w ddisgyblion, fel y gosodent hwynt ger eu bronau; a gosodasant hwynt ger bron y bobl. Ac yr oedd ganddynt ychydig bysgod bychain, ac wedi iddo fenthio, efe a barodd ddodi y rhai hynny hefyd ger eu bronau hwynt. A hwy a fwytasant, ac a ddigonwyd, a hwy a godasant o'r briwfwyd gweddill, saith fasgedaid. A'r rhai a fwytasent oedd ynghylch pedair mil, ac efe a'u gollyngodd hwynt ymaith.

Yr wythfed Sul gwedi'r Drindod:

Yr wythfed Sul gwedi'r Drindod. os ydym yn cyd-ddioddef
gvd ag ef; fel yn cyd-ogon-
edder hefyd.

Y COLECT.

O Dduw, yr hwn trwy dy
ddiball ragluniaeth wyt
yn llywodraethu pob peth
yn ynef a'r ddaear. Yn uf-
udd ni a attolygwn i ti fwrw
oddi wrthym bob peth ni-
weidiol, a rhoddi o honot i ni
bob peth a fyddo da ar ein
lles, trwy Iesu Grist ein Har-
glwydd. Amen.

Yr Epistol. Rhuf. viii. 12.

Y Brodyr, dyledwyr ydym,
nid i'r cnawd, i twy yn
ol y cnawd, Canys os byw
yr ydych yn ol y cnawd,
meirw fyddwch, eithr os yd-
ych yn marweiddio gweith-
redoedd y cnawd trwy'r Ys-
pryd, byw fyddwch. Canys
y sawl a arweinir gan Yspryd
Duw, y rhai hyn fydd blant
i Dduw. Canys ni dderbyn-
iasoch yspryd caethiwed dra-
chefn i beri ofn; eithr der-
byniasoch Yspryd mabwys-
iad, trwy'r hwn yr ydym yn
llefain, Abba, Dad. Y mae
yr Yspryd hwn yn cyd-
dystiolaethu â'n hylpryd ni,
hin bod ni yn blant i Dduw.
Ac os plant, etifeddion he-
fyd; sef etifeddion i Dduw,
a chyd-etifeddion â Christ:

Yr Efengyl. S. Math. vii. 15.

Y Mogelwch rhag y gau-
brophwydi, y rhai a
ddenant attoch yngwisgoedd
deffaid; ond oddi mewn
bleiddiaid rheibus ydynt
hwy. Wrth eu ffrwythau
yr adnabyddwch hwynt. A
gasel rhai rawnwin od i
ddrain, neu figys oddiar
ylgall? Felly pob pren da
fydd yn dwyn ffrwythau da;
ond y pren drwg fydd yn
dwyn ffrwythau drwg. Ni
ddichon pren da ddwyn
ffrwythau drwg; ha pren
drwg ddwyn ffrwythau da.
Pob pren heb ddwyn ffrwyth
da, a dorrir i lawr, ac a deflir
yn tân. O herwydd pahan,
wrth eu ffrwythau yr adna-
byddwch hwynt. Nid pob
un a'r fydd yn dywedyd
wrthyl, Arglwydd, Ar-
glwydd, a ddaw i mewn i
deyrnas, nesoedd; ond yr
hwn fydd yn gwneuthur
ewyllys ty. Nhad yr hwn fydd
yn y nesoedd.

Y nawfed Sul gwedi'r Drindod.

Y COLECT.

C Aniatta i ni, Arglwydd.
attolwg i ti, yr Yspryd
feddw.

Y nawfed Sul gwedi'r Drindod.

feddwl ac i wneuthur byth Ac na themtiwn Grift, me
y cyfryw bethau ac a fo cyf- gis ac y temtiodd rhai o ho-
iawn; fel y byddo: ny, y nynt hwy, ac a'u distryw-
rhai ni a lwn hebot wneuth- iwyd gan seirph. Ac na rwg-
ur dim fydda, allu trwot ti nechwch, megis y grwg-
fryw yn ol dy ewtlys trwy nachodd rhai o honynt hwy,
Iesu Grift ein Harglwydd. ac a'u distrywiwyd gan y
Amen. dinystrydd A'r peibau hyn

Yr Epistol. 1 Cor. x. i. oill a ddigwydd, iant yn
NI fynnwn i chiwi fod siamplau iddynt hwy; ac a
heb wybod, frodyr, ysgrifenwyd yn rhybudd i
fod ein tadau oill tau y cwm- ninnau, ar y rhai y daeth
mwl, a'u myned oill trwy y testynau yr oelloedd. Am
hor; a'u bedyddio hwy oill hynny yr hwn fydd yn tyb-
Moses yn y cwmml, ac ied ei fod yn sefyll, edryched
yn y inot; a bwyta o bawb na syrthio. Nid ymaslodd
o honynt yr un bwyd yf- ynôch demtasiwn, onid un
orydol, ac yfed o bawb o dynol: eithr ffyddlon yw
honynt yr un ddiod ysprydol Duw, yr hwn ni ad eich
canys hwy a ysfant o'r temtio uwch law yr hyn a
Graig ysprydol a oedd yn alloch; eithr a wna ynghyd
anlyn; a'r Graig oedd Crist) a'r temtasiwn ddiangfa he-
Eithr ni bu Dduw foddlon fyd, fel y galloch ei ddwyn.

Yr Efengyl. S. Luc xvi. 1.

A'R Iesu a ddywedodd
wrth ei ddifgybllion,
Yr oedd rhyw wr goludog
yr hwn oedd ganddo oruch-
wylwr; a hwn a gyhndd-
wyd wrtho, ei fod, ef megis
yn afradloni, ei ddâ et. Ac
ele a'i galwodd ef, ac a ddy-
wedodd wrtho, Pa beth yw
hyn yr wyf yn ei glwed am
danat? dyro gytrif o'th
bodd rhai o honynt hwy, oruchwyliaeth; canys ni elli
y forthio d mewn un o'd mwy yn oruchwylwr;
dd dair mil ar hugain.

M

A't

Y deg fed Sul gwedi'r Drindod.

A'r goruchwyliwr a ddyweddodd ynddo ei hun, Pa beth a wna? canys y mae fy arglwydd yn dwyn yr oruchwyliaeth oddi arnat: cloddio ni's gallat, a char-dotta fydd gywilyddus genyt Mi a wnbeth a wna, fel, pan y'm bwrier allan o'r oruchwyliaeth, y derbyniont fi i'w tai. Ac wedi iddo alw atto bob un o ddyledwyr ei arglwydd, efe a ddywedodd wrth y cyntaf, Pa faint fydd arnat ti o ddyled i'm harglwydd? Ac efe a ddywedodd, Can mesur o olew. Ac efe a ddywedodd wrtho, Cymmer dy ysgrifen ac eistedd ar frys ac ysgrifena ddeg a deugain Yna y ddywedodd wrth un arall, A phafaint o ddyled fydd arnat tithau? Ac efe a ddywedodd, Can mesur o wenith. Ac efe a ddywedodd wrtho, Cymmer dy ysgrifen, ac ysgrifena bedwar ugain. A'r arglwydd a ganmolodd y goruchwyliwr anghyfiawn, am iddo wneuthur yn gall: oblegyd y mae plant y byd hwn yn gallach yn eu cenhedlaeth na phlant y goleuni. Ac yr wyf yn dywedyd i chi, Gwnewch i chi gyfeillion o'r Mammon anghyfiawn; fel, pan fo eisiau arnoch, y'ch derbyn-

iont i'r tragwyddol bebyll.

Y deg fed Sul gwedi'r Drindod

Y COLECT,

BYdded dy drugarogion glustiau, O Arglwydd, yn agored i weddïau dy udd weision; ac fel y bo iddynt gael eu gofynion, gwna iddynt erchi y cyfryw bethad ac a ryngo bodd i ti; trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. i Cor. xii.

AM ysprydol ddoniau, frodyr, ni fynnwn i chi fod heb wybod. Chwi a wyddoch mai Cenhedloedd oeddych, yn eich arwain ymaith at yr eilunod mudion, fel y'ch tywyfid. Am hynny yr wyf yn yspysu i chi, nad oes neb yn llafaru trwy Yspryd Duw, yn galw yn Iesu yn ysgymmunbeth; ac na all neb ddywedyd, Yr Arglwydd Iesu, eithr trwy yr Yspryd Glan, Ac y mae amryw ddoniau, eithr yr un Yspryd, Ac o mae amryw weinidogaethau, eithr yr un Arglwydd. Ac y mae amryw weithrediadau, ond yr un yw Duw, yr hwn fydd yn gweithredu pob peth yma. Eithr eglurhad yr Yspryd a roddir i bob un er llesad. Canys i un trwy yr Yspryd y rhoddir ymattrodd.

Yr XI. Sul gwedi'r Drindod.

doethineb; ac i i arall, ymadrodd gwybodaeth trwy yr un Yspryd; ac i arall, ddawn i iachau trwy yr un Yspryd; ac i arall, wneuthur gwyrtiaid; ac i arall, brophwydoliaeth; ac i arall, wahaniaeth yspyrdoedd; ac i arall, amryw dafodau; ac i arall, gyfieithiad tafodau. A'r holl bethau hyn y mae'r un a'r uurhyw Yspryd yn eu gweithredu, gan rannu i bob un o'r naill tu, megis y mae yn ewyllyfio.

Yr Efengyl. S. Luc xix. 41.

AC wedi iddo ddylod yn agos, pan welodd efe y ddinas, efe a wylodd trosti, gan ddywedyd, Pe-gwybustithau, ie, yn dy ddydd hwn, y pethau a beithynant i'th heddwch! eithr y maent yn awr yn guddiedig oddiwrth dy lygaid, Canys daw y dyddiau arnat, a'th elynion a fwriant glawdd o'th amgylch, ac a'th amgylchant, ac a'th warchaeant o bob parth. ac a'th wnant yngyd-wastad a'r llawr, a'th blant o'th fewn: ac ni adawant ynot faen ar faen; o herwydd nad adnabuost amfer dy ymweliad. Ac efe a aeth i mewn i'r deml, ac a ddechreuodd fwrw allan y rhai oedd yn gwerthu ynddi ac yn prynu; gan ddywed-

yd wrthynt, Y mae yn ysgitenedig, Fy nhys i ty gweddi yw: eithr chwi a'i Ac yr oedd efe beunydd yn atirawiaethu yn y deml.

Yr unfed Sul ar ddeg gwedi'r Drindod.

Y COLLECT.

O Dduw, yr hwn wyt yn egluro dy Hollalluog nerth yn behnaf gan ddangos trugaredd a thosturi; Yn drugarog dyro i ni y cyfryw fefur o'th ras, fel y bo i ni, gan redeg ar hyd ffordd dy orchymynion, gyrhaeddyd dy rasol addewidion, a chael ein gwneuthur yn gyfranogion o'th nefol drysor, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. 1 Cor. xv. 1,

YR ydwyf yn yspylu i chwi, irodyr, yr Efengyl a bregethais i chwi, yr hon hefyd a dderbyniaf och, ac yn yr hon yr ydyeh yn sefyll. Trwy yr hon y'ch cedwir hefyd, os ydych yn dal yn eich cof â pha ymadrodd yr efangylais i chwi oddieithr i darsod i chwigredu yn ofer. Canys mi a draddodais i chwi ar y cyntaf; yr hyn hefyd a dderbyniais; farw o Grist tros ein pechodaw ni, yn ol yr ysgrythyra: asi gladdu; a'i gylledi y trydydd dydd, yn ol yr ys-

Yr XII Sul gwedi'r Drindod.

grythyrau : a'i weled ef gan yll a weddiodd, rhynodd a Cephas, yna gan y deuddeg, ef ei hun fel hyn ; O Dduw, Wedi hynny y gwelwyd ef yr wyf yn diolch i ti, nad gan fwy na phum cant brod- wyt fi fel y mae dynion eraill, yr ar unwaith, o'r rhai y yn drawfion, yn anghyfiawn, mae y rhan fwyaf yn aros yn odinebwyr ; neu fely hyd yr awr hon ; eithr rhai Publican hwn chwaith. Yr a hunafant. Wedi hynny y wyf yn ymptydio ddwy- gwelwyd ef gan lago ; yna waith yn yr wythnos ; yr gan yr holl apostolion : ac wyf yn degymmu cymmaint yn ddiweddaf oll y gwelwyd oll ac a feddaf. A'r Pub- ef genyf finnau hetyd, me- lican, gan sefyll o hirbell, ni gis gan un annhymmig, fynmai cymmaint a chodi ei Canys myfi yw'r lleiaf o'r olygon tu a'r nef ; eithr efe apostolion, yr hwn nid wyt a gurodd ei ddwyfron, gan addas i'm galw yn apostol ; ddywedyd, O Dduw, bydd am i mi erlid Eglwys Dduw drugarog wrth yf bechadur. Eithr trwy ras Dduw yr yd- Dywedaf i chwi, Aeth hwn wyf yr hyn ydwyf : a'i ras i wared iw dyf wedi ei gyf- ef, yr hwn a roddwyd i mi, iawnhau yn fwy na'r llall : ni bu yn ofer ; ond mi a canys pob un a'r fydd yn ei lafuriais yn helaethach na ddyrchafu ei hun, a ostyngir ; hwynt oll ; ac nid myfi a phob un a'r fydd yn ei chwaith, ond gras Dduw yr oswng ei hun, a ddyrchefir. hwn oedd gyd â mi. Am Y deuddegfed Sul gwedi'r Drin.

Y COLLECT.

Yr Efyngyl. S. Luc xviii. 9

CRIST a ddywedodd y ddammeg hon hetyd wrth y rhai oedd yn hyderu arnynt eu hunain eu bod yn gyfiawn, ac yn diystyru eraill : Dau wr a aeth i tynu i'r deml i weddio ; un yn Pharisead, a'r llall yn Pub- lican. Y Pharisead o'i sef-

Hollalluog a thragy- wyddol Dduw, yr hwn yn wastad wyt barottach i wrando, na nyni i ueddio, ac wyt arferol o roddi mawr nag a archom, neu a rygl- yddom ; Tywallt arnom am- der dy drugaredd ; gan fa- ddeu i ni y cyfryw bethau ac y mae ein cydwybod yn eu hofni, a rhoddi i ni y cyfryw ddaionus bethau nad ym deilwng i'w gofyn. ond

Y XIII. gwedi'r Drindod.

*trwy ryglyddon a chyfryng-
iad Iesu Grist dy Fab di, a'n
Harglwydd ni. Amen.*

Yr Epistol 2 Cor. iii. 4:

Y Cyfrwy hyder sydd gen-
ym trwy Grist ar Dduw;
nid o herwydd ein bod yn
ddigonol o honon ein hun-
ain; eithr ein digonedd ni
sydd o Dduw; yr hwn hefyd
a'n gwnaeth ni yn weinidog-
ion cymmwys y testament
newydd; nid i'r llythyren,
ond i'r Yspryd: canys y mae
y llythyren yn lladd, ond yr
Yspryd sydd yn bywhau.
Ac os bu gweinidogaeth
angau mewn llythyrenau
wedi eu hargraphu ar gerrig,
mewn gogoniant, fel na allai
plant yr Israel edrych yn
graff yn wyneb Moles, gan
ogoniant ei wynebpryd, yr
hwn ogoniant a ddilewyd;
pa fodd yn hytrach na bydd
gweinidogaeth yr Yspryd
mewn gogoniant? Canys,
os bu gweinidogaeth damne-
digaeth yn ogoniant, mwy
o lawer y mae gweinidogaeth
cyfiawnder yn rhagori mewn
ogoniant.

Yr Efengyl. S. Marc vii. 1.

Y R Ielu a aeth drachetn
ymaith o dueddau Ty-
nis a Sidon, ac a ddaeth hyd
or Galilea, trwy ganol ter-
nau Decapolis, A hwy a

ddygasant atto un byddar
ac attal dywedyd arno; ac a
attolygasant iddo ddodi ei
law arno ef. Ac wedi iddo
ei gymmeryd ef o'r nailltu
al an o'r dyrfa, efe a eslyn-
odd ei tyledd yn ei glustiau
ef; ac wedi iddo boeri, efe a
gyffyrddodd a'i dafod ef; a
chan edrych tu a'r nef, efe
a ocheneidiodd, ac a ddy-
wedodd wrtho, *Ephphatha*;
hynny yw, Ymagor. Ac yn
ebrwydd ei glustiau ef a
agorwyd, a rhwym ei dafod
a ddattodwyd; ac efe a
lafariodd yn eglur. Ac efe a
waharddodd iddynt ddywed-
yd i neb; ond po mwyaf y
gwaharddodd efe iddynt,
mwy o lawer y cyhoedl-
ant. A synnu a wnaethant
yn anfeidrol. gan ddywedyd,
Da y gwnaeth efe bob peth:
y mae efe yn gwneuthur i'r
byddair glywed, ac i'r mud-
ion ddywedyd.

*Y trydydd Sul ar ddeg gwedi'r
Drindod.*

Y COLECT.

H Ollalluog a thrugarog
Dduw, o rudd pa un
yn unig y daw, bod i'th bobl
ffyddlon dy wasanaethu yn
gywir ac yn foledig; Caniat
ta, ni a erfyniwn i ti allu o
honom felly dy wasanaethu
di yn y bywyd hwn, fel yn

Y XIII. Sul gwedi'r Drindod.

*phallo genym yn y diwedd
fwynhau dy nefol addewid-
ion, trwy haedddigaethau
Iesu Grist ein Harglwydd.
Amen.*

Yr Epistol. Galat. iii. 16.

I Abraham y gwnaethpwyd yr addewidion, ac i'w had ef. Nid yw yn dywedyd, Ac i'w hadau, megis am lawer, ond megis am un; Ad i'w had ti, yr hwn yw Crist. A hyn yr wyf yn ei ddywedyd, am yr ammod a gadarnhawyd o'r blaen gan Dduw yng Nghrist, nad yw y ddeddf, oedd bedwar cant a deg ar hugain o flynydd-oedd wedi, yn ei ddirymmu, i wneuthur yr addewid yn ofer. Canys os o'r ddeddf y mae yr etifeddiaeth, nid yw mwyach o'r addewid; ond Duw a'i rhadroddodd i Abraham drwy'r addewid. Beth ganhynny yw'r ddeddf? Oblegyd troseddau y rhoddwyd hi yn ychwaneg, hyd oni ddela'r had, i'r hwn y gwnaethid yr addewid; a hi a drefnwy trwy angylion yn llaw cytryngwr. A chytryngwr, nid yw i un; ond Duw fydd un. A ydyw y ddeddf gan hynny yn erbyn addewidion Duw? Na atto Duw: canys perhoid ddeddf a allasai fywhau, yn wir o'r ddeddf y buasai gyfiawnder

Eithr cyd-gauodd yr yf grythyr bob pethian bechod, fel y rhoddid yr addewid trwy fydd Iesu Grist i'r rhai y fydd yn credu.

Yr Efengyl. 8. Luc x. 23.

GWYNN fydd y lloegaid fy yn gweled y pethau yr ydych chi yn eu gweled: Canys yr wyf yn dywedyd i chi, ewyllysio o lawer o brophwydi a brenhiniaedd weled y pethau yr ydych chi yn eu gweled ac ni's gwelfant: a chlywed y pethau yr ydych chi yn eu clywed, ac ni's clywiant. Ac wele, rhyw gyfreithiwr a gododd, gan eu demtio ef, a dywedyd, Athraw pa beth a wna i gael etifeddu bywyd tryg, wddol? Yntau a ddywedodd wrtho, pa beth fydd ysgritenedig yn y gylfaith? pa fodd y darlleni? Ac efe gan ateb a ddywedodd, Ti a geri yr Arglwydd dy Dduw â'th holl galon, ac â'th holl enaid, ac â'th holl nerth ac â'th holl feddw; â'th gymmydog tel ti dy hun. Yntau a ddywedodd wrtho, Ti a'ttebaist yn uniawn: gwna hyn, a byw fyddi. Eithr efe, yn ewyllysio ei gylfa, iawnhau ei hun, addwyddodd wrth yr Iesu, a phwy yw fy nghymmydog? A Iesu gan ateb a ddywedodd

Y XIV. Sul gwedi'r Drindod.

Rhyw ddyn oedd yn myned wedodd wrtho, Dos, a gwna i wared o Jerusalem i Jerico, dithau yr un modd.

ac a syrthiod ym mysg lladron; y rhai, wedi ei ddiosg ef, a'i archolli, a aethant ymaith, gan ei adael yn hanner marw. Ac ar

ddamwaim rhyw offeiriad a ddaeth i wared y ffordd honno; a phan ei gwelodd, efe a aeth o'r tu arall heibio. A'r un ffinud Lefiad hetvd, wedi dyfod i'r fan, a'i weled ef a aeth o'r tu arall heibio. Eithr rhyw Samariad, wrth ymdaith, a ddaeth atto ef:

a phan ei gwelodd, a dostriodd, ac a aeth atto. ac a wrwymodd ei archollion ef, gan dywallt vnddynt olew a gwin; ac a'i ghsododd ef ar ei anitail ei hun, ac a'i dug ef i'r lletty, ac a'i ymgeleddodd. A thrannoeth, wrth fyned ymaith, efe a dynnodd allan ddwy geiniog, ac a'u rhoddodd i'r llettywr, ad a ddywedodd wrtho, Cymmer otal drosto; a pha beth bynnag a dreuliech yn ychwaneg, pan ddelwyf drachefn, mi a'i talaf i ti. Pwy gan hynny o'r tri hyn yr ydwyf i yn tybied ei fod yn gymnydog i'r hwn a syrthiasai ym mhith y lladron? Ac efe a ddywedodd, Yr hwn a ymaeth drugaredd ag ef. A'r Iesu am hynny a ddy-

Y pedwerydd Sul ar ddeg gwedi'r Drindod.

Y COLECT.

H Ollalluog a thragywyddol Dduw, dyro i ni anghwaneg o ffydd gobaith, a chariad perffaith ac fel y caffom yr hyn yr wyt yn ei addaw, gwna i ni garu yr hyn yr wyt yn ei orchymyn, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol Galat. v. 16.

Y R wyf yn dywedyd, Rhodiwch yn yr Yspryd, ac na chaslawnwch drachwant y cnawd. Canys y mae y cnawd yn chwenychu yn erbyn yr Yspryd, a'r Yspryd yn erbyn y cnawd; a'r rhai hyn a wrthwynebant eu gilydd, fel na alloch wneuthur beth bynnag a ewyllysioch. Ond os gan yr Yspryd y'ch arweinir, nid ydych dan y ddeddf. Hefyd amlwg yw gweithredoedd y cnawd; y rhai yw, Torpriodas, godineb, aflendid, anlladrwydd, delw-addoli-aeth, swyn-gyfaredd d. caineb, cynhennau, gwynfydau, llid, ymrysonau, ymrymaeth drugaredd ag ef. bleidio, heresiaau, cynfigennau, llofruddiaeth, meddw-

Y XV. Sul gwedi'r Drindod.

dod, cyfeddach, a chyffelyb gan foliannu Duw a llef i'r rhai hyn: am y rhai yr uchel; ac efe a syrthiodd ar wyf fi yn rhag-ddywedyd ei wyneb wrth ei draed ei, wrthyh, megis ac y rhag-gan ddiolch iddo: a Samar-ddywedais, na chaiff y rhai iad oedd efe. A'r Iesugan fy yn gwneuthur y cyfryw ateb a ddywedodd, Oni bethau, eufeddu teyrnas lanhawyd y deg? ond pale Dduw. Eithr ffwrth yr y mae'r naw? Ni chael a Ysryd yw, Cariad, llawen-ddychwelasant i roi gogonydd, tangnefodd, hir-ymiant i Dduw, ond yr estron aros, cymmwynasgarwch, hwn, Ac efe a ddywedodd daioni, flydd, addfwynder, wrtho, Cyfod, a dos ymaith; dirwell: yn erbyn y cyfryw dy flydd a'th iachaodd.

nid oes ddeddf. A'r rhai
 fydd yn eiddo Crist, a groes-
 hoeliasant y cnawd, a'i wŷn-
 iau, a'i chwantau.

 Ypymthegfed Sulgwedi'r Drin.
 Y COLECT.
 CAdm. ni a attolygwn i

Yr Efengyl. S. Luc. xvii. 11.

BU hetyd, a'r Iesu yn
myned i Jerusalem.
fyned o hon ef trwy ganol
Samaria a Galilea. A phan
oedd efe yn myned i mewn
i ryw dref. cyfarfu ag ef
ddeg o wyr gwal-an-gleision.
y rhai a safasant o hŷbell.

Yr Epistol. Galat, vi. 11.

trugarha wrthym. A phan **G**Welwch cyhyd y llyth,
welodd efe hwynt, efe a yr a ylgrienenis atoch
ddywedodd wrthynt, Ewch â'm llaw fy hun. Cynifer
a dangoswch eich hunain i'r ac fy yn ewyllysio ymdeccau
offeiriaid. A bu, fel yr oedd- yn y cnawd, y rhai hyn fy
ynt yn myned, fe a'u glan- yn eich cymmell i'ch en-
hawyd hwynt. Ac un o waedu, yn unig fel nad erlid-
honynt, pan welodd ddartod ier hwy oblegyd croes Crist.
ei iachau, a ddychwelodd, Canys nid yw y rhai a en-
waedir.

waedir,

Y XV. Sul gwedi'r Drindod.

waedir, eu hunain yn cadw y yn fwy nâ'r bywyd, a'r corph dleddf; ond ewyllysio y yn fwy nâ'r dillad? Edrychmaent enwaedu arnoch wch ar adar y nesoedd; chwi, fel y gorfoleddont yn oblegyd nid ydynt yn hau eich enawd chwi. Eithr na nac yn medi nac yn cywain atto Duw i mi ymffrostio, i ysguboriau; ac y mae eich ond ynghroes ein Harglwydd Tad nefol yn eu porthi Iesu Grift, drwy yr hwn y hwynt. Onid ydych chwi groes hoeliwyd y byd i mi, yn rhagori llawer arnynt a minnau i'r byd. Canys yng hwy? A phwy o honoch, Nghrist Iesu ni ddichon engan ofalu, a ddichon ychwa-waediad ddim, na dienwaed-negu un cufydd at ei taintiad, ond creadur newydd-ioli? A phabam yr ydych A chynnifer ac a rodiant yn chwi yn gofalu am ddillad? ol y rheol hon, tangnefedd Ystyriwch lili'r maes, pa arnynt a thrugaredd, ac ar fodd y maent yn tylfu: nid Israel Duw O hyn allan, ydynt nac yn llaturio, nac na flined neb fi: canys dwyn yn nyddu; eithr yr wyf yn yr wyf fi yn fy nghorff dywedyd i chwi, na wisgwyd nodau yr Arglwydd Iesu. Salomon, yn ei holl ogon-Gras ein Harglwydd Iesu iant, tel un o'r rhai hyn. Grist a fyddo gyd â'ch yf. Am hynny os dillada Duw pryd chwi, frodyr. Amen. felly lysieu yn y maes yr hwn fydd heddyw, ac y tory a fwrir i'r fwrn; oni ddillada

Yr Efengyl. S. Math. vi. 24.

Ni ddichon neb wafanaethu dau arglwydd: O chwi o ychydig ffydd? canys naill ai efe a gasa y Am hynny na ofelwch, gan naill, ac a gâr y llall; ai efe ddywedyd, Beth a fwytau? a ymlŷn with y naill, ac a neu, Beth a yfwn? neu, A elgeulusa'r llall Ni eliwb-pha beth yr ymddilladwn? wafanaethu Duw a Mam-(canys yr uoll bethau hyn y mon Am hynny meddaf i mae y Cenhedloedd yn eu cwi. Na ofelwch am eich ceisio) oblegyd gwyr eich bywyd, pa beth a fwytaoch, Tad nefol fod arnoch eisiu neu pa beth a yfnoch; nac yr holl bethau hyn. Eithr am eich corph, pa beth a yn gyntaf ceisiwch deyrnas wisgoch: Onid yw'r bywyd Dduw, a'i gyfiawnder ef;

a'r

Yr XVI. Sul gwedi'r Drindod.

a'r holl bethau hyn a roddir chwi, fel y galloch, wedi i chwi yn ychwaneg. Na eich gwreiddio a'ch feilio ofelwch gan hynny tros mewn cariad, am yffried gyd drannoeth; canys trannoeth a'r holl faint beth yw'r a ofala am ei bethau ei hun: lled, a'r hŷd, a'r dyfnder, digon i'r diwrnod ei ddrwg a'r uchder; a gwybod cariad Crist, yr hwn fydd uwch ei hun.

Yr unfed Sul ar bymtheg gwedi'r Drindod.

Y COLECT.

O Arglwydd, ni a atolygwn i ti, fod i'th wastadol doffuri lankau ac ywddiffyn dy Eglwys; a chan na all hi barhau mewn diogelwch heb dy fendigedig nodedd, cadw hi byth gan dy borth a'th ddaioni, trwy Iesu Crist ein Harglwydd. Amen.

law gwybodaeth, fel y'ch cyflawner â holl gyflawnder Duw. Ond i'r hwn a ddi-chon wneuthur yn dra rhag-orol, y tu hwnt i bob beth yr ydym ni yn eu dymuno, neu yn eu meddwl, yn ol y nerth fydd yn gweithredu ynom ni, iddo ef y byddo y gogoniant yn yr Eglwys trwy Crist Iesu, tros yr holl genhedlaethau, hyd yn oes oesoedd. Amen.

Yr Efengyl, S. Luc vii. 11.

Yr Epistol. Ephes. iii. 13.

A Bu drannoeth, iddo ef fyned i ddinas a elwid **Y** R wyf yn dymuno na Naîn: a chyd ag ef yr aeth lwfrhaoch oblegyd fy llawer o'i ddisgybillion, a mlinderau i trosoch, yr hyn thyrsa sawr. A phan ddaeth yw eich gogoniant chwi. O efe yn agos at borth y ddinas, herwydd hyn yr wyf yn wele, un marw a ddygid plygu tynglinniau at Dad ein allan, yr hwn oedd unig fab Harglwydd Iesu Crist, o'r ai fam, a honno yn weddw: lwn yr henwir yr holl deulu a bagad o bobl y ddinas oedd yn y nesoedd ac ar y ddaear, gyd y hi. A'r Arglwydd, ar ioddi o hono ef i chwi, pan ei gwelodd hi, a gym-yn ol cyfoeth ei ogoniant, merodd drugaredd arni, ac iod wedi ymgadarnhau a ddywedodd withi, Nac mewn nerth. trwy ei Ys-wyla. A phan ddaeth at-pryd ef, yn y dyn oddi tynt, efe a gyffyrddodd â'r mewn: a'r iod Crist yn trigo elor, a'r rhai oedd yn ei trwy flydd yn eich calonnau dwyn

Y XVII. Sul gwedi'r Drindod

dwyn a safasant) ac efe a gan fod yn ddyfal i gadw ddywedodd, Y mab, ieu- undeb yr yspryd ynghwlmw angc. yr wyf yn dywedyd tangnefedd. Un corph fydd wrthyt. Cyfod. A'r marw ac un Yspryd, megis ac y'ch a gyfododd yn ei eistedd, ac galwyd yn un gobaith eich a ddechrenodd lasaru; ac efe galwedigaeth; un Arglwydd, a'i rhoddos i'w tam. Ac unffydd: un bedydd, un Duw ofn a ddaeth ar hawb: a a Thad oll, yr hwn fydd hwy a ogoneddasant Dduw, goruwch oll, a thrwy oll, ac gan ddywedyd, Prophwyd ynoch oll, mawr a gyfododd yn ein plith; ac, Ymwelodd Duw Yr Efengyl. S. Luc xiv. 1. a'i bobl. A'r gair hwn a BU hefed, pan ddaeth yr aeth allan am dano drwy holl Iesu i dŷ un o bennaeth, Julea, a thrwy gwbl o'r iaidd y Phariseaidd ar y sab- wlad oddi amgylch. bath, i fwyta bara, iddynt hwythau ei wylled ef. Ac wele, yr oedd gert ei tron ef ryw ddyn yn glaf o'r dropli.

Y deufed Sul ar bymtheg gwedi'r Drindod.

Y COLECT.

A Rglwydd, ni a attolyg-wn i ti fod dy ras bob amser yn ein rhagflaenu; ac yn ein dilyn a pheri o honot i ni yn wastad ymroddi i bob gweithred dda, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. Ephes. iv. 1.

DEisyf gan hynny arnoch bwl, ac yn ebrwydd ni's yr wyt fi, y carcharor tyn ef allan ar y dydd sab- yn yr Arglwydd, ar rodio o bath? Ac ni allent roi ateb honoch yn addas i'r alwed- yn ei erbyn am y pethau igaeth y'ch galwyd iddi, hyn. Ac efe a ddywedodd gyd â phob gostyngedd, wrth y gwayoddedigion rwydd ac addtwynder, yng- ddammeg, pan ystyriodd fel hyd â hir-ymaros. gan oddef yr oeddynt yn dewis yr ei- eich gilydd mewn cariad; steddleoedd uchaf, gan ddy- wedyd

Y XVIII. Sul gwedi'r Drindod.

welvd wrthynt, Pan v'th wahodder gan neb i neuthior, nac eisted yn y lle uch f; rhag bod un anrhydeddusach i â thi wedi ei wahodd ganddo; ac i hwn a'th wahodd odd di ac yntau, ddyfod a dywedyd wrthynt, Dyro le i hwn, ac yna dechreu o honot ti trwy gywilydd gymmeryd y lle isaf, Eithr pan y'th wahoddar, dos ac eistedd yn y lle isaf; fel pan ddel yr hwn a'th wahodd odd di, y gallq ete ddywedyd wrthynt, Y cyfaill, eistedd yn uwch i fynu: yna y bydd i ti glod yngwydd y rhai a eisteddant gyd â thi ar y bwrdd. Canys pob un a'r a'i dyrchafu ei hun, a oftyngir; a'r hwn fydd yn ei oftwng ei hun, a ddyrchefir.

Y trydydd Sul ar bymtheg gwedi'r Drindod.

Y COLECT.

O Arglwydd, ni a atolygwn i ti, ganiatau i'th bobl ras i wrthladd profedigaethau'r byd, y cnawd, a'r cythraul; ac a phur galon a meddwl i'th ddilyn di yr unig Dduw, trwy Iesu Grist ein Harglwydd, Amen.

Yr Epistol. 1 Cor. i. 4.

Y Rydwyf yn diolch i'm Duw bob amfer drosoch chwi, am y gras Duw a rodded i chwi yng Nghrist Iesu; am eich bod ym mhob peth wedi eich cyfoethogi ynddo et, mewn pob ymadrodd, a phob gwybodaeth; megis y cadarnhawyd tyfiiolaeth Crist ynoch. Fel nad yd ch yn ol mewn un dawn; yn disgwyl am ddatguddiad ein Harglwydd Iesu Grist: yr hwn hefyd a'ch cadarnha chwi hyd y diwedd yn ddiargyoedd, yn nydd ein Harglwydd Iesu Grist.

Yr Efengyl. S. Math. xxii. 34

G Wedi clywed o'r Phariseaid ddartod i'r Iesu oslegu y Saduceaid, hwy a ymgynnullasant ynghyd i'r un lle. Ac un o honynt, yr hwn oedd gyfreithiwr, a ofynodd iddo, gan ei demtio, a dywelyd, Athraw, pa un yw'r gorchymyn mawr yny gyfraith? A'r Iesu a ddywedodd wrtho, Ceri yr Arglwydd dy Dduw â'th holl galon, ac â'th holl enaid, ac â'th holl feddwi, Hwn yw'r cyntaf, a'r gorchymyn mawr. A'r ail fydd gyffelyb iddo; Câr dy gymmydog fel ti dy hun. Ar y ddau orchymyn, hyn

Y XIX. Sul gwedi'r Drindod.

hyn y mae'r holl gyfraith ei dystiolaethu yn yr Ar-
 a'r prophwydi yn fellyll. Ac glwydd, na rodiach chwi
 wedi ymgafgu o'r Pharis- mwyach, fel y mae y Ce-
 aid ynghyd, yr Iesu a ofyn- nhedloedd eraill yn rhodio;
 odd iddynt, gan ddywedyd, yn oferedd eu meddwl; wedi
 Beth a dybygwyd chwi am tywllau eu deall, wedi ym-
 Grift? Mab i bwy ydyw? ddieithrio oddiwrth fuchedd
 Dywedent wrtho, Mab Da- Dduw, drwy'r anwybodaeth
 fydd. Dwedai yntau wrth fydd ynddynt, trwy ddalli-
 ynt; Pa fodd gan hynny y neb eu calon: y rhai, wedi
 mae Dafydd yn yr yspryd yn daddarbodi, a ymroisant i
 ei alw ef yn Arglwydd, gan drythyllwch, i wneuthur
 ddywedyd, Dywedodd yr pob aflendd yn un-chwant.
 ARGLWYDD wrth fy Ar- Eithr chwydchwi nid felly y
 glwydd; Eistedd ar fy ne- dysgafoch Grift; os bu i
 heulaw, hyd oni ofodwyf dy chwi ei glywed ef, ac os
 elynion yn droedfainge i'th dysgwyd chwi ynddo, megis
 draed ti? Os yw Dafydd y mae'r gwirionedd yn yr
 gan hynny yn ei alw ef yn Iesu; Dodi o honoch heibio,
 Arglwydd, pa fodd y mae o ran yr ymarweddiad cyn-
 ese yn fab iddo? Ac ni all- taf, yr hen ddyn, yr hwn
 odd neb ateb gair iddo; ac fydd lygredig yn ol y chwant-
 ni feiddiodd neb o'i dydd au twyllodrus; ac ym-
 hwnnw allan ymosyn ag ef adnewyddu yn yspryd eich
 mwyach.

*Y pedwerydd Sul ar bymtheg
 gwedi'r Drindod.*

Y COLECT.

O Dduw gan na allwn ni
 hebot ti ryngu bodd i
 ti; O'th drugaredd caniat-
 ta, fod i'th Lan Yspryd ym
 mhob peth uniafwn a llywio
 ein calonau, trwy Iesu Grift
 ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. Ephes. iv. 17.

HYN gan hynny yr wyf
 yn ei ddywedyd, ac yn mwyach; eithr yn hytrach
 cymmered

meddwl; a gwisgo y dyn ne-
 wydd, yr hwn yn ol Duw a
 giewyd mewn cyfiawnder a
 gwir sancteiddrwydd. Oher-
 wydd pahan, gan fwrw
 ymaith gelwydd, dywed-
 wech y gwir bod uu wrth ei
 gymmydog; oblegyd aelod-
 au ydym i'n gilydd. Dig-
 iwch, ac na phechwech: Na
 fathluded yr haul ar eich
 digofaint chwi: ac na rodd-
 wech le i ddiawl. Yr hwn a
 ladrattaodd, na ladratedd
 mwyach; eithr yn hytrach
 cymmered

Yr XX. Sul gwedi'r Drindo d.

cymmered boen, gan weith- yn cablu. A phan welodd
io a'i ddwyllaw yr hyn fydd yr Iesu eu meddyliau, ete a
dda, fel y byddo ganddo ddywedodd. Paham y me-
beth i'w gyfrannu i'r hwn ddyliwch ddrwg yn eich ca-
y mae angen arno. Na lonnau? Canys pa un hawf-
ddeued un ymadrodd lly-af ai dywedyd, Maddeuwyd
gredig allan o'ch genau i ti dy bechodau, ai dywed-
chwi, ond y cyfryw un ac a yd, Cyfod, a rhodia? Eithr
fyddo da i adeiladu yn fudd- fel y gwypoch fod awdurdod
iol, fely paro ras i'r gwrang- gan Fab y dyn ar y ddaear i
dawyr. Ac na thristewch Lan faddeu pechodau (yna y dy-
Yspryd Duw, trwy'r hwn wedodd efe wrth y clas o'r
y'ch feliwyd hyd ddydd parlys) Cytod, cymmer dy
prynedigaeth. Tynner ym- wely i lynu, a dos i'th dy.
aith oddi wrthy ch bob Ac efe a gyfododd, ac a aeth
chwerwedd, a llid, a dig, a ymaith i'w dy ei hun. A'r
llefain, a chabled, gyd a torfeydd pan wellant, rhy-
phob drygioni. A byddwch feddu a wnaethant, a gogon-
gymmwynafgar i'ch gilydd, eddu Duw. yr hwn a roisai
yn dofturiol, yn maddeu i'ch gyfryw awdurdod i ddynion.
gilydd, megis y maddeuodd
Duw er mwyn Crist i chwi. *Yr ugeinfed Sul gwedi'r Drin-*
thau.

Y COLECT.

Yr Efengyl. S. Math. ix. 1.

YR Iesu a aeth i mewn
i'r llong, ac a aeth tros-
odd, ac a ddaeth i'w ddinas
ei hun. Ac wele, hwy a
ddygasan atto wr clas o'r
parlys, yn gorwedd mewn
gwely. A'r Iesu yn gweled
eu ffydd hwy, a ddywedodd
wrth y clas o'r parlys, Ha
fab, cymmer gyfur; ma-
ddeuwyd i ti dy bechodau.
Ac wele, rhai o'r y gristen-
yddion a ddywedasant yn-
dynt eu hunain, Y mae hwn

Hollgyfoethog a thrugar-
occaf Dduw, o'th rag-
orol ddaioni cadw ni, ni a
attolygwn i ti, rhag pob
peth a'n dryga; fel y byddom
yn barod, yn enaid a chorph,
i allu a' chalonnau rhyddion
gyflawni y cyfryw bethau ac
a synnit ti eu gwneuthur,
trwy Iesu Crist ein Har-
glwydd. Amen.

Yr Epistol. Eph. es. v. 15.

GWelwch gan hynny pa
fodd y rhodioch yn
ddiesgeulus; nid fel an-

noethion, ond fel doethion; aethant ymaith, un i'w fact, gan brynu'r amfer, oblegyd ac arall i'w fasnach: a'r llaill y dyddiau fy ddrwg. Am a ddaliasant ei weision ef, ac hynny, na fyddwch annoeth- a'u hammharchasant, ac a'u ion, eithr yn deall beth yw lladdasant. A phan glybŷ'r ewyllys yr Arglwydd. Ac brenhin, efe a lidiodd; ac a na feddwer chwi gan win, ddantonodd ei luoedd, ac a yn yr hyn y mae gormod- ddynystriodd y lleiddiaid hyn- edd; eithr llanwer chwi â'r ny, ac a losgodd eu dinas Ysryd: gan lathu wrth hwynt. Yna efe a ddywed- eich gilydd mewn salmau, odd wrth ei weision, Yn wir emynau, ac odlau ysprydol, y briodas fydd barod, ond y gan ganu a phyngcio yn eich rhai a wahoddafid nid oedd- calon i'r Arglwydd; gan ynt deilwng. Ewch gan ddiolch yn wastad i Dduw hynny i'r prif-fyrdd, a a'r Tad am bob peth, yn chynnifer ac a gaffoch. Ew ein Harglwydd Iesu gwahoddwch i'r briodas. Grift; gan ymddarostwng A'r gweision hynny a aeth- i'ch gilydd yn ofn Duw. ant allan i'r prif-fyrdd, ac a

Yr Efengyl. S. Math. xxii. 1.

YR Iesu a ddywedodd a llanwyd y briodas o wa- wrth ei ddisgyblion, hoddedigion, A phan ddaeth Cyffelyb yw teyrnas nesoedd y brenhin i mewn i weled y i ryw frenhin a wnaeth bri- gwahoddedigion, efe a ganfu odas i'w fab; ac a ddanton- yno ddyn heb wisg priodas odd ei weision i alw y rhai a am dano. Ac efe a ddywed- wahoddafid i'r briodas: ac odd wrtho, Y cyfaill, pa fodd ni fynnent hwy ddyfod. Tra y daethost i mewn yma, heb cbeŷn, efe a antonodd weisi- fod genyt wisg priodas? Ac on eraill, gan ddywedyd, yntau a aeth yn fud. Yna y Dywedwch wrth y rhai a dywedodd y brenhin wrth y wahoddwyd, Wele, parot- gweinidogion, Rhwymwch toais fy nghiniaw: fy ychen ei draed a'i ddwyllaw, a a'm pasgedigion a laddwyd, chymmerwch ef ymaith, a a phob peth fydd barod: theflwch i'r tywyllwch ei- deu wch i'r briodas. A hwy, thaf: yno y bodd wylofain a yu ddiyslyr ganddynt, a rhingcian daunedd. Canys llawer.

Yr XXI. Sul gwedi'r Drindod.

Hawer fydd wedi eu galw, gwisgo dwyfronneg, cyf-
ac vchydig wedi eu dewis. Iawnder; a gwisgo am eich

*Yr unfed Sul ar hugain
gwedi'r Drindod.*

Y COLECT.

O Drugarog Arglwydd
ni a attolygun i ti
ganiattau i'th ffyddlon bobl
faddeuant a thangnefedd;
fel y glanhaer hwynt oddi-
wrth eu holl bechodau, ac y
gwasanaethont ti a meddwl
heddychol; trwy Iesu Grist
ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. Ephes. vi. 10.

FY mrodyr, ymnerthwch
yn yr Arglwydd, ac i mi ymadrodd, drwy agoryd
ynghadernid ei allu ef. fy ngenau yn hŷ, i yspysu
Gwisgwch holl arfogaeth dirgelwch yr Efengyl; tros
Duw, fel y galloch sefyll yn yr hon yr waf yn gennad
erbyn cynllwynion diafol. mewn cadwyni: fel y traeth-
Oblegyd nid yw ein hym- wyf yn hŷ am dani, fel y
drech ni yn erbyn gwaed a perthyn i mi draethu.
ehnawd, ond yn erbyn aw-
durdodau, yn erbyn bydol

tracd esgidiau parottod
Efengyl tangnefedd; uwch
law pob dim, wedi cymmer-
yd tarian y ffydd, â'r hwn y
gellwch diffoddi holl bi-
cellau tanllyd y iâll. Cym-
merwch hefyd helm yr iach-
awdwriaeth, a chleddyf yr
Yspryd, yr hwn yw gair
Duw; gan weddio bob am-
fer, â phob rhyw weddi a
deisyfiad yn yr Yspryd, a
bod yn wylidwrs ar hyn
yma trwy bob dyfal bara, a
deisyfiad tros yr holl faint; a
throsol finnau, fel y rhodder

Yr Efengyl. S. Ioan iv. 46.

lywiawdwyr tywyllwch y
bad hwn, yn erbyn drygau
ysprydol yn y nefolion le-
oedd. Am hynny cymmer-
wch attoch holl arfogaeth o Judea i Galilea ete a aeth
Duw, fel y galloch wrth- atto ef, ac a attolygodd iddo
sefyll yn y dydd drwg; ac ddyfod i wariel ac iachau ef
wedi gorphen pob peth, les- tab ef; canys yr oedd ele
yll. Sefwch gan hynny, ym mron mairw. Yna Iesu
wedi amgylchwregysu eich a ddvedodd wrtho ef, Oni
lwynau a gwirionedd, a welwch chwi arw ddion a
rh. seddodau,

YR oedd rhyw bendefig,
yr hwn oedd ei fab yn
glaf yn Capernaum. Pan
gl. bu hwn ddwtod o'r Iesu
o Judea i Galilea ete a aeth
atto ef, ac a attolygodd iddo
ddyfod i wariel ac iachau ef
tab ef; canys yr oedd ele
yll. Yna Iesu
ddvedodd wrtho ef, Oni
lwynau a gwirionedd, a welwch chwi arw ddion a
rh. seddodau,

Y XXII. Sul gwedi'r Drindod

rhyfeddodau, ni chredwch, gwaredu oddiwrth bob
Y pendefig a ddyedodd gwrthwyneb, ac yn dde-
wrtho ef; O Arglwydd, fofynol ymroi i'th wasan-
tred i wared cyn marw fy aethu i'di mewn gweithred
machgen. Iesu a ddywed- oedd da, er gogoniant i'th
odd wrtho ef. Dos ymaith - Enw, trwy Iesu Grist ein
y mae dy fab yn fyw. A'r Harglwydd. Amen.

gwr a gredodd y gair a ddy-
wedasai Iesu wrtho, ac efe a

Yr Epistol. Phil. i. 3.

aeth ymaith. Ac fel yr oedd
efe yr awr hon yn myned i
wared, ei weision a gyfarfu-
ant ag ef, ac a fynegasant,
gan ddywedyd, Y mae dy
fachgen yn fyw. Yna efe
a olynodd iddynt yr awr y
gweillhafai arno. A hwy a
ddywedasant wrtho, Doe, y
feithfed awr, y gadawodd y
cryd ef. Yna y gwyhu'r
tad mai yr awr honno oedd
yn yr hon y ddywedasai Iesu
wrtho ef, Y mae dy fab yn
fyw. Ac efe a gredodd, a'i
holl dy. Yr ail arwydd yma
diachefn a wnaeth yr Iesu,
wedi dyfod o Judea i Ga-
lilea.

I'm Duw yr ydwyf yn
diolch, ym mhob cofia-
am danoch, bob amser my-
mhob deisyfiad o'r eiddof
droloch chwi oll, gan
wneuthur fy neisvfiad gyd
a llawenydd, oblegyd eich
cymdeithas chwi yn yr
dydd cyntaf
hyd yr awr hon; gan fod
yn hyn a ddechreuodd yn-
och waith da, ei orphen hyd
ddydd Iesu Grist: megis y
mae yn iawn i mi synied
hyn am danoch oll, am eich
bod genyf yn fy nghalon, yn
gymmaint a'ch bod chwi
oll, yn gyftal yn fy rhwym-
an, ac yn fy ymddiffyn a
chadarnhad yr Efengyl, yn
gyfrannogion a mi o ras.
Canys Duw lydd dyf i mi,
mor hiraethus wyf am dan-
och oll yn ymyfagaroedd Iesu
Grist. A hyn yr wyf yn ei-
weddio, ar amhlau o'ch car-
iad chwi etto fwyfwy, mewn
gwybodaeth a phob synwyr.

Yr eifed Sul ar hugain
gwedi'r Drindod.

Y COLECT.

A Rglwydd, ni a attolyg-
wn i ti gadw dy deulu
yr Eglwys mewn duwiolder
gwastadol; fel y bo, trwy
dy noddod di, iddi gael ei

N

fel

el y byddoch bur a di- a faddeuodd iddo y ddyled,
dramgwydd hyd ddydd Crist: Ac wedi myned o'r gwas
wedi eich cyflawni â ffrwyth- hwnnw allan, efe a gafodd
zu cyfiawnder, y rhai fydd un o'i gyd-weision, yr hwn
trwy Iesu Grist er gogoniant oedd yn ei ddyled ef o gan
a moliant i Dduw. ceiniog: ac efe a ymaflodd

Yr Efengyl. S. Math. xviii, 21.

PEDR a ddywedodd wrth
yr Iesu, Arglwydd, pa
fawl gwaith y pecha fy
mrawd i'm herbyn, ac y
maddeuaf iddo? ai hyd
feithwaith? Yr Iesu a ddy-
wedodd wrtho, Nid ydwyf
yu dywedyd wrthyf, Hyd
feithwaith; ond, Hyd ddeng-
waith a thri-ugain feith-
waith, Am hynny y cy-
ffelybir teyrnas netoedd i
ryw frenhin, a fynnai gael
cyfrif gan ei weision. A
phan ddechreuodd gyfrif, fe
a ddygwyd atto un a oedd
yn ei ddyled ef o ddengmil
o dalantau. A chan nad
oedd ganddo ddim i dalu.
gorchymynodd ei arglwydd
ei werthu ef, a'i wraig, a'i
blant, a chwbl a'r a feddai,
a thalu'r ddyled, A'r gwas
a syrthiodd i lawr, ac a'i
haddolodd ef, gan ddywed-
yd, Arglwydd, bydd yma-
rhous wrthyf, a mi a dalaf
i ti y cwbl oll. Ac arglwydd
iddo, Ac felly y gwna fy
y gwas hwnnw a ddiuriodd
Nhad nefol i chwithau, oni
wrtho, ac a'i gollyngodd, ac

faddeuodd iddo y ddyled,
Tâl i mi yr
hyn fydd ddyledus arnat.
Yna y syrthiodd ei gyd was
wrth ei draed ef, ac a ym-
biliodd ag ef, gan ddywed-
yd, Bydd ymarhous wrthyf,
a mi a dalaf i ti y cwbl oll.
Ac ni's gwnai efe; ond
myned a'i fwrw ef yng-
harchar, hyd oni thalai yr
hyn oedd ddyledus. A phan
welodd ei gyd-weision y
pethau a wnelfid, bu ddrwg
dros ben ganddynt; a hwy
a ddaethant ac a fynegasant
i'w harglwydd yr holl Beth-
au a fuasai. Yna ei ar-
glwydd, wedi ei alw ef atto,
a ddywedodd wrtho, Ha was
drwg, maddeuais i ti yr holl
ddyled honno, am i ti ymbil
â mi. Ac oni ddylest tithau
drugarhau wrth dy gyd was,
megis y trugarheais innau
a'i wrthyf ti? A'i arglwydd a
ddigiodd, ac a'i rhôddes ef
i'r poenwyr, hyd oni thalai
yr hyn oll oedd ddyledus
i ti y cwbl oll. Ac felly y gwna fy
y gwas hwnnw a ddiuriodd
Nhad nefol i chwithau, oni
wrtho, ac a'i gollyngodd, ac faddeuwch o'ch calonau

Y XXIII. Sul gwedi'r Drindod.

bob un i'w frawd eu cam-weddau.

Y trydydd Sul ar hugain gwedi'r Drindod.

Y COLECT.

O Dduw, ein noddod a'n cadernid, yr hwn wyt awdw'r pob duw'older; Gwranddo yn ebrwydd, ni attolygwn i ti, ddesofsynol weddiâu dy Eglwys; a chan-iatta i ni, am yr hyn yr ym yn eu herchi yn ffyddlon, allu o honom eu cael yn gyflawn, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. Phil. iii. 17.

BYddwch gyd ddilynwyr i mi, fradur, ac edrychwch ar y rhai sy yn rhodio felly, megis yr ydym ni yn fiampl i chwi. (Canys y nae llawer yn rhodio, am y rhai y dywedais i chwi yn fynych, ac yr ydwyf yr awr hon hedyd dan wylo yn dywedyd, mai gelynion croes Crist ydynt: diwedd y rhai yw ditryw duw y rhai yw eu bol, a'u gogoniant yn eu cywilydd, y rhai fydd yn fynied pethau daearol. Canys ein hymarweddiad ni fydd yn y nefoedd, o'r lle hedyd yr ydym yn disgwyl yr Iachawdw, yr Arglwydd

Iesu Grist: yr hwn a gyfnewidia ein corph gwael ni, fel y gwnele'r ef yn un ffurf â i gorph gogoneddus ef, yn ol y nerthol weithrediad, trwy'r hwn y dichon efe i ddarostwng pob peth iddo ei hun.

Yr Efengyl. S. Math. xxii. 15.

YNA'r aeth y Phariseaid, ac a gymmerasant gyngor pa fodd y rhwydent ef yn ei ymadrodd. A hwy a ddanfonasant atodd eu disgyblion ynghyd â'r Herodianiaid, gan ddywedyd, Athraw, ni a wyddom dy fod yn eirwir, yn dysgu ffordd Dduw mewn gwirionedd, ac nad oes arnat ofal rhag neb: oblegyd nid wyt ti yn edrych ar wyneb dynion. Dywaid i ni gan hynny, Beth yr wyt ti yn ei dybied? Ai cyfreithlawn rhoddi teyrn-ged i Cesar, ai nid yw? Ond yr Iesu a wybu eu drygioni hwy, ac a ddwywedodd, Pahan yr ydych yn fy nhemtio i, chwi ragrithwyr? Dangoswch i mi arian y deyrn-ged. A hwy a ddygasant atto geiniog. Ac efe y ddywedodd wrthynt, Eiddo pwy yw y ddelw hon a'r argraph? Dywedasant wrtho, Eiddo Cesar. Yna y dywedodd wrthynt, Telwch chwithau

Y XXIV. Sul gwedi'r Drindod

yr eiddo Cefar i Cefar, a'r chwi, megis ac y mae yn yr eiddo Duw i Dduw. A holl fydd; ac fydd yn dwyn phan glywsant hwy hyn. ffrwyth, megis ac yn eich rhyfeddu a wnaethant, a'i plith chwithau, er y dydd y adael ef a myned ymaith. clywfoch, ac y gwybuoch

Y pedwerydd Sul ar hugain gwedi'r Drindod.

Y COLECT.

O Arglwydd, ni a attolygwn i ti ollwng dy bobl oddiwrth eu camweddau; fel trwy dy ddawnus drugaredd y byddom ryddion oll oddiwrth rywmedigaethau'r pechodau hynny, y rhai trwy ein cnawdol freuolder a wnaethom. Caniatta hyn, O nefol Dad, er cariad ar Iesu Grist ein Harglwydd bendigedig a'n Iachawdwr. Amen.

Yr Epistol. Colof. i. 3.

YR ydym yn diolch i Dduw a Thad ein Harglwydd Iesu Grist, gan weddio troloch chwi yn wastadol, er pan glywlom am eich flydd yng Nghrist Iesu, ac am y cariad fydd genych tu ag at yr holl faint; er mwyn y gobaith a roddwyd i gadw i chwi yn y nefoedd, am yr hon y clywfoch o'r blaen yngair gwirionedd yr Efengyl; yr hon fydd wedi dyfod attoch

Megis ac y dysgafoch gan Epaphras ein hanwyl gydwlas, yr hwn fydd troloch chwi yn ffyddlon weinidog i Grist; yr hwn hefyd a amlygodd i ni eich cariad chwi yn yr Yspryd. O herwydd hyn ninnau helyd, er y dydd y clywlom, nid ydym yn peidio â gweddio troloch, a deisyf eich cyflawni chwi â gwybodaeth ei ewyllys ef, ym mhob doethineb a deall ylprydol, fel y rhodioch yn addas i'r Arglwydd i bob rhyngu bodd, gan ddwyn ffrwyth ym mhob gweithred dda, a chynnyddu yngwybodaeth am Dduw; wedi eich nerthu a phob nerth, yn ol ei gadernid gogoneddus ef, i bob dioddeffgarwch a hir-ymaros gyd a llawenydd; gan ddiolch i'r Tad, yr hwn a'n gwnaeth ni yn gymmwys i gael rhan o eifeddiaeth y faint yn y goleuni.

Yr Efengyl. S. Math. ix. 18.

TRA'r oedd yr Iesu yn dywedyd hyn wrthynt wele, daeth rhyw bennaeth

Y XXV. Sul gwedi'r Drindod.

ac a'i haddolodd ef gan Y pummed Sul ar hugain
ddywedyd, Arglwydd, bu gwedi'r Drindod.

Y COLECT,

DEffro, Arglwydd, ni a attolygwn i ti, ewyllysion dy fyddloniaid; fel, trwy ddwyn aml ffrwyth gweithredoedd da, y caffont genyt ti yn ehelaeth eu go-brwyo, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yn lle yr Epistol. Jer. xxiii. 5.

WELE y dyddiau yn dyfod, medd yr Arglwydd, y cyfodaf i Ddafydd Flaguryn cyfiawn; a Bre-nhin a deyrnala ac a lwydda, ac a wna tarn a chyfiawnder ar y ddaear. Yn ei ddydd-
wyd o'r awr honno.) A iau ef yr achubir Juda, ac phan ddaeth yr Iesu i dŷ'r Israel a breswylia ynddiogel: pennaeth, a gweled y cer-a hyn fydd ei Enw ar yr ddorion, a'r dyrfa yn ter-hwn y gelwir ef. YR AR-
fysgu, efe a ddywedodd wrth-GLWYDD EIN CYF-
ynt, Ciliwch: canys ni bu IAWNDER. Am hynny
faw'r llangces, ond cyfsgu y wele y dyddiau yn dyfod, mae hi. A hwy a'i gwat-medd yr Arglwydd, pryd na
warafant ef. Ac wedi bwrw ddywedant mwyach, Byw
y dyrfa allan, efe a aeth i yw'r Arglwydd, yr hwn a mew'n, ac a ymaslodd yn ei ddug feibion Israel i fynu o
llaw hi; a'r llangces a gy-wlad yr Aipht; eithr Byw
fododd. A'r gair o hyn a yw'r Arglwydd, yr hwn a
neth dros yr holl wlad ddug i fynu ac a dywysodd
had ty Israel o dir y gogledd, ac o bob gwlad lle gyrraswn
i hwynt; a hwy a gânt aros yn eu gwlad eu hun.

Dydd Sant Andreas Apostol.

Yr Efengyl. S. Ioan. vi. 5. ion, Cefglwch y briwlwyd
YNA'r Iesu a ddyrchaf- gweddill, fel na choller dim.
odd ei lygaidd, ac a wel- Am hynny hwy a'u casgla-
odd fod tyrta sawr yn dyfod sant; ac a lanwasant ddeu-
atto; ac a ddywedodd wrth ddeg basgedaid o'r briw-
Phylip, O ba le y prynwn fwyd, o'r pum torth haidd,
ni fara, fel v casto y rhai a weddillasai gan y rhai a
hyn fwyta? (A hyn a ddy- fwytasent. Yna y dymion,
wedodd efe i'w brofi ef: pan wellant yr arwydd a
canys efe a wyddai beth yr wnaethai'r Iesu, a ddywed-
oedd efe ar fedr ei wneuth- asant, Hwn yn ddian yw y
ur.) Phylip a'i atebodd ef, Prophwyd oedd ar ddytad
Gwerth dau can ceiniog o i'r byd.

fara nid yw ddigon iddynt hwy, fel y gallo pob un o honynt gymmeryd ychydig. Un o'i ddifgyblion a ddywedodd wrtho, Andreas, brawd Simon Pedr, Y mae yma ryw fachgenyn, a chanddo bum torth haidd, a dau bysgodyn. ond beth yw hynny rhwng cynnifer? A'r Iesu a ddywedodd, Perwch i'r dynion eistedd i lawr. Ac yr oedd glaswellt lawer yn y fan honno. Felly y gwyr a eisteddalant i lawr, ynghylch pum mil o nifer. A'r Iesu a gymmerth y torthau; ac wedi iddo ddiolch, efe a'u rhannodd i'r difgyblion, a'r difgyblion i'r rhai oedd yn eistedd; felly hefyd o'r pysgod, cymmaint ac a fynnalant. Ac wedi eu digomi hwynt, efe a ddywedodd wrth ei ddifgybl

§ *O bydd ychwaneg o Sulian o flaen Sul yr Adfent, cymmerer Gwasanaeth rhai o'r Suliau a adawyd heb ddarllain ar ol yr Yllwll, i gyflawni cynniferac y sydd yn niffyg yma; ac os byad llai, gadawer y rhai a fo dros ben: eithr arferer y Colect, yr Epistol, a'r Efengyl ddiweddas yma, heb amfer ar y Su nesaf o flaen yr Adfent.*

Dydd Sant Andreas Apostol.

Y COLECT.

HOLLalluog Dduw, yr hwn a roddai't gyfryw ras i'th fendigedig Apostol Sant Andreas, fel yr ufuddhaodd efe yn ebrwydd i alwad dy Fab Iesu Grif, ac a'i dilynodd ef yn ddirwystr; Caniatta i ni oll, wedi en galw

Dydd Sant. Andreas Apostol.

galw gan dy Air bendigedig, yn frau ymroddi o honom yn ufudd i gyflawni dy sanctaidd Orchymynion, trwy yr unrhyw Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. Rhuf. x. 9.

OS cyffesi â'th enau yr Arglwydd Iesu, a chredu yn dy galon i Dduw ei gyfodi ef o feirw, cadwedig fyddi. Canys â'r galon y credir i gyfiawnder, ac â'r genau y cyffesir i iachawdwriaeth. Oblegyd y mae'r Ysgrythyr yn dywedyd, Pwy bynnag fydd yn credu ynddo ef, ni chywilyddir. Canys nid oes gwahaniaeth rhwng Iuddew a Groegwr oblegyd yr un Arglwydd a'r bawb fydd oludog i bawb a'r y fydd yn galw arno. Canys pwy bynnag a alwo ar Enw yr Arglwydd, cadwedig fydd. Pa fodd gan hynny y galwant ar yr hwn ni chredasant ynddo? A pha fodd y credant yn yr hwn ni chlywsant am dano? A pha fodd y clywant heb bregethwr? A pha fodd y pregethant, oni's danfonir hwynt? megis y mae yn ysgrifenedig, Mor brydferth yw traed y rhai sy yn efangylu tangnefedd. y rhai fydd yn e-

fangylu pethau daionus! Eithr nid ufuddhasant hwy oll i'r Efengyl: canys y mae Efaïas yn dywedyd, O Arglwydd, pwy a gredodd i'n hymadrodd ni? Am hynny fydd fydd trwy glywed, a chlywed trwy Air Duw. Eithr meddaf, Oni chlywsant hwy? Yn ddiau, i'r holl ddaear yr aeth eu fwn hwy, a'u geiriau hyd derfynau y byd. Eithr meddaf Oni wybu Israel? Yn gyntaf y mae Moses yn dywedyd, Mi a baraf i chwi wynfydu trwy rai nid yw genedl; trwy genedl anneallus y'ch digiaf chwi, Eithr y mae Efaïas yn ymhythau, ac yn dywedyd, Cafwyd fi gan y rhai nid oeddynt yn fy ngheisio; a gwnaed fi yn eglur i'r rhai nid oeddynt yn ymosyn am danaf. Ac wrth yr Israel y mae yn dywedyd, Ar hyd y dydd yr estynais fy nwyllaw at bobl anufudd, ac yn gwrth-ddywedyd.

Yr Efengyl. S. Math. iv. 18.

A'R Iesu yn rhodio wrth for Galilea, efe a gantu ddau frodyr, Simon yr hwn a elwir Pedr, ac Andreas ei frawd, yn bwrw rhwyd i'r mor (canys pysgodwyr oedd-ynt.) Ac efe a ddywedodd wrthynt,

Dydd Sant Tomas Apostol.

wrthynt, Deuwch ar fy ol i, dyfodiaid, ond yn gyd-ddi-
ac mi a'ch gwnaf yn bylgod nasyddion a'r saint, ac yn
wyr dynion. A hwy yn y deulu Duw; wedi eich gor-
fan, gan adael y rhwydau, uwch adeiladu ar sail yr apo-
a'i canlynasant ef. Ac wedi stolion a'r prophwedi, ac
myned rhagddo oddi yno, Iesu Grist ei hun yn ben-
ete a welodd ddau frodyr congltaen; yn yr hwn y
eraill, Iago fab Zebedeus, mae'r holl adeilad wedi ei
ac Ioan ei frawd, mewn ch. mmwys g. d-gyff. llun. yn
llong gyd â Zebedeus eu cynnyddu yn deml sanctaidd
tad, yn cyweirio eu rhwyd yn yr Arglwydd; yn yr hwn
au; ac a'u galwodd hwynt. y'ch cyd-adeiladwyd chwi-
Hwythau yn ebrwydd, gan thau yn breswylfod i Dduw
adael y llong a'u tad, a'i trwy yr Yspryd.

Yr Efengyl. S. Ioan xx. 24.

Dydd Sant Tomas Apostol.

Y COLECT.

Hollalluog a byth-fywiol
Dduw, yr hwn, er mwy
o sicrhawch y Efydd, a odd-
esfaist i'th sanctaidd Apostol
Tomas ammeu cyfodiad dy
Fab; Caniatta i ni cyn ber-
ffeithied, ac mor gwbl ddi-
ammeu gredu yn dy Fab
Iesu Grist, fel na cherydder
ein ffydd yn dy olwg byth.
Gwranddo arnom, O Ar-
glwydd, trwy yr unrhyw
Iesu Grist; i ba un, gyd â
thi a'r Yspryd Glan, y bo
holl anrhydedd a gogoniant,
yr awr hon ac yn oes oes-
oedd. Amen.

Yr Epistol. Ephes. ii. 19.

Withian gan hynny
nid ydych chi
mwyach yn ddeinbiaid a

Tomas, un o'r deuddeg-
yr hwn a elwir Didy-
mus, nid oedd gyd â hwynt
pan ddaeth yr Iesu. Y dif-
gyblion eraill gan hynny a
ddwedasant wrtho, Ni a
wellom yr Arglwydd. Yn-
tau a ddywedodd wrthynt,
Oni chaf weled yn ei ddwy-
law ef ôl yr hoelion, a dodi
fy mys yn ôl yr hoelion, a
dodi fy llaw yn ei ystlys ef,
nichredaf fi. Ac wedi wyth
niwrnod, drachefn yr oedd
ei ddingyblion ef i mewn, a
Thomas gyd a hwynt, Yna'r
Iesu a ddaeth, a'r drysau yn
gauad, ac a safodd yn y
canol, ac a ddywedodd,
Tangnetedd i chwi. Wedi
hynny y dywedodd eie wrth
Tomas, Moes yma dy lys, a
gwel fy nwyllw; ac estyn
dy

Troad Sant Paul.

dy law, a dod yn fy ystlys : ac na fydd anghrdeadyn, ond credadyn. A Thomas a atebodd ac a ddywedodd wrtho, Fy Arglwydd a'm Duw, Yr Iesu a ddywedodd wrtho, Am i ti fy ngweled, Tomas, y credaist : bendigedig yw y rhai ni wellant, ac a gredafant. A llawer hefyd o arwyddion eraill a wnaeth yr Iesu yngwydd ei ddisgyblion, y rhai nid ydynt ysgrifenedig yn y llyfr hwn, Eithr y pethau hyn a ysgriftenwyd, fel y credoch chwi mai yr Iesu yw Crist, Mab Duw ; a chan gredu, y caffoch fywyd yn ei Enw ef.

Troad Sant Paul.

Y COLECT.

O Dduw, yr hwn, trwy bregethiad y gwynfyddedig Apostol Sant Paul, a beraist i oleuni'r Efengyl lewyrchu dros yr holl fyd ; Camatta, ni a attolygwn i ti, allu o honom ni gan ddal ei ryfedd ymchwehiad o fewn coffa, ddangos ein diolchgarwch i ti am yr unrhyw, trwy ddilyn dy fendigedig athrawiaeth yr hon a ddygodd efe, trwy Iesu Crist ein Harglwydd. Amen.

Yn lle yr Epistol Aët. ix. 1

A Saul etto yn chwythu bygythiau a chelanedd yn erbyn disgyblion yr Arglwydd, a aeth at yr arch-offeiriad, ac a ddeilyfodd ganddo lythyrâu i Ddamascus at y synagogau ; tel, os cai efe neb o'r flordd hon, na gwyr na gwragedd, y gallai efe eu dwyn hwy yn rhwym i Jerusalem. Ac fel yr oedd efe yn ymdaith, bu iddo ddyfod yn agos i Ddamascus : ac yn ddiŷymmwth llewyrchodd o'i amgylch oleuni o'r nef. Ac efe a syrthiodd ar y ddaear, ac a glybu lais yn dywedyd wrtho, Saul, Saul, paham yr wyt yn fy erlid i ? Yntau a ddywedodd, Pwy wyt ti, Arglwydd ? A'r Arglwydd a ddywedodd / Myfi wyt Iesu, yr hwn yr wyt ti yn ei erlid : caled i ti wingo yn erbyn y symbylau. Yntau, gan grynu, ac â braw arno, a ddywedodd, Arglwydd, beth a tynni di i mi ei wneuthur ? A'r Arglwydd a ddywedodd wrtho, Cysod, a dos i'r ddinas ; ac fe a ddywedir i ti pa beth fy raid i ti ei wneuthur. A'r gwyr oedd yn cyd-deithio ag ef a salafant yn fud, gan glywed y llais, ac heb weled neb. A Saul a gyfododd oddiar y ddaear ;

Troad Sant Paul.

ddaear; a phan agorwyd ei oedd, a phiant Israel. Gany
 lygaid, ni welai efe neb: myfi a ddangosaf iddo pa
 eithr hwy a'i tywyfasant ef bethau eu maint fydd raid
 erbyn ei law, ac a'i dygasant iddo ef eu dioddef eu mwyn
 ef i mewn i Ddamascus. Ac fy Enw i Ac Ananias a
 efe a fu dridiau heb welod, aeth ymaitn, ac a aeth i
 ac ni wnaeth na bwytia nac mewn i'r ty; ac wedi dod
 yfed. Ac yr oedd rhyw ei ddwylaw arno, efe a ddy-
 ddisgybl yn Damascus a'i wedodd, Y brawd; Saul, yr
 enw Ananias; a'r Arglwydd Arglwydd a'm hanfonodd i
 a ddywedod wrtho ef mewn (Iesu, yr hwn a ymddangos-
 gweledigaeth, Ananias. Yn odd i ti ar y ffordd y daeth-
 tau a ddywedodd, Wele fi, oft) fel y gwelych drachefn-
 Arglwydd. A'r Arglwydd ac y'th lanwer â'r Ysryd
 a ddywedodd wrtho, Cylod, Glan. Ac yn ebrwydd y
 a dos i'r heol a elwir Un- syrthiodd oddiwrth ei lygaid
 iawn, a chais yn nhy Judas ef megis cen: ac efe a gafodd
 un a'i enw Saul, o Tarsus: ei olwg yn y man; ac efe a
 canys wele, y mae yn gwe- gyfododd, ac a fedyddiwyd.
 ddio; ac efe a welodd mewn Ac wedi iddo gymmeryd
 gweledigaeth wr a e'wir bwyd, efe a gryfhaodd. A
 Ananias, yn dyfod i mewn, bu Saul gyd â'r disgyblion
 ac yn dod ei law arno, fely oedd yn Damascus, dalm o
 gwelai eilwaith. Yna yr ddyddiau. Ac yn ebrwydd
 atebodd Ananias, O Ar- yn y synagogau efe a bre-
 glwydd, mi a glywais gan gethodd Grist, mai efe yw
 lawer am y gwr hwn, faint Mab Duw. A phawb a'r
 o ddrygau a wnaeth efe i'th a'i clybu ef a synnasant, ac a
 faint di yn Jerusaleml: ac ddywedasant, Onid hwn
 yma y mae ganddo awdur- yw'r un oedd yn difetha yn
 dod oddiwrth yr archoffei- Jerusaleml y rhai a alwent ar
 iaid i rwymo pawb fy'n yr Enw hwn ac a ddaeth
 galw ar dy Enw di. A dy- yma er mwyn hyn, fel y
 wedodd yr Arglwydd wrtho, dygai hwynt yn rhwym at
 Dos ymaith: canys y mae yr archoffeiriad? Eithr Saul
 hwn yn llestr etholedig i mi, a gynnyddodd fwyfwymewn
 i ddwyn fy Enw ger bron y nerth, ac a orchfygodd yr
 Cenhedloedd, a brenhin- Iuddewon oedd yn preswyllo
 yn

Puredigaeth y Fendigedig Fair Forwyn.

yn Damascus, gan gadarnhau y cyflwynwyd i'r deml dy
mai hwn yw'r Crist.

Yr Efengyl. S. Math. xix. 27.

PEDR a atebodd ac a
ddywedodd wrth yr Iesu,
Wele, nyni a adawfom bob
peth, ac a'th ganlynafom di;
beth gan hynny a fydd i ni?
A'r Iesu a ddywedodd wrth-
ynt, Yn wir meddaf i chwi,
y cewch chwi y rhai a'm
canlynafoch i yn yr adene-
digaeth. pan eisteddo Mab
y dyn ar orsedd ei ogoniant;
eistedd chwithau ar ddeu-
dddeg gorsedd. yn barnu deu-
dddeg llwyth Israel. A phob
un a'r a adawodd dai, neu
frodyr, neu chwiorydd, neu
dad, neu fam, neu wraig,
neu blant, neu diroedd, er
mwyn ty Enw i, a dderbyn
y can cymmaint, a bywyd
tragywyddol a etifedda efe.
Ond llawer o'r rhai blaenaf
a fyddant yn olaf, a'r rhai
olaf ym flaenaf.

*Cyflwyniad Crist yn y Deml;
yr hwn a elwir yn gyffred-
inol, Puredigaeth y Fendig-
edig Fair Forwyn.*

Y COLECT

HOllalluog a byth-fywiol
Iduw, ni a attolygwn
yn ufuddol i'th Fawredd,
megis ac ar gyfenw i heddyw

*unig-anedig Fab yn sylwedd
ein cnawd ni; felly ganiat-
tau o honot ein cyflwyno i
ti a chalonnau purlan, trwy
yr unrhyw dy Fab Iesu Crist
ein Harglwydd. Amen.*

Yn lle yr Epistol. Mal. iii. 1.

WELE fi yn anton fy
nghennad, ac ete a ar-
loefa'r ffordd o'm blaen i
ac yn ddiymmwth y daw'r
Arglwydd, yr hwn yr ydych
yn ei geisio, i'w demi; fef
Angel y cyfammod, yr hwn
yr ydych yn ei chwenn, ch:
wele, ete yn dyfod, medd
Arglwydd y lluoedd. Ond
pwy a oddef ddydd ei ddy-
fodiad ef? a phwy a saif
Pan ymddingoso efe? canys
y mae ete fel tân y todydd,
ac fel sebon y golchydalon.
Ac ete a eistedd fel purwr a
glanhawr arian: ac ete a
bura feibion Lefi, ac a u
coetha hwynt fel aur ac fel
arian; fel y byddont yn
offrymmu i'r Arglwydd
oiffrwm mewn cyfiawnder.
Yna y bydd melyn gan yr
Arglwydd oiffrwm Juda a
Jerusalem, megis yn y dydd-
iau gynt, ac fel y blynedd-
oedd gnt. A mi a nesa
attech chwi i farn; a byddaf
dyf cyflym yn erbyn yr
hudolion, ac yn erbyn y
god-

Puredigaethy Fendigedig Fair Forwyn.

godinebwyr, ac yn erbyn yr ac a ddywedodd. Yr awr
anudonwyr, ac yn erbyn hon, Arglwydd, y gollwyd i
cam-attalwyr cyflog y cyf-dy-ws, mewn tangnefedd,
logedig, a'r rhai fydd yn vn ol dy air: canys fy lly-
gouthrymmu y weddw, a'r gaid a wellant dy iachawd.
ymddifad, a'r dieithr, ac wriaeth, yr hon a barotto-
heb fy ofni i medd Ar- aist ger bron wyneb yr holl
glwydd y lluoedd.

Yr *Efengyl. S. Luc ii. 22.* Cenhedloedd, a gogoniant

WEDD cyflawni dyddiau dy bobl Israel. Ac yr oedd
ei phuredigaeth hi, yn Joseph a'i fam ef yn rhy-
ol deddf Moses, hwy a'i feddu am y pethau a ddy-
dygasant ef i Jerusalem, i'w wedwyd am dano ef. A
gyflwyno i'r Arglwydd [fel Simeon a'u bedithiodd
yr ysgrifearwyd yn neddf yr hwynt, ac a ddywedodd
Arglwydd, Pob gwrryw wrth Majr ei fam ef, Wele,
cynaf-anedig a elwir yn hwn a ofodwyd yn gwmp
fantaidd i'r Arglwydd] ac i ac yn gyfodiad i lawer yn
roddi abertb, yn ol yr hyn a Israel, ac yn arwydd yr hwn
ddywedwyd yn neddf yr Ar- y dywedir yn ei erbyn [a
glwydd, Par o durturod, neu thrwy dy enaid ti dy hun
ddau gyw colommen, Ac hefyd yr â cleddyf] fel y
wele, yr oedd gwr yn Jeru- datguddier meddylian lla-
saleni a'i enw Simeon; a'r wer o galonnau. Ac yr
gwr hwnnw oedd gyfi-wn a oedd Anna brophwydes,
ciwiol, yn disgwl am merch Phaniel, o lwyth
ddiddanwch yr Israel: a'r Afer: hon oedd oedrannus
Yspryd Glan oedd arno iawn, ac a fuasai fyw gyd â
Ac yr oedd wedi ei yspysu gwr saith mlynedd o'i mor-
iddo gan yr Yspryd Glan, wyndod; ac d fuasai yn
n, welai efe angau cyn iddo weddw ynghylch pedair a
weled Crist yr Arglwydd: phedwar ugain mlynedd, yr.
Ac efe a ddaeth trwy'r yf hon nid ai allan o'r deml
pryd i'r deml. A phan ond gwafanaethu Duw
dlug ei rieni y dyn bach mewn ymprydiau a gwe-
lesu, i wneuthur trosto yn ddiau ddydd a nos. A hon
ol delod y gyfraith yna efe hefyd yn yr awr honno, gan
a'i cymmerth ef yn ei freich- fetyll ger llaw, a foliannodd
ian, ac a fendithiodd Dduw,

yr

Dydd Sant Mathias Apostol.

yr Arglw. dd, ac a lasarodd trwy enau Dafydd am Judas
amdano ef wrth y rhai oll yr hwn a fu flaenor i'r rhai
oedd yn disgwyl ymwared a ddaliafani yr Iesu, Canys
yn Jerusalem. Ac wedi idd- efé a gyfrifwyd gyd â ni, ac
ynt orphen pob peth yn ol a gawfai ran o'r weinidog-
deddf yr Arglwydd, hwy a aeth hon. A hwn a bwrcas-
ddychwelasant i Galilea, i'w odd faes â gwobr anwiredd;
dinas eu hun Nazareth, A'r ac wedi ymgrogi, a dorrodd
bachgen a gynnyddodd, ac a yn ei ganol, a'i holl ymyf-
gryfhaodd yn yr vspryd, yn garoedd ef a dywalltwyd
gyflawn o ddoethineb; a allan. A bu hyspys hyn i
gras Duw oedd arno et. holl bre'wylwr Jerusalem,
hyd oni elwir y maes hwnnw

Dydd Sant Mathias Apostol.

Y COLECT.

HOLLalluog Dduw, yr hwn yn lle Suddas
fradwr a ddetholaist dy ffyddlon was Mathias i fod
o nifer dy ddeuddeg Apo-
stol; Caniatta fod i'th Eg-
lwys, a hi bob amser yn
gadwedig oddiwrth Apostol-
ion ffeilshon, gael ei threfnu
a'i llywodraethu gan wir a
ffyddlon Fugeilaid, trwy
Iesu Grist ein Harglwydd.
Amen

Yn lle yr Epistol. Act. i. 15.

YN y dyddiau hynny Pedr
a gyfododd i tynu yng-
hanol y disgybion, ac a ddy-
wedodd (a nifer yr enwau
yn yr un man oedd ynghylch
ugain a chaut) Ha wyr frod-
ugain a chant) Hawyr frod-
yr, yr oedd yn rhaid cyflawni
yr Ysgrythyr yma a rag-
ddywedodd yr Yspryd Glan

yn eu tafod priodol hwy.
Aceldama; hynny yw, Maes
y gwaed. Canys ysgrifen-
wyd yn llyfr y Salmau,
Bydded ei drigfan ef yn
ddiffeithwch, ac na bydded
a drigo ynddi: a, Chym-
mered arall ei esgobaeth e
Am hynny mae yn rhaid,
o'r gwyr a fu yn cyd-ym-
daith â ni yr holl amser yr
aeth yr Arglwydd Iesu i
mewn ac allan yn ein plith
ni, gan ddechreu o fedydd
loan hyd y dydd y cym-
merwyd ef i tynu oddi wrth
ym ni bod un o'r rhai hyn
gyd â ni yn dyf o'i adgyf-
odiad ef. A hwy a osodaf-
ant ddau gen bron; Joseph,
yr hwn a enwid Barsabas, ac
a gyfenwid Justus, a Ma-
thias. A chan weddio, hwy
a ddywedasant, Tydi, Ar-
glwydd, yr hwn a wyddost
galonnau pawb, dango a pe

Cyfarchiad Mair Wryyf Fendigedig.

un o'r ddau hyn a etholaist, i dderbyn rhan o'r weinidogaeth hon a'r apostoliaeth, o'r hon y cyfeiliornodd Judas, i fyned i'w le ei hun. A hwy a fwriadant y coelbrenau: ac ar Mathias y syrthiodd y coelbren; ac efe a gvfrifwyd gyd a'r un Apostol ar ddeg,

Yr Efengyl. S. Math. xii. 25.

YR amser hwnnw yr atebodd yr Iesu, ac y dywedodd, I ti yr ydwyf yn diolch O Dad; Arglwydd nef a daear, am i ti guddio y pethau hyn rhag y doethion a'r rhai deallus, a'n datguddio o honot i rai bychain. Ie, O Dad; canys telly y rhyngodd bodd i ti, Pob peth a roddwyd i mi gan ty Nhada: ace nid edwyn neb y Mab, ond y Tad; ac nid edwyn neb y Tad, ond y Mab, a'r hwn yr ewllyfio y Mab ei ddatguddio iddo. Deuwch attaf fi, bawb a'r y fydd yn flinderog ac yn llwythog, a mi a esmwythaf ainoch. Cymmerwch fy iau ainoch, a dysgwch genyt canys addtwyn ydwyf a gofngedig o galon: a chwi a gëwch orphywystr i'ch e neidiau. Canys f'iauw fydd esmwyth, a'm baich fydd ysgafn.

Cyfarchiad neu Gennadwri Mair Wryyf Fendigedig.

Y COLECT.

NI a attolygun i ti, O Arglwydd, dywallt dy ras yn ein calonnau; fel, megis y gwyddom Gnawdoliaeth Iesu Grist dy Fab trwy gennadwri angel; felly, trwy ei grog a'i ddioddefaint, bod i ni gael ein dwyn i ogoniant ei Adgyfodiad ef, trwy yr unrhyw Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yn lle yr Epistol. Eslay vii. 10.

YR Arglwydd a ychwanegodd lasaru wrth Ahaz, gan ddywedyd, Gofyn it' arwydd gan yr Arglwydd dy Dduw; gofyn o'r dyfnder, new o'r uchelder oddi arnodd. Ond Ahaz a ddywedodd, Ni ofynaf, ac ni themtiaf yr Arglwydd. A dywedodd yntau, Gwrandedwch yr awr hon, ty Ddafydd; Ai bychan genych flino dynion, oni flinoch hefyd fy Nuw? Am hynny yri Arglwydd ei hun a ddyry i chwi arwdd; Wele, Morwyn a fydd feichiog, ac a elgor ar Fab, ac a eilw ei Enw ef Immanuel. Ymenyn a mel a fwytr efe; fel y medro ymwrthod a'r drwg, ac ethol y da.

Yr

Dydd Sant Marc Efangylwr.

Yr Efengyl. S. Luc i. 26.

AC yn y chweched mis yr anfonwyd yr angel Gabriel oddiwirth Dduw, i ddinas yn Galilea a'i henw Nazareth, at forwyn wedi ei dyweddio i wr a'i enw Joseph, o dy Ddafydd; ac enw'r forwyn oedd Mair. A'r angel a ddaeth i mewn atti, ac a ddywedodd, Hanffych well, yr hon a gefaist ras; yr Arglwydd fydd gyd â thi: bendigaidd wyt ym mhlith gwragedd. A hithau, pan ei gwelodd, a gythryblwyd wrth ei ymadrodd ef; a meddylïo a wnaeth pa fath gyfarch oedd hwn. A dywedodd yr angel wrthi, Nac ofna, Mair: canys ti a gefaist ffafor gyd â Duw. Ac wele, ti a gei feichiogi yn dy groth, ac a esgori ar Fab, ac a elwi ei Enw ef IESU. Hwn fydd mawr, ac a elwir yn Fab y Goruchaf; ac iddo y rhydd yr Arglwydd Dduw orfeddfo ei dad Dafydd. Ac efe a deyrnasa ar dŷ Jacob yn dragywydd; ac ar ei frenhiniaeth ni bydd diwedd. A Mair a ddywedodd wrth yr angel, Pa todd y bydd hyn, gan nad adwaen i wr? A'r angel a atebodd ac a ddywedodd wrthi Yr Yfpryd Glan a ddaw arnat ti, a

nerth y Goruchaf a'th gyf-goda di: am hynny hetyd, y peth sanctaidd a aner o honot ti, a elwir yn Fab Duw. Ac wele, Elisabeth dy gares, y mae hithau wedi beichiogi ar fab yn ei henaint: a hwn yw'r chweched mis iddi hi, yr hon a elwid yn amhhlantadwy. Canys gyd a Duw ni bydd dim yn ammhofibl. A dywedodd Mair, Wele wafanaethyddes yr Arglwydd; bydded i mi yn ol dy air di. A'r angel a aeth ymaith oddi wrthi hi

Dydd Sant Marc Efangylwr.

Y COLECT.

HOllalluog Dduw, yr hwn a ddysgaist dy sanctaidd Eglwys a nefal athrawiaeth dy Efangylwr Sant Marc; Dod ti i ni ras, na byddom fel plant ymchweledig gan bob awel o wag ddysgediaeth; eihr bod i ni yn ffyrf ymgadarnhau yngwirionedd dy lan Efengyl, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yr Epistol. Ephes. iv. 7.

I Bob un o honom y rhöed gras, yn ol mesur dawn Crist. O herwydd paham y mae ele yn dywedyd, Pan prydd Glan a ddaw arnat ti, a ddyrchafodd i'r uchelder, ele

Dydd Sant Marc Efangylwr.

Efe a gaethiwodd gaethiwed, i'w adeilad ei hun mewn
ae a roddes roddion i ddyn-
ion. (Eithr, Efe a ddyr-
chafodd, bethyw, ond darfod *Yr Efengyl. S. Ioan xv. 1.*
iddo hefyd ddisgyn yn gyntaf **M**YFI yw y wir win-
i bARTHAU isaf y ddear? Yr wydden, a'm Tad
hwn a ddisgynodd, yw yr yw'r llafurwr. Pob cangen
hwn hefyd a disgynodd gor-ynot fi heb ddwen ffrwyth,
uwch yr holl nefoedd, fel y y mae efe yn ei thynnu ym-
cyflawnai bob peth.) Ac aith; a phob un a ddygo
efe a roddes rai yn apostol-ffrwyth, y mae efe yn ei
ion, a rhai yn brophwydi, a glanhau, fel y dygo lwy o
rhai yn efangylwyr, a rhai ffrwyth. Yr awr hon yr
yn fugeiliaid ac yn athraw-ydych chwi yn lan, trwy'r
on; i berffeithio'r saint, i gair a laraais i wrth ch-
waith y weinidogaeth, i Arhoswch ynof fi, a mi yn-
adeilad corph Crist; hyd uch chwi. Megis na all y
oni ymgysfyddom oll yn gangen ddwyn ffrwyth o
undeb fydd a gwyhodaeth honi ei hun, onid erys yn y
Mab Duw, yn wr perffaith, winwydden; telly ni ellwch
at fefur oedran cyflawhder chwithau, onid arhoswch
Crist: fel na byddom mwy-ynof fi. Myfi yw'r win-
ach yn blantos, yn bw-wydden; chwithau yw'r
hwmn, ac yn ein cylch-canghenau. Yr hwn fydd
arwain â phob awel dysgeid-yn aros ynof fi, a minnau
iaeth, trwy hoccoed dynion, ynddo ynt ui hwnnw fydd
trwy gyflwynsra, i gynllwyn yn dwyn ffrwyth lawer:
gywir mewn cariad, cyn-oblegyd hebot fi ni ellwch
nyddu o honom iddo ei ym chwi wneuthur dim. Onid
mhob peth, yr hwn yw'r erys un ynot fi, efe a ddiswyd
pen, fel Crist: o'r hwn y allan megis cangen. ac a
mae yr holl gorph wedi ei wywodd: ac y maent yn eu
gyd-ymgynnull a'i gyd-casglu hwynt, ac yn eu bwrw
gyssylltu, trwy bob cym-yn tân; a hwy a losgir, Os
mal cynhaliaeth dyn, yn arhoswch ynof fi, ac aros
ol y nerthol weithrediad o'm geiriau ynoch, beth
ym mesur pob rhan, yn bynnag a ewyllysioch, go-
gweuthur cynnydd y corph, fynwch, ac efe fydd i chwi.
Yn

Dydd Sant Phylip a Sant Iago.

Yn hyn y gogoneddwyd fy ar wasgar, annerch. Cyfrif
 Nhod, ar ddwyn o honoch wch yn bob llawenydd, fy
 firwyth lawer, a disgyblion mrodys, pan f'ithioch mewn
 fydd wch i mi. Fel y carodd amryw brofedigaethau, gan
 y Tad fi, telly y cerais innau wybod fod profiad eich ffydd
 chwithau: arhoswch yn fy chwi yn gweithredu am-
 nghariad i Os cedwch fy nedd. Ond cuffed amynedd-
 ngorchymynion, chwi a ei pherffaith; waith; tel y
 arhoswch yn fy nghariad; byddoch berffaith a chyfan.
 fel y cedwais i orchymynion heb ddifysio mewn dim.
 ly Naad, ac yr wyf yn aros O bydd ar neb o honoch
 yn ei gariad ef. Hyn a dily- eisiau doethineb, gotyned
 wedais wrthy ch, fel yr arhos- gan Dduw, yr hwn sydd yn
 al ty llawenydd yn och, ac y rhoi yn haelionus i bawb, ac
 byddal eich llawenydd yn heb ddannod; a hi a roddir
 gyflawn; iddo ef. Eithr gosyned
 mewn ffydd, heb ammen

Dydd Sant Phylip a Sant

Igo. Apostolion.

Y COLECT.

H Ollalluog Dduw, yr hwn

o wir adnabod yw

fywyd tragywddol; Can-

utta i ni berffaith adnabod

y Fab Iesu Grist i fod yn

fordd, yn wirionedd, ac

fywyd; fel, gan ddilyn

wybrau dy sancteiddiol Apo-

l Sant Phylip a Sant Iago,

bo i ni rodio yn ddysal ar y

fordd y sy'n arwain i fywyd

tragywddol, trwy'r unrhyw

Fab Iesu Grist ein

arglwydd. Amen.

Yr Epistol. S. Iago i. 1.

Ago, gwafanaethwr. Duw,

a'r Arglwydd Iesu Grist,

y deuddeg llwyth y sydd

dim. Canys ya hwn sydd
 yn ammen, sydd gyffelyb i
 don y mor, a chwelir ac a
 deslir gan y gwynt. Canys
 na fe ldylied y dyn hwnnw
 y derbyn ele ddim gan yr
 Arglwydd. Gwr dau-ddybl-
 yg ei feddwl sydd anwaistad
 yn ei holl ffyrdd. Y brawd
 o radd isel, llawenyched yn
 ei oruchafiaeth; a'r chtoeth-
 og, yn ei ddarostyngiad;
 canys megis blodeuyn y
 glafwelltyn y dislanna efe.
 Canys cyfododd yr haul gyd
 â gwies, a gwywodd y
 glafwelltyn, a'i flodeuyn a
 gwmpodd, a thegwch ei
 bryd ef a gollodd: telly he-
 fydd y dislanna y cytoethog yn
 ei ffyrdd. Gwyn ei fydd y

gwr

Dydd Sant Barnabas Apostol.

gwr fydd yn goddef profed- glwydd, dangos i ni y Tad
igaeth: canys pan fyddo a digon yw i ni. Yr Iesu a
profedig, efe a dderbyn go- ddywedodd wrtho, A ydwy
ron y bywyd, yr hon a addaw- gyhyd o amser gyd â chwi,
odd yr Arglwydd i'r rhai a'i ac nid adnabuon fi, Phylip
carant ef.

Yr Efengyl: S. Ioan xiv. 1.

A'R Iesu a ddywedodd yr wyt ti yn dywedyd,
wrth ei ddisgyblion, Dangos i mi y Tad? Onid
Na thralloder eich calon: wyt ti yn credu fy mod i yn
yr ydych yn credu yn Nuw, y Tad, a'r tad yno ffinnau?
credwch yno ffinnau hefyd. Y geiriau yr wyf fi yn eu
Yn nhŷ fy Nhaf y mae llafaru wrthy, nid o hono
llawer o drigfannau: a phē fy hun yr wyt fi yn eu
amgen, mi a ddywedafwn i llafaru; ond y Tad, yr hwn
chwi. Yr wyf fi yn myned fydd yn aros yno, efe fydd
i barottoi lle i chwi. Ac os yn gwnēuthur y gweithred
myfi a af, ac a barottoaf le i oedd: Credwch fi, fymod
chwi, mi a ddeuaf draethēn, i yn y Tad, a'r Tad yno
ac a'ch cymmeraf chwi at- ffinnau: ac onid e, credwch
taf fy hun: fel lle yr wyt fi, fi er mwyn y gweithredoedd
y byddoch chwithau hefyd. eu hunain. Yn wir, yn wir
Ac i ba le yr wyt fi yn meddaf i chwi, Yr hwn fydd
myned, chwi a wyddoch, yn credu yno ffin, y gweith
a'r ffordd a wyddoch. Dy- redodd yr wyt fi yn eu
wedodd Tomas wrtho, Ar- gwnēuthur, yntef hefyd a
glwydd, ni wyddom ni i ba gwna; a mwy na'r rhai hyn
le yr wyt ti yn myned; a a wna efe oblegyd yr wyt
pha fodd y gallwn wybod y fi yn myned at fy Nhaf.
ffordd? Yr Iesu a ddywed- pha beth bynnag a ofynoch
odd wrtho ef, Myfi yw'r yn fy Enw i, hynny a wna
ffordd. a'r gwirionedd, a'r fel y gogonedder y Tad yn
bywyd: nid yw neb yn dy- y Mab. Os gotynwch ddin
fod at y Tad, ond trwof fi. yn fy Enw i, mi a'i gwna
Ped adnabuafoch fi, fy Nhaf
hefyd a adnabuafech: ac o
hyn allan yr adwaenoch ef,
a chwi a'i gwelfoch ef. Dy-
wedodd Phylip wrtho, Ar-

Dydd Sant Barnabas Apostol

Y COLLECT.

O Arglwydd Dduo Holi
alluog, yr hwn a uisg

Dydd Sant Barnabas Apostol.

dist dy sanctaidd Apostol tiocia. Ac un o honynt
Barnabas a rhagorol roddion a'i enw Agabus, a gytododd
dy Ysryd Glan; Na ad i ac a arwyddocaodd, drwy yr
ni, ni a attolygwn i ti, fed Ysryd, y byddai newyn
yn ddifffygol o'i th. awryw mawr dros yr holl tyd: yr
ddomiau, nac etto o ras i'u hwn hefyd a fu dan Claudius
harfer hwynt, bob amser i' th Cesar. Yna'r disgyblion,
anrhyddedd di a' th agomant, bob un yn ol ei allu, a
trwy Iesu Grist ein Har fwriadasant anfon cymmorth
glwydd. Amen. i'r brod, r oedd yn preswyllo

Yn lle yr Epistol. Act. xi. 22.

AR gair a ddaeth i glust-
iau yr Eglwys oedd yn
Jerusalem, am y pethau hyn:
a hwy a anfonasant Barnabas
i fyned hyd Antiocia. Yr
hwn pan ddaeth, a gweled
gras Dnw, a fu lawen gan-
ddo; ac a gynghorodd bawb
oll, trwy lwyrstryd calon, i
lynu wrth yr Arglwydd.
Oblegyd yr oedd efe yn wr
da, ac yn llawn o'r Ysryd
Glan, ac o ffydd; A llawer
o bobl a 'chwanegwyd i'r
Arglwydd. Yna yr aeth
Barnabas i Tarsus, i geisio
Saul: ac wedi iddo ei gael,
efe a'i dug i Antiocia. A
bu iddynt flwyddyn gyfan
ond mi a'ch gelwais chwi
ymgynnull yn yr Eglwys, a
yn gytfeillion; oblegyd pob
dysgu pobl lawer; a bod
peth a'r a glywais gan fy
galw, y disgyblion yn Grist.
Nhad, a yspysais i chwi
ianogion yn gyntaf yn An-
tiocia. Ac yn y dyddiau
ond mwy a'ch dewilais chwi
hynny daeth prophwydi o
Jerusalem i wared i An-

yn Judea. Yr hyn beth he-
fyd a wnaethant, gan ddan-
fon at yr henuriaid drwy
law Barnabas a Saul.

Yr Efengyl. S. Ioan xv. 12.

DY M A fy ngorchymyn
i; ar i chwi garu eich
gilydd, fel y cerais i chwi.
Cariad mwy na hwn nid oes
gan neb; sef, bod i un roi ei
einioes dros ei gytfeillion.
Chw, chwi yw fy nghyf-
eillion, os gwnewch pa beth;
au bynnag yr wyt yn eu
gorchymyn i chwi. Nid
ydwyf mwyach yn eich galw
yn weilion; oblegyd y gwas
ni wyr beth y mae ei ar-
efe yn ei wneuthur;
ond mi a'ch gelwais chwi
ymgynnull yn yr Eglwys, a
yn gytfeillion; oblegyd pob
dysgu pobl lawer; a bod
peth a'r a glywais gan fy
galw, y disgyblion yn Grist.
Nhad, a yspysais i chwi
ianogion yn gyntaf yn An-
tiocia. Ac yn y dyddiau
ond mwy a'ch dewilais chwi
hynny daeth prophwydi o
Jerusalem i wared i An-
yr elech ac, y dygech flwrth.

Dydd Sant Ioan Fedyddiwr.

at yr arhofai eich ffrwyth, glwyd', uniawnwch lwyb-
megis pa beth bynnag a l'n Duw ni yn y diffeith-
osynoch gan y Tad yn fy wch Pob pant a gylfodir,
Enw i, y rhoddo efe i chwi a phob mynydd a bryn a

Dydd Sant Ioan Fedyddiwr.

Y COLECT.

Hollallueg Dduw, o rag-
luniaeth pa un y ganed
yn rhyfedd dy was Ioan
Fedyddiwr, ac yr anfonwyd
ef i arlwyio ffordd dy Fab
Iesu Grist ein Iachawdwr,
gan bregethu edifeirwch;
Gwna i ni felly ddilyn ei
ddysgeidiaeth a'i sanctaidd
fywyd ef, fel y gwir edifar-
haom yn ol ei bregeth ef;
ac ar ol ei esampl, y traethom
y gwirionedd yn wastadol, y
ceryddom gamwedd yn hy-
derus, ac y dioddefom yn
ufudd er mwyn y gwirion-
edd. trwy Iesu Grist ein
Harglwydd. Amen.

Yr lle yr Epistol. Elay xl, 1.

Cysurwch, cysurwch ty
mhobl, medd eich Duw.
Dywedwch wrth fodd calon Duw chwi. Wele'r Ar-
Jerusalem; llefwch wrthi glwydd Dduw a ddaw yn
hi, gyflawni ei milwriaeth, erbyn y cadarn, a'i traich a
ddileu ei hanwiredd: o her-lywodraetha drosto; wele,
wydd derbyniodd o law'r ei wobr gyd ag ef, a'i waith
Arglwydd yn ddau-ddyblyg o'i flaen. Fel bugail y porthia
am ei holl bechodau. Llef efe ei braidd; a'i fraich y
un yn llefain yn yr anialwch, casul ei ŵyn, ac a'u dwg yn
Parottowch flordd yr Ar- ei fynwes, ac a goleda y
mammogiaid.

ostyngir: y gŵyr a wneir
yn uniawn, a'r anwaftad yn
waftadedd. A gogoniant yr
Arglwydd a ddatguddir, a
phob cnawd ynghyd a'i
gwel: canys genaur Ar-
glwydd a lfarodd hyn Y
llef a ddywedodd, Gwaedda.
Yniau a ddywedodd, Beth a
waeddat? Pob cnawd sydd
wellt, a'i holl otidowg-
rwydd fel blodeuyn y maes.
Gwywa y gwelltyn, syrth y
blodeuyn canys Yspryd yr
Arglwydd a chwythodd ar-
no: gwellt yn ddiau yw'r
bobl. Gwywa y gwelltyn,
syrth y blodeuyn, ond gair
ein Duw ni a lait byth.
Dring rhagot, yr efangyles
Sion, i fynydd uchel: dyr-
chafa dy lef trwy nerth, O
efangyles Jerusalem; dyr-

chafa, nac ofna: dywaid wrth
ddinafoedd Juda, Wele eich
Wele'r Ar-
glwydd Dduw a ddaw yn
hi, gyflawni ei milwriaeth, erbyn y cadarn, a'i traich a
ddileu ei hanwiredd: o her-lywodraetha drosto; wele,
wydd derbyniodd o law'r ei wobr gyd ag ef, a'i waith
Arglwydd yn ddau-ddyblyg o'i flaen. Fel bugail y porthia
am ei holl bechodau. Llef efe ei braidd; a'i fraich y
un yn llefain yn yr anialwch, casul ei ŵyn, ac a'u dwg yn
Parottowch flordd yr Ar- ei fynwes, ac a goleda y
mammogiaid.

Dydd Sant Ioan Fedyddiwyf.

Yr Efengyl. S. Luc. i. 15. ag ef. A'i dad ef Zacarias?

A Chyflawnwyd tymph a gyflawnwyd o'r Yspryd
Elisabeth i esgor; a hi Glan, ac a brophwydodd,
a esgorodd ar fab. A'i gan ddywedyd, Bendigedig
chymmydogion a'i chenedl fyddo Arglwydd Dduw If-
a glybu lawrhau o'r Ar-rael; canys efe a ymwelodd
glwydd ei drugaredd arni; ac a wnaeth ymwared i'w
a hwy a gyd-lawenychasant bobl. Ac efe a ddyrchafodd
â hi. A bu, ar yr wythfed gorn iachawdwriaeth i ni
dydd, hwy a ddaethant i yn nhy Ddafydd ei wasan-
enwaedu ar y dyn-bach; ac aethwr; megis y liafarodd
a'i galwasant ef Zacarias, ar trwy enau ei sanctaidd bro-
ol enw ei dad. A'i fam a phwydi, y rha; oedd o dde-
attebodd ac a ddywedodd, chreuad y byd; tel y byddai
Nid telly; eithr Ioan y gelw- i ni ymwared rhag ein ge-
ir ef. Hwytiau a ddy- lynion, ac o law pawb o'n
wedasant wrthi. Nid oes neb caseiyn; i gwblhau ei dru-
o'th genedl a elwir ar yr garedd â'n tadau, ac i gosio
enw hwn. A hwy a wnaeth- ei sanctaidd gyfammod; y
ant amnaid ar ei dad ef, pa llw a dyngodd efe wrth ein
fodd y mynnai, efe ei enwi tad Abraham, ar roddi i ni,
ef. Yntau a alwodd am gwedi ein rhyddhau o law
argraphlech, ac a ysgrifen- ein gelynion, ei wasanaethu
odd, gan ddywedyd, Ioan ef yn ddiöfn, mewn sanct-
ywe ei enw ef. A rhyfeddu eiddrwydd a chyfiawnder
a wnaethant oll. Ac agor ger ei fron ef holl ddyddiau
wyd ei enau ef yn ebrwydd, ein bywyd. A thithau, fach-
a'i dafod ef, ac efe a lasar- genyn, a elwir yn Brophwyd
odd, gan fendithio Duw. A'r Goruchaf: canys ti a ai
daeth ofn ar bawb oedd yn o flaen wyneb yr Arglwydd,
trigo yn eu cylch hwy, a i barottoi ei ffyrdd ef; i
thrwy holl lynydd-dir Judea roddi gwybodaeth iachawd-
y cyhoeddwyd y geiriau hyn wriaeth i'w bobl, trwy
oll. A phawb a'r a'u clyw- faddeuant o'u pechodau, o
fant, a'u gosodasant yn eu herwydd tiriondeb trugar-
calonnau, gan ddywedyd, edd ein Duw, trwy yr hon
Beth fydd y bachgenyn hwn? yr ymwelodd â ni Godiad
A law'r Arglwydd oedd gyd Haul o'r uchel dder; i lew-
yrcho

Dydd Sant Pedr Apostol.

yrchu i'r rhai sy yn eistedd Yr hwn, wedi ei ddal a mew'n tywyllwch a chylgod roddes efe yngharchar, ac angau, i gyfeirio ein traed i a'i traddododd at bedwar ffordd tangnedd. A'r pedwariaid o filwyr, i'w bachgen a gynnyddodd, ac gadw; gan ewyll yfio, ar ni a grythawyd yn yr yspryd; y Pasg, ei ddwyn ei allan at ac a fu yn y diffeithwch hyd y bobl. Felly Pedr a gadw y dydd yr ymddangosodd yd yn y carchar; eithr eise i'r Israel. gweddi ddyfal a wnaeth.

Dydd Sant Pedr Apostol.

Y COLECT.

H Ollalluog Dduw, yr hwn trwy dy Fab Iesu Grist a roddais i'th Apostol Sant Pedr laweroedd o ddaniau arbennig, ac a orchymynais iddo o ddifrif borthi dy braidd; Gwna, ni a attolygwn i ti, i'r holl Esgobion a'r Bugeiliaid yn ddyfal bregethu dy sanctaidd Air, ac i'r bobl yn ufuddgar ddilyn yr unrhyw; fel y derbyniont goron y gogomiant tragywyddol, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

Yn lle yr Epistol. Act. xii. 1.

Y Nghylch y pryd hwnnw yr estyno dd Herod frenhin ei ddwyllaw i ddrygu rhai o'r Eglwys. Ac eise a laddodd Iago brawd Ioan a'r cleddyf. A phan welodd fod yn dda gan yr Iuddewon hynny, eise a vchwanegodd ddala Pedr hefyd. (A dyddiau y bara croyw ydoedd hi.)

pwyd gan yr eglwys at Dduw drosto ef. A phan oedd Herod a'i fryd ar ei ddwyn ei allan, y nos honno yr oedd Pedr yn cysgu rhwng dau filwr, wedi ei rwymo â dwy gadwyn; a' ceidwaid o flaen y drws oeddynt yn cadw y carchar. Ac wele, angel yr Arglwydd a safodd ger llaw, a goleuni a ddifgleiriodd yn carchar; ac eise a darawodd yflllys Pedr, ac a'i cyfododd ef, gan ddywedyd, Cyfod yn iuan. A'i gadwyni ef a syrthiasant oddiwrth ei ddwyllaw. A dywedodd yr angel wrtho, Ymwregysa, a rhwym dy sandalau. Ac feily y gwnaeth eise. Yna y dywedodd, Bwrw dy wisgam danat, a chanlyn fi. Ac eise a aeth allan, ac a'i canlynodd ef; ac ni's gwybudi mai gwir oedd y peth a wnaethid gan yr angel, eithr yr oedd yn tybied mai gweled gweledigaeth yr oedd.

Dydd Sant Iago Apostol.

Ac wedi myned o honynt cig a gwaed a ddatguddiodd heb law y gyntaf a'r ail wyl- hyn i ti, ond ffr Nhad yr iadwriaeth, hwy a ddaethant hwn fydd yn y nesoedd. Ac i'r porth haiarn yr hwn fydd yr ydwyf finnau yn dywed- yn arwain i'r ddinas; yr yd i ti, mai ti yw Pedr; ac hwn a ymygorodd iddynt o'i ar y graig hon yr adeiladaf waith ei hun: ac wedi eu fy eglwys; a phyrth uffern myned allan, hwy a aethant ni's gorchfygant hi. A ar hyd un heol; ac yn eb- rhoddaf i ti agoriadau teyrn- rwydd yr angel a aeth ym- as nesoedd: a pha beth byn- aith oddi wrtho. A Rhedr, nag a rwymech ar y ddaear, wedi dyfod atto ei hun, a a fydd rhwy medig yn y nesi- ddywedodd, Yn awr a gwn oedd; a pha beth bynnag a yn wir anfon o'r Arglwydd ryddhaech ar y ddaear, a ei angel i'm gwared i allan fydd wedi ei ryddhan yn y o law Herod, ac oddiwrth nesoedd. holl ddisgwyliad pobl yr Iu-
ddewon.

Dydd Sant Iago Apostol.

Dydd Sant Iago Apostol.

Yr Efengyl. S. Math. xvi. 13.

Y COLECT

WEDI dyfod yr Iesu i
dueddau Cefarea Phi-
lippi, efe a ofynodd i'w ddif-
gybllion, gan ddywedyd, Pwy
y mae dynion yn dywedyd
fy mod i, Mab y dyn? A
hwy a ddywedasant, Rhai,
mai Ioan Fedyddiwr; a rhai,
mai Elias: ac eraill, mai Je-
remias, neu un o'r pro-
phwydi, Efe a ddywedodd
wrthynt. Ond pwy medd-
wch chwi ydwyf fi? A Si-
mon pedr a atebodd ac a
ddywedodd, Ti yw Crist,
Mab y Duw byw. A'r Iesu
gan ateb, a ddywedodd
wrtho, Gwyn dy fyd ti, Si-
mon mab Jona: canys nid

CAnialta, O drugarog
Dduw, megis y bu i'th
wynfydedig Apostol San-
lago, gan ymado a i dda, ac
a chwaibl a'r oedd eiddo, yn
ebrwydd ufuddhau i alwad
dy Fab Iesu Grist, a'i ddilyn
ef; felly i ninnau, gan ym-
wrthod a holl fyddol ac a
chnawdol ewyllyfion, yn
dragywydd fod yn barod i
ddilyn dy Orchymynion
sanctiaidd, trwy Iesu Grist
ein Harglwydd. Amen.

*Yn lle yr Epistol. Aet. xii. 27.
arhan o'r xii. Bennod.*

YN y dyddiau hynny
daeth prophwydi o Je-
O3 rusalem

Dydd Sant Bartholomeus Apostol.

Ierusalem i warad i Antiocia. wch chwi yfed o'r cwppan
Ac un o honvnt, a'i enw yr ydwyf fi ar yfed o hono,
Agabus, a gyfododd, ac a a'ch bedyddio a'r bedydd y
arwyddocaodd drwy yr Yf- bedyddir fi? Dywedasant
pryd, y byddai newyn mawr wrtho, Gallwn. Ac efe a
dros yr holl fyd: yr hwn he- ddywedodd wrthynt, Diau
fyd a fu dan Claudius Cesar. yr yfych o'm cwppan, ac
Yna'r disgyblion bob un yn y'ch bedyddir a'r bedydd
ol ei allu, a twriadasant an- y'm bedyddir ag ef: eithr
fon cymmorth i'r brodyr eistedd ar fy llaw ddehau, ac
pedd yn pleswyllo yn Judea, ar fy llaw aswy, nid eiddot
Yr hyn beth hetyd a wnaeth. ei roddi, ond i'r sawl y
ant, gan ddanfôn at yr hennur- darparwyd gan ty Nhad. A
iaid drwy law Barnabas a phan gl, bu y deg hyn, hwy
Saul. Ac ynghylch y pryd a forrasant wrth y ddau
hwnnw yr estynnodd Herod frodyr. A'r Iesu a'u galw-
frenhin ei ddwyllaw i ddrygu odd hwynt atto, ac a ddy-
rhai o'r eglwys. Ac efe a wedodd, Chwi a wyddoch
laddodd Iago brawd Ioan fod pennaethiaid y Cenhedl-
a'r cleddyf. A phan welodd oed yn tra-arglwyddiaethu
fod yn dda gar yr Iuddewon arnynt, a'r rhai mawrion yn
hynny, efe a ychwanegodd tra-awdurdodi arnynt hwy-
ddala Pedr hetyd.

Yr Efengyl. S. Math. xx 20.

YNA y daeth mam meib-
ion Zebedeus atto, gyd
a'i meibion, gan addoli, a
deisyf rhyw beth ganddo.
Ac efe a ddywedodd wrthi,
Pa beth a fynni? Dywedodd
hithau wrtho, Dywaid am
gael o'm dau fab hyn ei-
stedd, y naill ar dy law dde-
hau, a'r llall ar dy law aswy,
yn dy frenhiniaeth. A'r
Iesu a atebodd ac a ddywed-
odd, Ni wyddoch chwi beth
yr ydych yn ei ofyn. A ell.

Eithr nid felly y bydd yn
eich plith chwi: ond pwy
bynnag a fyvno fod yn lawr
yn eich plith chwi, bydded
yn weinidog i chwi; a phwy
bynnag a fyvno fod yn ben-
nat yn eich, plith bydded yn
was i chwi: megis na ddaeth
Mab y dyn i w wafanaethu,
ond i wafanaethu, ac i roddi
ei einioes yn bridwerth dros
lawer.

Dydd St. Bartholomeus Apostol.

Y COLECT

HOLLalluog a byth-bar-
haus Dduw, yr hwn a
roddais

roddaiſt ras i'th Apoſtol ynt, Y mae brenhinoedd y Bartholomeus i wir gredw. Cenhedloedd yn arglwydd. ac i bregethu dy Air; Nyni iaethu arnynt; a'r rhai y fy a attolygwn i ti ganiattau mewn awdurdod arnynt, a i'th Eglwys gwbl garu y elwir yn benedfigion. Ond Gair a gredodd efe, a phregethu a derbyn yr unrhyw, na fyddwch chwi felly: eithr trwy Ieſu Crift ein Har-glwydd. men.

Yn lle yr Epistol. Act. v. 12.

TRWY ddwyllaw yr apoſtolion y gwnaed arwddion a rhyfeddodau lawer ym mhlith y bobl, (ac yr oeddynt oll yn gytunn ym mhorth Salomon. Eithr ni feiddiai neb o'r lleill ymgysylltu â hwynt: ond y bobl oedd yn eu mawrhau. A chwanegwyd attynt rai yn credu yn yr Arglwydd, lliaws o wyr a gwragedd hefyd) hyd oni ddygent yrhai cleifion allan ar hyl yr heolydd, a'ugofod ar welyau a glythau. tel o'r hyn lleiaf y cyf-godai cylgod Pedr, pan dde-lai heibio, rai o honynt. A lliaws a ddaeth hefyd yng-hyd, o'r dinasoedd o am-gylch Jeruſalem, gan ddwyn rhai cleifion, a rhai a drallod-aid gan yſprydion aflan, y rhai a iachawyd oll.

Yr Eſengyl. S. Luc xxii. 24.

ABu ymryſon yn eu Caniatta i ni ras i ymwrthod plith, pwy o honynt a â holl grbyddus ddeifysion, dyhygid ei fod yn fwyaf ac â thrachwantus ſerch. Ac efe a ddywedodd wrth-

fydd yn gweini. Canys pa un fwyaf, ai'r hwn fydd yn eistedd ar y bwrdd, ai'r hwn fydd yn gwasanaethu? onid yr hwn fydd yn eistedd ar y bwrdd? eithr yr ydwyf fi yn eich mysg fel un yn gwasanaethu. A chwyechwi yw y rhai a arholasoch gyd â mi yA fy mhrofedigaethau. Ac yr wyt fi yn ordeinio i chwi deyrnas, megis yr ordeiniodd fy Nhada i minnau; tel y bwytaoch ac yr yſtoch ar ty mwrdd i yn ty nheyrnas, ac yr eisteddoch ar orſed-feydd yn barnu deuddeg llwyth Israel.

Dydd Sant Mathew Eſangylwr
Y COLLECT.

HOllalluog Dduw, yr hwn a'wy dy wyn-fydedig Fab a elwaiſt Ma-thew o'r dollfu, i fod yn Apoſtol ac yn Eſangylwr;

golud

Dydd Sant Mihangel a'r Holl Angylion.

golud bydol, aci ddilyn yr gogoniant Duw, yn wnech unrhyw dy Fab Iesu Grist; Iesu Grist.

Yr hwn fydd yn byw ac yn teyrnasu gyd â thi a'r Yf. Yr Efengyl. S. Math. ix. 9.
pryd Glan, yn un Duw, heb drangc na gorphen. Amen.

Yr Epistol. 2 Cor. iv. 1.

GAN fod i ni y weinidogaeth hon, megis y caw som drugaredd, nid ydym yn pallu. Eithr ni a ymwrthodasom â chuddiedig bethau cywilydd, heb rolio mewu cyfrwyfdra, na thrin gair Duw yn dwyllodrus; eithr trwy eglurhad y gwirionedd, yr ydym yn ein canmol ein hunain wrth bob cydwybed dynion, yngolwg Duw. Ac os cuddiedig yw ein Hefengyl ni, yn y rhai colledig y mae yn guddiedig; yn y rhai y dallodd duw y byd hwn feddyliau y rhai digred; fel na thywynnai iddynt lewyrch Efengyl gogoniant Crist, yr hwn yw delw Dduw. Canys nid ydym yn ein pregethu ein hunain. ond Crist Iesu yr Arglwydd; a ninnau yn weision i chwi er mwyn Iesu. Canys Duw, yr hwn a orchymynodd i'r goleuni lewyrchu o dywyllwch, a lewyrchodd yn ein ealonnau, i roddi goleuni gwybodaeth

A Cfel yr oedd yr Iesu yn myned oddi yno, ele a ganfu wr yn eistedd wrth y dolfa, a elwid Mathew; ac a ddywedodd wrtho, Canlyn fi. Ac efe a gylfododd ac a'i canlyncodd ef. A bu ac efe yn eistedd i swyta y ty, wele he tyd publicanod i wer a phechaduriaid a ddaethant. ac a eisteddasant gyd â'r Iesu a'i ddisgyblion. A phan welodd y Phariseaid, hwy a ddywedasant wrth ei ddisgyblion ef, Paham y bwyty eich Athraw chwi gyd â'r publicanod a'r pechaduriaid? A phanglybu'r Iesu, efe a ddywedodd wrthynt, Nid rhaid i'r rhai iach wrth feddyg, ond i'r rhai cleifion. Ond ewch, a dysgwch pa beth yw hyn; Trugaredd yr ydwyf yn ei ewyllysio, ac nid aberth: canys ni ddaethum i alw rhai cyfiawn, ond pach duriaid i edifeirwch.

Dydd Sant Mihangel a'r Holl Angylion.

Y COLECT.

O Dragwyddol Dduw, yr hwn a ordeiniaist ac a ofoddist

Dydd Sant Mihangel a'r Holl Angylion.

ofodaisf wasanaethau'r holl angau. O herwydd hyn angylion a dynion mewn llawenhewch, y nesoedd, trefn ryfedd; Caniatia yn a'r rhai ydych yn trigo yn drugarog; megis y mac dy ddynt Gwae y rhai fydd angylion sanctaidd yn wastad yn trigo ar y ddaear, a'r yn gwneuthur i ti wasanaeth mor: canys diafol a ddisgyn yn y nesoedd; felly bod o odd attoch chwi, a chanhonynt, trwy dy drefniad ddo lid mawr, o herwydd ei di, yn borth ac yn ymddisod yn gwybod nad oes iddo ffyni ni ar y ddaear, trwy ond ychydig amser.

Iesu Grist ein Harglwydd. Yr Esengyl. S. Math. xviii 1. Amen.

Yn lle yr Epistol, Dat. xii. 7. **A**R yr awr honno y daeth y disgylhion at yr Iesu,

ABurhytel yn y nef; gan ddwedyd, Pwy fydd Micael a'i angylion a twyaf yn nheyrnas nesoedd? rytelasant yn erbyn y ddraig, A'r Iesu a alwodd atto fachar ddraig a ryfelodd, a'i genyn, ac a'i gosododd yn hangylion hithau, ac ni or- eu canol hwynt, ac a ddytuant; a'u lle hwynt ni's wedodd, Yn wir y dywedaf cafwyd mwyach yn y nef. i chwi, Oddieithr eich troi A bwriwyd allan y ddraig chwi, a'ch gwneuthur fel fawr, yr hen sarph, yr hon plant bychain, nid ewch a elwir diafol a Satan, yr chwi ddim i mewn i deyrnas hwn fydd yn twyllo'r holl nesoedd. Pwy bynnag gan fydd: efe a fwriwyd allan gyd hyuny a'i gostyngio ei hunan ag ef, Ac mi a glywais les, fel y bachgenyn hwn, hwn- Yr awr hon y daeth iach- nw yw'r mwyaf yn nheyrnas awdwriaerh, a nerth, a nesoedd. A phwy bynnag theyrnas ein Duw ni, a gallu a dderbynio gytrw fach- ei Grist ef: canys chyuddwr genyn yn fy Enw i, a'm ein brodyr ni a fwriwyd i'r derbyn i. A phwy bynnag llawr, yr hwn oedd yn eu a rwystru un o'r rhai bychain cyhuddo hwy ger bron ein hyn a gredant yn of si, da Duw ni ddydd a nos. A fyddai iddo pe crogid maen hwy a'i gorchfygasant ef melin am ei wddf, a'i foddi trwy waed yr Oen, a thrwy yn eigion y mor. Gwae'r air eu tystiolaeth hwynt; ac byd oblegyd rhwystrau: canni charasant eu heinioes hyd nys angearhaid yw dyfod rhwystrau;

Dydd Sant Luc Efangylwr.

rhwystrau; er hynny gwae
y dyn hwnnw drwy'r hwn y
daw y rhwystra. Am hynny,
os dy law neu dy droed a'th
rwystra, tor hwynt ymaith,
a thafl oddi wrthynt: gwell
yw i ti fyned i mewn i'r byw-
yd yn gloff, neu yn anafus.
nag â chenynt ddwy law, neu
ddau droed, dy daslu i'r tân
tragywyddol. Ac os dy
lygad a'th rwystru, tyn ef
allan, a thafl oddi wrthynt:
gwell yw i ti yn un-llygeid-
iog tyned i mewn i'r bywyd,
nag â dau lygad genyt dy
daslu i dân uffern. Edrych-
wch na ddirmygoch yr un
o'r rhai bychain hyn: canys
yr ydwyf yn dywedyd i chwî,
fod eu hangylion hwy yn y
nefoedd bob amser yngwled
wyneb fy Nhaf yr hwn fydd
yn y nefoedd.

Dydd Sant Luc Efangylwr.

Y COLECT,

Hollalluog Dduw, yr hwn
a elwaist Luc y phy-
sygwr, yr hwn y mae ei glod
yn yr Efengyl, a fod yn
Efangylwr, a Physygwr i'r
enaid, Rhynged bodd i ti,
trwy iachus jeadyginiaeth ei
ddyfgerdiaeth ef iachau holl
heimeu ein haneidiau, trwy
naeddedigaethau dy Fab Iesu
Grist ein targlwydd, Amen.

Yr Epistol. 2 Tim. iv. 5.

GWylia di ym mbof perh,
dioddet adfyd, gwna
waith Efangylwr. c. flawna
dy weinidogaeth; Canys
myfi yr awr hon a aberthir,
ac amser fy ymddattodiad i
a, nesaodd. Mi a ymdrechais
ymdrech ddeg, mi a orphenais
fy ngyrfa, mi a gedwais y
ffydd. O hyn allan rhodd-
wyd coron cyfiawnder i w-
chadw i mi, yr hon a rydd yr
Arglwydd y Barnwr cyfiawn
i mi yn y dydd hwnnw: ac
nid yn unig i mi, ond hefyd
i bawb a garant ei ymddang-
osiad ef. Bydd ddyfal i ddy-
lod attaf yn ebrwydd; canys
Demas a'm gadawodd, gan
garu y byd presennol, ac a
aeth ymaith i Thesalonica;
Crescens i Galatia, Titus i
Ddalmatia. Luc yn unig
fydd: gyd â mi. Cymmer
Marc, a dwg gyd â thi: ca-
nys buddol yw ete i mi i'r
weinidogaeth. Tycicus he-
fyd a ddanfona i Ephesus.
Y cochil a adewais i yn
Troas gyd â Charpus, pan
ddelych, dwg gyd â thi, a'r
llyfrau, yn enwedig y mem-
rwn. Alecsander y gos copr
a wnaeth i mi ddrygau lawer:
taled yr Arglwydd iddo yn
ol ei weithredoedd. Yr
hwn hefyd gochel dithau,
cany

Dydd Sant Simôn a Sant Judas.

Canys efe a safodd yn ddir- *Dydd Sant Simon a Sant*
fawr llyn erbyn ein hymad- *Judas, Apostolion.*
roddion ni.

Y COLLECT.

Yr Eſengyl. S. Luc x. 1.

YR Arglwvdd a ordein-
iodd ddeg a thrugain
eraill hefyd, ac a'u danfon-
odd hwynt bob yn ddau o
flaen ei wyneb, i bob dinas a
man lle'r oedd eie ar fedr
dyfod. Am hynny efe a
ddywedodd wrthynt, Y cyn-
hauaf yn wir fydd fawr, ond
y gweithwyr yn anaml:
gweddiwch gan hynny ar
Arglwydd y cynhauaf, am
ddanton allan weithwyr i'w
gynhauaf. Ewch: wele, yr
wyf fi yn eich danfon chwi
fel wŷn ym mysg bleiddiaid.
Na ddygwch god, nac yf-
grepan, nac esgidiau; ac na
chyferchwch well i neb ar y
ffordd. Ac i by dŷ bynnag
yr eloch i mewn, yn gyntaf
dywedwch, Tangnefedd i'r
ty hwn. Ac o bydd yno
tab tangnefedd, eich tang-
nefedd a orphwys arno: os
amgen, hi a ddychwel attoch
chwi. Ac yn y ty hwnnw
arhoswch, gan twyta ac yfed
y cyfryw bethau ac a gaffoch
ganddynt: canys teilwng yw
i'r gweithiwr ei gyflog.

HOllalluog Dduw, yr
hwn a adeiledaist dy
Eglwys ar sail yr Apostolion
a'r Pr-phŷydi, ac Iesu Grist
ei hun yn benconglfaen; Cani-
atta i ni fod jelly wedi ein
cyffylltu ynghyd yn undeb
yspnyd gan eu dysgeidiaeth
hwy, fel y'ngwnele'r yn sanct-
aid deml gymmeradwy genyt,
trwy Iesu Grist ein Har-
glwydd. Amen.

Yr Epistol. S. Judas 1.

JUdas, gwafanaethwr Iesu
Grist, a brawd Iago, at
y rhai a sancteiddiwyd gan
Dduw Dad, ac a gadwyd yn
Iesu Grist, ac a alwyd: Tru-
garedd i chwi, a thangnef-
edd, a chariad, a liolofa.
Anwylyd. pan roddais bob
diwydrwydd ar ysgrifenu at-
toch am yr iachawdwriaeth
gyffredinol, angenrhaid oed
i mi ysgrifenu attoch, gan
eich annog i ymdrech ym
mhlaid y ffydd yr hon a
rodded unwaith i'r saint.
Canys y mae rhyw ddynion
wedi ymlusgo i mewn, y
rhoi a rag-ordeiniwyd er ys-
talm i'r tamedigaeth hon;
annuwiolion, yn troi gras
ein Duw i i drythyllwch,
ac

Dydd Sant Simon a Sant Judas.

Ac yn gwadu yr unig Ar. y byd a garai'r eiddo: ond glwydd Dduw, a'n Har- oblegyd nad ydychi o'r byd, glwydd Iesu Grist. Ewyllysio eithr i ni eich dewis allan gan hynny yr ydwyf eich o'r byd, am hynnis y mae'r cofiau chwi, gan eich bod byd yn eich casau chwi, unwaith yn gwybod hyn, Cofiwch yr ymadrodd a ddyi'r Arglwydd, wedi iddo wedais wrthych; Nid yw'r waredu y bobl o di yr gwas yn fwy na'i, arglwydd. Aipht, ddistrywio eilwaith os erlidiafant fi, hwy a'ch y rhai ni chredasant. Yr erlidiant chwi, lau os cadw, angylion hefyd, y rhai ni asant fy ngair i, yr eiddoch chadwasant eu dechreuad, chwithau thelyd a gadwant, eithr a adawsant eu trigfa Eithr hyn oll a wnant i chwi eu hun, a gadwodd ef mewn er mwyn fy Enw i, am nad cadwynau tragywyddol tan adwaenant yr hwn a'm handywyllwch, i farn ydydd fonodd i. Oni bai fy nyfod mawr. Megis y mae So- a llafaru wrthynt, ni buasai doma a Gomorra, a'r dinas- arnynt bechod; ond yr awr bedd o'u hamgylch, mewn hon nid oes ganddynt esgus cyffelyb fodd a hwynt wedi am eu pechod. Yr hwn putteinio, a myned ar ol fydd yn fy nghasau i, fydd cnawd arall, wedi eu gosod yn casau fy Nhad hefyd, yn esampl, gan ddioddef Oni bai wneuthur o honof dialedd tan tragywddol yn eu plith y gweithredoedd Yr un flunud hefyd y mae ni wnaeth neb arall, ni buasai y breuddwydwyr hyn yn arnynt bechod; ond yr awr halogi'r cnawd, yn dyllyru hon hwy a welsant, ac a'm llywodraeth, ac yn cablu y casasant i a'm Tad hefyd, rhai fy mewn awdurdod. Eithr tel y cyflawnid y gair fydd ysgritenedig yn eu cyfl-
Yr Efengyl. S. Ioan, xv. 17. raith hwynt, Hwy a'm cas-

HYN yr wyf yn ei orchy- asant yn ddiachos. Eithr myn i chwi, garu o pan ddel y Diddanydd, yr honoch eich gilydd. Os hwn a anfonat i chwi oddi- yw'r byd yn eich casau wrth y Tad (set Ylpryd y chwi, chwi a wyddoch gaf- gwirionedd, yr hwn fydd au o hono fyfio 'ch blaen yn deilliaw oddeiw'rth y Tad) chwi Pe byddech o'r byd, eie a dylloaetha am danat

Gwyl yr Hall Saint.

6. Chwithau hefyd a dyft- filoedd, o holl lwythau meib-
iolæthwch, am eich bod o'r ion Israel.
dechreuad gyd â mi.

Gwyl yr Hall Saint.

Y COLLECT.

Hollalluog Duw, yr hwn
a gyssylltaist ynghyd dy
Etholedigion yn un cyfun-
deb a chymdeithas, yn nir-
geledig gorph dy Fab Crist
ein Harglwydd : Caniatta i
ni ras felly i ganlyn dy wyn-
fydedig Saint ym mhob rhin-
weddol a duwiol fywyd, fel
y delom i'r annhraethol law-
enydd hwnnw, a borottoaist
i'r rhai a'th garant yn ddi-
ffuant, trwy Iesu Crist ein
Harglwydd. Amen,

Yn ller Epistol. Dat. vii. 2.

WELE, mi Ioan a welais
angel arall yn dyfod i
fynu oddiwrth godiad haul.
â fel y Duw byw ganddo :
ac ete a letodd â llet uchel
ar y pedwar angel, i'r rhai
y rhoddasid gallu i ddrygu'r
ddaeear a'r mor, gan ddy-
wedyd, Na ddrygwch y oedd,
ac ieithioedd, yn fef-
ddaeear, na'r mor na'r pren-
iau, nes dartod i ni felio
a cher bron yr Oen, wedi eu
gwafanaethwyr ein Duw ni
gwisgo mewn gynau gwyn-
yn eu talcennau. Ac mi a ion,
a phalmwydd yn eu
glywais nifer y rhai a feli-
dwylaw; ac yn llefain â llet
wyd, yr oedd wedi eu felio
uchel, gan edywedyd, lach-
gant a phedair a deugain o
awdwriaeth i'n Duw ni, yr
hwn

O lwyth Juda yr oedd
deuddeng mil wedi eu felio.

O lwyth Reuben yr oedd
deuddeng mil wedi eu felio.

O lwyth Gad yr oedd deu-
ddeng mil wedi eu felio.

O lwyth Aser yr oedd deu-
ddeng mil wedi eu felio.

O lwyth Nephthali yr oedd
deuddeng mil wedi eu felio.

O lwyth Manasses yr oedd
deuddeng mil wedi eu felio.

O lwyth Simeon yr oedd
deuddeng mil wedi eu felio.

O lwyth Levi yr oedd deu-
ddeng mil wedi eu felio.

O lwyth Issacar yr oedd
deuddeng mil wedi eu felio.

O lwyth Zabulon yr oedd
deuddeng mil wedi eu felio.

O lwyth Joseph yr oedd
deuddeng mil wedi eu felio.

O lwyth Benjamin yr oedd
deuddeng mil wedi eu felio.

Wedi hyn mi a edrychais ;
ac welâ dyrfa fawr, yr hon

ni allai neb eu rhifo, o bob
cenedl, a lwythau, a phobl.

Yn fefddaeear, na'r mor na'r pren-
yll ger bron yr orfeddfainge.

Yn fefddaeear, na'r mor na'r pren-
yll ger bron yr Oen, wedi eu

ni gwisgo mewn gynau gwyn-
yn eu talcennau. Ac mi a ion, a

phalmwydd yn eu
glywais nifer y rhai a feli-
dwylaw; ac yn llefain â llet

wyd, yr oedd wedi eu felio
uchel, gan edywedyd, lach-
gant a phedair a deugain o
awdwriaeth i'n Duw ni, yr
hwn

Y Cymmun.

hwn fydd yn eistedd ar yr canys hwy a ddiddemir
 orseddfaingc, ac i'r Oen Gwyn eubyd y rhai add.
 A'r holl angylion a safasant twyn: canys hwy a eulodd.
 o amgylch yr orseddfaingc, ant y daear. Gwyn eu byd
 a'r henuriaid, a'r pedwar y rhai fydd arnynt newyn a
 anifail, ac a syrthiasant ger yched am gyfiawnder: ca-
 bron yr orseddfaingc ar eu nys hwy a dd wellir Gwyn
 hwynebau, ac a addolasant eu byd y rai trugarogion:
 Dduw, gan ddywedyd, A. canys hwy a gant drugaredd.
 men: Ytendith a'r gogon- Gwyn eu byd y rhai pu o
 iant, a'r doethineb, a'r di galon: canys hwy a welant
 olch, a'r anrhydedd, a'r Dduw. Gwyn eu byd y
 gallu, a'r nerth, a fyddo i'n tang efeddwyr: canys hwy
 Duw ni yn oes oesoedd. a elwir yn blant i Dduw.
 Amen. Gwyn eu byd y rhai a eulidir
 o achos cyfiawnder: can-
 eiddynt yw teyrnas nesoedd.

Yr Efengyl. S Math, v. 1.

PAN welodd vr Iesu y Gwyn ech byd pan y'ch
 trvfoedd, efe a esgyn- gwaadwyddant, ac y'ch
 odd i'r mwnydd: ac wedi erlidiant, ac y dywedant
 iddo eistedd, ei ddisgyblion bob drygair yn eich erbyn,
 addaethant atto. Ac efe a er fy mwyn i, a hwy yn gel-
 a gorodd ei enau, ac a'u dysg- wyddog Byddwch lawen
 odd hwynt, gan ddywedyd, a hytryd; canys m-wr yw
 Gwyn eu byd y tlodion yn eich gwobr yn y nesoedd:
 yr yspryd: canys eiddynt oblegyd telly yr erlidiasant
 yw teyrnas nesoedd. Gwyn hwy y prophwydi a fu o'ch
 eu byd y rhai fydd yn galaru, blaen chwi.

Y DREFN am Weinidogaeth SWPPER yr A R G L W Y D D, NEU'R CYMMUN BENDIGAID.

CYnnifer ac a fyddo yn amcantu bod yn Gyfrannogion
 o'r Cymmun Bendigedig, a arwyddocant eu Henwau i'r
 Curad ryw amser y Diwrnod o'r blaen o'r lleiaf. Ac

Y Cymmun.

¶ Ac o bydd un o'r rhai hynny yn Ddrwg-fucheddol cyhoeddus, neu a wnaeth Gam i'r Gyfmyddog ar Air, neu ar Weithred, fel y byddo efe gwrthwynebus gan y Gynulleidfa; y Curad, wrth gael Gwybodaeth o hynny, a'i geilw ef, ac a'i cynghora, na rhyfgo efe er dim ddysod i Ford yr Arglwydd, hyd oni ddatgano efe yn gyhoeddus ei fod yn wir edifeiriol, a darfod iddo wellhau ei ddrwg Fuchedd o'r blaen; fel y boddloner y Cynulleidfa wrth hynny, yr hon a rwystrodd o'r blaen; a darfod iddo wneuthur Iawn i'r neb y gwnaethai Gamwedd a hwynt; neu, o'r lleiaf, ddatgan ei fod mewn cyflawn Fryd i wneuthur jellly, yn gyntaf ac y gallo yn gymhedrol.

¶ Y Drefn hon a arfer y Curad am y sawl y gwypo efe fod Malais a Chafineb yn teyrnasu rhyngddynt; heb ddioddef iddynt fod yn Gyfrannogion o Fwrdd yr Arglwydd, hyd pan wypo eu bod hwynt wedi cyttuno. Ac os un o'r Pleidiau anheddychol a fydd boddlon i faddeu o Egion ei Galon gwbl ac a wnaethpwyd yn ei erbyn, ac i wneuthur Iawn i bawb ac a rwystrodd yntau ei hunan; a'r Blaidd arall ni fyn ei ddwyn i dduwiol Undeb, ond sefyll yn wastad yn ei Wrthnysigrwydd a'i Falais: y Gweinidog, yn yr Achos hwnnw, a ddylai dderbyn y Dyn edifeiriol i'r Cymmun Bendigedig, ac nid y Dyn ystyfnig anhydyn. Darparer, fod pob Gweinidog jellly yn troi heibio neb, fel yr hyspysir yn hwn neu'r Rhagwahannod nesaf o'r blaen o'r Rûbric yma, yn rhwymedig i rôddi Cyfrif o'r unrhyw i'r Ordinari, o fewn pedwar Diwrnod ar ddeg ar ol hynny o'r pellaf. A'r Ordinari a ddylud yn erbyn y Troseddwr yn ol y Canon.

¶ Y Bwrdd ar Amser Cymmun, a Lliain gwyn teg arno, a saif ynghorff yr Eglwys, neu yn y Ganghell, lle byddo'r Foreol a'r Brydnhawndol Weddi wedi ordeinio eu dywedyd. A'r Offeiriad, gan sefyll wrth yr Ystlys Gogledd i'r Bwrdd, a ddywaid Weddi'r Arglwydd, a'r Colef y fydd yn canlyn, a'r Bobl ar eu Gliniau.

E I N Tad, yr hwn wyt yn as; Bydded dy Ewyllys ar y Nefoedd Sancteiddier y Ddaear, megis y mae dy Enw; Deued dy Deyrn yn y Nefoedd: Dyro i ni
P heddyw

Y Cymmun.

heddyw ein bara beunyddiol; A maddeu i ni ein dyledion, fel y maddeuwn ai i'n dyledwyr; Ac nac arwain ni i brofedigaeth; Eithr gwared ni rhag drwg. Amen.

Y COLLECT.

YR Hollalluog Dduw i'r hwn y mae pob calon yn agored, a phob deifyf yn gydnabyddus, a rhag yr nwn nid oes dim diugel yn guddiedig; Glanha lededlyau'n calonnau trwy ysprydoliaeth dy Lan Yfpryd; fel y carom dydi yn berffaith, ac y mawrhaom yn deilwng dy Enw sanctaidd, trwy Grifft ein Harglwydd. Amen.

IYnayr Offeiriad, gan droi at y Bobl, a draetha yn eglur y **DENG AIR DEDDF** oll; a'r Bobl etto ar eu Gliniau, ar ol pob un o'r Gorchymynion, a archant Drugaredd Duw am eu torri hwynt o'r blaen, a Gras i gadw'r unrhyw rhag llaw, fel y mae'n canlyn.

Gweinidog.

DUW a lathodd y geiriau hyn, ac a ddywedodd, Myfi yw'r Arglwydd dy Dduw: Na fydded it' dduwiau eraill onid onid myfi.

Pobl. *Arglwydd, trugarha wrthym, a gostwng ein calonnau i gadw'r gyfraith hon.*

Gweinidog. Na wna it' dy hun ddelw gerfiedig, na llun dim a'r y fydd yn y nesoedd uchod, neu yn y ddaear isod, nac yn y dwfr dan y ddaear. Na oftwng iddynt, ac na addola hwynt: canys myfi yr Arglwydd dy Dduw ydwyf Dduw eiddigus, yn ymweled â phechodau'r tadau ar y plant, hyd y drydedd a'r bedwaredd genhedlaeth o'r rhai a'm calant; ac yn gwneuthur trugaredd i filoedd, o'r rhai a'm carant, ac a gadwant fy ngorchymynion.

Pobl. *Arglwydd, trugarha wrthym; a gostwng ein calonnau i gadw'r gyfraith hon.*

Gweinidog. Na chymmet Enw'r Arglwydd dy Dduw yn ofer: canys nid gwirion gan yr Arglwydd yr hwn a gymmero ei Enw ef yn ofer.

Pobl. *Arglwydd, trugarha wrthym; a gostwng ein calonnau i gadw'r gyfraith hon.*

Gweinidog. Cofia gadw yn sanctaidd y Dydd Sabbath. Chwe diwrnod y gweithi, ac y gwnai dy holl waith; eithr

Y Cymmun.

ieithr y feithfed dydd yw calonnau i gadw'r gyfraith
Sabbath yr Arglwydd dy hon.

Dduw: ar y dydd hwnnw Gweinidog. Na ladratta.
na wna ddim gwaith tydi, Pobl. Arglwydd, trugar-
na'th fab, na'th ferch, na'th ha wrthym, a gostwg ein
was, na'th forwyn, na'th calonnau i gadw'r gyfraith
anifail, na'r dyn dieithr a hon.

fyddo o fewn dy byrth. Ca- Gweinidog. Na ddwg gam
nys mewn chwe diwrnod y dyfhiolaeth yn erbyn dy gym-
gwnaeth yr Arglwydd nes a mydog

daear, y mor, ac oll y fydd. Pobl. Arglwydd, trugar-
ynddynt, ac a orphwysodd y ha wrthym, a gostwg ein cal-
feithfed dydd: o herwydd onnau i gadw'r gyfraith hon.
paham y bendithiodd yr Ar- Gweinidog. Na chwen-
glwydd y feithfed dydd, ac dy dy gymmydog, na chwe-
a'i sancteiddiodd et. nnych wraig dy gymmydog.

Pobl. Arglwydd, trugar na'i was, na'i forwyn, na'i
ha wrthym, a gostwg ein ych, na'i asyn, na dim a'r
calonnau i gadw'r gyfraith fyddedda.
hon.

Pobl. Arglwydd, trugarha.
Gweinidog, Anrhydedda wrthym, ac ysgrifena'r holl
dy dad a'th fam; fel yrdeddfau hyn yn ein calon-
eslyner dy ddyddiau ar y nau, ni a attolygwn i ti.

ddaeear yr hon a rydd yr Ar- Yna y canlyn un o'r ddau
glwydd dy Dduw i ti.

Pobl. Arglwydd, trugar- Golec'hyn dros y Brenhin;
ha wrthym, a gostwg ein a'r Offeiriad yn ei sefyll,
calonnau i gadw'r gyfraith megis o'r blaen, ac yn
hon. dywedyd,

Gweinidog. Na ladd. Gweddiwn.

Pobl. Arglwydd, trugar- HOLLalluog Dduw, yr
ha wrthym, a gostwg ein hwn fydd a'i deyrnas
calonnau i gadw'r gyfraith yn dragyw ddol, a'i allu yn
hon. anseidrol; Cymmer drugar-
edd ar yr holl Eglwys; a

Gweinidog. Na wna odi- rheola felly galon dy dde-
neb. wisedig W. Ianaethwr SIOR,

Pobl. Arglwydd, trugar- ein Brenhin a'n Llywydd;
ha wrthym, a gostwg ein fel y gallo ete (gan wybod i

Y Cymmun.

bwy y mae yn weinidog) rodded yn ei gadwraeth ef, uwch law bob dim geisio dy mewn digonoldeb, tangnet- anrhydedd di a'th ogoniant; edd, a duwioldeb. Caniatta ac fely gallom ninnau a'i hyn, drugarog Dad, er car- holl ddeiliaid ef (gan feddyl- iad ar dy anwyl Fab Iesu ied yn ddyledus oddiwrth Grist ein Harglwydd. *Amen.*
hwy y mae'r awdurdod fydd iddo) yn ffyddlon ei wasan- aethu, ei anrhyddeddu, ac yn oftyngedig ufuddhau iddo, yn ot ti, ac erot ti, yn ol dy fendigedig air a'th ordin- had, trwy Iesu Grist ein Harglwydd; yr hwn, gyd â thi a'r Ysryd Glan, fydd yn byw ac yn teyrnasu yn dra- gywydd yn un Duw, heb drangc na gorphen. *Amen.*

Neu.

Hollalluog a thragywydd- ol Dduw, fe'n dysgir gan dy Air sanctaidd, fod calonnau Brenhinoedd wrth dy reolaeth a'th lywodraeth di, a'th fod ti yn eu golod hwynt ac yn eu hymchwelyd fel y mae dy dduwiol ddoeth- ineb yn gweled bod yn oreu; Yr ydym ni yn oftyngedig yn attolwg i ti felly ofod a llywodraethu calon **SIOR** dy Wasanaethwr, ein Bre- nhin a'n Llywydd, fel y gallo efe, yn ei holl feddyl- iau, geiriau, a gweithred- oedd yn wastad geisio dy anrhydedd di a'th ogoniant; a myfyrio ar gadw dy bobl a

I Yna y dywedir *Colect y Dydd.*
Ac yn nefas ar ol y Colect, y darllen yr Offeiriad yr Epi- stol, gan ddywedyd, Yr Epi- stol [neu, Y rhan o'r Yl- grythyr a dretnwyd yn lle'r Epistol] fydd yn ysgryten- edig yn y---Bennod o---yn dechreu ar y---Wers. Ac we- di diweddu'r Epistol, efe a ddywaid, Yma y terfyna'r Epistol. Yna y darllain efe yr Efengyl (a'r Bobl i gyd yn eu sefyll) gan ddywedyd, Yr Ef- engyl Sanctaidd Fendigedig a ysgrifennir yn y---Bennod o---yn dechreu ar y---Wers. Ac wedi gorphen yr Ef- engyl, y cenir neu y dywedir y Credo sy'n canlyn, a'r Bobl fyth yn sefyll, megis o'r blaen.

CRedaf yn un Duw, Tad Hollalluog, Creawdr Nef a Daear, Ac oll weledig- ion ac anweledigion:

Ac yn un Arglwydd Iesu Grist, Yr unig-chenhedledig Fab Duw, Cenhedledig gan ei Dad cyn yr holl oesoed; Duw o Dduw, Llewyrch o Lewyrch, Gwir Dduw o

wir

Y Cymmun,

wir Dduw, Cenhedledig. nid gwneuthuredig, Yn un hanfod â'r Tad, gan yr hwn y gwnaethpwyd pob peth: Yr hwn, erom ni ddynion, ac er ein iachawdwriaeth. a ddilgynodd o'r Nefoedd, Ac agnawdiwyd drwy y'r Yspryd Glan, o Fair Forwyn, Ac a wnaethpwyd yn ddyn, Ac a groes-hoeliwyd hesyd trofom dan Pontius Pilatus. Eise a ddioddetodd, ac a gladdwyd A'r trydydd dydd eise a adgyfododd yn ol yr Ysgrythyrau, Ac a esgynodd i'r nef, Ac y sydd yn eistedd ar ddeheuallaw'r Tad. A thrachefn y daw eise, trwy ogoniant, i farnu y byw a'r meirw: Ac ar ei deyrnas ni bydd trangc.

A chredaf yn yr Yspryd Glan, Yr Arglwydd a'r Bywiawdr, Yr hwn sydd yn deilliaw o'r Tad a'r Mab; Yr hwn, ynghyd a'r Tad; a'r Mab. a gyd-addolir ac a gyd-goneddir, Yr hwn a lasarodd trwy'r prophwydi. A chredaf fod un Gatholig ac Apostolic Eglwys; Addefaf un Bedydd er maddeuant pechodau; Ac edrychaf am Adgylodiad y meirw, A bywyd y byd y sydd ar ddyfod. Amen.

¶ Yna y Curad a fynega i'r

Bobl pa Wyliau neu Ympryd-iau a fydd i'w cadw yn yr Wythnos yn canlyn. Ac yna hesyd (o bydd Achos) rhodder Rhybudd o'r Cymmun; a gofyrer Gostegion Priodasau; a darllener Llythyrau Casgl, Dyfynnau, ac Ysgymmundodau. Ac ni chyhoeddir ac ni fynegir dim yn yr Eglwys, hyd y parhao Gwasanaeth Duw, ond gan y Gweinidog ei hun; na dim ganddo yntau, ond a erchir yn Rheolau y Llyfr hwn, neu a orchymynir gan y Brenhin, neu gan Ordinari'r Lle.

¶ Yna y canlyn y Bregeth, neu un o'r Homiliau a ddoded allan eisoes, neu a ddoder allan rhag llaw trwy Awdurdod.

¶ Yna y dychwel yr Offeiriad at Fwrdd yr Arglwydd, ac a ddechreu'r Offrymaid; gan gdywedyd un neu ychwaneg o'r Adnodau sy'n canlyn, y cyfryw o'r Synwyr ei hun a welo yn gymhwysaf.

L Lewyrched felly eich goleuni ger bron dynion, tel y gwelont eich gweithredoedd da chwi, ac y gogoneddont eich Tad yr hwn sydd yn y nefoedd. S. Math. v. 16.

Na thrylwrwch iwch'dryforau

forau ar y ddaear, lle y mae yn porthi prâidd, ac nid yw gwyfyn a rhwd yn llygru, a yn bwyta o laeth y prâidd? lle y mae lladron yn cloddio 1 Cor. ix. 7.

trwodd ac yn ll drâtta: eithr Os nymi a hauafom i chwi tryforwch iwch' dryforau yn bethau ysprydol, ai mawr y nef lle nid oes na gwyfyn yw os nymi a fedwn eich na rhwd yn llygru, a lle ni's pethau cnawdol? *Gwers 11.* cloddia lladron trwodd, &c Oni wyddoch chwi, fod y ni's lladrattant. S. *Math. vi.* rhai fy yn gwneuthur peth, 19. 20. au cyflegredig, yn bwyta o'r

Pa bethau bynnag oll a cyflegredig? a'r rhai fy yn ewyllysioch eu gwneuthur gwaf naethu'r allor, yn gyd o ddynion i chwi, felly gyfrannogion o'r allor? Felly gwnewch chwithau iddynt hedyd yr ordeiniodd yr Arhw; canys hyn yw'r gylglwydd, i'r rhai fy'n pre-raith a'r prophwydi. S. *Math.* gethu'r Efengyl, tyw wrth vii 12. yr Efengyl. 1 Cor. ix, 13. 14.

Nid pob un y fydd yn dy. Yr hwn fydd yn hau yn wedyd wrthyl. Arglwyd, brin, a fed hedyd yn brin: Arglwydd, a ddaw i mewn a'r hwn fydd yn hau yn ideyrnas nesoedd; ond yr helaeth. a fed hedyd yn hwn fydd yn gwneuthur helaeth. Pob un, megis y ewyllys fy Nhaf yr hwn mae yn rhag-arfaethu yn ei fydd yn y nesoedd. *Gwers 21.* galon, telly rhodded; nid

Zaceus a safodd, ac a ddy, yn athrist, neu trwy gymwedodd with yr Arglwydd, mell; canys rhoddwr llawen Wele, hanner fy na. O Arglwydd, yr ydwyf yn ei y mae Duw yn ei garu. 2 Cor. ix. 6, 7.

rodidi i'r tlodion; ac os dygais ddim o'r eiddo neb Cyfranned yr hwn a ddyfgyd yn y Gair, a'r hwn y fydd yn ei ddyfgy. ym mhob peth da. Na thwyller chwi; ydd. S. *Luc xix. 8.* ni watworir Duw: canys

Pwy fydd un amser yn beth bynnag a hauo dyn, rhyfela ar ei draul ei hun? hynny hedyd a fed efe. Pwy fydd yn plannu gwin. *Galat vi. 6, 7.*

llan, ac nid yw yn bwyta o'i Tra'r ydym yn cael amser flwyth hi? Neu pwy fydd cyfaddas. gwnawn dda i bawb,

Y Cymmun.

bawb, ond yn enwedig i'r ac ni thry wyneb Duw oddi rhai sy o deulu'r fydd. wrthyt tithau. *Tob. iv. 7.*

Gwers 10.

Elw mawr yw duwioldeb
gyd â boddlorrwydd : canys
ni ddygalom ni ddim i'r
byd, ac eglur yw na allwn
ddwyn dim allan chwaith.
1 Tim. v i. 6, 7.

Gorchymyn i'r rhai y fydd
oludog yn y byd yma, fod
yn hawdd ganddynt roddi a
chyfrannu; yn tryfori iddynt
eu hunain sail dda erbyn yr
amlyr y fydd ar ddyfod, tely
caffont afael ar y bywyd
tragywyddol. *1 Tim. vi 17,*
18, 19.

Nid yw Duw yn anghyf-
iawn, tel yr anghosio eich
gwaith, a'r llafurus gariad
yr hwn a ddangosafoch tu
ag at ei Enw ef, y rhai a
weinialoch i'r saint, ac yd-
ych yn gweini. *Heb. vi. 10.*

Nac anghosiwch wneuth-
ur daioni, a chyfrannu : can-
ys â chysryw ebyrth y
rhyngir bodd Duw. *Heb.*
xiii. 16.

Yr hwn fydd ganddo ddâ'r
byd hwn, ac a welo ei frawd
mewn eisiau, ac agauo ei dost-
uri oddi wrtho; pa fodd ymac-
cariad Duw ynaros ynddo ef?
1 Ioan iii. 17.

Dyro elusen o'r peth a
fyddo genyt; ac na thro dy
wyneb oddiwrth neb tlawd,

Fel y byddo genyt yr aml-
der, dod o hono elusen. Os
ychydig fydd genyt, o ychy-
dig na arlwyda roi elulen :
canys felly ytryo rii ti dyhun
w br daionus erbyn dydd
yroangenrhaid. *Gwers 8, 9.*

Y neb a gymmero dru-
garedd ar y tlawd, fydd yn
rhoddi echwyn i'r Ar-
glwydd; a'i rodd a dâl efe
iddo drachefn. *Diar. xix. 17.*

Gwyn ei tyd a ystyria
wrth y tlawd : yr Arglwydd
a'l gwared ef yn amser ad-
fyd. *Sal. xli. 1.*

¶ Tra bydder yn darllain yr
Adnodau hyn, y Diaconiaid,
Wardeniaid yr Eglwys, neu
ryw un cymhesur arall a
osoder i hynny, a dderbyn-
iant yr Elusenau i'r Tlodion,
a Defosynau eraill y Bobl,
mewn Cawg gwedduz, a
ddarperir gan y Plwyf i
hynny; ac a'i dygant yn
barchus at yr Offeiriad.
yntau a'i cyslwyna yn ufudd,
ac a'i dyd ar y Bwrdd
sanctaidd.

¶ A phan fo Cymmun, yr
Offeiriad yna a esyd ar y
Bwrdd gymmaint o Fara a
Gwin ac a dybio fod yn
ddigon. Gwedi darfod hynny,
y dywaid yr Offeiriad,

Gweddiwn

Gweddiwn dros holl Ystad dano, allu yn gywir ac yn Eglwys Grist sy'n milwrio uniawn rannu cyfiawnder, yma ar y ddaear. er cospi drygioni a phechod,

HOllalluog a byth-fywiol ac er maentumio dy wir Dduw. yr hwn, trwy Grefydd di, a Rhinwedd dy sanctaidd Apostol, a'n dda. Dyro rad, nefol Dad, dysgaist i wneuthur gwe i'r holl Esgobion, a Churaddiau ac erfyniau, ac i ddiolch iaid; fel y gallont trwy eu dros bob dyn; Yr ydym ni buchedd a'u hathrawiaeth yn oflyngedig yn attolwg i ofod allan dy wir a'th fywiol ti, yn drugar- Oui bydd dim elusen nac offymmau yna gadawer y geiriau hyn [gymmetyd ein helufeni a'n hoffymmau] heb ddywedyd. Air, a gwasanaethu dy sanctaidd Sacramentau yn iawn ac yn ddyladwy. A dyro i'th holl bobl dy nefol ras; ac yn enwedig i'r Gynnull-

eidfa hon fydd yma yn gydrychiol; fel y gallont ag ufudd galon, a dyledus barch, wrando a derbyn dy sanctaidd Air, gan dy wasanaethu yn gywir mewn sancteiddrwydd ac uniondeb holl ddyddiau eu bywyd. Ac yr ym yn oflyngeiddiat yn attolygu i ti, o'th ddaioni, Arglwydd, gysuro a nerthu pawb a'r y fy yn y bywyd trangcedig hwn mewn trwbl, tristwch, angen. cletyd, neu ryw wrthwyneb arall. Ac yr ym ni hefyd yn bendithio dy Enw sanctaidd, o ran dy holl weision a ymadawsant â'r bywyd yma yn dy flydd di a'th ofn; gan attolygu i ti roddi i ni ras, felly i ddilyn eu samplau da eu gosod mewn Awdurdod hwy, fel gyd â hwynt y byddom

Y Cymmun.

byddom gyfrannogion o'th iol a chylurus i'r fawl a'i deyrnas netol. Caniatta hyn, derbyniant yn deilwng, ac O Dad, er cariad ar Iesu mor enbydus i'i rhai a ry- Grist, ein hunig Gyfryngwr sygant ei dderbyn yn an- a'n Dadleuwr. Amen. nheilwng; fy nyled i yw,

I Pan fo'r Gweinidog yn eich cynghori chwi yn y rhoddi Rhybudd o Finistriad cytamsfer i ystyried ardderch- y Cymmun Bendigedig (yr owgrwydd y Dirgeledigaeth hyn a wna efe yn wastad ar bendigedig hwnnw, ar y Sul, neu ryw Ddydd Gwyl mawr berygl o'i dderbyn nefaf ym mlarn Jar ol diwedd- yn annheilwng; ac felly i u'r Bregeth, neu'r Homili, chwilio a phrosi eich cyd- efe a dderllyn y Cyngor hwn wybodau eich hunain (a fy yn canlyn, hynny nid yn ysgafn, ac yn

FY anwyl garedigion, ar ol dull rhai yn rhagrithio â ddydd---nefaf yr wyf yn Duw, ond) fel y deloch yn amcanu, trwy help Duw, lan ac yn sanctaidd i'r cyf- finistrio i bawb a fo ffyddlon ryw Wledd netol, yn y wisg- a defosiynol, dra-chysfuru, briodas yr hqn a ofyn Duw Sacrament Corph a Gwaed yn yr Ysgrythyr Lan, ac Crist, i'w dderbyn ganddynt y'ch derbynier megis Cyf- er coffau ei ryglyddus Grog rannogion teilwng o'r Bwrdd a'i Ddioddefaint ef; trwy ba bendigedig hwnnw.

Y flordd a'r modd i hynny un yn unig y cawn taddeuant am ein pechodau, ac y'n yw, yn gyntaf, Holi eich gwnair yn gyfrannogion o hucheddau a'ch ymarwedd- deyrnas nef. O herwydd iad with reol Gorchymynion paham ein dyledswydd yw, Duw; a pha le bynnag y talu utuddaf a ffyddlonaf gweloch eich bod eich hun- ddiolch i'r Hollalluog Dduw ain gwedi troseddy, ar ewy- ein Tad nefol, am iddo roddi liys, air, neu weithred, yno ei Fab ein Iachawdwr Iesu wyl o herwydd eich cyflwr Grist, nid yn unig i farw pechadurus ac ymgyffesu i't drosom, eithr i fod hedyd yn Hollalluog Dduw, â llawn fryd ar wellhau eich bu- ymborth a lluniaeth yspryd- chedd. Ac, o, gwelwch fod ol i ni yn y Sacrament ben- eich camweddau nid yn unig digedig hwnnw. Yr hwn eich camweddau nid yn unig beth, gan ei fod mor dduw- yn erbyn Duw, eithr yn er- byn

Y Cymmun.

byn eich cymmydogion he- garedd Duw. ac heb gŵ-
fyd; yna ymgymmodwch â wybod heddychlawn; am
hwy, gan fod yn barod i hynny, od oes neb o honoch
wneuthur iawn a diwygiad, na ddichon y ffordd hon
hyd eithaf eich galli, am ddyhuddo ei gydwybod ei
bob farhad a chamwri a hun yn hyn, eithr yn rhaid
wnaethoch i neb arall; a iddo wrth gysur neu gyngor
chan fod yn barod hefyd i ym mhellach; deued ataf
laddeu i erail a wnaethant fi, neu at ryw un arall o
i'ch eibyn chwithau, megis Weinidogion Gair Duw a
yr ewyliysioch laddeuant fyddo pwyllus a dylgedig, a
o'ch pechodau ar law Dduw: datguddied ei ddolur; er
canyys heb hyn, ni wna der- mwyn cael, trwy weinidog-
byn y Cymmun bendigedig aeth sanctaidd Air Duw,
ond anghwanegu eich barn- fawrlles gollyngdod, gyd â
edigaeth. O herwydd hyn- chyngor ac addysg yspïrydol,
ny, od oes neb o honoch yn tu ag at lonyddu ei gyd-
gablwr Duw, yn rhwystrwr wybod, a'i ryddhau oddi-
neu enllibiwrei Air ef, yn with bob amheuaeth a
odinebwr, neu yn dwyn phetrusder.

malais a chynfigen, neu ¶ *Neu. lle y gwelo efe y Bobb*
mewn rhyw lai ceryddus *yn esgeulus am ddyfod i'r*
arall; edifarhewch am eich *Cymmun Bendigedig, yn lle*
pechodau; ac onid ê, na *y cyntaf, efe a arfer y Cyngor*
ddeuwch i'r Bwidd sanct- *yma.*

eiddiol hwnnw; rhag, wedi **A** Nwyl garedigion trod-
cymmeryd y Sacrament yr, ar-----y mae yn ly-
bendigedig hwnnw, i ddi- mryd, trwy ras Duw, finillrio
atol tynded i mewn i chwi, Swpper yr Arglwydd: i'r
megis yr aeth i Suddas frad- hwn, o ran Duw, y'ch
wr, a'ch llenwi yn llawn o gwahoddaf bawb a'r y fydd
lob anwiredd, a'ch dwyn yma yn gydrychiol; ac a at-
chwi i ddistryw corph ac tolygaf iwch', er cariad ar
enaïd. yr Arglwydd Iesu Grist, na

Ac o herwydd bod yn ang- wrthodoch ddyfod iddo, gan
enrheidiol, na ddel neb i'r eich bod mor garedigol wedi
Cymmun bendigedig, heb eich galw a'ch gwahodd gan
gflawn ymddinied yn nhru- Dduw ei hunan, Chwi a
wyddoch

Y Cymmun.

wyddoch mor ofidus ac mor chwi, a dywedyd, nad yd-
angharedig o beth yw, pan ych barod? Ystyriwch yn
fogwr wedi arlwygo gwledd ddifrif ynoch eich hunain,
weithfawr, wedi trwsio ei leied a dâl y cyfryw goeg
fwrdd â phob rhyw arlwy, esgusodion ger bron Duw.
megis na bai ddim yn eisiau, Y rhai a wrthodasant y wledd
ond y gwahoddedigion i yn yr Efenngyl, oblegyd idd-
eistadd; ac etto y rhai a ynt brynu tyddyn, neu brofi
alwyd (heb ddim achos) yn eu hieuaau ychen, neu oble-
anniolchusaf yn gwrthod dy-
fyd eu priodi, ni chawsant
fod. Pwy o honoch chwi, felly mo'u hesgusodi, ond eu
yn y cyfryw gyflwr, ni cyfrif yn annheilwng o'r
chffyroai? pwy ni thybygai wledd nefol. Myfi, o'm
wneuthur cam a sarhad rhan i, a fyddaf barod; ac
mawr iddo? Herwydd pa-
ham, fy anwyl garediccal
wyf yn eich gwahodd yn
frodyr yng Nghrist, gwyli-
Enw Daw, yr wyf i'ch
wch yn dda, rhag i chwi, galw o ran Crist; ac, megis
wth ymwrthod â'r Swpper y caroch eich iachawdwr-
sansteiddiol hwn, annog bâr
iaeth eich hunain, yr wyf
Duw i'ch erbyn. Hawdd i
i'ch cynghori i fod yn gyf-
ddyn ddywedyd, Ni chym-
munaſ fi, o herwydd bod
tannogion o'r Cymmun
negesau bydol i'm rhwystro.
bendigedig hwn. Ac, fel y
bu wiw gan Fab Duw ymado
Eithr y cyfryw esgusodion
â'i einioes, gan drengu ar y
nid ydynt mor hawdd cael
Groes dros eich iechyd chwi;
eu derbyn yn gymmeradwy
felly, yn yr un modd, y dy-
ger bron Duw. Os dywaid
lech chwithau gymmeryd y
neb, Yr wyf fi yn bechadur
Cymmun, er cot am offrym-
brwnt; ac am hynny yn
miadaeth ei angau ef, fel y
otni dyfod: pa'm gan hyn-
gorchymynodd efe ei hun.
ny nad ydychchwi yn edifar-
Yn awr, os chwydchwi a
hau, ac yn gwellhau? Pan
esgeuluswch wneuthur hyn,
to Duw yn eich galw, onid
meddyliwch ynoch eich han-
oes gywilydd arnoch ddy-
ain taint y camwedd yr yd-
wedyd, na ddeuwch? Pan
ych yn ei wneuthur â Duw,
ddylech chwi ymchwelyd at
ac mor flin yw'r boen y fydd
Dduw, a ymesgulodwch
goruwch h eich pennau am
hynny

hynny; pan ydych yn anhy- hwnnw (canys yna yr ym
dyn yn ymgadw oddiwrth ni yn ysprydol yn bwyta Cig
Fwrdd yr Arglwydd, ac yn Crist, ac yn yfed ei Waed ei;
ymneillduo oddiwrth eich yna yr ydym yn trigo yng
brodyr, y rhai sy'n dyfod i Nghrist, a Christ ynom nin-
ymborthi ar wledy nefol- nau; yr ym ni yn un a
aidd luniaeth hwnnw. Os Christ, a Christ a minnau
chwi a ddyfal-ystyriwch y felly y mae'r perygl yn fawr,
pethau hyn, trwy ras Duw os ni a'i cymmer yn an-
chwi a ddychwelwch i fe- nheilwng: canys yna yr ym
ddwl a fo gwell; er mwyn ni yn euog o Gorph a Gwaed
cassael o honoch hynny, nid Crist ein lachawdwr; yr
arbedwn ni wneuthur yn ydym ni yn bwyta ac yn
ostyngedig ein herfyniau i'r yfed ein barnedigaeth ein
Hollalluog Dduw ein Tad hunain, heb ystyried Corph
nefol.

Ar Amser Ministriad y ennyd digotaint Duw i'n
Cymmun, a'r Cymmunwyr herbyn; yr ym ni yn ei an-
wedi eu cysleu yn weddus i nog ef i'n plâu, ag amrafael
gymmeryd y Sacrament glefydau, ac amryw fath ar
Bendigedig, yr Offeriad a angau. Bernwch gan hyn-
ddywaid y Cyngor hwn. ny eich hunain, trodyr, me-

ANwyl garedigion yn yr gis i'ach barner gan yr Ar,
Arglwydd, y sawl sydd glwydd; gwir-edifarhewch
yn meddwl dyfod i Fendi- am eich pechodau a aeth
gedig Gymmun Corph a heibio; bid gennych tywiol
Gwaed ein lachawdwr Crist; a diogelu ffydd yng Nghrist
rhaid i chwi ystyried y modd ein lachawdwr; gwell-
y mae Sant Paul yn cynghori hewch eich buchedd, a
pawb i'w profi ac i'w holi byddwch mewn cariad per-
eu hunain yn ddyfal, cyn flaith â phawb: felly y
iddynt rhyfegu bwyta o'r byddwch weddus gyfran-
Bara hwnnw, ac yfed o'r nogion o'r Dirgeledigaeth.
Cwppan hwnnw. Canys, au sancteiddiol hyn. Ac o
fel y mae'r lles yn fawr, os flaen pob peth, y mae'n
â chalon wir edifeiriol, ac â rhaid i chwi roddi gostyng-
bywiol ffydd, y cymmerwn eiddiaf a charediccaf ddiolch
y Sacrament bendigedig i Dduw Dad, y Mab, a'r Yf-
pryd

Y Cymmun:

pryd Glan, am Brynedigaeth
y byd trwy Angau a Dioddef-

aint ein Iachawdwr Grist,
Duw a dyn; yr hwn a ym-
ostlyngodd i angau'r Groes, yn edifarhau am eich pech-
drofom ni behaduriaid tru-
ain, y rhai oeddym yn gor-
wedd mewn tywyllwch a ion ac yn meddwl dilyn
chysgod angau; fel y gallai buchedd newydd, a chanlyn
efe ein gwneuthur ni yn gorchymynion Duw, a rhod-
blant i Dduw, a'n dyrchaf-
ael i fywyd tragywyddol. sancteiddiol ef; Deuwch yn
Ac, er cofio o honom yn nes trwy ffydd, a chymmer-
wastad ddirfawr gariad ein wch y Sacrament sanct-
Harglwydd a'n hunig Iach-
awdwr Iesu Grist. fel hyn gwnewch eich gostyngedig
yn marw drofom, a'r aneirif
ddoniau daionus, y rhai, trwy
gan ostwng yn ufudd ar
dywallt ei werthfawr Waed, eich gliniau.

a ynnillodd efe i ni; efe a
olododd ac a ordeiniodd
sanctaidd Ddirgeledigaeth-
au, fel gwystlon o'i gariad,
a gwaftadol gof am ei angau,
er mawr ac annherfynol
ddiddanwch i ni. Gan hyn-
ny iddo ef, gyd â'r Tad, a'r

Yspryd Glan, rhoddwn (tel
yr ym yn rhwymediccaf)
wastadol ddiolch; gan ym-
ostwng yn gwbl i'w sanct-
aidd ewyllys a'i orchymyn ym ni yn cydnabod ac yn
ef, a myfyrio ei wasanaethu
ef mewn gwir sancteidd-
rwydd a chyfiawnder holl rhai o ddydd i ddydd yn or-
ddyddiau einheinioes. Amen.

Yna y dywaid yr Offeiriad feddwl, gair, a gweithred,
wrth y rhai a fo'n dyfod i

*gymmeryd y Cymmun Ben-
gedig.*

CHwychwi, y sawl fydd
yn wir ac yn ddirisfol
yn edifarhau am eich pech-
odau, ac y fydd mewn cariad
perffaith â'ch cymmydog-
ion ac yn meddwl dilyn
io o hyn allan yn ei ffyrdd
sancteiddiol ef; Deuwch yn
nes trwy ffydd, a chymmer-
wastad ddirfawr gariad ein wch y Sacrament sanct-
eiddiol hwn i'ch cysur; a
gwnewch eich gostyngedig
gyffes i'r Hollalluog Dduw,
gan ostwng yn ufudd ar
eich gliniau.

IYna y dywedir y Gyffes
gyffredin hon, yn Enw pawb
o'r rhai a fyddont ar feddwl
cymmeryd y Cymmun Ben-
digidig, gan un o'r Gwein-
idogion; yntau a'r Bobl oll
yn gostwng yn ufudd ar eu
Gliniau, ac yn dywedyd.

HOllalluog Dduw, Tad
ein Harglwydd Iesu
Grist, Gwneuthurwr pob
dim, Barnwr pob dyn; Yr
ym ni yn cydnabod ac yn
ymofidio dros ein hamryw
bechodau a'n hanwiredd, Y
thrymmaf a wnaethom, Ar

Yna y dywaid yr Offeiriad feddwl, gair, a gweithred,
Yn erbyn dy Dduwiol Fawr-
edd,

Y Cymmun.

edd, Gan annog yn gyfiawn- **I** *Ar ol hynny y dywaid yr*
at dy ddigofaint a'th fâr i'n *Offeiriad*
herbyn. Yr ydym yn ddifrif- Gwrandewch pa ryw eir-
ol yn edifarhau, Ac yn ddrwg iau cysurus a ddywed ein
gan ein calonnau dros ein lachawdwr Crist wrth bawb
cam weithredoedd hyn : Eu a wir ymchwelant atto ef.
coffa fy drwm genym ; Eu **D**Euwch attaf fi, bawb
baich fydd anrhaith ei odd- a'r y fydd yn flinderog
ef. Trugarha wrthym, dru- ac yn llwythog, ac mi a
garoccaf Dad : Er mwyn dy esmwythâf arnoch. *S. Math.*
un Mab ein Harglwydd-Iesu xi. 28.

Grist, Maddeu i ni yr hyn Felly y carodd Duw y byd,
oll a aeth heibio ; A chaniat- fel y rhoddodd efe ei uig-
ta i ni allu byth o hyn allan anedig Fab, fel na chollet
dy wafanaethu a'th foddloni pwy bynnag a gredo ynddo
mewn newydd-deb bucheidd, ef, ond caffael o hono lywyd
Er anrhydedd a gogoniant tragywddol. *S. Ioan iii. 16.*
dy Enw, Trwy Iesu Grist Gwrandewch hetyd beth
ein Harglwydd *Amen.* y mae Sant Paul yn ei ddy-
I *Yna yr Offeiriad (neu'r* wedyd.

Esgob, os bydd yn gydry- Gwir yw'r gair, ac yn
chiol) a saif, gan droi at y haeddu pob derbyniad ; ddy-
Bobl, ac a ddatgan y Goll- tod Crist Iesu i'r byd i gadw
yingdod hwn. pechaduriaid. *i Tim. ii. 15.*

Hollalluog Dduw, ein Gwrandewch hetyd beu-
Tad nefol, yr hwn o'i a ddywed Ioan Sant.
fawr drugaredd a addawodd Os pecha neb, y mae i ni
laddeuant pechodau i bawb Eiriolwr gyd â'r Tad Iesu
gan edifeirwch calon a gwir Grist y cyfiawn : ac efe yw'r
fbydd a ymchwelatto, A dru- iawn dros ein pechodau ni
garhao wrthydh. a laddeuo *i S. Ioan ii. 1, 2.*

i chwi, ac a'ch gwaredo **I** *Ar ol y rhai hyn yr a'r*
oddiwrth eich holl bechod- *Offeiriad rhagddo, gan*
au, a'ch cadarnhao ac a'ch ddywedyd,

crythao ym mhob daioni, Dyrchewch eich calon-
ac a'ch dygo i tywyd tragy- nau.

wyddol. trwy Iesu Grist ein *Atteb.* Yr ydym yn ei
Harglwydd. *Amen.* dyrchafael i'r Arglwydd.

Offeiriad

Y Cymmun.

Offeiriad. Diolchwn i'n **A** M i ti roddi Iesu Grist,
Harglwydd Dduw. dy un Mab, i'w eni ar

Atteb. Mae'n addas ac yn gyfenw i'r amser yma drof-
gyfiawn gwneuthur hynny. om ni; yr hwn, trwy weith-

I Yna yr *Offeiriad a dry at* rediad yr Ysryd Glan, a
Fwrdd yr Arglwydd. ac a wnaethpwyd yn wir ddyn,
ddywaid, o hanfod y Forwyn Fair ei

Y Mae yn gwbl addas, yn sam, a hynny heb ddim
gyfiawn. a'n rhwym- pechod. i'n gwneuthur ni
edig ddyled ni yw, bob yn lan oddiwith bob pech-
amser, ac ym mhob lle, od. Gan hynny, gyd ag
ddiolch i ti, Arglwydd, Angylion, &c.

* Y geiriau hyn
[Sancteiddiol Dad]
a adewit heibio at
Sul y Ddindod.
* Sancteiddiol
Dad, Hollallu-
og, dragwydd-
ol Dduw:

I Yma isod y canlyn y
Rhagymadroddion priodol
wrth yr Amser, os bydd yr
un wedi ei osod yn hyspysol;
ac onid é. yn ddior y canlyn.

GAN hynny, gyd ag Ang-
yllon, ac Arch-angyl-
lon, a chyd a holl Gwin-
peini Nef, y moliannwn ac y
mawrhawn dy ogoneddus
Enw; gan dy foliannu yn
wallad, a dywedyd, Sanct,
sanct, sanct, Arglwydd
Dduw'r lluoedd, Nef a
Daear sydd yn llawn o'rh
ogoniant: Gogoniant a to
ti. O Arglwydd Goruchaf.
Amen.

RHAGY MADRODDION
PRIOD.

I Ar Ddydd Nadolig Crist, a
saith Niwrnod gwedi.

I Ar Ddydd Pasg, a *saith*
Niwrnod gwedi.

OND, yn bendisad let,
yr ym yn rhwymedig
i'rh foliannu, dros anrhy-
deddus Gylodiadd, Fab
Iesu Grist ein Harglwydd:
canys efe yw'r gwir Oen
Pasg, yr hwn a offrym-
mwyd drosom ac a ddileodd
bechod y byd; yr hwn, trwy
ei angau ei hun, a ddinystr-
iodd angau, a thrwy ei ad-
gysodiad i fywyd, a adfer-
odd i ni fywyd tragywyddol.
Gan hynny, gyd ag Angyl-
ion. &c.

I Ar Ddydd y Dyrchafel, a
saith Niwrnod gwedi.

TRWY dy anwyl garedic-
caf Fab, Iesu Grist ein
Harglwydd; yr hwn, ar ol
ei anrhydeddusaf Gysodiad,
a ymddangosodd yn eglur
i'w holl Apostolion, ac yn
eu golwg a esgynodd i'r nef-
oedd;

Y Cymmun.

oedd, i barottoi lle i ni; me-
gis lle y mae efe, yno yr
esgynom ninnau hefyd, ac y
teyrnasom gyd ag ef mewn
gogoniant. Gan hynny, gyd
ag Angylion, &c.

*I Ar y Sulgwyn, a chwe
Diwrnod ar ol,*

TRWY Iesu Grift ein
Harglwydd, oddiwrth
yr hwn, yn ol ei gywiraf
addewid, y disgynodd yr Yf-
pryd Glan, ar gyfenw i'r
amfer yma, o'r nef, â disym-
mwrth swm mawr, megis
gwynt nerthol, ar wedd taf-
odau tanllyd, gan ddilgyn ar
yr Apostolion i'w dysgu
hwynt, ac i'w harwain i
bob gwirionedd; gan roddi
iddynt ddawn amryw ieith-
ioedd, a hyder hefyd, gyd â
chariad gwresog, yn ddyfal
i bregethu'r Esgynol i'r holl
genhedloedd; trwy'r hyn
y'n dygwyd allan o dywyll-
wch a chyfeiliorni i'th eglur
oleuni, ac i wir wybodaeth
am danat ti, a'th Fab Iesu
Grift. Gan hynny, gyd ag
Angylion, &c.

I Ar Wyl y Drindod yn unig.

YR hwn wyt un Duw, yu dy aml a'th ddifawr
un Arglwydd; nid un drugareddau di. Nid ydym
Person yn unig, ond tri ni deilwng cymmaint ac i
Pherson mewn un sylwedd. gasglu'r briwsiwn dan dy
Canys yr hyn yr ydym ni yn Fwrdd di: eithr tydi vw yr
ei gredu am ogoniant y Tad, un Arglwydd, yr hwn biao

hynny yr ydym yn ei gredu
am y Mab, ac am yr Yspryd
Gan, heb na gwahaniaeth
nac anghymmedr. Gan hyn-
ny, gyd ag Angylion, &c.

*I Ar ol pob un o'r Rhagym-
adroddion hyn, yn ddi-dor y
cenir, neu y dywedir,*

GAN hynny, gyd ag Ang-
ylion, ac Arch-angyl-
ion, a chyd â holl Gwm-
peini Nef, y moliannwn ac y
mawrhawn dy ogoneddus
Enw; gan dy foliannu yn
waftad, a dywedyd, Sanct,
sanct, sanct. Arglwydd
Dduw'r lluoedd, Nef a
Dæar fydd yn llawn o'th
ogoniant: Gogoniant a lo
i ti, O Arglwydd Goruchaf.
Amen.

*I Yna yr Offeiriad, ar ei Lin-
iau wrth Fwrdd yr Argl-
wydd, a ddywaid, yn Enw yr
holl rai a gymmerant y Cym-
mun, y Weddi hon fydd yn
canlyn.*

NI D ym ni yn rhyfygu
dyfod i'th Fwrdd di-
yma, drugarog Arglwydd,
gan ymddiried yn ein cys-
iawnder ein hunain, eithr

o
g
h
te
Fa
W
cy
tr
go
ei
ac
ef,
Am
I
yn
dre
gan
add
wyl
Cw
ddy
fel
H
o'th
rodda
Grift
Groe
w
ffryn
nedig
perfla
ffryn
dau'r
odd,
Esgyn
gad
e

Y Cymmwn.

o briodoldeb yn wastad dru- hwnnw, nes ei ddyfod dra-
garhau: Caniatta i ni gan chetn; Gwranddo ni, dru-
hynny, Arglwydd grasol, garog Dad, ni yn ostyng-
felly fwyta Cnawd dy anwyl eiddiaf a attolygwn i ti; a
Fab Iesu Grist, ac yfed ei chaniatta i ni, gan gymmer-
Waed ef, fel y gwneler ein yd dy greaduriaid hyn o
cyrph pechadurus ni yn lan Fara a Gwin, yn ol sancti-
trwy ei Gorph ef, ac y aidd Ordinhad dy Fab Iesu
golcher ein heneidiau trwy Grist ein Iachawdwr. er cof
ei werthfawroccat Waed ef; am ei Angau a'i Ddioddet-
ac tel y trigom byth ynddo aint, allu bod yn gyfrannog-
ef, ac yntau ynom ninnau. ion o'i fendigedig Gorph
Amen.

Pan ddarffo i'r Offeiriad, nos honno y bradychwyd
yn sefyll wrth y *Bwrdd felly* * a gymmerth
drefnu'r Bara a'r Gwin fel y fara; ac wedi
gallu yn barottach ac yn we- iddo diblch,
ddeiddiach dorri'r Bara yng- t efe a'i tor-
wydd y Bobl, a chymmeryd y rodd; ac a'i
Cwppan i'w Ddwylaw; efe a rhoddes i'w ddisgyblion,
ddywaid Weddi y Cyffegriad, gan ddywedyd. Cymmerwch;
fel y mae yn canlyn. bwytwch; §

* Yma y cymmer-
yd Offeiriad y Dyfodol
i'w ddwylaw.

† Ac yma efe a
dys y Bara.

§ Ac yma y dyd
ei law ar yr holl
Fara.

Hollalluog Dduw, ein hwn yw fy
Tad nefol, yr hwn, Nghorph yr
oth dyner drugaredd, a hwn yr ydys yn ei roddi
roddiaist dy un Mab Iesu drofoch: gwnewch hyn er
Grist i ddioddet angau ar y cof am danaf. Yr un modd
Groes er ein prynu; yr hwn gwedi Swpper,
wnaeth yno (trwy ei || efe a gym-
offrymiad ei hun yn offrym- merth y cwp-
medig unwaith) gyflawn, pan; ac wedi iddo ddiolch,
perffaith, a digonol aberth, efe a'i rhoddes iddynt, gan
offrwm, ac iawn, dros beth- ddywedyd. Ytwch o hwn
dau'r holl tyd; ac a ordein- lawb; canys
odd, ac yn ei sanctaidd hwn t yw fy
stengyl a orchymynodd, i Ngwaed o'r Te-
gadw tragywyddol goffa flament New-
ei werthfawr Angau ydd, yr hwn yr

† Yma y cym-
mer y Cwppan
i'w law.

† Ac yma y dyd
ei law ar bob Llestr
(Cwppan neu Fla-
gon) yn yr hwn y bo
dim Gwin i'w gys-
fegu.

Y Cymmun.

ydys yn ei dywallt drosoch,
a thros lawer, er maddewant
pechodau: gwnewch hyn,
cynnifer gwaith ac ei hyf-
och, er cof am danaf. Amen.

I Yna y Gweinidog a gymmer
y Cymmun yngyntaf yn y
ddau Ryw, ei hun; ac yna'r
a ymmlaen i rod-di'r unrhyw
i'r Esgobion, Offeiriad, a
Diaconiaid, yr un modd (os
bydd yr un yn bresennol) ac
wedi hynny i'r Bobl hefyd
mewn Trefn, i'w Dwylaw, a
phawb yn oftyngedig ar eu
Gliniau. A phan rod-do'r
Bara i bob un, eise a ddywaid,

Corph ein Harglwydd
Iesu Grist, yr hwn a
roddwyd drosot ti, a gadwo
dygorph a'th enaidi fywyd
tragywyddol. Cymmer a
bwyta hwn, er cof farw o
Grist drosot ti, ac ymborth
arno yn dy galon trwy ffydd,
gan rod-di diolch.

I A'r Gweinidog a fo yn
rhoddi y Cwppan i bob un,
a ddywaid,

GWaed ein Harglwydd
Iesu Grist, yr hwn a
dywalltwyd drosot ti, a
gadwo dy gorph a'th enaid
i fywyd tragwyddol. Yf
hwn, er cof tywallt Gwaed
Crist drosot ti, a bydd ddi-
olchgar.

I Os bydd y Bara neu'r Cwppan
Cyffegredig wedi eu treulio oll
cyncymmuno o lawb, cyffegred
yr Offeiriad ychwaneg, yn ol
y Dull uchod; gan ddechreu
ar [Ein Iachawdwr Crist, y
nos, &c.] i fendigo'r Bara,
ac ar [Yr un modd, gwedi
Swpper, &c.] i fendigo'r
Cwppan.

I Pan fo pawb wedi cymmuno
y Gweinidog a ddychwel at
Fwrdd yr Arglwydd; a
thrwy Barch a esyd arno fo
yngweddill o'r Elfennau
Cyffegredig, gan daenu Lliain
glan drostynt.

I Yna yr Offeiriad a ddywaid
Weddi'r Arglwydd; a'r Bobl
yn adrodd pob Arch o honi
ar ei ol ef.

EIN Tad, yr hwn wyt yn
y Nefoedd, Sancteiddier
dy Enw; Deued dy Deyrn-
as; Bydded dy Ewyllys
ar y Ddaear, megis y mae
yn y Nefoedd: Dyro i ni
heddyw ein bara beunydd-
iol; A maddeu i ni ein
dyledion, fel y maddeuwn
ni i'n dyledwyr; Ac na
arwain ni i brofedigaeth
Eithr gwared ni rhag drwg
Canys eiddot ti yw'r Deyrn-
as, A'r Gallu, A'r Gogon-
iant; Yu oes oesoedd. Amen.

Y Cymmün.

¶ *Wedi hynny y dywedir fel y canlyn.*

O Arglwydd a nefol Dad, yr ydym ni, dy ostyngedig weision, yn cwbl ddeifyfu ar dy dadol ddaioni, yn drugarog dderbyn ein haberth hwn o foliant a diolch; gan erlyn arnat yn ostyng-eiddiaf ganiattau, bod, trwy Ryglvddon ac Angau dy Fab Iesu Grist, a thrwy ffydd yn ei Waed ef, i ni, ac i'th holl Eglwys, gael maddeuant o'n pechodau, a phob doniau eraill o'r Ddiodddefaint ef. Ac yma yr ym yn offrwm ac yn cynhyrchu i ti, O Arglwydd, ein hunain, ac o'th ddaioni i ni, a'n bod ein heneidiatt, a'n cyrph, i yn wir aelodau wedi ein fod yn aberth rhesymmol, sanctaidd, a bywiol, i ti; gan attolygu i ti yn ostyngedig, fod i bawb o honom y fy gyfrannogion o'r Cymmün bendigaid hwn, gael ein cyflawni â'th ras ac â'th nefol fendith. Ac, er ein bod ni yn annheilwng, trwy ein hamrafaelion bechodau, i offrwm i ti un aberth; eto ni a attolygwn i ti gymmeryd ein rhwymedig ddyled a'n gwasanaeth hwn; nid gan bwyso ein haedd-igaethau, ond gan faddeu ein pechodau, trwy Iesu Grist ein Harglwydd; trwy'r hwn,

a chyd â'r hwn, yn undod yr Yspryd Glan, holl anrhydedd a gogoniant a fyddo i ti, Dad Hollalluog, yn oes oes-oedd. *Amen.*

¶ *Neu hyn.*

Hollalluog a byth-fywiol Dduw, yr ydym ny yn dirlawr ddiolch i ti, am fod yn wiw genyt ein porthi ni, yrhai a gymmeraſom yn ddyledus y dirgeledigaethau sancteiddiol hyn. ag yspryd-ol ymborth gwerthfawroccaf Gorph a Gwaed dy Fab, ein Iachawdwr Iesu Grist; ac wyt yn ein sicrhau ni, trwy hynny, o'th amgeledd ti, O Arglwydd, ein hunain, ac o'th ddaioni i ni, a'n bod yn wir aelodau wedi ein corphoaletu yn nigel Gorph dy Fab, yr hwn yw gwyntydedig gynnulleidfâ'r holl ffyddlon bobl; a'n bod hetyd, trwy obaith, yn etibeddion y deyrnas dragywyddol, gan haeddeditheau gwerthfawroccaf Angau a Dioddefaaint dyfanwyl Fab. Ac yr ym ni yn ostyngedig iaf yn attolygu i ti, O nefol Dad, felly ein cynnorthwyo ni â'th ras, fel yr arhosom yn wastad yn y sanctaidd gymdeithas honno, ac y gwnelom bob rhyw weithredoedd da a'r a ordeiniaist ti i ni rodio ynddynt, trwy

Y Cymmun.

Iesu Crist ein Harglwydd; a ollung y Bobl ymaith a'r
i'r hwn, gyd â thi a'r Yf- Fendith hon.

pryd Glan; y bo holl anrhy- **T** Angnosedd Dduw, yr
dedd a gogoniant, yn dra- hwn, fydd uwchlaw
gywyddol. Amen. pob deall, a gadwo eich

I Yna y dywedir, neu y cenir, calonnau a'ch meddyllau

G Ogoniant i Dduw yn yr yngwybodaeth a chariad
uchelder, ac yn y ddaë- Duw, a'i Fab Iesu Crist
ar tangnosedd, ewyllys da i ein Harglwydd; a bendith
ddynion. Ni a'th folwn, ni Dduw Hollalluog y Tad, y
a'th fednithiwn, ni a'th Mab, a'r Yspryd Glan, a
addolwn, ni a'th ogonedd- fyddo i'ch plith, ac a drigo
wn, i ti y diolchwn am dy gyd â chwi yn wastad. Amen.
fawr ogoniant, Arglwydd **I** Coleclau i'w dywedyd ar ol
Dduw, Frenhin nefol, Duw yr Offrymiad, pryd na bo un
Dad Hollalluog. Cymmun, bob rhyw Ddiwr-

Arglwydd, yr unig-ge- nod un neu ychwaneg; a'r
nhedledig Fab Iesu Crist; un rhai a ellir eu dywedyd
Arglwydd Dduw. Oen Duw, hefyd; cynnifer Amser ac y
Fab y Tad, yr hwn wyt yn byddo Achos yn gwasan-
dileu pechodau'r byd, tru- aethu, wedi'r Coleclau ar y
garha wrthym. Ti, yr hwn Foreol neu'r Brydnhawnd
wyt yn dileu pechodau'r Weddi, y Cymmun, neu'r Li-
byd, trugarha wrthym. Ti, tani, fel y gwelo'r Gweinidog
yr hwn wyt yn dileu pech- fod yn gymhesur.

odau'r byd, derbyn ein **C** Ynnorthwya ni yn dru-
gweddi. Ti, yr hwn wyt garog, Arglwydd, yn
yn eistedd ar ddeheulaw ein gweddiau hyn a'n her-
Dduw Dad, trugarha wrth- fyniau; a llywodraethaffordd
ym. dy wasanaeth-ddynion tu ag

Canys ti yn unig wyt at gassael iechyd tragywydd-
sanctaidd, ti yn unig wyt ol; fel, ym mysg holl gyf-
Arglwydd, ti yn unig, Crist, newidiau a damweiniau'r
gyd â'r Yspryd Glan, wyt bywyd marwol hwn, yr ym-
oruchaf yngogoniant Duw ddiffyner hwynt byth trwy
Dad. Amen. dy radlawraf a'th barottaf

I Yna'r Offeiriad (neu'r Es- borth, trwy Iesu Crist ein
gob, os bydd e'n bresennol) Harglwydd: Amen.

Holl-

Y Cymmun.

Hollalluog Arglwydd, a ac yn y diwedd y caffom thragywyddol Dduw, gan dy drugaredd, tywy. ni a attolygwn i ti fod yn tragywyddol, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. *Amen.*

Hollalluog Dduw, ffynon yr holl ddoethineb, yr hwn wyt yn gwybod ein hangenrheidiau cyn eu gofynom, a'n hanwybodaeth yn gofyn; Ni a attolygwn i ti, dofturio wrth ein gwendid; a'r pethau hynny y rhai oblegyd ein hannerheilyngdod ni seiddiwn, ac oblegyd ein dalli neb ni fedrwn eu gofyn, fod yn deillwng genyt eu rhoddi i ni, er teilyngdod dy Fab Iesu Grist ein Harglwydd. *Amen.*

Caniatta, ni a attolygwn i ti, Hollalluog Dduw, am y geiriau a glywsom heddyw a'n clustiau oddi allan, eu bod felly, trwy dy ras, wedi eu plannu yn ein calonau oddi mewn, telydygont ynom ffrwyth buhedd dda; er anrhydedd a moliant i'th Enw, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. *Amen.*

RHagflaena ni, O Arglwydd, yn ein holl weithredoedd, a'th radlonaf au hyn a archafom yn flyddhoffer, a rhwyddha ni a'th lon yn ol dy ewyllys, eu barhaus gymmorth; fel, yn caffael o honom yn hollol, i ein holl weithredoedd, deborthi ein hangen, ac er chreuedig, annherfynedig, a eglurhau dy ogomiant, trwy therfynedig ynot ti, y mol-iannom dy sanctaidd Enw, *Amen.*

Hollalluog Dduw, yr hwn wyt yn gwybod ein hangenrheidiau cyn eu gofynom, a'n hanwybodaeth yn gofyn; Ni a attolygwn i ti, dofturio wrth ein gwendid; a'r pethau hynny y rhai oblegyd ein hannerheilyngdod ni seiddiwn, ac oblegyd ein dalli neb ni fedrwn eu gofyn, fod yn deillwng genyt eu rhoddi i ni, er teilyngdod dy Fab Iesu Grist ein Harglwydd. *Amen.*

Hollalluog Dduw, yr hwn a addewiaist wrando eirchion y rhai a ofynant yn Enw dy Fab; Ni a attolygwn i ti oftwng yn drugarog dy glustiau attom ni, y rhai a wnaethom yr awr hon ein gweddïau a'n herfynïau at-tat; a chaniatta am y pethau hyn a archafom yn flyddhoffer, a rhwyddha ni a'th lon yn ol dy ewyllys, eu barhaus gymmorth; fel, yn caffael o honom yn hollol, i ein holl weithredoedd, deborthi ein hangen, ac er chreuedig, annherfynedig, a eglurhau dy ogomiant, trwy therfynedig ynot ti, y mol-iannom dy sanctaidd Enw, *Amen.*

Y Cymmun.

- ¶ **A**R y Suliau, a'r Gwyliau eraill (oni bydd Cymmun) y dywedir y cwbl a'r a ofodwyd ar y Cymmun, hyd Ddiwedd y Weddi gyffredin [Dros holl Ystad Eglwys Grist yn milwrio yma ar y Ddaear] ac un neu ychwaneg o'r Colectau a adroddwyd uchod; gan ddibennu a'r Fendith.
- ¶ Ac ni bydd gwasanaethu Supper yr Arglwydd, oddieithr bod Nifer cymmwys o Bobl i gymmuno gyd a'r Offeiriad fel ygwelo efe fod yn iawn.
- ¶ Ac oni bydd mwy nag ugein-nyn yn y Plwyf o Bwyll i gymmeryd y Cymmun; etto ni bydd un Cymmun, oni bydd pedwar (neu dri o'r lleiaf) i gymmuno gyd a'r Offeiriad.
- ¶ Ac mewn Eglwysydd Cadeiriol, Colegol, a Cholegau, lle byddo llawer o Offeiriaid, a Diaconaid, cymmerant hwy oll y Cymmun gyd a'r Offeiriad, bob Sul o'r lleiaf, oni bydd ganddynt Achos rhesymmol i'r gwrthwyneb.
- ¶ Ac, er dileu pob Achos o Ymryson ac Ofergoet y sydd, neu a allo fod, gun neb yn y Bara a'r Gwin; fe a wasanaetha, bod y Bara yn gyfryw ac y sydd arferedig i'w fwyta; eithr y Bara Gwenith goreu a'r puraf a'r a aller ei gael yn gymmwys.
- ¶ Ac os bydd dim o'r Bara a'r Gwin heb ei gyffsegru y dros ben, Curad a'i caiff iddo ei hun; eithr os bydd dim o'r hyn a gyffsegrwyd yngweddill, ni ddygir dim o hono allan o'r Eglwys; eithr yr Offeiriad, a chyfryw eraill Cymmunwyr ac a eilw efe atto y pryd hwnnw, a fwytant ac a yfant yr unrhyw, trwy Barch, yn ebrwydd ar oly Fendith.
- ¶ Y Bara a'r Gwin i'r Cymmun a barottoir gan y Curad a Wardeniaid yr Eglwys, ar Gost y Plwyf.
- ¶ Nodwch hefyd, Bod i bob Plwyfol gymmuno o'r lleiaf dair gwaith yn y Flwyddyn; ac o hynny bod y Palsg yn un. A'r Palsg bob blwyddyn, bod i bob Plwyfol gyfrif a'i Berson, Ficar, neu ei Gurad, neu ei Brocurator neu ei Brocuratoriaid; a thalu iddynt, neu iddo ef, yr holl Ddyledion Eglwysig a fo'n arferedig yn ddyledus, yna ar yr Amser hwnnw i'w talu.
- ¶ Pan orphener Gwasanaeth Duw, yr Arian a roddwyd ar

Bedydd Cyhoedd Plant Bychain.

yr Offrymiadau a ddosperthir i ryw Wasanaeth duwiol a chardodol, fel y bo i'r Gweinidog a Wardeniaid yr Eglwys weled yn gymmwys: os hwy ni chytunant yn hynny, dosparther hwynt fel y trefna'r Ordinari.

L L E yr ordeinir, yn y Gwasanaeth hwn o Finistriad. Swpper yr Arglwydd, Bod i'r Cymmunwyr gymmeryd yr unrhyw ar eu Gliniau (yr hyn a ordeiniwyd ar Feddwl da; ief, yn Arwyddocad o'n hufudd a'n diolchgar Gydabod o Ddoniau daionus Crist a roddir ynddo i bob Cymmunwr addas, ac er gochelyd y cyfryw Halogedigaeth ac Annhrefn yn y Cymmun Bendigedig ac a allai heb hyn ddigwyddo) er hynny, fel na bo i neb, nac o Anwybodaeth a Gwenlid, gam-gymmeryd, nac o Falais a Chyndynrwydd, anurddo'r Arwydd hon o Benlinio; hyspyfir yma, Na feddylir trwy hyn, ac na ddylid gwneuthur dim Addoliad nac i Fara a Gwin y Sacrament a gymmerir yno yn gorphorol, nac i neb rhyw Gydrycholdeb corphorol o anianol Gnawd a Gwaed Crist. Canys y mae Bara a Gwin y Sacrament yn aros yn wastad yn eu gwir anianol Ddeinyddiau, fel nad aller eu haddoli (canys hyn a fyddai Eilunaddoliad, i'w ffeiddio gan bob Cristion ffyddlon) ac y mae Corph a Gwaed anianol ein Iachawdwr Crist yn y Nef, ac nid yma; canys ni chyd-fais fod Corph Crist yn wir anianol, a'i fod ar yr un Amser o fewn ychwaneg o Fannau nag un.

Gweinidogaeth

BEDYDD CYHOEDD PLANT BYCHAIN.

I'w arfer yn yr EGLWYS.

R Hybuddier y Bobl, Fod yn gymhesuraf na wasanaether y Bedydd namyn ar Saliau, a Dyddiau Gwyliau eraill, pan fyddo'r Nifer mwyaf o'r Bobl yn dyfod ynghyd; yn gyftal er mwyn bod i'r Gynulleidfia yno yn bresennol dystiolaethu Derbyniad y sawl a fedyddier yr Amser hwnnw

Bedydd Cyhoedd Plant Bychain.

i Nefwr Eglwys Grist, a hefyd oblegyd ym Medydd rha
bychain, bod i bob Dyn a fo yno yn bresennol alw i w Gof e
Broffes ei hun a wnaeth i Dduw yn ei Fedydd. Herwydd
hynny hefyd ymae'n gymheswr, bod Gwasanaeth y Bedydd
yn yr Iaith gyffredin. Ac er hyn yma oll (os bydd anger-
rheidiol) fe a ellir bedyddio rhai bychain ar bob Dydd arall.

¶ A noda, Y bydd i bob Plentyn Gwrryw a fedyddier, ddau
Dadbedydd, ac un Fam-fedydd; ac i bob Plentyn Benyw,
nn Tad-bedydd, ac un Fam-fedydd; ac i bob Plentyn
Benyw, un Tad-bedydd, a dwy Fam-fedydd.

¶ Pan fyddo Plant i w bedyddio, fe ddylai eu Tadau roddi
Rhybudd dros Nos neu y Bore cyn dechreu'r Foreol Weddi,
i'r Curad, Bydded y Tadau bedydd, a'r Mamau bedydd,
a'r Bobl, yn barod wrth y Bedyddfan, naill ai yn y man ar ol
y Llith ddiwaethaf ar y Foreol Weddi, neu ynte yn y man yr ol
y Llith ddiwaethaf ar y Brydnhawnol Weddi, megis y
gosodo'r Curad, yn ol ei Ystyriaeth ei hun. Ar
Offeiriad yn dysod at y Bedyddfan (yr hwn a lentwir yr
Amser hwnnw a Dwfr glan) ac yn sefyll yno, a ddywaid,

A fedyddiwyd y Plentyn hwn eisoes, ai na fedyddiwyd?

¶ Os atebant, Na ddo; yna aed yr Offeiriad rhagddo fel y
mae'n canlyn.

FY ngharedigion anwyl, ddaionus drugaredd, ganit-
yn gymmaint ac ym-
ddwyn a geni bob dyn mewn
pechod, a bod ein lachawd-
wr Crist yn dywedyd, Na
ddichon neb gael myned i
mewn i Deyrnas Dduw,
oddieithr ei ad-genhedlu a'i
eni ef o newydd o Ddwfr,
ac o'r Ysryd Glan; attolwg
yr wyf i chwi alw ar Dduw
Dad, trwy ein Harglwydd
Iesu Grist, ar fod iddo, o'i

tau i'r Plentyn hwn y peth
trwy nerth natur ni all ddy-
fod iddo; gael ei fedyddio a
Ddwfr, ac a'r Ysryd Glan,
a'i dderbyn i lan Eglwys
Grist, a bod yn aelod bywiol
o'r unrhyw.

¶ Yna y dywaid yr Offeiriad,
Gweddiwn.

Hollalluog a thragy-
wyddol Dduw, yr
hwn

Bedd Cyhoedd Plant Bychain

hwn, o'rh lawr drugaredd, *bychan yma*, a *iddo*, yn dyfod
 a gedwaist Noa a'i deulu yn i'rh lan Fedydd, gael derbyn
 yr Arch rhag eu cyfrgolli maddenant o *ibechodau*, trwy
 gan ddwfr; a helyd a dy- adenedigaeth ysprydol. Der-
 bylaist yn ddiangol blant yr byn *es*, Arglwydd, megis yr
 Israel dy bobl trwy'r mor addewaist trwy dy garedig
 Coch, gan arwyddocau wrth Fab, gan ddywedyd, Gofyn-
 hynny dy lan Fedydd; a wch, a rhoddir i chwi; ceis-
 thrwy Fedydd dy garedig Fab iwch, a chwi a gewch, cur-
 Iesu Grist yn afon Iorddon- wch, ac fe a agorir i chwi.
 en a sancteiddiaist Ddwtr, Felly yn awr dyro i ni, a ni
 er dirgel olchedigaeth pech- yn gofyn; par i ni gael, a ni
 odau; Attolygwn i ti, er dy yn ceisio; agor y porth i ni,
 aneirif drugareddau, edrych fy yn curo: fel y mwynhao'r
 o honot yn drugarog ar y *Dyn-bychan yma* dragywydd.
Plentyn hwn; ei lanhau a'i ol fendith dy nefol olchiad,
 sancteiddio a'r Yspryd Glan: ac y *delo* i'r Deyrnas dragy-
 fel, wedi *iddo* gael *ei wared* wyddol yr hon a addewaist
 oddiwrth dy lid, y derbynier trwy Grist ein Harglwydd:
es i Arch Eglwys Grist; a *Amen*.

chan fod yn gadarn mewn
 ffydd, yn llawen gan obaith,
 ac wedi ynwreiddio ynghar-
 iad perffaith, allu o hono
 ffordwyo felly dros donnau'r
 byd trallodus hwn, fel y *delo*
 o'r diwedd i dir y bywyd
 dragywyddol; yno i deyrnasu
 gyd â thi heb dranc na
 gorphen, trwy Iesu Grist ein
 Harglwydd. *Amen*.

¶ *Yna y Bobl a safant ar eu
 Traed, a'r Offeiriad a dy-
 waid,*

Gwrandewch ar eiriau'r
 Etengyl, a ysgrifenodd Sant
 Marc, yn yddegfed Ben-
 nod, a'r drydedd Adnod ar
 ddeg.

HWY a ddygasant blant
 bychain at Grist, fel y
 cyffyrddai ete â hwynt: a'r
 disgybion a geryddasant y
 rhai oedd yn eu dwynhwynt.
 A'r Iesu, Pan welodd hynny,
 a fu anfoddion, ac a ddy-
 wedodd wrthynt, Gadewch
 i blant bychain ddyfod ataf
 fi,

HOLLalluog ac anfarwol
 Dduw, porth pob ang-
 henog, noddwr pawb a
 gilio attat am gynhoithwy,
 bywyd y rhai a gredant, a
 chytodiad y meirw, Yr ym
 yn galw arnat dros y *Dyn-*

Bedydd Cyhoedd Plant Bychain

fi ac na waherddwch idd-ol, ac y g-na ef yn gufran-
ynt: canys eiddo y cyfryw nog o'i ddirange Deyrnas
rai yw Teyrnas Dduw, Yn O herwydd paham, gan ein
wir meddat i chwi, Pwy bod ni yn credu fel hy n am
bynnag ni dderbynio Deyrn-ewyllys da ein Tad nesol tu
as Dduw fel dyn-bach, nid ag at y *Dyn-bychan* yma,
â efe i mewn iddi. Ac efe wedi ei amlygu trwy ei Fab
a'u cymmerodd hwy yn ei Iesu Grist ac heb ddim am-
freichiau, ac a roddes ei meu genym, ei fod ef yn
ddwylaw arnynt, ac a'u derbyn yn rasusoleingweith-
bendithiodd.

I Ar ol darllain yr *Efengyl*, y
traetha'r Gweinidog y Cyngor
byr yma ar Eiriau'r Efengyl.

Y Caredigion, chwi a gly-
wch yn yr *Efengyl* hon
eiriau'n lachawdwr Crist,
yn gorchymyn dwyn Plant
atto; pa wedd y ceryddodd
efe y rhai a fynnasai eu cadw
oddi wrtho; pa wedd y
cynghora efe i bob dyn gan-
lyn eu gwiriondeb hwy. Yr
ydych chwi yn deall, wrth
ei agwedd ef a'i weithred,
modd y dangosodd ei ewy-
llys da iddynt: canys efe a'u
cosleiddodd hwy yn ei freich-
iau, efe a roddodd ei ddwy-
law arnynt, ac a'u bendith-
iodd hwynt. Nac amheu-
wch gan hynny, eiathr cred-
wch yn ddifrif, y cymmer
efe yr un ffunud yn amyn-
eddgar y *Dyn-bychan* yma;
y cosleidia efe ef â breichiau
ei drugaredd; y dyry iddo
fendith y bywyd tragwydd-

red gardodol hon, yn dwyn
y *Dyn-bychan* hwn i'w land,
aidd Fedvdd ef; diolchwn
yn ffyddlon ac yn ddefosiyn-
ol iddo, gan ddywedyd.

Hollalluog a thragy-
wyddol Dduw, nesol
Dad, yr ym ni yn oftyngedig
yn diolch i ti, fod yn wiw
genyt ein galw i wybodaeth
dy ras, a ffydd ynot: Ychwa-
nega yr wybo daeth hon, a
chadarnha'r ffydd hon ynom
yn wastad. Dyro dy Yspryd
Glan i'r *Dyn-bychan* yma; fel
yganer efeitlwaith, a'i wneuth-
ur yn etifedd iechydd tragwy-
wyddol, trwy ein Harglwydd
Iesu Grist; yr hwn fydd yn
byw ac yn teyrnasu gyd â thi
a'r Yspryd Glan, yr awr hon
ac yn dragwydd. Amen.

I Yna dywoded yr *Offeiriad*
wrth y *Tadau-bedydd* a'r
Mammau-bedydd yn y modd
hwn.

ANwyl garedigion bobl,
chwi a ddygasoch y
Plentyn

Bedydd Cyhoedd Plant Bychain.

Plentyn hwn yma i'w *fedydd*-
to; chwi a weddiafoch, ar
tod yn wiw gan ein Har-
glwydd Iesu Grist ei dderbyn
f, maddeu iddo ei bechodau.
u sancteiddio â'r Yspryd
Glan, rhoddi iddo Deyrnas
Nefoedd, a bywyd tragy-
wyddol. Chwi a glywfoch
hefyd ddarfod i'n Har-
glwydd Iesu Grist addaw yn
ei Elenygl, ganiattau yr holl
bethau hyn a weddiafoch
chwi am danynt: yr hwn
addewid efe, o'i ran ef, a'i
ceidw yn wir ddiogel ac a'i
cwbllha. Herwdd pa achos,
yn ol yr addewid hwn a
wnaeth Crist rhaid yw i'r
Dyn-bychan yma hefyd yn
fyddlon, ar ei ran yntau,
addaw trwoch chwi, fy
Feichiau drosto (hyd oni
ddel mewn oedran i'w gym-
neryd arno ei hun) ymwrth-
od â diafol a'i holl weith-
redoedd, ac yn wastad gredu
rwyngydedig Air Duw, ac
yn ufudd gadw ei Orchy-
nynion.

Am hynny y gofynaf,
A Ydwyt ti, yn enw y
Plentyn hwn, yn ym-
wrthod â diafol ac a'i holl
weithredoedd, coeg rodres
gwag-orfoledd y byd, a'i
holl chwantau cybyddus, ac
ysprydol ewylllys cnawd;

fel na ddilynech hwynt, ac
na'th dywyfer ganddynt?

Atteb. Yr ydwyf yn ym-
wrthod â hwynt oll.

Gweinidog.

A Wyt ti yn credu yn
Nuw Dad Holl-gyl-
oethog. Creawd'r Nef a
Daeaf?

Ac yn Iesu Grist, ei unig-
anedig Fab ef, ein Har-
glwydd ni? A'i genhedlu
o'r Yspryd Glan; ei eni o
Fair Forwyn; iddo ddio-
dded dan Pontius Pilatus, ei
groes-hoelio, ei farw, a'i
gladdu; disgyn o hono i
uffern; a'i gytodi hefyd y
trydydd dydd; ac esgyn o
hono i'r Nefoedd; a'i fod
yn eistedd ar ddeheulaw
Dduw Dad Hollalluog; ac
y daw efe oddi yno yn ni-
wedd y byd, i farnu byw a
meirw?

Ac a wyt ti yn credu yn yr
Yspryd Glan; yr Eglwys
lan Gatholig; Cymmun y
Saint; Maddeuant Pechod-
au; Adgytodiad y Cnawd;
a Bywyd tragywyddol gwedi
angau?

Atteb. Hyn oll yr wyt yn
ei gredu yn ddilys.

Gweinidog.

A Fynni dy fedddio yn
y Ffydd hon?

Atteb.

Bedydd Cyhoedd Plant Bychain.

Atteb. Hynny yw fy ewy-
llys.

Gweinidog.

A Gedwi dithan gan hyn-
ny yn utudd lan Ewy-
llys Duw a'i Orchymynion,
gan rodio yn yr unrhyw holl
ddyddiau dy fywyd?

Atteb. Gwnaf.

I Yna y dywaid yr *Offeiriad*,

O Drugarog Dduw, can-
iatta telly gladdu'r hen
Adda yn y *Plentyn hwn*, fel
y cyfoder y dyn newydd yn-
ddo ef. *Amen.*

Caniatta fod i holl chwant-
au'r cnawd farw ynddo, ac i
bob peth a berthyn i'r Yf-
pryd fyw a chynnyddu yn-
ddo. *Amen.*

Caniatta fod iddo nerth a
gallu i gael yr oruchafiaeth
a'r gorfod yn erbyn dialol,
y byd, a'r cnawd. *Amen.*

Caniatta fod i bwy byn-
nag a fydd yma wedi eu
cylsegru i ti trwy ein Swydd
a'n Gweinidogaeth ni, fod
helyd yn gynnyfsgaeddol o
rinweddau nefol, a chael eu
i agywyddol obrwyau trwy
dy drugaredd, O fenguigedig
Arglwydd Dduw, yr hwn
wyt yn byw ac yn llywiau
pob peth yn oes oesoedd.
Amen.

Hollgyfoethog, fyth-fy-
th iol Dduw, yr hwn y bu
i'th garediccaf Fab Ies-
Grist, dros faddeuant o'n
pechodau, oddef gollwng o'i
werthfawroccaf ystlys ddwfr
a gwaed; a rhoddi gorchy-
myn i'w ddisgyblion fyned
a dysgu pob Cenhedl, a'u
bedyddio, Yn Enw'r Tad,
a'r Mab, a'r Yspryd Glan,
Ystyria, attolwg i ti, wrth
weddiau dy Gynulleidf-
fa sancteiddia'r Dwfr hwn er
dirlgel olchedigaeth pechod-
au; a chaniatta, fod i'r
Plentyn hwn, a tedyddir yr
awr hon ynddo, dderbyn
cyflawnder dy ras, ac ar-
byth yn nifer dy ffyddlon-
blant etholedig, trwy Ies-
Grist ein Harglwydd. *Amen.*

I Yna y cymmer yr *Offeiriad*
Dyn-bychan yn ei Ddwylan,
ac a ddywaid wrth y Tad-
bedydd a'r Mamau-bedydd.

Enwch y *Plentyn hwn*.

I Ac yna, gan ei enwi ar ei
hol hwynt (os hwy a hyf-
fant iddo y gall y *Plentyn*
ddioddef hynny yndda) ei
a'i trocha ef yn y Dwfr y
ddiesgeulus ac yn ddarbodau
gan ddywedyd,

N Yr ydwyf yn dy fe-
dyddio di, Yn Enw'r
Tad.

Bedydd Cyhoedd Plant Bychain.

Tad, a'r Mab; a'r Yspryd ddiweddu y rhan arall o'r
Glan. Amen. *fywyd yn ol hyn o dde-*

Onid os hyspysant fod y chreudad!

Plentyn yn wan, digon fydd I Yna y dywedir, a phawb ar
bwrw Dwfr arno, gan ady- *ell Gliniau.*

wedyd y Geiriau dywededig **E**IN Tad, yr hwn wyt yn
uchod, y Nefoedd, Sancteiddier

NYr ydwyf yn dy fe-dy Enw; Deued dy Deyrn-
dyddio di, Yn Enw'r as; Bydded dy Ewyllys

Tad, a'r Mab; a'r Yspryd y Ddaear, megis y mae
Glan. Amen. yn y Nefoedd: Dyro i ni

I Yna y dywaid yr Offeiriad, heddyw ein bara beunydd-
YR ydym ni yn derbyn y iol; A maddeu i ni ein

Plentyn, hwn i Gynnuil-dyledion, fel y maddeuwn
idfa defaid Crist, ac yn ei ni i'n dyledwyr; Ac nac

* nodi ef ag ar- arwain ni i brofedigaeth;
wydd y Grog; Eithr gwared ni rhag drwg.

Yna yr Offeiriad a wna Groes yn
haleu y Dyn-bach yn arwyddocad Amen.

na bo iddo rhag llaw gym- I Yna y dywaid yr
meryd yn gywilydd gyffesu Offeiriad,

Flydd Grist a groes-hoel- **M**AWR ddiolchwn i ti,
wyd; ac iddo ymladd yn drugaroccaf Dad, ryn-

vrol dan ei faner ef: yn er- gu bodd it' ad-eni y Dyn-
yn pechod, y byd, a'r bychan hwn â'th Yspryd

ythraul; a pharhau yn filwr Glan; ei dderbyn yn Plentyn
fyddlawn ac yn was i Grist i ti dy hun trwy fabwys, a'i

holl ddyddiau ei einioes. gorphori i'th lan Eglwys.
Amen. Ac yn ostyngedig yr attolyg-

I Yna y dywaid yr Offeiriad, wn i ti gamiattau iddo, gan
GAN ddartod yu awr, ei fod ef yn farw i bechod,

anwyl garedigion frod- ac yn byw i gyfiawnder, ac
r, ad-eni a dod i y Plentyn yn gladdedig gyd â Chriff yn

un ynghorph Eglwys Grist; ei angau, allu croes-hoeli
diolchwn ninnau i'r Holl-yr hen ddyn, ac yn hollol

lluog Dduw am ei dda-ymwrthod â holl gorph
oni hwn, ac o gyd-undeb pechod; ac, megis y mae efe

wnawn ein gweddiau ar y wedi ei wneuthur yn gyfran-
soruchaf Dduw, fod iddo nog o Angau dy Fab, iddo fod

hefyd

Bedydd Cyhoedd Plant Bychan.

befyd yn gyffannog o'i Gyf- a'i gredu, er iechyd i'w
odiad; ac felly, o'r diwedd, enaid; a bod meithrin y
ynghyd â'r rhan arall o'rh *Plentyn hwn* yn rhinweddol
lan Eglwys bod o hono yn i'w hyweddu mewn buchedd
etifedd dy Deyrnas dragy- dduwiol a Christianogol;
wyddol, trwy Iesu Grist ein gan gofio yn wastad, lod,
Harglwydd. *Amen.*

*I Yna, a phawb yn sefyll, yr
Offeiriad a ddywaid wrth y
Tadau-bedydd a'r Mammau-
bedydd hyn o Gyngor yn
canlyn.*

YN gymmaint a darfod
i'r *Plentyn hwn* addaw,
trwoch chwi ei *Fechniafôn*,
ymwrthod â diatol a'i holl
weithredoedd, credu yn
Nuw, a'i wasanaethu et;
rhaid i chwi feddwl, mai
eich rhan a'ch dyled yw,
gweled dysgu o'r *Plentyn*
hwn, cyn gynted ac y gallo

ddygu, pa ffw hyuod addu-
ned, addewid, a phroffes, a
wnaeth efe yma trwoch chwi.
Ac, er mwyn gallu o' hono
wybod y pethau hyn yn well;
chwi a elwch arnô i wrando
Pregethau; ac yn bendi-
faddet, rhaid i chwi weled
dysgu o hono y Credo,
Gweddi yr Arglwydd, a'r
Deg Gorchymyn, yn yr iaith
gyffredin a phob peth arall
a ddylai Cristion ei wybod, ar fedr hynny.

HYspys yw, trwy Air Duw, am Blant a fedyddin
ac a fyddant feirw cyn bod yn euog o Bêchod
Gweithredol, eu bod yn ddiammea yn gadwedig.

Bedydd yn arwyddocau i
nyni ein proffes; hynny
yw, bod i ni glanlyn esamp
ein lachawdwr Crist, a'n
gwneuthur yn gyffelyb iddo
ef: fel, megis ac y bu el
farw, ac y cyfododd dra-
cheln drosom ni; felly y
dylem ni, y rhai a fedydd-
iwyd, farw oddiwrth bech-
od, a chytodi i gyfiawnder
gan farwolaethu yn wastad
ein holl ddrygioni a'n gwyn-
iau llygfredig, a pheunydd
myned rhagom ym mhob
rhinwedd dda a buchedd
dduwiol.

*I Yna'r ychwanega ofe ddy-
wedyd,*

RHAID i chwi edrych
dwyn y *Plentyn hwn* a
yr Esgob, i'w gonfirmio
ganddo, cyn gynted ac y
medro ddywedyd y Credo
Gweddi'r Arglwydd, a'r
Deng a'r Deddf, yn yr iaith
gyffredin, ac yr addysger yn
mhellach yng Nghatecism
yr Eglwys a ofodwyd allan
ar fedr hynny.

Bedydd Neillduol Plant Bychain.

I Symmud ymaith bob Amheuaeth am Arfer Arwydd y Groes yn y Bedydd; gwir Ddeongliad hynny, a'r iawn Achosion, o'i gadw, a ellir eu gwled yn y Degfed Canon ar hugain, a ddoded allan gyntaf yn y Flwyddyn MDCIV.

Gweinidogaeth

BEDYDD NEILLDUOL PLANT

Mewn Tai Gartref.

I **BID** i Guradiaid pob Plwyf rybuddio yn fynych y Bobl, nad oedent Fedydd eu Plant bellach na'r Sul cyntaf neu'r ail nesaf ar ol eu geni, neu ryw Ddydd Gwyl arall a ddigwyddo rhyngddynt; oddieithr ar Achos mawr a chyfreithlon, a'r cyfryw a foddono y Curad.

I A hesyd hwy a'u rhybuddiant, na pharont fedyddio eu Plant Gartref yn eu Tai, heb y cyffelyb Achos mawr ac Angen. A phan gymhellw Anghenrhaid iddynt wneuthur hynny; yua y Bedydd a finistrir yn y Modd hwn:

I Yn gyntaf, Bid i Weinidog y Plwyf (neu, yn ei Absen, i ryw Weinidog chyfreithlon arall a ellir ei gael) gyda'r rhai afyddo yn y fan, atw ar Dduw, a dywedyd Gweddi yr Arglwydd, a chynnifer o'r Colectau pwyntiedig uchod i'w dywedyd yn Ffurf y Bedydd Cyhoedd, ac a ad yr Amser a'r Angen presennol. Ac yna, wedi enwi'r Plentyn gan ryw un a fyddo yn bresennol, y Gweinidog a fwrw Ddwyf arno, gan ddywedyd y Geiriau hyn.

N. Yr wyf fi yn dy fe bychan hwn â'th Yspryd dyddio di, Yn Enw'r Glan; ei dderbyn yn Blentyn Tad, a'r Mab, a'r Yspryd i ti dy hun trwy sabwys, a'i Glan. Amen.

I Yna a phawb yn gostwng ar Ac yn oftyngedig yr attolygu Gliniau, y Gweinidog a wn i ti ganiattau iddo, megis rydd Ddiolch i Dduw, ac a yn awr y gwnaed ef yn gyfrannog o Angau dy Fab, lod ddywaid,

MAWR ddiolchw'n i ti, helyd telly o'i Adgyfodiad: drugaroccaf Dad, ryn ac telly, o'r diwedd, ynghyd gu bodd i ti ad-eni y Dyn â'r rhan arall o'th Saint, etifeddu

Bedydd Neillduol Plant Bychain.

etifeddu o honc dy Deyrnas
dragywyddol, trwy'r un-
rhyw dy Fab Iesu Grist ein
Harglwydd. Amen.

I Ac nac amheuant, am y
Dynbach a fedyddier jelly,
nad yw efe wedi ei fedyddio
yn ddeddfel ac yn ddigonol, ac
na ddylir ei fedyddio mwy.
Eithr, er hynny i gyd, os y
Plentyn a fedyddiwyd yn y
Modd hwn, a fydd byw rhag
llaw iawn fydd ei ddwyn ef i'r
Eglwys; fel y gall Gweinidog
yr un Plwyf (os efe ei hun a
fedyddiodd y Dynbach)
hyspyfu i'r Gynulleidf-
wir Ffurf y Bedydd a arfe-
rasai o'r blaen Gartref : ac
ar yr un Achos hwnnw efe
a ddyward fel hyn.

YR wyt yn hyspyfu i
chwi, ddarfod i mi, yn
oldvledus a gosodedig Drefn
yr Eglwys, ar yr amser a'r
amser, ac yn y lle a'r lle,
yngwydd llawer o dystion,
fedyddio'r Plentyn hwn.

I Eithr os rhyw Weinidog
cyfreithlon arall a fedydd-
iodd y Dynbach; yna Gwei-
nidog y Plwyf yn yr hwn y
ganed neu y bedyddiwyd y
Dynbach, a hola ac a
ymosyn, a fedyddiwyd y
Plletyn y cyfreithlon, neu
nad do: Yn yr hwn Achos,
os y rhai a ddygant y Plentyn

i'r Eglwys a atebant, ddar-
fod bedyddio'r Plentyn eisfo-
yna holed y Gweinidog hwn
ym mhellach, gan ddywedyd

G N hwy y bedyddiwyd
y Plentyn hwn?

Pwy oedd yn y fan pan
fedyddiwyd y Plentyn hwn?

O herwydd y gallai fod
darfod gadael heibio, ryw
bethau a berthyn i hanfod
y Sacrament hwn, trwy oln
neu i'r s, yn y cyfryw gy-
yngder; am hynny y goly-
at i chwi ym mhellach,

A pha Ddefnydd y be-
dyddiwyd y Plentyn hwn?

A pha Eniaid y bedydd-
iwyd y Plentyn hwn?

I Ac os y Gweinidog a brwyf-
wrth Attebion y rhai a ddyg-
asant y Plentyn atto, fod pob
peth wedi ei wneuthur y modd
y dylai; yna na fedyddied efe
y Plentyn drachefn, eithr ei
dderbyn yn un o Ddiadell y
guir Gristianogion, gan
ddywedyd fel hyn.

YR ydwyf fi, yn hyspyfu i
chwi, ddarfod yn hyn
o beth wneuthur y cwbl yn
dda, ac wrth iawn drefn
berthynafol, wrth fedydd-
io'r Plentyn yma; yr hwn
wedi ei eni mewn pechod
otaint Duw, fydd yn awr
trwy

Bedydd Neillduol Plant Bycha'n.

trwy olchiad yr Ad-enedig-
aeth ym Medydd, wedi ei
dderbyn i nifer plant Dow,
ac et i'eddlion bywyd tragy-
wyddol: canys nid yw ein
Harglwydd Iesu Grist yn
natcau ei Ras a'i Drugaredd
i gyfryw rai bychain, ond y
mae yn garueiddiaf yn eu
gwaheodd atto. meys y tyl-
ia'r Efengyl fendigedig, er
ein cyfur ni, yn y wedd hon.

S. Marc x. 13.

HWY a ddygafant blant
bychain at Grist, fel y
cystyrddai efe â hwynt: a'r
disgyblion a geryddafant y
rhai oedd yn eu dwyn
hwynt. A'r Iesu, pan wel-
odd hynny, a fu anfoddlon,
ac a ddywedodd wrthynt,
Gadewch i blant bychain
ddyfod attaf fi, ac na wa-
herddwch iddynt: canys
eiddo y cyfryw rai yw
Teyrnas Dduw. Yn wir
meddaf i chwi, Pwy bynnag
ni dderbynio Deyrnas Dduw
fel dyn-bach, nid â efe i
mewn iddi. Ac efe a'u
cymmerodd hwy yn ei
freichiau, ac a roddes ei
ddwylaw arnynt, ac a'u
bendithiodd.

*Ar ol darllain yr Efengyl, y
traetha'r Gweinidog y Cyngor
byr yma ar Eiriau'r Efengyl.*
Y Caredigion, chwi a gyl-
wch yn yr Efengyl hon

eiriau'n iachawdwr Crist,
yn goschymyn dwyn Plant
atto; pa wedd y ceryddodd
efe y rhai a lynnasai eu cadw
oddi wrtho; pa wedd y mae
efe yn cyngori i bob dyn
ganlyn eu gwiriondeb hwy
Yr ydych chi yn deall,
wrth ei agwedd ef a'i weith-
red, y modd y dangosodd ei
ewylllys da iddynt: canys efe
a'u cofleidiodd hwy yn ei
freichiau efe a roddodd ei
ddwylaw arnynt, ac a'u
bendithiodd hwynt. Nac
amheuoch gan hynny, eithr
credwch yn dditrif, ddarffo
iddo gymmeryd yr un flunull
yn ymgeleddgar v Dyn-
bychan hwn; ei gosleidio ef â
breichiau ei drugaredd; ac
(fel yr addawodd yn ei Air
sanctiaidd) y rhydd iddo ten-
dith y bywyd tragywyddol,
ac a'i gwna yn gyfrannog o'i
ddidrango Deyrnas. Her-
wydd paham, a nyni yn
credu fel hyn am ewylllys da
ein Tad nefol, wedi ei am-
lygu trwy ei Fab Iesu Grist,
tu ag at y Dyn-bychan hwn;
diolchwn yn ffyddlon ac yn
ddefosiynol iddo, gan ddy-
wedyd y Weddi a ddyfsgodd
yr Arglwydd ei hun i ni.

EIN Tad, yr hwn wyt yn
y Netodd, Sancteiddier
R dy

Bedydd Neillduol Plant Bychain.

dy Enw; Deued dy Deyrn-
as; Bydded dy Ewyllys
ar y Ddaear, megis y mae
yn y Nefoedd: Dyro i ni
heddyw ein bara beunydd-
iol: A maddeui ni ein
dyledion, fel y maddeuwn
ni i'n dyledwyr; Ac nac
arwain ni i brofedigaeth;
Eithr gwared ni rhag drwg.
Amen.

HOllalluog a thragy-
wyddol Dduw, nefol
Dad, yr ym ni yn ostynged-
ig yn diolch i ti, foel yn wiw
genyt ein galw i wybodaeth
dy ras, a ffydd ynot: Ychwa-
nega yr wybodaeth hon,
a chadarnha'r ffydd hon
ynom yn wastad. Dyro dy
Yspryd Glan i'r *Dyn-bychan*
yma; fel, gwedi *ei eni ef* eil-
waith, a'i *wneuthur yn etifedd*
iechyd tragywyddol,
trwy ein Harglwydd Iesu
Grist, yr *arhofo yn wasa-*
naethwr i ti, ac y *caffo* dy
addewid, trwy yr unrhyw
dy Fab ein Harglwydd Iesu
Grist; yr hwn fydd yn byw
ac yn teyrnasu gyd â thi a'r
Yspryd Glan, yr awr hon ac
yn dragywydd, *Amen.*

IYna y gofyn yr *Offeiriad*
Enw y Dyn-bychan: a phan
ddarffo i'r Tadau-bedydd a'r
Mammau bedydd ei adrodd,
y Gweinidog a ddyward,

AYdwyt ti, yn enw y
Plentyn hwn, yn ym-
wrthod â diafol ac â'i holl
weithredoedd, coeg-rodre
a gwag-orfoledd y byd, a'i
holl chwantau cybyddus, ac
any sprydol ewyllys y cnawd;
fel na ddilynech hwynt, ac
na'th dywyfer ganddynt?

Atteb. Yr ydwyf yn ym-
wrthod â hwynt oll.

Gweinidog.

AWyt ti yn credu yn
Nuw Dad Holl-gyf-
oethog, Creawdr Nef a
Ddaear?

Ac yn Iesu Grist, ei unig-
anedig Fab ef, ein Har-
glwydd ni? A'i genhedlu
o'r Yspryd Glan; ei eni o
Fair Forwyn; iddo ddiodde-
dan Pontius Pilatus, ei grocs
hoelio, ei farw, a'i gladdu-
disgyn o hono i uffern; a'i
gyfodi hetyd y trydydd dydd;
ac esgyn o hono i'r Nefoedd;
a'i fod yn eistedd ar dde-
heulaw Dduw Dad Holl-
alluog; ac y daw efe oddio
yno yn niwedd y byd, i farnu
byw a meirw?

Ac a wyt ti yn credu yn
yr Yspryd Glan; yr Eglwys
lan Catholig; Cymmun y
Saint; Adgyfodiad y Cnawd;
a Bywyd tragywyddol gwedi
angau?

Atteb.

Bedydd Neillduol Plant Bychain.

Atteb. Hyn oll yr wyf yn *I Yna y dywaid yr Offeiriad,*
ei gredu yn ddilys.

Gweinidog.

A Gedwi dithau gan hyn-
ny yn uludd lan Ewy-
lys Duw a'i orchymynion, *MAWR* ddiolchwn i ti,
an rodio yn yr umrhyw holl hun trwy fabwys, a'i gorph-
dyddiau dy fywyd? ori i'th lan Eglwys. Ac yn

Atteb. Gwnat.

I Yna y dywaid yr Offeiriad, i ti ganiataw iddo, gan ei fod
Y R ydym ni yn derbyn y *ef* yn farw i bechod, ac yn
plentyn *hwn* i Gyn- byw i gyfiawnder, ac yn
ulleidfa defaid Crist, ac yn gladddedig gyd â Christ yn ei

I Yna yr Offeiriad ei * nodi *ef* angau, allu croes-hoelio yr
a wna Groes yn ag arwydd y hen ddyn, ac yn hollol ym-

alcen y Dyn-bach Grog; yn ar-
wrthod â holl gorph pechod;
yddocad na bo iddo rhag ac, megis y mae *efe* wedi ei
aw gymmeryd yn gywi-
dd gyffesu Ffydd Crist a Angau dy Fab, iddo tod he-
oes-hoeliwyd, ac iddo ym-
dd yn wrol dan ei faner *ef*, sodiad; ac telly, o'r diwedd,
erbyn pechod, y byd, a'r ynghyd â'r rhan arall o'th
thraul; a pharhau yn *filwr* lan Eglwys, bod o hono yn
ddlawm ac yn was i Crist *etifedd* dy Deyrnas dragy-
ll ddyddiau ei einioes. wyddol, trwy Iesu Crist ein
men, Harglwydd. Amen.

I Yna y dywaid yr Offeiriad,

AN ddarfod yn awr, *I Yna, a pharhau yn sefyll, yr*
aniwyl garedigion frod- *Offeiriad a ddywaid wrth y*
trwy Fedydd, ad-eni a *Tadau-bedydd a'r Mamau-*
di y Plentyn *hwn* ynghorff *bedydd hyn o Gyngor yn*
llys Crist; diolchwn nin- *canlyn.*

canlyn. **Y**N gymmaint a darfod
ir Plentyn *hwn* auddaw,
deb gwnawn ein gwedd-
ar y Goruchaf Dduw, trwoch chw i *Fechniafon,*
od iddo ddiweddu y rhan ymwrthod â diafol a'i holl
llo'i fywyd yn ol hyno weithredoedd, credu yn
hreuaed.

Ra

Nuw

Bedydd rhai a fo o Oedran addfedach.

Nuw, a'i wafanaethu ef; ac y cyfododd drachefn drof-
rhaid i chwi feddwl, mai om ni; telly y dylem ni, y
eich rhan a'c dyled yw, rhai a fedyddiwyd, farw
gweled dysgu o'r Plentyn oddiwrth bechod, a chyfodi
hwn, cyn gynted ac y gallo i gyfiawnder; gan farwol-
ddysgu, pa ryw hynod addu-aethu yn wastad ein holl
ned, addewid, a phroffes, a ddrygioni a'n gwyniau llygr-
wnaeth efe yma trwochchwi-edig, a pheunydd myned
Ac, er mwyn gallu o hono rhagom ym mhob rhinwedd
wybod y pethau hyn yn dda a buchedd dduwiol.
well, chwi a elwch arno i *Eithr, os y rhai a ddygant y*
wrande Pregethau; ac yn *Plentyn i'r Egtwys, a wnant*
bendifaduef, rhaid i chwi *y cyfryw Attebion anhyfysol*
weled dysgu o hono y Credo, *i Ofynion yr Offeiriad, fel na*
Gweddi yr Arglwydd, a'r *aller gwybod a ddarfu bed-*
Deg Gorchymyn, yn yr iaith *yddio y Plentyn a Dwyf, Y*
gyffredin, a phop peth arall *Enw'r Tad, a'r Mab, a'r*
a ddylai Cristion ei wybod, *Yspryd Glan (yr hyn fydd*
a'i gredu, er iechyd i'w en- *Hanffod y Bedydd) yn*
aid; a bod meithrin y Plent- *bedyddied yr Offeiriad ef yn*
yn hwn yn rhinweddol, i'w *y Efurf ysgrifenedig uchod*
hyweddu mewn buchedd *am Fedydd Cyhoedd Plant*
dduwiol a Christianogol; *oddieithr, wrth drochi y Dyn*
gan gosio yn wastad, fod *bach yn y Bedyddfan, efe*
Bedydd yn atwyddocau i *arfer y Efurf hon ar Eirian*
nyni ein proffes; hynny yw, *O*NI ddarfu dy fedyddi
bod i ni ganlyn esample ein *di eisoes, N. yr w*
lachawdwr Crist a'ngwneu- *fi yn dy fedyddio di, Y*
thur yn gyffelyb iddo ef: *Enw'r Tad, a'r Mab, a*
fel; megis ac y bu efe farw, *Yspryd Glan. Amen.*

Gweinidogaeth

BEDYDD y a fo o Oedran addfedach,

Ac yn medru atteb drostynt eu hunain.

PAN fyddo rhyw-rai o Oedran addfedach i'w beddyio, a
pyser hynny mewn pryd i'r Esgob, neu i'r neb a appwyntwyd

prof.
 ni, y
 farw
 fod
 wol
 holl
 lygr
 yned
 wedd
 anty
 onant
 pyfo
 fel na
 bedd
 r, Yn
 a
 dydd
 ym
 f yn a
 uchon
 Plant
 Dyn
 efe
 irian
 dydd
 wy
 i, Y
 b, a
 nio, h
 wyne

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
84

ant y
ynant
lpyso
fel na
be
r, Y
a
ydd
ym
r yn a
much
Plant
Dy
efe
iriau
ydd
wy
i, Y
b, a
nio
wyn

a
 ydd
 yn
 uch
 plant
 Dyn
 efe
 irian
 ydd
 wy
 i, Y
 b, a
 nio, h
 wyne

Plant
Dyna
efe
iriau
ydd
i, Y
b, a
nio, h
wyn

io, h
wyno

...io, h
...wyna

Bedydd rhai a fo o Oedran addfedach.

HOllalluog a thragy-bywyd y rhai a gredant, a wyddol Dduw, yr hwn, chytodiad y meirw; Yr ym o'th fawr drugaredd, agedw- yn galw arnat dros y *Dynion* aist Noa a'i deulu yn yr Arch *hyn*, ar iddynt, yn dylod i'th rhag eu cytrgolli gan ddwfr; lan Fedydd, gael derbyn ma- ac hefyd a dywyfaist yn ddi- ddeuant o'u *pechodau*, trwy angol blant yr Israel dy bobl adenedigaeth ysprydol. Der- trwy'r mor Coch, gan ar- byn *hwynt*, Arglwydd, me- wyddocau wrth hynny dy gis yr addewaist trwy dy lan Fedydd, a thrwy Fe- garedig Fab, gan ddywed- dydd dy garedig Fab Iesu yd, Gofynwch, a rhoddir i Grist yn afon Lorrddonen, a chwi; ceisiwch, a chwi a sancteiddiaist yr elfen Ddwfr, gewch; curwch, ac, te a er dirgel olchiad pechod ym- agorir i chwi: Felly yn awr aith; Attolygwn i ti, er dy dyro i ni, a ni yn gofyn; par- aneirif drugareddau, edrych i ni gael, a ni yn ceisio; agor o honot yn drugarog ar dy y porth i ni, fy yn curo: tel *Weision hyn*; eu glanhau a'u y mwynhao'r *Dynion hyn* sancteiddio a'r Yspryd Glan: dragywyddol fendith dy nef- fel, wedi iddynt *hwy* gael eu ol olchiad, ac y *delont* i'r gwared oddiwrth dy lid, y Deyrnas dragywyddol yr hon derbynier *hwynt* i Arch Eg- a addewaist trwy Grist ein lwys Grist; a chan fod yn Harglwydd. *Amen.*

gadarn mewn ffydd, yn lla- wen gan obaith, ac wedi ymwreiddio ynghariad per- ffaith, allu o *honynt* fordwyo felly dros donnau'r byd trallodus hwn, tel y *delont* o'r diwedd i dir y bywyd tragywyddol; yno i deyrnasu gyd â thi heb drange na gofphen. trwy Iesu Grist ein Harglwydd. *Amen.*

HOllalluog ac antarwol Dduw, porth pob anw- henog, noddwr pawb a gilio attat am gynhorthwy,

Yna y Bobl a safant ar eu Traed, a'r Offeiriad a ddy- ward,

Gwrandewch ar eiriau'r Efengyl a ysgrifennodd Sant Ioan, yn y drydedd Ben- nod, yn dechreu ar y Wera- gyntaf.

YR oedd dyn o'r Pharise- aid a'i enw Nicodemus pennaeth yr Iuddewon. Hwn a ddaeth at yr Iesu liw nos, ac a ddywedodd wrtho, Ra- bi, nyni a wyddom na dyfsgawdwr

Bedydd rhai a fo o Oedran addfedach.

dyfsgawdwr ydwyd ti wedi eiriau eglur ein Iachawdwr
dyfod oddiwrth Dduw: ca- Crist; Oddieithr geni dyn o
nys ni allai neb wneuthur y ddfwr ac o'r Yspryd, na
gwyrthiau hyn yr wyt ti yn ddichon efe fyned i mewn i
eu gwneuthur, oni bai fod Deyrnas Dduw. O hyn y
Duw gyd ag ef. Iesu a at- gellwch weled mawr ang-
tebodd ac a ddywedodd enrheidrwydd y Sacrament
wrtho, Yn wir, yn wir, hwn, lle galler ei gael. Yr
meddaf i ti, Oddieithr geni un wedd yn ebrwydd o flaen
dyn drachefn, ni ddichon ei esgyniad i'r Nef (megis y
efe weled Teyrnas Dduw. d arllenwn yn y Bennod ddi-
Nicodemus, a ddywedodd weddaf o Efengyl Sant Marc)
wrtho, Pa fodd y dichon dyn efe a roddes orchymyn i'w
ei eni ac efe yn hen? A ddi- ddisgyblion, gan ddywedyd,
chon efe fyned i groth ei fam Ewch i'r holl fyd, a phre-
eilwaith, a'i eni? Iesu a at- gethwch yr Efengyl i bob
tebodd ac a ddywedodd, Yn creadur. Y neb a gredo, ac a
wir, yn wir, meddaf i ti, fedyddier, a fydd cadwedig;
Oddieithr geni dyn o ddwfr, eithr y neb ni chredo, a gon-
ac o'r Yspryd, ni ddichon demnir. Hyn hefyd fydd yn
efe fyned i mewn i Deyrnas dangos i ni y dirfawr lesad
Dduw. Yr hyn a aned o'r a fedwn o hynny. O her-
cnawd, fydd gnawd; a'r hyn wydd paham, Sant Pedr yr
a aned o'r Yspryd, fydd yf- Apostol, pan. wrth ei bre-
pyrd. Na ryfedda ddywed. gethiad cyntaf yr Efengyl, y
yd o honof fi wrthyt, Y dwys-bigwyd llaweroedd yn
mae'n rhaid eich geni chwi eu calon, ac a ddywedasant
drachetn. Y mae'r gwynt wrtho ef a'r Apostolion er-
yn chwythu lle mynno; a aill, Ha wyr frodyr, beth a
hi a glywi ei fwn ef, ond ni wnawn ni? a atebodd ac a
wyddost o ba le y mae yn ddywedodd wrthynt, Edi-
tyfod, nac i ba le y mae yn farhewch, a bedyddier pob
myned: telly y mae pob un un o honoch er maddeuant
a aned o'r Yspryd. pechodau, a chwi a dder-
Gwedi hyn efe a ddywaid y byniwch ddawn yr Yspryd
Cyngor hwn yn canlyn. Glan: canys i chwi y mae'r
Caredigion, chwi a gly- addewid, ac i'ch plant, ac i
wch yn yr Efengyl hon bawb ym mhell; les, cyn-
nifer

Bedydd rhai a fo o Oebran addfedack.

nifer ac a alwo'r Arglwydd genyt ein galw i wybodaeth
ein Duw ni. Ac â llawer o dy ras, a ffydd ynot : Ychwa-
ymadroddion eraill y cyng- nega yr wybodaeth hon.
horodd efe hwynt, gan a chadarnha'r ffydd hon
ddywedyd, Ymgedwch rhag ynom yn wastad. Dyro dy
y genhedlaeth drofaus hon- Yspryd Glan i'r rhai hyn;
Canys (megis y tyfiliolaetha'r fel y ganer hwynt eilwaith,
un Apostol mewn man arall) a'u gwneuthur yn etifeddion
Bedydd hefyd fydd yr awr iechyd tragywyddol trwy
hon yn ein hachub ni (nid ein Harglwydd Iesu Grist;
bwrw ymaith fudreddi'r yr hwn fydd yn byw ac yn
cnawd, eithr ymatheb cyd- teyrnasu gyd a thi a'r Yf-
wybod dda tu ag at Dduw) pryd Glan, yr awr hon ac
trwy Adgyfodiad Iesu Grist. yn dragywydd. Amen.

Nac amheuoch gan hynny, ¶ Yna y dywaid yr Offeiriad
eithr credwch yn ddifrif, y wrth y rhai a fohi i w
cymmer efe yn ymgeleddgar bedyddio, yn y modd hwn.

y rhai presennol hyn, y fydd C Hwychwi garedigion, y
wir edifeiriol, ac yn dyfod rhai a ddaethoch yma
atto trwy ffydd; y caniatia yn deisyf cael derbyn glan
efe iddynt faddeuant o'u pech- Eedydd, a glywsoch y modd
odau, ac y dyry iddynt yr Yf- y gweddiodd y Gynulleid-
pryd Glan, y rhydd iddynt fa, ar fod yn wiw gan ein
tendith y bywyd tragywydd- Harglwydd Iesu Grist eich
ol, ac a'u gwna hwy yn derbyn chwi, a'ch bendith-
gyfrannogion o'i ddirangc io, faddeu i chwi eich pech-
Deyrnas. odau, rhoddi i chwi Deyrn-

O herwydd paham: a ni as Nef, a Bywyd tragywydd-
yn credu fel hyn am ew llys ol: chwi a glywsoch hefyd,
da ein Tad nefol tu ag at y dlarfod i'n Harglwydd Iesu
rhai hyn, a amlygir trwy ei Grist addaw yn ei sancteidd-
Fab ef Iesu Grist; diolchwn ian Air, ganiattau yr holl
yn ffyddlon ac yn ddetosiyn- bethau hyn a weddiafom am
oliddo, a dywedwn, danynt; yr hwn addewid

Hollalluog a thragy- etc o'i ran ef, a'i ceidw yn
wyddol Dduw, nefol wir ddiogel, ac a'i cwblha.
Dad, yr ym ni yn oflynged- Herwydd pa achos, yn ol
ig yu diolkh i ni, fod yn wiw yr addewid hun a waethu
Crist

Bedydd rhai a fo o Gedran addfedach.

Grist, rhaid i chwi helyd yn uffern; a'i gylodi helyd y
ffyddlon o'ch rhan chwithau trydydd dydd; ac esgyn o
ddaw, yngwydd y rhai hyn hono i'r Nefoedd; a'i fod
eich Tyllion, a cher bron yr yn eistedd ar ddeheulaw
holl Gynnulleidfa hon, ym Dduw Dad Hollalluog; ac
wrthod â diafol a'i holl y daw ese oddi yno yn ni-
weithredoedd, ac yn wastad wedd y byd, i farnu byw a
credu gwynfydedig Air meirw?

Duw, ac yn utudd cadw ei
Orchymynion.

I Yna y gofyn yr Offeiriad
i'r rhai a ddaethant i'w
bedyddio, bob yn un, yr
Ymadroddion hyn isod.

Gofyniad.

A Ydwyt ti yn ymwrth-
od â diafol ac â'i holl
weithredoedd, coeg-rodres a
gwag orfoledd y byd, a'i
holl chwantau cybyddus, ac
anyspyrdol ewylllys y cnawd;
fel na ddilynech hwynt, ac
na'th dywyser ganddynt?

Atteb. Yr ydwyt yn ym-
wrthod â hwynt oll.

Gofyniad.

A Wyt ti yn credu yn
Nuw Dad Holl-gyf-
oethog, Creawdr Nef a
Daear?

Ac yn Iesu Grist, ei unig-
anedig Fab es, ein Ha-
glwydd ni? A'i genhedlu
o'r Yspryd Glan; ei eni o
Fair Fo wyn; iddo ddio-
ddes dan Pontius Pilatus, ei
groes-hoe'io, ei farw, a'i
gladdu ddisgyu o hono i

Ac a wyt ti yn credu yn
yr Yspryd Glan; yr Eglwys
lan Gatholig; Cymmun y
Saint, Maddeuant Pechod-
au; Adgyfodiad y Cnawd;
a Bywyd tragywyddol gwedi
angau?

Atteb. Hyn oll yr wyf yn
ei gredu yn ddilys.

Gofyniad.

A Fynni dy tedyddio yn y
Ffydd hon?

Atteb. Hynny yw fy ewy-
llys.

Gofyniad.

A Gedwi di'n au gan hyn-
ny yn ufudd lan Ewy-
llys Duw a'i Orchardmynion,
gan rodio yn yr unrhyw holl
ddyddiau dy fywyd?

Atteb. Mi a ymegn iaf ar
wneuthur felly, a Duw yn
Gynhorthwywr i mi.

I Yna y dywaid yr Offeiriad
O Drugaroccaf Dduw,
caniatta telly gladdu'r
hen Adda yn y rhai hyn, fel
y cyfoder y dyn newydd
ynddynt hwy. Amen.

Caniatia lod i holl chwant-
aw'r

Bedydd rhai a fo o Oedran addfedach:

an'r cnawd farw ynddynt ac byth yn nifer dy ffyddlon
i bob peth a berthyn i'r Yf-blant etholedig, trwy Iesu
pryd fyw a chynnyddu yn-Grist ein Harglwydd. Amen.
ddynt. Amen.

Caniatta fod iddynt nerth bob un o'r rhai a fedyddier,
a gallu i gael yr oruchafiaeth gerfydd ei Law Ddehau; a,
a'r gorfod yn erbyn diafol, y chan ei ofod ef yn gyfleus
byd, a'r cnawd. Amen. gerilaw'r Bedyddfan, modd y

Caniatta fod iddynt wedi gwelo oreu, a ofyn i'r Tadau-
eu cysssegru yma i ti trwy ein bedydd a'r Mammau-bedydd
Swydd a'n Gweinidogaeth yr Enw; ac yna efe a'i trocha
ni, fod hefyd yn gynnyfg- yn y Dwfr, neu a dywallt
aeddol o rinweddau nefol, a Ddwfr arno ef, ganddywedyd,
chael eu tragywyddol obrwy- N. Yr wyt fi yn dyfedydd
au trwy dy drugaredd, O. io di, Yn Enw'r Tad,
fendigedig Arglwydd Dduw, a'r Mab, a'r Yspryd Glan,
yr hwn wyt yn byw ac yn Amen.

llywiaw pob peth yn oes I Yna y dywaid yr Offeiriad,
oesoedd. Amen. YR ydym ni yn derbyn y

Hollgytoethog, fyth-fyw- Dyn yma i Gynnull-
iol Dduw, yr hwn y bu eidfa defaid Crist, ac yn ei
i'th garediccaf Fab Iesu * Yma yr Offeir- * nodi ef ag ar-
Grist, dros taddeuant o'n iad a wna Groes yn wydd y Grog;
pechodau, oddef gollwng nhalcen y Dyn, yn arwyddocad
o'i werthfawroccaf ystlys na bo iddo rhag llaw gym-
ddwfr a gwaed; a rhoddi meryd yn gywilydd gyffesu
gorchymyn i'w ddisgyblion Ftydd Grist a groes-hoel-
fyned a dysgu pob Cenhedl, iwyd, ac iddo ymladd yn
a'u bedyddio, Yn Enw'r wrol dan ei faner ef, yn er-
Tad, a'r Mab, a'r Yspryd byn pechod, y byd, a'r cyth-
Glan; Ystfria, attolwg i ti, raul, a pharhau yn fflwr
wrth weddiau dy Gynnull- ffyddlawn ac yn was i Grist
eidfa; sancteiddia'r Dwfr holl ddyddiau ei einost,
hwn er dirgel olchedigaeth Amen.

pechodau; a chaniatta, fod I Yna y dywaid yr Offeiriad,
i'r rhai hyn, a fedyddir yr GAN-ddarfod yn awr,
awr hon ynddo, dderbyn G garedigion frodyr, ad-
cyflawnder dy ras, ac aros eni a doddi y Dynion hyn
ynghorff

Bedydd rhai a fo o Gedran addfedach.

ynghorff Eglwys Grift; di-
olchwn ninnau i'r Hollallu-
og Dduw am ei ddaioni hwn,
ac o gyd-undeb gwnawn
ein gweddiau ary Goruchaf
Dduw, ar fod iddynt ddi-
weddu y rhan arall o'u byw-
yd yn ol hyn o ddechreuad.
Yna y dywedir, a phawb ar
eu Glimiau,

EIN Tad, yr hwn wyt yn
y Nefoedd, Sanctoddier
dy Enw; Deued dy Deyrn-
as; Bydded dy Ewyllys
ar y Ddaear, megis y mae
yn y Nefoedd: Dyro i ni
heddyw ein bara beunydd-
iol; A, maddeu i ni ein
dyledion, fel y maddeuwn
ni i'n dyledwyr; Ac nac
arwain ni i brofedigaeth,
Eithr gwared ni rhag drwg.
Amen.

YR ŷm ni yn oftyngedig yn enwedig ger eich bron
yn diolch i ti, nefol chwi eu *Tystion* etholedig.
Dad, fod yn wiw genyt ein A chwi hefyd a elwch ar-
galw i wybodaeth dy ras, a *nynt*, i arferu pob dylalwch
ffydd ynot Ychwanega'r i gael eu *haddysgu* yn iawn
wybodaeth hon, a chadyrn yn sancteiddlan Air Duw;
ha'r ffydd hon ynom yn tel y *cynnyddont* felly mewn
wastad. Dyro dy Yspryd gras, ac yngwybodaeth ein
Glan i'r *rhai hyn*, fel yn Harglwydd Iesu Grist, ac y
awr, gwedi eu *geni* eilwaith, *byddont* byw yn dduwiol, yn
ŷu *gwneuthur* yn *etifeddian* uniawn, ac yn lochr, yn y
iechyd tragywyddol, trwy byd presennol hwn.
ein Harglwydd Iesu Grist, y (*1. Ac yna, gan lasaru wrth y*
parhaont yn *Weision* i ti, ac *rhai newydd fedyddio, efe a*
y mwynhaont dy addewidion, *a rhagddo, ac a ddyward*)

trwy yr hn ein Harglwydd
Iesu Grist dy Fab, yr hwn
sydd yn byw ac yn teyrnaru
gyd â thi, yn undod yr un-
rhyw Yspryd Glan. yn dra-
gywydd. Amen.

T Yna, a phawb yn eu sefyll,
yr Offeiriad a edrydd y
Cyngor hwn isod; gan ddywe-
dyd yn gyntaf wrth y Tadau-
bedydd a'r Mamman-bedydd,

YN gymmaint a darsod i'r
rhai *hyn* addaw yn eich
gwydd chwi, ymwrthod â
diafol a'i holl weithred-
oedd, credu yn Nuw, a'i
wasanaethu ef; rhaid i chwi
feddwl, mai eich rhan a'ch
dyled chwi yw, dwyn argof
iddynt, pa ryw hynod addu-
ned, addewid, a phroffes, a
wnaethant yr awr hon ger
bron y Gynulleidfya hon, ac

yn enwedig ger eich bron
chwi *eu Tyfion* etholedig.
A chwi hefyd a elwch *ar-*
nynt, i arferu pob dylalwch
i gael *eu haddysgu* yn iawn
yn sancteiddlan *Air Duw*;
tel y cynnyddont felly mewn
gras, ac yngwybodæth ein
Harglwydd Iesu Grist, ac y
byddont byw yn dduwiol, yn
uniawn, ac yn lochr, yn y
byd presennol hwn.

(*1. Ac yna, gan lasaru wrth y*
rhai newydd fedyddio, efe a
a rhagddo, ac a ddywaid)

Y Catecism.

AC am a berthyn i chwi, hynny yw, bod i ni ganlyn y rhai yr awr hon yn efanibl ein Iachawdwr Crist, eich Bedydd a arwisgasoch a'n gwneuthur yn gyffellb Grist, eich rhan chwithau iddo ef, fel megis y bu ele a'ch dyled yw, gan eich bod farw, ac y cyfododd drachefn wedi eich gwneuthur yn drosom ni: felly y dylem ni, *Blant i Dduw*, a'r goleuni y rhai a fedyddiwyd, farw trwy fydd yn Iesu Grist, oddiwrth bechod, a chylodi rhodio yn gyfatebol i'ch i gyflawnder; gan farwol-galwedigaeth Gristianogol, aethu yn wastad ein holl ac megis y gweddai i blant ddrygioni a'n gwyniau llw. y goleuni: gan gosio yn gredig, a pheunydd mned wastad, fod Bedydd yn ar-rlhagom ym mhob rhinwedd wyddocau i nyni ein proffes; dda, a buchedd dduwiol.

T Dir yw i bob un a fedyddier fel hyn, gael ei gonffirmio gan yr Esgob, cyn gynted ac y gallo yn gymmwys ar ol ei Fedydd; fel y bo rhydd iddo felly ddysfod i'r Cymmun Bendigedig.

T Os bydd dilyn neb, o'r cyfryw na fedyddiwyd yn eu Mebyd, i'w bedyddio cyn dysfod i Oedran Pwyll i fedru ateb drostynt eu hunain; digon fydd arfer Gwasanaeth Bedydd Cyhoedd Plant Bychain, neu (ar ddygnaf Berygl) Wasanarth Bedydd Neillduol, gan newid rhyw Eiriau fel y bo'r Achos yn gofyn.

Y CATECISM; hynny yw, Athrawiaeth i'w dylgu gan bob Un, cyn ei ddwyn i'w Gonffirmio gan yr **ESGOB**.

Gofyniad.

BETH yw dy Enw di?
Atteb. N. neu M.

Gofyn. Pwy a roddes yr ac yn etled. Teyrnas Nef-Enw hwnnw arnat ti?

Atteb. Fy Nhadau-bedydd *Gofyn. Pa beth a wnaeth a'm Mamau-bedydd wrth dy Dadau-bedydd a th Famau-*

ty medyddio; pan y'm gwnaethpwyd yn aelod i Grist, yn blentyn i Dduw.

Y Catecism.

mau-bedydd yr amser hwn.
niw drosot ti?

Atteb. Hwyl a addlawfant
ac a addunafant dri pheth yn
fy Enw. Yn gyntaf. Ym-
wrthod o honof a diatol a'i
holl weithredoedd, rhodres a
gorw-geddi y byd anwir
hwn, a holl bechadurus
chwantau'r cnawd. Yn ail,
Bod i mi gredu holl Bynge-
iau Flydd Grist. Ac yn
drydydd. Cadw o honof
wyntydedig. Ewyllys Duw
a'i Orchymynion, a rhodio
ynddynt holl ddyddiau fy
mywyd.

Gofyn. Onid wyt ti yn
tybied dy fod yn rhwymedig
i gredu ac i wneuthur me-
gis yr addawfant hwyl drosot
ti?

Atteb. Ydwyt yn wir: a
thrwyl nerth Duw felly y
gwnaf. Ac yr wyt fi yn
mawr-ddiosch i'n Tad nef-
ol, am iddo fy ngalw i gyf-
ryw ystad iachawdwriaeth,
trwy Iesu Grist ein iachawd-
wr. Ac mi a attolygaf i
Dduw roddi i mi ei ras,
modd y gallwyf aros ynddo
holl ddyddiau fy einioes.

Catec. Adrodd i mi Fan-
nau dy Ffydd.

Atteb.

CRedaf yn Nuw Dad Holl-
gyfoethog, Creawdr nef
a daear;

Ac yn Iesu Grist, ei un
Mab ei, ein Harglwydd ni;
Yr hwn a gaed trwy'r Ys-
pryd Glan, A aned o Fair
Forwyn; A ddioddefodd dan
Pontius Pilatus, A groes-
hoeliwyd, a fu farw, ac a
gladdwyd; A ddilgynodd i
uffern; Y trydydd dydd y
cyfododd o feirw; A esgyn-
odd i'r Nefoedd, Ac y mae
yn eistedd ar ddeheulaw
Dduw Dad Holl-gyfoethog;
Oddi yno y daw i farnu byw
a meirw.

Credaf yn yr Yspryd Glan;
Yr Eglwys Iau Catholig;
Cymmuni y Saint; Maddeu-
ant Pechodau; Adgylodiad
y Cnawd, A'r Bywyd tragy-
wyddol. Amen.

Gofyn. Pa beth yr wyt ti

yn ei ddylgu yn bennaf yn y
Pyngciau hyn o'th Flydd?
Atteb. Yn gyntaf, Yr wyt
yn dysgu credu yn Nuw
Dad, yr hwn a'm gwnaeth
i, a'r holl fydd.

Yn ail, Yr wyt yn dysgu
credu yn Nuw Fab, yr hwn
a'm prynodd i, a phob rhyw
ddyn.

Yn drydydd. Yr wyt yn
dysgu credu yn Nuw Yspryd
Glan, yr hwn fydd i'm sancti-
ciddio i, a holl etholedig bobl
Dduw.

Gofyn. Ti a ddywedafist.
ddartod

Y Catechism.

ddarfod i'th Dadau-bedydd ofer: canys nid gwisgion a'th Fammau-bedydd addaw gan yr Arglwydd yr hwn a trofot ti, fod i ti gadw Gorgymmiro ei Enw ei yn ofer. chymynion Duw. Dywaid IV. Cofia gadw sanctidithau i mi, pa nifer fydd o aidd y dydd Sabbath, Chwe hon nynt?

Atteb. Deg.

Gofyn, Pa rai ydynt?

Atteb.

Y Rhai hynny a lasarodd Duw yn yr ugeinfed fab, na'th farch, na'th was, Bennod o Ecfodus; gan ddy-na'th forwyn, na'th aniwedyd, Myfi yw'r Arglwydd fail, na'r dyn dieithr a fydd o dy Dduw, yr hwn a'th ddug o fewn dy berth. Canys di ymaith o dir yr Aipht, o mewn chwe diwrnod y dŷ'r caethiwed. gwnaeth yr Arglwydd nefa

I. Na fydded i ti dduwiau daear, y mor, ac oll y fydd eraill ond myfi. ynddnt, ac a orphwysodd y

II. Na wna it dy hun feithfed dydd: o herwydd ddclw gersiedig, na llun paham y bendithiodd yr Ardim a'r y fydd yn y ne foedd glwydd y feithfed dydd, ac uchod, neu yn y ddaear ifod, a'i sancteiddiodd ef.

III. Na o'f twng iddynt, ac na nac yn y dw'r dan y ddaear. V. Anhydedda dy dad Na o'f twng iddynt, ac na a'th fam; fel yr estyner dy addola hwynt: canys myfi ddyddiau ar y ddaear yr hon yr Arglwydd dy Dduw yd-arydd yr Arglwydd dy Dduw wyf Dduw eiddigus, yn ym-iti.

VI. Na ladd.

VII. Na wna odineb.

VIII. Na ladratta

IX. Na ddwg gam dystiolaeth yn erbyn dy gymmydog.

X. Na chwennych dŷ dy gymmydog, na chwennych

III. Na chymmer Enw'r wraig dy gymmydog, na'i Arglydd dy Dduw yn was, na'i forwyn, na'i ŷch, na'i

Y Catecism.

na'i asyn, na dim a'r fydd bugeiliaid ysprydol, ac a-
eiddo. thrawon. Ymddwyn o ho-

Gofyn. Beth yr wyt ti yn nos yn oftyngedig, gan
eiddysgu yn bennaf wrth y berchi pawb o'm gwell.
Gorchymynion hyn? Na wnelwyf niweid i neb,

Atteb. Yr ydwyf yn dysgu ar air na gweithred. Bod yn
dau beth: fy nyled tu ag at gywir ac yn union ym mhob
Dduw, a'm dyled tu ag at peth a wnelwyf. Na bo na
fy Nghymmydog. chas na digafedd yn fy

Gofyn. Pa beth yw dy nghalon i neb. Cadw o
ddyled tu ag at Dduw. honol fy nwyllaw rhag chwi-

Atteb. Fy nyled tu ag at lenna a lladratta, a'm tafod
Dduw yw, credu ynddo, ei rhag dywedyd celwydd, cabl-
ofni, a'i garu â'm holl galon, eiriau, na drwg abfen. Cadw
â'm holl feddwl, â'm holl fy nghorph mewn cymhedr-
enaid, ac a'm holl nerth; ei oldeb, sobrwydd, a diweir-
addoli ef. diolch iddo, rhodd; deb. Na chybyddwyf ac na
fy holl ymddiried ynddo, ddeisyfwyf ddâ na golud neb
galw arno anrhydeddu ei arall; eithr dygu a llafurio
Enw sanctaidd ef a'i Air, yn gywir i geisio ynnill fy
a'i wasanaethu yn gywir holl mywyd, ac i wneuthur a
ddyddiau fy mywyd. ddyllwyf, ym mha ryw fu-

Gofyn. Pa beth yw dy chedd bynnag y rhyngo
ddyled tu ag at dy Gym-bodd i Dduw fy ngalw.
mydog?

Catec. Fy anwyl blentyr,

Atteb. Fy nyled tu ag at gwybydd hyn yma, nad wyt
fy Nghymmydog yw, Ei ti abl i wneuthur y pethau
garu tel fi fy hun, a gwneuthur hyn o honot dy hun, nac i
thur i bob dyn, megis y rodio yng Ngorchymynion
chwennychwn iddo wneud Duw, nac i'w wasanaethu
thur i minnau. Caru o ho-ef, heb ei hyfysol ras ef;
nos, anrhydeddu, a chym-yr hwn fydd raid i ti ddyfgu
morth, fy nhad a'm mam. yn wastad ymoralw am dano
Anrhydeddu ac ufuddhau i'r trwy ddyfal Weddi. Gan
Brenhin, a'i fwyddogion hynny moes i mi glywed a
Ymddarostwng i'm holl fedri di ddywedyd Gweddi
lywiawdwyr, dysgawdwyr, yr Arglwydd.

Atteb

Y Catecism.

Atteb.

EIN Tad, yr hwn wyt yn wyf yn ei obeithio y gwna
y Nefoedd, Sancteiddier o'i drugaredd a'i ddaioni,
dy Enw; Dened dy Deyrn-trwy ein Harglwydd Iesu
as; Bydded dy Ewyllys Crist; ac am hynny yr wyf
ar y Ddaear, megis y mae yn dywedyd, Amen. Poed
yn y Nefoedd: Dyro i ni gwir.

heddyw ein bara beunydd-

Gofyniad.

iol; A maddeu i ni ein **P**A lawl Sacrament a
dyledion, fel y maddeuwn **P**ordeiniodd Crist yn ei
ni i'n dyledwyr; Ac nac Eglwys?

arwain ni i brofedigaeth; *Atteb.* Datr yn unig, me-
Eithr gwared ni rhag drwg. gis yn gyffredinol yn angen-
Amen. rhaid i iachawdwriaeth; Ies.

Gofyn. Pa beth yr wyt ti Bedydd, a swppér yr Ar-
yn ei archi ar Dduw yn y glwydd.

Weddi hon?

Gofyn. Pa beth yr wyt ti

Atteb. Yr ydwyf yn erchi yn ei ddeall wrth y gair hwn,
ar fy Arglwydd Dduw, ein Sacrament?

Tad netol, yr hwn yw rhodd. *Atteb.* Yr wyf fi yn deall
wr pob daioni, ddanfon ei arwydd gweledig oddi allan
ras arnaf, ac ar yr holl bobl; o ras ysprydol oddi fewn, a
fel y gallom ei anrhydeddu roddir i ni; yr hwn a ordein-
es, a'i wafanaethu, ac utudd-iodd Crist ei hun, megis
hau iddo, megis y dylem. modd i ni i dderbyn y gras
Ac yr wyf yn gweddio ar hwnnw trwyddo. ac i' lod
Dduw, ddanfon i ni bob yn wyfl i'n sicrhau ni o'r
peth angenrheidiol yn gyfla gras hwnnw.

i'n heneidiau ac i'n cyrph; *Gofyn.* Pa sawl rhan y fydd
a bod yn drugarog wrthym, mewn Sacrament?

a maddeu i ni ein pechodau; *Atteb.* Dwy: yr arwydd
a rhyngu bodd iddo ein gweledig oddi allan, a'r gras
cadw a'n hymddiffyn ym ysprydol oddi fewn.

mhob perygl ysprydol a *Gofyn.* Pa beth yw'r ar-
chorphorol; a chadwo hono wydd gweledig oddi allan.
nyni rhag pob pechod ac neu'r flurt, yn y Bedydd?

anwiredd, a rhag ein gelyn *Atteb.* Dw'r: yn yr hwn
ysprydol, a rhag angau tra-y bedyddir un, Yn Enw'r

Tad.

Y Catecism.

Tad, a'r Mab, a'r Yspryd a'r llefod yr ydym ni yn ei
Glan. dderbyn oddi wrtho.

Gofyn. Pa beth yw'r gras **Gofyn.** Pa beth yw y rhan
yspydol oddi fewn? oddi allan, neu'r arwydd, yn

Atteb. Marwolaeth i bech. **Swpper yr Arglwydd?**
od, a genedigaeth newydd i **Atteb.** Bara a Gwin, y
gyfiawnder: canys, gan ein rhai a orchymynodd yr Ar-
bod ni wrth naturiaeth wedi glwydd eu derbyn.

ein geni mewn pechod. ac **Gofyn.** Pa beth yw y rhan
yn blant digofaint, trwy Fe- oddi fewn, neu'r peth a wo-
dydd y gwair ni yn blant wyddocet?
gras.

Gofyn. Pa beth a ddisgwyl- **Atteb.** Corph a Gwaed
ir gan y rhai a fedyddier? Crist; y rhai y maer'r ffydd-
loniaid yn wir ac yn ddian

Atteb. Edifeirwch, trwy'r yn eu cymmeryd ac yn eu
hon y maent yn ymwrthod derbyn yn Swpper yr Ar-
â phechod. a Ffydd, trwy'r glwydd.

hon y maent yn ddiylgog yn **Gofyn.** Pa lefod yr ydym
credu addewidion Duw y ni yn ei gael wrth gymme-
rhai a wnair iddynt yn y yd y Sacrament hwn?
Sacrament hwnnw.

Gofyn. Paham wrth hyn- **Atteb.** Cael cryllau a
diddanu ein heneidiau trwy
ny y bedyddir Plant bychain, **Gorph a Gwaed Crist,** me-
oryd na's gallant o herwydd gis y mae ein cyrph yn cael
eu hieuengŷyd gyflawni'r trwy'r bara a'r gwin.

bethau hyn? **Gofyn.** Pa beth fy raid i'r
rhaid a ddel i Swpper yr Ar-
ddaw pob un o'r ddau trwy glwydd ei wneuthur?

Atteb. Eu holi eu hunain, **Atteb.** Eu holi eu hunain,
a ydynt hwy yn wir edifeir-
u Mechniau; yr hwn add- iol am eu pechodau a aeth
wid, pan ddelont i oedran, heibio, ac yn sicr ameanu
maent hwy eu hunain yn
dilyn buchedd newydd; a
hwy i'w gyflawni. oes ganddynt ffydd fywiol
yn nhrugaredd Dduw trwy

Gofyn. Paham yr ordein- **Grist,** gyd â diolchus gof
wyd Sacrament Swpper yr am ei angau ei; ac a ydynt
arglwydd? yn nhrugaredd

Atteb. Er mwyn tragi- **Grist,** hwy mewn cariad perffaith
yddol gof am aberth di- â phob dyn. S
etaint Marwolaeth Crist,

Y Conffirmasiwn.

I Bid i Gurad pob Plwyf yn ddiesgeulus ar y Suliau a'r Gwyliau, ar ol yr Ail Lith o'r Gosper, ddyfgu ar ofteg yn yr Eglwys, a holi cynnifer o Blant ei Blwyf ac a ddansoner atto, megis y tybio efe fod yn gymhesur, yn rhyw Barth o'r Catecism hwn.

A bid i bob Tad, a Mam, aphob Percheu Tylwht, beri i'w Plant, i'w Gwasanaeth-ddynion, ac i'w Prentifaid (y rhai ni ddysgasant eu Catecism) ddyfod i'r Eglwys ar yr Amser gosodedig, a gwranddo yn ufudd, a bod wrth Lywodraeth y Curad, hyd oni ddarffo iddynt ddyfgu pob peth a'r y sydd yma wedi ei ofod i'w ddyfgu ganddynt.

Cyn gynted ac y delo Plant i Oedran cymhedrol, ac y medront ddywedyd, yn Iaith eu Mam, Fannau'r Efydd, Gweddi yr Arglwydd, a'r Deg Gorcymyn a hefyd medru o honiut ateb i Ymofynion eraill y Catecism byr yma; yno y dygir hwy ynt yr Esgob. Ac i bob un o honiut y bydd Tad-bedydd, neu Fam-fedydd, megis yn Dyst o'u Conffirmasiwn.

A pha bryd bynnag y rhoddo yr Esgob Hyspysrwydd am ddwyn Plant atto i'w conffirmio, Curad pob Plwyf a ddwg neu a ddenfyn yn ysgrifenedig dan ei Law, Entau y rhai oll o fewn ei Blwyf, ac a dybio efe fod yn gymmwr i'w cyflywno i'r Esgob i'w conffirmio. Ac os yr Esgob a' gwel hwynt yn gymmeradwy, efe a'u conffirmia hwynt yn Drefn yn canlyn.

TREIN CONFFIRMASIWN; neu Arddodiad Dwylaw ar y fawl a fedyddiwyd, ac a ddaethant i Oedran Pwyll.

Ar y Dydd pwyntiedig, wedi gosod yn eu Lle cynnifer a fo y Pryd hwnaw i'w conffirmio, ac yn sefyll mewn Trefn flaen yr Esgob; efe (neu ryw Weinidog arall pwyntiedig ganddo ef) a dderllyn y Rhag-ymadrodd hwn y sydd yn canlyn.

ER mwyn bod ministrio io, tybiodd yr Eglwys y Conffirmasiwn er mwy dda drefnu, Na bo co o addellad i'r lawl a'i derbyn ffirmio neb rhag llaw,

Y Conffirmafwyn.

cyfryw ac a fedro ddydd odd eich Tadau-bedydd a'ch
bedyd y Credo, Gweddi'r Mammau-bedydd yna drof-
Arglwydd, a'r Deng-Air och chwi?

Deddf; ac a fedro hefyd at- *I Aphobun eittyb yn glywedog,*
eb i gyfryw Ymosynion er- *Yr ydwyf.*

ill ac a gynhwysir yn y C-

ecism byt. Yt hon Drefn

edd weddus iawn ei chadw,

gallu o'r plant, wedi eu

ylod weithian i oedran fyn-

yr, ac wedi dysgu y peth-

a addawfai eu Tadau-

bedydd a'u Mammau-be-

edd drostynt wrth eu be-

ddio; eu hun, â'u genau

hunain, ac o'u cydsyniad

hunain; ar ofteg o flaen

Eglwys gadarnhau a

onffirmio yr unrhyw; a

fyd addaw, trwy ras Duw.

ymegnant yn wastad i

dw yn fflyddlon y cyfryw

thau ac a fu iddynt hwy

cyffes eu hun gydsynio

Esgob.

EIN porth ni fydd yn

Enw yr Arglwydd;

Atteb. Yt hwn a wnaeth

nef a daear.

Esgob. Bëndigedig wy

Enw yr Arglwydd,

Atteb. O hyn hyd yn oes

oesoedd.

Esgob. Arglwydd, gwrand-

eing gweddiau,

Atteb. A deued ein llef

hyd attar.

Esgob.

Gweddiwn.

HOLLalluog a byth-fywial

Dduw, yr hwn fu wtw

genyt ad-genhedlu dy weif-

ion hyn trwy dduwr. a'r Yf-

pryd Glan; ac a roddaisf

iddynt faddenant o'u holl

bechodau; Nertha hwy, ni

a attolygwn i ti, Arglwydd,

â'th Yspryd Glan y Diddan-

addewid parchus, a'r wr; a pheunydd ychwanega

dduned a wnaethpwyd yn ynddynt aml ddoniau dy ras;

th enw chwi wrth eich yspryd doethineb a deall;

dyddio; gan gadarnhau a yspryd cyngor a nerth yf-

onffirmio yr unrhyw eich prydol; yspryd gwybodaeth

main, a chan gydnabod a gwir dduwioledeb; a chyf-

h bod eich hunain yn lawna hwy, Arglwydd, ag

wymedig i gredu a gwneu- yspryd dy sanctaidd ofn, yr

yr yr holl bethau a addaw- awr hon ac yn dragywydd,

Amen.

S 2

1

Y Confirmapſwn.

Yna, a phob un o honynt yn ei Drefn yn goſtwng ar ei Limiau ger bron yr Eſgob, eſe a ddyd ei Law ar Ben pob un, gan ddywedyd,

YMddiffyn, Arglwydd, dy Blentyn hwn, [neu, dy Was hwn] â'th ras nefol; fel y byddo iddo barhau yn eiddot ti byth, a pheunyddl gvnnyddu yn dy Yſpryd Glan ſwyſwy, hyd oni ddel i'th Deyrnas dragywyddol. Amen.

¶ Yna y dywaid yr Eſgob,

Yr Arglwydd a fo gyd â chwi.

Atteb. A chyd â'th yſpryd dithau.

¶ Ac (a phawb ar eu Gliniau) yr Eſgob a ddywaid yn rhagor,

Gweddiwn.

EIN Tad, yr hwn wyt yn y Nefoedd, Sancteiddier dy Enw; Deued dy Deyrnas; Bydded dy Ewyllys ar y Ddaear, megis y mae yn y Nefoedd: Dyro i ni heddyw em bara beunyddiol; A maddeu i ni ein dyledion, fel y maddeuwn ni i'n dyledwyr; Ac nac arwain ni ibroſedigaeth; Eithr gwared ni rhag drwg. Amen.

¶ A'r Colecl hwn.

HOllalluog a byth-ſywiol Dduw, yr hwn wyt yn peri i ni ewyllyſio a gwneuthur yr hyn ſydd dda ac yn gymmeradwy gan dy Dduw iol Fawredd; Yr ydym yn gwneuthur ein goſtyngedig erfynion attat dros dy weſion hyn, y rhai (yn ol eſamplydion dy ſanctaidd Apoſtolion) y goſodafom yr awr hon ein dwylaw arnynt; i'w ſicrhau hwy (trwy yr arwydd hon) fod dy amgeledd â'th radolawn ddaioni tu ag attynt. Bydded dy Dadol law, ni attolygwn i ti, byth arnynt; bydded dy Yſpryd Glan byth gyd â hwy; ac felly tywys hwy yngwybodaeth ac udd-dod dy Air, modd gallant yn y diwedd ſwynhau bywyd dragywyddol trwy ein Harglwydd Ieſu Grist; yr hwn, gyd â'th a'r Yſpryd Glan, ſydd yn byw ac yn teyrnafu byth yn un Duw, heb drange gorphen. Amen.

HOllalluog Arglwydd, thragywyddol Dduw ni a attolygwn i ti, fod wiw genyt uniawntu, ſancteiddio, a llywodraethu, eiddio, a'n cyrph yn ffynhau dy Ddeddiau, ac yngweithredu.

Trefn Priodas

redoedd dy Orchymynion; **I** Yna y bendithia'r Esgob
megis trwy dy gadarnaf hwynt, gan ddyuedyd hyn.
nodded, yma ac yn dragy- **B** Endith yr Hollalluog
wyddol, y byddom yn gadw- Dduw, y Tad, y Mab,
edig gorph ac enaid, trwy a'r Yspryd Glan, a fyddo
ein Harglwydd a'n Iach- arnoch, ac a drigo gyd â
awdwr Iesu Grist. Amen. chwi yn dragywydd. Amen.

I Ac ni dderbynir neb i'r Cymmun Sanctaidd, nes iddo gael
ei gonffirmio, neu fod o hono yn barod ac yn cwylltysgar i'w
gonffirmio.

Ffurfi Gweinidogaeth P R I O D A S.

I Yngyntaf. Rhaid yw gofyn Goflegion pob rhai a brioder,
yn yr Eglwys, ar dri Sul gwahanredol, neu Wyliau,
ar bryd Gwasanaeth Duw, yn ebrwydd o flaen y Sentensiâu
i'r Offrymiaeth; a'r Curad yn dywedyd yn y Modd arferedig,

Y R wyf yn cyhoeddi Go- odedig i fod y Briodas, deued
flegion Priodas rhwng y rhai a brioder i Gorph yr
M. o --- ac N. o ---. O Eglwys, a'u Ceraint a'u Cym-
gwyr neb o honoch achos mydogion; ac yno, gan sefyll
neu rwystr cyfiawn, fel na ynghyd, y Mab ar y Llaw
ddylid cyfylltu y Ddeuddyn Ddehau, a'r Ferch ar yr
hyn ynghyd mewn glan Bri- Afwy, yr Offeiriad a ddy-
odas, mynegwch ef. Dyma'r waid.
waith gyntaf [ail, neu, y dry- **F** Y anwyl garedigion, yr
ledd] o'u gofyn. ym ni wedi ymgynnull

I Ac os y rhai a fynnant eu yma yngolwg Duw, ac yn
priodi a fydd yn trigo mewn wyneb y Gynnulleidfa hon,
amrafael Blwyfau, rhaid yw i gysylltu'r Ddeuddyn hyn
gofyn y Goflegion yn y ddau ynghyd mewn glan Briodas;
Blwyf; ac na ba i Curad y yr hon fydd Ystad barchedig,
maill Blwyf eu priodi hwy, wedi ei hordeinio gan Dduw
nes cael Hyspysrwydd ddar- yn amser diniweidrwydd
fod gofyn eu Goflegion dair dyn; yn arwyddocau i ni y
gwaiith gan Curad y Plwyf dirgel undeb y fydd rhwng
arall. Grist a'i Eglwys; yr hon-

A r y Dydd a'r Amser gof- wyntydedig Ystad a addurn-
odd.

Trefn Priodas.

odd ac a brydferthodd Crist diddanwch a ddylai'r naill
â'r gynnrycholdeb ei hun, a'r ei gael gan y llall. yn gyllat
gwyrthiau cyntaf a wnaeth mewn hawddfyd ac adfyd
efe yn Cana Galilea; ac a i'r hon sanctaidd Ystad y
ddywedir hefyd gan Sant mae'r Ddeuddyn bresennol
Paul, ei bod yn anrhydeddus hyn wedi dylof yr awr hon
ym mhlith yr holl ddynion: i ymgysylltu. Herwydd pa-
acam hynny ni ddylai neb ham, os gwyr neb un achos
ei chymmeryd arno, na'i cyfion; fel na ellir yn gyf-
gwneuthur mewn byrbwyll, reithlon eu cysylltu hwy
o ysgafnder meddwl, neu ynghyd, dyweded yr awr
nwyfiant, er mwyn digoni hon, neu na ddyweded byth
gwyniau a chwantau cnawd- r hag llaw

ol, fel anifeiliaid ysgrublaidd *I A chan grybwyll hefyd*
yr rhai nid oes reswm gan- *wrth yr rhai a brioder, efo*
ddynt; eithr yn barchedig, *ddywaid,*
yn bwyllog, yn ystyriol, yn **Y**R wyf si yn erchi ac yn
sobr, ac mewn otn Duw; gorchymyn i chwi (fel
gan ddyledus syniaw er y bo i chwi ateb ddydd y
mwyn pa achosion yr ordein- farn otnadwy, pan gyhoedd-
wyd Priodas. er dirgelion pob calon) a

Yn gyntaf, Hi a ordein- gwyr yr un o honoch un
iwyd er ynnill plant, i'w anach fel na ddylech yn
meithrin yn otn ac addysg yr gyfreithlawn llyned ynghyd
Arglwydd, ac er moliant mewn Priodas, gyffesu
i'w Enw sanctaidd ef. honoch yr awr hon. Canys

Yn ail, Hi a ordeiniwyd gwybyddwch yn dda, am
yn ymwared yn erbyn pech- gynnifer ac a gyffyllter yn
od, ac i ymngelyd rhag go- amgen nag y myn Eidd
dineb; megis ac y byddo i'r Duw, na's cyffylltir hwy
cyf yw rai nad oes iddynt gan Dduw. ac nad yw eu
rodeiad i ymgynnal, allu Priodas yn gyfreithlawn.
priodi, a'u cadw eu hun- *I Ar Ddydd y Briodas, o bydd*
ain yn ddihalogion aelodau *i neb honni dywedyd bod un*
Corph Crist. *Anach, na ddylent gael eu cyf-*

Yn drydydd, Hi a ordein- *syllu mewn Priodas, wrth*
iwyd er cyd-gymdeithas â'u *Gyfraith Dduw neu Gyfreith-*
gilydd, a'r cymmorth a'r *iau'r Deyrnas hon; ac a ym-*
rwydd

Trefn Priodas.

rayma, a Meichiau digonol Pwy sydd yn rhoddi'r
gyd ag ef, i'r Pleidiau, neu Ferch hon i'w phriodi i'r
yn te roddi Gwystl (am gwbl lac Mab hwn?

a dâl cymmaint a Chollod y I Yna y rhoddant eu Cred
rhaf a fo i'w priodi) i brofi ei i'w gilydd y Modd hwn.

Ddadl. yna y bydd rhaid I Y Gweinidog, gan dderbyn
oedi Dydd y Briodas, hyd yr y Ferch o Law ei Thad, neu

Amser y treier y Gwirionedd. ei Cheraint, a bair i'r Mab
I Ac oni honnir un Anach, a'i Law Ddehau gymmeryd

yna y dywaid y Curad wrth y y Ferch erbyn ei Llaw
Gwr, Ddehau, a dywedyd ar ei ol

M. A fynni di y Ferch hon effely mae yn canlyn.

yn Wraig briod i ti, i YR ydwyf fi, M. yn dy
fyw ynghyd yn ol Ordinhad gymmeryd di, N. yn

Duw, ynglan Radd Priodas? Wraig briod i mi, i gadw a
A geri di hi, ei diddanu, ei chynnal o'r dydd hwn allan,

pherchi, a'i chadw yn glaf er gwell er gwaeth, er cyf-
ac yn iach; a gwrthod pob oethoccach er tlottach, yn

un arall, a'th gadw dy hun glaf ac yn iach, i'th garu ac
yn unig iddi hi, tra fyddoch i'th fawrhau, hyd pan y'n

byw eich deuoedd? gwahano angau, yn ol glan
I Y Mab a ettyb, Ordinhad Duw; ac ar hyn-
ny yr ydwyf yn rhoddi i ti

Gwnaf. Gwnaf. Gwnaf.
I Yna y dywaid y Gweinidog, fy Nghred.

N. A fynni di y Mab hwn I Yna y dattodant eu Dwyllaw;
yn Wr priod i ti, i fyw a'r Ferch a'i Llaw Ddehau

ynghyd yn ol Ordinhad yn cymmeryd y Mab erbyn ei
Duw, ynglan Ystad Priodas? Law Ddehau, a ddywaid ar

A ufuddhai di iddo, a'i waf ol y Gweinidog.

anaethu, ei garu, ei berchi, YR wyr fi, N, yn dy gym-
a'i gadw, yn glaf ac yn iach; meryd di, M, yn Wr

a chan wrthod pawb eraill, priod i mi, i gadw a chyn-
dy gadw dy hun yn unig iddo nal, o'r dydd hwn allan, er

ef, cyhyd ac y byddoch byw gwell er gwaeth, er cyfoeth-
eich deuoedd? occach er tlottach, yn glaf

I Y Ferch a ettyb, ac yn iach, i'th garu. i'th
Gwnaf. fawrhau, ac i ufuddhau i ti,
I Yna y dywaid y Gweinidog, hyd pan y'n gwahano angau,

Trefn Priodas.

yn ol glan Ordinhad Duw; Enw di; fel ac y bu Isaac
ac ar hynny y rhoddaf i ti fy a Rebecca fyw yn flyddlan
N. hred.

I Yna drachefn y gollyngant ion hyn gyflawni a chadw
eu Dwylaw yn rhyddion; ac y yn ddiogel yr adduned a'r
dyry y Mab Fodrwy i'r Ferch ammod a wnaed rhyngddynt
gan ei doddi ar y Llyfr, ynghyd (am yr hyn y mae rhoddied
a'r Ddyled ddefodol i'r Offeir a derbyniad y Fodrwy hon
iad a'r Clochydd. A'r Offeir. yn arwydd ac yn wyll) a
iad a gymmer y Fodrwy, ac gallu ohonynt byth aros
a'i dyry i'r Mab, i'w gosod ar ynghyd mewn perffaith gar.
y Pedwrydd Bys i Law Afwy iad a thangnetedd, a bywyn
y Ferch. A'r Mab, gan ddal ol dy ddeddfau, trwy lelu
y Fodrwy yno, wrth Addysg Grist ein Harglwydd. Amen.
yr Offeiriad, a ddywaid, **I** Yna y cyffyllta'r Offeiriad

A R Fodrwy hon y'th bri-
odaf, a'm Corph y'th
anrhyddedaf, ac a'm holl
olud, bydol y'th gynnyf-
gaeddaf: Yn Enw'r Tad,
a'r Mab, a'r Yspryd Glan,
Amen.

I Yna y gad y Mab y Fodrwy
ar y Pedwrydd Bys o'r Llaw
Afwy i'r Ferch; a hwy ill
dau a oftyngant ar eu Glin-
iau; ac y dywaid y Gweinid-
og,

Gweddiwn.

O Dragywyddol Dduw, yn gan rodidi a derbyn Mod-
Creawdr a Cheidwad rwy, a chyffylltu Dwylaw;
pob rhyw ddyn, Rhoddwr yr wyf fi yn hyfysu, eu bod
pob rhad ysprydol, Awdur y hwy yn Wr ac yn Wraig
bywyd a bery byth; Anfon ynghyd; Yn Enw'r Tad
dy fendith ar dy wafanaeth a'r Mab, a'r Yspryd Glan
ddynion hyn, y Mab hwn Amen.

a'r Ferch hon, y rhai yr ym **I** A'r Gweinidog a ang-
ni yn eu bendithio yn dy whanega'r Fedith hon.

DUW

Trefn Priodas.

DUW dad, Duw Fab, A thi a gai weled plant dy
Duw Ysryd Glan, blant: a thangnesedd ar Israel.
a'ch bendithio, a'ch cadwo, Gogoniant i'r Tad, ac i'r
ac a'ch c mhortho; edrych- Mab: ac i'r Ysryd Glan;
ed yr Arglwydd yn drugarog Megis yr oedd yn y de-
ac yn ymgeleddus arnoch, a chreu, y mae yr awr hon, ac
chyflawned chwi â phob yf- y bydd yn wastad: yn oes
prydol fendith a rhad; modd oesoed. *Amen.*

y byddoch fyw felly ynghyd *I Neu y Salm yma.*
yn y fuchedd hon, fel y bo i *Deus misereatur.* Salm lxvii.
chwi yn y byd a ddaw fe- **D**UW a drugarhao wrth-
ddiannu bywyd tragywydd- ym, ac a'n bendithio:
ol. *Amen.* a thywynned llewyrch ei

I Yna y Gweinidog, neu yr wyneb arnom, a thrugarha-
Ysgolheigion, gan fyned i ed wrthym.

Fwrdd yr Arglwydd, a Fel yr adwaener dy ffordd
ddywedant, neu a ganant, y ar y ddaear; a'th iachawd-
Salm hon y sydd yn canlyn. wriaeth ym mhlith yr holl
Beati omnes. Salm cxxviii. gengedloedd.

GWYN ei tyd pob un Molianned y bobl di, O
sydd yn otni yr Ar-Dduw: molianned yr holl
glwydd: yr hwn sydd yn bobl dydi.

rhodio yn ei ffyrdd ef. *Llawenhaed y cenhedl-*

Canys mwynhai lasur dy oedd. a byddant hyfryd: ca-
ddwylaw: gwyn dy fydd, a nys ti a feni'r bobl yn un-
da fydd it, iawn, ac a lywodraethi'r ce-

Dy wraig fydd fel gwin-nhedloedd ar y ddaear.

wydden ffrwythlawn ar hŷd Molianned y bobl di, O
yslysfau dy dŷ, dy blant fel Dduw: molianned yr holl
planhigion olew-wydd o am bobl dydi.
glych dy tord.

Yna'r ddaear a rydd ei
Wele, fel hyn yn ddiau y ffrwyth: a Duw, sef ein
bendithir y gwr: a otno'r Duw ni, a'n bendithia.

Arglwydd. *Duw a'n bendithia: a holl*
Yr Arglwydd a'th fen-derfynau'r ddaear a'i hosn-
dithia allan o Sion: a tni a ant ef.

gai weled daioni Jerusalem Gogoniant i'r Tad, ac i'r
holl ddyddiau dy einioes; Mab: ac i'r Ysryd Glan;

Megis

Trefn Priodas.

Megis yr oedd yn y de-
chreu, y mae yr awr hon, ac
y bydd yn wastad : yn oes
oefoedd. Amen.

I Wedi gorphen y Salm, a'r
Mab a'r Ferch yn gostwng ar
eu Glinau ger bron Bwrdd yr
Arglwydd, yr Offeiriad yn
sefyll wrth y Bwrdd, a chan
ymchwelyd ei Wynneb attynt hyd attat.
hwy, a ddyward,

Arglwydd, trugarha wrth-
ym.

Atteb. Crist, trugarha
wrthym.

Gweinidog. Arglwydd, tru-
garha wrthym.

EIN Tad, yr hwn wyt yn yn dy
y Nefoedd, Sancteiddier luddiol a ddysgant, y bo idd-
dy Enw; Deued dy Deyrn-
as; Bydded dy Ewyllys weithred
ar y Ddaear, megis y mae
yn y Nefoedd : Dyro i ni nefoedd, a bendithia hwynt.
heddyw ein bara beunydd-
iol; A maddeu i ni ein dith ar Abraham a Sara, i w-
dyledion, fel y maddeuwn mawr ddiddanwch hwy;
ni i'n dyledwyr; Ac nac felly bid gwiw gennynt anton
arwain ni i brofedigaeth; dy fendith ar dy wafanaeth-
Eithr gwared ni rhag drwg.
Amen.

Gweinidog. Arglwydd, ewyllys, ac yn ddiogel bob
cadw dy wafanaethwr, a'th amser dan dy nawdd, aros yn
wafanaeth-wraig;

Atteb. Y rhai sy'n ym-
ddiried ynot

Gweinidog Arglwydd, dan-
fon iddynt gymmorth o th
gyssegrfa;

Atteb. Ac ymddiffyn hwy
yn dragywydd.

Gweinidog. Bydd iddynt
yn Dŵr cadernid;

Atteb. Rhag wyneb eu
gelynyion.

Gweinidog. Arglwydd,

Atteb. A deued ein llet
hyd attat.

Gweinidog.

DUW Abraham, Duw
Isaac, Duw Jacob, ben-

dithia dy wafanaeth-ddyn-
ion hyn, a haua had buchedd

dragywyddol yn eu meddyl-
iau; megis pa beth bynnag

yn gyflawni hynny yng-
as; Bydded dy Ewyllys weithred

Edrych arnynt,
yn dragarog o'r

a bendithia hwynt.
Ac fel yr anfoneaist dy fen-
iol; A maddeu i ni ein dith ar Abraham a Sara, i w-

ddiddanwch hwy;
ni i'n dyledwyr; Ac nac felly bid gwiw gennynt anton

arwain ni i brofedigaeth; dy fendith ar dy wafanaeth-
ddynion hyn, madd y bo idd-

ynnt, gan fod yn ufudd i th

Arglwydd, ewyllys, ac yn ddiogel bob
cadw dy wafanaethwr, a'th amser dan dy nawdd, aros yn

dy ferch hyd ddiwedd eu
bywyd, trwy Iesu Crist ein

Harglwydd. Amen.

I Y Weddi hon sy'n canlyn
arbedir, pan fo'r Ferch dan

Oedran planta.

Trefn Priodas.

O Drugarog Arglwydd, a ion, fely caro y Gwrhwn ei nefol Dad, trwy rad-Wraig, yn ol d'Air di (melawn ddawn yr hwn yr gis y carodd Crist ei Briod yr amlha hiliogaeth dyn; At-Eglwys, yr hwn a'i rhoes ei tolygwn i ti gymmorth a'th hunan drosti, gan ei charu fendith y ddeuddyn hyn; fel a'i mawrhau fel ei gnawd ei y bont yn ffrwythlon i hilio hunan) a hefyd bod y Wraig plant, a hefyd cydfod a byw hon yn garuaidd ac yn cyhyd mewn cariad duwiol serchog, yn ffyddlon ac yn a lyberwyd, oni welont utudd i'w Gwr ac ym ddwyn eu plant i fynu yn mhob heddwch, sobrwydd, Gristianus ac yn rhinwedd, a thangnefedd, ei bod yn ol, i'th foliant a'th anrhy-canlyn esampl sanctaidd a dedd di, trwy Iesu Crist ein duwiol Wragedd. Arglwydd, Harglwydd. *Amen.*

DUW, yr hwn, trwy dy alluog nerth, a wnaeth-ost bob peth o ddiddym Iesu Crist ein Harglwydd. *Amen.*

(wedi golod pethau eraill mewn trefn) a ordeiniaist allan o Ddyn (yr hwn a grewyd ar dy lun a'th ddelw dy hun) gael o Wraig ei dechreuad; a chan eu cyssylltu hwy ynghyd, a arwyddoceaist, na byddai byth gyfreithlawn wahanu y rhai trwy Briodas a wneit ti yn un: O Dduw, yr hwn a gyslegraist Ystad Priodas i gyfryw ragorol Ddirgeledigaethau, megis ac yr arwyddoair ac coffair ynddi y Briodas ysprydol a'r Undeb rhwng Crist a'i Eglwys; Edrych yn drugarog ar y rhai hyn dy wasanaeth-ddyn.

I Yn y dywaid yr Offeriad,

Hollgyfoethog Dduw, yr hwn yn y dechreuad a greodd ein rhieni cyntaf, Adda ac Efa, ac a'u cysslegrodd ac a'u cyssylltodd yng-hyd ym Mhriodas; a dywallto arnoch olud ei ras; a'ch sancteiddio ac a'ch bendithio; modd y galloch ei loddhau ei ynghorff ac egaaid, a hyw ynghyd mewn duwiol serch, hyd ddiwedd eich oes. *Amen.*

Gwedd hyn, oni bydd Pregah yn datgan Dyledion Gwr a Gwraig, y Gweinidog a dderlyn fel y mae yn eantyn.

Chwychwi

Trefn Priodas.

CHwychwi oll y rhai a hwy a fyddant ill dau yn un broded, neu y fy yn cnawd. Y dirge wch hwn darpar cymmeryd glan Ystad fydd fewr: eithr m Grifl Priodas arnoch, gwrand- ac am yr Eglwys yr wyf si yn ewch pa beth a ddywaid yr dywedyd. Ond chwithau Ysgrythyr Lan oblegyd dyled hefyd, cymmmain um, felly Gwyr i'w Gwragedd, a Gwr- cared pob un o honoch ei agedd i'w Gwyr. Wraig fel ei ei hunan. *Ephef.*

Sant Paul, yn ei Epistol at v. 25 &c.
yr Ephefiaid, yn y bummed Yr un ffunud yr unrhyw Bennod, fydd yn rhoddi y Sant Paul, yn ysgrifenu at y gorchymyn hwn i bob Gwr Colosiaid, a ddywaid fel hyn priod Chwychwi Wyr, wrth bob Gwr gwreigiog: cerwch eich Gwragedd, me- Y Gwyr, cerwch eich Gwr- gis ac y carodd Crist yr Eg- agedd; ac na yeddweh lws, ac a'i rhoddes ei hun chwerwon wrthynt. *Colof.* drosti; fel y sancteiddiai efe iii. 19.

hi, a'i glanhau a'r olchfa Gwrandewch hefyd pa ddwfr, trwy'r Gair; fel y beth a ddywaid Sant Pedr, gosodai ete hi yn Eglwys Apostol Crist, yr hwn helyd ogoneddus iddo ei hun, heb oedd ei hun yn Wr' gwreig- arni na brycheuyn na chrych- iog, wrth y Gwyr gwreig- ni, na dim o'r cyfryw; ond iog: Y Gwyr, cyd-gyfan- fel y byddai yn sanctaidd ac neddwch a'ch Gwragedd yn yn ddifeius. Felly y dylai'r ol gwybodaeth; gan roddi Gwyr garu eu Gwragedd, parch i'r Wraig, megis i'r megis eu cyrph eu hunain. llestr gwannaf. fel rhai y ty Yr hwn a garo ei Wraig, gyd-eufeddion gras y bywyd; fydd yn ei garu ei hun. Ca- rhag rhwystro eich gweddi- nys ni chalaodd neb erioed au. 1 S. *Pedr* iii. 7.

ei gnawd ei hun; eithr ei Hyd yn hyn y clywsoch fagu a'i feithrin y mae, me- am ddyled y Gwr tu ag at ei gis ac y mae'r Arglwydd am Wraig. Yr awr hon, yr un yr Eglwys: oblegyd aelodau ffunud, y Gwragedd, gwrand- ydym o'i gorph et, o'i gnawd ewch a dysgwch eich dyled et, ac o'i elgyrn ef. Am hyn- chwithau i'ch Gwyr, fel y ny y gâd Dyn ei dad a'i fam, mae yn eglur wedi ei ddat- ac y glŷn wrth ei Wraig; a gan yn yr Ysgrythyr Lan.

Ymweliad y Claf.

Sant Paul, yn yr unrhyw edig i'w Gwyr priod; fel, Epistol at yr Ephesiaid, a'ch od oes rhai heb gredu i'r dysg fel hyn: Y Gwragedd, Gair, y galler, trwy ymar-ymostyngwch i'ch Gwyr weddiad y Gwragedd, eu priod, megis i'r Arglwydd. hynill hwn heb y Gair; Oblegyd y Gwr yw pen y wrth edrych ar eich ymar-Wraig, megis ac y mae weddiad diwair chwi yng-Crist yn ben i'r Eglwys: ac hyd ag ofn. Trwsiad y rhai, efe yw Iachawdwr y corph. bydded mid yr un oddi allan, Ond fel y mae'r Eglwys yn o biethiad gwallt, ac am-ddarostyngedig i Grifft felly gylch-afodiad aur, neu wisg-helyd bydded y Gwragedd ad dillad; eithr bydded i'w Gwyr priod ym mhob cuddiedig ddyn y galon, peth. A thrachefn y dy-mewn anllygredigaeth yf-waid efe, Y Wraig, e-pryd addfwyn a llonydd, yr dryched ar iddi berchi ei hwn fydd ger bron Duw yn Gwr. *Ephes. v. 22: 23. 24.* werthfawr. Canys felly gynt yr oedd y Gwragedd sanct-

Ac yn ei Epistol at y Co-aidd helyd, y rhai oedd yn llofaid mae Sant Paul yn gobeithio yn Nuw, yn ymrhoddi i'wch y Wers fer hon: drwllo, gan fod yn ddar. Y Gwragedd, ymostyngwch ostyngedig i'w Gwyr priod; i'ch Gwyr briod, megis y megis yr ufuddhaodd Sara i mae'n weddus yn yr Ar-Abraham, gan ei alwet yn glwydd. *Colos. iii. 18.* Arglwydd: merched yr hon

Sant Pedr fydd helyd yn ydych chwi, tra fyddoch yn elch dysgu yn wir dduwiol, gwneuthur yn dda, ac heb gan ddywedyd fel hyn: ofni dim dychryn. i S. Pedr Bydded y Gwragedd ostyng-iii. 1, &c.

I Dir yw, i'r rhai newydd briodi gymmeryd y Cymmun Bendigedig ar Amser eu Priodas, neu ar yr Adeg gyntaf ar ol eu priodi.

Y D R E F N am

Y M W E L E D a'r C L A F.

I Pan fo neb yn glaf, hyspyser i Weinidog y Plwyf, yr hwn, wrth fyned i mewn i Dy'r Claf, a ddyward,

Ymweliad y Claf.

TAngnesedd fyddo yn y *Atteb.* Yr hwn fydd yn
Ty hwn, ac i bawb y ymddiried ynot.
fydd yn trigo ynddo. *Gweinidog.* Anton iddo

¶ Pan ddol efe yngwydd y borth o th sancteiddia;
Claf, y dyward gan ostwng Atteb. Ac byth yn nerth-
i lawr ar ei Liniau, ol ymddiffyn ef.

NA chofia, Arglwydd, *Gweinidog.* Na ad i'r ge-
ein hanwiredd, nac lyn gael y llaw uchaf arno;
anwiredd ein rhieni. Arbed *Atteb.* Nac i'r enwir nel-
nyni, Arglwydd daionus, ar- at i'w ddrygu.

bed dy bobl a brynaist â th *Gweinidog.* Bydd iddo, O
werthfawroccat Waed, ac Arglwydd, yn dwr cadarn;
na lidia wrthym yn dragy- *Atteb.* Rhag wyneb ei
wydd. elyn.

Atteb. Arbed ni, Ar- *Gweinidog.* Arglwydd,
glwydd daionus. gwrando ein gweddian;

IYna y dyward y *Gweinidog.* *Atteb.* A deled ein llef
Gweddiwn. hyd attat.

Arglwydd, trugarha wrth- *Gweinidog.*
ym. **O** Arglwydd, edrychilawr

Crist, trugarha wrthym. o'r nefoedd, golyga,
Arglwydd, trugarha wrth- ymwel, ac esmwytha ar dy
ym. was hwn. Edrych arno a

EIN Tad, yr hwn wyt yn golwg dy drugaredd; dyro
y Nefoedd, Sancteiddier iddo gysur a diogel ymddir-
dy Enw; Deued dy Deyrn- ied ynot; ymddiffyn ef rhag
as; Bydded dy Ewyllys perygl y gelyn; a chadw ef
ary Ddaear, megis y mae mewn tangnesedd dragy-
yn y Nefoedd: Dyro i ni wyddol a diogelwch, trwy
heddyw ein bara beunydd- Iesu Crist ein Harglwydd,
iol; A maddeu i ni ein *Amen.*

dyledion, fel y maddeuwn **E**Rglyweni, Hollgyfoethog
ni i'n dyledwyr; Ac nac a Thrugaroccaf Ddew
arwain ni i brofedigaeth, ac lachawdwr: estyn dy ar-
Eithr gwared ni rhag drwg. feredig ddaioni i hwn dy
Amen. wasanaethwr, fydd ofidus

Gweinidog. Arglwydd, ia- gan ddolur. Sancteiddia, ni
cha dy was; a attolygwn i ũ, dy ddol
gofpedigaeth

Ymweliad y Claf.

golpedigaeth hon iddo ef; tel iant a didrange ddedwydd-
y bo i'w wybyddiaeth o'i wch; neu ddanfôn y clesyd
gwendid anghwanegu nerth hwn i golpi ac i gyweirio
i'w ffydd, a ditritwch i'w ynot ti beth bynnag fydd yn
edifeirwch: tel, os bydd dy anfoddhau golwg ein Tad
ewyllys roddi iddo ei gymnefin netol; gwybydd yn ddiam-
iechyd, y bo iddo dreulio y meu, os tydi a fyddi wir
rhan arall o'i fywyd yn dy edifeiriol am dy bechodau,
ofn, ac i'th ogoniant; neu a chymmeryd dy glefyd yn
dyro iddo ras i gymmeryd ddioddetgar, gan ymddiried
felly dy ymweliad, tel y bo yn nhrugaredd Duw, er
iddo yn ol diweddu y fu mwyn ei anwyl Fab Iesu
chedd boenedig hon, drigo Grist, a rhoddi iddo oftyng-
gyd â thi yn y fuchedd dra-edig ddiolch am ei Dadol
gywddol, trwy Iesu Grist ymweliad, a bod i ti ym-
ein Harglwydd. Amen.

I Yna cynghored y Gweinidog ewyllys et, yr ymchwel i'tn
y Claf yn y Efurf hon, neu'r fudd: ac y'th gymmorth
cyfryw. rhagot i'r uniawn ffordd a

YR anwyl garedig, gwy- dywys i fuchedd dragy-
bydd hyn, mai'r Holl- wyddol.

I Os y Dyn ymweledig a fydd
alluog Dduw fydd Arglwydd yn drymglaf, yna y dichon y
arfywyd ac angau, ac ar bob yn drymglaf, yna y dichon y
peth a berthyn iddynt; me- Curad orphen y Cyngor yn y
gis ieuengŷtyd, nerth, ie- Fan hon, neu aed rhagddo.

A M hynny cymmer yn
haint. Am hynny. pa beth groesawus golpedig-

bynnag yw dy glefyd, gwy- aeth yr Arglwydd: Canys
bydd yn ddiammeu mai ym- (megis y dywaid Sant Paul,

weliad Duw ydyw. Ac am yn y ddeuddegfed Bennod at
ba achos bynnag yr anfon- yr Hebreaid) y neb y mae'r

wyd y clesyd hwn arnat, ai Arglwydd yn ei garn, y mae
er profi dy ddioddetgarwch yn ei geryddu, ac yn fflan-

er esampl i eraill, ac er mwyn gellu pob mab a dderbynio.

caffael dy ffydd yn nydd yr Os goddetwch gerydd, y
Arglwydd yn ganmoladwy, mae Duw yn ymdwyn tu

yn barchedig, ac yn anrhy- ag attoch megis tu ag at
deddius, er ychwaneg o ogou- leibion: canys pa fab fydd,

yr

Ymweliad y Clas.

yr hwn nid yw ei dad yn ei iant, nes dioddef angau at geryddu? Eithr os heb ger-bren crog. Feillyn wir yr ydd yr ydych, o'r hon y mae union ffordd i ni i'r gorfol. pawb yn gyfrannog, yna edd tragywyddol, ydyw cyd-baisterddiaid ydych, ac nid ddioddef yma gyd a Christ: meibion. Heb law hynny, a'n diws i fyned i mewn i ni a gawfom dadau ein fywyd tragywyddol, ydyw cnawd i'n ceryddu, ac a'u marwyn llawen gyd â Christ; parchafom hwy: onid mwy fel y cyfodom drachefn o o lawer y byddwn ddar-angau, ac y tiigom gyd ag oftyngedig i Dad yr yspryoedd, a byw? Canys hwynt-ef ym mywyd tragywyddol. hwy n wir dros ychydig Yn awr gan hynny, os cym-meri dy glefyd yn oddetgar ddyddiau a'n ceryddent, tel (ac yntau yn gyflala hyn er y gwelent hwy yn dda; eithr dy les) yr ydwyf fi yn eiriol hwn er llefad i ni, fel y arnat, yn Enw Duw, gollau byddem gyfrannogion o'i y Brosffes a wnaethost i Dduw sancteiddrwydd-ef. Y geir-yn dy Fedydd. Ac o her-iau hyn, garedig *fraw*: lyddwydd, ar ol y fuchedd hon, yn ylgrienedig yn yr Yf-bod yn ddir wneuthur cyfrif grythyr Lan, er cyfur ac i'r Barnwr cyfiawn, gan ba addysg i ni; fel y dygom yn un y bernir bob dyn, heb oddetgar ac yn ddoiolchgar dderbyn wyneb; yr wyt yn gospedigaeth ein Tad netol, erchi i ti ymchwilio â thi dy pa bryd bynnag, trwy fodd hun, a'th gyflwr tu ag at yn y byd ar wrthwyneb, yr Dduw a dyn; tel y bo i ti, ewyllysio ei radlawn ddaioni trwy dy gyhuddo a'th farnu ef ymweled â ni. Ac ni dy hunan am dy feiau dy ddylai fod cyfur mwy gan hun, allu cael trugaredd ar Gristianogion, nâ chael eu law ein Tad netol, er mwyn gwneuthur yn gyfielyb i Crist; ac nid bod yn gyhudd-Grist, trwy ddiodder yn edig ac yn farnedig yn amfer utuddgar wrthwyneb, tra- y farn ofnadwy honno. Am llod, a chlesydau. Canys hynny yr adroddat i ti Fan-nid aeth efe ei hun i tynu i'r nau ein Ffydd ni, tel y gell-llawenydd, nes yn gyntaf ych wybod a wyt ti yn iddo ddioddef poen: nid credu tel y dylai Cristion, ai aeth efe i mewn i'w ogon-nad wyt.

Ymweliad y Claf,

¶ Yna yr edrydd y Gweinidog Fannau'r Efydd, gan ddywed-
yd fel hyn.

A Wyt ti yn credu yn Nuw Dad Holl-gyf-
oethog; Creawdr Net a
Daeaf?

Ac yn Iesu Grift, ei unig
anedig Fab ef, ei Har-
glwydd mi? A'i genhedlu
o'r Ysryd Glan; ei eni o
Fair Forwyn; iddo ddio-
dded dan Pontius Pilatus; ei
groes-hoelio; ei farw; a'i
gladdu; disgyn o hono i
uffern; a'i gyfodi hefyd y
trydydd dydd; ac esgyn o
hono i'r Nefoedd; a'i tod
yn eistedd ar ddeheulaw
Dduw Dad Hollalluog; ac
y daw efe oddi yno yn ni-
wedd y byd, i farnu byw a
meirw?

Ac a wyt ti yn credu yn yr
Ysryd Glan; yr Eglwys
lan Catholig; Cymmun y
Saint; Maddeuant Pechod-
au; Adgyfodiad y Cnawd;
a Bywyd tragywyddol gwedi
angau?

¶ Y Claf a ettyb,

Hyn oll yr wyf yn ei gredü
yn ddilys.

¶ Yna'r ymosyn y Gweinidog
og ef, beth ydyw efe ai bod
yn wir edifeiriol am ei
Bechodau, ac mewn Cariad
perffaith â'r holl Fyd, ar

peidio; gan eiriol arno
faddau o Eigion ei Galon i bob
Dyn a wnaeth yn ei erbyn; ac
os efe a wnaeth yn erbyn er-
aill, ar ofyn o hono Faddeuant
iddynt; a lle y gwnaeth efe
Gam neu Drawfder â neb, ar
wneuthur o hono lawm hyd yr
eithaf y gallo. Ac, oddieithr
iddo ym mlaen llaw wneuthur
ei Lywodraeth am ei Dda;
rhybuddier ef yna i wneuthur
ei Ewyllys; a hefyd dangos o
hono am ei Ddyled, pa faint
sydd arno, a pha faint sydd o
Ddyled iddo; ei mwyn rhydd-
hau ei Gydwybod yn well, a
Heddwch i'w Sycutorion;
Eithr y mae yn angenrheidiol
rhybuddio Dymon yn fynych
am wneuthur Trefn ar eu Dd
Byd, a'u Tiroedd. tra
syddont mewn Iechyd.

¶ Y Geiriau hyn, y rhai a
ddywedwyd uchod, a ellir eu
cymmwyll cyn dechreu o'r
Gweinidog ei Weddi, megis
ac y gwelo efe achos.

¶ Na, esgeulused y Gweinidog
eiriol Cleifion cyfoethogion (a
hynny yn gwbl ddisfrisol) ar
iddynt ddangos Haelioni i'r
Tlodion.

¶ Yna y cynhyrfir y Dyn
clwyfus i wneuthur Cyffes
hyfysol o'i Bechodau, os efe
a glyw ei Gydwybod mewn
Cythrusl gan un Desnydd o

T

Bwys.

Ymweliad y Claf.

Bwys. Ar ol y Gyffes honno, lwys; ystyria wrth ei wis y gollwng yr Offeiriad ef edifeirwch, derbyn ei ddagr. (os efe yn oftyngedig ac yn au, ysgafnha ei ddolur, modd ffyddlon a'i dymuna) yn y ygwelych di fod yn oreu ar wedd hon.

EIN Harglwydd Iesu a'i fod efe yn rhoddi cwbl o'i Grist, yr hwn a adaw-ymddiried yn unig yn dy dru-odd feddiant i'w Eglwys i garedd di, na liwia iddo ei ollwng pob pechadur a fyddo bechodau o'r blaen; eithr gwir edifeiriol, ac yn credu nertha ef â'th wynfydedig ynddo ef, o'i fawr drugaredd Yspryd; a phan welych di a faddeuo i ti dy gamweddau: yn dda ei gymmeryd ef o'ddi a thrwy ei awdurdod ef a yma, cymmer ef i th nodd-ganiattawyd i mi, y'th oll-ed, trwy ryglyddon dy gared-yngaf o'th holl bechodau, iccaf Fab Iesu Grist ein Har-Yn Enw'r Tad, a'r Mab, glwydd Amen.

a'r Yspryd Glan. Amen.

¶ Ac yn a'y dywaid yr Offeiriad

y Colect sy'n canlyn.

Gweddiwn.

¶ Yna y dywaid y Gweinidog y

Salm hon.

In te Domine. speravi.

Salm lxxi.

O Drugaoccaf Dduw, yr hwn, yn oll lliosowg-rwydd dy drugaredd, wyt cywilyddier byth.

felly yn dileu pechodau y rhai sydd wir edifeiriol, fel dy gyfiawnder: gostwng dy nad wyt yn eu cofio mwy; glust attaf, ac achub fi.

Agor lygaid dy drugaredd ar Bydd i mi yn drigfa gad-dy wasanaethwr yma, yr arn i ddyfod iddi bob amser: hwn o wir ddifrif sydd yn gorchymynaiſt fy achub; dymuno gollyngdod a ma-canys ti yw fy nghraig a'm ddeuant. Adnewyddda ynddo, hymddiffynfa.

garediccaf Dad, beth byn-Gwared fi, O fy Nuw, o nag a lesghawyd trwy ddi-law'r annuwiol: o law'r chell a malais y cythraul, anghyfiawn a'r traws.

neu trwy ei gnawdol ewylllys Canys ti yw fy ngobaith, ei hun, a'i wendid; cadw a O Arglwydd Dduw: fy ym-chynnal yr aelod clwyfus ddir ed o'm ieuengſtyd.

hwn o fewn undeb dy Eg-Wrthyt ti y'm cynhal-iwyd

Ymweliad y Claf.

iwyd o'r bru: ti a'm tyn- Dduw y cerddaf: dy gyf-
naist o groth fy mam; fy iawnder di yn unig a gofiat
mawl fydd yn wastad am fi.
danat ti.

O'm ieuengŷyd y'm dysg-
Oeddw'n i lawer megis yn aist, O Dduw: hyd yn hyn
rhyfeddod: eithr tydi yw fy y mynegais dy ryfeddodau.
nghadarn noddfa.

Na wrthod fi chwaith, O
Llanwer fy ngenau â'th Dduw, mewn henaint a
foliant: ac â'th ogoniant phenllwydni: hyd oni fy-
beunydd. negwyf dy nerth i'r genhedl-

Na fwrw fi-ymaith yn am- aeth hon, a'th gadernid i
fer henaint: na wrthod fi bob un a ddelo.
pan ballo fy nerth.

Dy gyfiawnder hetyd, O
Canys fy ngelymion fydd Dduw, fydd uchel, yr hwn
yn dywedyd i'm herbyn: a wnaethof bethau mawr-
a'r rhai a ddisgwyliant am ion: Pwy, O Dduw, fydd
fy enaid, a gyd-ymgynghor- debyg i ti!
afant;.

Gogoniant i'r Tad, ac i'r
Gan ddywedyd, Duw a'i Mab: ac i'r Ysryd Glan;
gwrthododd ef: erliidiwch, Megis yr oedd yn y de-
a deliwch ef; canys nid oes chreu, y mae yr awr hon, ac
gwaredydd. y bydd yn wastad yn o

O Dduw, na fydd bell oesoed. Amen.
oddi wrthyf: fy Nuw, bryfia. *I Gan ddywedyd byn yn ych-*
i'm cymmorth. *waneg:*

Cywilyddier a difether y **I** Achawdwr y byd, iacha
thai a wrthwynebant fy en- ni, yr hwn, trwy dy Grog
aid: â gwarth ac a gwarad- a'th werthfawr Waed, a'n
wydd y gorchuddier y thai prynaist; achub a chym-
a geisiant ddirwg i mi. morth ni, nynt a attolygwn

Minnau a obeithiaf yn i ti, O Arglwydd.
wastad: ac a'th folianna! di **I** Yna y dywaid y Gweinidog.
fwyfwy. **Y** R Hollalluog Arglwydd.

Fy ngenau a fvnega dy yr hwn yw y Tŵr cad-
gyfiawnder a'th iachawdwr- arnaf i bawb a roddant eu
iaeth beunydd: canys ni wn hymddiried ynddo; i ba un
nledi arnynt. y mae pob peth yn y net, ar

Ynghadernid yr Arglwydd y ddaear, a than y ddaear yn
T2 goftwng

Ymweliad y Claf.

gostwng ac yn ufuddhau, a ei eniad, er mwyn dy drwyddo yr awr hon a phob gareddau : fel, os bydd dy amfer yn ymddiffyn i ti; ac ewyllys i estyn ei ddyddiau a wnel i ti wybod a deall, yma a y ddaear, y byddo nad oes un enw dan y nef iddo fyw i ti, a hyfforddio wedi ei roddi i ddynion, ym dy ogoniant, gan dy wasanmha un, a thrwy ba un, y aethu yn ffyddlon, a gwneumae i ti dderbyn iachawdwriaeth, ond yn unig Enw ein Harglwydd Iesu Grist. Amen.

I Ac ar ol hynny y dywaid,
IRasufaf drugaredd a nodd-
ed Duw y'th orchymynwn. Yr Arglwydd a'th fendithio ac a'th gadwo. Llewyrched yr Arglwydd ei wyneb arnat, a thrugarhaed wrthyf. Dyrchafed yr Arglwydd ei wyneb arnat, a rhoddod it' dangnefedd, yr awr hon ac yn oes oesoedd. Amen.

I Gweddï dros Blentyn claf
HOllalluog Dduw, a thrugaroccaf Dad, i'r hwn yn unig y perthyn dibenion bywyd ac angau; Edrych i lawr o'r nef, yn oftyngedig ni a attolygwn i ti, â golygon dy drugaredd, ar y Plentyn hwn, y fydd yr awr hon yn gorwedd ar ei glaf wely: ymwel, O Arglwydd, ag ef a'th iachawdriaeth; gwar-
ed ef yn dy nodedig amfer da o'i boon gorphorol, ac achub

Amen.
I Gweddï dros Ddyn claf, lle na weler fawr Obaith o'i Wellhad:

ODad y trugareddau, a Duw pob diddanwch, ein hunig borth yn amfer anghenoftyd; Attat ti y rhedwn am gymmorth dros dy wasanaethydd hwn, yn gorwedd yma dan dy law dïmewn dirfawr wendid corph. Edrych arno yn rasufol, O Arglwydd; a pho mwyaf y gwanhycho y dyn oddi allan, nertha ef iwyfiwy, ni a at-
tolygw

Ymweliad y Claf.

tolygwn i ti, â'th ras ac â'th ol; Yr ym yn oftyngedig yn Lan Ysryd yn y dyn oddi gorchymyn enaid dy wasanmewn. Dyro iddo ddiffuant aethydd hwn, ein, brawd anedifeirwch am holl gyfeilwyl, i'th ddwylaw di, megis iorni ei fuchedd o'r blaen, a i ddwylaw Creawdr ffyddffydd ddiysgog yn dy Fab lawn. ac Iachawdwr trulelu; fel y dileer in bechodau garoccaf; gan ufudd at-trwy dy drugaredd di, ac y tolwg i ti, gael iddo fod yn felir ei bardwn yn y nef, cyn weithtawr yn dy olwg. iddo tyned oddi yma, ac na Golch ef, ni a erfyniwn arweler ef mwyach. Da y nat, yngwaed yr Oen difrygwyddom, Arglwydd, nad cheulyd hwnnw, a laddwyd oes un gair rhy anhawdd i er mwyn dileu pechodau'r ti; ac y gelli, os mynni, ei byd; fel, gan gael glanhau godi ef etto ar ei draed, a a dileu pa lwgr bynnag (ônd chaniattau iddo hwy hoedl antur) a gasglodd ym mheryn ein plith. Er hynny, yn fedd y byd adtydig a dryggymmaint a bod (hyd y gwel ionus hwn, trwy chwantdyn) amfer ei ddattodiad ef au'r cnawd, ac ysfrywiau yn tynnu yn agos, telly parot Satan, y casso ei gyflwyno yn toa a chymhwysa ef, ni a atbur ac yn dditeus yn dy tolygwn i ti, erbyn awr angolwg di. A dysg i ninnau, au; fel, ar ol ei ymadawiad y rhai ym yn byw ar ei ol ef, oddi yma mewn tangnefedd, ganfod yn hwn ac eraill ac yn dy fflatr di, y derbynier gyffelyb ddrychau marwol ei enaid ef i'th Deyrnas dragdeb o ddydd bwygilydd, gywyddol, trwy haeddedigmor freuol a bregus yw ein aethau a chyfryngiad Iesu cyflwr ein hunain; ac feily Grist dy unig Fab di, ein cyfrif ein dyddiau, fel y Harglwydd ni a'n Iachawdwygom ein caionnau yn ddi-rr. Amen. frifol i'r cytryw ddoethineb

Gweddi gymmynol dros Ddyn
clafar Drangcedigaeth.

Hollalluog Dduw, gyd wedd i fywyd tragwyddol, â'r hwn y mae yn byw trwy haeddedigaethau Iesu Grist dy unig Fab di, ein Harglwydd ni. Amen.

¶ Gwedd

Cymmun y Claf.

I Gweddi dros y rhai a fo gael gobaith; dyro iddo iawn mewn Blinder Yspryd, neu ddealltwriaeth o'i gyflwr ei Anheddwch Cydwybod. hun, ac o'th fygythion a'th addewidion di; fel nad ymadawo â'i obaith arnat ti, ac na ddodo ei ymddiried ar ddim arall ond tydi. Nertha ef yn erbyn ei holl brotedigaethau, ac iacha ef o'i holl anardymherau. Na ddryllia'r gorsen ysig, ac na ddi-flood y llin yn mygu. Na chau dy drugareddau mewn foriant; eithr par iddo glywed llawenydd a gorfoledd, fel y llawenychor esgryn a ddrylliaist. Gwared ef rhag ofn y gelyn a dyrchalewyrch dy wynebpryd arno, a dyro iddo dangnetedd, trwy ryglyddon a chytryngdod Iesu Grist ein Harglwydd.

B Endigedig Arglwydd, Tad y trugareddau, a Duw pob diddanwch, ni attolygwn i ti, edrych â golwg tofturi a thrugaredd ar dy wasanaethwr cystuddiedig yma. Yr wyt ti yn ysgrifenu pethau chwerwon yn ei erbyn ef, ac yn gwneuthur iddo feddiannu ei gamweddaugynt; y mae dy ddi-gofaint yn pwyso yn drwm arno, a'i enaid sydd lawn o flinder: eithr, O Dduw trugarog, yr hwn a ylgrif enaist dy Air sanctaidd er addysg i ni; fel, trwy amynedd a diddanwch dy Lan Ylgrythrau, y gallem Amen.

CYMMUN Y CLAF.

YN gymmaint a bod pob rhyw Ddyn yn ddarostyngedig i lawer o Beryglon disyfyd, Heintiau, a Chlesfydau, ac byth yn anhyspys pa bryd yr ymadawant â'r Fuchedd hon herwydd paham, er mwyn gallu o honiunt fod bob amser mewn Parodrwydd i farw, pa bryd bynnag y rhyngo bodd i Hollatluog Dduw alw am danynt, bid i'r Curadiaid y ddyfal, o amser i amser (ac yn enwedig yn Amser Pla, neu ryw Haint llynol arall) gyngkori eu Plwyfion i gymmeryn fynych Fendigedig Gymmun Corph a Gwaed ein Iachawdwr Crist, pan finistrir ef yn gyhoedd yn yr Eglwys; fagan wneud felly, y bo llai o Achos iddynt, yn eu Hymwelia disymmwtb, i fod yn anheddychol yn eu Meddwl o ddiffhynny

Cymmun y Claf.

hynny. Ond os y Claf ni bydd abl i ddyfod i'r Eglwys, ac etto yn dymuno cymmeryd y Cymmun yn ei Dy; yna y bydd rhaid iddo fynegi hynny mewn pryd i'r Curad, gan arwyddocau hefyd pa sawl un y sydd yn darparu cymmuno gyd ag ef (y rhai a fyddant dri, neu ddau o'r lleiaf) a chweddi cael lle cyfaddas yn Nhy y Claf, gyd â phob peth engentrheidiol felly yn barod, fel y gallo y Curad finistrio yn barchedig, ministried ef yno y Cymmun Bendigedig, gan ddechreu ar y Colect, Epistol, a'r Efengyl yma yn canlyn.

Y Colect.

Yr Epistol. Heb. xii. 5.

HOLLgytoethog a byth-fywiol Dduw, Gwneuthurwr dynol-ryw, yr hwn wyt yn cospi y rhai a gerych, ac yn ceryddu pawb a'r a dderbyniech; Nyni a atolygwn i ti drugarhau wrth dy was hwn yma ymweledig gan dy law, ac i ti ganiattau gymmeryd o hono ei glefyd yn ddioddefus, a chaffael ei techyd corphorol drachetn (os dy radlawn ewyllys di yw hynny) a pha bryd bynnag yr ymadawo ei enaid a'i gorph, bod o hono yn ddi-trycheulyd wrth ei gyflwyno i ti, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. Amen.

FY mab, na ddirmyga gerydd. yr Arglwydd, ac na ymollwng pan y'th agyroedder ganddo. Canys y neb y mae'r Arglwydd yn ei garu, y mae yn ei geryddu; ac yn fflang-gellu pob mab a dderbynio.

Yr Efengyl. S. Ioan v. 24.

YN wir, yn wir, meddaf i chi, Y neb sydd yn gwrando fy Ngair i, ac yn credu i'r hwn a'm. hanfodd i, a gaiff fywyd tragwyddol, ac ni ddaw i farn; eithr efe a aeth trwodd o farwolaeth i fywyd.

¶ Gwedi hyn yr Offeiriad a â ymlaen, yn ol y Ffurfsodedig uchod, i'r Cymmun Bendigedig; gan ddechreu ar y Geiriau hyn [Chwychwi y sawl sydd yn wir, &c.]

¶ Pan gyfranner y Sacrament Bendigedig, cymmered yr Offeiriad yntau ei hun y Cymmun yn gyntaf; ac ar ol hynny, ministried i'r rhai a ddarparwyd i gymmuno gyd â'r Claf. ac yn ddiweddaff oll i'r Dyn claf.

¶ Eithr

Claddedigaeth y Marw.

¶ Eithr o bydd neb, naill ai o Ddirdra Dolur, neu o herwydd eisiau Rhybudd mewn Amser dyladwy i'r Curad, neu o eisiau Cyfeillyddion i gymmeryd gyd ag ef, neu oblegyd rhyw Rwystr cyfiawn arall, heb gymmeryd Sacrament Corph a Gwaed Crist; yna dangosfed y Curad, os efe fydd wir edifeiriol am ei Bechodau, ac yn credu yn ddiysgog ddarfod i Iesu Grist ddioddef Angau ar y Groes drosto, a cholli ei Waed dros ei Brynedigaeth ef, gan goffa yn daifrif y mawr Ddaioni fydd iddo ef o hynny, a chan ddiolch iddo o'i Galon am danö, ei fod efe yn bwyttu ac yn yfed Corph a Gwaed ein Iachawdwr Crist yn fuddiol i Iechyd ei Enaid, er nad yw efe yn derbyn y Sacrament a'i Enau.

¶ Pan ymweler a'r Claf, ac yntau yn cymmeryd y Cymmun Bendigedig yr un amser; bid yna i'r Offeiriad, er mwyn prysuro yn gynt, dorri ymaith Efurf yr Ymweliad, lle mae'r Salm [Ynot ti, O Arglwydd, y gobeithais, &c.] ac aed yn union i'r Cymmun.

¶ Yn Amser Pla, Clefyd y Chwys, neu gyfryw Amserau Heintiau neu Glefydau llyn, pryd na aller cael yr un o'r Plwyf neu'r Cymmydogion i gymmuno gyd a'r Clefion yn eu Tai, rhag ofn cael yr Haint, ar hyspysol Ddeisyfiad y Claf, se all y Gweinidog yn unig gymmuno gyd ag ef.

Y D R E F N am

GLADDEDIGAETH y MARW.

¶ Noder yma, Na ddylid arfer y Gwasanaeth a ganlyn dros neb a fo marw heb Fedydd, neu dan Ysgymmunod, neu a'u lladdasant eu hunain.

¶ Yr Offeiriad a'r Clochydd, wrth gyfarfod a'r Corph wrth Borth y Fynwent, ac yn myned o'i flaen i'r Eglwys, neu tu a'r Bedd, a ddywedant, neu a ganant,

MYFI yw'r adgyfodiad credu ynof fi, ni bydd marw a'r bywyd, medd yr yn dragywydd. S. Ioan xi. Arglwydd: yr hwn fydd yn 25, 26.

credu ynof fi, er iddo farw, **M**YFI a wn fod fy a fydd byw. A phwy byn- M Mhrynwr yn tyw, ac nag fydd yn tyw, ac yn y saif yn y diwedd ar y

Claddedigaeth y Marw.

ddaear. Ac er, ar ol fy nyddiau fel dyrnfedd; a'm nghroen. I bryfed ddifetha'r heinioes fydd megis diddym corph hwn; etto caf weled yn dy olwg di, diau mai Duw yn fy nghnawd: yr cwbl wagedd yw pob dyn, hwn a gaf fi im'fy hun ei pan fo ar y goreu.

weled, a'm llygaid a'i gwel. Dyn yn ddiau fydd yn ant, ac nid arall. *Job xix.* rhodio mewn cysgod, ac yn 26, 27. ymdrafferthu yn oter. *efe a*

Nid dygafom ni ddim i'r dyrra olud, ac ni's gwyr byd; ac eglur yw, na a- a'i casgl.

wn ddwyn dim allan chwaith. Ac yn awr beth a ddif- Yr Arglwydd a roddodd, a'r gwyliaf, O Arglwydd: fy Arglwydd a roddodd, a'r Ar- ngobait fydd ynot ti.

glwydd agymmerodd ymaith: Gwared fi o'm holl gam- bendigedig fyddo Enw yr Ar- weddau: ac na ofod fi yn gwydd. *1 Tim. vi. vii. Job 1. 21.* waradwydd i'r yntyd.

GWedi eu dyfod i'r Eglwys. Aethum yn fud, ac nid y darllenir un o'r *Salmau hyn* agorais fy ngenau: canys ti yn canlyn, neu'r ddwy. a wnaethost hyn.

Dixi, Custodiam. Salm xxxix. Tyn dy bla oddi wrthyf:

DYwedais, Cadwaf fy gan ddyrnod dy law y dar- ffyrdd, rhag pechu â'm lûm i.

tafod: cadwaf ffirwyn yn fy Pan gospit ddyn â cher- ngenau, tra fyddo'r annuw- yddon am anwiredd, dat- iol yn fy ngolwg. todit fel gwyfyn ei ardderch-

Tewais yn ddistaw, ie, owgrwydd ef: gwagedd tewais â daioni: a'm dolur yn ddiau yw pob dyn. a gyffrodd.

Gwrandd fy ngweddi Ar- Gwrefogodd fy nghalon glwydd, a chlyw ty llef; na o'm mewn: tra'r oedlwn thaw wrth fy wylolain: ca- ym mytyrio, ennynod tân, nys ymdiehydd ydwyf gyd a mi a lafarais â'm tafod. â thi, ac alltud, fel fy holl

Arglwydd, par i mi wy- dadau.

bod fy niwedd, a pheth yw Paid â mi, fel y cryfha- mesur fy nyddiau: fel y wyf: cyn fy myned, ac na gwypwyf o ba oedran y byddwyf mwy. byddaf fi.

Gogoniant i'r Tad, ac i'r Weie, gwnaethost fy Mab: ac i'r Yspryd Glan; Megis

Claddedigaeth y Marw.

Megis yr oedd yn y de- oedd y mae deng mlynedd a
chreu, y mae yr awr hon, ac thrugain; ac os o grylder y
y bydd yn wastad: yn oes cyrhaeddir pedwar ugain
oefoedd. *Amen.* mlynedd: etto eu nerth

Domine, refugium. Salm xc. fydd boen a blinder; canys
TI, Arglwydd, fuost yn ebrwydd y derfydd, a ni a
brefswylfa i ni: ym ehedwn ymaith.

mhob cenhedlaeth;

Cyn gwneuthur y myny- Pwy a edwyn nerth dy
ddoedd, a llunio o honot y foriant: canys fel y mae dy
ddaeear a'r byd: ti hefyd wyt ofn, y mae dy ddigter.
Dduw o dragywyddoldeb Dyfsg ni felly gyfrif ein
hyd dragywyddoldeb. dyddiau: fel y dygom ein
calon i ddoethineb.

Troi ddyn i ddynistr: a Dychwel, Arglwydd, pa
dywedi, Dychwelwch, feib- hŷd: ac edifarha o ran dy
ion cynion. weision.

Canys mil o flynyddoedd Diwalla ni yn fore â'th
ydynt yn dy olwg di fel doe: drugaredd: fel y gortoledd-
wedi'r el heibio, ac fel gwyl- om ac y llawenychom dros
iadwriaeth nos. ein holl ddyddiau.

Dygi hwynt ymaith me- Llawenha ni yn ol y dydd-
gis â llifeiriant; y maent fel iau y cystuddiaist ni: a'r
hŷn: y bore y maent fel blynyddoedd y gwellfom
llyfieuy n a newidir. ddrygfyd.

Y bore y blodeua, ac y Gweler dy waith tu ag a
tyf: prydawn y torrir ef dy weision: a'th ogoniant tu
ymaith, ac y gwywa, ag at eu plant hwy.

Canys yn dy ddig y difeth- A bydded prydferthwch
wyd ni: ac yn dy lidiowg- yr Arglwydd ein Duw ar-
rwydd y'n brawychwyd. nom ni: a threfna weithred

Gofodaist ein hanwiredd ein dwylaw ynom ni; ie
ger dy fron: ein dirgel bech- trefna waith ein dwylaw.
odau yngoleuni dy wyneb. Gogoniant i'r Tad, ac i'r

Canys ein holl ddyddiau Mab: ac i'r Yspryd Glan
ni a ddarfuant gan dy ddigo- Megis yr oedd yn y de
faint di: treuliasom ein bly- chreu, y mae yr awr hon, a
nyddoedd fel chwedl. y bydd yn wastad: yn oes

Yn nyddiau ein blynydd oefoedd. *Amen.*

Claddedigaeth y Marw.

Ar ol hynny y canlyn y Lith, wedi ei chymmyrd o'r bymthegfed Bennod o Epistol cyntaf Sant Paul at y Corinthiaid.

1 Cor. xv. 20.

Yn awr Crist a gytodwyd oddiwrth y meirw, ac a wnaed yn flaen-ffrwyth y rhai a hunafant. Canys, gan fod marwolaeth trwy ddyn, trwy ddyn hetyd y mae adgytodiad y meirw. Oblegyd megis yn Adda y mae pawb yn meirw, felly yng Nghrist y bywheir pawb. Eithr pob un yn ei drefn ei hun: y blaen-ffrwyth yw Crist; wedi hynny y rhai ydynt eiddo Crist, yn ei ddytodiad ef. Yna y bydd y diwedd, y mae ymddiddanion drwg wedi y rhoddo efe y deyrnas i Dduw a'r Tad; wedi iddo ddileu pob pendefigaeth, a phob awdurdod a nerth. Canys rhaid iddo deyrnasu hyd oni osodo ei holl elynion dan ei draed. Y gelyn diweddaf a ddinysfir yw'r angau: canys efe a ddarostyngodd pob peth dan ei draed ef. Eithr pan yw yn dywedyd fod pob peth wedi eu darostwng, amlwg yw mai oddieithr yr hwn a ddarostyngodd bob peth iddo. A phan ddarostynger pob peth iddo, yna'r Mab ei hun hetyd a ddarostyngir i'r hwn a

ddarostyngodd bob peth iddo ef; fel y byddo Duw oll yn oll. Os amgen, beth a wna y rhai a fedyddir dros y meirw, os y meirw ni chydoder ddim? Paham ynte y bedyddir hwy dros y meirw? a phaham yr ydym ninnau mewn perygl bob awr? Yr ydwyf beunydd yn marw, myn eich gorfoledd y hon fydd genyf yng Nghrist Iesu ein Harglwydd. Os yn ol dull dyn yr ymleddais ag anifeiliaid yn Ephesus, pa lesad fydd i mi, oni chydodir y meirw? Bwyttawn, ac yfwn; canys y fory marw yr ydym. Na thwyller chwi: yn llygru moesau da: Deffrowch yn gyfiawn, ac na phechwch; canys nid oes gan rai wybodaeth am Dduw. Er cywilydd i chwi yr wyf yn dywedyd hyn. Eithr te a ddywaid rhyw un, Pa fodd y cyfodir y meirw? ac â pha ryw gorph y deuant? O ynfyd, y peth yr wyt ti yn ei hau, ni fywheir, oni bydd efe marw. A'r peth yr wyt yn ei hau, nid y corph a fydd yr ydwyf yn ei hau, ond gronyn noeth, ysgattydd o wenith, neu rywrawn arall. Eithr Duw fydd yn rhoddi iddo gorph fel y mynnodd efe,

Claddedigaeth y Marw.

efe, ac i pob hedyn ei gorph glwydd o'r nef. Fel y mae ei hun. Nid yw bob cnawd y daearol, felly y mae y unrhyw gnawd; eithr arall daearol: ac fel y mae y nefol yw cnawd dynion, ac arall ol, felly y mae y rhai nefol yw cnawd anifeiliaid, a hefyd. Ac megys y dygalem chnawd arall fydd i bysgod, ddelw y daearol, ni a ddygwn ac arall i adar. Y mae hefyd hefyd ddelw y nefol. Eithr gyrph nefol, a chyrph daearol; ond arall yw gogoniant y rhai nefol, ac arall y rhai daearol. Arall yw gogoniant yr haul, ac arall yw gogoniant y lloer, ac arall yw gogoniant y ser. canys y mae rhagor rhwng seren a seren mewn gogoniant. Felly hefyd y mae adgyfodiad y meirw: efe a heuir mewn llygredigaeth; ac a gyfodir mewn anllygredigaeth: efe a heuir mewn ammharch; ac a gyfodir mewn gogoniant: efe a heuir mewn gwendid; ac a gyfodir mewn nerth: efe a heuir yn gorph anianol; ac a gyfodir yn gorph ysprydol. Y mae corph anianol ac y mae corph ysprydol. Felly hefyd y mae yn ysgrifenedig, a Y dyn cyntaf Adda a wnaed yn enaid byw, a'r Adda diweddaſ yn yspryd yn byw-hau. Eithr nid cyntaf yr ysprydol, ond yr anianol; ac wedi hynny yr ysprydol. Y dyn cyntaf o'r ddaear yn ddaearol, yr ail ddyn yr Ar-olch, yr hwn fydd yn rhoddi

glwydd o'r nef. Fel y mae y daearol, felly y mae y daearol: ac fel y mae y nefol, felly y mae y rhai nefol hefyd. Ac megys y dygalem ddelw y daearol, ni a ddygwn hefyd ddelw y nefol. Eithr hyn meddat, O frodyr, na ddichon cig a gwaed etifeddu Teyrnas Dduw; ac nad yw llygredigaeth yn etifeddu anllygredigaeth. Wele, yr wyf yn dywedyd i chwi ddirgelwch: Ni hunwn ni oll, eithr ni a newidir oll, mewn moment, ar darawiad llygad, wrth yr udgorn diweddaſ. Canys yr udgorn a gân, a'r meirw a gyfodir yn anllygredig, a ninnau a newidir. O herwydd rhaid i'r llygradwy hwn wisgo anllygredigaeth, ac i'r marwol hwn wisgo anfarwoldeb. A phan ddarffo i'r llygradwy hwn wisgo anllygredigaeth, ac i'r marwol hwn wisgo anfarwoldeb, yna y bydd yr ymadrodd a ysgrifenedig; Angau a lyngwyd mewn buddugoliaeth. O angau, pa le y mae dy golyn? O uffern, pa le mae dy fuddugoliaeth? Colyn angau yw pechod, a grym pechod yw'r gyfraith. Ond i Dduw y byddo'r diolch, yr hwn fydd yn rhoddi

Claddedigaeth y Marw:

i ni fuddugoliaeth trwy ein na chaua dy glustiau tru-
Harglwydd Iesu Grist. Am garog oddiwrth ein gwe-
hynny, fy mrodyr anwyl, ddiau; eithr atbed dyni, O
byddwch sicr, a diymmod, Arglwydd sancteiddiaf, O
a helaethion yngwaith yr Dduw galluoccaf, O sanct-
Arglwydd yn wastadol, a aidd a thrugarog lachawd-
chwi'n gwybod nad yw eich wr; tydi deilyngaf Farnwr
llafurchwi yn ofer yn yr tragywyddol, na ad i ni, yn
Arglwydd. yr awr ddiweddas, er neb

¶ Pan ddelont at y Bedd, tra rhyw boenau angau, syrthio
fyddo'r Corph yn ei barottoi oddi wrthyt.

i'w ddodi yn y Ddaear, y dy- ¶ Yna, tra fydder yn bwrw
waid yr Offeiriad, neu'r Pridd ar y Corph gan ryw
Offeiriad a'r Ysgolheigion a rai a a fo yn sefyll yno, yr
ganant, Offeiriad a ddywaid,

DYN a aned o wraig, fydd **Y**N gymmaint a rhyngu
â byr amfer iddo i fyw, bodd i'r Goruchaf
ac fydd yn llawn trueni. Y Dduw, o'i fawr drugaredd,
mae efe yn blaguro fel liys- gymmeryd atto ei hun enaid
ieuy, ac a dorri i lawr; ac ein hanwyl *frawd* yma a ym-
a ddislanna fel cysgod, ac ni adawodd o'r byd; gan hyn-
faif. ny yr ym ni yn rhoddi ei

Ynghanol ein bywyd yr *gorph ef* i'r ddæear; sef, dae-
ydym mewn angau: gan ar i'r ddæear, lludw i'r lludw,
byw y mae i ni geisio ym- pridd i'r pridd; mewn gwir
wared, ond genyt ti, O Ar- ddiogel obaith o adgytodiad
glwydd, yr hwn am ein i fuchedd drgywyddol, trwy
dechodau wyt yn gyfiawn ein Harglwydd Iesu Grist,
yn ddigllon? yr hwn a newidia ein corph

Er hynny, Arglwydd gwael ni; fel y byddo yn
Dduw sancteiddiaf. Ar- gyffelyb i'w gorph gogon-
glwydd galluoccaf. O sanct- eddus ef, o herwydd y gallu-
idd a thrugaroccaf lach- og weithrediad, trwy yr hwn
wdwr, na ollwng ni i ddygn y dichon efe ddarostwng pob
thwerwaf boenau angau tra dim iddo ei hun.

¶ Yna y dywedir, neu y cenir,
Ti, Arglwydd, a adwaen- **M**I a gl wais lais o'r nef
ddirgeilion ein calonau: yn dywedyd wrthyf,
Ysgriena,

Claddedigaeth y Marw.

Ysgrifena O hyn allan gwyn-
fydedig yw y meirw fy yn
marw yn yr Arglwydd : felly
y dywaid yr Yspryd ; canys
y maent yn gorph wylo oddi-
wrth eu llafur. *Dat. xiv. 13*

Yna y dywaid yr *Offeiriad*.

Arglwydd, trugarha wrth-
ym.

Crist, trugarha wrthym.

Arglwydd, trugarha wrth-
ym.

EIN Tad, yr hwn wyt yn
y Netoedd, Sancteiddier
dy Enw ; Deued dy Deyrn-
as ; Bydded dy Ewyllys
ar y Ddaear, megis y mae
yn y Netoedd : Dyro i ni
heddyw ein bara beunydd-
iol ; A maddeu i ni ein
dyledion, fel y maddeuwn
ni i'n dyledwyr ; Ac nac
arwain ni i brofedigaeth ;
Eithr gwared ni rhag drwg.
Amen.

Offeiriad.

HOLLalluog Dduw, gyd
â'r hwn y mae yn byw
ysprydoedd y rhai a ymadaw-
fant oddi yma yn yr Ar-
glwydd, ac yn yr hwn y mae
eneidiau y ffyddloniaid, wedi
dartod eu rhyddhau oddi-
wrth faich y cnawd, mewn
llawenydd a dedwyddyd ; Yr
ydym yn mawr ddiolch i ti
fod yn wiw genyt waredu

ein *brawd hwn* allan o dru-
eni'r byd pechadurus hwn ;
gan attolygu i ti, ryngu bodd
it, o'th radlawn ddaioni,
gyflawni ar fyrder nifer dy
etholedigion, a phryfuro dy
Deyrnas ; modd y gallom ni,
gyd â'r rhai oll a ymadaw-
fant â'r byd mewn gwir
ffydd dy Enw bendigedig,
gaffael i ni ddiwedd per-
ffaith, a gwynfyd ynghorff
ac enaid, yn dy ddirangc
a'th dragywyddol ogoniant,
trwy Iesu Grist ein Har-
glwydd. *Amen.*

Y Colect.

O Drugarog Dduw, Tad
ein Harglwydd Iesu
Grist, yr hwn yw yr Ad-
gyfodiad a'r Bywyd ; ym-
mha un pwy bynnag a gret-
to, a fydd byw, er iddo farw
a phwy bynnag a fo byw, ac
a gretto ynddo ef, ni bydd
marw yn dragywydd ; y
hwn hefyd a'n dysgoda
(trwy ei Apostol bendigedig
Sant Paul) na thristaem, fe
rhai heb obaith, dros y rhai
a hunant ynddo ef ; Nyni y
ostyngedig a attolygwn i ti
O Dad, ein cyfodi ni o ang-
pechod i fuchedd cyfiawn-
der ; fel y bo i ni, wedi ym-
ado â'r fuchedd hon, o
phwys ynddo ef, megis
mae ein gobaith fod e
brat

Eglwysfa Gwagedd.

brâwd hwn; ac ar yr ad-barottowyd i chwi er pan gytodiad cyffredin, y dydd feiliwyd y byd. Caniatta diweddaſ, ein caffael yn hyn, ni a attolygwn i ti, O gymmeradwy yn dy olwg di, drugarog Dad, trwy Ieſu a derbyn y fendith a ddatgan Grist ein Cyfryngwr a'n dy garedig Fab yr amſer Pryniawdr. Amen.

hwnnw i bawb a'r a'th ofn- GRAS ein Harglwydd ant ac a'th garant, gan ddy- Ieſu Grist, a chariad wedyd, Deuwch, chwi ten- Duw, a chymdeithas yr Yf- digedig blant fy Nhada; pryd Glan, a fyddo gyd â ni meddiennwch y Deyrnas a oll byth bythoedd. Amen.

Diolwch GWRAGEDD ar ol eſgor PLANT;

Yr hwn a elwir yn gyffredin,

Rhyddhau, neu Eglwysfa.

I Y wraig, ar yr Amſer arſeredig ar ol Eſgor, a ddaw i'r Eglwys wedi ymwiſgo yn weddus; ac yno y goſtwng ar ei Gliniau yn rhyw Le cyfaddas fel yr arſerwyd, neu megis y trefno'r Ordinari: ac yna'r Offeiriad a ddywaid wrthi,

YN gymmaint a rhyngu Gofidion angau a'm cylch- bodd i'r goruchaf Dduw ynafant: a gofidiau uffern i ddaioni roddi i'ti rydd- a'm daliafant; ing a blinder ad ymwaredol, a'th gadw agefais.

yn y mawr berygl wrth eſ- Yna y gelwais ar Enw'r or; ti a ddiolchi yn ewy- Arglwydd. Attolwg, Ar- ylgar i Dduw am hynny, glwydd, gwared fy enaid. a ddywedi,

Grallawn yw'r Arglwydd, Yna y dywaid yr Offeiriad y a chyfiawn: a thoſturiol yw ein Duw ni.

Salm hon.) Yr Arglwydd fydd yn iſlexi, quoniam. Salm cxvi. Yr Arglwydd fydd yn A genyf wrando o'r Ar- cadw y rhai annichellgar: glwydd: a ty llef a'm tlodais, ac eſe a'm hachub- odd.

Am oftwng o hono ei Dychwel, O ty enaid, i'th uſt attaf; am hynny lleſaf orphwysta: canys yr Ar- glwydd fu dda wrthyt;

Eglwysfa Gwagedd.

O herwyd it' wredu fy myned yn hwyr i gyfgu,
enaid oddiwrth angau: fy bwyta bara gosidiau: telly
llygaid oddiwrth ddaagrau, y rhydd efe hûn i'w anwyl-
a'm traed rhag llithro. yd.

Rhodiaf o flen yr Ar- Wele, plant ydynt eifeddi-
glwydd: yn nhir y rhai byw. iaeth yr Arglwydd: ei wob-
Credais, am hynny y lla- el yw ffrwyth y groth.

farais: cystuddiwyd fi yn Fel y mae saethau yn llaw
ddirtawr. y cadarn: telly y mae plant

Mi a ddywedais yn fy ieuengŵyd.
ffwrst: Pob dyn fydd gel- Gwn ei tyd y gŵr a lanw-
wyddog. odd ei gawell-saethau a

Beth a dalaf i'r Arglwydd: hwynt: ni's gwaradwyddir
am ei holl ddoniau i mi? hwy pan ymddiddanant a'u

Phiol iachawdwriaeth a gelynion yn y porth.
gymmeraf: ac ar Enw'r Ar- Gogoniant i'r Tad, ac i'r
glwydd y galwaf. Mab: ac i'r Yspryd Glan;

Talaf fy addunedau i'r Ar- Megis yr oedd yn y de-
glwydd: yn awr yn gwydd chreu, y mae yr awr hon, ac
ei holl bohl; y bydd yn wastad: yn oes

Ynghynteddoedd ty'r Ar- oesoedd. Amen.

glwydd. yn dy ganol di, O Yna y dywaid yr Offeiriad,
Jerusalem. Molwch yr Ar- Gweddiwn.

glwydd. Arglwydd, trugarka wrth-

Gogoniant i'r Tad, ac i'r ym. Crist, trugarka wrthym.

Mab; ac i'r Yspryd Glan; Arglwydd, trugarka wrth-

Megis yr oedd yn y de- ym.

chreu, y mae yr awr hon, yn ym.

ac y bydd yn wastad: yn oes

oesoedd. Amen

¶ Neu'r Salm hon. dy Enw; Deued dy Deyrn-

Nisi Dominus. Salm cxxvii. as; Bydded dy Ewylly-

O S yr Arglwydd nid adeil- ar y Ddaear, megis y mae

ada y ty, ofer y llafuria yn y Nefoedd: Dyro i ni

ei adeiladwyr wrtho: os yr heddyw ein bara beunydd

Arglwydd ni cheidw'r ddi- iol; A maddeu i ni ei

nas, ofer y gwylia'r ceidwad. dyledion, fel y maddeuw

Oler i chwi fore-godi, ni i'n dyledwyr; Ac na

arwai

Y Comhinastion

arwain ni i brofedigaeth; *Gweinidog. Gweddian.*
 Eithr gwared ni rhag drwg; **H**ollalluog Dduw, nyni
 Canys eiddot ti yw'r Deyrnolchwn i ti, ryngu bodd i'
 as, A'r Gallu, A'r Gogonolchwn i ti, ryngu bodd i'
 an, Yn oes oetodd. *Amen.* waredu dy wafanaeth-wraig
Gweinidog. Arglwydd, hon oddiwrth y mawr boen
 adw dy wafanaeth-wraig a'r perygl at Enedigaeth
 on, Dyn bach. Camatts, ni a
Atteb. Yr hon fydd yn attolygwn i ti, drugaroccaf
 mddiried ynô Dad, allu o honi, trwy dy
Gweinidog. Bydd iddi yn gynhorthwy di, fyw yn
 Dwr cadarn, ffyddlawn, a rhodie yn ol
Atteb. Rhag wyneb ei dy ewyllys di yn y fuchedd
 elyn. bresenol hon, a helyd bod
Gweinidog. Arglwydd, er yn gyfrannog o'r gogoniant
 yw ein gweddiau, tragywyddol yn y fuchedd a
Atteb. A deued ein llef ddaw, trwy Iesu Grist ein
 yd attat. Harglwydd. *Amen.*

Rhaid i'r Wraig a ddél i dalu Diolch, offrymmau, defodol, ac o bydd Cymmun, iawn yw iddi gymmeryd y Cymmun Bendigedig.

Y COMMUNASIWN;

NEU

phoeddiad Digofaint a Barnedigaethau DUW yn erbyn
 Pechaduriaid: gyd a rhyw Weddiau i'w harfer ar y
 Dydd Cyntaf o'r Garawys, ac ar Amserau eraill, pan
 dretno'r Ordinari.

Ar ol y Foreol Weddi, ar Ddiwedd y Litani yn ol y Modd
 arferedig, yr Offeiriad yn y Llie y darllenir y Gwasanaeth,
 neu yn y Pulpud, a ddywaid,

Brodyr, yn y Brit Eg- Garawys, roi cyfrow Ddyn-
 lwys gynt yr oedd ion ac heddynt Bechaduriaid
 gyblaeth dduwiol. nid cyhoedd, i Benyd cyhoedd,
 gen nâ bod yn nechreu'r a'u poeni yn y byd yma
 U modd

Y Comminafswm.

modd y byddai eu heneidiau neu dodeddig, i'w haddol
gadwedig yn nydd yr Ar- *Deut. xxvii. 15.*
glwydd; ac megis y gallai *A'r Bobl o attebant ac*
eraill, wedi eu rhybuddio *ddywedant. Amen.*
trwy eu hesampl hwy, fod *Gweinidog. Melldigedig*
yn ofnufach i wneuthur ar yw'r hwn a felldithio ei dan
gam. *neu ei fam. Deut. xxvii. 16*

Yn lle hynny (hyd onid *Atteb. Amen.*
adnewydder y ddywededig *Gweinidog. Melldigedig*
Ddisgyblaeth, yr hyn a ddy- yw'r hwn a symmudo der
lid ei ddymuno yn fawr) fe fyn tir ei gymmydog. *Gwers*
dybiwyd fod yn dda, yr am- 17.

fer hwn (yn eich gŵydd *Atteb. Amen.*
chwi oll) ddarllain yr Ym- *Gweinidog. Melldigedig*
adrodd cyffredin o Felldith- yw'r hwn a baro i'r dan
ion Duw yn erbyn Pechad- gyfeiliorhi allan o'i ffordd
uriaid anedifeiriol, y rhai a *Gwers 18.*

gasglwyd allan o'r seithfed *Atteb. Amen.*
Bennod ar hugain o Ddeu- *Gweinidog. Melldigedig*
teronomiam, a lleoedd eraill yw'r hwn a wyro tarn
o'r Ysgrythyr Lân; a bod i dieithr, yr amddifad, a
chwi ateb i bob ymadrodd, weddw. *Gwers 19.*

Amen: Er mwyn, gwedi *Atteb. Amen.*
darfod telly eich rhybuddio *Gweinidog. Melldigedig*
am fawr Ddigllonder Duw yw'r neb a darawo ei gyn
yn erbyn pechaduriaid, gallu mydog yn ddirgel. *Gwers*
eich gwahodd yn gynt i ddi- 24.

frisol a gwir edifeirwch; a *Atteb. Amen.*
bod i chwi rodio yn ddief- *Gweinidog. Melldigedig*
geulufach y dyddiau enbyd yw'r hwn a orweddo gy
hyn; gan gilio oddi wrth gwraig ei gymmydog. *L*
gyfryw feiau, ac yr ydych xx. 10.

chwi yn sicrhau â'ch geneu- *Atteb. Amen.*
au eich hunain. fod mell- *Gweinidog. Melldigedig*
dith Dduw yn ddyledus am yw'r hwn a gymmero w
danynt. er dieneidio gwirion. *D*

Melldigedig yw'r neb a xxvii. 25.
wnel ddclw gersiedig

Atteb. Amen.

Gweinidog

Y Cymminasfwn.

Gweinidog. Melldigedig wedi ei gosod ar wreiddyn yw'r hwn a roddo ei ym- y preniau; fel y torrir i lawr, ddiried mewn dyn, ac a ac y bwrir yn tan, bob pren gymmero ddyn yn ymddi- nid yw yn dwyn ffrwyth da. ffrwn iddo, ac yn ei galon a Peth ofnadwy yw syrthio yn gilio oddiwrth yr Arglwydd. nwyllaw y Duw byw! Efe a
Jer. xvii. 5.

Atteb. Amen.

Gweinidog. Melldigedig phoeth-wynt ystormus: dy- yw'r annhrugarog, y godi- ma ran eu phiol hwynt. Can- nebus, a'r rhai a doriant nys wele, y mae'r Arglwydd briodas, a'r cybyddion, add- yn dyfod allan o'i fan-gre, i olwyr delwau, enllibwyr, ymweled ag anwiredd pres- meddwon, a'r cribddeil- wylwyr y ddaear. Ond pwy wyr. *Mat. xxv. 41. 1 Cor. a oddef ddydd ei ddyfodiad ef? a phwy a saif pan ym- ddangoso ete? Ei wyntyll fydd yn ei law: ac ete a*

Atteb. Amen.

Gweinidog.

YN awr, yn gymmaint lwyr-lanha ei lawr-dyrnu, ac a'u bod hwy oll yn a gasgl ei wenith i'w ysgub- melldigedig (fel y tyftia Da- or; eithr yr us a lysg ete â dydd Brophwyd) y rhai fy yn than anniffoddadwy. Dydd cyfeiliorni ac yn myned ar yr Arglwydd a ddaw fel diddro oddiwrth Orchymyn- lleidr o hŷd nos: a phan on Duw; moeswch i ni ddywedant, Tangnefedd, a gan feddylio am y farn ofn- diogelwch; yna y mae di- dwy fydd goruwch ein pen- nystr disymmwrth yn dyfod ar nau, ac fyth ger ein llaw) eu gwarthaf, megis gwewyr rmchwelyd at ein Har- esgor ar un a fo beichiog; lwydd Dduw â chwbl gy- ac ni ddiangant hwn ddim. udd, a gostyngeddwydd Yna yr ymddengys cynddar- alon; gan ddwyn galar a edd Duw yn y dydd digo- nrymder dros ein buchedd faint, yr hwn a ddarfu i'r echadurus, gan gydnabod pechaduriaid anhydyn ei chyffesu ein camweddu, bentyrri ar eu gwarthaf eu cheisio dwyn ffrwythau hunain, trwy gyndynrwydd das i edifeirwch. Canys eu calonau, yr hai a ddiyst- awr hon y mae'r fwiall yrent olud daioni, dioddet-

Y Comminasiwn.

garwch, ac ymaros Duw, dosturi, yn addaw i ni fapan ydoedd ete yn eu galw ddeuant am a aeth heibio, hwy yn wastad i edifeirwch. os nyni (â chwbl feddwl, ac Yna y galwant arnaf (medd â chalon gywir) a ddychwel-yr Arglwydd) ond ni wran-wn atto ef. Canys, er bod dawaf; y'm ceisiant yn fore, ein pechodau ni cyn goched ond ni'm cânt: a hynny, o â'r ysgarlad hwy, a ant cyn herwydd mai cas fu gan-wynned â'r eira; ac er eu ddynt wybodaeth, ac ni bod fel y porphor, etto hwy ddewisafant ofn yr Ar-fyddant cyn wynned â'r glwydd; ond casau fy gwlan. Dychwelwch a nghyngor, a dirmygu fy throwch (medd yr Ar-nghospedigaeth. Yna y bydd glwydd) oddiwrth eich holl rhy hwyr curo, wedi cau'r gamweddau, fel na byddo drwys; a rhy hwyr galw am eich anwiredd yn dram-drugaredd, pan yw amser gwydd i chwi. Bwriwch cyfiawnder. Och, mor aru-oddi wrthy ch eich holl gam-throl llet y farn gyfiawnaeth a weddau y camweddafoch ynddynt; a gwnewch iwch ddywedir wrthynt, Ewch, galon newydd, ac ysfryd chwi y rhai melltigedig, i'r newydd: canys pahan, y tân tragwyddol, yr hwn a Israel, y byddwch feirw barottowyd i ddiatol ac i'w canys nid oes ewyllys geny angylion! Am hynny, frod-i farwolaeth y marw, medd yr, ymochelwn yn brydol, yr Arglwydd Dduw. Dy-chelwch gan hynny, a bywriaeth: canys y mae'r nos fyddwch. Er darlod i ni yn dyfod, pan na ddichon bechu, etto y mae i ni Eir nebwethio. Eithr tra fyddo iolwr gyd â'r Tad, lles genym oleuni, credwn yn y Grift y cyfiawn; ac efe yw goleuni, a rhodiwn fel plant iawn dros ein pechodau ni y goleuni; rhag ein bwrw Canys efe a archollwyd am i'r tywyllwch eithaf, lle y ein camweddau ni, ac mae wylotain a rhingcian ddrylliwyd am ein hanw dannedd. Na ddiystyrwn eddau ni. Ymchwelwn a ddaioni Duw, yr hwn fydd hynny atto ef, yr hwn y yn ein galw yn drugarog i trugarog dderbyniwr ho wellhau; ac, o'i ddidrange wir edifeiriol bechaduriaid

Y Comminafiwn.

gan gwbl-gredu ei fod ef yn *Miserere mei, Deus.* Salm li.
barod i'n derbyn, ac yn oreu **T**Rugarha wrthyf, O
ei ewyllys i faddeu i ni, os Dduw, yn ol dy dru-
deuwn atto mewn ffyddlawn garowgrwydd : yn ol lliaws
edifeirwch ; os nyni a ym- dy dofturiaethau, dilea fy
ostyngwn iddo, ac a rodiwn anwireddau.

o hyn allan yn ei ffyrdd ef ; Golch fi yn llwyr-ddwys
os nyni a gymmerwn ei iau oddiwrth fy anwiredd : a
elmwyth ef, a'i faich es- glanha fi oddiwrth fy mhe-
mwyth arnom, i'w ganlyn ef chod.

mewn gostynggeiddrwydd, Canys yr wyf yn cydna-
dio defgarwch, a chariad bod fy nghamweddau ; a'm
perffaith, a bod o honom pechod fydd yn wastad ger
yn drefnedig wrth lywod- fy mron.

raeth ei Ysryd Glan ef ; Yn dy erbyn di, dydi dy
gan geisio yn wastad ei o- hunan, y pechais, ac y
goniant. a'i wasanaethu yn gwneuthum y drwg hwn yn
ddyladwy yn ein galwedig- dy olwg : fel y'th gyfiawn-
geth, gan ddiolch iddo. Os haer pan lafarych, ac y
hyn a wnawn, Crist a'n byddit bur pan farnech.

gwared ni oddiwrth felldith Wele, mewn anwiredd
y gyfraith, ac oddiwrth y y'm lluniwyd : ac mewn
felledith eithaf a ddisgyn ar y pechod y beichiogodd fy
awl a fyddant ar y llaw mam arnaf.

afwy ; ac efe a'n gelyd ni ar Wele, ceraist wirionedd
ei ddeheulaw, ac a ddry i oddi mewn : a pheri i mi
ni wyntydedig fendith ei wybod doethineb yn ddirgel.
Dad ; gan orchymyn i ni Glanha fi ag isop, a mi a
gymmeryd meddiant yn ei lanheir : golch fi, a byddaf
ogoneddus Deyrnas : i'r hon wynnach nâ'r eira.

goed teilwng fo ganddo ein Par di i mi glywed gor-
wyn ni i gyd oll, er ei an- toledd a llawenydd : fel y
eidrol drugaredd. Amen. llawenycho'r esgyrn a ddryll-
Yna y gostyngant bawb ar eu iaist.

Gliniau, a'r Offeiriad a'r Yf- Cuddia dy wyneb oddi-
gotheigion ar eu Gliniau (yn wrth fy mhechodau : a dilea
Fan lle maent arferedig o fy holl anwireddau.

dywedyd y Litani) a Crea galon lân ynof, O
dywedant y Salm hon. U3 Dduw

Y Comminafiwn.

Dduw : ac adnewyddu yf- chreu, y mae yr awr hon ac
pryd uniawn o'm mewn, y bydd yn wastad : yn oes

Na fwrw fi ymaith oddi oesoedd. *Amen.*

ger dy fron : ac na chym- Arglwydd, trugarha wrth-
mer dy Yspryd Sanctaidd ym
oddi wrthyf.

Crist, trugarha wrthym.

Dyro drachefn i mi orfo- Arglwydd, trugarha wrth-
ledd dy iachawdwriaeth : ac ym.

â'th hael Yspryd cynnal fi. **E**IN Tad, yr hwn wrt yn

Yna y dylgat dy ffyrdd i y Nefoedd, Sancteiddier
rai anwir : a phechaduriaid dy Enw; Deued dy Deyrn-
a droir attat. as; Bydded dy Ewyllys

Gwared fi oddiwrth waed, ar y Ddaear, megis y mae
O Dduw, Duw fy iachawd- yn y Nefoedd : Dyro i ni
wriaeth : a'm tafod a gân yn heddyw ein bara beunydd-
llafar am dy gyfiawnder. iol; A maddeu i ni ein

Arglwydd, agor fy ngwe- dyledion, fel y maddeuwn
fusau : a'm genau a fynega ni i'n dyledwyr; Ac nac
dy foliant. arwain ni i brofedigaeth;

Canys ni chwenyichi Eithr gwared ni rhag drwg :
aberth; pe amgen. mi a'i Canys eiddot ti yw'r Deyrn-
rhoddwn : poeth-offrwm ni as, A'r Gallu, A'r Gogon-
fynni. iant, Yn oes oesoedd. *Amen.*

Aberthau Duw ydynt yf- *Gweinidog.* Arglwydd,
pryd drylliedig; calon ddryll- cadw dy walanaeth-ddyn-
iog gyfluddiedig, O Dduw, ion.
ni ddirmygi.

Gwna ddaioni yn dy ewy- *Atteb.* Y rhai a ymddir-
llysgarwch i Sion : adeilada iedant ynot,
turiau Jerusalem. *Gweinidog* Anfon iddynt
borth oddi uchod;

Yna y byddi foddlon i *Atteb.* Ac byth ymddiffyn
ebyrth cyfiawnder, i boeth- hwy yn gadarn.
offrwm ac aberth llosg : yna *Gweinidog.* Cymmorth
yr offrymmant fustych ar dy nyni, O Dduw ein Iach-
allor. awdwr;

Gogoniant i'r Tad, ac i'r *Atteb.* Ac er mwyn go-
Mab : ac i'r Yspryd Glan; goniant dy Enw gwared ni;
Megis yr oedd yn y de- bydd drugarog wrthym
bechaduriaid,

Y Comminafwn.

bechaduriaid, er mwyn dy weision, y rhai ym bridd
Enw. gwael, a phechaduriaid tru-

Gweinidog. Arglwydd, ain; eithr ymchwel felly dy
gwrando ein gweddian; lid oddi wrthym, y rhai ym

Atteb. A deued ein llef yn oftyngedig yn cydnabod
hyd attat. ein gwaeledd, ac yn wir

Gweinidog. Gweddiwn. edifeiriol genym ein-beiau;

O Arglwydd, ni a at- ac felly bryfia i'n cynnorth-
tolygwn i ti yn dru- wyo ni yn y byd hwn, fel y

garog wrando ein gweddian, byddom fyw byth gyd â thi
ac arbed bawb a gyffesant eu yn y byd a ddaw, trwy Iesu

pechodau wrthyt; tel y bo Grist ein Harglwydd. *Amen.*

I'r rhai y cyhuddir eu cyd- I Yna y dyward y Bobl hyn
wybodau gan bechod, trwy yma fydd yn canlyn, ar ol y

dy drugarog faddeuant fod *Gweinidog.*
yn ollyngedig, trwy Grist **Y** Mchwel di ni, **O** Ar-

ein Harglwydd. *Amen.* glwydd daionus; Ac
O Alluoccaf Dduw, a yna yr ymchwelir ni. Ystyr-

thrugaroccaf Dad, yr ia, **O** Arglwydd, Ystyria

hwn wyt yn tosturio wrth wrth dy bobl, Y rhai fydd

bob dyn, ac nid wyt yn cas- yn ymchwelyd attat trwy

au dim a'r a wnaethost, yr wylofain, ymprydio, a gwe-

hwn nid ewyllysi farwolaeth ddio. Canys Duw trugarog

pechadur, ond byw o'hono, wyt ti, Yn llawn testuri, Yn

ac ymchwelyd oddiwrth ei dda dy amynedd, Ac yn fawr

pechod, a bod yn gadw- dy wârder. Yr wyt yn ar-

ddig; Yn drugarog maddeu bed, pan ym ni yn haeddu

ni ein camweddau; a der- poenau; Ac yn dy lid yr wyt

yn a chyfura ni, y rhai yd- yn meddwl am drugaredd.

ym yn flin ac yn orthrwm Arbed dy bobl, Arglwydd

ennym faich ein pechodau. daionus, arbed hwy; Ac na

biau o briodolder dru- ddyger dy etifeddiaeth i

arhau yn wastad: i ti yn waradwydd. Clyw nyni,

nig y perthyn maddeu Arglwydd; Canys mawr

pechodau. Arbed nyni am yw dy drugaredd: Ac yn

ynny, Arglwydd daionus, ol lliaws dy drugareddau

bed dy bobl, y rhai a bryn- edrych arnom, Trwy Hae-

st: na ddos i'r farn â'th ddedigaethau a Chytryng-

dog

Dydd i.

SALMAU.

Dydd i.

dod dy fendigedig Fab Iesu dyrchafed yr Arglwydd
Grist ein Harglwydd. *Amen.* lewyrch ei wyneb arnom,
Yna yr Offriad ei hun yn a rhodded i ni dangnesfedd
unig a ddyward, yr awr hon ac hyd byth

BEndithied yr Arglwydd bythoedd. *Amen.*
ni, a chadwed ni:

Y

S A L L W Y R,

NEU

SALMAU DAFYDD,

Wedi eu nodi megis ac y maent i'w canu neu i'w
dywedyd mewn EGLWYSYDD.

Y DYDD CYNTAF

BOREOL WEDDI.

SALM I, *Beatus vir, qui
non abiit.*

GWYN ei tyd y gwr ni
rodia ynghyngor yr
annuwiolion, ac ni saif
yn ffordd pechaduriaid; ac
nid eistedd yn eisteddfa gwa-
warwyr.

2 Ond fydd â'i ewyllys
ynghyfraith yr Arglwydd:
ac yn myfyrio yn ei gyfraith
ef ddydd a nos.

3 Ac efe a fydd fel pren
wedi ei blannu ar lan afo-
ydd dyfroedd, yr hwn a rydd
ei ffrwyth yn ei bryd: a'i
ddalen ni wŷwa; a pha beth
bynnag a wnel, ele a lwydda.

4 Nid felly y bydd yr an-
nuwiol: ond fel mân us yr
hwn a chwal y gwynt ymaith.

5 Am hynny yr annuwiol-
ion ni safant yn y tarn: na
phechaduriaid nyghynnull-
eidfa y rhai cyfiawn.

6 Canys

Dydd i.

SALMAU:

Dydd i.

9 Canys yr Arglwydd a haiarn : maluri hwynt fel
edwyn ffordd y rhai cyf- llestr pridd.

10 Gan hynny'r awr hon,
ionion a ddifethir. frenhinoedd, byddwch syn-

SALM 2. *Quare fremuerunt* hwyrol : barnwyr y ddaear,
gentes ? cymmerwch ddyfg.

PAham y terfysga'r ce- 11 Gwasanaethwch yr Ar-
nhedloedd : ac y my- glwydd mewn ofn : ac ym-
fyria'r bobloedd beth ofer ? lawenhewch mewn dy-

2 Y mae brenhinoedd y chryn.

ddaeear yn ymosod, a'r pen- 12 Cusenwch y Mab, rhag

naethiaid yn ymgynghori iddo ddigio, a'ch difetha

ynghyd : yn erbyn yr Ar- chwi o'r ffordd : pan gyn-

glwydd, ac yn erbyn ei Grist neuo ei lid ef (ie ond ychy-

ef, gan ddywedyd, dig) gwyn eu byd pawb a

3 Drylliwn eu rhwymau ymddiriedant ynddo ef.

hwy : a thaflwn eu rheffyn- SALM 3. *Domine, quid*

nau oddi wrthym. *multiplicati ?*

4 Yr hwn fydd yn preswyl- A Rglwydd, mor aml yw

io yn y nesoedd, a chwadd : fy nhrallodwyr : llawer

yr Arglwydd a'u gwatwar yw y rhai sy'n codi i'm her

hwynt. byn.

5 Yna y llafara efe wrth- 2 Llawer yw y rhai sy'n

ynt yn ei lid : ac yn ei ddig- dywedyd am fy enaid : Nid

llonrwydd y dychryna efe oes iachawdwriaeth iddo yn

hwynt. ei Dduw.

6 Minnau a ofodais fy 3 Ond tydi, Arglwydd,

Mrenhin : a Sion fy my- ydwynt darian i mi : fy ngo-

nydd sanctaidd. goniant, a dyrchafydd fy

7 Mynegaf y ddeddf ; dy- mhen.

wedodd yr Arglwydd wrth- 4 A'm llet y gelwais ar yr

yf : Fy Mab ydwynt ti ; myfi Arglwydd : ac efe a'm clybu

heddyw a'th gennedlais. o'i tynydd sanctaidd.

8 Gofyn i mi, a rhoddaf y 5 Mi a orweddais, ac a

cenhedloedd yn etifeddiaeth gysgaig ; ac a ddeffroais : ca-

ti : a therbynau'r ddaear nys yr Arglwydd a'm cyn-

th feddiant. haliodd.

9 Drylli hwynt â gwialen 6 Nid ofnaf fyrddiwn o

bobl :

bobl : y rhai o amgylch a 8 Mewn heddwch hefyd ymosodasant i'm herbyn. y gorweddaſ, ac yr hunaf :

7 Cyfod, Arglwydd; achub canys ti, Arglwydd, yn unig, fi, fy Nuw : canys tarewaist a wnei i mi drigo mewn dify holl elynion ar garr yr ên ; ogelwch.

torraist ddannedd yr annuwlion. SALM 5. *Verba mea auribus,*

8 Iachawdwriaeth fydd G Wrando fy ngeiriau, Arglwydd : deall fy myfyrdod.

eiddo yr Arglwydd : dy fenthith fydd ar dy bobl. 2 Erglyw ar lef fy ngwa-

SALM 4. *Cum invocarem.* edd, fy Mrenhin, a'm Duw :

G Wrando fi pan alwyf, O canys arnat y gweddiaf.

Dduw fy nghyfiawnder : mewn cyfyngder yr clywi fy llef : yn fore y cyfchengaist arnaf ; trugarha eiriaſ fy ngweddi attat, ac yr wrthyf, ac erglyw fy ngweddi. 3 Yn fore, Arglwydd, y

2 O feibion dynion, pa Dduw, yn ewyllysio anwiryd y trowch fy ngogoniant edd : a drwg ni thrig gyd â yn warth : yr hoffwch wegi, thi.

ac yr argeifiwch gelwydd? 5 Ynfydion ni safant yn

3 Ond gwybyddwch i'r dy olwg : caſeaist holl weith-Arglwydd neillduo'r duwiol redwyr anwiredd,

iddo ei hun ; yr Arglwydd a 6 Difeithi y rhai a ddywedwrendy pan alwyf arno. ant gelwydd : yr Arglwydd

4 Ofnwch, ac na phech- a ffeiddia'r gwr gwaedlydwch : ymddiddenwch â'ch a'r twyllodrus.

calon ar eich gwely, a thewch. 7 A minnau a ddeuaſ i'th

5 Aberthwch ebyrth cyf- dy di yn amllder dy drugariawnder : a gobeithiwch yn edd : ac a addolaſ tu a'th yr Arglwydd. deml ſanſtaidd yn dy ofn di.

6 Llauer fy'n dywedyd, 8 Arglwydd, arwain fi yn Pwy a ddengys i ni cdaioni : dy gyfiawnder, a achos fy Arglwydd, dyrcha arnom ngelynion : ac unioua dy lewyrch dy wyneb. flordd o'm blaen.

7 Rhoddaist lawenydd yn 9 Canys nid oes uniondeb fy nghalon : mwy nâ'r amyn eu genau ; eu ceudod fydd ſer yr amlhaodd eu hŷd a'u anwireddau : bedd agored gwin hwynt.

dyddi,

SALMAU.

Dyddi.

eu ceg; gwenhieithiant goffa am danat: yn y bedd
talog. pwy a'th folianna?

10 Distrywia hwynt, O 6 Diffygiais gan fy och-
luw; syrthiant oddi wrth ain; bob nos yr ydwyf yn
cynghorion: gyr hwynt gwneuthur fy ngwely yn
naith yn amllder eu cam- foddfa: yr ydwyf fi yn
eddau; canys gwrthrytel- gwlychu fy ngorweddfa â'm
ant i'th erbyn. dagrau.

11 Ond llawenhaed y rhai 7 Treuliodd fy yga d gan
a ymddiriedant ynot ti: ddigter heneiddiodd oher-
gar-ganant yn dragywydd, wydd fy holl elynion.

12 Canys ti Arglwydd, a 8 Ciliwch oddi wrthyf,
i ti orchuddio drostynt; holl weithredwyr anwir-
rhai a garant dy Enw, edd: canys yr Arglwydd a
foleddant ynot. glywoddlef fy wylofain.

13 Canys ti Arglwydd, a 9 Clybu'r Arglwydd fy
adithi y cyfiawn: â char- neilyfiad: yr Arglwydd a
grwydd, megis â tharian, dderbyn fy ngweddi.

YDNHAWNOL WEDDI.

LM 6. *Domine, ne in
furore.*

Rglwydd, na cherydda
fi yn dy lidiowgrwydd:
na chospa fi yn dy lid.

Trugarha wrthyf, Ar-
wydd; canys lleſg ydwyf
acha fi, O Arglwydd; ca-
ty eſgyrn a gystuddiwyd
A'm henaidd a ddychryn-
yn ddirfawr: tithau,
lwydd, pa hŷd y'm
yddi?

Dychwel, Arglwydd,
red fy enaid: achub fi
wyn dy drugaredd.

Canys yn angau nid oes

10 Gwaradwydder a thra-
lloder yn ddirfawr fy holl
elynion: dychweler a chy-
wilyddier hwynt yn ddi-
fymmwth.

SALM 7. *Domine, Deus meus.*

A Rglwydd fy Nuw, ynot
yr ymddiriedais achub
fi rhag fy holl erlidwyr, a
gwared fi.

2 Rhag iddo larpio fy
enaidd fel llew, gan ei rwygo:
pryd na byddo gwaredydd.

3 O Arglwydd fy Nuw, os
gwneuthum hyn: od oes an-
wiredd yn fy nwylaw;

4 O thelais ddrwgi'r neb
oedd heddychol â mi: (ie,
mi a waredais yr hwn fydd
elynn i mi heb achos)

5 Erlidied

5 Eriidied y gelyn fy enaid, a goddiwedded : fathred anwiredd : ac a feichingodd hefyd fy mywyd i'r llawr, a ar gamwedd, ac a esgorodd gosoded fy nigofaint yn y ar gelwydd, llwch.

6 Cyfod, Arglwydd, yn dy odd ef : syrthiodd hefyd yn ddigllonedd, ymddyrrha, o y clawdd a wnaeth. herwydd llid fy ngelynion : deffro hefyd drosod i'r farn a orchymynaist.

7 Felly cynnulleidfa'r bobloedd a'th amgylchynant : er eu mwyn dychwel dithau i'r uchelder.

8 Yr Arglwydd a farn y bobloedd; barn fi. O Arglwydd : yn ol fy nghyfiawnder, ac yn ol fy mherfeithrwydd fydd ynof.

9 Darfydded weithian anwiredd yr annuwiolion; eithr cyfarwydda di y cyfiawn : canys y Duw cyfiawn a chwilia'r calonau a'r arenau.

10 Fy ymddiffyn fydd o Dduw : Iachawdwr y rhai uniawn o galon.

11 Duw fydd Farnydd iaist; cyfiawn : a Duw fy ddigllon beunydd wrth yr annuwiol.

12 Oni ddychwel yr annuwiol, efe a hoga ei gleddyf : efe a annelodd ei iwa, ac a'i parottodd.

13 Parottodd hefyd iddo ac â harddwch atfau angheuol : efe a drefnodd ei faethau yn erbyn yr glwyddiaethu ar weithred.

14 Wele, efe a ymddwgaid, a goddiwedded : ac a feichingodd hefyd fy mywyd i'r llawr, a ar gamwedd, ac a esgorodd gosoded fy nigofaint yn y ar gelwydd.

15 Torrodd bwl. cloddio.

16 Ei anwiredd a ymchwel ar ei ben ei hun : a'i draha a ddisgyn ar ei goppa ei hun.

17 Clodforat yr Arglwydd yn ol ei gyfiawnder : a chanmolaf Enw'r Arglwydd goruchaf.

SALM 8. *Domine Dominus noster.*

A Rglwydd ein Ior ni, mor ardderchog yw dy Enw ar yr holl ddaear : yr hwn a osodaist dy ogoniant uwch y nesoedd !

2 O enau plant bychain a rhai yn fugno y periaist nerth, o achos dy elynion : i olegu y gelyn a'r ymddialydd.

3 Pau edrychwyt ar dy nesoedd. gwaith dy tyledd y lloer a'r ser, y rhai a ordein-

4 Pa beth yw dyn, i ti i'w gosio : a mab dyn, i ti ymweled ag ef !

5 Canys gwnaethost e ychydig is nâ'r angylion ac a'i coronaist â gogoniant

6 Gwnaethost iddo ar

oedd dy ddwylaw : gosodaist
bob peth dan ei draed ef ;

7 Defaid ac ychen oll : ac
anifeiliaid y maes hefyd ;

8 Ehediaid y nefoedd, a
phylgod y môr : ac y fydd
yn tramwyo llwybrau'r mor-
oedd.

9 Arglwydd ein Ior : mor
ardderchog yw dy Enw ar yr
holl ddaear !

BOREOL WEDDI.

SALM 9. *Confitebor tibi.*

Clofraf di, O Ar-
glwydd, â'm holl ga-
lon : mynegaf dy holl ry-
foddodau.

2 Llawenychaf a gorsol-
eddaf ynot : canaf i'th Enw
di, y Goruchaf.

3 Pan ddychweler fy nge-
lynion yn eu hol : hwy a
gwmpant ac a difethir
o'th flaen di.

4 Canys gwnaethost fy
marn a'm matter yn dda :
ceistedaist ar orseddfaingc,
gan farnu yn gyfiawn.

5 Ceryddais y cenhedl-
oedd, distrywiais yr annuw-
ol : eu henw hwynt a ddi-
ceais byth bythol.

6 Hâ elyn, darfu am ddi-
wystr yn dragywydd : a di-
ceiddiais y dinafoedd ;
daru eu cofadwriaeth gyd
hwynt.

7 Ond yr Arglwydd a
bery yn dragywydd : efe a
barottodd ei orseddfaingc i
farn.

8 Ac efe a farn y byd
mewn cyfiawnder : efe a
farn y bobloedd mewn un-
iondeb.

9 Yr Arglwydd hefyd fydd
noddfa i'r gorthrymmedig :
noddfa yn amser trallod.

10 A'r rhai a adwaenant
dy Enw, a ymddiriedant
ynot : canys ni adewais, O
Arglwydd, y rhai a'th geis-
ient.

11 Canmolwch yr Ar-
glwydd, yr hwn fydd yn
preswyllo yn Sion : myneg-
wch ym mysg y bobloedd ei
weithredoedd ef.

12 Pan ymosyno efe am
waed, efe a'u cofia hwynt :
nid anghofia waedd y cys-
tuddiol.

13 Trugarha wrthyf, Ar-
glwydd ; gwel fy mlinder
gan fy nghaseion : fy nyr-
chafydd o byrth angau ;

14 Fel y mynegwyf dy
holl foliant ym mhyrth
merch Sion : llawenychaf
yn dy iachawdwriaeth.

15 Ycenedloedd a foddaf-
ant yn y ffos a wnaethant :
yn y rhwyd a guddiasant, y
daliwyd eu troed eu hun.

16 Adweinir yr Arglwydd
wrth

wrth y farn a wna : yr annuwiol a faglwyd yngweithredaedd ei ddwylaw ei hun.

17 Y rhai drygionus a ymchwelant i uffern : a'r holl genhedloedd a anghofiant Dduw.

18 Canys nid anghofir y tlawd byth : gobaith y trueiniaid ni chollir byth.

19 Cytod, Arglwydd ; na orfydded dyn : barner y cenhedloedd ger dy fron di.

20 Gosod, Arglwydd, ofn arnynt : fel y gwybyddo y cenhedloedd mai dynion ydynt.

SALM 10. *Ut quid, Domine?*

PAham, Arglwydd, y fesi o bell : yr ymguddi yn amser cyfyngder ?

2 Yr annuwiol mewn balchder a erlid y tlawd : dalier hwynt yn y bwriadau ef a ddychymmygafant.

3 Canys yr annuwiol a ymffroftia am dwyllys ei galon : ac a fendithia y cybydd, yr hwn y mae yr Arglwydd yn ei ffeiddio.

4 Yr annuwiol, gan uchder ei ffroen, ni chais Dduw : nid yw Duw yn ei holl feddyliau ef.

5 Ei ffyrdd fydd flin bob amser ; uchel yw dy farnedigaethau allan o'i olwg ef : chwysthu y mae yn erbyn ei holl elynion.

6 Dywedodd yn ei galon, Ni'm symmudir : o herwydd ni byddaf mewn drygtyd hyd genhedlaeth a cenhedlaeth.

7 Ei enau fydd yn llawn melldith, a dichelli, a thwyll : dan ei dafod y mae camwedd ac anwiredi.

8 Y mae efe yn eistedd ynghynllwynfa y pentrefydd : mewn cilsfachau y lladd efe y gwirion ; ei lygaid a dremiant yn ddirgel ar y tlawd.

9 Efe a gynllwyna mewn dirgelwch megis llew yn ei ffau : cynllwyn y mae i ddal y tlawd ; efe a ddeil y tlawd, gan ei dynnu i'w rwyd.

10 Efe a ymgrymma, ac a ymostwng : tell y cwymptyrfa trneiniaid gan ei gedyrn ef.

11 Dywedodd yn ei galon, Anghofiodd Duw : cuddiodd ei wyneb ; ni wel byth.

12 Cytod, Arglwydd ; O Dduw, dyrcha dy law : nac anghofia y cystuddiol.

13 Pahan a dirmyga'r annuwiol Dduw : dywedodd yn ei galon. Nid ymosfynti.

14 Gwelaiſt hyn ; canys ti a gantyddi anwireda a cham i roddi tâl â'th ddwylaw dy hun : arnat ti y gedy'r tlawd ; ti yw cynnorthwywr yr ymddifad.

15 Tor fraich yr annuw-
iol a'r drygionus: cais ei
ddygioni ef, hyd na chaff-
ech ddim.

16 Yr Arglwydd fydd Fre-
nhin byth, ac yn dragy-
wydd: difethwyd y cenhedl-
oed: allan o'i dir ef.

17 Arglwydd, clywaiſt
ddymuniad y tlodion: parot-
toi eu calon hwynt, gwrendy
dy glust arnynt;

18 I farnu'r ymddifad a'r
gorthrymmedig: fel na
ychwanego dyn daearol beri
ofn mwyach.

SALM 11. *In Domino con-
fido.*

YN yr Arglwydd yr wyf
yn ymddiried: pa fodd
y dywedwch wrth fy enaid,
Eheda i'r mynydd fel ader-
yn?

2 Canys wele, y drygionus
a annelant fwa; parottoifant
eu faethau ar y llinyn: i
faethu yn ddirgel y rhai un-
iawn o galon.

3 Canys y feiliau a ddi-
nyftriwyd: pa beth a wnaeth
y cyfiawn?

4 Yr Arglwydd fydd yn
nheml ei sancteiddrwydd; sydd
gorfeddfa'r Arglwydd fydd
yn y nesoedd: y mae ei lyg-
aid ef yn gweled y tlawd, ei
amrantau yn profi meibion
dynion.

5 Yr Arglwydd a brawf y
enaid ef y drygionus a'r
hwn fydd hoff ganddo drawl-
der.

6 Ar yr annuwiolion y
gwlawia efe faglau, tân a
brwmſtan, a phoethwynt
yſtormus: dyma ran eu
phiol hwynt.

7 Canys yr Arglwydd cyf-
iawn a gâr gyfiawnder: ei
wyneb a edrych ar yr un-
iawn.

PRYDNHAWNOL WEDDI.

SALM 12. *Salvum me fac.*

A Chub, Arglwydd; ca-
nys darfu y trugarog:
o herwydd pallodd y ffydd-
loniaid o blith meibion dyn-
ion.

2 Oferedd a ddywedant
bob un wrth ei gymmydog:
â gwefus wenhieithgar, ac â
chalon ddau ddyblyg, y llâ-
farant.

3 Torred yr Arglwydd yr
holl wrefusau gwenhieithus:
a'r tafod a ddywedo tawr-
hydri.

4 Y rhai a ddywedant,
A'n tafod y gorfyddwn: ein
gwefusau fydd eiddom ni;
pwy fydd arglwydd arnom
ni?

5 O herwydd anrhaith y rhai cystuddiedig o herwydd ddiriedais yn dy drugaredd uchenaidd y tlodion, y cyfodi: fy nghalon a ymlawen-fodaf yn awr, medd yr ycha yn dy iachawdwriaeth: Arglwydd: rhoddaf mewn canaf i'r Arglwydd am iddo iachawdwriaeth yr hwn y lynnio arnaf; ie, canmolaf magler iddo. Enw'r Arglwydd Goruchaf.

6 Geiriau yr Arglwydd SALM 14. *Dixit insipiens.* YR ynfyd a ddywedodd yn ei galon, Nid oes un Duw: ymlygrasant; ffeiddwaith a wnaethant; nid oes a wnel ddaioni, nag oes un.

7 Ti, Arglwydd, a'u cedwi hwynt: cedwi hwynt rhag y genhedlaeth hon yn dragywydd.

8 Yr annuwiolion a rod- iant o amgylch: pan ddyr- chafer y gwaelaf o feibion dynion.

SALM 13. *Usque quo, Domine?* dditwynasant. nid oes a wnel ddaioni, nag oes un.

PA hyd, Arglwydd, y'm hanghosi? ai yn dragywydd: pa hyd y cuddi dy wyneb rhagof? 4 Bedd agored yw eu eeg; â'u talodau y gwnaethant ddichell: gwenwyn aspiad fydd tan eu gwefusau.

2 Pa hyd y cymmeraf gynghorion yn fy enaid, gan yn llawn melldith a chwerw- fod blinder beunydd yn fy edd: buan yw eu traed i dy- nghalon: pa hyd y dyrchefir wallt' gwaed. 5 Y rhai y mac eu genau yn llawn melldith a chwerw- edd: buan yw eu traed i dy- nghalon: pa hyd y dyrchefir wallt' gwaed.

3 Edrych, a chlyw fi. O yn eu ffyrdd, a ffordd tang- Arglwydd fy Nuw; goleua nededd nid adnabuant: nid fy llygaid, rhag im'huno yn oes o'n Duw ger bron eu llygaid.

4 Rhag dywedyd o'm ge- 7 Oni wyr holl weithred- lyn, Gorchfygais et: ac i'm wyr anwiredd? y rhai sy'n bwyttu fy mhobl fel y bwytt- u, os gogwyddaf. taent

Dydd iiii.

SALMAU.

Dydd iiii.

taent fara : ni alwafant ar yr 5 Yr hwn ni roddes ei ar-
Arglwydd. ian ar usuriaeth, ac ni chym-

8 Yno y dychrynasant gan mer wobr yn erbyn y gwir-
ofn; ie, lle nid oedd ofn : ion : a wnelo hyn, nid yf-
canys y mae Duw ynghe- gogir yn dragywydd,
nhedlaeth y cyfiawn, SALM 16. *Conserua me,*

9 Cyngor y tlawd a warad- *Domine.*
wyddasoch chwi : am fod yr CADW fi, ODdow : ca-
Arglwydd yn obaith iddo. nys ynot yr ymddiried-

10 Pwy a ddyry iach-af-
awdwriaeth i Israel o Sion! 2 Fy enaid, dywedaist
pon ddychwelo'r Arglwydd wrth yr Arglwydd : Fy Ar-
gaethi wed ei bobl : yr ym- glwydd ydwyf ti, fy nâ nid
hytryda Jacob, ac y llawen- yw ddim i ti.
ha Israel.

3 Ond i'r saint fydd ar y
ddaeaf, a'r rhai rhagoroll :
BOREOL WEDDI. yn y rhai y mae fy holl hy-
SALM 15. *Domine, quis* frydwch.

habitabit ? 4 Gofidiau a amlhant i'r
A Rglwydd, pwy a drig rhai a fryfiant ar ol duw di-
yn dy babell : pwy a eithr : eu diod-offrwm o
oreswylia ym mynydd dy waed nid offrymmaf fi, ac
ansteiddrwydd ? ni chymmeraf eu henwau yn

2 Yr hwn a rodia yn ber- fy ngwefusaf.
faith : ac a wnel gyfiawn- 5 Yr Arglwydd yw rhan
er, ac a ddywed wir yn ei fy eitfeddiaeth i, a'm phiol :
alon. ti a gynheli fy nghoelbren.

3 Heb absennu â'i dafod, 6 Y llinynnau a fyrthiodd
heb wneuthur drwg i'w i mi mewn lleoedd hytryd :
ymmydog : ac heb dder- ie, y mae i mi eitfeddiaeth
yn enllib yn erbyn ei gym- dêg.

7 Bendithiaf yr Arglwydd
ydog.
4 Yr hwn yn y mae'r dryg- yr hwn a'm cynghorodd :
ous yn ddirmygus yn ei fy arennau hefyd a'm dyf-
wg, ond a anrhydedda y ant y nos.

5 Yr hwn a ofnant yr Arglwydd : 8 Gofodais yr Arglwydd
hwn a dwng i'w niweid bob amser ger fy mron : am
hun, ac ni newidia. ei fod a fy neheulaw, ni'm
hysgogir X 9 O

9 O herwydd hynny lla- 7 Dangos dy ryfedd dru-
wenychodd fy nghalon, ac gareddau, O Achubydd y
ymhyfrydodd fy ngogon- rhai a ymddiriedant ynot:
iant: fy nghnawd hetyd a rhag y sawl a ymgyfod-
orphwys mewn gobaith. ant yn erbyn dy ddeheu-

10 Canys ni adewi fy en- law.
aid yn uffern: ac ni oddefi 8 Cadw fi fel canwyll lly-
i'th Sanct weled llygredig- gad: cudd fi dan gysgod dy
aeth. adenydd.

11 Dangosi i mi lwybr 9 Rhag yr annuwiolion, y
bywyd; digonolrhwydd lla- rhai a'm gorthrymmant:
wenydd fydd ger dy tron: rhag fy ngelynion marw-
ac ar dy ddeheulaw y mae ol, y rhai a'm hamgylch-
digrifwch yn dragywydd. ant.

SALM 17. *Exaudi, Domine.* 10 Cauasant gan eu bras-
CLYW Arglwydd, gyf- der: â'u genau y llafarant
iaiwnder; ystyria fy llet- mewn balchder.

ain: gwrando fy ngweddi o 11 Ein cynniweirfa ni a
wetufau didwyll. gylchynasant hwy yr awr

2 Deued ty marn oddi ger hon: gosodasant eu llygaid i
dy fron: edryched dy lygaid dynnu i lawr i'r ddaear.

3 Profiaist fy nghalon, 12 Eu dull fydd fel llew a
gofwyaist fi y nos; chwi- chwennychai ylglyfaethu:
liaist fi, ac ni chei ddim an- ac megis llew ieuange yn
wiredd ynof: bwriedais na aros mewn lleoedd dirgel.

throseddai fy ngenau. 13 Cyfod, Arglwydd; a-
chub ei flaen ef; cwympe

4 Tu ag at am weithred- ef: gwared fy enaid rhag yr
oedd dynion: wrth eiriau dy annuwiol, yr hwn yw dy
wetufau yr ymgedwais rhag gleddyt di.

llwybrau yr yspeilydd. 14 Rhag dynion y rhai yw
5 Cynnal fy ngherddediad dy law, O Arglwydd; rhag
yn dy lwybrau: tel na lithro dynion y byd, y rhai y mae
fy nhraed. eu rhan yn y bywyd yma;

6 Mi a elwais arnat; ca- a'r rhai y llenwaist eu boliau
nys gwrandewi arnaf fi, O â'th guddiedig dryfor: llawn
Dduw: gostwng dy glust ydynt o feibion, a gadawant
attaf, ac erglyw fy ymad- eu gweddill i'w rhai bych-
rodd. ain.

Dydd iii.

SALMAU.

Dydd iii.

15 Myfi a edrychaf ar dy 8 Dyrchafodd mwg o'i
wyneb mewn cyfiawnder: ffroenau, a than a yfodd o'i
digonir fi, pan ddihunwyf, Enau: Glô a ennynasan
a'i ddolw di. ganddo.

PRYDNHAWNOL WEDDI. 9 Efe hefyd a ostyngodd y
nefoedd, ac a ddisgynodd:
a thywllwch oedd dan ei

SALM 18. *Diligam te, Do-*
mine. draed ef:

10 Marchogodd hefyd ar
C Araf di, Arglwydd: fy y Cerub, ac a ehedodd: ie,
nghadernid. ete a ehedodd ar adenydd y

2 Yr Arglwydd yw fy gwynt.
nghraig, a'm hymddiffynfa, 11 Efe a wnaeth dywyll-
a'm gwaredydd; fy Nuw, wch yn ddirgelta iddo: a'i
fy nghadernid, yn yr hwn babell o'i angyleh oedd dy-
yr ymddiriedaf: fy nharian, wyllwch dyfroedd, a thew-
a chorn fy iachawdwriaeth, gymmlau yr awyr.
a'm huchel-dwr.

3 Galwaf ar yr Arglwydd ger ei fron, ei gymmlau a
canmoladwy: felly y'm aethant heibio: cenllysg a
cedwir rhag fy ngelynion. marwor tanllyd.

4 Gofidion angau a'm 13 Yr Arglwydd hefyd a
gylchynasant: ac afonydd y daranodd yn y nefoedd, a'r
all a'm dychrynasant i. Goruchaf a roddes ei lef:

5 Gofidiau uffern a'm cenllysg a marwor tanllyd.

6 Yn fy nghyfyngder y 14 Iê, ete a antonodd ei
gwaeddais ar fy Nuw: ete hwynt. faethau, ac a'u gwasgarodd

7 Yn y figlodd ac y cryn- 15 Gwaelodion y dyfroedd
ddynoethwyd gan dy gerydd
di, O Arglwydd; a chan
nyddoedd a gynhvsodd au.

8 Yn y figlodd, am iddo et 16 An-

16 Antonodd oddi uchod; did: ac â'r cyndyn yr ym-
cymmerodd fi: tynnodd fi gyndynni.
allan o ddyfroedd llawer.

17 Efe a'm gwaredodd bobl gyfuddiedig: ond ti a
oddiwrth fy ngelyn cadarn, oftyngi olygon uchel.

a rhag fy nghafeion: canys 27 Canys ti a waredi'r
yr oeddynt yn drech nâ mi. fy nghanwyll: yr Arglwydd

18 Achubasant fy mlaen fy Nuw a lewyrcha fy nhy-
n nydd fy ngofid ond yr wellwch.

Arglwydd oedd gynhaliad i 29 Oblegyd ynot ti y rhed-
mi. ais trwy fyddin: ac yn fy

19 Dug fi hefyd i ehang- Nuw y llemmais dros fur.

der: gwaredodd fi; canys 30 Duw fydd berffaith ei
ymhoffodd ynof. ffordd: gair yr Arglwydd

20 Yr Arglwydd a'm fydd wedi ei buro; tarian
gwobrwyodd yn ol fy nghyf- yw efe i bawb a ymddiried.

iawnder: yn ol glendid fy ant ynddo.
nwylaw y talodd efe i mi.

21 Canys cedwais ffyrdd heb law yr Arglwydd: a
yr Arglwydd: ac ni chiliais phwy fydd graig ond ein

yn annuwiol oddiwrth fy Duw ni?
Nuw.

22 O herwydd ei holl farn- 32 Duw fy'n fy ngwregysu
edigaethau af oedd ger fy â nerth: ac yn gwneuthur

mroni: a'i ddeddfau ni fy ffordd yn berffaith.

fwriais oddiwrthyf. 33 Gosod y mae efe fy
nbraed fel traed ewigod: ac

23 Bum hefyd yn berffaith ar fy uchelfannau y'm sel-
gyd ag ef: ac ymgedwais ydla.

rhag fy anwiredd. 35 Efe fy'n dysgu ty nwy-
24 A'r Arglwydd a'm law i ryfel: fel y dryllir bwa

gwobrwyodd yn ol fy nghyf- dur yn fy mreichiau.
iawnder: ac yn ol purdeb fy 35 Rhoddaist hefyd i mi

nwylaw o flaen ei lygaid ef, darian dy iachawdwriaeth:

25 A'r trugarog y gwnai a'th ddeheulaw a'm cynhal-
drugaredd: â'r gwr per- iodd, a'th twynder a'm lli-

ffaith y gwnai berffeith- ofogodd.

rwydd. 36 Ehengaist fy ngherdd-
26 A'r glan y gwnai len- ediad

ediad danaf : fel na lithrodd dyrchafer Duw fy iachawd-
fy nhraed. wriaeth.

37 Erlidiais fy ngelynion, 47 Duw sydd yn rhoddi i
ac a'u goddiweddais : ac ni mi allu ymddial : ac a ddar-
ddychwelais nes eu difa ostwng y bobloedd danaf.
hwynt. 48 Efe sydd yn fy ngwared

38 Archollais hwynt, fel oddiwrth fy ngelynion ; ie,
na allent godi ; fyrthiafant ti a'm dyrchafi uwch law y
dan fy nhraed. rhai a gytodant i'm her-

39 Canys gwregysaist fi â byn : achubaisst fi rhag y
nerth i ryfel : darostyngaist gwr traws.

danaf y rhai a ymgododd 49 Am hynny y molian-
i'm herbyn. naf di, O Arglwydd, ym

40 Rhoddaist hetydd i mi mhlith y Cenhedloedd : ac y
warrau fy ngelynion. fel y canaf i'th Enw.
difethwn fy nghaseion. 50 Efe sydd yn gwneuthur

41 Gwaeddalant, ond nid mawr ymwared i'w Fre-
oedd achubydd : sef, ar yr nhin : ac yn gwneuthur tru-
Arglwydd, ond nid ateb- garedd i'w Enneiniog, i
odd efe hwynt. Ddafydd, ac i'w Had ef

42 Maluriais hwynt hetyd byth.
fel llwch o flaen y gwynt :
teslais hwynt allan megis BOREOL WEDDI:
tom yr heolydd.

43 Gwaredaist fi rhag cy-
nhennau'r bobl ; gosodaist fi
yn ben cenhedloedd : pobl
nid adnabum a'm gwafan-
aethant. ei ddwylaw ef.

44 Pan glywant am dan-
af, ufuddhant i mi : meib-
ion dieithr a gymmerant ar-
nynt ymddarostwng i mi. 2 Dydd i ddydd a draetha
ymadrodd : a nos i nos a
ddengys wybodaeth.

45 Meibion dieithr a ball-
ant : ac a ddychrynant allan
o'u dirgel fannau. 3 Nid oes iaith nac ym-
adrodd : lle ni chlybuwyd eu
lleferydd hwynt.

46 Bywr yw'r Arglwydd,
a bendithier fy nghraig : a
gosododd efe babell ynddynt ;
5 Yr

5 Yr hwn fydd fel gwr ac y'm glanheir oddiwrth priod yn dyfod allan o'i anwiredd lawer.

ystatell : ac a ymlawenha fel cawr i redeg gyrfa: 14 Bydded ymadroddion fy ngenau, a mytyrdod fy

6 O eithaf y nesoedd y nghallon, yn gymmeradwy mae ei fynediad ef allan, a'i ger dy fron : O Arglwydd, amgylchiad hyd eu heithaf-fy Nghraig a'm Prynwr. oedd hwynt : ac nid ymgudd SALM 20. *Exaudiat te Dominus.* dim oddiwrth ei wres et

7 Cyfraith yr Arglwydd Wrandawed yr Arglwydd fydd berffaith, yn troi'r enaid : tyfiolaeth yr Arglwydd glwydd arnat yn nydd cyfyngder : Enw Duw Jacob a'th ddiffynno.

8 Deddfau'r Arglwydd 2 Antoned i ti gymmorth o'r cyfsegr : a nerthed di o Sion.

fydd uniawn, yn llawen-hau'r galon : gorchymyn yr Arglwydd fydd bur, yn go-leuo'r llygaid. 3 Cofied dy holl offrymau : a bydded foddlon i'th boeth-offrwm.

9 Ofn yr Arglwydd fydd 4 Rhodded i ti wrth fodd lân, yn parhau yn dragywydd : barnau'r Arglwydd dydd galon : a chyflawned dy holl gyngor.

ydynt wirionedd ; cyfiawn ydynt i gyd. 5 Gortoleddwn yn dy iachawdwriaeth di, a dyrchatwn faner yn Enw ein Duw : cyflawned yr Arglwydd dy holl ddymuniadau.

10 Mwy dymunol ynt nag aur, ie. nag aur coeth lawer : melysach hetyd nâ'r mel, ac nâ diferiad diliau mel. 6 Yr awr hon y gwn y gwared yr Arglwydd ei Enneiniog : efe a wrendy arno o nesoedd ei sancteiddrwydd, yn nerth iechyd ei ddeheu-law et.

11 ynddynt hwy hesydy rhybuddir dy was ; o'u cadw y mae gwobr lawer. 7 Ymddiried rhai mewn cerbydau, a rhai mewn meirch : ond nyni a gofiwn Enw yr Arglwydd ein Duw.

12 Pwy a ddeall ei gamwedlau ? glanha fi oddiwrth ly meiau cuddiedig. 8 Hwy a gwympasant, ac

13 Attal hesydy dy was oddiwrth bechodau rhyfgyus, na arglwyddiaethont arnaf : yna y'm perffeithir,

a syrthiasant: ond nyni a 9 Ti a'u gwnai hwynt tel
gyfodasom, ac a safasom. ffwrn danllyd yn amser dy

9 Achub, Arglwydd: lid: yr Arglwydd yn ei ddig-
gwrandawed y Brenhin ar- llonedd a'u llwngc hwynt,
nom yn y dydd y llefom. a'r tân a'u hyfa hwynt.

SALM 21. *Domine, in vir-* 10 Eu ffwrwyth hwynt a
tute tua. ddinyftri di oddi ar y ddaear:

A Rglwydd, yn dy nerth y a'u had o blith meibion dyn-
llawenycha'r Brenhin: ion.

ac yn dy iachawdwriaeth 11 Canys bwriadasant
mor ddirfawr yr ymhyfryda! ddrwg i'th erbyn: meddyl-

2 Deifyfiad ei galon a rodd- iasant amcan, heb allu o
aist iddo: a dynuniad ei honynt ei gwblhau.

wefusau ni's gommeddaist. 12 Am hynny y gwnei

3 Canys achubaist ei flaen iddynt droi eu cefnau: ar dy
ef â bendithion daioni: gos- linyddau y parottoi di faeth-
odaist ar ei ben ef goron o au yn erbyn eu hwynebau.

aur coeth: 13 Ymddyrycha, Arglwydd,

4 Gofynodd oes gennyf, a yn dy nerth: canwn, a chan-
rhoddaist iddo: ie, hir oes, molwn dy gadernid.

byth ac yn dragywydd.

5 Mawr yw ei ogoniant PRYDNHAWNOL WEDDI:

yn dy iachawdwriaeth: gos- SALM 22. *Deus, Deus meus.*

odaist arno ogoniant a phryd- FY Nuw, fy Nuw, edrycht

ferthwch. arnaf; paham y'm gwyrth-

6 Canys gwnaethost ef yn odaist: paham yr ydwyf mor

fendithion yn dragywyddol: bell oddiwrth fy iachawdw-

llawenychaist ef â llawenydd iaeth, a geiriau fy llefain?

â'th wynebpryd. 2 Fy Nuw, llefain yr yd-

7 O herwydd bod y Bre- wyf y dydd, ac ni wrandewi:

nhin yn ymddiried yn yr y nos hefyd, ac nid oes oſteg

Arglwydd: a thrwy drugar- i mi.

edd y Goruchaf nid ysgogir 3 Ond tydi wyt sanctaidd:

ef. O dydi yr hwn wyt yn cyf-

8 Dy law a gaiff asael ar anneddu ym moliant Israel!

dy holl elynion: dy ddeheu- 4 Ein tadau a obeithiasant

law a gaiff asael ar dy gaf- ynot: gobeithiasant, a gwa-

cion. redaist hwynt.

5 Arnat ti y llefasant, ac priddlestr; a'm tafod a lyn-
achubwyd hwynt: ynot yr odd wrth dafod fy ngen-
ymddiriedasant, ac ni's au; ac i lwch angau ym
gwaradwyddwyd hwynt. dygaist.

6 A minnau, pryf ydwyf, 16 Canys cwn lawer a'm
ac nid gwr; gwarthrudd cylchynasant; cynnulleidfa'r
dynion, dirmyg y bobl. drygionus a'm hamgylchaf.

7 Pawb a'r a'm gwelant, ant: trywanasant fy nwyllaw
a'm gwatwarant: llaefant a'm traed.

wess, y'gydwant ben, gan 17 Gallaf gyfrif fy holl
ddywedyd, esgyrn; y maent yn tremio

8 Ymddiriedodd yn yr ac yn edrych arnaf.

Arglwydd; gwareded ef: 18 Y maent yn rhannu fy
achubed ef, gan ei fod yn nillad yn eu mysg; ac ar fy
dda ganddo. ngwisg yn bwrw coellbren

9 Canys ti a'm tynnaist 19 Ond tydi, Arglwydd,
o'r groth; gwnaethost i mi nac ymbellha; fy nghadern-
obeithio pan oeddwn ar fron- id, bryfia i'm cynnorthwyo.

nau fy mam. 20 Gwared fy enaid rhag
10 Arnat ti y'm bwriwyd y cleddyf: fy unig enaid o
o'r bru; o groth fy mam fy feddiant y ci.

Nuw ydwyf. 21 Achub fi rhag safn y

11 Nac ymbellha oddi llew: canys o blith cyru
wyrthf; o herwydd cyfyng- unicorniaid y'm gwrandew-
der sydd agos: canys nid oes aist;

cynnorthwywr. 22 Mynegaf dy Enw i'm

12 Teirw lawer a'm cylch- brodyr ynghanol y gyn-
ynasant: gwrdd deirw. Bafan nulleidfa y'th tolaf.

a'm hamgylchasant. 23 Y rhai fy yn ofni'r Ar-

13 Agorasant arnaf eu gen- glwydd, molwch ef: holl
au: fel llew rheibus a rhu- had Jacob, gogoneddwch
adwy. ef; a holl had Israel, ofn-

14 Fel dwfr y'm tywallt- wch ef.

wyd, a'm hesgyrn oll a ym- 24 Canys ni ddirmygodd,
wahanasant: ly nghalon fydd ac ni ffeiddiodd gystudd y
fel cwyr; hi a doddodd yng- tlawd: ac ni chuddiodd ei
hanol fy mherfedd wyneb rhagddo; ond pan

15 Fy nerth a wywodd fel lefodd efe arno, *efe a
wrandawodd. Fy 25

25 Fy mawl fydd o honot efe a'm tywys ger llaw'r
ti yn y gynnulleidfa fawr : dyfroedd tawel.

fy addunedau a dalaf ger 3 Efe a ddychwel fy en
bron y rhai a'i hoſnant ef. aid : efe a'm harwain ar

26 Y tlodion a fwyttant, hŷd llwybrau cyflawnder er
ac a ddiwellir : y rhai a geif- mwyn ei Enw.

iant yr Arglwydd, a'i mql- 4 Ie, pe rhodiwn ar hŷd
iannant ef ; eich calon fydd glyn cylgod angau, nid ofn-
af niweid : canys yr wyt ti

byw yn dragywydd, gyd â mi ; dy wialen a'th
ffon a'm cyfurant.

27 Holl dertynau'r ddae- 5 Ti a arwyi fort ger fy
ar a goſiant, ac a droant at mron yngwydd fy ngwrth-
yr Arglwydd : a holl dy- wynebwy'r : iraiſt fy mhen

addolant ger dy fron di. agolew ; fy phiol fydd lawn.

28 Canys eiddo'r Ar- 6 Daioni a thrugaredd yn
glwydd yw'r deyrnas. ac ddiau a'm canlynant holl
efe fydd yn llywodraethu ddyddiau fy mywyd : a

ym-mhlith y cenhedloedd. phrefswyliaſ yn nhy'r Ar-
29 Yr holl rai breifion ar glwydd yn dragywydd.

y ddaear a fwyttant, ac a addolant : y rhai a ddisgyn-
ant i'r llwch, a ymgrym- BOREOL WEDDI.

mant ger ei fron ef ; ac nid SALM 24. *Domini eſt terra.*
oes neb a all gadw yn fyw ei
enaid ei hun. Eiddo'r Arglwydd y ddae-

30 Eu had a'i gwaſan- byd, ac a brefswylia ynddo.

aetha ef : cyfrifir ef i'r Ar- 2 Canys efe a'i feiliodd ar
glwydd yn genhedlaeth. y moroedd : ac a'i ſicrhaodd

31 Deuant, ac adroddant ar yr atonydd.

ei gyflawnder ef i'r bobl 3 Pwy a eſgyn i fynydd yr
enir : mai efe a wnaeth Arglwydd : a phwy a ſaiſt yn
ei le ſanctaidd ef ?

SALM 23. *Dominus regit me.* 4 Y glan ei ddwyllaw, a'r

YR Arglwydd yw fy pur ei galon : yr hwn ni

Mugail : ni bydd eif- ddyrchafodd ei feddwl at
au arnaf. wagedd, ac ni thyngodd i

2 Efe a wna im' orwedd dwyllo.

newn porfeydd gwelltog : 5 Efe a dderbyn ſendiith

gan yr Arglwydd : a chyf-ffyrdd, O Arglwydd : dysg
iawnder gan Dduw ei iach- i mi dy lwybrau.
awdwriaeth.

6 Dyma genhedlaeth y edd, a dysg fi : canys ti yw
rhaf a'i ceisiant ef : y rhaf a Duw fy iachawdwriaeth ;
geisiant dy wyneb di, O Ja- wrthyt ti y disgwyllaf ar
cob. hŷd y dydd.

7 O byrth, dyrchefwch 6 Cofia, Arglwydd, dy doff-
eich pennau ; ac ymddyrch- uriaethau, a'th drugareddau :
efwch, ddryfau tragywydd- canys erioed y maent hwy.
ol : a Brenhin y gogoniant a 7 Na chofia bechodau fy
ddaw i mewn. ieuengŷtyd, na'm camwedd.

8 Pwy yw'r Brenhin go- au : yn ol dy drugaredd
goniant hwn : yr Arglwydd meddwl di am danaf, er
nerthol a chadarn ; yr Ar- mwyn dy ddaioni, Ar-
glwydd cadarn mewn rhytel. glwydd.

9 O byrth, dyrchefwch 8 Da ac uniawn yw yr Ar-
eich pennau : ac ymddyrch- glwydd : o herwydd hynny
efwch, ddryfau tragywydd- y dysg efe bechaduriaid yn
ol : a Brenhin y gogoniant a y ffordd.

ddaw i mewn, 9 Y rhaf llariaidd a hy-
10 Pwy yw'r Brenhin go- ffordda efe. mewn barn : a'i
goniant hwn : Arglwydd y ffordd a ddysg efe i'r rhaf
lluoeidd, efe yw Brenhin y gostyngedig.

gogoniant. 10 Holl lwybrau'r Ar-
SALM 25. *Ad te, Domine,* glwydd ydynt drugaredd a
levavi. gwirionedd : i'r rhaf a gadw-
ant ei gyfammod a'i dyff-
iolaethau ef.

A Ttat ti. O Arglwydd : 11 Er mwyn dy Enw, Ar-
y dyrchafaf fy enaid. glwydd : maddeu fy anwir-
2 O fy Nuw, ynot ti'r ym- edd : canys mawr yw.
ddiriedais : na'm gwarad- glwydd : ydychydig.

ngelynyon arnaf. 12 Pa wr yw efe sy'n ofni
3 Ie, na waradwylder neb yr Arglwydd : efe a'i dysg
fydd yn disgwyl wrthyt ti : ef yn y ffordd a ddewiso-
gwaradwylder y rhaf a drof- 13 Ei enaid ef a erys mewn
eddant heb achos. daioni : a'i had a eufeddaf

4 Par i mi wyddod dy ddaear.

14 Dirgelwch yr Ar- 2 Hela fi, Arglwydd, a
glwydd fydd gyd â'r rhai phrawf fi : a chwilia fy aren-
a'i hofnânt et : a'i gylam- nau a'm calon.

mod hetyd, i'w cyfarwyddo 3 Canys dy drugaredd fydd
hwynt. yn wastad o flaen fy llygaid :

15 Fy llygaid fydd yn ac mi a rodiais yn dy wirion-
wastad ar yr Arglwydd ; ca- edd

nys eise a ddwg fy nhraed 4 Nid eisteddais gyd â
allan o'r rhwyd, dynion coegion : a chyd â'r

16 Tro attaf, a thrugarha rhai trofaus nid af.

wrthyt : canys unig a thlawd 5 Caseais gynnulleidfa'r
ydwylf. drygionus : a chyd â'r an-

17 Gofidiau fy nghalon a nuwionion nid eisteddaf.

helaethwyd : dwg fi allan 6 Golchaf fy nwylaw
o'm cyfyngderau. mewn diniweidrwydd : a'th

18 Gwel fy nghystudd allor, O Arglwydd, a am-
a'm helbul : a maddeu fy glychynaf ;

7 I gyhoeddi â llef clodfor-
19 Edrych ar fy ngelyn- edd : ac i fynegi dy holl ry-
ion ; canys amlhasant : â feddodau.

chafineb traws hetyd y'm 8 Arglwydd, hoffais drig-
cafasant. fan dy dy : a lle preswylta dy

20 Cadw fy enaid, ac ogoniant.

achub fi : na'm gwarad- 9 Na chafgl fy enaid gyd â
wydder ; canys ymddiried- phechaduriaid : na'm byw-
ais ynot. yd gyd â dynion gwaed-

21 Cadwed perfffeithrwydd lyd ;

ac uniondeb fi : canys yr wyf 10 Y rhai y mae ysgelerder
yn disgwyl wrthyt. yn eu dwylaw : a'u deheu-

22 O Dduw, gwared If- law yn llawn gwobrau.

ael : o'i holl gytyngderau.

11 Eithr mi a rodiaf yn fy
SALM 26. *Judica me, Do-* mherfffeithrwydd : gwared
mine. fi, a thrugarha wyrthyt.

12 Fy nhroed fydd yn fe-

nys rhodiais yn fy mher- fyll ar yr union : yn y cyn-

feithrwydd : ymddiriedais nulleidfaoedd y'th fendith-

hetyd yn yr Arglwydd ; am iaf, O Arglwydd.

ynany ni lithraf.

PRYD-

PRYDNHAWNOL WEDDI.

SALM 27. *Dominus illuminatio.*

YR Arglwydd yw fy ngo-leuni a'm iachawdwriaeth; rhag pwy yr ofnaf: yr Arglwydd yw nerth fy mywyd; rhag pwy y dychrynaf?

2 Pan nesaodd y rhai drygonus, setfy ngwrth wyneb-wyr a'm gelynion, i'm herbyn, i fwytta fy nghnawd: hwy a dramgwyddasant ac a fyrthiasant.

3 Pe gwerfyllai llu i'm herbyn, nid ofna fy nghalon: pe cytodai cad i'm herbyn, yn hyn mi a tyddat hyderus.

4 Un peth a ddeisyfiais i gan yr Arglwydd, hynny a geisiat: set, cattael trigo yn nhy'r Arglwydd holl ddyddiau fy mywyd, i edrych ar brydlerthwch yr Arglwydd, ac i ymofyn yn ei deml.

5 Canys yn y dydd blin y'm cuddia o fewn ei babeli: yn nirgelfa ei babel y'm cuddia; ar graig y'm cysyd i.

6 Ac yn awr y dyrcha efse fy mhen goruwch fy ngelynion o'm hamgylch: am hynny'r aberthaf yn ei babel ef ebyrth gorfoledd; canaf, ie, canmolaf yr Arglwydd.

7 Clyw, O Arglwydd, fy lleferydd pan lefwyt: trugarha hetyd wrthyt. a gwrando arnaf.

8 Pan ddywedaist, Ceisfych fy wyneb: fy nghalon a ddywedodd wrthyt, Dywyneb a geisiat, O Arglwydd.

9 Na chuddia dy wyneboddi wrthyf; na fwrw ymaith dy was mewn foriant: fy nghymmorth fuost; na ddisi, ac na wrthod fi, O Dduw fy iachawdwriaeth.

10 Pan yw fy nhad a'm mam yn fy ngwrthod: yr Arglwydd a'm derbyn.

11 Dyf i mi dy ffordd Arglwydd: ac arwain fi a hyd liwybrau uniondeb, o herwydd fy ngelynion.

12 Na ddyro fi i tynnu ewyllys fy ngelynion: canys gau dyfion, a rhai a adroddant drawter, a gytodasant i'm herbyn.

13 Diffygiaswn: pe nchredaswn weled daioni Arglwydd yn nhir y rhaibwy.

14 Disgwyl wrth yr Arglwydd; ymwrola, ac ele nertha dy galon: disgwymeddaf, wrth yr Arglwydd.

SALM 28. *Ad te, Domine.*
ARNAT ti, Arglwydd, gwaeddaf; fy ngbraiga na ddistawa wrthyf: rhag, thew

thewi wrthyf, im' fod yn
gyffelyb i rai yn disgyn i'r
pwll.

2 Erglyw lef fy ymbil
pan waeddwyf arnat: pan
ddychatwyf fy nwyllaw tu
eg at dy gafell sanctaidd.

3 Na thyn fi gyd â'r an-
nuwliolion, a chyd â gweith-
redwyr anwiredd: y rhai a
lafarant heddwch wrth eu
cymmydogion, a drwg yn
eu calon.

4 Dyro iddynt yn ol eu
gweithred, ac yn ol drygioni
eu dychymygion: dyro idd-
ynt yn ol gweithredoedd
eu dwylaw; tal iddynt eu
haeddedigaethau.

5 Am nad ystyriant weith-
redoedd yr Arglwydd, na
gwaith ei ddwyllaw ef: y
dinystria efe hwynt, ac ni's
adeilada hwynt.

6 Bendigedig tyddo'r Ar-
glwydd: canys clybu lef fy
ngweddiau.

7 Yr Arglwydd yw fy
nerth, a'm tarian; ynddo ef
ymddiriedodd fy nghalon,
a myfi a gynnorthwywyd:
herwydd hyn y llawen-
chodd fy nghalon, ac ar fy
nghaen y clodforaf ef.

8 Yr Arglwydd fydd nerth
i'r cyfryw rai: a chadernid
achawdwriaeth ei Ennein-
og yw efe.

9 Cadw ny bobl, a ben-
dithia dy etifeddiaeth. portha
hwynt hefyd, a dyrcha
hwynt yn dragywydd.

SALM 29. *Afferte Domino.*

Moeswch i'r Arglwydd,
chwi feibion cedyrn:
moeswch i'r Arglwydd o-
goniant a nerth.

2 Moeswch i'r Arglwydd
ogoniant ei Enw: addolwch
yr Arglwydd ym mhryd-
ferthwch ei sancteiddrwydd.

3 Llef yr Arglwydd fydd
ar y dyfroedd; Duw y go-
goniant a darana: yr Ar-
glwydd iydd ar y dyfroedd
mawrion.

4 Llef yr Arglwydd fydd
mewn grym: llef yr Ar-
glwydd fy mewn prydfertth-
wch.

5 Llef yr Arglwydd fy'n
dryllio'r cedrwydd: ie, dryll-
ia'r Arglwydd gedrwydd Li-
banus.

6 Efe a wna iddynt lam-
u fel llo: Libanus a Sir-
ion, fel llwdn unicorn.

7 Llef yr Arglwydd: a
wafgara'r fflammau tan.

8 Llef yr Arglwydd a wna
i'r anialwch grynu: yr Ar-
glwydd a wna i anialwch
Cades grynu.

9 Llef yr Arglwydd a wna
i'r ewigod lvdnu, ac a ddy-
noetha'r coedydd: ac yn ei
deml

Dydd vi.

SALMAU.

Dydd vi.

deml pawb a draetha ei o-
goniant ef.

10 Yr Arglwydd fydd yn
eistedd ar y llifeiriant : ie, yr
Arglwydd a eistedd yn Fre-
nhin yn dragywydd.

11 Yr Arglwydd a ddyry
nerth i'w bobl : yr Ar-
glwydd a fendithia ei bobl â
thangneledd.

BOREOL WEDDI.

SALM 30. *Exaltabo te, Do-
mine.*

MAwrygat di, O Ar-
glwydd; canys dyr-
chefaist fi : ac ni lawenheist
fy ngelynion o'm plegyd.

2 Arglwydd fy Nuw, llef-
ais arnat : a thithau a'm
iacheaist.

3 Arglwydd, dyrchefaist
fy enaid o'r bedd : cedwaist
fi yn fyw, rhag disgyn o
honof i'r pwll.

4 Cenwch i'r Arglwydd,
ei fant ef : a chlodforwech
wrth goffadwriaeth ei sanct-
eiddrwydd ef.

5 Canys ennvd fechan y
bydd yn ei lid ; yn ei todd-
lonrwydd y mae bywyd : i mi yn graig gadarn, yn dy
dros brydnhawn yr erys ymddiffyn i'm cadw.
wylotain, ac erbyn y bore y
bydd gorfoledd.

6 Ac mi a ddywedais yn
fy llwyddiant : Ni'm sylfir arwain fi.
yn dragywydd.

7 O'th ddaioni, Arglwydd,
y gosodaist gryfder yn fy my-
nydd : cuddiaist fy wyneb, a
bum heibulus.

8 Arnat ti. Arglwydd, y
llefaist : ac â'r Arglwydd yr
ymbillai.

9 Pa fudd fydd yn fy
ngwaed, pan ddisgynwyf i'r
flos ; a glodfota'r llwch di ?
a fynega efe dy wirionedd ?

10 Clyw, Arglwydd, a
thrugarha wrthyf : Ar-
glwydd, bydd gynnorth-
wywr i mi.

11 Troaist fy ngalar yn
llawenydd i mi : diogaist
fy sachwisg, a gwregysaist fi
â llawenydd ;

12 Fel y cano fy ngogon-
iant i ti, ac na thawo : O
Arglwydd fy Nuw, yn dra-
gywyddol y'th foliannaf.

SALM 31. *In te, Domine,
speravi.*

YNOT ti, Arglwydd, yr
ymddiriedais ; na'm
gwaradwydder yn dragy-
wydd : gwared fi yn dy gyl-
iawnder.

2 Gogwydda dy glust at-
taf ; gwared fi ar frys : bydd
lonrwydd y mae bywyd : i mi yn graig gadarn, yn dy
dros brydnhawn yr erys ymddiffyn i'm cadw.

3 Canys fy nghraig a'm
castell ydwyf : gan hynny er

Enw ty tyws fi, ac

4 Tyn fi allan o'r rhwyd a marw allan o feddwl : yr guddiafant i mi : canys ti ydwyf fel llestr methedig.
yw fy nerth. 13 Canys clywais ogan lla-

5 I'th law y gorchymynaf weroedd ; dychryn oedd o fy yspryd : gwaredaist fi, O bob parth : pan gyd-ym-gynghorasant yn fy erbyn, y Arglwydd Ddaw y gwirion-
edd. bwriadafant fy nieneidïo.

6 Caeais y rhai fy'n dal 14 Ond mi a obeithiais
ar oter-wagedd : minnau a ynot ti, Arglwydd : dywed-
obeithiaf yn yr Arglwydd. ais, Fy Nuw ydwyf.

7 Ymlawenhaf ac ymhy- 15 Yn dy law di y mae fy
rydal yn dy drugaredd : ca- amserau : gwared fi o law fy
nys gwelait fy adfyd ; ad- negelynion, ac oddi wrth fy
nabuoist fy enaid mewn cyt- erlidwyr.
yngderau ;

8 Ac ni warchaeaiſt fi yn 16 Llewyrcha dy wyneb
law y gelyn : ond gosodaist ar dy was : achub fi er mwyn
y nhraed mewn ehangder. dy drugaredd.

9 Trugarha wrthyf, Ar- 17 Arglwydd, na warad-
glwydd ; canys cyfyng yw arnat : gwaradwydder yr
arnaf : dadwinodd fy llygad annuwiolion. torrer hwynt
an ofid ; ie, fy enaid a'm i'r bedd.

10 Canys fy mywyd a ball- 18 Gosteger y gwefusau
dd gan ofid, a'm blynydd- celwyddog : y rhai a ddy-
edd gan ochain : fy nerth a wedant yn galed, trwy falch-
allodd o herwydd fy an- der a dyfstrywch, yn erbyn
wired, a'm hefgyrn a bydr- y cyfiawn.

19 Mor fawr yw dy dda-
ioni a roddaiſt i gadw i'r

11 Yn warthrudd yr yd- sawl a'th ofnant : ac a
yfym mysg fy holl elyn- wnaethoſt i'r rhai a ym-
on, a hynny yn ddirtawr ddiriedant ynot, ger bron
m mysg fy nghymmydog- meibion dynion !

20 Cuddi hwynt yr nir-
hai a'm hadwaenant ; y gelfa dy wyneb rhag balch-
hai a'm gwelent allan, a der dynion ; cuddi hwynt
lient oddi wrthyf. mewn pabell rhag cynnen

12 Anghosiwyd fi fel un tafodau.

21 Bendigedig fyddo'r Arglwydd: canys dangosodd yn rhyfedd ei garedigrwydd i mi mewn dinas gadarn.

22 Canys mi a ddywedais yn fy ffrwst, Fe'm bwriwyd allan o'th olwg; er hynny ti a wrandewaisfais lais fy ngweddiau pan leisais arnat.

23 Cerwch yr Arglwydd, ei holl faint ef: yr Arglwydd a geidw'r ffyddloniaid, ac a dal yn ehelaeth i'r neb a wna falchder.

24 Ymwrolwch, ac efe a gryfha eich calon. chwy-chwi oll y rhai ydych yn gobeithio yn yr Arglwydd.

PRYDNHAWNOL WEDDI.

SALM 32. *Beati quorum.*

GWYN ei fydd y neb y maddeuwyd ei drosedd: ac y cuddiwyd ei bechod.

2 Gwyn ei fydd y dyn ni chyfrif yr Arglwydd iddo anwiredd: ac ni bo dichell yn ei yspryd.

3 Tra y tewais, heneiddiodd fy esgyrn: gan fy rhwad ar hŷd y dydd.

4 Canys trymhaodd dy law arnaf ddydd a nos: fy i'rder a drowyd yn fychder haf.

5 Addefais fy mhechod writhyt, a'm hanwiredd ni chuddiais: dywedais, Cy-

hesaf yn fy erbyn fy hun fy anwireddau i'r Arglwydd: a thi a faddeuaisf anwiredd fy mhechod.

6 Am hyn y gweddia pob duwlol arnat tyn yr amser y'th geffir: yn ddiau yn llir. teiriant dyfroedd mawrion ni chant netau atto ef.

7 Ti ydwyf loches i mi, cedwi fi rhag ing: amgylchyni fi â chaniadau ymwared.

8 Cyfarwyddaf di, a dysgat di yn y ffordd yr elych: â'm llygad arnat y'th gyng-horaf.

9 Na fyddwch fel march, neu ful, heb ddeal: yr hwn y mae rhaid attal ei ên â genta, ac â ffrwyn, rhag ei ddynesau attat.

10 Gofidiau lawer fydd i'r annuwiol: ond y neb a ymddiriedo yn yr Arglwydd, trugaredd a'i cylchyna ef.

11 Y rhai cyfiawn, byddwch lawen a hyfryd yn yr Arglwydd: a'r rhai uniawn o galon oll, cenwch yn llafar.

SALM 33 *Exultate, justi.*

YMlawenhewch, y rhai cyfiawn, yn yr Arglwydd: i'r rhai uniawn gweddus yw mawl.

2 Molwch yr Arglwydd â'r delyn: cenwch iddo â'r nabl, ac â'r degtant.

Dydd vi.

SALMAU,

Dydd vi.

3 Cenwch iddoganiad ne-
wydd: cenwch yn gerdd-
gar, yn soniarus.

4 Canys uniawn yw gair dynion.
yr Arglwydd: a'i holl weith-
redoedd a wnaed mewn yr edrych ete ar holl drigol-
Hyddlondeb.

5 Efe a gar gyflawnder a
parn: o drugaredd yr Ar-
glwydd y mae'r ddaear yn holl weithredoedd.
gyflawn.

6 Trwy air yr Arglwydd gan liaws llw: ni ddiange
gwnaethpwyd y nefoedd: cadarn trwy ei fawr gryfder
u holl luoedd hwy trwy
fpryd ei enau ef.

7 Calglu y mae efe ddyfr-
edd yr môr ynghyd, megis
entwr: y mae yn rhoddi y
wnderoedd mewn trysorau.

8 Ofned yr holl ddaear yr
arglwydd: holl drigolion y
rd, arfwydant ef.

9 Canys ete a ddywedodd,
telly y bu: efe a orchy-
ynodd, a hynny a safodd.
10 Yr Arglwydd fydd yn yw ein nerth a'n porian.

11 Gwyn ei byd y genedl
ae yr Arglwydd yn Dduw
a'r bobl a ddetholodd
yn etifeddiaeth iddo ei

12 Yr Arglwydd fy'n e-
drych i lawr o'r nefoedd: y
mae yn gweled holl feibion

13 O brelwyl ei drigfa:
mewn yr edrych ete ar holl drigol-
ion y ddaear.

14 Efe a gyd-luniodd eu
calon hwynt: efe a ddeall eu
glwydd y mae'r ddaear yn holl weithredoedd.

15 Ni waredir brenhin
gan liaws llw: ni ddiange
cadarn trwy ei fawr gryfder

16 Peth ofer yw march i
ymwared: ac nid achub efe
neb trwy ei fawr gryfder.

17 Wele, y mae llygad yr
Arglwydd ar y rhai a'i hofn-
ant ef: sef ar y rhai a obeith-

18 Ofned yr holl ddaear yr
iant yn ei drugaredd ef;
19 I waredu eu henaid
rhag angau: ac i'w cadw

20 Ein henaid fydd yn dif-
gwyl am yr Arglwydd: ete
ynw ein nerth a'n porian.

21 Canys ynddo ef y lla-
wenycha ein calon: o
herwydd i ni obeithio yn ei

Enw sanctaidd ef.
22 Bydded dy drugaredd,
Arglwydd, arnom ni: me-

gis yr ydym yn ymddiried
ynot.

SALM 34. *Benedicam Do-
mino.*

Benedicaf yr Arglwydd
bob amfer: ei foliant
Y lydd

fydd yn fy ngenau yn wastad. 12 Pwy yw'r gwr a chwen-

2 Yn yr Arglwydd y gorfo- nych fywyd : ac a gâr hir
ledda fy enaid : y rhai gost- ddyddiau, i weled daioni ?
yngedig a glywant hyn, ac a 13 Cadw dy dafod rhag
lawenychant. drwg : a'th welusau rhag

3 Mawrygwch yr Ar- traethu twyll,
glwydd gyd â mi : a chyd- 14 Cilia oddi wrth ddrwg,
ddyrchafwn ei Enw ef. a gwna dda : ymgais â

4 Ceisiais yr Arglwydd, thangnefedd, a dilyn hi.
ac efe a'm gwrandawodd : 15 Llygaid yr Arglwydd
gwareddodd fi hefyd o'm holl fydd ar y cyfiawn : a'i glust-
ofn. iau fydd yn agored i'w llef-

5 Edrychafant arno, a hwy ain hwynt.
a oleuwyd : a'u hwynebau 16 Wyneb yr Arglwydd
ni chywilyddiwyd. fydd yn erbyn y rhai a wna

6 Y tlawd hwn a lefodd, ddrwg ; i dorri eu coffa oddi
a'r Arglwydd a'i clybu : ac ar y ddaear.
a'i gwareddodd o'i holl dra- 17 Y rhai cyfiawn a lefant ;
llodau. d'r Arglwydd a glyw : ac

7 Angel yr Arglwydd a a'u gwared o'u holl drallod-
gastella o amgylch y rhai a'i au. 18 Agos yw'r Arglwydd
hofnant ef : ac a'u gwared at y rhai drylliedig o galon
hwynt. ac efe a geidw y rhai briw-

8 Profwch, a gwelwch ac edig o yspryd.
mor dda yw'r Arglwydd. 19 Aml ddrygau a gaiff
gwyn ei fydy gŵr a ym- cyfiawn : ond yr Arglwydd
ddiriedo ynddo. ei gwared ef oddi wrthyn

9 Ofnwch yr Arglwydd, a'i ei faint ef : canys nid oes
eisiau ar y rhai a'i hofnant ef. 20 Efe a geidw ei hol

10 Y mae eisiau a newyn esgryn ef : ni thorrir un
ar y llewod ieusinge : ond y honynt. 21 Drygioni a ladd yr an-
sawl a geisiant yr Arglwydd, nuwiol : a'r rhai a gafant
ni bydd arnynt eisiau dim cyfiawn, a anrheithir.

11 Deuwch, blant, gwran- 22 Yr Arglwydd a ware-
dewch arnaf : dysgaf i chwi eneidiau ei weision : a'r rha-
ofn yr Arglwydd. o

oll a ymddiriedant ynddo yn yr Arglwydd: ete a yma-
 ef, nid anrheithir hwynt. hytryda yn ei iachawdwr-
 iaeth ef.

BORÉOL WEDDI.

SALM 35. *Judica me, Do-
 mine.*

DADLEU fy nadl, Ar-
 glwydd, yn erbyn y
 rhai a ddadleuant i'm her-
 byn: ymlidd â'r rhai a ym-
 laddant â mi.

2 Ymafael yn darian a'r
 astalch a chylod i'm cym-
 morth.

3 Dwg allan y waywffon,
 ac argaea yn erbyn fy erlid-
 wyr: dywaid wrth enaid,
 Myfi yw dy iachawdwr iaeth.

4 Cywilyddier a gwarad-
 wydder y rhai a geisiant fy
 enaid: ymchweler yn eu hol
 a gwarthaer y sawl a fwriad-
 ant fy nrygu.

5 Byddant fel us o flaen y
 gwynt: ac Angel yr Ar-
 glwydd yn eu herlid.

6 Byddant eu ffordd yn dy-
 wyllwch ac yn llithrigfa: ac
 Angel yr Arglwydd yn eu
 hymlid.

7 Canys heb achos y cudd-
 alant eu rhwyd i mi mewn
 pydew: yr hwn heb achos a
 gloddiasant i'm henaidd.

8 Deued arno ddistryw ni
 ypo: a'i rwyd yr hon a
 guddiodd, a'i dalio: syrth-
 ed yn y distryw hwnnw.

9 A llawenycha fy enaid

10 Fy holl esgyrn a ddy-
 wedant, O Arglwydd, pwy
 fydd fel dydi, yn gwaredu'r
 tlawd rhag yr hwn a fyddo
 trêch nag ef: y truan hetyd
 a'r tlawd, rhag y neb a'i
 hyspeilio?

11 Tyffion gau a gyfodaf-
 ant: holasant i mi yr hyn
 ni's gwn oddi wrtho:

12 Talasant i mi ddrwg
 dros dda: i sypeilio fy enaid.

13 A minnau, pan glaf-
 ychent hwy, oeddwn â'm
 gwifg o fachlen; gostyngais
 fy enaid ag ympryd: a'm
 gweddi a ddychwelodd i'm
 mynwes fy hun.

14 Ymddygais fel pebu-
 asai'n gyfaill, neu yn frawd i
 mi: ymostyngais mewn ga-
 larwisg, fel un yn galaru am
 ei fam.

15 Ond ymlawenhasant
 hwy yn fy adtyd i, ac ym-
 gafglasant: ymgafglodd efr-
 yddion yn fy erbyn, ac ni's
 gwyddwn: rhwygasant fi
 ac ni pheidient.

16 Ym mysg y gwatwarwyr
 rhagrithiol mewn gwledd-
 oedd: ysgyrnygasant eu dar-
 nedd, arnaf.

17 Arglwydd, pa bŷd yr
 edrychi di ar hyn: gwared

Ys

fy

fy enad rhag eu distryw 27 Caned a llawenyched y
hwynt, fy unig enaid rhag y rhai a hoffant fy nghyfiawn
llewod. der : dywedant hetyd yn

18 Mi a'th glodforaf yn y wastad, Mawryger yr Ar-
gynnullleidfa fawr : molian- glwydd, yn hwn a gâr
nat di ym mhlith pobl lwyddiant ei was.
lawer.

19 Na lawenychant o'm fara am dy gyfiawnder : a'th
herwydd y rhai fydd elynion soliant ar hyd y dydd.
i mi heb achos : y sawl a'm SALM 36. *Dixit injustus.*
cafant yn ddiachos, nac am- **Y** Mae anwiredd yr an-
neidiant llygad. nuwiol yn dywedyd o

20 Gan nad ymddiddanant fewn fy nghalon : ned oes
yn dangnesfeddus : eithr o'n Duw o flaen ei lygaidd ef.
dychymygant eiriau dichell- 2 O herwydd ymwenhi-
gar yn erbyn y rhai llonydd eithio y mae efe iddo ei hun
yn y tir. yn ei olwg ei hunan : nes

21 Lledafant eu safn arnat, cael ei anwiredd yn atgas.
gan ddywedyd : Ha, ha, 3 Geiriau ei enau ydynt
gwelodd ein llygad. anwiredd a thwyll : peidiodd

22 Gwelâist hyn, Ar- â bod yn gall i wneuthur
glwydd : na thaw dithau ; daioni.
nac ymbellha oddi wrthyf, 4 Anwiredd a ddychym-
O Arglwydd. myg efe ar ei wely ; efe a'i

23 Cyfod, a deffro i'm gesyd ei hun ar ffordd nid
barn : sef i'm dadl, fy Nuw yw dda : nid ffaidd gantho-
a'm Harglwydd. ddrygioni.

24 Barn fi, Arglwydd y 5 Dy drugaredd, Ar-
Nuw, yn ol dy gyfiawnder glwydd, fydd hyd y nef-
ac na lawenhant o'm plegyd. oedd : a'th wirionedd dyd y

25 Na ddywedant yn eu cymmylau.
calon, O ein gwyntyd : na 6 Fel my nyddoeddcedyrn
ddywedant, Llyngcasom ef. y mae dy gyfiawnder ; dytn.

26 Cywilyddier a gwarad- der mawr yw dy farnedig-
wydder hwy i gyd, y rhai aethau : dyn ac anifail a
fy lawen am fy nrygtyd : gedwidi, Arglwydd.
gwifger â gwarth ac â chy- 7 Mor werthfawr yw dy
wilydd y rhai a ymfawr- drugaredd, O Dduw : am
ygant i'm herbyn. hynny'r

hynny'r ymddiried meibion
dynion dan gyfgod dy aden-
ydd.

8 Llawn-ddigonir hwynt
â brasder dy dŷ : ac ag afon
dyhyfrydwch y diodi hwynt.

9 Canys gyd â thi y mae
ffynnon y bywyd : yn dy
oleuni di y gwelwn oleuni.

10 Estyn dy drugaredd i'r
rhai a'th adwaenant : a'th
gyfiawnder i'r rhai uniawn o
galon.

11 Na ddeued troed balch-
der i'm herbryn : na syfled
llaw yr annuwiol fi.

12 Yno y syrthiodd gweith-
wyr anwiredd : gwithiwyd
hwynti lawr, ac ni allant
gyfodi.

PRYDNHAWNOL WEDDI

SALM 37. *Noli æmulari.*

NAC ymddigia o her-
wydd y rhai drygion-
us : ac na chynfigenna wrth
y rhai a wnat anwiredd.

2 Canys yn ebrwydd y tor-
rir hwynt i'r llawr fel glas-
wellt : ac y gwywant fel
gwyrrdd-lyfiau.

3 Gobeithia yn yr Ar-
glwydd, a gwna dda : felly
y trigi yn y tir, a thi borth-
i'r yn ddiau.

4 Ymddigrifa hefyd yn yr
Arglwydd : ac efe a ddyry i
ti ddymuniadau dy galon.

5 Treigla dy ffordd ar yr
Arglwydd, ac ymddiried yn-
ddo : ac ef a'i dwg i ben.

6 Efe a ddwg allan dy gyf-
iawnder fel y goleuni : a'th
farn fel hanner dydd.

7 Distawa yn yr Arglwydd,
a disgwyl wrtho ; nac ym-
ddigia o herwydd yr hwn a
lwyddo ganddo ei ffordd,
wrth ygwyr syddyn gwneuth-
ur ei ddrwg amcanion.

8 Paid â digofaint, a gad-
ymaith gynddaredd : nac ym-
ddigia er dim, i wneuthur
drwg.

9 Canys torrir ymaith y
drwg ddynion : ond y rhai a
ddisgwyliant wrth yr Ar-
glwydd, hwynt-hwy a eti-
feddant y tir.

10 Canys etto ychydigyn,
ac ni welir yr onnuwiol : a
thi a edrychi am ei le ef, ac
ni bydd dim o hono.

11 Eithr y rhai gostyng-
edig a etiteddant y ddaear :
ac a ymhyfydant, gan liaws
tangnefedd.

12 Yr annuwiol a amcana
yn erbyn y cyfiawn : ac a yf-
gyrnyga ei ddannedd arno.

13 Yr Arglwydd a chwardd
am ei ben ef : canys gwel fod
eiddydd ar ddyfod

14 Yr annuwiolion a dyn-
nasant eu cleddyt, ac a an-
Arglwydd : ac efe a ddyry i
ti ddymuniadau dy galon.

lawr

lawr y llawd a'r anghenog, lwyr-fwrir ef i lawr : canys
ac i-ladd y rhai uniawn eu yr Arglwydd fydd yn ei gyn-
ffordd. nal ef â'i law.

15 Eu cleddyf a â yn eu
calon eu hunain : a'u bwa
a dryllir.

16 Gwell yw'r ychydig
fydd gan y cyfiawn : nâ mawr
olud annuwiolion lawer.

17 Canys breichiau'r an-
nuwiolion a dorrir : ond yr
Arglwydd a gynnal y rhai
yfiawn.

18 Yr Arglwydd a edwyn
ddyddiau y rhai perffaith :
a'u hetifeddiaeth hwy fydd
yn dragywydd.

19 Ni's gwaradwyddir
hwy yn amfer drygfyd : ac
yn amfer newyn y cant ddi-
gon.

20 Eithr collir yr annu-
wion, a gelynion yr Ar-
glwydd fel brasder wyn a
ddiflannant : yn lŵg y di-
flannant hwy.

21 Yr ânnuwiol a echwyn-
a, ac ni thal adref : ond y
cyfiawn fydd drugarog, ac
yn rhoddi.

22 Canys y rhai a fendigo
efe, a etifeddant y tir : a'r
rhai a felldithio efe, a dorrir
ymaith.

23 Yr Arglwydd a ffordd-
ia gerddediad gwr da : a da
fydd ganddo ei ffordd ef.

24 Er iddo gwympo, ni ef,

25 Mi a fum ieuangc, ac
yrydwyf yn hen : etto ni
welais y cyfiawn wedi adu,
na'i had yn cardotta bara.

26 Bob amser y mae efe
yn drugarog, ac yn rhoddi
benthyg : o'i had a ten-
dithir:

27 Cilia di oddiwrth ddrwg,
a gwna dda : a chytannedda
yn dragywydd.

28 Canys yr Arglwydd a
gâr farn, ac ni edy ei laint
cedwir hwynt yn dragy-
wydd ; ond had yr annuwiol
a dorrir ymaith.

29 Y rhai cyfiawn a eti-
feddant y ddaear ; ac a bref-
wyliant ynddi yn dragy-
wydd

30 Genau y cyfiawn a fy
nega ddoethineb : a'i dafod
a draetha farn.

31 Deddf ei Dduw fydd
yn ei galon ef : a'i gamrau
ni lithrant.

32 Yr annuwiol a wylia ar
y cyfiawn : ac a gais ei ladd
ef.

33 Ni ad yr Arglwydd ef
yn ei law ef : ac ni ad ef yn
euog pan ei barner.

34 Gobeithia yn yr Ar-
glwydd, a chadw ei ffordd
ni ef, ac efe a'th ddyrchafa,
tel

fel yr etifeddech y tir : pan ddisfether yr annuwiolion, ti a'i gweli.

35 Gwelais yr annuwiol yn gadarn : ac yn frigog fel y lawryf gwyrdd.

36 Er hynny efe a aeth ymaith ; ac wele, nid oedd mwy o hono : a mi a'i ceisiais, ac nid oedd i'w gael.

37 Ystyr y perffiaith, ac edrych ar yr uniawn : canys diwedd y gwr hwnnw fydd tangnefedd.

38 Ond y troseddwy'r a gyd-ddistrywir : diwedd yr annuwiolion a dorrir ymaith.

39 A iachawdwriaeth y cyfiawn fydd oddiwrth yr Arglwydd : efe yw eu nerth yn amser trallod.

40 A'r Arglwydd a'u cymorth hwynt, ac a'u gwared : efe a'u gwared hwynt rhag yr annuwiolion, ac a'u ceidw hwynt, am iddynt ymddiried ynddo.

BOREOL WEDDI.

SALM 38. *Domine, ne in furore.*

A Rglwydd, na cherydda fi yn dy lid : ac na cholpa fi yn dy ddigllonedd.

3 Canys y mae dy faethau ynglŷn ynot : a'th law yn trom arnaf.

3 Nid oes iechyd yn fy nghnawd, o herwydd dy ddigllonedd : ac nid oes heddwch i'm hefgyrn, oblegyd fy mhechod.

4 Canys fy nghamweddau a aethant dros fy mhen : megis baich trwm y maent yn rhy drwm i mi.

5 Fy nghleisiau a bydrasant : ac a lygrasant, gan fy ynsfydrwydd.

6 Crymmwyd a darostyngwyd fi'n ddirfawr : beunydd yr ydwyf yn myned yn alarus.

7 Canys fy lwynau a lanwyd o ffieiddglwyf : ac nid oes iechyd yn fy nghnawd.

8 Gwanhawyd, a dryllwyd fi'n dramawr : rhuais gan aflonyddwch fy nghalon.

9 O'th flaen di, Arglwydd, y mae fy holl ddymuniad : ac ni chuddiwyd fy uchenaid oddi wrthyt.

10 Fy nghalon fydd yn llammu ; fy nerth a'm gadawodd : a llewyrch fy llygaid nid yw chwaith genyf.

11 Fy ngharedigion a'm cyteillion a safent oddi ar gyfer fy mhla : a'm cyfneseiaid a safent o hirbell.

12 Y rhai hefyd a geisient fy enioes, a osodasant saglau : a'r rhai a geisient fy niweid,

niweid, a draethent anwir- **SALM 39. Dixi, Custodiam,**
 eddau, ac a ddychymygent **D** Ywedais, Cadwat fy
 ddichellion ar hŷd y dydd. Ffyrdd, rhag pe hu

13 A minnau fel byddar ni â'm tafod; cadwat ffirwyn
 chlywn: eithr oeddwn fel yn fy ngenau. tra fyddo'r
 mudan heb agoryd ei enau. annuwiol yn fy ngolwg.

14 Felly'r oeddwn fel gwr 2 Tewais yn ddifflaw; ie,
 ni chlywai; ac heb argy- tewais â daioni: a'm dolur
 eddion yn ei enau. a gyffrodd.

15 O herwydd im' obeith- 3 Gwresfogodd fy nghalon
 io ynot, Arglwydd; ti, Ar- o'm mewn: tra'r oeddwn
 glwydd fy Nuw, a wrandewi. yn myfyrio, ennynodd tân,

16 Canys dywedais, a mi a lafarais â'm tafod.
 Gwrando fi, rhag llawen- 4 Arglwydd, par i mi wy-
 ychu o honynt i'm herbyn; bod fy niwedd, a pheth yw
 pan lithrai fy nhroed, ym- mesur fy nyddiau; fel y
 lawrygent i'm herbyn. gwypwyf o ba oedran y

17 Canys parod wyt i byddaf fi.
 gloffi; a'm dolur fydd ger fy 5 Wele, gwnaethost fy
 mron yn wastad. nyddiau fel dyrnfedd; a'm

18 Diau y mynegaf fy an- heinioes fydd megis diddym
 wiredd: ac y pryderaf o her- yn dy olwg di: diau mai
 wydd fy mhechod. cwbl wagedd yw pob dyn,

19 Ac y mae fy ngelynion pan lo ar y goreu.
 yn fyw, ac yn gedyrn; aml- 6 Dyn yn ddiau fydd yn
 hawyd helyd y rhai a'm cas- rhodio mewn cysgod, ac yn
 ant ar gam, ymdrafferthu yn ofer: efe a

20 A'r rhai a dalant ddrwg dyrfa olud; ac ni's gwyrpwy
 dros dda, a'm gwrthwyneb- a'i casgl.

ant: am fy mod yn dilyn 7 Ac yn awr beth a ddif
 daioni. gwyliaf, O Arglwydd: fy

21 Na ad fi, O Aiglwydd: ngobaith fydd ynot ti.
 fy Nuw, na ymbellha oddi 8 Gwared fi o'm holl
 wrthyt. gamweddau; ac na ofod fi

22 Brysfa i'm cymmorth: yn waradwydd i'r ynsyd.

O Arglwydd fy iachawdwr- 9 Aethum yn fud, ac ni
 iaeth. agorais fy ngenau: canys ti a
 wnaethost hyn.

10 Tyn dy bla oddi wrth-
yf: gan ddyrnod dy law y
darlun i.

11 Pan gospit ddyn â cher-
yddon am anwiredl, dat-
todit fel gwyfyn ei ardderch-
owgrwydd ef: gwagedd yn
ddiau yw pob dyn.

12 Gwranddo fy ngweddi,
Arglwydd, a chlyw fy llef;
na thaw wrth fy wylofain:
canys ymdeithydd ydwyf
gyd â thi, ac alltud, fel fy
holl dadau.

13 Paid â mi, fel y cryf-
hawyf: cyn fy myned, ac na
byddwyf mwy.

SALM 40. *Expectans ex-*
pectavi.

Difgwyliais yn ddyfal am
yr Arglwydd: ac efe a
ymostyngodd attaf, ac a
glybu fy llefain.

2 Cyfododd fi hetyd o'r
pydew erchyll, allan o'r

pridd tomlyd: ac a ofododd
fy nhraed ar graig, gan

3 A rhoddodd yn fy ngen-
au ganiad newydd o foliant
n Duw ni: llawer a welant
yn, ac a ofnant, ac a ym-

diriedant yn yr Arglwydd,

4 Gwŷn ei tyd y gwr a
fodo'r Arglwydd yn ym-
diried iddo: ac ni thry at

elchion, nac at y rhai a
yrant at gelwydd.

5 Lliosog y gwnaetbost ti,
O Arglwydd fy Nuw, dy
rylledodau, a'th amcanion

tu ag attom: ni ellir yn
drefnus eu cyfrif hwynt i ti:
pe mynegwn, a phe traeth-
wn hwynt, amlach ydynt
nag y gellir eu rhifo.

6 Aberth ac offrwm nid
ewyllyfaiſt; agoraist fy
nghlufstiau: poeth-offrwm a
phech-aberth ni's gotynaiſt.

7 Yna y dywedais, Wele'r
ydwyf yn dyfod: yn rhol y
llyfr yr ysgrifenwyd am

8 Da genyf wneuthur dy

ewyllys, O fy Nuw: a'th
gyfraith fydd o fewn fy
nghalou.

9 Pregethais gyfiawnder
yn y gynulleidfa fawr:
wele, nid atteliais fy ngwe-
fufau, ti, Arglwydd, a'i
gwyddost.

10 Ni chuddiais dy gyf-
iawnder o fewn fy nghalon;
tracthais dy ffyddlondeb,
a'th iachawdwriaeth: ni
chelais dy drugaredd na'th
wirionedd yn y gynulleidfa
liosog.

11 Tithau, Arglwydd, nac
addau oddi
wrthyf: cadwed dy drugar-
edd a'th wirionedd fi byth.

12 Canys drygau annifeir-
iol a'm cylchynasant o am-
gylch:

gylch; fy mhechodau a'm 2 Yr Arglwydd a'i ceidw,
daliafant, fel na allwn edrych ac a'i bywha; gwynfydedig
i fynu: amlach ydynt nâ fydd ar y ddaear: na ddod
gwallt fy mhen; am hynny dithau ef wrth ewyllys ei
y pallodd fy nghalon genyf. elynion.

13 Rhyngel bodd it', Ar- 3 Yr Arglwydd a'i nertha
glwydd, fy ngwaredu: ef ar ei glaf wely: cyweiri ei
bryfia, Arglwydd, i'm cym- holl wely ef yn ei glefyd.
morth.

14 Cyd-gywilyddier a glwydd, trugarha wrthyf:
gwaradwydder y rhai a geif- iacha fy enaid; canys pech-
iant fy einioes i'w difetha; ais i'th erbyn.

gyrrer yn eu hol a chwili- 5 Fy ngelynion a lasarant
lyddier y rhai a ewyllysiant ddrwg am danaf, gan ddy-
i mi ddrwg. wedyd: Pa bryd y bydd efe

15 Anrheithier hwynt yn farw, ac y derfydd am ei
wobr am eu gwaradwydd: enw ef?
y rhai a ddywedant wrthyf,
Ha, ha.

16 Llauenyched ac ym- galon a gafgl atti anwired;
hyfydded ynot ti y rhai oll panel allan, efe a'i traetha.
a'th geisiant: dyweded y 7 Fy holl gaseion a gyd-
rhai a garant dy iachawdwr- hustyngant i'm herbyn: yn
iaeth, bob amser, Mawryger ty erbyn y dychymygant
yr Arglwydd. ddrwg i mi.

17 Ond yr wyt fi yn dlawd 8 Aflwydd, meddant, a
ac yn anghenus: atto yr Ar- lŷn wrtho: a chan ei fod yn
glwydd a feddwl am danaf: gorwedd, ni chyfyd mwy.
fy nghymmorth a'm gwared- 9 Hefyd y gwr oedd anwyl
ydd ydwyt ti; fy Nuw, na genyf, yr hwn yr ymddiried-
hir drig. ais iddo: ac a fwyttaodd fy
mara, a ddyrchafodd ei lawd
i'm herbyn.

PRYDNHAWNOL WEDDI.

SALM 41. *Beatus qui intel-
ligit.*

GWYN ei fydd a ystyria
with y dlawd: yr Ar-
glwydd a'i gwared ef yn
amser adfyd.

10 Eithr ti Arglwydd,
trugarha wrthyf: a chyfod
fi, fel y talwyf iddynt.

11 Wrth hyn y gwn hofi
o honot fi: am na chaiff y
ngelyn orfoleddu i'm he-
byn.

12 Ond

12 Ond am danaf fi, yn fy mherffeithrwydd y'm cynhelu: ac y'm gosodi ger dy bron yn dragywydd.

13 Bendigedig fyddo Arglwydd Dduw Israel: o dragywyddoldeb, a hyd dragywyddoldeb. Amen, ac Amen.

SALM 42. *Quemadmodum*
FEL y bre'ta'r hŷdd am yr afonydd dyfroedd: felly'r hiraetha fy enaid am fanat ti, O Dduw.

2 Sychedig yw fy enaid i Dduw, am y Duw byw: pa bryd y deuaf ac yr ymddangosaf ger bron Duw?

3 Fy nagrau oedd fwyd i'm ddydd a nos: tra dywedant wrthyf bob dydd, Pa le mae dy Dduw?

4 Tywalltwn fy enaid i'mof, pan gofiwn hynny: canys aethwn gyd â'r gynulleidfa; cerddwn gyd â'r wynt i dŷ Dduw, mewn can a moliant, fel tyrfa i'n cadw gwyl.

5 Paham, fy enaid, y'th ddarostyngir, ac yr ymdersylgi ynof: gobeithia yn Duw, oblegyd moliannaf eto, am iachawdwriaeth ei enebpryd.

6 Fy Nuw, fy enaid a ymdarostwng ynof: am hynny cofiaf di, o dir yr Ior-donen, a'r Hermoniaid o'n Mifar.

7 Dyfnder a eilw ar ddyfnder, wrth fwn dy bistyll-oedd di: dy holl donnau a'th lifeiriaint a aethant drofod fi.

8 Etto yr Arglwydd a orchymyn ei drugaredd liw dydd: a'i gân fydd gyd â mi liw nos; sef gweddi ar Dduw fy einioes.

9 Dywedaf wrth Dduw fy nghraig, Paham yr anghofiaist fi: paham y rhodiaf yn alarus trwy orthrymder y gelyn?

10 Megis â chleddyf yn fy esgyrn y mae fy ngwrthwynebwyr yn fy ngwaradwyddo: pan ddywedant wrthyf bob dydd, Pa le y mae dy Dduw?

11 Paham y'th ddarostyngir, fy enaid? a phaham y tersylgi ynof: ymddiried yn Nuw; canys etto y moliannaf ef, sef iachawdwriaeth fy wyneb, a'm Duw.

SALM 43. *Judica, me, Deus.*

BARN fi, O Dduw, a dadleu fy nadl yn erbyn y genhedlaeth annhrugarog: gwared fi rhag y dyn twyllodrus ac anghyfiawn.

2 Canys ti yw Duw fy nerth; paham y'm bwri ymaith: paham yr af yn alarus trwy

trwy orthrymder y gelyn?

3 Anton dy oleuni a'th wirionedd; tywysant hwy fi: ac arweiniant fi i fynydd dy sancteiddrwydd, ac i'th bebyll.

4 Yna'r af at allor Duw, at Dduw hyfrydwch ty ngorfoledd: a mi a'th solianaf ar y delyn, O Dduw, tv Nuw.

5 Paham y'th ddarostyng- is. ty enaid? a phaham y tertysgi ynot: gobeithia yn Nuw; canys etto y molianaf, ef, fef iachawdwriaeth fy wyneb, a'm Dduw.

BOREOL WEDDI.

SALM' 44. *Deus, auribus.*

DUW, clywsom â'n clust. iau, ein tadau a fynegaf-

ant i ni: y weithred a wnaethost yn eu hamser yn ol oddiwrth y gelyn: a hwynt, yn y dyddiau gynt. caseion a anrheithiasant id-

2 Ti â'th law a yrraist ynt eu hun. allan y cenhedloedd, ac a'u plennaist hwythau: ti a i'w bwytta: a gwasgera ddrygaist y bobloedd, ac a'u ni cynnyddai hwythau.

3 Canys nid â'u cleddyf elw ac ni 'chwanegail eu hun y goresgynasant y tir; olud o'u gwerth hwynt. nid eu braich a barodd iach- awdwriaeth iddynt: eithr rudd i'n cymmydogion: dy ddeheulaw di, a'th fraich, watwargerdd ac yn wawd a llewyrch dy wyneb; o her- wydd it' eu hofi hwynt.

4 Ti, Dduw, yw ty Mre nhin: gorchymyn iachawdwriaeth i Jacob.

5 Ynot ti y cilgwithwn ni ein gelynon: yn dy Enw di y fathrwn y rhai a gytodant i'n herbyn.

6 O herwydd nid yn ty mwa'r ymddiriedaf: nid fy nghleddyf chwaith a'm hachub.

7 Eithr ti, a'n hachubais ni oddiwrth ein gwrthwynebwyr: ac a waradwyddais ein caseion.

8 Yn Nuw yr ymfrostriw drwy'r dydd: a ni a gloedforwn dy Enw yn dragywydd.

9 Ond ti a'n bwriais ni ymaith, ac a'n gwaradwyddais: ac nid wyt yn myneallan gyd â'n lluoedd.

10 Gwnaethost i ni dr

11 Rhoddaist ni fel deha

12 Gwerthai dy bobl

13 Gosodai ni yn war

rhai ydynt o'n hamgylch

SALMAU.

Dydd ix.

14 Gofodaisf ni yn ddiareb
ym mysg y cenhedloedd: yn
rhai i ysgwyd pen arnynt ym
mysg y bobloedd.

15 Fy ngwarthrudd fydd
beunydd ger fy mron: a chy-
wilydd fy wyneb a'm todd;

16 Gan lais y gwarthrudd-
wr a'r cablwr: o herwydd y
gelyn a'r ymddialwr.

17 Hyn oll a ddaeth ar-
nom: etto ni'th anghofia-
som di, ac dl buom anffydd-
on yn dy gyfammod.

18 Ni throdd ein calon yn
i hol: ac nid aeth ein cerdd-
diad allan o'th lwybr di;

19 Er i ti ein curo yn
hriafa dreigiau: a thoi tros-
m â chysgod angau.

20 Os anghofiasom Enw
in Duw: neu estyn ein
wylaw at dduw dieithr;

21 Oni chwilia Duw hyn
lan: canys efe a wyr ddir-
loedd y galon.

22 Ie, er dy fwyn di y'n
eddir beunydd: cyfrifir ni
l defaid i'w lladd.

23 Deffro; paham y cysgi,
Arglwydd: cyfod; na
wrw ni ymaith yn dragy-
ydd.

24 Paham y cuddi dy wy-
b: ac yr anghoff ein cyf-
dd a'n gorthrymder?

25 Canys gostyngwyd ein
maid i'r llwch: glynodd
bol wrth y ddaer.

26 Cyfod yn gynhorthwy
i ni: a gwared ni er mwyn
dy drugaredd.

SALM 45. *Eruclavit cor
meum.*

TRaetha fy nghalon beth
da; dywedyd yrydwyt
y pethau a wneuthum i'r
Brenhin: fy nhatod fydd bin
ysgrifenydd buan.

2 Teccach ydwyt nâmeib-
ion dynion; tywalitwyd gras
ar dy wefusau: o herwydd
hynny y'th fendithiodd Duw
yn dragywydd.

3 Gwregysa dy gleddyf ar
dy glun, O Gadarn: âith o-
goniant a'th harddwch.

4 Ac yn dy harddwch
marchoga yn llwyddiannus,
o herwydd gwirionedd, a
lledneisrwydd, a chyfiawn-
der: a'th ddeheulaw a ddyfsg
i ti bethau ofnadwy.

5 Pobl a syrthiant danat:
o herwydd dy faethau llym-
ion yn glynau ynghalon ge-
lynion y Brenhin.

6 Dy orsedd di O Dduw,
fydd byth ac yn dragywydd:
teyrnwialen uniondeb yw
teyrnwia'en dy frenhiniaeth
di.

7 Ceraist gyfiawnder, a
chaseaisf ddrygioni: am hyn-
ny y'th enneiniodd Duw,
sef y Dduw di, ag olew
llawenydd yn'fwy nâ'th gyf-
eillion.

8 Arogl

8 Arogl myrr, aloes, a am hynny y bobl a'th folian
chafia, fydd ar dy holl wisg- nant byth ac yn dragywydd
oedd : allan o'r palasau ifori, **SALM 46** *Deus noster rex*
a'r rhai y'th lawenhafant. *fugium.*

9 Merched brenhinoedd **D**UW fydd noddfa
oeld ym mhlith dy bende- nerth i ni : cymmort
figesau : safai'r frenhines ar hawdd ei gael mewn cytyng
dy ddeheulaw mewn aur der.

coeth o Ophir.

2 Am hynny nid o'nw

10 Gwranddo, ferch, a pe- fymudai'r ddaear :
gwel ; a goftwng dy glust : phe treiglid y mynyddoedd
ac anghofia dy bobl dy hun, ganol y môr.

a thy dy dad.

3 Er rhuo a therlyfgu o

11 A'r Brenhin a chwen- ddyfroedd : er crynu o'r my-
nych dy degwch : canys efe nyddoedd gan ei ymchwydd
yw dy lor di ; ymoftwng ef.

dithau idd ef.

4 Y mae afon, a'i ffrydian

12 Merch Tyrus hefyd a lawenhant ddinas Dduw
fydd yno ag anrheg : a chyf- cyfsegr preswylfeydd y Gor-
oethogion y bobl, a ymbilant uchaf.

a'th wyneb.

5 Duw fydd yn ei chanol

13 Merch y Brenhin fydd nid ysgog hi : Duw a'i cyn-
oll yn ogoneddus o fewn : northwya yn fore iawn.
gemwaith aur yw ei gwisg hi.

6 Y cenhedloedd a der-

14 Mewn gwaith edau a fylgafant, y teyrnasfoedd a
nodwydd y dygir hi at y ysgogafant : efe a roddes ei
Brenhin : y morwynion y les, tōddodd y ddaear.

rhai a ddeuant ar ei hol, yn 7 Y mae Arglwydd y llu-
gyfeillefau iddi, a ddygir at- oedd gyd â ni : y mae Duw
tat ti.

Jacob yn ymddiffynfa i ni.

15 Mewn llawenydd a 8 Deuwch, gwelwch weith-
gortoledd y dygir hwynt : redoedd yr arglwydd : pa-
deuant i lys y Brenhin. anghvffannedd-dra a wnaeth

16 Dy feibion fydd yn lle efe ar y ddaear.

dy dadau : y rhai a wnei yn 9 Gwna i ryteloedd beidio
dywyflogion yn yr holl dir. hvd eithaf y ddaear : efe a

17 Paraf gofio dy Enw ym ddryllia'r bwa, ac a dyrr y
mhob cenhedlaeth, ac oes : waywffon ; efe a lysg y cer-

bydau â than.

Dydd i

th folian
gywydd
noſter r

ddfa

yimmort

cytyng

d ofnw

laear :

ddoedd

fyſgu o

a o'r my

nchwydd

ffrydian

Dduw

d y Gor

chanol

a'i cyn

awn:

d a der

afodd a

roddeſt

ar.

dd y ll

ae Duw

fa i ni

chweith

ydd : pa

wnaeth

dd beidio

: efe a

a dyrr y

ſg y cer

Dydd ix.

SALMAU,

Dydd i

10 Peidiwch, a gwybydd-
wch mai myfi fydd Dduw : ymgafglasant ynghyd, ſet
dyrchefir fi ym myſg y ce-
nhedloedd, dyrchefir fi ar y
ddaeear.

11 Y mae Arglwydd v ll-
oedd gyd â ni : ymddiffynfa
i ni yw Duw Jacob.

9 Pendefigion y bobl a
pobl Duw Abraham : canys
y ddaear ydynt
eiddo Duw; dirfawr y

dyrchafwyd ef.

SALM 48. *Magnus Dominus.*

MAWR yw'r Arglwydd,
a thra moliannus : yn

PRYDNHAWNOL WEDDI

SALM 47. *Omnes gentes,*

plaudite.

YR holl bobl, curwch yr holl ddaear, yw mynydd
ddwyſaw : llafar gen-
wch i Dduw â lleſ gorſoedd.

2 Canys yr Arglwydd Gor-
uchaf fydd ofnadwy : Bre-
nhiſ mawr ar yr holl ddaear.

3 Efe a ddwg y bobl dan-
om ni : 2'r cenhedloedd
dan ein traed.

4 Efe a ddethol ein heti-
feddiaeth i ni : ardderchowg-
wydd Jacob, yr hwn a ſfrwſt.

5 Dyrchatodd Duw â llaw-
n-floedd : yr Arglwydd â gwraig yn eſgor.

6 Cenwch ſawl i Dduw,
cenwch : cenwch ſawl i'n

Brenhin, 'cenwch.
7 Canys Brenhin yr holl

daear yw Duw : cenwch
awl yn ddeallus.

8 Duw fydd yn teyrnafu
y cenhedloedd : eistedd y

ninas ein Duw ni, yn ei ſy-
nydd ſanctaidd.

2 Tegwch bro, llawenydd

Sion : yn yſtlyſau'r gogledd,
dinas y Brenhin mawr.

3 Duw yn ei phalaſau : a
adwaenir yn ymddiffynfa.

4 Canys wele, y brenhin-
oedd a ymgynnullafant :

5 Hwyl a welfant, felly y
rhyfeddafant : brawychaf-

ant, ac aethant ymaith ar
ffwrſt.

6 Dychryn a ddaeth ar.
nynt yno : a dolur, megis

y clywſom, felly
y gwelfom yn ninas Ar-

glwydd y lluoedd, yn ninas
ein Duw ni. Duw a'i ſicrha

hi yn dragwydd.
9 Meddyliaſom, O Dduw,
am dy drugaredd : ynghanol
ei dy deml.

10 Megis

10 Megis mae dy Enw, eu golud : ac a ymffroliant
O Dduw, felly y mae dy yn lliosowgrwâdd eu cyf-
fawl hyd eithafoedd y tir : oeth.

cyfiawn o gyfiawnder yw dy 7 Gan waredu ni wared
ddeheulaw. neb ei trawd : ac ni all efe

11 Llawenyched mynydd 8 (Canys gwerthtawr yw
Sion, ac ymhyfyded merch-
ed Juda : o herwydd dy farn-
edigaethau. pryniad eu henaidd : hynny a
baid byth)

12 Amgylchwch Sion, ac 9 Fel y byddo efe byw
ewch o'i hamgylch hi : rhif-
wch ei thrau hi. byth : ac na welo lygredig-
aeth.

13 Ystyriwch ei rhagfur- 10 Canys efe a wêl fod y
iau, edrychwch ar ei phalaf-
au : tel y mynegoch i'r oes
a ddelo ar ol. doethion yn meirw : yr un
ffunud y derfydd am ffol ac
ynfyd ; gadawant eu golud i
eraill.

14 Canys y Duw hwn yw 11 Eu meddwl yw, y pery
ein Duw ni byth ac yn dra-
gywydd : efe a'n tywys ni
hyd angau. eu tai yn dragywydd, a'r
trigfeydd hyd genhedlaeth a
chenhedlaeth : benwant eu
tiroedd ar eu benwau eu
hunain.

SALM 49. *Audite hæ,*
omnes. 12 Er hynny dyn mewn
C Lywch hyn, yr holl bobl
Coedd: gwrandewch hyn,
dall drigolion y byd ; anrwydded, nid erys : tebyg
yw i anifeiliaid a ddifeth-
i'r.

2 Yn gyfstal gwrenga bon-
heddig : cyfoethog o thlawd i'r.
ynghyd.

3 Fy ngenau a draetha 13 Eu ffordd yma yw eu
ddoethineb : a myfyrdod fy
nghalou fydd am doell. hynfydrwydd : etto eu hil-
iogaeth ydynt foddlon i'w
hymadrodd,

4 Gostyngaf fy nghlust at 14 Fel defaid y gosodir
ddiared : fy uammeg a ddat-
guddiaf gyd â'r delyn. hwynt yn uffern ; angau a
ymborth arnynt : a'r rhai
cyfiawn a lywodraetha ar-
nynt y bore : a'u tegwch a
dderfydd yn y bedd, o'u car-
terf.

5 Paham yr ofnaf yn am-
fer adlyd : pan y'm ham-
gylchno anwiredd fy fodl-
au ? 15 Etto

6 Rhai a ymddiriedant yn

olliant
u cyf.

wared
ll efe
duw.

wr yw
ynny a

fe byw
gredig.

el fod y

vr un

ffol ac

golud i

y pery

dd, a'u

ddaeth a

want eu

wau eu

mewn

s: tebyg

ddifetti-

a yw eu

eu hil-

llon i'w

gosodir

angau a

a'r rhai

aetha ar

egwch a

, o'u car-

15 Etto

15 Etto Duw a wared fy
enaid i o feddiant uffrn:
cany's efe a'm derbyu i.

16 Nac ofna pan gyfoeth-
ogo un: pan ychwanego go-
goniant el dy ef.

17 Canys wrth farw ni
ddwg efe ddim ymaith: ac
ni ddifgyn ei ogoniant ar ei
ol ef.

18 Er iddo yn ei fywyd
endithio ei enaid: canmol
ant dithau, o byddi da wrth-
t dy hun.

6 Efe a â at genired'laeth
dadau: ac n wdlant oleu-
i byth

10 Dyn mewn anrghydedd,
heb ddeall: fydd gyffelyb
anifeiliaid a ddifethir.

OREOL WEDDI.

ALM 50, *Deus deorum.*

DUW y duwiau, set yr
Arglwydd, a lafarodd

a alwodd y ddaear, o god-
haul hyd ei fachludiad.

2 Allan o Sion, perffeith-
fydd tegwch: y llewyrch-
d Duw.

3 Ein Duw ni a ddaw, ac
bydd ddistaw. tân a ysa
flaen ef, a thymmestl
rfawr fydd o'i amgylch.

4 Geilw ar y nesoedd oddi
od: ac ar y ddaear i,
u ei bobl.

5 Cefglwch fy saint yng-

hyd attaf fi: y rhai a wdaeth-
ant gyfammod â mi trwy a-
berth.

6 A'r nesoedd a fynegant
ei gyfiawnder ef: canys
Duw ei hun fydd farnwr.

7 Clywch, fy mhobl, a
mi a lafaraf; O Israel, a mi
a dyftiolaethaf i'th erbyn:
Duw, sef dy Dduw di, yd-
wyf fi

8 Nid am dy aberthau
y'th geryddaf, na'th boeth-
affrymmau: am nad oedd-
ynt ger fy mron i yn wastad.

9 Ni chymmeraf fustach
o'th dŷ: na bychod o'th
gorlannau.

10 Canys holl twystfilod
y coed ydynt eiddof fi: a'r
anifeiliaid ar fil o tynydd-
oedd,

11 Adwaen holl adar y
mynyddoedd: a gwŷllt ani-
feilidid y maes ydynt eiddof
fi.

12 Os bydd newyn arnaf,
ni ddywedaf i ti: canys y
byd a'i gyfiawnder fydd
eiddof fi.

13 A fwyttaf fi gig teirw:
neu a yfaf fi waed bychod?

14 Abertha foliant i Dduw
a thal i'r Goruchaf dy addu-
nedau

15 A galw arnaf fi yn nydd
trallod wi a th waedaf, a
thi a'm gogoneddi.

16 Ond wrth yr annw-
iol y dywedodd Duw : Beth
lydd i ti a fynegech ar fy
neddfau, neu a gymmerech
ar fy nghyfammmod yn dy
enau ;

17 Can dy fod yn casau
addysg : ac yn taflu fy ngeir-
iau i'th ol ?

18 Pan welaiſt leidr, cyt-
tunaist ag ef : a'th gyfran
oedd gyd â'r godinebwyr.

19 Gollyngaist dy safn i
ddrygioni ; a'th dafod a gyd-
bletha ddichell.

20 Eisteddaist, a dywedaist
yn erbyn dy frawd : rhodd-
aist enllib i fab dy fam.

21 Hyn a wnaethost, a mi
a dewais ; tybiaist dithau fy
mod yn gwbl fel ti dy hun :
ond mi a'th argyocddaf, ac
a'u trefnaf flaen dy lygaidd.

22 Deallwch hyn yn awr,
y rhai ydych yn anghofio
Duw : rhag i mi eich rhwy-
go, ac na byddo garedydd.

23 Yr hwn a abertho fol-
iant, a'm gogonedda i : a'r
neb a ofodo ei ffordd yn
iawn, dangosaf iddo iach-
awdwriaeth Duw.

SALM 51. *Miserere mei,*
Deus.

TRugarha wrthyf, O
Dduw, yn ol dy dru-
garowgrwydd : yn ol lliaws
dy dosturiaethau, dilea fy
oddwrththyl.
nawireddau.

2 Golch fi yn llwyr-ddwys
oddiwrth fy anwiredd :
glanha fi oddiwrth fy mhe-
chod.

3 Canys yr wyf yn cydna-
bod ty nghameddau : a'm
pechod fydd yn wastad ge-
fy mron.

4 Yn dy erbyn di, dydi dy
hunan, y pechais, ac
gwneuthum y drwg hwn yn
dy olwg : fel y'th gyfiawn
haer pan lafarych, ac
byddit bur pan farnech.

5 Wele, mewn anwired
y'm lluniwyd : ac mew
pechod y beichiogodd fi
mam arnaf.

6 Wele, ceraist wirionedd
oddi mewn : a pheri i mi
wybod doethineb yn ddirge-
r.

7 Glonha fi ag ilop, a mi
lanheir : golch fi, a bydda
wynnach nâ'r eira.

8 Par di i mi glywed go-
foledd a llawenydd : fel
llawenycho'r esgryn a ddry-
iaist.

9 Cuddia dy wyneb oddi
wrth fy mhechodau : a dil-
fy holl anwireddau.

10 Crea galon lân yn
Dduw : ac adnewyddda y
pryd uniawn o'm mewn.

11 Na fwrw fi ymaith oddi
ger dy fron : ac na chys-
mer dy Yspryd Sanctaidd.

Dydd x.

yr-ddwys
redd : a
ty mhe-

yn cydna-
u : a'm
astad ge-

i, dydi d
is, ac
hwn y
gyfiawn
h, ac
nech.

anwired
c mew
ogodd f

wirioned
neri i m
n ddirge
op, a mi
a bydda

wed go
d : fel
n a ddry

neb odd
u : a dil

lân yno
yddda y
mewn.
aith odo
na chyn
Sanclai

12 Dy

Dydd x.

12 Dyro drachefn i mi or-
loedd dy iachawdwriaeth : fwy nâ daioni : a chelwydd
ac â'th hael Ylpryd cynnal fi. yn twy nâ thraethu cyt-

13 Yna y dylgaf dy ffyrdd i iawnder,
rai anwir : a phechaduriaid
a droir attat.

14 Gwared fi oddiwrth rus.

waed, O Dduw, Duw fy
iachawdwriaeth : a'm tafod dithau yn dragywydd : ete
a gân yn llafar am dy gyf-
iawnder.

15 Arglwydd, agor fy
ngwetulau : a'm genau a byw.
tynega dy foliant.

16 Canys ni chwennechi ant, ac a ofnant : ac a
aberth ; pe aingen mi a'i chwarddant a meiben.

rhoddwn : peth-offrwm ni
fyfni.

17 Aberthau Duw ydynt eithr ymddiriedodd yn llios-
ylpryd drylliiedig : calon owgrwydd ei olud, ac a ym-
ddrylliog gystuddiedig, O nerthodd yn ei ddrygioni.
Dduw, ni ddirmygi.

18 Gwna ddaioni yn dy wydden werdd yn nhy
ewyllysgarwch i Sion : ad-
eilada turiau Jerusaleu.

19 Yna y byddi foddlon i dragywydd.

ebyrth cyfiawnder, i boeth-
offrwm ac aberth llosg : yna
yr offrymmant fustych ar dy
allor.

SALM 52. *Quid gloriaris ?*

P Aham yr ymfrofti mewn
drygioni, O gadarn : y
mae trugaredd Duw yn par-
au yn wastadol.

2 Dy datod a ddychym-
nyg ysgelerder : fel ellyn
lym, yn gwneuthur twyll.

SALMAU.

Dydd.

3 Hoffaist ddrygioni yn
distryw : O dafod twyllod.

4 Hoffaist bob geiriau
distryw : O dafod twyllod.

5 Duw â'th ddistrywia
a'th gipia di ymaith, ac a'th
dynn allan o'th babell, ac

6 Y cyfiawn hefyd a wel-

7 Wle'r gwr ni ofododd
Dduw yn gadernid iddo :

8 Ond myfi fydd fel olew-
ymddiriedaf yn
nhrugaredd Duw byth ac yn

9 Clodforaf di yn dragy-
wydd, o herwydd i tiwneuth-
ur hyn : a disgwyliat wrth
dy Enw ; canys da yw ger
bron dy saint.

PRYDNHAWNOL WEDDI ;
SALM 53. *Dixit insipiens.*

D Ywedodd yr ynfyd yn
ei galon, Nid oes un
Duw : ymlygrasant a
Z 2 : gwnaethant

Dydd. x.

SALMAU.

Dydd. x.

gwnaethant ffaidd anwired-
edd : nid oes un yn gwneuth-
ur daioni.

2 Edrychodd Duw i lawr
o'r nefoedd ar feibion dyn-
ion : i edrych a oedd neb
yn ddeallus, ac yn ceisio
Duw.

3 Ciliafai bob un o honynt
yn wylg ei gefn ; cyd-ym-
ddifwynasent : nid oes a
wnel ddaioni, nac oes un.

4 Oni wyr gweithredwyr
anwired, y rhai fydd yn
bwyttu fy mhobl, fel y bwytt-
taent fara : ni alwasant ar
Dduw.

5 Yno'r o aant ofn,
lle nid oedd ofn : canys Duw
a wasgarodd esgyrn yr hwn
a'th warchaeodd ; gwarad-
wyddais hwynt, am i Dduw
eu dirmygu hwy.

6 O na roddid iachawd-
wriaeth i Israel o Sion : pan
ymchwelo Duw gaethiwed
ei bobl, y llewenycha Jacob,
âc yr ymhyfryda Israel.

SALM 54. *Deus, in Nomine.*

A Chub fi, O Dduw. yn
dy Enw : a barn fi yn
dy gadernid.

2 Duw, clyw fy ngweddi :
arnaf : a dychryn a'm gor-
gwrando ymadrodd fy ngen-
au.

3 Canys dieithriaid a gyf-
odasant i'm herbyn : a'r
trawfion, a geisiant fy en-

aid, ni ofodasant Dduw o'u
blaen.

4 Wele, Duw fydd yn fy
nghynnorthwyo : yr Ar-
glwydd fydd ym mysg y rhai
a gynhaliant fy enaid.

5 Efe a dâl ddrwg i'm gel-
ynion : tor hwynt y maith yn
dy wirionedd.

6 Aberthaf it yn ewy-
llysgar : clodforaf dy Enw,
O Arglwydd ; canys da yw.

7 Canys efe a'm gwared-
odd o bob trallod : a'm lly-
gad a welodd ei ewyllys ar
fy ngelynion.

SALM 55. *Exaudi, Deus.*

G Wrando fy ngweddi, O
Dduw : ac nac ym-
guddia rhag fy neilyfiad.

2 Gwrando arnaf, ac er-
glyw fi : cwynfan yr ydwyf
yn fy ngweddi, a thuchan ;

3 Gan lais y gelyn, gan
orthrymder yr annuwiol : o
herwydd y maent yn bwrw
anwired arnaf, ac yn fy
nghafau yn llidiog.

4 Fy nghalon a ofidia o'm
mewn : ac ofn ângau a syrth-
iodd arnaf.

5 O'n ac arfwyd a ddaeth
chuddiodd.

6 A dywedais,, O na bai i
mi adenydd fel colommen :
yna'r ehedwn ymaith, ac y
gorphwyswn.

¶ Wele,

Dydd
7 V
mhell
anialw
8 B
y gwy
metil.
9 D
gwahar
gwelais
yn y d
10 L
gylchar
ac y ma
yn ei c
11 A
chanol
a diche
12 C
difenwe
afwn :
ymlawr
yna mi
ddo ef.
13 E
nghydra
am cyd
14 Y
ym gyd
rodiafor
nyd.
15 R
arnynt,
yn fyw :
n eu
nysg.
16 M
Dduw :
achub i
17 H

Dydd xi.

SALMAU.

Dydd xii

7 Wcle, crwydrwn ym dydd, y gweddiaf, a byddaf
mhell : ac arhoswn yn yr daer : ac ete a glyw fy llef-
anialwch. erydd,

8 Bryfiwn i ddiangc : rhag 18 Efe a waredodd fy en-
y gwynt ystormus a'r dym-aid mewd heddwch oddi-
mell. wrth y rhyfel oeddii'm her-

9 Dynystria, O Arglwydd, byn : canys yr oedd llawer
gwahan eu tatodau : canys gyd â mi.

gwelais drawlder a chynnen 19 Duw a glyw, ac a'u
yn y ddinas. darostwng hwynt, yr hwn

10 Dydd a nos yr am- fydd yn aros erioed : am nad
gylchant hi ar ei muriau : oes gylnewidiau iddynt, am
ac y mae anwiredd a blinder hynny nid ofnant Dduw.

yn ei chanol hi. 20 Efe a estynodd ei law

11 Anwireddau fydd yn ei yn erbyn y rhai oedd hedd-
chanol hi : ac ni chilia twyll yehlon ag ef : efe a dorrodd
a dichell o'i heolydd hi. ei gyfammod.

12 Canys nid gelyn a'm 21 Llyfnach oedd ei enau
difenwodd ; yna y diddef- nag ymenyn, a rhyfel yn ei
afwn : nid fy nghafddyn a galon : tynerach oedd ei eir-
ymlawrygodd i'm herbyn ; iau nag olew, a hwynt yn
yna mi a ymguddiafwn rhag- gleddytau noethion.
ddo ef.

13 Eithr tydi, ddyn, fy Arglwydd, ac efe a'th gyn-
nghydradd : fy fforddwr, nal di ni âd i'r cyfiawn ys-
a'm cydnabod, gogi byth.

14 Y rhai oedd felys gen- 23 Tithau, Dduw, a'u
ym gyd-gyfrinachu : ac a disgyni hwynt i bydew di-
rodialom i dŷ Dduw yng- nystr : gwŷr gwaedlyd a
pyd. thwyllodrus ni byddant byw

15 Rhuthred marwolaeth hanner eu dyddiau ; ond
arnynt, a disgynant i uffern myfi a obeithiaf ynot ti.

16 Myfi a waeddaf ar
n fyw : canys drygioni fydd
n eu cartref, ac yn eu
nylg. BOREOL WEDDI.

16 Myfi a waeddaf ar
Dduw : a'r Arglwydd a'm
achub i. SALM 56. Miserere mei
Deus.

17 Hwyr a bore, a hanner
Z 3

llyngcai: beunydd, gan ymladd, y'm gorthrymma.

2 Beunydd y'm llyngcai fy ngelymion: canys llawer fydd yn rhyfela i'm herbyn, O Dduw Goruchaf.

3 Y dydd yr otnwyf: mi a ymddiriedaf ynot ti.

4 Yn Nuw y clodforaf ei air, yn Nuw y gobeithiaf: nid ofnaf beth a wnel cnawd i mi.

5 Beunydd y cam-gymmerant fy ngeiriau: eu holl feddyliau fydd i'm herbyn er drwg.

6 Hwyl a ymgasglant, a lechant: ac a wylant fy nghamrau, pan ddisgwyl- iant am fy enaid.

7 A ddiangant hwyl trwy anwiredd: disgyn y bobl oedd hyn, O Dduw, yn dy lidiwgrwydd.

3 Ti a gyfrifaist fy lym- mudiadau; dod fy nagrau yn dy gostrel: onid ydynt yn dy lyfr di?

9 Y dydd y lletwyf arnat, yna y dychwelir fy ngelymion yn eu gwrthol; hyn a wn; am fod Duw gyd â mi.

10 Yn Nuw y moliannaf ei air; yn yr Arglwydd y moliannaf ei air,

11 Yn Nuw yr ymddiriedais: nid ofnaf beth a wnel dyn i mi.

12 Arnaf fi, O Dduw, y

mae dy addunedau: talaf i ti foliant.

13 Canys gwaredaist fy enaid rhag angau: onit waredi fy nhraed rhag syrthio, fel y rhodiwyf ger bron Duw yngoleuni y rhai byw?

SALM 57. *Miserere mei, Deus.*

TRugarha wrthyf, O Dduw, trugarha wrthyf: canys ynot y gobeithiodd fy enaid: ie, ynghysgod dy adenydd y gobeithiaf, hyd onid el yr aflwydd hwn heibio.

2 Galwaf ar Dduw Goruchaf: ar Dduw a gwblha mi.

3 Efe a enfyn o'r nefoedd ac a'm gwared oddi wrth warthrudd yr hwn a'm llyngcai: denfyn Duw ei drugaredd a'i wrionedd.

4 Fy enaid fydd ym mysg llewod; gorwedd yr wyl ym mysg dynion poethion: lemeibion dynion, y rhai y mae eu dannedd yn waywffyn a faethau, a'c tasod ym gleddyf llym.

5 Ymddyrcha, Dduw uwch y nefoedd: a bydded dyogoniant ar yr holl ddaear.

6 Darparafant rwyd i'm traed; crymmwyd fy enaid cloddiafant bydewo'm blaen syrthiafant yn ei ganol.

7 Parod yw fy nghalon, y rhinwyr: er cyfarwydded
O Dduw; parod yw fy fyddo'r fwynwr.
nghalon: canaf a chan- 6 Dryllia, O Dduw, eu
molaf. dannedd yn eu geneuau:

8 Deffro, fy ngogoniant; tor, O Arglwydd, gil-ddan-
deffro, nabl a thelyn: deffro-nedd y llewod ieuaingc.
af yn fore. 7 Todder hwynt fel dyfr-

9 Clodforaf di, Arglwydd, oedd y fydd yn rhedeg yn
ym mysg y bobloedd: can-wastad: pan faetho eu faeth-
molaf di ym mysg y cenhedl- au, byddant megis wedi eu
oedd. torri.

10 Canys mawr yw dy 8 Aed ymaith fel mal-
drugaredd hyd y nesoedd: woden dawdd, neu erthyl
th wirionedd nyd y cym-gwraig: fel na welont yr
mylau. haul.

11 Ymddyrrha, Dduw, 9 Cyn i'ch crochanau
uwch y nesoedd: a bydded glywed y mieri: efe a'u
dyogoniant ar yr holl ddaear. cymmer hwynt ymaith me-
SALM 58. *Si vexe utique.* gis â chorwynt, yn fyw, ac
A I cyfiawnder yn ddiau a yn ei ddigofaint.

draethwch chwi, O 10 Y cyfiawn a lawenychna
gynnullidfa: a fernwch pan welo ddial: ete a ylch
chwi uniondeb, O feibion ei draed yngwaed yr annuw-
lynion? iol.

2 Anwiredd yn hytrach a 11 Fel y dywedo dyn,
weithredwch yn y galon: Diau fod ffrwyth i'r cyf-
rawfder eich dwylaw yr iawn: diau fod Duw a farna
rdych yn ei bwyfo ar y ar y ddaear.
daear.

3 O'r groth yr ymddi- PRYDNHAWNOL WEDDI
ithriodd y rhai aunuwïol: SALM 59. *Eripe me de ini-*
rbru y cyfeiliornasant, gan micis.
dywedyd celwydd.

4 Eu gwenwyn fydd fel F.Y Nuw, gwared fi oddi-
gwenwyn farph: y maent wrth fy ngelyuion: ym-
el y neidr fyddar, yr hon a ddifffyn fi oddiwrth y rhai a
au ei chlustiau; ymgyfodent i'm herbyn.

5 Yr hon ni wrendy ar lais 2 Gwared fi oddiwrth
weirhredwyr anwiredd: ac

achub fi rhag y gwŷr gwaed-lyd.

3 Canys wele, cynllwyn-afant yn erbyn fy enaid : ym-ga glodd cedyrn i'm herbyn : nid ar fy mai na'm pechod i, O Arglwydd.

4 Rhedant, ymbarottoant, heb anwiredd ynot fi : deffro dithau i'm cymmorth, ac edrych.

5 A thi, Arglwydd Dduw'r lluoedd, Duw Israel, deffro i ymweled â'r holl genhedloedd : na thrugarha wrth neb a wnant anwiredd yn faleifus.

6 Dychwelant gyd â'r hwyr : cyfarthant fel cwn, ac amgylchant y ddinas.

7 Wele, b, theiriant â'u genau; cleddyfau sydd yn eu gwefusau : canys pwy (meddant) a glyw?

8 Ond tydi, O Arglwydd, a'u gwatwori hwynt : ac a chwerddi am ben yr holl genhedloedd.

9 O herwydd ei nerth ef, y disgwyliat wrthyt ti : canys Duw yw fy ymddiffynfa.

10 Fy Nuw trugarog a'm rhagflaena : Duw a wna i mi weled fy ewyllys ar fy ngelynion.

11 Na ladd hwynt, rhag ym pobol anghofio : gwasgar ei briwiau : canys y hwynt yn dy nerth, a dar-

ostwng hwynt, O Arglwydd ein tarian.

12 Am bechod eu genau, ac ymadrodd eu gwefusau, dalier hwynt yn eu balchder. ac am y felldith a'r celwydd a dreathant.

13 Disa hwynt yn dŷ lid; disa, fel na byddont : a gwybyddant mai Duw sydd yn llywodraethu yn Jacob, hyd eithafoedd y ddaear.

14 A dychwelant gyd â'r hwyr, a chyfarthant fel cwn : ac amgylchant y ddinas.

15 Crwydrant am fwyd : ac oni's digonir, grwgnachant.

16 Minnau a ganaf am dy nerth ; ie, llafar-ganaf am dy drugareddyn fore : canys buost yn ymddiffynfa i mi, ac yn noddfa, yn y dydd y bu cyfyngder arnaf.

17 I ti, fy nerth, y canaf, canys Duw yw yf ymddiffynfa, a Duw fy nhrugaredd.

SALM 60. *Deus, repulisti nos.*

O Dduw, bwriaisf ni ymaith : gwasgeraisf ni, a forraisf : dychwel attom drachetn.

2 Gwnaethost i'r ddaear

grynu, a hoiltaist hi : iachau crynu,

3 Dangosaist

galed
madr

a'th o
herwy

anwy
law, a

lanste
ychaf,

mesura

eiddot
hetyd

Julia y

golchi
ty efg

foledda

gadarn
hyd yn

hwn a'r
thydi,

ait allan

rhag cy
yw ym

wrolleb
ein gely

SALM

ain

agwedd

Dydd xi.

SALMAU.

Dydd xii.

3 Dangosaiſt i'th bobl 2 O eithaf y ddaear y galedi: diodaſt ni â gwin lleſaf attat, pan leſmeirio ty madrondod. nghalon: arwain fi i graig a

4 Rhoddaſt faner i'r rhai fyddo uwch nâ mi. a'th oſnant: i'w dyrchafu o

herwydd y gwirionedd. 3 Canys buoſt yn noddla i mi: ac yn dŵr cadarn rhag

5 Fel y gwareder dy ra y gelvn.

anwyl: achub a'th ddeheu- 4 Preſwyliaſ yn dy babelł law, a gwrando fi. byth: a'm hymddiried fy id

6 Duw a lатарodd yn ei dad orchudd dy adenydd.

lanſteiddrwydd, Llawen- 5 Canys ti, Dduw, a glyw- ychaf, rhannaf Sichem: a aſt fy addunedau: rhoddaſt meſuraf ddyffryn Succoth. eufeddiaeth i'r rhai a oſnant

7 Eiddoſ fi yw Gilead, ac dy Enw:

eiddoſ fi Manaffe: Ephraim 6 Ti a eſtyni oes y Bre- hetyd yw nerth ty mhen; nhin ei flynyddoedd tydd- ant fel cenhedlaethau lawer,

8 Moab yw ty nghrochan 7 Ete a crys byth ger bron golchi: dros Edóm y bwriaf Duw: darpar drugaredd a ty eſgid: Philiftia, ymor- gwirionedd, tel y cadwont ef. ſoledda di o'm plegyd i.

9 Pwy a'm dwg i'r ddinas 3 Felly y canmolaf dy Enw yn dragywydd: tel y gadarn: pwy a'm harwain talwyf fy addunedau beu- nydd. hyd yn Edom?

10 Onid tydi, Dduw, yr hwn a'n bwriaſt ymaith: a BOREOL WE DDI thydi, O Dduw, yr hwn nid SALM 62. *Nonne Deo.* ait allan gyd â'n lluoed?

11 Moes i ni gynnorthwy W RTH Dduw yn unig rhag cyfyngder: canys ofer y diſgwyl ty enaid: o yw ymwared: dyn. hono ef y daw fy iachawd-

12 Yn nuw y gwnawn wriaeth.

wrolleb: canys eſe a fathr 2 Efe yn unig yw fy eingelynion. nghraig, a'm iachawdwr-

SALM 91. *Exaudi, Deus.* iaeth: a'm hymddiffyn;

CLYW, O Dduw, fy llef- ai'm mawr yſgogir.

ain: gwrando ar fy 3 Pa hŷd y bwriedwch af ngwedda. lwydd yn eibyn gwr? lleddir chwi

chwi oll : a byddwch fel magwyr ogwyddedig, neu bared ar ei ogwydd.

4 Ymgynghorasant yn unig i'w fwrw ef i lawr o'i fawredd; hoffasant gelwydd : â'u geneuau y bendithiant, ond o'u mewn y melldithiant.

5 O fy enaid, disgwyl wrth Dduw yn unig : canys ynddo ef y mae fy ngobaith.

6 Efe yn unig yw fy nghraig, a'm iachawdwr : iaeth efe yw fy ymddiffynfa ; ni'm hyfsgogir.

7 Yn Nuw y mae fy iachawdwriaeth a'm gogoniant : craig fy nghadernid, a'm noddfa fydd yn Nuw.

8 Gobeithiwch ynddo ef bob amfer ; O bobl, tywelltwch eich calon ger ei fron ef : Duw fydd noddfa i ni.

9 Gwagedd yn ddiau yw meibion dynion ; geudab yw meibion gwŷr : i'w gosod yn y clorian, ysgafnach ydynt hwy i gyd nâ gwegi.

10 Nac vmddiriedwch mewn trawfder ac mewn trais na fyddwch ofer ; os cynnydda golud, na roddwch eich calon arno.

11 Unwaith y dyweddodd dy Duw, clywais hynny ddwywaith : mai eiddo Duw yw cadernid.

12 Trugaredd hefyd fydd eiddot ti. O Arglwydd : canys ti a deli i bob dyn yn ol ei weithred.

SALM 63. *Deus, Deus meus.*
TI, O Dduw, yw fy Nuw i ; yn fore y'th geisfa : fycheddodd fy enaid am danat, hiraethodd fy nghnawd am danat, mewn tir cras a fychedig heb ddwfr ;

2 I weled dy nerth a'th ogoniant : fel y'th welais yn y cyffegr.

3 Canys gwell yw dy drugaredd di nâ'r bywyd ; tyngwefusau a'th foliannant.

4 Fel hyn y'th glodforat yn fy mywyd : dyrchafaf fy nwyllaw yn dy Enw.

5 Megis â mer ac â brasder y digonir fy enaid : a'm genau a'th fawl â gwefusau llafar.

6 Pan y'th gofiwyf ar fy ngwely . . myfyriaf am danat yngwyliadwriaethau'r nos.

7 Canys buost gynhorthwy i mi : am hynny yng-hysgod dy adenydd y gorfoleddaf.

8 Fy enaid a lŷn wrthyt : ddeheulaw a'm cyn-

9 Ond y rhai a geisiant fy

enaid

enaid i ddistryw : a ant i
iselderau'r ddaear.

8 Felly hwy a wnant i'w
tafodau eu hun syrthio ar-

10 Syrthiant ar fin y cledd-
yf. rhan llwynogod fy-
ddant.

nynt : pob un a'u gwelo, a
gilia.

6 A phob dyn a ofna, ae
a fynega waith Duw : canys
doeth-ystyriant ei waith ef.

11 Ond y Brenhin a law-
enycha yn Nuw ; gorfoledda
pob un a dyngo iddo ef :
eithr cauir genau y rhai a
ddywedant gelwydd.

10 Y cyfiawn a lawen-
ycha yn yr Arglwydd, ac a
obeithia ynddo : a'r rhai

SALM 64. *Exaudi, Deus.*

uniawn o galon oll a orfol-
eddant.

CLYW fy llef, O Dduw,
yn fy ngweddi : cadw
fy einioes rhag ofn y ge-
lyn.

PRYDNHAWNOL WEDDI.

2 Cudd fi rhag cyfrinach
y rhai drygionus : rhag ter-
lysg gweithredwyr anwir-
edd ;

SALM 65. *Te decet hymnus,
Deus.*

3 Y rhai a hogant eu tafod
fel cleddyf : ac a ergydiant eu
faethau, sef geiriau chwerw-
on ;

MAWL a'th erys di yn
Sion, O Dduw : ac i
ti y telir yr adduned.

4 I faethu'r perffaith yn
ddirgel : yn ddifymmwth y
faethant ef. ac nid ofnant.

2 Ti yr hwn a wrandewi
weddi : attat ti y daw pob
cnawd.

5 Ymwrolant mewn peth
drygionus ; ymchwedleuant
am ofod maglau yn ddirgel :
dywedant, Pwy a'u gwel
hwynt ?

3 Pethau anwir a'm gorch-
fygasant : ein camweddwau
ni, ti a'u glanhei.

6 Chwiliant allan anwir-
eddau ; gorphenant ddyfal
chwilio : ceudod a chalon
pob un o honynt fydd ddofn.

4 Gwyn ei fyd yr hwn a
ddewisech, ac a nesaech at-
tat ; fel y trigo yn dy gynt-
eddoedd ; nyni a ddigonir â
daioni dy dŷ, sef dy demt
sanctaidd.

7 Eithr Duw a'u faetha
hwynt : â faeth ddifym-
mawth yr archollir hwynt.

5 Attebi i ni twy bethau
ofnadwy, yn dy gyfiawnder,
O Dduw ein iachawdwr-
jaeth : gobaith holl gyrrau'r
ddaear, a'r rhai fydd bell ar
y môr.

6 Yr hwn a sicrhau'r my-

nyddoedd trwy ei nerth : ac
a wregysir â chadernid.

7 Yr hwn a oflega dwrf y
moroedd : twrf eu tonnau,
a thertysg y bobloedd.

8 A phrefswylwyr eithaf-
oedd y byd a ofnant dy ar-
wyddion : gwnai i derfyn
bore a hwyr lawenychu.

9 Yr wyt yn ymweled â'r
ddaeir, ac yn ei dyfrhau hi;
yr ydwyt yn ei chyloethogi
hi yn ddirfawr ag afon Duw,
yr hon fydd yn llawn dwfr :
yr wyt yn parottoi yd idd-
ynt, pan ddarperaiſt felly
iddi.

10 Gan ddyfrhau ei chefn-
au, a goſtwng ei rhychau :
yr ydwyt yn ei mwydo hi â
chatodau, ac yn bendithio ei
chnwd hi.

11 Coroni yr ydwyt y
flwyddyn â'th ddaioni : a'th
lwybrau a ddiforant trafder.

12 Diferant ar borteydd
yr anialwch : a'r bryniau a
ymwregysant â hyfrydwch.

13 Y dolydd a wisgir a de-
ſaid, a'r dyffrynoedd a or-
chuddir ag yd : am hynny y
bloeddiant, ac y canant

SALM 66. *Jubilate Deo.*

L Lawen-floeddiwch
Dduw : yr holl ddaear.

2 Datgenwch ogoniant ei
Enw; gwnewch ei foliant
yn ogoneddus.

3 Dywedwch wrth Dduw,
Mor ofnadwy wyt yn dy
weithredoedd : o herwydd
maint dy nerth, y cymmer
dy elynion arnynt fod yn
ddarostyngedig i ti!

4 Yr holl ddaear a'th add-
olant di : ac a ganant t ti;
ie, canant i'th Enw.

5 Denwch, a gwelwch
weithredoedd Duw : ofnad-
wy yw yn ei weithred tu ag
at feibion dynion.

6 Trodd efe'r môr yn
fychdir : aethant trwy'r a-
fon ar draed; yna y llawen-
ychafom ynddo.

7 Efe a lywodraetha trwy
ei gadernid byth : ei lygaid
a edrychant â'r y cenbedl-
oedd : nac ymddyrchafed y
rhaid anufudd.

8 O bobloedd, bendith-
iwch ein Duw : a pherwch
glywed llais ei fawl ef;

9 Yr hwn fydd yn goſod
ein henaid mewn bywyd :
ac ni ad i'n troed lithro.

10 Canys profaist ni, O
Dduw : coethaist ni, tel
coethi arian.

11 Dygaist ni i'r rhwyd :
goſodaist walſta ar ein llwyn-
i au.

12 Peraist i ddynion farch-
ogaeth ar ein pennau : aeth-
om trwy'r tân a'r dwfr; a
thi a'n dygaist allan i le
diwall.

Dydd
13
mau p
nedau.
14
ngwelu
fy nger
15 C
offrymu
ag arog
berthaf
16 D
y rhai
a myne
efe i'm
17 L
au: ac
â'm tafa
18 Pe
wired
warndaw
19 Du
ac a wr
ngweddi
20 Be
yr hwn
oddi wr
et oddi v
SALM 6
DUW
ym,
thywynn
2 Fel y
ar y dda
wriaeth y
genhedlo
3 Moli
Dduw :
obl dydi

13 Deuaf i'th dŷ agoffrym-
mau poeth : talaf it' fy addu-
nedau.

14 Y rhai a adroddodd fy
ngwefusau : ac a ddywedodd
fy ngenauyn fy nghyfyngder.

15 Offrymmaf it' boeth-
offrymmau breifion, ynghyd
ag arogl-darth hyrddod : a-
berthaf ychen a bychod:

16 Deuwch, gwrandewch,
y rhai oll a ofnwch Dduw :
a mynegaf yr hyn a wnaeth
ete i'm henaidd.

17 Llefaïs arno â'm gen-
au : ac ete a ddyrchafwyd
â'm talod.

18 Pe edrychafwn ar an-
wiredd yn fy nghalon : ni
warndawfai'r Arglwydd.

19 Duw yn ddiau a glybu :
ac a wrandawodd ar lais fy
ngweddi.

20 Bendigedig fyddo Duw,
yr hwn ni throdd fy ngweddi
oddi wrtho : na'i drugaredd
et oddi wrthyf finnau.

SALM 67. *Deus misereatur.*

DUW a drugarhao wrth-
ym, ac a'n bendithio : a
chwyynned ei wyneb arnom.

2 Fel yr adwaener dy ffordd
yr ddaear : a'th iachawd-
wriaeth ym mhlith yr holl
genhedloodd.

3 Molianned y bobl di, O
Dduw : molianned yr holl
bobl dydi.

4 Llawenhaed y cenhedl-
oedd, a byddant hyfryd. ca-
nys ti a ferni'r bobl yn un-

iawn, ac a lywodraethi'r ce-
nhedloedd ar y ddaear.

5 Molianned y bobl di, O
Dduw : molianned yr holl
bobl dydi.

6 Yna'r ddaear a rydd ei
ffrwyth a Duw, set ein
Duw a'n bendithia.

7 Duw a'n bendithia : a
holl derfynau'r ddaear a'i
hofnant ef.

BOREOL WEDDI.

SALM 68. *Exurgat Deus,*

CYfoded Duw, gwalgarer
ei elynion : a ffoed ei
gafeion o'i flaen ef.

2 Chweli hwynt fel chwalu
mŵg : fel y tawdd cwyr with
y tân, difether y rhai annu-
iol o flaen Duw.

3 Ond llawenycher y rhai
cyfiawn, a gorfoleddant ger
bron Duw : a hyddant hy-
fryd o lawenydd.

4 Cenwch i Dduw, can-
molwch ei Enw : dyrchet-
wch yr hwn fydd yn march-
ogaeth ar y nefoedd, a'i Enw
yn IAH ; a gorfoleddwch
ger ei fron ef.

5 Tad yr ymdditaid, a
Barnwr y gweddwon, yw
Duw : yn ei breswylfa sanct-
aidd, 6 Duw

6 Duw fydd yn gosod yr 15 Mynydd Duw fydd fel
unig mewn teulu; yn dwyn mynydd Basan: yn tynydd
allan y rhai a rwymwyd cribog fel mynydd Basan.
mewn gefynnau: ond y rhai 16 Paham y lleminwch,
cyndyn a breswylant graf-chwi fynyddoedd cribog?
dir. dyma'r mynydd a chwen.

7 Pan aethost, O Dduw, nychodd Duw ei breswyllo:
o flaen dy bobl: pan gerdd- ie, preswylia'r Arglwydd
aist trwy'r anialwch; ynddo byth.

8 Y ddaear a grynodd, â'r 17 Ceybydau Duw ydynt
nefoedd a dditerasant o flaen ugain mil, sef miloedd o ang-
Duw: Sinai yntau a gryn- ylion: yr Arglwydd Dduw
odd o flaen Duw, sef Duw fydd yn eu plith. megis yn
Israel. Sinai yn y cyffegr.

9 Dyhidlaist wlaw graf- 18 Dyrchefaist i'r uchel-
lawr, O Dduw, ar dy eti- der, caeth-gludaiſt gaeth-
feddiaeth: ti a'i gwrteith- iwed: derbynaiſt roddion i
iaist, wedi ei blino. ddynion; ie, i'r rhai cyndyn

10 Dy gynnulleidfa di hefyd. fel y preswylia'r Ar-
fydd yn trigo ynddi: yn dy glwydd Dduw yn eu plith.
ddaioni, O Dduw, yr wyt 19 Bendigedig fyddo'r Ar-
yn darparu i'r tlawd. glwydd, yr hwn a'n llwytha

11 Yr Arglwydd a roddes beunydd â daioni: sef Duw
y gair: mawr oedd mintai y ein iachawdwriaeth.
rhal a'i pregethent. 20 Ein Duw ni fydd Dduw

12 Brenhinoedd byddinog iachawdwriaeth: ac i'r Ar-
a ffoisant ar ffrwst: a'r hon glwy Dduw y perthyn
a drigodd yn ty, a rannodd diangfiâu rhag marwolaeth.
yr yspail. 21 Duw yn ddiau a ar-

13 Er gorwedd o honoch chollaben ei elynion: achop-
ym mysg y crochanau: bydd- pa walltog yr hwn a rodio
wch fel esgyll colommen rhagddo yn ei gamweddau.
wedi eu gwisgo ag arian, a'i 22 Dywedodd yr Ar-
hadenydd ag aur melyn. glwydd, Dygaf fy mhobl

14 Pan wasgarodd yr Holl- drachefn o Basan: dygaf
alluog trenhinoedd ynddi: hwynt drachefn o ddyfnder
yr oedd hi yn wen fel eira y môr;
yn Salmon. 23 Fel y trocher dy droed
yngwaed

Dydd
yngw
tod d
24
O
Nuw,
cyffleg
25
o'r bla
ol: yn
llangc
au.
26 E
y cynn
Arglwy
ynno
27 Y
tychan
ogion
ion Na
28 D
odd dy
Dduw,
ynom
29 B
ant i ti
dy dem
30 Cer
ffyn, cy
deirw,
y delon
darnau
bobl fy
31 Pe
o'r Aiph
ei dwyla
32 Te
cenwch
wch yr

Yngwaed dy elynion : a thafod dy gwn yn yr unrhyw.

24 Gwelfant dy fynediad, O Dduw : mynedied fy Nuw, fy Mrenhin, yn y cyfsegr.

25 Ycantorion a aethant o'r blaen, a'r cerddorion ar ol : yn eu ry mysg yr oedd y llangesau yn canu tympanau.

26 Bendithiwch Dduw yn y cynnulleidfaoedd : fef yr Arglwydd, y rhai ydych o ynnon Israel.

27 Yno y mae Benjamin fychan a'u llywydd : tywyflogion Zabulon, a thywyflogion Naphtali.

28 Dy Dduw a orchymynodd dy nerth : cadarnha, O Dduw, yr hyn a wnaethost ynom ni.

29 Brenhinoedd a ddygant i ti anrheg : er mwyn dy deml yn Jerusalem.

30 Cerydda dyrfa'r gwaywffyn, cynnulleidfa y gwrdddeirw, gyd â lloi'r bobl, fel y delont yn ostyngedig â darnau arian : gwasgar y bobl sydda ganddynt ryfel.

31 Pendefigion a ddeuant o'r Aipht : Ethiopia a estyn ei dwylaw'n brysur at Dduw.

32 Teyrnafoedd y ddaear, cenwch i Dduw : canmolwch yr Arglwydd ;

33 Yr hwn a ferchyg ar nef y nefoedd, y rhai oedd erioed : wele efe yn anfon ei les, a honno yn llet nerthol.

34 Rhoddwch i Dduw gadernid ; ei oruchelder fydd ar Israel, a'i nerth yn yr wybrennau.

35 Ofnadwywyt, O Dduw, o'th gyfsegr : Duw Israel yw efe, fydd yn rhoddi nerth a chadernid i'r bobl. Bendigedig fyddo Duw.

PRYDNHAWNOL WEDDI-

SALM 69. *Salvum me fac.*

A Chub fi, O Duw : canys y dytroedd addaethant i mewn hyd at fy enaid.
2 Soddais mewn tom dwfn, lle nid oes sefyllfa : daethum i ddyfnder dytroedd, a'r ffrwd a lifodd drosgl.

3 Blinais yn llefain ; fychodd fy ngheg ; pallodd fy llygaid : tra'r ydwyf yn diffgwyl wrth fy Nuw.

4 Amlach nâ gwallt fy mhen yw a rhai a'm casant heb achos : cedyrn yw fy ngelynion diachos, y rhai a'm difethent ; yna y telais yr hyn ni chymmerais.

5 O Dduw, ti a adwaenost fy ynfydrwydd : ac nid yw fy nghamweddau guddiedig rhagot.

6 Na chywilyddier o'm 15 Na lised y ffrwd ddwfr
plegyd i y rhai a obeithiant drofot, ac na lyngced y dyfn-
ynot ti, Arglwydd Dduw y der fi; na chawed y pydew
lluoedd; na waradwydder chwaith ei safn arnaf.

o'm plegyd i y rhai a'th 16 Clyw fi, Arglwydd;
geisiant di. O Dduw Israel. canys da yw dy drugaredd

7 Canys er dy fwyn di y yn ol lliaws dy dosturiaeth.
dygais warthrudd: ac y todd au, edrych arnaf.

cywilydd fy wyneb. 17 Ac na chuddia dy wy.

8 Aethum yn ddiethr i'm neb oddiwrth dy was; ca-
brodyr: ac fel estron gan nys y mae cyfyngder arnaf:
blant fy mam. bryfia, gwrando fi.

9 Canys zel dy dŷ a'm 18 Nesa at fy enaid, a gwa-
hyfodd: a gwaradwyddiad y red ef; a hub fi, o herwydd
rhai a'th waradwyddent di, fy neglynion.

a syrthiodd arnaf fi. 19 Ti a adwaenost fy

10 Pan wylais, gan gyf- ngwarthrudd, a'm cywil-
tuddio fy enaid ag ymryd: ydd, a'm gwaradwydd; fy
bu hynny yn waradwydd i holl elynion ydynt ger dy
mi. fron di.

11 Gwilgais hefyd fach- 20 Gwarthrudd a dorrodd
liain: ac aethum yn ddiareb fy nghalon; yr ydwyf mewn
iddynt. gofid: a disgwyliais am rai i

12 Yn fy erbyn y chwedl- dofturio wrthyf, ac nid oedd
euai'r rhai a eisteddent yn y neb: ac am gyfurwyr, ac ni
porth: ac i'r meddwon yr chefais neb.

oeddwn yn wawd. 21 Rhoddasant hefyd fustl

13 Ond myfi, ngweddi yn fy mwyd: ac a'm diod-
fydd attat ti, O Arglwydd, asant yn fy syched â finegr.
mewn amfer cymmeradwy; 22 Bydded eu bwrdd yn

O Dduw, yn lliolowgrwydd fagl ger eu bron: a'u llwydd-
d, drugaredd gwrando fi, iant yn dramgwydd.

yingwirionedd dy iachawd- 23 Tywyller eu llygaid,
wriaeth. fel na welont: a gwna i'w

14 Gwared fi o'r dom, ac llwynau grynu bob amfer.
na soddwyf: gwareder fi 24 Tywallt dy ddig ar-
oddiwrth fy nghafeion, ac nynt: a chyrhaedded lli-
o'r dyfroedd dyfoion. iowgrwydd dy ddigofaint

hwynt. 25 Bydded

25 Bydded eu preswylfod a'i m-ddiannant hi : a'r rhai yn anghyfannedd : ac na a hoffant ei Enw ef, a bresfydded a drigo yn eu pebyll. wylant ynddi.

26 Canys eiddiasant yr **SALM 70. Deus, in adiutorium.**
hwn a darawsit ti : ac am ofid y rhai a archollaist ti, y **O** Dduw prysura i'm gwaredu : brysia, Arglwydd, i'm cymmorth.

27 Dod ti anwiredd at eu glwydd, i'm cymmorth.
hanwiredd hwynt : ac na 2 Cywilyddier a gwarthrunder y rhai a geisiant fy

28 Dil er hwynt o llyr y enaid : troer yn eu hof a rhai byw : ac na 'sgrifenedr gwaradwydder y rhai a ewyllysiant ddiwg i mi.

29 Minnau, truan a gofidus ydwyf : dy iachawdwr iaeth di, **O** Dduw, a mddywedent Ha, ha.
dyrchafu. 3 Dattroer yn lle gwobr am eu cywilydd : y rhai a ddywedent Ha, ha.

30 Molianaf Enw Duw edded ynot ti y rhai oll a'th geisiant : a dywededy rhai a garant dy iachawdwriaeth yn wastad, Mawryger Duw.

31 A hyn fydd well gan yn wastad, Mawryger Duw.
yr Arglwydd : nag ŷch neu 6 Minnau ydwyf dlawd ac anghenus ; **O** Dduw,

32 Y trueiniaid a lawenbrysia attaf : fy nghymrchant pan welant hyn morth a'm gwaredydd ydyt ti ; **O** Arglwydd, na hir drig.

33 Canys gwrendy'r Arglwydd ar dlodion : ac ni dyystyra efe ei garcharorion.

34 Nefoedd a daear, y **BOREOLWEDDI**
for a'r hyn oll a ymlusgo **SALM 71. In te, Domine,**
oddo : molant ef. *speravi*

35 Canys Duw a achub **YNOT** ti, **O** Arglwydd,
ion, ac a adeilada ddinat y gobeithiais : na'm

36 A hiliogaeth ei weision 2 Achub fi, a gwared fi yn dy gyfiawnder. g ffwng dy gult attaf, a achub fi.

3 Bydd i mi yn drigta-gad-
A a aro

arn ; ddyfod iddi bob amser : aid : â gwarth ac â gwarad-
gorchymynaist fy achub ; wydd y gorchuddier y rhai
canys ti yw fy nghraig a'm a geisiant ddrwg i mi.
hymddiffynfa.

4 Gwared fi, O fy Nuw, o wastad : ac a'th foliannof di
law'r annuwiol : o law'r fwyfwy.
anghyfiawn a'r traws.

5 Canys ti yw fy ngobaith, gyfiawnder a'th iachawdwr.
O Arglwydd Dduw : fy ym-iaeth beunydd : canys ni wn
ddiried o'm ieuengŷtyd. risedi arnynt.

6 Wrthyt ti y'm cynhal- 15 Ynghadernid yr Ar-
iwyd o'r bru : ti a'm tyn- glwydd Dduw y cerddaf :
naist o groth fy mam ; fy dy gyfiawnder di yn unig a
mawl fydd yn wastad am gofiat fi.
danat ti.

7 Oeddw'n i lawer megis yn 17 O'm hieuengŷtyd y'm
rhyfeddod : eithr tydi yw fy dyfsgaist, O Dduw : hyd yn
nghadarn noddfa. hyn y mynegais dy ryledd-
odau.

8 Llanwer fy ngenau â'th 18 Na wrthod fi chwraith
foliant : ac â'th ogoniant O Dduw, mewn henaint a
beunydd. phenllwydni : hyd oni fy

9 Na fwrw fi ymaith yn negwyf dy nerth i'r genbedl
amser henaint : na wrthod fi aeth hon, a'tb gadernid
pan ballo fy nerth. bob un a ddelo.

10 Canys fy ngelynyon fydd 19 Dy gyfiawnder hefyd
yn dywedyd i'm herbyn : O Dduw, fydd uchel, yr hwn
a'r rhai a ddisgwyliant am a wnaethof bethau mawr
fy enaid, a gyd-ymgynghor- ion : Pwy, O Dduw : sydd
afant ; debyg i ti !

11 Gan ddywedyd, Duw a'i 20 Ti, yr hwn a wnaethb
gwrthododd et : erlidiwch, ost i mi weled aml a bli
a deliwch et ; canys nid oes gyfuddiau : a'm bywha
gwaredydd, drachefn, ac a'm cyfodi dra

12 O Dduw, na fydd bell 21 Amlhai fy mawredd
oddi wrthyt fy Nuw, bryfia ac a'm cyfuri oddi amgylch
i'm cymmorth.

13 Cywilyddier a difether y 22 Minnau a'th folianna
rhai wrthwynebant fy en- ar offeryn nabl, tef dy wi
ionedd

onedd, O fy Nuw : canaf i' ma trigolion yr ani lwch :
a'r delvn, O Sanct Israel. a'i e'ynion a lylant y llwch.

23 Fy ngwefusau a fydd- 10 Brenhinoedd Tarsis a'r
ant hufryd pan ganwyf i ti : ynysoedd a dalant anrheg :
a'm henaidd, yr hwn a wared- brenhinoedd Sheba a Seba a
aist. ddygant rodd.

24 Fy nhafod hefyd a 11 Ie, yr holl frenhinoedd
draetha dy gyfiawnder beu- a ymgrymmant iddo : yr
nydd : o herwydd cywilydd- holl genhedloedd a'i gwaf-
iwydd a gwaradwyddwyd y anaethant ef.

rhaf a geisiant niweid i mi. 12 Canys efe a wared yr

SALM 72. *Deus, iudicium.* anghenog pan waeddo : y

O Dduw, dod i'r Brenhin truan hetyd, a'r hwn ni
dy tamedigaethau : ac byddo cynnorthwywr iddo.

fab y Brenhin dy gyfiawn- 13 Efe a arbed y tlawd a'r
der. rheidus : ac a achub eneid-

2 Efe a larn dy bobl mewn iau'r rhaf anghenus.

cyfiawnder : a'th drueiniaid 14 Efe a wared eu henaidd
a barn. oddiwrth dwyll a thrawf-

3 Y mynyddoedd a ddyg- der : a gwerthfawr fydd eu
ant heddwch i'r bobl : a'r gwaed yn ei olwg ef.

brynau, trwy gyfiawnder. 15 Byw hetyd fydd efe, a

4 Efe a farn drueiniaid y rhoddir iddo o aur Seba :

bobl : efe a achub feibion yr gweddiant hetyd arno ef yn

anghenus, ac a ddryllia'r wastad ; beunydd y clodfor-
gorthrymmydd. ir ef,

5 Tra fyddo haul a lleuad, 16 Bydd dyrnaid, o yd yr y

y'th ofnant : yn oes oesoedd ddaear ym mhen y mynydd-

6 Efe a ddisgyn fel gwlaw oedd ; ei ffrwyth a ysgwyd

ar gnu gwlan : fel cawod- fel Libanus : a phobl y ddi-

ydd yn dyfrhau'r ddaear. nas a flodeuant tel gwellt y

7 Yn ei ddyddiau ef y ddea r. 17 E Enw fydd yn dra-

blodeua'r cyfiawn : ac aml- gywydd ; ei Enw a bery tra

der o heddwch fydd tra lyddo haul ; ac ymlendith-

lyddo lleuad. iant ynddo : yr holl genhedl-

8 Ac efe a lywodraetha o oedd a'i galwant yn wyn-

tor hyd for. ac o'r alon hyd syde-lig.

derlynnau y ddaear. A a s

9 O'i flaen ef yr ymgrym- 18 Bend

18 Bendigedig fyddo'r Archwedleua'n, ddrygionus am glwydd Dduw, Duw Israel: drawfder: yn dywedyd yn yr hwn yn unig fydd yn uchel. gwneuthur rhyfeddodau.

19 Bendigedig hefyd fyddo ei Enw gogoneddus ef yn dragywydd: a'r holl ddaear a lanwer o'i ogoniant. Amen, ac Amen.

PRYDNHAWNOL WEDDI.

SALM 73. *Quam bonus Israel!*

YN ddiau da yw Duw i Israel: i'r rhai glan o galon.

2 Minnau, braidd na lithrodd fy nhraed: prin na thripiodd fy ngherddediad.

3 Canys cynfigennais wrth y rhai ynfyd: pan welais lwyddiant y rhai annuwiol.

4 Canys nid oes rhwymau yn eu marwolaeth; a'u cryfder fydd heini.

5 Nid ydynt mewn blinder fel dynion eraill: ac ni ddialeddir arnynt hwy gyd â dynion eraill.

6 Am hynny y cadwynodd balchder hwynt: ac y gwisg trawfder am danynt fel dilledyn.

7 Eu llygaid a faif allan gan frafder: aethant dros feddwl calon o gyfoeth.

8 Y maent wedi llygru, yn

9 Gofodasant eu genau yn erbyn y netoedd: a'u tafod a gerdd trwy'r ddaear.

10 Am hynny y, dychwel ei bobl ef yma: ac y gwelgir iddynt ddwfr phiol lawn.

11 Dywedant hetyd, Pa fodd y gwyr Duw: a oes gwybodaeth gan y Goruchaf?

12 Wele, dyma y rhai annuwiol, a'r rhai fydd lwyddiannus yn y byd: ac amlhafant olud.

13 Diau mai yn ofer y glanbeais fy nghalon: ac y golchais fy nwyllaw mewn diniweidrwydd.

14 Canys ar hŷd y dydd y'm maeddwyd; fy ngherdd ydd a ddeuai bob bore.

15 Os dywedwn, Mynegaf fel hyn: wele, â chenedlaeth dy blant di y gwnaw gam.

16 Pan amcenais wybo hyn: blin oedd hynny yn ngolwg i,

17 Hyd onid aethum gyfleg Duw: yna y deallais eu diwedd hwynt;

18 Diau, ofod o hon hwynt mewn llithrigta: chwympo o hwynt i dnystr.

19 Mor ddifysmwrth yr wydd : ac y myga dy ddig-
aethant yn anghyfannedd : ofaint yn erbyn defaid dy
pallasant, a dartuant gan borfa ?
ofn.

2 Cofia dy gynnulleidfa yr

20 Fel breuddwyd wrth hon a brynaist gynt ; a llwyth
ddihuno un : felly, O Ar- dy etiteddiaeth yr hon a
glwydd, pan ddeffroech, y waredaist : mynydd Sion
dirmygi eu gwedd hwynt. hwn, y preswylly ynddo.

21 Fel hyn y gosfiodd fy 3 Dyrcha dy draed at an-
nghalon : ac y'm pigwyd yn rhaith dragywyddol : sef at
fy arennau. yr holl ddrwg a wnaeth y

22 Mor ynfyd oeddwn, ac gelyn yn y cyslegr.

heb wybod : anifail oeddwn 4 Dy elvnion a rualant
o'th flaen di. ynghanol dy gynnulleidfa-

23 Etto yr ydwyf yn wa- oedd : gosodasant eu baner-
lad gyd â thi : ymaflaist ym a'u yn arwyddion.
y llaw ddeheu.

24 A'th gyngor y'm har- 5 Hynodoedd gwr : fely
weini ac wedi hynny y'm goed. codasai fwiaill mewn dyryf-

ymmeri o ogoniant.

25 Pwy fydd genyf fi yn y 6 Ond yn awr y maent yn
etoedd ond tydi : ac ni ewy- dryllio ei cherfiadau ar un-
yfiats ar y ddaear neb gyd â wylion. waith : â bwiaill ac â morth-

dydi. 7 Bwriasant dy gyslegr-

26 Pallodd fy nghnawd oedd yn tân : hyd lawr yr
m calon : ond nerth fy halogasant breswylfa dy
halon a'm rhan yw Duw Enw.

dragywydd.

27 Canys wele, difethir y lonnau, 8 Dywedasant yn eu ca-
a bellhant oddi wrthyt hwynt : llofgasant holl synn-
tra maith bo un a but- agogau Duw yn y tir.

inio oddi wrthyt.

28 Minnau, nelau, at Dduw ion nid oes brophwyd

ddda i mi : yn yr Ar- mwy nid oes genym a wyr

ydd Dduw y gosodais fy 10 Pa. hŷd, Dduw, y

baith, i draethu dy holl gwarthrudd a'r gwrthwy-

thredoedd. nebwr : a gabla'r gelyn dy

Enw yn dragywydd ?

74. *Ut quid, Deus ?* Aham, Dduw, y'n bwr- 11 Pahan y tynni yn ei

iaist heibio yn dragy- bol

Dydd. xiv.

SALMAU:

Dydd xv.

hol dy law, set dy ddeheu-
law: tyn hi allan o ganol dy
fynws.

12 Canys Duw yw fy
Mrenhin o'r dechreuad;
gwneuthurwr iachawdwr-
iaeth o fewn y tir.

13 Ti yn dy nerth a berth-
aist y mor; drylliaist bennau
dreigiau yn y dyfroedd.

14 Ti a ddrylliaist ben
lesiathan: rhoddaist ef yn
twyd i'r bobl yn yr anialwch.

15 Ti a holltaist y ffynnon
a'r afon: ti a ddyhysbydd-
aist atonydd cryfion.

16 Y dydd fydd eiddot ti;
y nos hetyd fydd eiddot ti;
ti a barottoaist oleudi a haul.

17 Ti a ofodaist holl der-
fynau'r ddaear: ti a luniaist
haſ a gauaf.

18 Cofia hyn, i'r gelyn
gablu, O Arglwydd: ac i'r
bobl yntyd ddilenwi dy
Enw.

19 Na ddyro enaid dy
durtur i gynnulleidfa'r gel-
ynion: nac anghofia gyn-
nulleidfa dy drueiniaid byth.

20 Edrych ar y cysfammod:
canys llawn yw tywyll-le-
oedd y ddaear o drigtannau
trawfder.

21 Na ddychweled y tlawd
yn waradwyddus: molian-
ned y truan a'r anghenus dy
Enw.

22 Cytod, O Dduw, dadl-
eu dy ddadl: cofia dy warad-
wydd gan yr ynfyd beunydd.

23 Nac anghofia lais dy
elynon. dadwrdd y rhai a
godant i'th erbyn fydd yn
dringo yn wastadol.

BOREOL WEDDI
SALM 75. *Confitebimur tibi,*

Clodforwn dyd. O Dduw,
clodforwn: canys agos
yw dy Enw; dyryledodau
a fynegant hynny.

2 Pan dderbyniwyf y gyn-
nulleidfa, mi a farnaf yn un-
iawn.

3 Ymddattodydd y ddaear,
a'i holl drigolion: myfi fydd
yn cynnal ei cholofnau.

4 Dywedais wrth y rhai
ynfyd, Nac ynfydwch: ac
wrth y rhai annuwiol, Na
ddyrchewch eich corn.

5 Na ddyrchewch eich
corn yn uchel: na ddywed-
wch yn warlyth.

6 Canys nid o'r dwyrain
nac o'r gorllewin: nac o
dehau, y daw gornchafiaeth.

7 Ond Duw fydd yn barnu
efe a ostwng y naill, ac
gyfyd y llall.

8 Oblegyd y mae phiol y
llaw'r Arglwydd, a'r gw-
fydd goch; yn llawn cyn-
mysg, ac efe a dywalltoedd
hon.

bono : etto holl annuwiol- a'th folianna di : gweddill
ion y tir a wasgant, ac a yf- cynddaredd a waherddi.
ant ei waelodion, 11 Addunedwch. a thel-

9 Minnau a fynegaf yn wch i'r Arglwydd eich Duw :
dragywydd : ac a ganaf i y rhai oll ydynt o'i amgylch
Dduw Jacob. ef, dygant anrheg i'r Olnad-

10 Torrat hefyd holl gyrn wy.
y rhai annuwiol : a chyrn y 12 Ele a dyr ymaith yf-
rhai cyfiawn a ddyrchefir. pryd tywyflogion ; y mae yn
SALM 76. *Notus in Judaa.* ofnadwŷ i frenhinoedd y
H Ynod yw Duw yn Juda : ddaear.

mawr yw ei Enw ef yn SALM 77. *Voce mea ad
Israel. Dominum.*

2 Ei babell hefyd fydd yn A 'M llet y gwaeddaes ar
Salem ; a'i drigfa yn Sion. Dduw : â'm llet ar

3 Yna y torrodd efe faeth, Dduw ; ac efe a'm gwan-
au'r bwa : y tarian, y cledd- dawodd.

4 Gogoneddusach wyt, a 2 Yn nydd fy nhrallod y
chadarnach : nâ mynydd- ceisiais yr Arglwydd : fy
oedd yr yspail. archoll a redodd liw nos, ac

5 Yspeiliwyd y cedyrn ga- ni pheidiodd ; fy enaid a
llon ; hunafant eu hûn : a'r wrthododd ei ddiddanu.
holl wŷr o nerth ni chawf- 3 Cofiais Dduw, ac a'm
ant eu dwylaw. cythryblwyd : cwynais, a
therfysgwyd ty yspryd.

6 Gan dy gerydd di, O 4 Deliaist fy llygaid yn
Dduw Jacob : y rhoed y neffro . synnodd arnaf, fel
cerbyd a'r march i gysgu. na allaf lasaru.

7 Tydi, tydi. wyt ofnad- 5 Ystyriaes y dyddiau gynt :
wy : a phwy a saif o'th flaen, blynnyddoedd yr hen oesoedd.

8 O'r nefoedd y peraisf 6 Cofio yr ydwyf ty ngân
glywed barn : ofnodd, a y nos ; yr ydwyf yn ym-
ollegodd y ddaear. ddiddan â'm calon . fy yf-
pryd fydd yn chwlio yn

9 Pan gyfododd Duw i ddylal.
arn : i achub holl rai lled- 7 Ai yn dragywydd y
ais y tir. bwrw'r Arglwydd heibio : ac

10 Diau, cynddaredd dyn oni bydd ele boddlon mwy ?

8 A ddarfu ei drugaredd
ef dros byth: a balla ei add
ewid ef yn oes oesoedd?

9 A anghosiodd Duw dru-
garthau: a gauodd efe ei dru-
gareddau mewn foriant?

10 A dywedais, Dyma fy
ngwendid: etto cofiaf fly-
nyddoedd deheulaw y Gor-
uchaf.

11 Cofiaf weithredoedd yr
Arglwydd: ie, cofiaf dy
wyrthiau gynt.

12 Mvfyriaf hefyd ar dy
holl waith: ac am dy weith-
redoedd i y chwedleuaf.

13 Dy ffordd, O Dduw,
fydd yn y cyfsegr: pa dduw
mor fawr a'n Duw ni.

14 Ti yw y Duw fydd
yn gwneuthur rhyfeddodau:
dangosaisf dy nerth ym mysg
y bobloedd.

15 Gwaredaisf â'th fraich
dy bobl: meibion Jacob a
Joseph.

16 Y dyfroedd a'th wel-
fant, O Dduw, y dyfroedd
a'th weisfant; hwy a ofna-
fant: y dyfnderau hefyd a
gynhyrfwyd.

17 Y cymmylau a dywallt-
asant ddwr, yr wybrennau
a roddasant dwr: dy saeth-
au hefyd a gerddasant.

18 Twrf dy daran a glyw-
dy o amgylch: melli a oleu-
asant y byd; cyffrodd a
omrynodd y ddaear.

19 Dy ffordd fydd yn y
môr, a'th lwybrau yn y
d froedd mawrion: ac nid
adweinir dy ôl.

20 Tywyfaist dy bobl fel
desaid trwy law Moses ac
Aaron.

PRYDNHAWNOL WEDDI.

SALM 78. *Attendite. po-
pule.*

GWrando fy nghytai th.
fy mhobl: gostyngwch
eich clust at eiriau ty ngen-
au.

2 Agoraf fy ngenau mewn
diareb: traethaf ddamheg-
ion o'r cynfyd:

3 Y rhai a glywsom ac a
wybuom: ac a tynegodd ein
tadau i ni.

4 Ni chelwn rhag ei
meibion, gan ynegi i'r oes
a ddel, foliant yr Arglwydd
a'i nerth: a'i rhyfeddodau
ryai a wnaeth efe.

5 Canys ete a sicrhaodd
dythiolaeth yn Jacob, ac
osododd gyfraith yn Israel
y rhai a orchymynodd ei
i'n tadau eu dysgu i'w plant.

6 Fel y gwybyddaisf o
a ddel, sef y pant a enid:
phan gyfodent, y myneg-
hwy i'w plant hwythau.

7 Fel y gyfodent eu g-
baith ar Dduw, heb an-
hosio gweithredoedd Duw.

eithr cadw ei orchymynion
ef;

8 Ac na byddent fel eu
tadau. yn genhedlaeth gyn-
dyn a gwrthryfelgar : yn ge-
nhedlaeth ni ofododd ei cha-
lon yn union, ac nid yw ei
hyspryd flyddlon gyd â Duw.

9 Meibion Ephraim, yn
arlwg, ac yn faethu â bwa :
a droisant eu cefnau yn nydd
y trwydr.

10 Ni chadwasant gvtam-
mod Duw : eithr gwrthod-
alant rodio yn ei gyfraith ef.

11 Ac anghofiasant ei
weithredoedd : a'i ryfedd-
odau, y rhai a ddangosafai
ele iddynt.

12 Efe a wnaethai wyrth-
iau o ffen eu tadau hwynt :
yn nhir yr Aipht, ym maes
Soan.

13 Efe a barthodd y môr,
ac a aeth â hwynt drowodd :
gwnaeth hefyd i'r dwfr sef-
yll tel pentwr.

14 Y dydd hefyd y ty-
wyfodd efe hwynt â chw-
mwl ac ar hŷd nos â go-
leuni tân.

15 Efe a holltodd y creig-
iau yn yr anialwch : a rhodd-
es ddiod oddi yno, 'megis o
ddyfnderau dirfawr.

16 Canys efe a ddug ffryd-
iau allan o'r graig : ac a dyn-
nodd i lawr megis afonydd o
dyfroedd.

17 Er hynny chwanega-
lent etto bechu yn ei erbyn
ef : gan ddigio'r Goruchaf
yn y diffeithwch.

18 A themtiasant Dduw
yn eu calon : gan ofyn bwyd
wrth eu blys.

19 Llafarasant hefyd yn
erbyn Duw : dywedasant, A
ddichon Duw arlwygo bwrdd
yn yr anialwch ?

20 Wele, efe a darawodd
y graig, fel y pistyllodd dwfr,
ac y llifodd afonydd : a ddi-
chon efe roddi bara hefyd ?

a ddarpara efe gig i'w bobl ?
21 Am hynny y clybu'r
Arglwydd, ac y digiodd : a
thân a ennynodd yn erbyni

Jacob, a digofaint hefyd a
gynneuodd yn erbyn Israel;

22 Am na chredent yn
Nuw : ac na obeithient yn
ei iachawdwriaeth ef.

23 Er iddo ef orchymyn
i'r wybrennau oddi uchod :
ac agoryd drysau'r nef-
oedd,

24 A gwlawio manna ar-
nynt i'w fwyta : a rhodd-
iddynt yd y nesoedd.

25 Dyn a twyttaodd fara
angylion : anfanodd iddynt
fwyd yn ddigonol.

26 Gyrrodd y dwyrein-
wynt yn y nesoedd : ac yn
ei nerth y dug efe ddeheu-
wynt.

27 Gwlawiodd

27 Gwlawiodd helyd yr oeddynt iddo ef â'u gen-
fig arnynt fel llwch: ac au: a dwwedyd celwydd
adar asgellog fel tywod y wrtho â'u tafod;
môr.

28 Ac a wnaeth iddynt uniawn gyd ag et na'u bod
gwympto o fewn eu gwerf- yn ffyddlon yn ei gyfam-
yll: o amgylch eu preswyl- mod et.
feydd.

29 Felly y bwyttasant, ac garog a faddeuodd eu han-
y llwyr-ddiwallwyd hwynt; wired, ac ni ddifethodd
ac esef a barodd eu dymun- hwynt: ie, trodd ymaith ei
iad iddynt. ddigofaint yn tynych, ac ni

30 Ni ommeddwyd hwynt chyffrodd ei holl lid.
o'r hyn a flysiasant: er hyn- 39 Canys esef a gosiai mai
ny, tra'r ydoedd en bwyd yn cnawd oeddynt: a gwynt
eu safnau, yn myned, ac heb ddy-

31 Digllonedd Duw a chwelyd.
gynneuodd yn eu herbyn 40 Pa lawl gwaith y dig-
hwynt: ac a laddodd y rhai iasant ef yn yr anialwch: ac
brasaf o honynt, ac a gwymp- y gosidiasant ef yn y disseith-
odd etholedigion Israel. wch!

32 Er hyn oll pechasant 41 Ie, troisant a phrofas-
etto: ac ni chredasant i'w ant Dduw: ac a osodasant
ryfeddodau ef. deisyn i Sanct yr Israel.

33 Am hynny y treuliodd 42 Ni chofiasant ei
esef eu dyddiau hwynt mewn law ef: na'r dydd y
o'eredd. a'u blynyddoedd gwaredodd esef hwynt oddi-
mewn dychryn. wrth y gelyn.

34 Pan laddai esef hwynt, 43 Fel y gosodasai esef ei
hwy a'i ceisient et: ac a arw ddion yn yr Aipht:
ddychwelent, ac a geisient a'i ryfeddodau ym maes
Dduw yn tore. Soan:

35 Cofient hefyd mai 44 Ac y troisai eu halon-
Duw oedd eu Craig: ac ydd yn waed: a'u ffrydiau,
mai'r Goruchaf Dduw oedd tel na allent yfed.
eu Gwaredydd.

36 Er hynny, rhagurithio bla yn eu plith, yr hon a'u

Dydd xv.

SALMAU.

Dydd xv.

ditaoed hwynt : a llyflaint 55 Ac efe a yrrodd
i'w d etha. allan y cenhedloedd o'u

46 Ac efe a roddodd eu blaen hwynt : ac a
crudd hwynt i'r lindys : a'u rannodd iddynt etifedd-
llafur i'r locust. iaeth wrth llyn ac :

47 Distrywiodd eu gwin- a, wnaeth i lwythau Is-
râel â chenllysg : a'u syco- rael drigo yn eu pebyll
morwŷdd â rhew. hwynt.

48 Rhoddodd hefyd eu 56 Er hynny temtiasant a
haniteiliaid i'r cenllysg : a'u digiasant Dduw Goruchaf :
golud i'r nellt. ac ni chadwasant ei dystio-

49 Anfonodd arnynt gyn- laethau.

ddaredd ei lid, lldiowg- 57 Eithr ciliasant, a buant
rwydd, a digter, a chyfyng- anffyddlon fel eu tadau :
der : trwy anton angylion troisant fel bwa twyllodrus.

drwg 58 Digiasant ef hefyd â'u

50 Cymhwysodd ffordd huchel-fannau : a gyrrasant
i'w ddigofaint ; nid attal- eiddigedd arno â'u cerfiedig
iodd eu henaidd oddiwrth ddelwau.

angau : ond eu bywyd a 59 Clybu Duw hyn, ac a
roddodd efe i'r haint. ddigiodd : ac a ffeiddiodd

51 Tarawodd hefyd bob Israel yn ddirfawr.

cynat-anedig yn yr Aipht : 60 Fel y gadawodd efe
fel blaenion eu nerth hwynt dabernacl Silo : y babell a
ym mhebyll Ham. ofodasai efe ym mysg dyn-

52 Ond efe a yrrodd ei ion ;

hobl ei hun fel defaid : ac 61 Ac y rhoddodd eu
a'u harweiniodd hwynt fel nerth mewn caethiwed : a'u
praid yn yr amalwch. prydlerthwch yn llaw'r ge-

53 Tywysodd hwynt he- jyn.

fyd yn ddiogel, fel nad otn- 62 Rhoddes hefyd ei bobl
asant : a'r mor a orchudd- i'r cledysf : a digiodd wrth
iodd eu gelynion hwynt. ei etifeddiaeth.

54 Hwythau a ddug efe i 63 Tân a ysodd eu gwŷr
oror ei safleiddrwydd : i'r ieuaingc : a'u morwynion ni
mynydd hwn, a ynnillodd ei phriodwyd.

ddeheulaw ef.

64 Eu hofteiraid a ladd-f feddiaeth: ha'logafant dy
wyd a'r cleddy: a'u gwr- deml sanctaidd, gosodafant
agedd gweudwon nid wyla- Jerufalem yn garneddau.
fant.

65 Yna y deffrodd yr Ar- weision yn twyd i adar y
glwydd fel un o gysgu: fel nesoedd: a chig dy faint i
cadarn yn bloeddio gwedi twyffilod y ddaear.
gwin.

66 Ac efe a darawodd ei fel dwir o amgylch Jerusa-
elynion o'r tu ol: rhoddes lem: ac nid oedd a'u claddai.
iddynt warth tragywyddol.

67 Gwrthododd hefyd ba- rudd i'n cymmydogion:
bell Joseph. ac ni etholodd dirmyg a gwatworgerdd i'r
lwyth Epiraim: rhai tydd o'n hamgylch.

68 Ond ete a etholodd 5 Pa hŷd, Arglwydd? a
lwyth Juda: mynydd Sion, ddigi di'n dragywydd: a
yr hwn a hoffodd. lyfg dy eiddigedd di fel tân?

69 Ac a adeiladodd ei gyf- 6 Tywallt dy lid ar y ce-
segr fel llys uchel: fel y nhedloedd ni'th adnabuant:
ddaear yr hon a seiliodd ete ac ar y teyrnafoedd ni alwa-
yn dragywydd. fant ar dy Enw.

70 Etholodd hefyd Dda- 7 Canys ysfant Jacob: ac
fydd ei was: ac a'i cym- a wnaethant ei breswylfa ef
merth o gorlannau'r defaid. yn anghytannedd.

71 Oddi ar ol y defaid cyf- 8 Na chofia'r anwiredau
ebron, y daeth ag et: i gynt i'n herbyn; bryfia,
borthi Jacob ei bobl, ac Is- rhagflaened dy dostur dru-
rael ei euteddiaeth. gareddau ni: canys llefg

72 Yntau a'u porthodd iawn y'n gwnaethpwyd.

9 Cynnorthwya ni, O
hwynt yn ol perffeithrwydd Dduw ein iachawdwriaeth,
ei galon: ac a'u trinodd er mwyn gogoniant dy Enw:
wrth gylarwyddyd ei ddwy- gwared ni hefyd, a thrugar-
law. ha wrth ein pechodau.

BOREOL WEDDI.

SALM. 79. *Deus, venerunt.*

Y Cenhedloedd, O Dduw,
a ddaethant i'th eu-

10 Paham y dywaid y ce-
nhedloedd, Pa le y mae eu
Dduw hwynt: bydded hyspys
ym mhlith y cenhedloedd yn
eia

Dydd xvi.

SALMAU.

Dydd xvi.

ein golwg ni, wrth ddial i'n cymmydogion: a'n ge-
gwaed dy weision, yr hwn a lyion a'n gwaitharant yn
dywalltwyd. eu mysg eu hun.

11 Deued uchhenaid y car-
charion ger dy fron: yn
ol mawredd dy nerth cadw
blant marwolaeth.

12 A thal i'n cymmydog-
ion ar y feithfed i'w myn-
wes, eu cabled: trwy'r
hon y'th gablasant di. O Ar-
glwydd.

13 A ninnau, dy bobl, a
defaid dy borfa, a'th folian-
mwn di yn dragywydd: dat-
ganwn dy foliant o genhedl-
aeth i genhedlaeth.

SALM 80 *Qui regis Israel.*

G Wrando, O Fugail Is-
rael, yr hwn wyt yn
arwain Joseph fel praid: a
ymddisgleiria, yr hwn wyt
yn eistedd rhwng y cernb-
aid.

2 Cyfod dy nerth o flaen
Ephraim, a Benjamin, a Ma-
nasse: a thyred yn iachawd-
riaeth i ni.

3 Dychwel ni, O Dduw,
llewyrch dy wyneb: ac ni
achubir.

4 O Arglwydd Dduw'r
uoed: na hyd y forri wrth
reddi dy bobl?

5 Porthais hwynt â bara
agrau: a diodais hwynt â
agrau wrth fefur mawr.

6 Gosodais ni yn gynnw

7 O Dduw'r lluoedd, dy-
chwel ni: a llewyrcha dy
wyneb, ac ni a achubir.

8 Mudais winwŷdden o'r
Aipht: bwriais y cenhedl-
oedd allan, a phle naist hi.

9 Arloefais o'i blaen, a
pheraist i'w gwraidd wreidd-
io: a hi a lanwodd y tir.

10 Cuddiwyd y mynydd-
oedd gan ei chyfgod: a'i
changhennau oedd fel ceder-
wŷdd rhago ol.

11 Hi a estynodd ei chang-
hennau hyd y môr: a'i bla-
gur hyd yr afon.

12 Paham y rhwygaist ei
chaeau: tel y tynno pawb a
elo heibio ar hyd y ffordd, ei
grawn hi?

13 Y baedd o'r coed a'i
turia: bwytsfil y maes a'i
pawr.

14 O Dduw'r lluoedd,
dychwel attolwg: edrych
o'r nefoedd, a chentydd, ac
ymwel â'r winwŷdden hon;

15 A'r winllan a blannodd
dy ddeheu-law: ac â'r plan-
higyn a gadarnheais i ti dy
hun.

16 Llosgwyd hi â than;
torrwyd hi i lawr: gan ger-
ydd dy wyneb y difethir
hwynt.

17 Bydded

17 Bydded dy law dros wr aist, ac mi a'th waredais dy ddeheu-law: a thros fab gwrandewais di yn nirgel y dyn; yr hwn a gadarnheafst wch y daran; profais di i si dy hun. wrth ddyfroedd Meriba.

18 Felly ni chiliwn yn ol 8 Clyw, fy mhobl, a mi oddi wrthyt ti; bywha ni, dystiolaethaf i ti, Israel: o ac ni a alwn ar dy Enw. gwrandewi arnaf;

19 O Arglwydd Dduw'r 9 Na fodd ynot dduw lluoedd, dychwel ni: lie-arall: ac nac ymgrymma wyrcha dy wyneb, ac ni a dduw dieithr. achubir.

SALM 81. *Exultate Deo*

CEnwch yn llafar i Dduw llanwaſ.
eid cadernid: cenwch yn llafar i Dduw Jacob.

2 Cymmerwch salm, a ni'm mynnai.
moefwch dympant: y delyn ynghyndynrwydd eu calon
fwyn a'r nabl.

3 Udgenwch udgorn yn y aethant wrth eu cyngor
lloer newydd: yn yr anser hunain.
nodedig, yn nydd ein huchel-wyl.

4 Canys deddf yw hyn i rael yn fy ffyrdd!
Israel: a defod i Duw Jacob.

5 Efe a'i golododd yn llaw yn erbyn eu gwrthwnebwyr.
dystiolaeth yn Joseph: pan aeth efe allan trwy dir yr Aipht, lle y clywais iaith ni deallwn.

6 Tynnais ei ytgwydd hwythau tuaſai'n drag
oddiwrth y baich: ei ddwy-law a ymadawfant â'r crochanau.

7 Mewn cyfyngder y gelw-

10 Myfi, yr Arglwydd Dduw, yŵr hwn a'th dduw di allan o dir yr Aipht lleda dy safn, ac mi a

11 Ond di wrandawai fy mhobl ar fy llef: ac Israel ni'm mynnai.

12 Yna y gollyngais hwy ynghyndynrwydd eu calon aethant wrth eu cyngor hunain.

13 O na wrandawſai fy mhobl arnaf: na rodiaſai Israel yn fy ffyrdd!

14 Buan y gostyngafwn gelynyddion: ac y troiswn llaw yn erbyn eu gwrthwnebwyr.

15 Caseion yr Arglwydd gimmerafant arnynt i ystlostwng iddo ef: a'u hamgwyddo.

16 Bwydaſai hwynt heſt â brasler gwenith: ac â o'r graig y'th ddiwallaſon.

Dydd xvi.

SALMAU.

Dydd xvi.

PRYDNHAWNOL WEDDI

SALM 82. *Deus stetit.*

Duw fydd yn fetyll yng-
hynulleiata'r galluog:

ym mhlith y duwiau y barn
efe

2 Pa hŷd y bernwch ar
gam: ac y derbyniwch wy-
neb y rhai annuwiol?

3 Bernwch y tlawd a'r
ymdditad: cyfiawnhewch y
cystuddiedig a'r rheidus.

4 Gwrandewch y tlawd a'r
nghenus: achubwch hwynt
law y rhai annuwiol.

5 Ni- wyddant, ac ni
deallant; mewn tywyll-
wch y rhodiant: holl fyl-
lennau y ddaear a symmud-
yd o'u lle.

6 Myfi a ddywedais, Duw-
u ydych chwi: a meibion
Goruchaf ydych chwi oll.

7 Eithr byddwch teirw
dynion: ac fel un o'r
wyfogion y syrthiwch.

8 Cysod, O Dduw, barna'r
daear: canys ti a etifeddi'r
ll genhedloedd.

LM 83. *Deus quis si-
milis?*

Dduw, na oslega, na
thaw: ac na fydd lo-
d, O Dduw.

Canys wete, dy elynion
yn terfysgu: a'th gal-
yn cyfodi eu pennau.

3 Ymgytrinachafant yn
ddichellgar yn erbyn dy
bobl: ac ymgynghorafant
yn erbyn dy rai dirgel di.

4 Dywedafant, Deuwch,
a difethwn hwynt: fel na
byddont yn genedl; ac na
chosier enw Israel mwyach.

5 Canys ymgynghorafant
yn unfryd: ac ymwnaethant
i'th erbyn.

6 Pebyll Edom, a'r Is-
maeliad: y Moabïad, a'r
Hagaraïd;

7 Gebal, ac Ammon, ac
Amalec: y Philistïad, gyd
â phrefswylwyr Tyrus.

8 Assur hefyd a ymgwpl-
ysodd â hwynt: buant traich
i blant Lot.

9 Gwna di iddynt fel i
Midian: megis i Sifera, me-
gis i Jabin wrth afon Cison;

10 Yn Endor y difethwyd
hwynt: aethant yn dail i'r
ddaear.

11 Gwna eu pendefigion
fel Oreb, ac fel Zeb: a'u
holl dywysogion fel Zeba,
ac fel Zalmunna;

12 Y rhai a ddywedafant,
Cymmerwn i ni: gyfan-
neddau Duw i'w meddian-
nu.

13 Gosod hwynt, O ty
Nuw, tel olwyn: fel foff o
flaen y gwynt.

Fel

14 Fel y llyfg tân goed :
ac fel y goddeithia fflam fy-
nyddoedd ;

15 Felly erlid di hwynt
â'th dymmeftl : a dychryna
hwynt â'th gorwynt.

16 Llanw eu hwynebau â
gwarth : fel y ceisfiont dy
Enw, O Arglwydd.

17 Cywilyddier a thrall-
oder hwynt yn dragywydd :
ie, gwaradwydder a difether
hwynt ;

18 Fel y gwyPont mai
tydi, yr hwn yn unig wyt
JEHOFA wrth dy Enw :
wyt Oruchaf ar yr holl
ddaeir.

SALM 84 *Quam dilecta !*

MOR hawddgar yw dy
bebyll di : O Ar-
glwydd y lluoedd !

2 Fy enaid a hiraetha. ie,
ac a flysia am gynteddau'r
Arglwydd : ty nghalon a'm
cnawd a waeddant am y
Duw byw.

3 Aderyn y to helyd a
galodd dŷ, a'r wennol nŷth
iddi, ll y gefyd ei chywion-
felf dy allorau di, O Ar-
glwydd y lluoedd, fy Mre-
nhin, a'm Duw.

4 Gwyn tyd perfwylwyr
dy dŷ : yn wastad y'th forjan-
nant.

5 Gwyn ei fyd y dyn y
mae ei gadernid ynot : a'th
ffyrdd yn ei galon.

6 Y rhai yn myned trwy
ddyffryn Baca, a'i gwnant
yn ffynnon : a'r gwlaw a

leinw'r llynau.

7 Ant o nerth i nerth :
ymddengys pob un ger bron
Duw yn Sion.

8 O Arglwydd Dduw'r
lluoedd, clyw ty ngweddi :
gwrando, O Dduw Jacob.

9 O Dduw ein tarian,
gwel : ac edrych ar wyneb
dy Enneiniog.

10 Canys gwell yw un
diwrnod yn dy gynteddau
di, nâ mil. dewiwn gadw
drws yn nhy fy Nuw, o
flaen trigo ym mhebyll an-
nuwioldeb.

11 Canys haul a tharian
yw'r Arglwydd Dduw : yr
Arglwydd a rydd ras a go-
goniant ; ni attal eie ddim
daioni oddiwrth y rhai a
rodiant yn berffaith.

12 O Arglwydd y lluoedd :
gwyn tyd y dyn a ymddir-
ied ynot.

SALM 85. *Benedixisti, Do-
mine.*

GRassawn fupst, O Ar-
glwydd, i'th dir : dy-
chwelaist gaethiwed Jacob.

2 Maddenaiſt a wiredd
dy bobl : cuddiaist eu holl
bechod.

3 Tynnaist ymaith dy holl
lid : troaist oddiwrth
iowgrwydd dy ddigter.

Dydd xvii.

SALMAU.

Dydd xvii.

4 Tro ni, O Dduw ein
iachawdwriaeth: a thor ym-
aith dy ddigofaint oddi wrth-
ym.

5 Ai byth y digi wrthym:
a estyni di dy foriant hvd
genhedlaeth a chenbedi-
aeth?

6 Oni throi di a'n byw-
hau ni: fel y llawenycho dy
bobl ynot ti?

7 Dangos i ni, Arglwydd,
dy drugaredd: a dod i ni dy
iachawdwriaeth.

8 Gwrandawaf beth a ddy-
wed yr Arglwydd Dduw:
canys efe a draetha heddwch
i'w bobl, ac i'w faint:
ond na throant at ynsyd-
rwydd.

9 Diau fod ei iechyd ef
yn agos at y rhai a'i hofn-
ant: fel y trigo gogoniant
yn ein tir ni.

10 Trugarodd a gwirion-
edd a ymyrfarfuant: cyf-
lawnder a heddwch a ym-
gusafant.

11 Gwirionedd a dardda-
r ddaear: a chyfiawnder a
drych i lawr o'r nefoedd.

12 Yr Arglwydd hefyd a
ydd ddaioni a'n daear a
ydd ei chnwd.

13 Cyfiawnder a â o'i
en ef; ac a esyd ei draed
ar y ffordd.

BOREOL WEDD.

SALM 86 *Inclina, Do-
mine.*

Gofwng, O Arglwydd,
dy glust, grando fi:
canys truan ac anghenus yd-
wyf.

2 Cadw fy enaid: canys
sanctiaidd ydwyf: achub di
dy was, O fy Nuw, yr dwn
fydd yn ymddiried ynot.

3 Trugarha withyf, Ar-
glwydd: canys arnat y llefaf
beunydd.

4 Llawenha enaid dy was:
canys attat ti, Arglwydd, y
dychafaf fy enaid.

5 Canys ti O Arglwydd,
ydwyf dda, a maddeugar:
ac o sawr drugaredd i'r rhai
oll a alwant arnat.

6 Clyw, Arglwydd, fy
ngweddi ac ymwrando a
llais fy ymbil.

7 Yn nydd fy nghyfyng-
der y llefaf arnat: canys
gwrandewi fi.

8 Nid oes fel tydi ym
mysg y duwiau, O Ar-
glwydd: na gweithredoedd
fel dy weithredoedd di.

9 Yr holl genhedloedd, y
rhai a wnaethost, a ddanant,
ac a addolant ger dy fron di,
O Arglwydd: ac a ogonedd-
ant dy Enw

10 Canys ydwyf sawr, ac

yn gwneuthur rhyfeddodau, byrth Sion : yn fwy nâ holl
ti yn unig wyt Dduw. brelwylfeydd Jacob.

11 Dyfsg i mi dy ffordd, 3 Gogoneddus bethau a
O Arglwydd; mi a rodiaf ddywedir am danant ti : O
yn dy wirionedd : una fy ddinas Dduw
nghalon i otni dy Enw.

12 Moliannaf di. O Ar- 4 Cofiaf Rahab a Babilon
glwyd fy Nuw, â'm holl wrth fy nghydnabod : wele
galon : a gogoneddaf dy Philistia, a Thyru, ynghyd
Enw yn dragywydd. ag Ethiopia. Yno y gan-
wyd hwn.

13 Canys mawr yw dy 5 Ac am Sion y dywedir,
drugaredd tu ag attaf fi : a Y gwr a'r gwr a anwyd yn-
gwaredaist fy enaid o uffern ddi : a'r Goruchaf ei hun â'i
ifod. sicrha hi.

14 Rhai beilchion a gy- 6 Yr Arglwydd a gyfrif,
fodasant i'm herbyn, O pan ysgrifeno'r bobl : eni
Dduw a chynulleidfa y hwn yno.

trawfion a geisiasant fy en- 7 Y cantorion a'r cerddor-
aid; ac ni'th olodasant di ion a fyddant yno : fy holl
ger eu bron. ffynhonnau fydd ynot ti.

15 Eithr ti, O Arglwydd, SALM 88. *Domine Deus.*
wyt Dduw trugarog a graf- *salutis.*

lawn : hwyrfrydig i lid, a O Arglwydd Dduw fy iach-
helaeth o drugaredd a gwir- awdwriaeth : gwaeddaist
ionedd. o'th flaen ddydd a nos.

16 Edrych arnaf, a thru- 2 Deued fy ngweddi ger
garha wrthyf : dyro dy nerth dy fron : goftwng dy glust
i'th was; ac achub tab dy at fy llefain.

wafanaethferch. 3 Canys fy enaid a lanwyd
o flinderau : a'm heinioes a
nafa i'r beddrod.

17 Gwna i mi arwydd er 4 Cyfrifwyd fi gyd â'n
daioni, fel y gwelo fy nghaf- rhai a ddisgynant i'r pwell :
eion. ac y gwaradwydder ydwyf fel gwr heb nerth.

5 Yn rhŷdd ym mysg y
a'm diddanu. meirw, fel rhai wedi eu
lladd, yn gorwedd mewn
bedd : y rhai in chosi mwy ;
SALM 87. *Fundamenta ejus.* a hwy a dorriwyd oddiwrth
dy law.

EI fail fydd : ar y mynydd-
oedd sanctaidd.

2 Yr Arglwydd a gâr

6 Gofodais fi yn y pwll asant beunydd : ac y'm cyd-
isaf : mewn tywyllwch, yn amgylchalaant.
y dynderau.

7 Y mae dy ddigofaint yn ym mhell oddi wrthyf : a'm
pwysio arnaf : ac a'th holl cydnabod i dywyllwch.

8 Pellheiaist ty nghydnabod oddi wrthyf : gwnaeth-
ost fi yn ffieidd-dra iddynt ; gwarchaewyd fi, fel nad awn
allan.

9 Fy llygad a ofidiodd gan fy nghyffudd : lletais arnat, Arglwydd, beunydd ; estyn-
ais fy nwyllaw attat.

10 Ai i'r meirw y gwnai ryfeddod : a gyfyd y meirw a'th foliannu di ?

11 A draathir dy drugar-
edd mewn bedd : a'th wir-
ionedd yn nistryw ?

12 A adwaenir dy ryfedd-
odau yn y tywyllwch : a'th
gyfiawnder yn nhir angof ?

13 Ond myfi a letais arnat, Arglwydd : yn fore yr achub
ty ngweddi dy flaen.

14 Paham, Arglwydd, y
gwrthodi ty enaid : y cuddi
dy wyneb oddi wrthyf ?

15 Truan ydwyf fi, ac ar-
drangcedigaeth o'm ieu-
engelyd : dygais dy oln, ac
yr ydwyf yn petruso.

16 Dy foriant a aeth dros-
ot : dy ddychrynedigaethau
a'm torrodd ymaith.

17 Fel dwir ym cylchyn-
gylchoedd.

18 Car a chyfaill a yrrais

ym mhell oddi wrthyf : a'm
cydnabod i dywyllwch.

PRYDNHAWNOL WEDDI.

S. LM 89. *Misericordias
Domini.*

TRugareddau yr Ar-
glwydd a ddatganaf
byth : a'm genau y mynegaf
dy wirionedd o genhedlaeth
hyd genhedlaeth.

2 Canys dywedais, Adeil-
edir trugaredd yn dragy-
wydd : yn y nesoedd y sicre
hai dy wirionedd.

3 Gwnaethum ammod
a'm hetholedig : thygais
i'm gwas Dadydd,

4 Yn dragywydd y sicrhaf
dy had di : ac o genhedlaeth
i genhedlaeth yr adeilada
dy orfeddfaing di.

5 A'r nesoedd, O Ar-
glwydd, a foliannant dy yr-
teddodau : a'th wirionedd
ynghynnulleidfa'r saint.

6 Canys pwy yn y nef a
gyfledli'r Arglwydd : pwy
a gyflelybir i'r Arglwydd ym
m.f. meibion y cedyrn ?

7 Duw sydd ofnadwy iawn
ynghynnulleidfa'r saint ac
i'w arswydo yn ei holl am-
gylchoedd.

8 O Arglwydd Dduw'r 18 Canys yr Arglwydd
lloedd, pwy fydd fel tydi: yw ein tarian: a Sanct Israel
yn gadarn Ior, a'th wirion- yw ein Brenhin.
edd o'th amgylch?

9 Ti wyt yn llywodraethu mewn gweledigaeth a'th
ymchwydd y môr: pan gyf- saint, ac a ddywedaist: Go-
odo ei donnau, ti a'u gostegi. sodais gymmorth ar un cad-

10 Ti a ddrylliaist yr arn, dyrchefais un etholedig
Aipht, fel un bladdedig, o'r bobl.

tiwy nerth dy fraich y gwa- 20 Cefais Ddalydd fy
geraist dy elynion. ngwasanaethwr: enneiniais

11 Y nesoedd ydynt eidd- ef a'm holew sanctaidd;
ot ti, a'r ddaear fydd eiddot 21 Yr hwn y sicrheir fy
ti: ti a seiliaist y byd a'i gyf- llaw gyd ag ef: a'm braich
lawnder. a'i nertha ef.

12 Ti a greaist ogledd a 22 Ni orthrymma'r gelyn
dehau: Tabor a Hermon a ef: a'r mab anwir ni's cyst-
lawenychant yn dy Enw. uddia ef.

13 Y mae i ti fraich a 23 Ac mi a goethaf ei
chadernid: cadarn yw dy elynion o'i flaen; a'i gaseion
law, ac uchel yw dy dde- a darawaf.

heulaw. 24 Fy ngwirionedd hefyd
14 Cyfiawnder a barn yw a'm trugaredd fydd gyd ag
trigfa dy orseddtaingc: tru- ef: ac yn fy Enw y dyrchefir
garedd gwirionedd a rag ei gorn ef.

15 Gwyn eu byd y bobl a 25 A gosodaf ei law yn y
adwaenant yr hyfrydlais: môr: a'i ddeheulaw yn yr
yn llewyrch dy wyneb, O afonydd.

Arglwydd, y rhodiant hwy. 26 Ete a lefa'arnaf, Ti yw
fy Nhaf: fy Nuw, a Chraig
16 Yn dy Enw di y gorto- fy iachawdwriaeth.

leddant beunydd: ac yn dy 27 Minnau a'i gwnaf yn-
gyfiawnder yr ymddyrchaf- tau yn gyntab: goruwch
ant. brenhinoedd y ddaear.

17 Canys godidowgrwydd 28 Cadwaf iddo fy nhru-
eu cadernid hwynt ydwyti: garedd yn dragywydd: a'm
ac yn dy ewyllys da y dyr- cyfammmod fydd sicr iddo.
chefir ein corn ni, 29 Gosodaf hefyd ei ha-

yn dragwydd : a'i orfedd- warthrudd i'w gymmydog-
faingc fel dyddiau'r nefoedd. ion.

30 Os ei feibion a adawant 42 Dyrcheiaist ddehenlaw
fy nghytraith : ac ni rodiant ei wrthwynebwyr : llawen-
yn fy marnedigaethau ; heiaist ei holl elynion.

31 Os fy neddfau a halog- 43 Troaist hefyd fin ei
ant : a'm gorchymynion ni gleddyf : ac ni chadarnheiaist
chadwant ; ef mewn rhytel.

32 Yna mi a ymwelaf â'u 44 Peraist i'w harddwch
camwedd â gwialen : ac â'u ddarfod : a bwriaist ei orfedd-
hanwiredd â ffrewyllau faingc i lawr.

33 Ond ni thorraf fy nhru- 45 Byrheiaist ddyddiau ei
garedd oddi wrtho : ac ni ieuengtyd : toaist gywilydd
phallaf o'm gwirionedd. drosto ef.

34 Ni thorraf fy nghyf- 46 Pa hŷd, Arglwydd, yr
ammod : ac ni newidiaf yr ymguddi ? ai yn dragwydd :
byn a ddaeth allan o'm gen- a lyfg dy ddigofaint di fel
au. tân ?

35 Tyngais unwaith i'm 47 Cofia pa amfer fydd i
laneteiddrwydd : na ddy- mi : pahan y creiaist holl
wedwn gelwydd i Ddatydd. blant dynion yn ofer ?

36 Bydd ei had ef yn dra- 48 Pa wr a fydd byw, ac
gywydd : a'i orfeddfaingc ni wel farwolaeth : a wared
fel yr haul ger fy mron i. efe ei enaid o law'r bedd ?

37 Sicrheir ef yn dragy- 49 Pa le y mae dy hen
wydd fel y lleuad : ac fel tyft drugareddau, O Arglwydd
yddlon yn y nef. y rhai a dyngaist i Ddatydd

38 Ond ti a wrthodaist ac yn dy wirionedd ?
a ffeiddiaist : ti a ddigiaist 50 Cofia, O Arglwydd,
wrth dy Enneiniog. waradwydd dy weision : yr

39 Diddymmaist gyfam- hwn a ddygais yn fy myn-
mod dy was : halogaist ei wes gan yr holl bobloedd
goron, gan ei thafu i lawr. sawrion ;

40 Drylliaist ei holl gaeau 51 A'r hwn y gwarad-
ef : gwynaethost ei ymddi- wyddodd dy elynion, O Ar-
ffynfeydd yn adwyau. glwydd : â'r hwn y gwarad-

41 Yr holl fforddoliau a'i wyddafant ol troed dy En-
hyspeiliant ef : aeth yn neinog.

52 Bendigedig fyddo'r Arglwydd yn dragywydd; Amen, ac Amen.

BOREOL WEDDI

SALM 90. *Domine, refugium*

TI, Arglwydd, fuost yn breswylfa i ni; ym mhob cenhedlaeth.

2 Cyn gwneuthur y mynyddoedd; a llunio o honot y ddaear a'r byd: ti helyd wyt Dduw o dragywyddoldeb hyd dragywyddoldeb.

3 Troi ddyn i ddinystr: a dywedi, Dychwelwch, leibion dynion.

4 Canys mil o flynyddoedd ydynt yn dy olwg di fel doe: wedi'r el heibio; ac fel gwyliadwriaeth nos.

5 Dvigi hwynt ymaith megis â llifeiriant; y maent fel llyn: y bore y maent fel llyfieuny a newidir.

6 Y bore y blodeua, ac y tŷ: prydawn y torrir ef ymaith, ac y gwywa.

7 Canys yn dy ddig ydifeith, wyd ni: ac yn dy lidiowg, rwydd y'n brawychwyd.

8 Gosoddist ein hanwiredd ger dy tŷon; ein dirgel brachodau yngoleuni dy wyneb.

9 Canys ein holl ddyddiau ni a ddarluant gan dy ddigo.

laint di: treuliasom ein blynyddoedd fel chwedl.

10 Yn nyddiau ein blynyddoedd y mae deng mlynedd a thrugain; ac os o grylder y cyrhaeddir pedwar ugain mlynedd: etto eu nerth fydd boen a blinder; canys ebrwydd y derfydd, a ni a chedwn ymaith.

11 Pwy a edwyn nerth dy foriant; canys fel y mae dy ofn, y mae dy ddigter.

12 Dyfegi ni telly gyfrif ein dyddiau: fel y dygom ein calon i ddoethineb.

13 Dychwel, Arglwydd, pa hŷd; ac edifarha o ran dy weision.

14 Diwalla ni yn fore a'th drugaredd: tel y gorfoleddom ac y llawenychom dros ein holl ddyddiau.

15 Llawenha ni yn ol y dyddiau y cyfluddiaist ni: a'r blynyddoedd y gwellom ddrvglyd.

16 Gweler dy waith tu ag at dy weision: a'th ogoniant tu ag at eu plant hwy.

17 A bydded prydferthwch yr Arglwydd ein Duw arnom ni; a trefna weithred ein dwylaw ynom ni; ie, trefna waith ein dwylaw.

S. LM 91. *Qui habitat*
YR hwn fydd yn tigo yn nîrgelwch y Goruchaf:

a crys ynghylgod yr Holl-ddygant : rhag taro dy droed
alluog. wrth garreg.

2 Dywedaf am yr Arglwydd, 13 Ar y llew a'r asf v
Fy noddfa a'm cerddi : y cenaw llew a'r
hymddiffynfa ydyw : fy ddraig a lethri.

Nuw; ynddo yr ymdir. 14 Am iddo roddi ei ferch
iedat. arnaf, am hynny y gwared-

3 Canys efe a'th wareda af ef : dyrchafaf ei, am iddo
di o fagl yr heliwr : ac oddi- adnabod fy Enw.

4 A'i afgell y cyfgoda efe 15 Efe a eilw arnaf, a mi
trofot, a than ei adenydd y a'i gwrandawaf : mewn ing
byddi diogel : ei wirionedd y byddaf fi gyd ag ef. y
fydd darian ac astalch i ti. gwaredaf, ac y gogoneddaf
ef.

5 Nid ofni rhag dychryn 16 Digonaf ef â hir ddydd-
nos : na rhag y faeth a iau : a dangosaf iddo fy iach-
chedo'r dydd; awdwriaeth.

6 Na rhag yr haint a rod- SALM 92. *Bonum est con-*
io yn y tywyllwch : na rhag fiteri.
y dinystr a ddinystrio ganol-
dydd.

7 Wrth dy ystlys y cwymp DA yw moliannu'r Ar-
mil, a dengmil wrth dy dde- glwydd : a chanu mawl
heulaw : ond ni ddaw yn i'th Enw di, y Goruchaf;

agos attat ti. 2 A mynegi'r bore am dy
drugaredd : a'th wirionedd

8 Yn unig ti a ganfyddi y nosweithiau ;
â'th lygaid : ac a welu dâl y 3 Ar ddegtant, ac ar y
rhai annuwiol. uabl ; ac ar y delyn yn fy-

9 Am i ti wneuthur yr fyrriol.
Arglwydd fy noddfa : fef y 4 Canys llawenychaist fi,
Goruchaf, yn breswylaf i ti; O Arglwydd, â'th weith-

10 Ni ddigwydd i ti ni- red : yngwaith dy ddwylaw
weid : ac ni ddaw pla yn y gorfoleddaf.

agos i'th babell. 5 Mor fawredig, O Ar-
11 Canys efe a orchymyn glwydd, yw dy dy weithred-
w angylion am danat ti : oedd. dwfn iawn yw dy
dy gadw yn dy holl ffyrdd. teddyliau !

12 Ar eu dwylaw y'th

6 Gwr annoeth ni wr : PRYDNHAWNOL WEDDI.
a'r yntyd ni ddeall hyn.

7 Par flodeuo'r rhai an-
nuwiol fel y llvsiuyn, a
blaguro holl weithredwyr
anwiredd : hynny fydd i w
dinystrio byth bythoedd.

8 Titau, arglwydd, wyt
ddyrchatedig : yn dragy-
wydd.

9 Canys wele, dy elynion,
O Arglwydd, wele, dy elyn-
ion a ddifethir : gwasgerir
holl weithredwyr anwiredd.

10 O d fy nghorn i a
ddyrcheffir fel unicorn : ag
olew i'r ym henneinir.

11 Fy ll-gad hefyd a wel
fy ngwyntyd ar fy ngwrth-
wynebwyd. fy nghustiau a
gluwant fy ewyllys am y
rhai drygionus a gylodant
i'm herbyn.

12 Y cyfiawn a flodeua fel
palmwydden : ac a gyn-
nydda fel cedrwydden yn
Libanus.

13 Y rhai a blannwyd yn
nhy'r Arglwydd : a flodeu-
ant ynghynteddoedd ein
Duw.

14 Firwythant etto yn eu
henaint : tirfion ac iraidd
fyddant ;

15 I llynegi mai uniawn
yw'r Arglwydd fy nghraig :
ac nad oes anwiredd yn-
ddo.

SALM 93. *Dominus reg-
navit.*

YR Arglwydd fydd yn
teyrnasu, ele a wisgodd
ardderchowgrwydd ; gwisg-
odd yr Arglwydd nerth, ac
ymwregyloffod : y byd hefyd
a sicrhawyd, fel na lyslo.

2 Darparwyd dy orledd-
faingceroed : ti wyt er tra-
gywyddoldeb.

3 Y llifeiriant, O Ar-
glwydd, a ddyrchafasant, y
llifeiriant a ddyrchafasant
eu twrf : y llifeiriant a ddyr-
chafasant eu tonnau.

4 Yr Arglwydd yn yr uch-
elder fydd gadarnach na
thwrf dyfroedd lawer : na
chedyrn donnau y môr.

5 Sicr iawn yw dy dystio-
laethau : sancteiddrwydd a
weddaï i'th dŷ, O Ar-
glwydd, byth.

SALM 94. *Deus ultionum.*
O Arglwydd Dduw'r dial :
O Dduw'r dial, yn-
ddifgleiria.

2 Ymddyrrha, Farnw y
byd : tâl eu gwobr i'r beith-
ion.

3 Pa hŷd, Arglwydd, y
caiff yr annawiolion : pa
hŷd y caiff yr annawiol of-
seleddu ?

4 Pa hŷd y siaradant ac y uniawn o galon a ant ar ei dywedant yn galed: yr ym-ol.

fawryga holl weithredwyr 16 Pwy a gyfyd gyd â m anwiredd? yn erbyn y rhai drygionus

5 Dy bobl, Arglwydd, a pwy a laif gyd â mi yn erbyn ddrylliant: a'th etiteddiaeth gweithredwyr anwiredd? agystuddiant. 17 Oni buafai'r Arglwydd

6 Y weddw a'r wieithr a yn gymmorth i mi: braidd laddant: a'r ymddifad a na thrigafai fy enaid mewn ddieneidiant. distawrwydd.

7 Dywedant hefyd, Ni 18 Pan ddywedais, Llith- well yr Arglwydd: ac nid rodd fy nhroed: dy drugar- ystyria Duw Jacob hyn. edd di, O Arglwydd, a'm

8 Ystyriwch, chwi rai an- cynhaliodd. noeth ym mysg y bobl; ac 19 Yn amllder fy meddyl- ynyfion, pa bryd y deall iau o'm mewn: dy ddiddan- wch? wch di a lawenycha fy en-

9 Oni chlyw'r hwn a aid, blannodd y glust: oni wel yr 20 A fydd cyd-ymdeithas hwn a luniod y llygad? i ti â gorfeddfainge anwir-

10 Oni cherydda'r hwn a edd: yr hon a lunia anwir- edd yn lle cyfraith?

gospa'r cenhedloedd: oni edd yn lle cyfraith? 21 Yn finteioedd y deuant, wyr yr hwn fydd yn dysgu yn erbyn y enaid cyfiawn: a gwybodaeth i ddyn? yn gwaed gwirion a iarnant yn

11 Gwyr yr Arglwydd fe- euog. gwaed gwirion a iarnant yn ddyliau dyn: mai gwagedd euog.

22 Eithr yr Arglwydd ydynt.

12 Gwyn ei fyd y gwr a lydd-yn ymddiffynta i mi: geryddi di, O Arglwydd: âc a'm Duwyw craig fy nodedd.

a ddyfgi yn dy gyfraith; 23 Ac efe a dal iddynt eu

13 I beri iddo lonydd oddi- hanwiredd, ac a'u tyr ym- with ddyddiau drygfyd: hyd aith yn eu drygioni: yr Ar- oni chloddier ffosi'r annuw- glwydd ein Duw a'u tyr- iol. hwynt ymaith.

14 Canys ni ad yr Ar- glwydd ei bobl: ac ni wrth- BOREOL WEDDI. edd efe ei etiteddiaeth. SALM 95. *Venite, exultemus.*

15 Eithr barn a ddychwel D Euwch, canwn i'r Ar- gyfiawnder: a'r holl rai glwydd: ymlawen.

hawn yn nerth ein iechyd.

11 Wrth y rhai y tyngais

2 Deuwn ger ei fron ei â yn fy llid : na ddalent i'm diolch : canwn yn llatar iddo goryhwystfa.

â salmau

SALM 96. *Cantate Domino.*

3 Canys yr Arglwydd sydd Enwch i'r Arglwydd Dduw mawr : a Brenhin ganiad newydd : cen- mawr goruwch yr holl wch i'r Arglwydd, yr holl dduwiau. ddaear

4 Yr hwn y mae gor- 2 Cenwch i'r Arglwydd, ddyfnderau'r ddaear yn ei bendigwch ei Enw : cy- law : ac uchelderau'r my- hoeddwch o ddydd i ddydd ei iachawdwriaeth ef.

5 Y môr sydd eiddo, ac 3 Datgenwch ym mylg y efe a'i gwnaeth : a'i ddwy- cenhedloedd ei ogoniant ef : law a luniafant y fychdir. ym malith yr holl bobloedd, ei ryfeddodau.

6 Denwch, addolwn, ac ymgyrminwn : gostyngwn 4 Canys mawr yw'r Ar- ar ein ghiniau ger bron yr glwydd, a chanmoladwy Arglwydd ein Gwneuthur- iawn : oldadwy yw efe gor- wr. uwch yr holl dduwiau.

7 Canys, efe yw ein Duw 5 Canys holl dduwiau'r ni : a ninnau ym bobl ei boloeedd ydynt eilunod : borfa, a defaid ei law : He- ond yr Arglwydd a wnaeth ddyw, ns gwrandewch ar ei y netoeedd. leferydd.

8 Na chaledwch eich ca- 6 Gogoniant a harddwch fydd o'i flaen et : nerth a lonnau : megis yn yr ymry- hyfrydwch sydd yn ei gyf- sonfa, fel yn dydd profedig- segr.

aeth yn yr anialwch ; 7 Tylwythau'r bobl, rhodd- wch i'r Arglwydd : rhodd- au fi : y protafant fi, ac y wch i'r Arglwydd ogoniant gwellant fy ngweithredoedd. a nerth.

10 Deugain mlynedd yr 8 Rhoddwch i'r Arglwydd ymrysonais â'r genhedlaeth ogoniant ei Enw : dygwch hon : a dywedais, Pobl gyf- offirm, a deuwich i'w gya- eiliornus yn eu calon ydynt teddoedd.

hwy, ac nid adnabuant fy 9 Addolwch yr Arglwydd flydd ; mewn prydferthwch sanct- eiddrwydd

Dydd xix.

SALMAU.

Dydd xix.

eiddrwydd : yr holl ddaear, fant fel cwyr o flaen yr Arglwydd : o flaen Arglwydd
ofnwech ger ei fron ef.

10 Dywedwch ym mysg y yr holl ddaear,
renhedloedd, Yr Arglwydd 6 Y nesoedd a fynegant ei
fydd yn teyrnasu : a'r byd a gyfiawnder ef : a'r holl bobl
fichhaodd efe, fel nad yf- a welant ei ogoniant.
gogo ; eise a farna'r bobl yn 7 Gwaradwylder y rhai
uniawn. oll a wafanaethant, ddelw

11 Llawenhaed y nesoedd, gersiedig, y rhai a ymffroft-
a gorfoledded y ddaear : iant mewn eilunod : addol-
rhued y môr a'i gwflawn- wch et, yr holl dduwiau.
der.

12 Gorfoledded y maes, lawenychodd, a merched
a'r hyn oll y fydd ynddo : Juda a orfoleddasant : o her-
yna holl breniau'r coed a wydd dy farnedigaethau di,
ganant. O Arglwydd.

13 O flaen yr Arglwydd ; 9 Canys ti, Arglwydd, wyt
canys y mae yn dyfod, canys oruchel goruwch yr holl
y mae'n dyfod i farnu'r ddaear : dirfawr y'th ddyr-
ddaear : ete a farna'r byd chatwyd goruwch yr holl
trwy gyfiawnder, a'r bobl- dduwiau.
oedd â'i wirionedd.

SALM 67 *Dominus reg-* 10 Y rhai a gerwch yr Ar-
navit. glwydd, casewch ddrygioni :
ete fydd yn cadw eneidiau ei

YR Arglwydd fydd yn faint ; ete a'u gwared o law
teyrnasu : gortoledded y rhai annuwiol.

y ddaear, llawenyched ynyf- 11 Hauwyd goleuni i'r
oedd lawer. cyfiawn : a llawenydd i'r

2 Cymmylau a thwyl- rhai uniawn o galon.

wch fydd o'i amgylch ef ; 12 Y rhaicyfiawn, llawen-
cyfiawnder a barn yw trigfa ychwich yn yr Arglwydd : a
ei orfeddfaingc ef. moliennwch with goffadwr-
iaeth ei sancteiddrwydd ef.

3 Tân a â allan o'i flaen
ef : ac a lyfg ei olynion o
amgylch.

4 Ei fellt a lewyrchasant
byd : y ddaear a welodd,
ac a grynodd.

5 Y mynyddoedd a dodda-
c

PRYDNHAWNOL WEDDI:

SALM 98. *Cantate Domino.*

CEnwch i'r Arglwydd
ganiad newydd ; canys
ete

efe a wnaeth bethau rhy- y cerubiaid; ymgynhyrfed y
 jedd: ei ddechulaw a'i fraich ddaear,
 sanctaidd a barodd iddi fu- 2 Mawr yw'r Arglwydd
 ddugoliaeth. yn Sion: a dyrchafedig yw

2 Hyfpyfodd yr Arglwydd efe goruwch yr holl bobl-
 ei iachawdwriaeth: dat- oedd.
 guddiodd ei gyfiawnder yng-
 olwg y cenhedloedd. 3 Moliannant dy Enw
 mawr ac ofnadwy: canys

3 Cofiodd ei drugaredd a'i sanctaidd yw.
 wirionedd i dŷ Israel: holl 4 A nerth y Brenhin a
 dertynau'r ddaear a welfant hoffa farn; ti a sicrhau un-
 iachawdwriaeth ein Duw ni. iondeb. barn a chyfiawnder

4 Cénwch yn llatar i'r Ar- a wnai di yn Jacob.
 glwydd, yr holl ddaear: llef- 5 Dyrchetweh yr Ar-
 wch, ac ymlawenhewch, a glwydd ein Duw, ac ym-
 chenwch. grymmwch o flaen ei ystol-
 draed ef: canys sanctaidd

5 Cenwch i'r Arglwydd gyd â'r delyn: gyd â'r delyn yw.
 a llef salm. 6 Moses ac Aaron ym

6 Arudgyrn a sain cornet; mhlith ei offeiriaid ef; a
 cenwch yn llatar o flaen yr Samuel ym mysg y rai a
 Arglwydd y Brenhin. alwant ar ei Enw; gâlwa-

7 Rhued y môr a'i gyf- fant ar yr Arglwydd, ac efe
 lawnder t y byd a'r rhai a a'u gwrandawodd hwynt.
 drigant o'i fewn. 7 Llafarodd wrhynt yn y

8 Cured y lliteiriant eu golofn gwmmwl: cadwa-
 dwylaw: a chyd-ganed y fant ei dystolaethau, a'r
 mynyddoedd. ddeddf a roddodd efe iddynt.

9 O flaen yr Arglwydd; 8 Gwrandewaisf arnynt,
 canys y mae'n dytod i farnu'r O Arglwydd ein Duw:
 ddaear: efe a farna'r byd â Dnw, oeddit yn eu harbed,
 chyfiawnder, a'r bobloedd ie, pan ddielit am eu dychy-
 ag uniondeb. mygion.

SALM 99. *Dominus reg-
 navit.*

YR Arglwydd fydd yn 9 Dyrchafwch yr Ar-
 teyrnasi; cryned y bobl- glwydd ein Duw, ac ym-
 oedd: eistedd y mae rhwng grymmwch ar ei fynydd
 yw'r Arglwydd ein Duw. sanctaidd: canys sanctaidd

SALM

Dydd. xix.

SALMAU.

Dydd xx.

SALM 100. *Jubilate Deo.* a enllibio ei gymmydog yn

CEnwch yn llafar i'r Ar-ddirgel: yr uchel o olwg, glwydd: yr holl ddaear. a'r balch ei galon, ni allaf

2 Gwafanaethwch yr Ar-ei ddioddef.

glwydd. mewn llawenydd: 6 Fy llygaid fydd ar fydd-deuwch o'i flaen ef â chân. loniaid y tir, fel y trigont

3 Gwybyddwch mai'r Ar-gyd â mi. yr hwn a rodio glwydd fydd Dduw; efe a'n mewn ffordd. berffaith, hwn-

gwnaeth, ac nid ni ein hun-nw a'm gwafanaetha i.

ain: ei bobl ef ydym, a de-7 Ni thrig o fewn fy nhy

faid ei bortha. yr un a wnelo dwyll: ni

4 Ewch i mewn i'w byrth thrig yn fy ngolwg yr un a

ef â diolch, ac i'w gyntedd-ddywedo gelwydd.

au â mawl: diolchwch iddo, 8 Yn fore y torraf ymaith

a bendithiwch ei Enw. holl annuwiolion y tir: i

5 Canys da yw'r Ar-ddiwreiddio holl weithred-

glwydd, ei drugaredd fydd wyr anwiredd o ddinas yr

yn dragywyld: a'i wirion-edd byd genhiedlaeth a che-

nhedlaeth, Arglwydd.

BOREOL WEDDI.

SALM 101. *Misericordiam et iudicium.*

SALM 102. *Domine, exaudi.*

CANAF am drugaredd a barn; i ti, Arglwydd, y canaf.

ARglwydd, clyw fy ngwedd-di: a deled fy llef at-tat.

2 Byddaf ddeallus mewn oddi wrthyl yn nydd fy nghysyngder: gostwng dy glust attaf; yn y dydd y galw-ysf, bryfia. gwrando fi.

2 Na chudd dy wyneb oddi wrthyl yn nydd fy nghysyngder: gostwng dy glust attaf; yn y dydd y galw-ysf, bryfia. gwrando fi.

3 Ni osodaf ddim anwir o flaen fy llygaid: cas genyf waith y rhai celdynus: ni llyn wrthyl fi.

3 Canys fy nyddiau a ddar-fuant fel mwg: a'm belygryn a boethafant fel aelwyd.

4 Calon gyndyn a gilia oddi wrthyl: nid adnabyddaf ddyn drygionus.

4 Fy nghalon a darawyd, ac a wywodd fel llysienn yn: fel yr anghofiais twytta fy mara.

5 Torraf ymaith yr hwn

5 Gan lais fy nhuchan: y glynodd

glynodd fy esgryn wrth fy glwydd Sion: y gwelir at yn
nghnawd. ei ogoniant.

6 Tebyg wyf i belican yr 17 Efe a edrych ar weddi'r
anialwch: ydwyf fel dylluan gwael: ac ni ddiystyroddeu
y diffeithwch. dymuniad.

7 Gwyliaist, ac ydwyf fel 18 Hyn a ysgritenir i'r ge-
aderyn y to: unig ar ben y nhedlaeth a ddel: a'r bobl
ty. a greir a foliannant yr Ar-
glwydd.

8 Fy ngelynion a'm gwar- 19 Canys esfe a edrychodd
anwyddant beunydd: y rhai o uchelder ei gyllegr: yr
a ynfydant wrthyf, a dyng- Arglwydd a edrychodd o'r
asant yn fy erbyn. nesoedd ar y ddaear;

9 Canys bwytteais ludw 20 I wrando uchenaidd y
fel bara: a chymmysgais fy carcharorion: ac i ryddhau
niod ag wylofain; plant angau;

10 O herwydd dy lid di 21 I fynegi Enw'r Ar-
a'th ddigofaint: canys cod- glwydd yn Sion: a'i foliant
aist fi i fynu, a theflaist fi i yn Jerusalem;

11 Fy nyddiau fydd fel 22 Pangafgler y bobl yng-
cylgod yn cilio: a minnau hyd: a'r teyrnasoesdd i wal-
fel glafswellryn a wywais. anaethu'r Arglwydd,

12 Tithau, Arglwydd, a 23 Geilyngodd esfe fy
barhei yn dragwyddol: a'th nerth ar y ffordd: byrhaodd
goffadwriaeth hyd genhedl- fy nyddiau.

aeth a chenhedlaeth. 24 Dywedais, Fy Nuw,
13 Ti a gylodi, ac a dru- na chymmer fi ymaith yng-
garhei wrth Sion: canys yr hanol fy nyddiau: dy fly-
amser i drugarthau wrthi, ie, nyddoedd di fydd yn oes oes-
yr amser nodedig, a ddaeth. nedd.

14 Oblegyd y mae dy weif- 25 Yn y dechreuad y seil-
ion yn hoffi ei meini: ac yn iaist y ddaear: a'r nesoedd
tosturio wrth ei llwch hi. ydynt waith dy ddwyllaw.

15 Felly'r cennedloedd a 26 Hwy a ddarfyddant, a
ofnant Enw'r Arglwydd: a thi a barhei: ie, hwy oll a
holl frenhinoedd y ddaear, heneiddiant fel dilledyn: fel
dy ogoniant. gwisg y newidi hwynt, a
hwy a newidir.

16 Pan adeilado'r Ar- 27 Tithau,

27 Tithau, yr un ydwyf : efe : ac nid byth y ceidw efe a'th flynyddoedd ni ddar- ei ddigotaint.
fyddant.

28 Plant dy weision a bar- y gwnaeth efe â ni : ac nid hant : a'u had a sicrheir ger yn ol ein hanwireddau y dy fron di. talodd efe i ni.

SALM 103. *Benedic, ani-
ma mea.*

FY enaid, bendithia'r Ar-
glwydd : a chwbl y fydd ynof, ei Enw sanctaidd ef.

2 Fy enaid, bendithia'r Ar-
glwydd : ac nac anghofia ei holl ddoniau ef ;

3 Yr hwn fydd yn maddeu dy hollanwireddau : yr hwn fydd yn iachau dy holl lesgedd :

4 Yr hwn fydd yn gwar-
edu dy fywyd o ddistryw : yr hwn fydd yn dy goroni â thrugaredd ac â thoſturi ;

5 Yr hwn fydd yn diwallu dy enau â daioni : fel yr ad-
newyddir dy ieuengŷtyd fel yr eryr.

6 Yr Arglwydd fydd yn
gwneuthur cyfiawnder a barn : i'r rhai gorthrym-
medig oll.

7 Hyspysodd ei ffyrdd i
Moses : ei weithredoedd i
Sibion Israel.

8 Trugarog a graſlawn
yw'r Arglwydd : hwyr-
fydig i lid, a mawr o dru-
garowgrwydd.

9 Nid byth yr ymryſon ur.

10 Nid yn ol ein pechodau

y gwnaeth efe â ni : ac nid yn ol ein hanwireddau y talodd efe i ni.

11 Canys cyſuwch ac yw'r
netoedd uwchlaw'r ddaear :
y rhagorodd ei drugaredd ef
ar y rhai a'i hoſnant ef.

12 Cyn belled ac yw'r
dwyrain oddiwrth y gorlle-
win : y pellhaodd efe ein
camweddau oddi wrthym.

13 Fel y toſturia tad wrth
ei blant : felly y toſturia'r
Arglwydd wrth y rhai a'i
hoſnant ef.

14 Canys efe a edwyn ein
defnydd ni : cofia mai llwch
ydym.

15 Dyddiau dyn fydd fel
glafwelltyn : megis blod-
euyn y maes, felly y blodeua
efe.

16 Canys y gwynt a â
droſto, ac ni bydd mwy o
hono : a'i le nid edwyn ddim
o hono ef mwy.

17 Ond trugaredd yr Ar-
glwydd fydd o dragywyddol-
deb hyd dragywyddoldeb, ar
y rhai a'i hoſnant ef : a'r gyt-
iawnder i blant eu plant ;

18 I'r ſawl a gadwant ei
gyſammod ef : ac a goſiant ei
orchymynion i'w gwneuth-

19 Yr Arglwydd a barot- ur ei genhadon yn ysfryd-
todd ei orfeddfa yn y nef- ion : a'i weinidogion yn dân
oedd : a'i frenhiniaeth ef fflamlyd.

fydd yn llywodraethu ar bob
peth.

20 Bendithiwech yr Ar-
glwydd ei angylion ef, ced-
yrn o nerth : yn gwneuthur
ei air ef. gan wrando ar les-
crydd ei air ef.

21 Bendithiwech yr Ar-
glwydd, ei holl luoedd ef
ei holl weision yn gwneuth-
ur ei ewyllys ef.

22 Bendithiwech yr Ar-
glwydd, ei holl weithred-
oedd ef, ym mhob man o'i
lywodraeth : Fy enaid, ben-
dithia'r Arglwydd.

PRYDNHAWNOL WEDDI.

SALM 104. *Benedic, ani-
ma mea.*

FY enaid, bendithia'r Ar-
glwydd : O Arglwydd
fy Nuw, tra mawr ydwyf ;
gwifgaist ogoniant a hardd-
wech.

2 Yr hwn wyt yn gwifgo
golenni fel dilledyn : ac yn
tann'r nesoedd tel llen

3 Yr hwn sy'n gosod
tylathau ei statelloedd yn y
dyfroedd : yn gwneuthur y
cymwylau yn gerbyd iddo,
ac yn rhodio ar adenydd y
gwynt.

4 Yr hwn fydd yn gwneuth-

5 Yr hwn a feilioedd y
ddaeir ar ei sylleini : fel na-
fym mudo byth yn dragwydd.

6 Toaist hi a'r gorddyf-
der, megis â gwifg. y dyfr-
odd a safant goruwch y my-
myddoedd ny.

7 Gan dy gerydd di y ffoi-
fant : rhag lwn dy daran y
prysurasant ymaith.

8 Gan y mynyddoedd yr
yngodant : ar hŷd y dyffryn-
oedd y disgynant, i'r lle a
feiliaist iddynt.

9 Gosodaist dertyn, fel
nad elont drofodd : fel na
ddychwelont i orchuddio'r
ddaeir.

10 Yr hwn a yrr y ffyn-
honnau i'r dyffrnoedd : y
rhaf a gerdant rhwng y
bryniau.

11 Diodant holl twyfflod
y maes : yr afynod gwylltion
a dorrant eu fyched.

12 Adar y nesoedd a drig-
ant ger llaw iddynt : y rhaf
a leifiant oidi rhwng y can-
gau.

13 Y mae eie'n dyfrhau'r
bryniau o'i statelloedd : y
ddaeir â ddigonir o ffirwyth
dy weithredoedd

14 Y mae yn peri i'r
gwellt dyfu i'r amfelhaid, a
llyfian

Dydd xx.

SALMAU:

Dydd xx.

llyfiau i wafanaeth dyn : tel ymlusgiaid heb rifedi, bwyf-
y dycco fara allan o'r ddaear ; filod bychain a mawrion.

15 A gwin, yr hwn a la- 26 Yno'r a'r llongau : yno
wenycha galon dyn ; ac fel y mae'r lefiathan, yr hwn a
olew, i beri i'w wyneb ddif- luniaist ; chwarae ynddo
gleirio : a bara, yr hwn a 27 Y rhai hyn oll a ddif-
gynnal galon dyn. gwyliant wrthyt : am rod-
iddynt eu bwyd yn ei bryd.

16 Preniau'r Arglwydd 28 A roddech iddynt, a
sydd lawn fugh : cedr-wydd gasglant : agori dy law, a
Libanus, y rhai a blannodd diwellir hwynt â daioni.

17 Lle y nytha'r adar : y 29 Ti a guddi dy wyneb,
ffynnidwydd i'w ty'r ciconia. hwythau a drallodir : dygi

18 Y mynyddoedd uchel ymaith eu hanadl, a threng-
sydd noddfa i'r geifr : a'r ant, a dychwelant i'w llwch.
creigiau i'r cwningod. 30 Pan ollyngych dy yf-

19 Efe a wnaeth y lleuad pryd, y creir hwynt : ac y-
i amferau nodedig : yr haul adnewyddi wyneb y ddaear.

20 Gwnai dywyllwch, a 31 Gogoniant yr Ar-
glwydd sydd yn dragywydd :
mws fydd : ynddi yr ymlusga yr Arglwydd a lawenycha
pob bwyfifil coed. yn ei weithredoedd.

21 Y cenawon llewod a 32 Efe a edrych ar y ddae-
r, a hi a gryna : efe a gy-
fuant am ysglyfaeth : ac a ffwrdd â'r mynyddoedd, a
geisiant eu bwyd gan Dduw. hwy a lygant.

22 Pan godo haul, ym- 33 Canaf i'r Arglwydd
galglant ; a gorweddant yn tra fyddwyf fyw : canaf i'm
eu llochesau. Duw tra fyddwyf.

23 Dyn a â allan i'w 34 Cydd melys fy myfyr-
raith : ac i'w orchwyl hyd dod am dano : mi a lawen-
r hwyr. ychaf yn yr Arglwydd.

24 Mor lliosog yw dy 35 Darlydded y pechadur-
weithredoedd, O Arglwydd ! iaid o'r tir ; na fydded yr
wnaethost hwynt oll mewn annuwiohon mwy : Fy en-
oethineb : llawn yw'r ddae- aid, bendithia di'r Ar-
r o'rh gytoeth. glwydd. Molweh yr Ar-
glwydd.

25 Felly y mae'r môr 36 Molweh yr Ar-
lawr, llydan : yno y mae glwydd.

Cc

BOREOL

BOREOL WEDDI.

SALM 105.

*Confitemini**Domino.*

CLodforwch yr Arglwydd;
gelwch ar ei Enw : my-
negwch ei weithredoedd ym
mysg y bobloedd.

2 Cenwch iddo ; canmol-
wch ef : ymddiddennwch am
ei holl ryfeddodau ef.

3 Gorfoleddwch yn ei
Enw sanctaidd llawen-
yched calon y rhai a geisiant
yr Arglwydd.

4 Ceisiwch yr Arglwydd
a'i nerth : ceisiwch ei wyneb
ef bob amler.

5 Cofiwch ei ryfeddodau
y rhai a wnaeth ete : ei
wvrbiau, a barnedigaethau
ei enau ;

6 Chwi had Abraham ei
was ef : chwi meibion
Jacob ei etholedigion.

7 Eleyw'r Arglwydd ein
Duw ni : ei farnedigaethau
ef sydd trwy'r holl ddaear.

8 Cofiodd ei gyfammod
bwth : y gair a orchymynodd
efe i fil o genhedlaethau ;

9 Yr hyn a ammododd
efe ag Abraham : a'i lw i
Isaac ;

10 A'r hyn a ofododd efe
yn ddeddf i Jacob : ac yn
gyfammod tragywyddol i Is-
rael ;

11 Gan ddywedyd, I ti y
rhoddaf dir Canaan : rhandia
eich eufeddiaeth.

12 Pan oeddynt ychydig o
rifedi : ie, ychydig, a di-
eithriaidd ynddi.

13 Pan rodient o genhedla-
aeth i genhedlaeth : o'r naill
deyrnas at bobl arall ;

14 Ni adawodd i neb eu
gorthrymmn : ie, cerydd-
odd frenhinoedd o'u plegydd.

15 Gan ddywedyd, Na
chyffyrdcwch a'm rhai en-
neinio : ac na ddrygwch fy
mhrophwydi.

16 Galwodd hefyd am
newyn ar y tir : a dinystr-
iodd holl gynhaliaeth bara.

17 Antonodd wr o'u blaen
hwynt : Joseph, yr hwn a
werthwyd yn was.

18 Cystuddiafant ei draed
ef mewn getyn : ei enaid a
aeth mewn heiyrn ;

19 Hyd yr amfery daeth
ei air ef : gair yr Arglwydd
a'i profodd ef.

20 Y brenhin a anfonodd
ac a'i gollyngodd ef : llyw-
odraethwr y bobl. ac a'i
rhyddhaodd ef.

21 Gosododd ef yn ar-
glwydd ar ei dŷ : ac yn llyw-
ydd ar ei holl gyfoeth ;

22 I rwymo ei dywysog-
iyn ef wrth ei ewylllys : ac i
ddysgu dorthineb i'w henur-
iaid ef.

23 Aeth

23 Aeth Israel hefyd i'r Aipht : a Jacob a ymdeithiodd yn nhir Ham.

24 Ac efe a gynyddodd ei bobl yn ddifawr : ac a'u gwnaeth yn gryfach na'u gwrthwynebwyd.

25 Trodd eu calon hwynt i galau ei bobl ef : i wneuthur yn ddichetlgar â'i weifion.

26 Efe a anfonodd Moses ei was : ac Aaron yf' hwn a ddewisafai.

27 Hwyl a ddangosafant ei arwyddion ef yn eu plith hwynt : a rhyfeddodau yn nhir Ham.

28 Efe a anfonodd dywyllwch, ac a dywyllodd : ac nid anufuddhafant hwy ei air ef.

29 Efe a drodd eu dyfroedd yn waed, ac a laddodd eu pylgod.

30 Eu tir a heigiodd lyffaint : yn ystafelloedd eu brenhinoedd.

31 Efe a ddywedodd, a daeth cymmysgbla : a llau yn eu holl fro hwynt.

32 Efe a wnaeth eurgwlaw hwynt yn genllysg : ac yn flammau tân yn eu tir.

33 Tarawodd hefyd eu gwinwŷdd a'u ffyglwŷdd : ac a ddrylliodd goed eu gwlad hwynt.

34 Efe a ddywedodd, a daeth y locustiaid : a'r lindys, yn aneirif ;

35 Y rhai a fwyttasant yr holi laswellt yn eu tir hwynt : ac a ddifasant ffrwyth eu daear hwynt.

36 Tarawodd hefyd bob cyntaf-anedig yn eu tir hwynt : blaenffrwyth eu holl nerth hwynt ;

37 Ac a'u dug hwynt allan ag arian ac aur : ac heb un lleig yn eu llwyth.

38 Llawenychodd yr Aipht pan aethant allan : canys syrthialai eu harfwyd arnynt hwy.

39 Efe a danodd gwmwl yn dŵ : a thân i oleuo liw nos.

40 Gofynasant, ac efe a ddug soffieir : ac a'u diwallodd â bara nefol.

41 Efe a holltodd y graig, a'r dyfroedd a ddylitodd : cerddasant ar hyd lleoedd sychion yn atonydd.

42 Canys efe a gofiodd ei air sanctaidd : ac Abraham ei was ;

43 Ac a ddug ei bobl allan mewn llawenydd : ei ethol-edigion mewn gortoledd ;

44 Ac a roddes iddyno diroedd y cenhedloedd : a meddiannasant latur y bobloedd ; C e a

45 Fel y cadwent ei ddeddf. 9 Ac a geryddodd y môr
au ef : ac y cynhalient ei coch, fel y sychodd efe : a
gyfreithiau. Molwch yr Ar. thýwyfodd hwynt drwy'r dy-
glwydd. fnder, megis trwy r anialwch.

PRYDNHAWNOL WEDDI. 10 Aelhubodd hwynt he-
fyd o law eu digafog : ac a'u
SALM 106. *Confitemini Domino* gwardodd o law y gelyn,

M Olwch yr Arglwydd. 11 A'r dyfroedd a doifant
Clodfwrch yr Ar. ei gwrthwynebwyr : ni ad-
glwydd : canys da yw : o awyd un o honynt.

herwydd ei drugaredd a 12 Yna y credafant ei eir-
hery yn dragwydd. iau ef : canafant ei fawl ef.

2 Pwy a draetha nerth- 13 Yn y tan-yr anghofia-
oedd yr Arglwydd : ac a fant ei weithredoedd ef : ni
fynega ei holl fawl ef? ddifgwyliafant am ei gyngor

3 Gwyn eu byd a gadw- ef.
ant farn : a'r hwn a wnel
gyfiawnder bob amfer. 14 Eithr blysfiant yn

4 Cofia fi, Arglwydd, yn themtiafant Dduw yn y di-
ol dy rallonrwydd i'th bobl : ffeithwch.
ymwel â mi, a'th iachawd-
wriaeth.

5 Fel y gwelwyf ddaioni 15 Ac efe a roddes eu dy-
dy etholedigion : fel y llaw- muniad iddynt : eithr efe a
enychwyf yn llawenydd dy antonodd gulni i'w henaidd.
genedl di : fel y gorfoledd- 16 Cynfigennafant helyd
wyf gyd â'th enifoddiaeth. wrth Moses yn y gwerfyll :
ac wrth Aaron fant yr Ar-
glwydd.

6 Pechafon gyd â'n tad- 17 Y ddaear a agorodd, ac
au : gwnaethom gamwedd ; a llyngeodd Ddathan : ac a
anwireddus fuom. orchuddiodd gynnullleidf

7 Ein tadau ni ddeallafant Abiram.
dy ryfeddodau yn yr Aipht. 18 Cynneuodd tan helyd
ni chofiafant liosowgrwydd yn eu cynnullleidf hwynt :
dy drugareddau : eithr fflam a losgodd y rhai an-
gwrthryfelgar fuont wrth y euwiol
môr, fel y môr coch.

8 Euto efe a'u hachubodd Horeb : ac ymgrymmafant
hwynt er mwyn ei Enw : i i'r ddelw dawdd.
beri adnabod ei gadernid.

20 Felly y troiant eu go- ac a iawn-farnodd : a'r pla a goniant : i lun eidion yn pori attaliwyd.
glafwellt.

21 Anghofiasant Dduw eu yn gyfiawnder : o genbedl-Hachubwr : yr hwn a wnel- aete i genbedlaeth byth.

22 Pethau mawrion yn yr Aipht ; 32 Lldiasant ef hetyc wrth ddyfroeddy y gynnen : fel y

Ham : pethau ofnadwy wrth hwynt : y môr coch.

23 Am hynny y dywed- o honvut ei yspryd ef : fel y odd y dinystrïoi ete hwynt, cam ddywedodd â'i wefulau.

24 Diystyrasant hefyd y sant â'r cenhedloedd : a dyf- tir dymunol : ni chredasant gesant eu gweithredoedd ei air ef.

25 Ond grwnnachasant yn 36 A gwasanaethasant eu eu peylli : ac ni wrandaw- delwau hwynt : y rhai a fu- tant ar lais yr Arglwydd. yn fagl iddynt.

26 Yna y dyrchafodd efe 37 Aberthasant hefyd eu ei law yn eu herbyn hwynt : meibion : a'u merched i i'w cwmpo yn y diffeith- gythreuliaid.

27 Ac i gwmpo eu had gwirion, fel gwaed eu meib- ym mysg y cenhedloedd : ac ion a'u merched : y rhai a i'w gwasgaru yn y tiroedd. aberthasant i ddelwau Ca-

28 Ymgyffyllasant hefyd naan, a'r tir a halogwyd â â Baal-peor : a bwyttasant gwaed- ebyrth y meirw.

29 Felly y digiasant ef â'u yn eu gweithredoedd eu dychymygion eu hun : ac y hnn : ac y putteiniasant gyd tarawodd pla yn eu mysg â'u dychymygiod.

30 Yna y safodd Phinees, neuodd dig yr Arglwydd yn C c 3

erbyn

erbyn ei bobl; fel y ffeidd-
iodd efe ei etifeddiaeth.

41 Ac efe a'u rhoddes
hwynt yn llaw'r cenhedl-
oedd: a'u cafeion a lywod-
raethafant arnynt.

42 Eu gelynion hefyd a'u
gorthrymmafant: a darost-
yngwyd hwynt dan eu dwy-
law hwy.

43 Llauer gwaith y gwar-
edodd efe hwynt; hwythau
a'i digiafant et a'u cynghor
eu hun: a hwy a wanhych-
wyd am eu hanwiredd.

44 Etto efe a edrychodd
pan oedd ing arnynt: pan
glywodd eu llefain hwynt.

45 Ac efe a gofiodd ei
gyfammod â hwynt: ac a
edifarhaodd, yn ol lliosow.
wydd ei drugareddau;

46 Ac a wnaeth iddynt
gael trugaredd; gan y rhai
oll a'u caethiwai.

47 Achub ni, O Arglwydd
ein Duw, a chynnull ni o
blith y cenhedloedd; i glod-
fori dy Enw sanctaidd, ac i
ortoleddu yn dy fohant.

48 Bendigedig fyddo Ar-
glwydd Dduw Israel, erioed
ac yn dragywydd; a dywed-
ed yr holl bobl, Amen. Me-
luch yr Arglwydd.

BOREOL WEDDI.
SALM 107 *Confitemini Domino*
Lodforwch yr Arglwydd; uchaf.
Cynys da yw: o her-

wydd ei drugaredd. fydd yn
dragywydd..

2 Felly dywedied gwared-
igion yr Arglwydd: y rhai a
waredodd efe o law y gelyn;

3 Ac a gafglodd efe o'r
tiroedd: o'r dwyrain, ac o'r
gorllewin, o'r gogledd, ac
o'r deheu

4 Crwydrasant yn yr anial-
wch mewn flordd ddifathr;
heb gael dinas i aros yn-
ddi;

5 Yn newynog ac yn
sychedig; eu henaid a le-
wygodd ynddynt.

6 Yna y llefasant ar yr Ar-
glwydd yn eu cylyngder:
ac efe a'u gwaredodd o'u
gorthrymderau;

7 Ac a'u tywyfodd hwynt
ar hŷd y flordd uniawn; i
tyned i ddinas gyfanneddol.

8 O na fohiant yr Ar-
glwydd am ei ddaioni: a'i
ryteddodau i feibion dyn-
ion!

9 Canys efe a ddiwalla'r
enaid sychedig; ac a leinw'r
enaid newynog â daioni;

10 Y rhai a breswylant
yn y tywyllwch a chysgod
angau; yn rhwym mewn
cystudd a haiarn;

11 O herwydd anufuddhau
o honynt eiriau Duw: a
dirmygu cynghor y Gor-

12 Am hynny yntau a ofst- gan wneuthur eu gorchwyl
yngodd eu calon â blinder : mewn dyfroedd mawrion.
fyrthiasant. ac nid oedd cyn- 24 Hwy a welant weith-
northwywr. redoedd yr Arglwydd : â'i

13 Yna y gwaeddasant ar ryfeddodau yn y dyfnder.
yr Arglwydd yn eu cyfyng- 25 Canys ele a orchymyn,
der : ac efe a'u hachubodd a chyfyd tymmessl-wynt :
o'u gorthrymderau. yr hwn a ddyrchafa ei don-
nau ef.

14 Dug hwynt allan o dy- 26 Hwy a elgynant i'r
wyllwch a chysgod angau : a netoedd ; disgynant i'r dyfn-
drylliodeurhwy mau hwynt. der : tawdd eu henaid gan

15 O na foliannent yr Ar- glwydd am ei ddaioni : a'i
glwydd am ei ddaioni : a'i flinder.

ryfeddodau i feibion dynion! 27 Ymdroant, ac ymsym-

16 Canys ele a dorrodd y mudant tel meddwyn : a'u
porth pres : ac a ddrylliodd holl ddoethineb a ballodd.
y barrau heiyrrn. 28 Yna y gwaeddant ar yr

17 Yntydion, oblegyd eu Arglwydd yn eu cyfyngder :
amweddau : ac o herwydd ac efe a'u dwg allan o'u
u hanwireddau, a gystuddir. gorthrymderau.

18 Eu henaid a ffeiddiai 29 Ele a wna'r ystrom yn
ob bwyd : a daethant hyd dawel : a'i thonnau a ofleg-
yrth angau. ant.

19 Yna y gwaeddasant ar 30 Yna y llawenhant am
Arglwydd yn eu cyfyng- eu gollegu : ac ele a'u dwg
er : ac ele a'u hachubodd i'r porthladd a ddymunent.
u gorthrymderau. 31 O na foliannent yr Ar-

20 Anfonodd ei air, ac glwydd am ei ddaioni : a'i
chaodd hwynt : ac a'u ryfeddodau i feibion dynion!
aredodd o'n dinystr. 32 A dyrchfaant ef yng-

21 O na foliannent yr Ar- hynnulleidfa'r bobl : a mol-
wydd am ei ddaioni : a'i iannant ef yn eisteddfod yr
feddodau i feibion dynion! henuriaid.

22 Aberthant hefyd a- 33 Ele a wna afonydd yn
rth moliant : a mynegant ddifleithwth : a fflyhonnau
weithredoedd ef mewn dyfroedd yn fychdir ;
foledd. 34 A thir ffrwythlawn yn

23 Y rhai a ddisgynant ddisfrwyth : am ddrygioni'r
wn llongau i'r môr : rhai a drigant ynddo.

35 Ele a dry'r anialwch yn llyn dwfr : a'r tir cras yn flynhonnau dwfr.

36 Ac yno y gwna i'r newynog aros : fel y darparont ddianas i gylannedd.

37 Ac yr hauont feusydd ac y plannont winllannoedd : y rhai a ddygant firwyth toreithiog.

38 Ac efe a'u bendithia hwynt, fel yr amlhant yn ddirfawr : ac ni ad i'w hani-feiliaid leihau.

39 Lleitheir hwynt hefyd, a golyngir hwynt : gan gylngdir, dryglyd, a chyni.

40 Ele a dywallt ddirmyg ar foneddigion : ac a wna iddynt grwydro mewn anialwch heb ffordd.

41 Ond efe a gyfyd y tlawd o gyfludd : ac a wna iddo deuluoedd tel praid.

42 Y rhai uniawn a welant hyn, ac a lawenychant : a phob anwiredd a gau ei safn.

43 Y neb fydd ddoeth, ac a gadwo hyn : hwy a ddeallant drugareddau'r Arglwydd.

PRYDNHAWNOL WEDDI.
SALM 108 *Paratum cor meum.*

PArod yw fy nghalon, O Dduw : canaf a chan molaf a'm gogoniant.

2 Ddefro, y nabl a'r delyn : minnau a ddefroaf yn fore,

3 Clodtoraf di, Arglwydd, ym mysg y bobloedd : canmolaf di ym mysg y cenhedloedd.

4 Cenys mawr yw dy drugaredd oddi ar y nefoedd : a'th wirionedd a gyrraedd hyd yr wybren.

5 Ymddyrycha, O Dduw, uwch y nefoedd : a bydded dy ogoniant ar yr holl ddaear.

6 Fel y gwareder dy raj anwyl : achub a'th ddeuelaw, a gwirando fi.

7 Duw a lasarodd yn ei sancteiddrwydd : Llawenychaf, rhannaf Sichem, a mesuraf ddyffryn Succoth.

8 Eiddof fi yw Gilead ; eiddof fi Manasse : Ephraim hefyd yw nerth fy mhen ; Juda yw fy neddfwr.

9 Moab yw fy nghrochan golchi : tros Edom y talfaf fy elgid ; buddugoliaethaf at Philistia.

10 Pwy a'm dwg i'r ddinas gadarn : pwy a'm dwg hyd yn Edom ?

11 Onid tydi, O Dduw yr hwn a'n bwriais i mairth ac onid ai di allan, O Dduw gyd a'n lluoedd ?

12 Dyro i ni gynhorthwyr rhag cysfynger, canys gau yw ymwared dyn.

13 Trwy Dduw y gwnawn

SALM 109 *Deus laudum.*

NA thaw, O Dduw fy iogaeth ef; dileer eu heryn
moliant. yn yr oes nefaf.

2 Canys genau'r annuwiol 14 Cofier anwiredd ei dda
a genau'r twyllodrus a ym- au a flaen yr Arglwydd;
agorasant arnaf; â thafod na ddileer pechod ei fam ef.
ceiwyddog y llafarasant i'm 15 Byddant bob amser
herbyn. bron yr Arglwydd; fel y ton

3 Cylchynasant fi hefyd a ro ese ymaith eu cofiad
geiriau câs; ac ymladdasant iaeth o'r tir;
â mi heb achos. 16 Am na chosiodd wne

4 Am fy ngharedigrwydd thur trugaredd; eithr erlid
y'm gwrthwynebant; min- hono y truan a't tlawd,
nau a arferaf weddi. a'r cystuddiedig o galon, i'm

5 Talasant hetyd i mi ladd. 17 Hoffodd felldith, a hi
ddrwg am dda; a chas am ddaeth iddo; ni fynnai fen-
fy nghariad. dith, a hi a bellhaodd oddi

6 Gosod dithau un annuw- dith, a hi a bellhaodd oddi
iol arno ef; a safed Satan wrtho. wrth ei ddeheulaw ef.

7 Pan farner ef, eled yn fel dilledyn; a hi a ddaeth
euog; a bydded ei weddi yn fel dwfr i'w fewn, ac fel olew
bechod. i'w esgryn.

8 Ychydig tyddo ei ddydd- 19 Bydded iddo fel dille-
iau; a chymmered arall ei dyn yr hwn a wisgo efe; ac
fwydd ef. fel gwregys a'i gwregysyso efe

9 Bydded ei blant yn ym- yn wastadol. 20 Hyn tyddo tâl fy ngwr-
dditaid; a'i wraig yn weddw. 21 Tithau, Arglwydd

10 Gan grwydro hetyd, thwynebwyr gan yr Arglwydd;
crwydred ei blunt ef, a char. a'r rhai a ddywedant ddwrg
dorant; ceisiant hetyd eu ba. yn erbyn fy enaid.

11 Rhwyded y ceisiad yr Dduw, gwna erof fi, er mwyn
byn oll fydd ganddo; ac an- dy enw; am fod yn dda dy
rheithied dieithred ei latur ef. drugareld, gwared fi.

12 Na fydded neb a ef- 22 Canys truan a thlawd
yno drugaredd iddo, ac na ydwyf fi: a'm talon a fr-
ydded neb a drugarhaio wrth chollwyd o'm mewn.

ymdditaid ef.

23 Aethum fel cysgod pan 2 Gwialen dy nerth a en-
gilio; tel locuit y'm hysgyd- fyn yr Arglwydd o Sion: lly-
wir. wodraetha di ynghanol dy e.

24 Fy noliniau a aethant llynion.
yn egwan gan ympryd: a'm 3 Dy bobl a fyddant ewyll.
cnawd a guriodd o eisiau ysgar yn nydd dy nerth,
brasder. mewn harddwch sancteidd.

25 Gwaradwydd hefyd rwydd. o groth y wawr y
oeddwn iddynt: pan welent mae gwllith dy enedigaeth i ti.
fi, siglent eu pennau. 4 Tyngodd yr Arglwydd,

26 Cynnorthwya fi, O Ar- ac nid editarha: Ti wyt offei-
glwydd fy Nuw: achub fi yn riad yn dragywyddol, yn ol
ol dy drugaredd; urdd Melcisedec.

27 Fel y gwyponit mai dy 5 Yr Arglwydd ar dy dde-
law di yw hyn: mai ti, Ar- leulaw: a drywana tienhin-
glwydd a i gwnaethost. oedd yn nydd ei ddigofaint.

28 Melldithiant hwy, ond 6 Efe a farn ym mysg y
hendithia di: cywilyddier cenhedloedd; lleinw leoedd a
hwynt, pan gyfodant: a cheianeddau; archolla ben
llawenyched dy was. llawer gwlad.

29 Gwisger fy ngwrthwy- 7 Efe a yf o'r afon ar y
nebwy'r a gwaith: ac ym- ffordd: am hynny y dyrcha
wisgant a'u cywilydd megis a efe ei ben.
chochl.

SALM 111. *Confitebor tibi.*

30 Clodforaf yr Arglwydd **M**OLWCH yr Arglwydd.
yn ddirlawr a'm geiriau: ie, Clodforaf yr Arglwydd
moliannat ef ym mysg llawer. a'm holl galon: ynghymanta

31 O herwydd efe a fait ar y rhai uniawn, ac yn y gyn-
ldeheulaw'r tlawd: i'w ach- nulleidta.

ab oddiwrth y rhai a farnant 2 Mawr yw gweithredoedd
ei enaid. yr Arglwydd: wedi eu ceisio
gan bawb a'u hoffant,

BOREOL WEDDI. 3 Gogoniant a harddwch
SALM 110. *Dixit Dominus.* yw ei waith ef; a'i gyfiawn-

DYwedodd yr Arglwydd der fydd yn parhau byth.
wrth fy Arglwydd: Ei- 4 Gwnaeth gosio ei ryle-
edd ar fy neheulaw, hyd ddodau: grasslawn a thruga-
ni ofodwyf dy elynion yn rog yw'r Arglwydd.

engc i'w draed.

5 Rhodd-

Dydd xxiā.

SALMAU.

Dydd xxiii

5 Rhoddodd ymborth i'r uniawn yn y tywyllwch :
rhai a'i holnant ef : efe a thrugarog, a thosturiol, a
gofia ei gyfammod yn dragy- chyfiawn, yw efe.

5 Gwr da fydd gym-

6 Mynegodd i'w bobl gad- mwynafgar, ac yn rhoddi
ernid ei weithredoedd : i benthg : wrth farn y llyw-
rhoddi iddynt etifeddiaeth y odraetha ete ei achosion.

6 Yn ddiau nid ysgogir ef

7 Gwirionedd a barn yw byth : y cyfiawn fydd byth
weithredoedd ei ddwyllaw mewn cofiadwriaeth

7 Nid ofna efe rhag
ei holl orchymynion yd- chwedl drwg : ei galon fydd
ent sicr ;

8 Wedi eu sicrhau byth ddifigl, yn ymddiried yn yr
ac yn dragywydd : a'u Arglwydd.

8 Ategwyd ei galon ; nid
wneuthur mewn gwirion- ofna efe : hyd oni welo ei
dd ac uniawnder.

9 Anfonodd ymwared i'w ewylllys ar ei elynion.

9 Gwalgarodd, rhoddodd
pobl ; gorchymynodd ei gvf- mmod yn dragywyddol : i'r tlodion : a'i gyfiawnd-

antteiddiol ac ofnadwy yw fydd yn parhau byth ;
Enw ef. gorn a ddyrchefir mewn

10 Dechreuad doethineb goniant.

10 Yr annuwiol a w-

fydd gan y rhai a wnant ac a ddigia ; efe a y'

orchymynion ef ; y mae ei ddannedd, ac

foliant ef yn parhau byth. ymaith : derfydd

ALM 112. *Beatus vir.* muniad y rhai :

M Olwch yr Arglwydd. SALM 113. L

Gwyn ei tyd y gwr a M Olwch y

na'r Arglwydd : ac fydd M Gweifi

hoffi ei orchymynion ef glwydd, n

ddirfawr. wch Enw

2 Br

2 Br

near : cenhedlaeth y rhai Argl

fiawn a fendithir. yn

3 Golud a chyfoeth fydd

ei dŷ ef : a'i gyfiawnd

dd yn parhau byth.

Cyfyd goleuni

4 Uchel yw yr Arglwydd
goruwch yr holl genhedl-
oedd : a'i ogoniant goruwch
y nesoedd.

5 Pwy fydd fel yr Ar-
glwydd ein Duw ni : yr hwn
fydd yn preswyllo yn uchel ?

6 Yr hwn a ymddarost-
wng : i edrych y pethau yn
y nesoedd, ac yn ddacar ?

7 Ete fydd yn codi'r tlawd
o'r llwch : ac yn dyrchafu
yr anghenus o'r dommen ;

8 I'w ofod gyd â phen-
defigion : ie, gyd â phendefig-
ion ei bobl.

9 Yr hwn a wna i'r am-
stadwy gadw ty : a bod
wen sam plant. Can-
h yr Arglwydd.

HAWNOL. WEDDI.

4. *In exitu Israel*

Israel o'r Aipht :
oddiwrth bobl

ei sancteidd-
el ei ar-

hyn, ac
nen a

ddoden, paham y troaist yn ol ?
6 Paham, tynyddoedd,
neidiech fel hyddod : a
brynian fel wyn defaid ?

7 Ofna, di ddacar, rhag yr
Arglwydd : rhag Duw Jacob.

8 Yr hwn fydd yn troi'r
graig yn llyn dwr : a'r gall-
estr yn ffynnon dyfroedd.

SALM 115 *Non nobis Domine.*

NID i ni, O Arglwydd,
nid i ni, ond i'th Enw
dy hun dod ogoniant : er
mwyn dy drugaredd, ac er
mwyn dy wirionedd.

2 Paham y dywedai'r ce-
nhedloedd : Pa le yn awr y
mae eu Duw hwynt ?

3 Ond ein Duw ni fydd
yn y nesoedd : ele a wnaeth
yr hyn a fynnodd oll.

4 Eu delwau hwy ydynt o
aur ac arian : gwaith dwy-
law dynion.

5 Genau fydd iddynt, ond
ni latarant : llygaid fydd
ganddynt, ond ni welant.

6 Y mae clustiau iddynt,
ond ni chlywant : ffroenau
fydd ganddynt, ond ni ar-
oglant.

7 Dwylaw fydd iddynt,
ond ni theimlant ; traed fydd
iddynt, ond ni cherddant,
ni lefiant chwath â'u gwddf.

8 Y rhai a'u gwntant yd-
i hwythau, a phob un
riedo ynddynt.

Dydd xxiv.

SALMAU.

Dydd xxiv

9 O Israel, ymddiried di yn yr Arglwydd : efe yw eu porth a'u tarian.

10 Ty Aaron, ymddiried-wch yn yr Arglwydd : efe yw eu porth a'u tarian.

11 Y rhai a ofnwch yr Arglwydd, ymddiriedwch yn yr Arglwydd : efe yw eu porth a'u tarian.

12 Yr Arglwydd â'n cof-todd ni; efe a'n bendithia : a bendithia efe dŷ Israel; ben-dithia efe dŷ Aaron.

13 Bendithia efe y rhai a cotnant yr Arglwydd : fychain a mawrion.

14 Yr Arglwydd a'ch ych-wanega chwi fwytwy : chwy-ehwi a'ch plant hefyd.

15 Bendigedig ydych chwi gan yr Arglwydd : yr hwn a wnaeth nef a daear.

16 Y nesoedd, ie, y nef-bedd ydynt eiddo'r Arglwydd : a'r ddaear a roddes efe i leib-on dynion.

17 Y meirw ni foliannant yr Arglwydd : na'r neb fydd yn disgyn i ddifawrwydd.

18 Ond nyni a fendithiwn yr Arglwydd : o hyn a lan ac yn dragywydd. Molwch yr Arglwydd.

BOREOL WEDDI.

ALM 116. *Dilexi, quoniam*

1 A genyf wrando o'r Arglwydd; ar fy llet a'm weddiau,

2 Am oftwng o hono ei glust attaf; am hynny llef-af dros fy nyddiau arno ef.

3 Gofidion angau a'm cyl-chynasant; a gofidiau uffern a'm daliasant; ing a blinder a gefais.

4 Yna y gelwais ar Enw'r Arglwydd; Attolwg Arglwydd, gwared fy enaid.

5 Graflawn yw'r Arglwydd, a chyslaw'n : a thosturiol yw ein Duw ni.

6 Yr Arglwydd fydd yn cadw y rhai annichellgar; tlodais, ac efe a'm hachub-odd.

7 Dychwel, O fy enaid, i' th orphwysfa; canys yr Arglwydd fu dda wrthyf;

8 O herwydd i' waredn fy enaid oddi wrth angau; fy llygaidd oddi wrth ddagrau, a'm traed rhag llithro.

9 Rhodiaf o flaen yr Arglwydd; yn nhir y rhai byw.

10 Credais, am hynny y llafaris; cystuddiwyd fi yn ddiflawn.

11 Mi a ddywedais yn fy ffwr; pob dyn fydd gelwy-ddog.

12 Beth a dalaf i'r Arglwydd; am ei holl ddoniau i mi?

13 Phiol iachawdwriaeth a gymmeraf; ac ar Enw'r Arglwydd y galwat.

14 Fy

14 Fy addunedau a dalaf i'r
i'r Arglwydd: yn awr yngwydd
ei holl bobl ef.

15 Gwerthfawr yngolwg
yr Arglwydd: yw marwolaeth
ei faint ef.

16 O Arglwydd, yn ddi-
au dy was di ydwyf fi; dy
was di ydwyf fi; dy was di
ydwyf fi: mab dy wasanaeth-
wraig; dattodais fy rhwym-
au.

17 Aberthaf i ti aberth
moliant: a galwaf ar Enw'r
Arglwydd.

18 Talaf fy addunedau i'r
Arglwydd: yn awr yngwydd
ei holl bobl.

19 Ynghynteddoedd ty'r
Arglwydd: yn dy ganol di, O
Jerusalem. Molwch yr Ar-
glwydd.

SALM 117. *Laudate Do-
minum.*

MOLWCH yr Arglwydd,
yr holl genhedloedd:
clodforwch ef, yr holl bob-
loedd.

2 O herwydd ei drugaredd
ef tu ag attom ni sydd fawr:
a gwirionedd yr Arglwydd a
bery yn dragywydd. Mol-
wch yr Arglwydd.

SALM 118. *Confitemini Do-
mino.*

Clodforwch yr Arglwydd,
canys da yw; o herwydd
ei drugaredd a bery yn dra-
gywydd.

2 Dyweded Israel yr
hon: fod ei drugaredd ef
parhau yn dragywydd.

3 Dyweded ty Aaron
awr; fod ei drugaredd ef
parhau yn dragywydd.

4 Yn awr dyweded y
a ostant yr Arglwydd:
ei drugaredd ef yn parhau
dragywydd.

5 Mewn ing y gelwais a
Arglwydd: yr Arglwydd
clybu, ac a'm gosododd me-
chander.

6 Yr Arglwydd sydd gy-
mi: nid o'naf beth a w-
dyn i mi.

7 Yr Arglwydd sydd gy-
mi ym mhlith fy nghyn-
thwywyr: am hynny y
weled fy ewyllys ar fy ng-
seion.

8 Gwell yw gobeithio
yr Arglwydd: nag ymdo-
ied mewn dyn.

9 Gwell yw gobeithio
yr Arglwydd: nag ymdo-
ied mewn tywyflogion.

10 Yr holl genhedlo-
a'm hamgylch yn asant; ond
Enw'r Arglwydd mi a'u
raf hwynt ymaith.

11 Amgylchynasant fi;
amgylchyasant fi ond
Enw'r Arglwydd mi a'u
hwynt ymaith.

12 Amgylchynasant fi
gwenyn; diffoddasant tel-
dra

Dydd xxiv.

SALMAU,

Dydd xxiv.

drain; o herwydd yn Enw'r 23 O'r Arglwydd y daeth
Arglwydd mi a'u torraf hwynt hyn hyn: oedd rylfedd yn
ymaith. ein golwg ni.

13 Gan wthio y gwthiaist 24 Dyma'r dydd a wnaeth
fi, tel y syrthiwn; ond yr vr Arglwydd: gortoleddwn a
Arglwydd a'm cynnorthwy- llawenychwn ynddo.

14 Yr Arglwydd yw fy 25 Attolwg, Arglwydd, a-
nerth a'm cân; ac fydd iach- chub yn awr: attolwg, Ar-
awdwriaeth i mi. glwydd, par yn awr lwydd-
iant.

15 Llef gortoledd a iach- 26 Bendigedig yw a ddel
awdwriaeth fydd ym mhebyll yn Enw'r Arglwydd: ben-
y cyfiawn: deheulaw'r Ar- dithiafom chwi o dŷ'r Ar-
glwydd fydd yn gwneuthur glwydd.

grymmusder. 27 Duw yw'r Arglwydd,
16 Deheulaw'r Arglwydd yr hwn a lewyrchodd i ni;
a ddyrchafwyd: dehulaw'r rbwymwch yr aberth â rhaff-
Arglwydd fydd yn gwneuthur au hyd wrth gyrn yr allor.

grymmusder. 28 Fy Nuw ydwyf ti, a mi
17 Ni byddaf farw, ond a'th glodforaf: dyrchafaf di,
byw: a mynegaf weithredodd fy Nuw.

yr Arglwydd. 29 Clodforwch yr Ar-
18 Gan gospi y'm cosp- glwydd; canys da yw: o
odd yr Arglwydd: ond herwydd yn dragywydd y pe-
ni'm rhoddodd i farwolaeth. ry ei drugaredd ef,

19 Agorwch i mi byrth
cyfiawnder: af i mewn idd-
ynt, a chlodforaf yr Argl-
wydd.

20 Dyma borth yr Ar-
glwydd: y rhai cyfiawn a
ant i mewn iddó.

21 Clodforaf di; o her- 2 Gwyn tyd y rhai a gadw-
wydd i ti fy ngwranddo: a'th ant ei dystiolaethau ef: ac a'i
lod yn iachawdwriaeth i ceisiant ef â'u holl galon.

mi. 3 Y rhai hefyd ni wnant
22 Y maen a wrthododd anwiredd: hwy a rodiant yn
yr adeiladwyr: a aeth yn ben ei ffyrdd ef.
o'r gongl.

PRYDNHAWNOL WEDDI,
SALM 119. *Beati immaculati*

GWYN fydd y rhai perffiaith
eu ffordd: y rhai a rod-
iant ynghyltraith yr Arglwydd.

2 Gwyn tyd y rhai a gadw-
ant ei dystiolaethau ef: ac a'i
lod yn iachawdwriaeth i ceisiant ef â'u holl galon.

3 Y rhai hefyd ni wnant

22 Y maen a wrthododd anwiredd: hwy a rodiant yn
yr adeiladwyr: a aeth yn ben ei ffyrdd ef.

o'r gongl.

Ti a orchymynaist : ga- cadwyl dy air.
 1 Dy orchymyn-on ynddyfal. 2 Datguddia fy llygaid :
 O am gyfeirio fy flyrdd; fel y gwelwyl bethau rhyfedd
 3 dy ddeddfau ! allan o'th gyfraith di.
 4 Yna ni'm gwaradwyddid : 5 Dieithr ydwyf fi ar y
 6 dyrychwn ar dy holl or- y ddaear : na chudd di rhagof
 7 union. dy orchymynion.
 8 Clodforat di ag union- 9 Drylliwyd fy enaid gan
 10 galon : pan ddyfsgwyf far- awydd ; i'th farnedigaethau
 11 gwaethau dy gvfiawnder. bob amser.
 12 Cadwas dy ddeddfau : O 13 Ceryddaisf y beilchion :
 14 na ad fi'n hollol. a melli-digedig yw y rhai a gy-
 15 *In quo corrigit ?* feiliornant oddiwrth dy or-
 16 chymynion.

PA fodd y glanha llange ei chymynion.
 17 lwybr : wrth ymgadw yn 18 Tro oddi wrthyl gywl-
 19 l dy air di. lydd a dirmyg : o blegyd dy
 20 a A'm holl galon y'th gei- dystiolaethau di a gedwais.
 21 fiais ; na ad i mi gyfeiliorni 22 Tywyflogion hefyd a eif-
 23 oddi wrth dy orchymynion, teddasant, ac a ddywedasant
 24 3 Cuddiais dy ymadrodd- i'm herbyn : dy was di'thau a
 25 ion yn fy nghalon : fel na fyfyriai yn dy ddeddfau.
 26 phychwn i'th erbyn. 27 A'th dystiolaethau oedd-
 28 4 Ti, Arglwydd, wyt fendi- ynt fy hyfrydwch : a'm cyng-
 29 gedig : dysg i mi dy ddeddfau. horwyr.

5 A'm gwefusau y trueth- *Adhast pavimento:*
 6 ais holl farnedigaethau dy 7 **G**LYNODD fy enaid wrth
 8 enau. y llwch ; bywha fi yn ol
 9 dy air.

10 6 Bu mor llawen gennyf 11 Fy flyrdd a fynegais, a
 12 flodd dy dystiolaethau : ar gwrandewaist fi ; dysg i mi
 13 holl olud. dy ddeddfau.

14 7 Yn dy orchymynion y 15 Gwna i mi ddeall flodd
 16 mylyniat, ac ar dy lwybrau dy orchymynion ; ac mi a fy-
 17 yr eiddat. tyriat yn dy ryleddodau.
 18 8 Yn dy ddeddfau'r ym- 19 Dderodd fy enaid gan
 20 ddigniat : nid anghosiaf dy ofid. nertha fi'n ol dy air.
 21 air. 22 Cymmer, oddi wrthyl

Requies servo tuo.
 23 **B**YDD da wrth dy was : flodd y celwydd : ac yn raf-
 24 fel y byddwyl byw, ac y lawr

Dydd xxv.

SALMAU.

Dydd xxv

lawn dod i mi dy gyfraith.

Et veniat super me.

6 Dewifais ffordd gwir-
ionedd: gosodais dy farnedi-
aethau o'm blaen.

DEUED i mi dy drugar-
edd, Arglwydd: a'th
iachawdwriaeth yn ol dy air.

7 Glynais wrth dy dyftio-
laethau: O Arglwydd, na'm
gwaradwydda.

2 Yna yr atebaf i'm cabl-
ydd: o hewydd yn dy air y
gobeithiais.

8 Ffordd dy orchymynion
a redaf: pan echangech fy
nghalon.

3 Na ddwg dithau air y
gwirionedd o'm genau yn
llwyr: o herwydd yn dy
farnedigaethau di y gobeith-
iais.

BOREOL WEDDI.

Legem pone.

4 A'th gyfraith a gadwaf

DYSG i mi, O Arglwydd, yn wastadol: byth ac yn
ffordd dy ddeddtau: a dragwydd.

chadwaf hi hyd y diwedd.

5 Rhodiaf hefyd mewn

2 Gwna i mi ddeall, a ehangder: o herwydd dy or-
chadwaf dy gyfraith: ie, chymynion di a geisaf.

cadwaf hi â'm holl galon.

6 Ac am dy dyftiolaethau

3 Gwna i mi gerdded yn di y llafaraf o flaen brenhin-
llwybr dy orchymynion: ca-
nys ynddo y mae fy ewyllys.

oedd: ac ni bydd cywilydd
genaf.

4 Gostwng fy nghalon at
dy dyftiolaethau: ac nid at
gybydd-dra.

7 Ac ymddigrifat yn dy
orchymynion: rhai a hoff-
ais.

5 Tro heibio fy llygaid;

8 A'm dwylaw a ddyr-
rhag edrych ar wagedd: a hafaf at dy orchymynion, y
bywha fi yn dy ffyrdd.

cai a gerais: ac mi a lyfyr.

6 Sicrha dy air i'th was

rh yn dy ddeddtau.

ofn di.

Memor esto servi tui.

7 Tro heibio fy ngwarad-

COfia'r gair wrth dy was:
yn yr hwn y perais i
mi obeithio.

wydd yr wyt yn ei ofni: ca-

nys dy farnedigaethau fydd

2 Dyma fy nghysur yn fy
nghystudd: canys dy air di

8 Wele, awyddus ydwyf a'm bywhaodd i.

th orchymynion: gwna i

3 Y bellchion a'm gwar-

ni fyw yn dy gyfiawnder.

warafan

Da

Dydd xxv.

SALMAU.

Dydd xxv.

warafant yr ddirfawr : er oll a'th ofnant : ac i'r rhai a hynny ni throais oddiwrth gadw'r dy orchymynion. dy gyfraith di.

4 Cofiais, O Arglwydd, drugaredd, O Arglwydd ; dy farnedigaethau erioed : ac dysg i mi dy ddeddfau. ymgylfuraïs.

Bonitatem fecisti.

5 Dychryn a ddaeth arnaf, oblegyd yr annuwiolion : y rhai fydd yn gadu dy gyfraith di.

GWnaethost yn dda â'th was, O Arglwydd : yn ol dy air.

6 Dy ddeddfau oedd fy nghân : yn nhy fy mhererindod.

2 Dysg i mi iawn ddeall a gwybodaeth : o herwydd dy orchymynion di a gredais.

7 Cofiais dy Enw, Arglwydd, y nos : a chedwais dy gyfraith.

3 Cyn fy nghystuddio, yr oeddwn yn cyfeiliorni : ond yn awr cedwais dy air di.

8 Hyn oed genyt : am gadw o honof dy orchymynion di.

4 Da ydwyt, a daionus : dysg i mi dy ddeddfau.

Portio mea. Domine.

O Arglwydd, fy rhan ydwyt : dywedais y cadwn dy eiriau.

5 Y beilchion a glytiasant gelwydd i'm herbyn : minnau a gadwaf dy orchymynion â'm holl galon.

2 Ymbiliais â'th wyneb â'm holl galon : trugarha wrthyt yn ol dy air.

6 Cyn trased a'r blong yw en calon : minnau a ymddigrifais yn dy gyfraith di.

3 Meddyliais am fy ffyrdd : a throais fy nhraed at dy dystiolaethau di.

7 Da yw i mi fy nghystuddio. fel y dysgwn dy ddeddfau.

4 Bryfiais, ac nid oedais : gadw dy orchymynion.

8 Gwell i mi gyfraith dy enau : nâ miloedd o aur ac arian.

5 Minteioedd yr annuwiolion a'mb yspeiliasant : ond nid anghofiais dy gyfraith di.

PRYDNHAWNOL WEDDI.

Manus tuæ fecerunt me.

6 Hanner nos y cyfodaf i'th siliannu : am farnedigaethau dy gyfiawnder.

DY ddwylaw a'm gwnaethant, ac a'm lluniasant : par i mi ddeall, fel y dysgwyt dy orchymynion.

7 Cytiaill ydwyt i'r rhai ion.

2 Y rhai a'th ofnant a'm gwelant, ac a lawenychant : sant byllau i mi : yr hyn nid oblegyd gobeithio o honof yw wrth dy gyfraith di.
yn dy air di.

3 Gwn, Arglwydd, mai ydynt wirionedd : ar gam cyfiawn yw dy farnedigaeath- y'm herlidiafant ; cymmorthau : ac mai mewn ffyddlon fi.

4 Bydded attolwg, dy dru- y ddaear : minnau ni adw- garedd i'm cyfurn : yn ol ais dy orchymynion.
dy air i'th wasanaethwr.

5 Deued i mi dy drugar- garedd : felly y cadwaf dyf- eddau, fel y byddwyf hyw : iolaeth dy anau.
o herwydd dy gyfraith yw fy nigrifwch.

6 Cywilyddier y beilchion ; YN dragywydd, O Ar- canys gwnant gam â mi yn glwydd : y mae dy air ddiachos : ond myfi a fytyr- wedi ei sicrhau yn y netoedd.
iaf yn dy orchymynion di.

7 Troêr attaf fi y rhai a'th genhedlaeth a chenhedlaeth : ofnant di : a'r rhai a adwaen- seiltaist y ddaear, a hi a saif.
ant dy dyfiolaethau.

8 Bydded fy nghalon yn au y safant heddyw : canys berffaith yn dy ddeddfau : dy weision yw pob peth.
tel na'm cywilyddier.

Defecit anima mea. yn hyfrydych i mi : dartu-
Dllygiodd fy enaid am dy asai yna am danaf yn fy iachawdwriaeth : wrth nghystudd.

dy air yr ydwyf yn disgwyl. 5 Byth nid anghofiaf dy or-
2 Y mai fy llygaid yn chymynion : canys â hwynt
pallu am dy air : gan ddy- y'm bywheiaist.

wedyd, Pa bryd y'm diddeni? 6 Eiddot ti ydwyf ; cadw
3 Canys ydwyf fel costrel fi : o herwydd dy orchymyn-
mewn mwŷg : ond nid ang- ion a geisiais.

hofiais dy ddeddfau. 7 Y rhai annuwiol a ddis-
4 Pa nifer yw dyddiau dy gwyliafant am danaf. i'm
was : pa bryd y gwnei farn ditetha : ond dy dyfiolaeth-
ar y rhai a'm herlidiant ? au di a ystyriaf fi.

8 Yr ydwyf yn gweled di y cadwn farnedigaethau dy wedd ar bob perffeithrwydd gyfiawnder.

ond dy orchymyn di fydd 3 Cystuddiwyd fi yn ddir-
dra ehang. lawr; bywha fi, O Arglwydd,
yn ol dy air.

Quomodo dilexi!
MOR gu genyf dy gyf- 4 Attolwg, Arglwydd,
raith 'di: hi yw fy bydd foddlon i ewyllylgar
mysfyrdod beunydd. offrymmau fy ngenau: a

2 A'th orchymynion yr dylg i mi dy farnedigaethau:
ydwyf yn fy ngwneuthur yn 5 Y mae fy enaid yn fy
ddoethach nâ'm gelynon: llaw yn wastadol; er hynny
canys byth y maent gyd â mi. nid wyf yn anghofio dy gyf-

3 Deallais twy nâ'm holl raith.
athrawon: o herwydd dy 6 Y rhai annuwiol a olod-
dystiolaethau yw fy mysfy- a'ant fagl i mi; ond ni chyf-
ddod. eiliornaïs oddiwrth dy or-

4 Deallais yn well nâ'r chymynion.
henuriaid: am fy mod yn 7 Cymmerais dy orchy-
cadw dy orchymynion di. mynion yn etifeddiaeth dros

5 Ateliais fy nhraed oddi- byth: o herwydd llawenydd
wrth bob llwybr drwg: fel ty nghalon ydynt.

6 Ni chiliais oddiwrth dy 8 Gostyngais ty nghalon i
farnedigaethau: o herwydd wneuthur dy ddeddfau byth:
ni a'm dysgaist. hyd y diwedd.

7 Mor felys yw dy eiriau *Iniquos odio habui.*
i'm genau: melysach nâ mel **M**Eddyliau ofer a gaf-
i'm safn. eais; a'th gyfraith di
a hoffais.

8 Trwy dy orchymynion 2 Fy lloches a'm tarian
di y pwyllais: am hynny y ydwyf; yn dy air y gobeith-
cafeais bob gan lwybr. iaf.

BOREOL WEDDI. 3 Ciliwch oddi wrthyf, rai
drygionus; canys cadwas or-
chymynion fy Nuw.

Lucerna pedibus meis.
Lufern yw dy air i'm fel y byddwyf byw: ac na
traed: a llewyrch i'm ad i mi gywilyddio am fy
llwybr. ngobaith.

1 Tyngais, a chyflawnaf;

5 Cyn-

5 Cynnal fi, a diangol 8 Am hynny uniawn y
fyddat : ac ar dy ddeddfau cyfrifais dy orchymynion
yr edrychaf yn wastadol. am bob peth : a chafais bob

6 Sethraist y rhai oll a gau lwybr.
gyfeiliornant oddiwrth dy *Mirabilia.*
ddeddfau : canys twyllodrus
yw eu dichell hwynt. **R** Hyfedd yw dy dystio-
laethau : am hynny y

7 Bwriast heibio holl an-
nuwion y tir fel fothach : 2 Agoriad dy eirian a rydd
am hynny'r hoffais dy dystio-
laethau. oleuni : pair ddiell i rai an-
nichellgar.

8 Dychrynodd fy nghnawd 3 Agorais fy ngenau, a
rhag dy ofn : ac ofnais rhag
dy farnedigaethau. dyheais : oblegyd awyddus
oeddwn i'th orchymynion
di.

Feci iudicium.

GWnaethum farn a chy-
iawander : na ad fi i'm
gorthrymwyr. 4 Edrych arnaf, a thru-
garha wrthyf : yn ol dy arler
i'r rhai a garant dy Enw.

2 Mechnia dros dy was er 5 Cyfarwydda fy ngham-
daioni : na ad i'r beilchion rau yn dy air : ac na lywod-
fy ngorthrymmu. raethed dim anwiredd arnaf.

3 Fy llygaid a ballasant 6 Gwared fi oddiwrth or-
am dy iachawdwriaeth : ac thrymder dynion : felly y
am ymadrodd dy gyfiawn-
der. cadwas dy orchymynion.

4 Gwna i'th was yn ol dy dy was : a dysg i mi dy
drugaredd : a dysg i mi dy ddeddfau.

5 Dy was ydwyf fi : par i redant o'm llygaid : am na
mi ddeall : fel y gwypwyf chadwasant dy gyfraith di.
dy ddiolaethau. *Iustus es, Domine.*

6 Amser yw i'r Arglwydd **C**Yfiawn ydwyf ti, O Ar-
weitho : canys diddymma-
glwydd : ac uniawn
lant dy gyfraith di. yw dy farnedigaethau.

7 Am hynny'r hoffais dy 2 Dy dystiolaethau y rhai
orchymynion : yn fwy nag a orchymynais : ydynt gyf-
aur ; ie, yn twy nag aur iawn, a ffyddlon iawn.
coeth. 3 Fy

3 Fy zel a'm difaodd : o gelerder a nesaftur arnat : herwydd i'm gelynyion ang-ymbellasant oddiwrth dy hofio dy eiriau di. gyfraith di.

4 Purwyd dy ymadrodd yn ddirfawr : am hynny y mae dy was yn ei hoffi. 7 Tithau, Arglwydd, wyt agos : a'th holl orchymynion fydd wirionedd.

5 Bychan ydwyf fi, a dirmygus : ond nid anghofiais dy orchymynion. 8 Er ys talm y gwyddwn am dy dyftiolaethau : feilio o honot hwynt yn dragywydd.

6 Dy gyfiawnder fydd gyfiawnder byth : a'th gyfraith fydd wirionedd. *Vide humilitatem.*

7 Adfyd a chystudd a'm goddiweddasant : a'th orchymynion oedd fy nigrifwch. GWEL fy nghystudd, a gwared fi : canys nid anghofiais dy gyfraith.

8 Cyfiawnder dy dyftiolaethau a bery yn dragywydd : gwna i mi ddeall, a byw fyddaf. 2 Dadleu fy nadl, a gwared fi : bywha fi yn ol dy air.

3 Pell yw iachawdwriaeth oddiwrth y rhai annuwiol : o herwydd ni cheifant dy ddeddfau di. 4 Dy drugareddau, Arglwydd, fydd ami : bywha fi yn ol dy farnedigaethau.

5 Llawer fydd yn ty erlid, ac yn fy ngwrthwynebu : er hynny ni throais oddiwrth dy dyftiolaethau. *PRYDNHAWNOL WEDDI.*

Clamavi in toto corde meo. 6 Gwelais y trofeddwyr, a gresynais : am na chadwent dy air di.

7 Gwel fy mod yn hoffi dy orccymynion : Arglwydd, bywha fi yn ol dy drugareddau.

8 Gwirionedd o'r dechreuad yw dy air : a phob un o'th gyfiawn farnedigaethau a bery yn dragywydd.

6 Y rhai a ddilynant yf- *Principes*

Principes persecuti sunt.

TYwyfogion a'm herlid-
iasant heb achos : er
hynny fy nghalon a grynai
rhag dy ai di.

2 Llawn ydwyf fi oblegyd
dy air : tel un yn cael
yglyfateh lawer.

3 Celwydd a gaseais, ac a
ffieiddiais : a'th gyfraith di
a hoffais.

4 Seithwaith yn y dydd yr
ydwyf yn dy glodfort : o her-
wydd dy gyfiawn farnedig-
aethau.

5 Heddwch mawr fydd
i'r rhai a garant dy gyfraith :
ac nid oes dramgwydd idd-
ynt.

6 Disgwyliais wrth dy
iachawdwriaeth di, O Ar-
glwydd : a gwnaethum dy
orchymynion.

7 Fy enaid a gadwodd dy
dystiolaethau : a hoff iawn
genyf hwynt.

8 Cedwais dy orchymyn-
ion a'ih dystiolaethau : ca-
nys y mae fy holl ffyrdd ger
dy fron di

Appropinquet deprecatio.

NEsaed fy ngwaedd o'th
flaen, Arglwydd : gwna
i mi ddeall yn ol dy eir.

2 Deued fy ngweddi ger
dy fron : gwared fi yn ol dy
air.

3 Fy ngwefusau a draetha

foliant : pan ddyfgech i mi
dy ddeddtau.

4 Fy nhafod a ddatgan dy
air : o herwydd dy holl or-
chymynion lyddgyfiawnder.

5 Bydded dy law i'm cyn-
northwyo : o herwydd dy
orchymynion di a ddewifais.

6 Hiraethais, O Arglwydd,
am dy iachawdwriaeth : a'th
gyfraith yw fy hyfrydwch.

7 Bydded byw fy enaid,
fel y'th lolianno di : a chyn-
northwyed dy farnedigaethi-
au fi.

8 Cyteiliornais fel dafad
wedi colli : cais dy was ;
oblegyd nid anghofiais dy
orchymynion.

BOREOL WEDDI.

SALM 120. *Ad Dominum.*

AR yr Arglwydd y
gwaeddais yn fy nghyf-
yngder : ac ele a'm gwrn-
dawodd i.

2 Arglwydd, gwared fy
enaid oddiwrth welusau cel-
wyddog : ac oddiwrth dafod
twyllodrus.

3 Beth a roddir i ti ? neu
pa beth a wneir i ti : dydi
dafod twyllodrus ?

4 Llymion faethau cawr :
ynghyd â marwor meryw.

5 Gwae fi, fy mod yn
preswyllo ym Mesec : yn
cyfanneddu ym mhebyll Ce-
dar.

6 Hi

6 Hir y trigodd fy enaid : 3 Jerusalem a adeiladwyd :
gyd â'r hwn oedd yn casau fel dinas wedi ei chyd-gyf-
tangnefedd. syltu ynddi ei hun.

7 Heddychol ydwyl fi : 4 Yno'r esgyn y llwythau,
ond pan lasarwyf, y maent llwythau'r Arglwydd : yn
yn barod i ryfel. dyftiolaeth i Israel, foliau-
SALm 121. *Leuavi oculos* nu Enw'r Arglwydd.

maos.

DYrchafaf fy llygaid i'r gorffedd-feingciau barn: gor-
mynyddoedd : o'r lle sedd-feingciau ty Dadydd.
y daw fy nghymmorth. 6 Dymunwch heddwch

2 Fy nghymmorth a ddaw Jerusalem : llwyddey rhai
oddiwrtp yr Arglwydd : yr a'th hoffant.
hwn a wnaeth netoedd a 7 Heddwch fyddo o fewn
daear. dy ragtur : a ffyniant yn dy

3 Ni âd efe i'th droed balafau.
lithro : ac ni huna dy geidw-
ad. 8 Er mwyn ty mrodyr
a'm cyfeillion : y dywedaf

4 Wele, ni huna : ac ni yn awr, Heddwch fyddo i ti.
chwsg ceidwad Israel. 9 Er mwyn ty'r Arglwydd

5 Yr Arglwydd yw dy ein Duw : y ceifaf i ti dda-
geidwad : yr Arglwydd yw ioni.
dy gyfod ar dy ddeheulaw. SALM 123. *Ad te leuavi*

6 Ni'th dery'r haul y *oculos meus.*
dydd : na'r lleuad y nos. **A**Ttat ti y dyrchafaf fy

7 Yr Arglwydd a'th geidw llygaid : ti yr hwn a
rhag pob drwg : efe a geidw breswyl yn y netoedd.
dy enaid. 2 Wele, fel y mae llygaid

8 Yr Arglwydd a geidw gweision ar law eu meistrad,
dy fynediad a'th ddyfodiad : neu fel y mae llygaid llaw-
o'r pryd hwn hyd yn dragy- forwyn ar law ei meistras
wydd. felly y mae ein llygaid ni ar

SALM 122. *Latus sum.* yr Arglwydd ein Duw, hyd

LLawenychais pan ddy- oni thrugarhao efe wrthym
wedent wrthyf : Awn ni.
i dy'r Arglwydd, 3 Trugarha wrthym, Ar-

2 Ein traed a safant o glwydd, trugarha wrthym
fewn dy byrth di : O Jeru- canys llanwyd ni â dirmyg
salem. yn ddifawr. 4 y

4 Yn ddirfawr y llanwyd hwn ni syflir, ond a bery yn ein henaid â gwatwargerdd dragywydd.

yr rhai goludog : ac â diystyr-
wch y beilchion.

SALM 124. *Nisi quia Do-*
minus.

ONI bualai yr Arglwydd,
yr hwn a fu gyd â ni :
y gall Israel ddywedyd yn
awr ;

2 Oni buafai yr Arglwydd,
yr hwn a fu gyd â ni : pan
gyfododd dynion yn ein her-
byn ;

3 Yna y'n llyngcafent ni
yn fyw . pan ennynodd eu
llid hwynt i'n herbyn :

4 Yna y dyfroedd a lifasai
drosom : y ffrwd a aethai
dros ein henaid ;

5 Yna'r aethai dros ein
henaid : ddyfroedd chwydd-
edig.

6 Bendigedig fyddo'r Ar-
glwydd : yr hwn ni roddodd
ni yn ysglyfaeth i'w dannedd
hwynt.

7 Ein henaid a ddiangodd
fel aderyn o fagl yr adarwyr :
y fagl a dorwyd, a ninnau a
ddiangasom.

8 Ein porth ni sydd yn
Enw'r Arglwydd : yr hwn
a wnaeth nefoedd a daear.

SALM 125. *Qui confidunt*
YRhai a ymddiriedant i
yn yr Arglwydd, tydd-
ant fel mynydd Sion : yn

2 Fel y mae Jerusalem a'r
mynyddoedd o'i hamgylch :
felly y mae'r Arglwydd o
amgylch ei bobl, o'r pryd
hwn hyd yn dragywydd.

3 Canys ni orphwys gwi-
alen annuwioldeb ar randir
y rhai cyfiawn : rhag i'r
rhai cyfiawn edyn eu dwy-
law at anwiredd.

4 O Arglwydd, gwna dda-
ion i'r rhai daionus : ac i'r
rhai uniawn yn eu calonnau

5 Ond y rhai a ymdroant
i'w trofeydd, yr Arglwydd
a'u gyr gyd â gweithredwyr
anwiredd : a bydd tangnef-
edd ar Israel.

PRYDNHAWNOL WEDDI.

SALM 126. *In convertendo.*

PAN ddychwelodd yr Ar-
glwydd gaethiwed Sion :
yr oeddyn fel rhai yn breu-
ddwydio.

2 Yna y llanwyd ein gen-
au â chwerthin. a'n tatod
â chanu : yna y dywedasant
ym mysg y cenhedloedd, Yr
Arglwydd a wnaeth bethau
mawrion i'r rhai hyn.

3 Yr Arglwydd a wnaeth
hynny'r ydym yn llawen.

4 Dychwel, Arglwydd.
ein

4 Dychwel, Arglwydd, ein caethiwed ni : fel yr a-fonydd yn y dehau.

5 Y rhai fydd yn hau mewn dagrau : a fedant mewn gorfoledd.

6 Yr hwn fydd yn myned rhagddo, ac yn wylo, gan ddwyn had gwerthfawr : gan ddyfod a ddaw mewn gorfoledd, dan gludo ei ysgubau.

SALM 127. *Nisi Dominus.*

OS yr Arglwyddnid adeilada y ty, ofer y llauria ei adeiladwyr wrtho : os yr Arglwydd ni cheidw'r ddi-nas, oler y gwylia'r ceidwad.

2 Ofer i' chwi fore godi, myned yn hwyr i gysgu, bwyta bara gofidiau : felly y, rhydd ete hwn i'w anwyl-yd.

3 Wele, plant ydynt etifeddiaeth yr Arglwydd : ei wobr ef yw ffrwyth y groth.

4 Fel y mae saethau yn llaw y, cadarnfelly y mae plant ieuengŷyd.

5 Gwyn ei tyd y gwr a lanwodd ei gawell-saethau â hwynt : ni's gwaradwyddir hwy pan ymddiddanant â'u gelymion yn y porth.

SALM 128. *Beati amnes.*

GWYN ei fvd pob fydd yn ofni yr Arglwydd : yr hwn fydd yn rhodio yn ei ffyrdd ef.

2 Canys mwynhai lasur dyddwylaw : gwyn dy tyd, a da fydd it'.

3 Dy wraig fydd fel gwin-wydden ffrwythlawn ar hŷd ystlysau dy dŷ : dy blant fel planhigion olew-wydd o am-gylch dy ford.

4 Wele, tel hyn yn ddiau bendithir y gwr : a ofnol Arglwydd.

Yr Arglwydd a'th fenthia allan o Sion : a thi gai weled daioni Jerusaleml holl ddyddiau dy einioes.

6 A thi a gai weled plant dy blant : a thangnesedd a Israel.

SALM 129. *Sape expugnauerunt.*

LLawer gwaith y'm c-studdiasant o'm ieuengŷtyd : y dichon Israel ddwedyd yn awr :

2 Llawer gwaith y'm c-studdiasant : o'm ieuengŷtyd ni'm gorluant.

3 Yr addw yr a arddal ar ty nghefn : estynasant cwysau yn hirion.

4 Yr Arglwydd fydd g-iawn : ete a dorrodd raffa rhai annuwiol.

5 Gwaradwydder hwy a gyrrer yn eu hol : yrha-

6 Byddan fel glawf-pen tai : yr hwn a wywa y tynner ef ymaith ;

Dydd xxvii.

SALMAU:

Dydd xxvi.

7 A'r hwn ni leinw y pladurwr ei law : na'r hwn tyddo yn rhwymo yr yf-guhau, ei fynwes.

8 Ac niddlywaid y rhai a am heibio, Bendith yr Arglwydd arnoch : bendith-iwn chiwi yn Enw'r Arglwydd.

SALM 130. *De profundis clamavi.*

O'R dynder y llelais ar-nat : O Arglwydd.

2 Arglwydd, clyw fy llef-ain : ystyried dy glustiau wrth lef fy ngweddiau.

3 Os creffi ar anwireddau, Arglwydd : O Arglwydd, pwy a saif ?

4 Ond y mae gyd â thi taddeuant : fel y'th otner,

5 Disgwyliaf am yr Arglwydd : disgwyl fy enaid : ac yn ei air et y gobeithaf.

6 Fy enaid sydd yn disgwyl am yr Arglwydd : yn fwy nag y mae y gwylywyr am y bore ; yn fwy nag y mae y gwylywyr am y bore.

7 Disgwyliaf Israel am yr Arglwydd : o herwydd y mae trugaredd gyd â'r Arglwydd, ac aml ymward gyd ag ef.

8 Ac efe a wared Israel : oddiwrth ei holl anwireddau.

SALM 131. *Domine, non est.*

O Arglwydd, nid ym-falchiodd fy nghalon, ac nid ymddyrfhafodd fy llygaid : ni rodiais chwaith mewn pethau rhy fawr, a rhy uchel i mi.

2 Eithr gosodais a gosteg-ais fy enaid, tel un wedi ei ddiddysnu oddiwrth ei fam : fy enaid sydd ynol tel un wediaei ddiddysnu.

3 Disgwyliaf Israel wrth yr Arglwydd : o'r pryd hwn h ydyn dragwydd.

BOREOL WEDDI.

SALM 132. *Memento, Domine.*

O Arglwydd, cofia Dda ; sydd : a'i holl flinder ;

2 Ymodd y tyngodd efe wrth yr Arglwydd : ac yr addunodd i rymmus Dduw Jacob ;

3 Ni ddeuaf i fewn pabell fy nhy : ni ddringaf ar erch-wyn fy ngwely ;

4 Ni roddaf gwisg i'm llygaid : na hwn i'm ham-rantau ;

5 Hyd oni chaffwyf lo'r Arglwydd : preswylfod i rymmus Dduw Jacob.

6 Wele, clywsom am dan yn Ephrata : cawsom hi ym met sydd y coed.

7 Awn.

Dydd xxviii.

SALMAU:

Dydd xxviii

7 Awn i'w bebyll ef : ym-fydd flaguro: darperais lamp grymmwn o flaen ei faingc i'm Henneiniog. draed ef.

8 Cyfod, Arglwydd, i'th â chywilydd : arno yntau y ordhwysta ti, ac arch dy blodeua ei goron. gadernid.

9 Gwisged dy offeiriaid gyfiawnder : a gorfoledded dy saint. **SALM 133.** *Ecce quam bonum!*

10 Er mwyn Dafydd dy o frodyr ynghyd. was : na thro ymaith wyneb dy Enneiniog. **WELE**, mor ddaionus ac mor hyfryd yw : trigon

11 Tyngodd yr Arglwydd disgyn ar hŷd y farf, mewn gwirionedd i Dda-barn Aaron : yr hwn oed fydd ; ni thry efe oddiwrth yn disgyn ar hŷd ymyl hynny : O firwyth dy gorph wisgoedd ef ; y gosodaf ar dy orfedd-faingc. **3** Fel gwliith Hermon, a fel y gwliith yn disgyn ar fy

12 Os ceidw dy feibion fy nghysfammed a'm tystio-laeth, y rhai a ddysgwysf idd-ynt : eu meibion hwythau yd yn dragywydd. yn dragywydd a eisteddant ar dy orfedd-faingc. **SALM 134.** *Ecce nunc*

13 Canys dewisodd yr Arglwydd Sion : ac a'i chwen-nychodd yn drigfa iddo ei hun. **WELE**, holl weision Arglwydd, bendig i'wch yr Arglwydd : y rhai ydych yn sefyll yn nhy'r Arglwydd y nos.

14 Dyma fy ngorphwysfa yn dragywydd : yma y trigaf ; canys chwennychais hi. **2** Dyrchefwch eich dwlaw yn y cyffegr : a bendig i'wch yr Arglwydd.

15 Gan fendithio y bendithiaf ei lluniaeth : diwallaf ei thlodion â bara. **3** Yr Arglwydd yr hwn wnaeth nefoedd a daear a'th fendithio di allan

16 Ei offeiriaid hetyd a wisgaf ag iachawdwriaeth : a'i saint dan ganu a ganant. **SALM 135.** *Laudate Nomen*

17 Yna y paraf i gorn Da-Molwch yr Arglwydd. Molwch Enw'r

xviii
amp
igaf
tau y
quam
us ac
trigo
nnain
y
t, fe
oec
myl
non, a
ar fy
ys yn
r A
ef byw
num
sion
bendit
y rh
hy'r A
ch dw
bendit
yr hwn
daed
allan
te Nom
Arglwy
w r

Dydd xxviii.

SALMAU.

Dydd xxviii.

1 Glwydd: gweision yr Ar-
glwydd, molwch ef;

2 Y rhai vdych yn sefyll
yn nhy'r Arglwydd: yng-
nynteddoedd ty ein Duw ni;

3 Molwch yr Arglwydd: hwynt yn etifeddiaeth: yn
cany dy yw'r Arglwydd i
cenhwch i'w Enw; canys
yfyrd yw.

4 Oblegyd yr Arglwydd a
detholodd Jacob iddo ei
un: ac Israel yn briodor-
eth iddo.

5 Canys mi a wn mai
lawr yw'r Arglwydd: a
od ein Harglwydd ni gor-
wch yr holl dduwiau.

6 Yr Arglwydd a wnaeth
r hyn oll a fynnai, yn y
etoedd, ac yn y ddaear: yn
môr, ac yn yr holl ddytn-
erau.

7 Y mae yn codi tARTH
thatoedd y ddaear; mell
wnaeth efe ynghyd â'r rhai a'u gwnant: a phob un
wlaw: gan ddwyn y gwynt a ymddiriedo ynddynt.
an o'i drysorau.

8 Yr hwn a darawodd yr
ntaf-anedig yr Aipht: yn yr
yn ac yn anifail.

9 Danfonodd arwyddion a yr
yteddodau i'th ganol di, wch yr Arglwydd, bendith-
Aipht: ar Pharao, ac ar iwch yr Arglwydd.
holl weision:

10 Yr hwn a darawodd glwydd
nhedloedd lawer: ac a yn trigo yn
dodd frenhinoedd cryf-
Molwch yr Arglwydd.

11 Schon brenhin yr A-
moriaid, ac Og brenhin Ba-
an: a holl frenhumaethau
Canaan;

12 Ac a roddodd eu tir
hwynt yn etifeddiaeth: yn
etifeddiaeth i Israel ei bob.

13 Dy Enw, O Arglwydd,
a bery yn dragywydd: dy
goffadwriaeth, O Arglwydd,
ogenhedlaeth i genhedlaeth.
14 Canys yr Arglwydd a
farna ei bobl: a bydd edifar
gantho o ran ei weision.

15 Delwau'r cenhedloedd
ydynt arian ac aur: gwaith
dwylaw dyn.

16 Genau fydd iddynt, ond
ni lafarant: llygaid fydd gan-
ddynt, ond ni welant.

17 Y mae clustiau iddynt,
ond ni chlywant: nid oes
chwaith anadl yn eu genau.

18 Fel hwynt y mae y
Fel hwynt y mae y
y mae y
y mae y

19 Ty Israel, bendithiwch
yr Arglwydd, ty Arron.

20 Ty Lefi, bendithiwch
yr Arglwydd: y rhai a ofn-
yteddodau i'th ganol di, wch yr Arglwydd, bendith-
Aipht: ar Pharao, ac ar iwch yr Arglwydd.

21 Bendithier yr Ar-
Sion: yr hwn fydd
nhedloedd lawer: ac a yn trigo yn
Jerusalem.

Molwch yr Arglwydd.

PRYD.

PRYDNHAWNOL WEDDI. Aipht yn eu cyntaf anedig:
 SALM 136. *Confitemini* o herwydd ei drugaredd
Domino. fydd yn dragywydd;

CLodforwch yr Arglwydd; 11 Ac a ddug Israel o'n
 canys da yw: o herwydd mysg hwnnt: o herwydd ei
 ei drugaredd fydd yn dragy- drugaredd fydd yn dragy-
 wydd; wydd;

2 Clodforwch Dduw y 12 A llaw gref, ac â braich
 duwiau; oblegyd ei drugar- estynedig: o herwydd ei dru-
 edd fydd yn dragywydd. garedd fydd yn dragywydd.

3 Clodtorwch Arglwydd 13 Yr hwn a rannodd y
 yr arglwyddi: o herwydd ei môr coch yn ddwy ran: o
 drugaredd fydd yn dragwy- herwydd ei drugaredd fydd
 wydd. yn dragywydd.

4 Yr hwn yn unig fydd 14 Ac a wnaeth i Israel
 yn gwneuthur rhfeddodau: tyned trwy ei ganol: o her-
 canys ei drugaredd fydd yn wydd ei drugaredd fydd yn
 dragywydd. dragywydd.

5 Yr hwn a wnaeth y net- 15 Ac a ysgytiodd Pharaon
 oedd mewn doethineb: o a'i lu yn y môr coch: o her-
 herwydd ei drugaredd fydd wydd ei drugaredd fydd yn
 vndragywydd. dragywydd.

6 Yr hwn a estynnodd y 16 Ac a dywysodd ei bobl
 ydaear oddi ar y dyfroedd: trwy'r anialwch: o herwydd
 oblegyd ei drugaredd fydd ei drugaredd fydd yn dragy-
 yn dragywydd. wydd.

7 Yr hwn a wnaeth oleu- 17 Yr hwn a darawodd
 lau mawrion: canys ei frenhinoedd mawrion: o
 rugaredd fydd yn dragy- herwydd ei drugaredd fydd
 ydd; yn dragywydd;

8 Yr haul, i lywodraeth'ur 18 Ac a laddodd frenhin
 dd: canys ei drugaredd oedd ardderchog: o her-
 dd yn dragywydd; wydd ei drugaredd fydd yn
 dragywydd;

9 Y lleuad a'r ser, i lywod- 19 Schon brenhin yr Amor
 ethu'r nos: canys ei dru- iaid: o herwydd ei drugar-
 redd fydd yn dragywydd. edd fydd yn dragywydd;

10 Yr hwn a darawodd yr 20 Ac Og brenhin Balaan

Dydd xxviii.

herwydd ei drugaredd fydd yr Arglwydd : mewn gwlad
ddieithr ?

21 Ac a roddodd eu tir 5 Os anghofiaf di, Jerusa-
leml : anghofied fy neheulaw
ganu.

22 Yn etifeddiaeth i Israel 6 Glyned fy nhafon wrth
dallod fy ngenau : oni chof-
iaf di ; oni chodaf Jerusa-
leml goruwch fy llawenydd
pennaf :

23 Yr hwn yn ein hisel 7 Cofia, Arglwydd, blant
Edom yn nydd Jerusaleml :
y rhai a ddywedasant, Dy-
noethwch. dynoethwch hi,
hyd ei sylfaen.

24 Ac a'n hachubodd ni 8 O feich Babilon, a an-
rheithir : gwyn ei fyd a dalo
i ti fel y gwuaethost i nin-
nau.

25 Yr hwn fydd yn rhoddi 9 Gwyn ei fyd a gym-
mero : ac a darawo dy rai
bach wrth y meini.

26 Clodforwch Dduw'r 10 SALM 138. *Confitebor tibi.*
Clodforaf di â'm holl
galon : yngwydd y

W RTH afonydd Babilon duwiau y canaf it'.

yr eisteddasom, ac a 2 Ymgrymmaf tu a'th
deml sanctaidd, a chloffor-
af dy Enw, am dy drugar-
edd a'th wirionedd : oblegyd

ti a lawrheiaf dy air uwch
law dy Enw oll.

3 Y dydd y llefais, y'm
gwrandewaisf : ac a'm cad-
arnheiaf â nerth yn fy en-
aid.

4 Holl frenhinoedd y ddac-

ar a'th glodforant, O Ar-
glwydd

Dydd xxviii.

SALMAU.

Dydd xxviii.

4 Holl frenhinoedd y ddae- ae ym mlaen : a gosodaist
ar a'th glodforant eiriau dy law arnaf
glwyd : pan glywant eiriau 6 Dyma wybodaeth rŷ ry-
dy enau. fedd i mi : uchel yw, ni

5 Canant hefyd am ffyrdd fedraf oddi wrthi.
yr Arglwydd : canys mawr 7 I ba le yr af oddiwrth
yw gogoniant yr Arglwydd. dy yspryd : ac i ba le y ffoaf
o'th wdd ?

6 Er bod yr Arglwydd yn uchel, etto efe a edrych ar
yr isel : ond y balch a edwyn yno yr wyt ti : os cyweirias
ete, o hirbell. fy ngwely yn uffern, wele

7 Pe rhodiwn ynghanol di yno:
cyfyngder, ti a'm bywhait : 9 Pe cymmerwn adenydd
estynit dy law yn erbyn dig- y wawr : a phe trigwn yn
ofaint fy ngelynion' a'th eithafodd y môr ;
ddeheulaw a'm hachubai.

8 Yr Arglwydd a gyflawna ai dy law : ac y'm dahai dy
â mi : dy drugared, Ar- ddeheulaw.
glwydd, fydd yn dragy-
wydd ; uac esgeulufa waith
dy ddwylaw.

BOREOL WEDDI.

SALM 136. *Domine, pro-*
basti.

A Rglwydd, chwiliaist : i ti.
ac adnabnost fi.

2 Ti a adwaenost fy ei-
steddiad a'm cyfodiad : de-
alli fy meddwl o hirbell.

3 Amgylchyni fy llwybr
a'm gorweddfa : a hylpys
wyt yn fy holl ffyrdd.

4 Canys nid oes air ar fy a-wyr hynny yn dda.
nhafod : ond wele, Ar-
glwydd, ti a'i gwyddost oll.

5 Amgylchynast fi yn ol
gwnaethpwyd yn ddirgel,

12 Ni thywylla y thwyll-
wch rhagot ti ; ond y nos a
oleua tel dydd : nn ffinud
yw thywyllwch a goleuni
i ti.

13 Canys ti a feddiennast
fy arenau : toaist fi yng-
hroth fy mam.

14 Clodtoraf di ; canys
ofnadwy a rhyfedd y'm
gwnaed : rhyfedd yw dy
weithredoedd ; a'm henaid

15 Ni chuddiwyd fy syl-
wedd oddi wrthyt : pan y'm
ddirgel,

ac y'm cywreiniwyd yn if-
elder y ddaear.

16 Dy lygaid a welfant fy
anelwig ddefnydd; ac yn dy
lyfr di yr ysgriftenwyd hwynt
oll: y dydd y lluniwyd
hwynt, pan nad oedd yr un
o honynt.

17 Am hynny mor werth-
fawr yw dy feddyliau genyf,
O Dduw: mor fawr yw eu
fwm hwynt!

18 Pe cyfrifwn hwynt,
amlach ydynt nâ'r tywod:
pan ddefrowys, gyd â thi'r
ydwys yn wastad.

19 Yn ddiau, O Dduw, ti
a leddi'r annuwiol: am hyn-
ny y gwyr gwaedlyd, cili-
wch oddi wrthyf;

20 Y rhai ai ddywedant
ysgelerder yn dy erbyn: dy
elynion a gymmerant dy
Enw yn ofer.

21 Onid cas genyf, O Ar-
glwydd, dy gafeion di: onid
ffiaidd genyf y rhai a gyfod-
ant i'th erbyn?

22 A chas cyflawn y cas-
eis hwynt: cyfrifais hwynt
i mi yn elynion.

23 Chwilia fi, O Dduw,
a gwybydd fy nghalon:
prawf fi, a gwybydd fy
meddyliau:

24 A gwel a oes ffordd
annuwiol genyf: a thywys
yn y ffordd dragywyddol.

SALM 140. *Eripe me, Do-
mine.*

G Wared fi, O Arglwydd,
oddiwrth y dyn d:wg:
cadw fi rhag y gwr traws.

2 Y rhai fydd yn bwriadu
drygioni yn eu calon: ym-
gafglant beunydd i ryltel.

3 Golymmafant eu tafod-
au fel saiph: gwenwyn asp
fydd dan eu gwefusau.

4 Cadw fi, O Arglwydd,
rhag dwylaw'r annuwiol:
cadw fi rhag y gwyr traws,
y rhai a twriadafant fachellu
fy nhraed.

5 Y heilchion a guddias-
ant taglau i mi, ac a estyn-
asant rwyd wrth dannau ar
ymyl fy llwybrau: gosodaf
ant hoenynau ar fy medr.

6 Dywedais wrth yr Ar-
glwydd, Fy Nuw ydwyf ti:
clyw, O Arglwydd, let fy
ngweddiau.

7 Arglwydd Dduw, nerth
fy iachawdwriaeth: gor-
chuddiaist fy mhen yn nydd
brwydr.

8 Na chariatta, Arglwydd,
ddymuniad yr annuwiol: na
lwydda ei ddrwg feddwl;
rhag eu balchio hwynt.

9 Y pennaf o'r rhai a'm
hamgylchyno: blinder eu
gwelusau a'u gorchuddio.

10 Syrthied marwor ar-
nynt, a bwrier hwynt yn

tân : ac mewn een-flofydd,
fel na chyfodant.

11 Na sicrhaer dyn sia-
radus ar y ddaear : drwg a
hela y gwr traws i'w ddi-
stryw.

12 Gwn y dadleu'r Ar-
glwydd ddadl y truan : ac y
barna efe y tlodion.

13 Y cyfiawn yn ddiau a
glodforant dy Enw di : y
rhai uniawn a drigant ger dy
fron di.

SALM 141. *Domine, cla-*
mavi.

ARglwydd, yr wyf yn
gwaeddi arnat; brylia
attaf : clyw fy llais, pan lef-
wyf arnat.

2 Cyfeirier fy ngweddi
ger dy fron tel arogl dath :
a dyrchafiad fy nwyllaw fel
yr offrw m prydnhawnol.

3 Golod, Arglwydd, gadw-
raeth o flaen fy ngenau :
cadw ddrws fy ngwefusau.

4 Na oftwng fy nghalon
ât ddim drwg, i fwriadu
gweithredoedd drygioni gyd
â gwŷr a withredant an-
wiredd : ac na ad i mi fwyt-
ta o'u dainteithion hwynt.

5 Cured y cyfiawn fi yn
garedig, a cherydded fi : na
thorred eu holew pennaf
hwynt fy mhen; canys fy
ngweddi fydd etto yn eybyn
eu drygau hwynt.

6 Pan dafler eu barnwyr i
lawr mewn lleoedd carreg-
og : clywant fy ngeiriau;
canys melys ydynt.

7 Y mae ein hetsgryn ar
wasgar ar fin y bedd : megis
un yn torri neu yn hollti
coed ar y ddaear,

8 Eithr arnat ti, O Ar-
glwydd Dduw, y mae fy
llygaid : ynot ti y gobeith-
iais; na ad fy enaid yn did-
ymgeledd.

9 Cadw fi rhag y fagl a
olodasant i mi : a hoenynau
gweithredwyr anwiredd.

10 Cyd-gwyped y rhai
annuwiol yn eu rhwydau eu
hun : tra'r elwyf fi heibio.

PRYDNHAWNOL WEDDI.

SALM 142. *Voce mea ad*
Dominum.

GWaeddais â'm llef ar yr
Arglwydd : â'm llef, yn
ymbiliais â'r Arglwydd.

2 Tywalltais fy myfyrdod
o'i flaen ef : a mynegais fy
nghystudd ger ei fron ef.

3 Pan ballodd fy yspred
o'm mewn, tithau a ad-
waenit fy llwybr : yn y
ffordd y rhodiwn, y cuddia-
fant i mi fagl.

4 Edrychais ar y tu deha
a deliais sulw; ac nid oedd
neb a'm hadwaenai : pall-
od

Dydd xxix.

SALMAU

Dydd. xxx.

odd noddod i mi; nid oedd 6 Lledais fy nwyllaw attat:
neb yn ymofyn am fy enaid. fy enaid fel tir fychedig fydd

5 Lledais arnat, O Ar- yn hiraethu am danat.

glwydd, a dywedais: Ti yw 7 O Arglwydd, gwrando
fy ngobaith, a'm rhan yn fi yn ebrwydd; pallodd fy
nhir y rhai byw. yspyd: na chuddia dy wy-

6 Ystyr wrth fy ngwaedd, neb oddi wrthyf; rhaig fy
canys truan iawn ydwyf: mod yn gyffelyb i'r rhai a
gwared fi oddiwrth fy erlid- ddisgynant i'r pwell.

wyr; canys trech ydynt nâ 8 Par i mi glywed dy dru-
mi.

7 Dwg fy enaid allan o wydd ynot ti y gobeithiaf:
garchar, fel y moliannwyf par i mi wybod y ffordd y
dy Enw: y rhai cyfiawn rhodiwyf; oblegyd attat ti
a'm cylchynant; canys ti a y dyrchafaf fy enaid.

fyddi dda wrthyf. 9 Gwared fi oddiwrth fy
SALM 431. Domine, ex- ngelynion, O Arglwydd:
audi. gyd â thi'r ymguddiais.

A Rglwydd, clyw fy ngwe- 10 Dysg i mi wneuthur
ddi, a gwrando ar fy dy ewyllys di; canys ti yw
neisfyfiadau: erglyw fi yn dy fy Nuw: tywyfedyd yspyd
wirionedd, ac yn dy gyfiawn- daionus fi i dir uniondeb.

11 Bywha fi, O Arglwydd,
2 Ac na ddos i farn â'th er mwyn dy Enw: dwg fy
was: o herwydd ni chyt- enaid allan o ing, er mwyn
iawnheir neb byw yn dy dy gyfiawnder.

12 Ac er dy drugaredd
3 Canys y gelyn a erlid- dinystria fy ngelynion, a
iodd fy enaid; curodd fy en- dinystria holl gystuddwyr fy
aid i lawr: gwnaeth i mi enaid: oblegyd dy was di
drigo mewn tywyllwch, fel ydwyf fi.

y rhai a fu feirw er ys talm.

4 Yna y pallodd fy yspyd **BOREOL WEDDI.**
o'm mewn: ac y fynnodd fy

ngalon ynot. **SALM 144. Benedictus Do-**

minus.

5 Cofiais y dyddiau gynt;

mytyriais ar dy holl waith: **B**Endigedig tyddo'r Ar-

ac yngweithredoedd dy glwydd fy nerth: yr

ddwyllaw y myfyrfa.

hwn fydd yn dysgu fy nwl-
law i ymladd, a'm bysedd
i ryfela.

2 Fy nhrugaredd, a'm
hymddiffynta ; fy nhwr,
a'm gwaredydd ; fy nharian
yw efe, ac ynddo y gobeith-
iais : yr hwn fydd yn darost-
wng fy mhobl danaf.

3 Arglwydd, beth yw dyn,
pan gydnabyddit ef : neu
fab dyn, pan wnait gyfrif o
hono ?

4 Dyn fydd dehyg i wag-
edd : ei ddyddiau fydd fel
cysgod yn myned heibio.

5 Arglwydd, gostwng dy
nesoedd, a disgyn : cyffwrdd
â'r mynyddoedd, a mygant

6 Saetha fellt, a gwalgar
hwynt : ergydia dy saethau,
a difa hwynt.

7 Anfon dy law oddi uch-
od : achub y gwared fi o
ddyfroedd mawrion, o law
plant eistron ;

8 Y rhai y llafara eu gen-
au wagedd : ac y mae eu
deheulaw yn ddeheulaw
ffallder.

9 Canaf i ti, O Dduw, iaf :
a'r dectant y canaf i ti.

10 Ete fydd yn rhoddi a
iachawdwriaeth i frenhin-
oedd : yr hwn fydd yn
gwaredu Dafydd ei was
oddiwrth y cleddyf niweid-
iol.

11 Achub fi, a gwared fi
o law meibion eistron : y
rhai y llafara eu genau wag-
edd, ac y mae eu deheulaw
yn ddeheulaw ffallder.

12 Fel y byddo ein meib-
ion fel planwydd yn tyfu yn
eu hieuengŷtyd : a'n merch-
ed fel conglaen nadd wrth
gyffelybrwydd palas.

13 Fel y byddo ein cell-
oedd yn llawn, yn trefnu
pob rhyw luniaeth : â'n
defaid yn dwyn miloedd a
myrddiwn yn ein heolydd ;

14 A'n hychen yn gryffon
i laturio ; heb na rhuthro i
mewn, na myned allan ; na
gwaedd yn ein heolydd.

15 Gwyn eu byd y bobl y
mae telly iddynt : gwyn eu
byd y bobl y mae'r Ar-
glwydd yn Dduw iddynt.

SALM 145. *Exaltabo te
Deus.*

DYrchataf di, fy Nuw
O Frenhin : a bendith-
iaf dy Enw byth ac yn dra-
gywydd.

2 Beunydd y'th fendith
a'th Enw a folat byt
ac yn dragywydd.

3 Mawr yw'r Arglwydd
a chanmoladwy iawn : a
fawredd fydd anchwiliadwy

4 Cenhedlaeth wrth ge-
nhedlaeth a fawl dy weith-
redoedd : ac a fynega
gadernid.

Dydd xxx.

SALMMAU.

Dydd xxx.

5 Adderchowgrwydd goniant dŷ fawredd : a'th bethau rhyfedd, a draethaf.

6 Traethant hwy gadernid dy weithredoedd ofnadwy : mynegaf finnau dy fawredd.

7 Cofiadwriaeth amllder dy ddaioni a draethant : a'th gyfiawnder a ddatganant.

8 Grasslawn a thrugarog yw'r Arglwydd : hwyrtryddig i ddi, a mawr ei drugaredd.

9 Daionus yw'r Arglwydd i bawb : a'i drugaredd fydd ar ei holl weithredoedd.

10 Dy holl weithredoedd a'th glodforant, O Arglwydd : a'th faint a'th fendithiant.

11 Dywedant am ogoniant dy frenhiniaeth : a thraethant dy gadernid ;

12 I beri i seibon dynion adnabod ei gadernid ef : a gogoniant ardderchowgrwydd ei frenhiniaeth.

13 Dy trenhiniaeth di fydd frenhiniaeth dragywyddol : a'th lywodraeth a bery yn oes oesoedd.

14 Yr Arglwydd fydd yn cynnal y rhai oll a syrthiant : ac fydd yn codi pawb a ddarostyngwyd.

15 Llygaid pob peth a ddigwylliant wrthyt : ac yr dydwynt yn rhoddi eu bwyd dydwynt yn ei bryd ;

16 Gan agoryd dy law : a diwallu pob peth byw a'th ewyllys da.

17 Cyfiawn yw'r Arglwydd yn ei holl ffyrdd : sanctaidd yn ei holl weithredoedd.

18 Agos yw'r Arglwydd at y rhai oll a alwant arno : at y rhai oll a alwant arno mewn gwirionedd.

19 Efe a wna ewyllys y rhai a'i hollnant : gwrendy hefyd eu llefain, ac a'u haehub hwynt.

20 Yr Arglwydd fydd yn cadw pawb a'i carant ef : ond yr holl rai annuwiol a ddifetha ef.

21 Traetha fy ngenau foliant yr Arglwydd : a benthied pob cnawd ei Enw sanctaidd ef byth ac yn dragywydd.

SALM 146 *Lauda, anima mea.*

Molwch yr Arglwydd : ty enaid, mola di'r Arglwydd.

2 Molaf yr Arglwydd yn fy myw : canal i'm Duw tra fyddwyf.

3 Na hyderwch ar dywyfogiion, nac ar fab dyn : yr hwn nid oes iachawdwriaeth ynddo.

4 Ei anadl a â allan ; efe a ddychwel i'w ddacar : y dydd

dydd hwnnw y derfydd am Duw ni : o herwydd hyfryd ei holl amcanion ef. yw, ie, gweddus yw mawl.

5 Gwyn ei fyd yr hwn y 2 Yr Arglwydd fydd yn mae Duw Jacob yn gym-adeiladu Jerusalem : ete a morth iddo : ac fydd â'i gasgl wasgaredigion Israel, obaith yn yr Arglwydd ei 3 Efe fydd yn iachau y Dduw ; rhai briwedig o galon : ac yn rhwymo eu doloriau.

6 Yr hwn a wnaeth nef-oedd a daear y môr, a'r hyn 4 Y mae efe yn rhifo rhif-oll fydd ynddynt : yr hwn edi'r ser : geilw hwynt oll fydd yn cadw gwirionedd yn wrth eu henwau dragwydd ;

7 Yr hwn fydd yn gwneuth- glwydd, a mawr ei nerth ur barn i'r rhai gorthrym-aneirif yw ei ddeall. medig, yn rhoddi bara i'r 6 Yr Arglwydd fydd yn newynog : yr Arglwydd fydd dyrchafu y rhai llariaidd : yn gollwng y carcharorion gan oftwng y rhai annuwiol yn rhydd. hyd lawr.

8 Yr Arglwydd fydd yn 7 Cyd-genwch i'r Ar-agoryd llygaid y deillion : yr glwydd mewn diolchgar-Arglwydd fydd yn codi'r wch : cenwch i'n Duw â'r rhai a ddarostlyngwyd ; yr delyn ; Arglwydd fydd yn hoffi'r 8 Yr hwn fydd yn toi'r rhai cyfiawn. nesoedd â chymmylau : yn parottoi gwlaw i'r ddaear,

9 Yr Arglwydd fydd yn 9 Efe fydd yn rhoddi i'r anitail ei borthiant : ac i gadw'r dieithriad ; ete a gywion y gigtran, pan lesant. gynnal yr ymddifad a'r 10 Nid oes hyfrydwch weddw : ac a ddadymchwel ganddo yn nerth march : ac ffordd y rhai annuwiol. nid ymhoffa efe yn esgeiriau gwr.

10 Yr Arglwydd a deyrn- 11 Yr Arglwydd fydd hoff asfa byth : fef dy Dduw di, ganddo y rhai a'i hoftnant Sion, dros genhedlaeth a ef : set y rhai a ddisgwyliant chenhedlaeth. Molwch yr wrth ei drugaredd ef. Arglwydd.

PRYDNHAWNOL WEDDI.
SALM 147. *Laudate Do-*
minum.

MOlwch yr Arglwydd ;
canys da yw canu i'n

Dydd xxx.

S A L M A U.

Dydd xxx.

12 Jerusale'm, mola di'r 2 Molwch ef, ei holl ang-
Arglwydd : Sion, molianna ylion : molwch ef. ei holl-
dy Dduw. luoedd.

13 O herwydd efe a gad- 3 Molwch ef haul a lleu-
arnhaodd farrau dy byrth : ad : molwch ef, yr holl ser
efe a fendihiod dy blant a goleuni.
o'th fewn.

14 Yr hwn fydd yn oedd : a'r dyfroedd y rhai
gwneuthur dy tro yn heddydych oddi ar y nefoedd.
ychol : ac a'th ddiwalla di â 5 Molant Enw'r Ar-
brasder gwenith. glwydd : o herwydd efe a

15 Yr hwn fydd yn anfon orchymynodd, a hwy a
ei orchymyn ar y ddaear : grewyd ;
a'i air a red yn dra buan.

16 Yr hwn fydd yn rhoddi 6 A gwnaeth iddynt bar-
hau byth ac yn dragywydd :
eira fel gwlan : ac a dana gosododd ddeddf, ac ni's
rew fel lludw. troseddir hi.

17 Yr hwn fydd yn bwrw 7 Molwch yr Arglwydd
ei ia fel tammeidiau : pwy o'r ddaear : y dreigiau, a'r
a erys gan ei oerni ef ? holl ddyfnderau ;

18 Efe a enfyn ei air, ac 8 Tân a chenllysg, eira a
au tawdd hwynt : â'i wynt tharth : gwynt ystorwus, yn
y chwŷth efe, a'r dyfroedd gwneuthur ei air ef ;
a lifant.

19 Y mae efe yn mynegi 9 Y mynyddoedd a'r bryn-
iau oll : y coed ffrwythlawn
ei eiriau i Jacob : ei ddeddf a'r holl gedrwydd ;

10 Y bwystfilod a phob
au a'i farnedigaethau i Is- anifail : yr ymlusgiaid ac
rael. adar asgellog :

20 Ni wnaeth efe felly ag 11 Brenhinoedd y ddaear
un genedl : ac nid adnabuant a'r holl bobloedd : tywysog-
a'i farnedigaethau ef. Mol- ion a holl farnwyr y byd ;
wch yr Arglwydd.

12 Gwŷr ieuaingc a gwŷr-
ALM 148. *Laudate Do-* yfon hefyd : henafgwyr a
minum. llangciau.

13 Molant Enw'r Ar-
Molwch yr Arglwydd glwydd : o herwydd ei Enw
Molwch yr Arglwydd ef yn
netoedd : molwch ef yn
uchelderau.

ysalem

Dydd xxx.

SALMAU

Dydd. xxx.

wy : ei ardderchowgrwydd 7 I wneuthur dial ar y ce-
et fydd uwch law daear a nhedloedd ; a chosp ar y
nelloedd ; bobloedd ;

14 Ac ete fydd yn dyr- 8 I rwymo eu brenhin-
chafu corn ei bobl ; moliant oedd â chadwynau ; a'u pen-
ei holl saint ; sef meibion Is- defigion â gelynu heyrn ;
rael, pobl agoes atto. Mol- 9 I wneuthur arnynt y
wch yr Arglwydd. farn ysgritenedig : Yr adder-

SALM 149. *Cantate Do- chowgrwydd hwn fydd i'w
mino.* holl saint et. Molwch yr

Molwch yr Arglwydd Arglwydd.
Cenwch i'r Arglwydd SALM 150. *Laudate Do-
ganiad newydd : a'i foliant minum.*

et ynghynulleidfa'r saint. Molwch yr Arglwydd.

2 Llawenhaed Israel yn yr Molwch Dduw yn ei
hwn a'i gwnaeth : gorto- sancteiddrwydd : molwch et
lleded meibion Sion yn eu yn ffurfafen ei nerth.

Brenhin, 2 Molwch et am ei gad-

3 Molant ei Enw et ar y ernid ; molwch et yn ol
dawns : canant iddo ar dym- amllder ei fawredd.

pan a thelyn. 3 Molwch et â llais ud-

4 O hewydd hofodd yr gorn : molwch et â nabl ac
Arglwydd ei bobl ; ete a â thelyn,

brydfertha y rhai llednais â 4 Molwch et a thympan
iachawdwriaeth. ac â dawns : molwch et â

5 Gortoledded y saint thannau uc ag organ.

mewn gogoniant : a chan- 5 Molwch et â symbalau
ant ar eu gwelyau. sonarus : molwch et â sym-

6 Bydded ardderchog tol- balau llafar.

iant Duw yn eu genau : a 6 Pob perchen anadl :

chleddyf dau-finiog yn eu mollianned yr Arglwydd.
dwylaw ; Molwch yr Arglwydd.

Furfiau o Weddi i'w harfer ar y Môr.

FFURFIAU O WEDDI

I'w harfer ar y MÔR.

Y Foreol a'r Brydnhawnol Weddi i'w harfer beunydd ar y Môr, a fyddant yr un ac a osodwyd yn y Llyfr Gweddi Gyffredin.

Yddwy Weddi hyn hefyd yn mewn diogelwch i twynhau canlyn a arferir yn Llynges bendithion y wlad, gyd â ein Harglwydd Frenhin bob dydd.

O Dragywyddol Arglwydd Dduw, yr hwn yn unig wyt yn tanu'r nefoedd, ac yn rheoli an-gerdd y Môr; yr hwn a amgylchais y dyfroedd â therfynau, hyd oni ddartyddo dydd a nos; Rhynged bodd it' ein derbyn ni dy weision, a'r Llynges yn yr hon yr ym yn gwafanaethu, i'th Hollallu- ein holl weithredoedd, de- og a'th rasufaf Nodded. chreuedig, annherfynedig, Cadw ni rhag perygly Môr, a therfynedig ynot ti, y mol- a rhuthr y Gelyn; fel y iannom dy sanctaidd Enw, byddom ymddiffyn i'n gras- ac yn y diwedd y caffom, ufaf Arglwydd Frenhin gan dy drugaredd, fywyd

Y Colef.
R Hâgflaena ni, O Ar- glwydd, yn ein holl weithredoedd, â'th radlonaf hoffder, a rhwyddha ni â'th barhaus gymmorth; fel yn ein holl weithredoedd, de- chreuedig, annherfynedig, a therfynedig ynot ti, y mol- iannom dy sanctaidd Enw, ac yn y diwedd y caffom, gan dy drugaredd, fywyd tragywyddol, trwy Iesu Grist ein Harglwydd Amen.

Gweddiau i'w harfer yn Amser Tymhestloedd ar y Môr.

O Alluoccaf a gogoneddus Arglwydd Dduw, wrth orchymyn yr hwn y mae'r gwynioedd yn chwythu, ac yn

Efurfiau o Weddi i'w harfer ar y Mor.

yn dyrchafu tonnau'r Môr, hwn sydd barod yr awr hon a'r hwn wyt yn gostegu ei i'n traflyngcu : Achub, Ar-ryferthwy ef; Yr ym ni dy glwydd; onid ê, darfu am greaduriaid, eithr pechadur-danom. Y byw, y byw, iaid truaïn, yn ein dirfawr efe a'th fawl di. O danfon gylyngder hwn, yn llefain air dy orchymyn i geryddu arnat am dy gymmorth : an-gerdd y Gwyntoedd, a Achub, Arglwydd; onid ê, rhuad y Môr; fel, gan gael darfu am danom. Tra'r eingwared allan o'r cyfyng-oeddym yn ddiogel, ac yn derau yma, y byddom byw gweled pob peth yn heddych o'n hamgylch, yr ym i'th wasanaethu di, ac i fol-yn cyffesu anghofio o honom iannu dy Enw holl ddydd-dydi ein Duw, a gwrthod iau'n bywyd. Gwrando, gwrando ar lef ddiflaw dy Arglwydd, ac achub ni, er Air di, ac ufuddhau i'th anfeidrol ryglyddon ein Orchymynion : Eithr yr awr gwyntydedig Iachawdwr, hon ni a welwn mor ofn dy Fab ein Harglwydd Iesu adwy ydwyt ti yn dy holl Grift. *Amen.*

Y Weddi a ddywedir o flaen Brwydr ar For, yn erbyn pob rhyw Elyn.

O Alluoccaf ac Ardderchoccaf Arglwydd Dduw, Arglwydd y lluoedd, yr hwn wyt yn llywodraethu ac yn rheoli pob peth; Tydi wyt yn eistedd ar yr Orfedd-faingc yn barnu yn gyfiawn : am hynny y dyneswn at dy Ddwywol Fawredd yn ein hangenoftyd hyn, ar fod i ti gymmeryd yr achos i'th law dy hun, a barnu rhyngom a'n Gelynion. Cytod dy nerth, O Arglwydd, a thyred i'n cymmorth : canys nid

Neu hon.

O Dra-gogoneddus a grafulaf Arglwydd Dduw, yr hwn wyt yn preswylïo yn y nef, eithr yn canfod pob peth isod; Edrych i lawr, ni a attolygwn i ti, a gwrando ni yn galw arnat o eigion trueni, ac o safn yr angau

wyd

Efurfaiau o Weddi i'w harfer ar y Mor.

wyt boh amfer yn rhoddi y
rhyfeli'r cedyrn; eithr ti a
ddichon achub gyd â llawer,
fieu gyd ag ychydig. Och,
na fydded i'n pechodau lef-
ain yr awr hon i'n herbyn
am ddial; eithr gwrando ni
dy weision truain, yn ymbil
am dy drugaredd, ac yn eir-
iol am dy borth. ac am fod
o honot yn ymddiffyn i ni
rhag wyneb y Gelyn. Gwna
yn hyspys mai tydi yw ein
Hachubwr, a'n cadarn War-
edwr ni, trwy Iesu Grist ein
Harglwydd. Amen.

*Gweddiau byrion i rai neill-
awol. nad allant ymgysfarfod
i gyffylltu mewn Gweddi ag
eraill, o herwydd y Frwydr
neu'r Dymmeffl.*

Gweddiau cyffredinol.

Arglwydd, trugarha
wrthym ni bechadur-
id, ac achub ni er mwyn
y drugareddau.

Ti yw y Duw mawr, yr
wnaethost ac a wyt
llywio pob peth: O
ared ni er mwyn dy ym.

Ti yw y Duw mawr, i'w
ni uwch law oll: O achub ym.
fel y moliannom di.

*Gweddiau hyspyfol o herwydd
y Gelyn.*

TYDI, O Arglwydd. Duw Yfpryd Glan, trugar-
ha
wyt gyfiawn a galluog:

O ymddiffyn ein hachos yn
erbyn wyneb y Gelyn.

O Dduw, tydi wyt gadarn
dŵr ymddiffyn i bawb a
ffoant attat: O achub ni
rhag traha y Gelyn.

O Arglwydd y lluoedd,
ymladd drosom, fel y go-
goneddom di.

O na ad i ni suddo dan
bwys ein pechodau, na
thraha y Gelyn.

Arglwydd, cyfod, cym-
morth ni, a gwared ni er
mwyn dy Enw.

*Gweddiau byrion o ran y
Dymeffl.*

TYDI, O Arglwydd, yr
hwn wyt yn dyhuddo
terfysg y Môr, gwrando,
gwrando ni, ac achub ni,
tel na'n cyfrgoller.

O fendigedig Iachawdwr,
yr hwn a achubais dy ddis-
gyblion, pan oeddynt ar ddi-
byn cyfrgolli gan Dym-
ni, ni a attolygwn i ti.

Arglwydd, trugarha wrth-

Crist, trugarha wrthym.

Arglwydd, trugarha wrth-

O Arglwydd, clyw nyni.

O Crist, clyw nyni.

Duw Dad, Duw Fab,

Duw Yfpryd Glan, trugar-

ha

Ffurfiâu o Weddi i'w harfer ar y Mor.

Duw Ysryd Glan, trugar-ymofidio dros ein hamryw hawrthym, achub ni yr awr bechodau a'n hanwired, Y hon ac yn dragywydd. Arhai o ddydd i ddydd yn ormen.

EIN Tad, yr hwn wyt yn feddwl, gair, a gweithred, y Nefoedd, Sancteiddier Yn erbyn dy Dduwiol Fawr dy Enw Deued dy Deyrnedd, Gau annog yn gyfiawnas; Bydded dy Ewyllys ar y af dy ddigotaint a'th fâr i'n Ddaear, Megis y mae yn y herbryn. Yr ydym yn ddi-Nefoedd; Dyro i ni heddyw frifol yn editarhau, Ac ya ein bara beunyddiol; A ddrwg gan ein calonnau maddeu i ni ein dyledion, dros ein cam weithredoedd fel y maddeuwn ni i'n dyledwyr; Ac nac arwain ni i nym; Eu baich fydd anbrofedigaeth; Eithr gwared rhaith ei oddef. Trugarha ni rhag: drwg Canys eiddot withym, drugaroccaf Dad: ti yw'r Deyrnas; A'r Gallu, Er mwyn dy un Mab ein A'r Gogoniant, Yy oes oes- Harglwydd Iesu Grist, oedd. Amen. Maddeu i ni yr hyn oll a

I Pan fo Enbydrwydd yn gyfagos, cynnifer ac a aller eu hepcor oddiwrth Wasanaeth angenheidiol yn y Llong, a mew newydd-deb bu-elwir ynghyd; a hwy a wnant chedd, Er anrhydedd a go-Gyffes oftyngedig i Dduw o'u goniant dy Enw, Trwy Iesu Pechodau: yn yr hon y dylai Grist ein Harglwydd. A-pob un gymmeryd atto ei hun men. yn ddisrifol bob un o'r Pechodau hynny am y rhai y bo ei os bydd un yn y Llong, y-Gydwytod yn ei gyhuddo; Gollyngdod hwn. gan ddywedyd fel y mae yn canlyn.

Y Gyffes.

HOLLALLUOG Dduw, Tad lawr diu aredd a addawodd ein Harglwydd Iesu taddeuant pechodau i baw Grist, Gwneuthurwr pob gan edifeirwch calon a gwir dim, Barnwr pob dyn; Yr flydd a ymchwel atto; A ym ni yn cydnabod ac yn drugarhad

Efurfaiau o Weddi i'w harfer ar y Mor.

drugarhao wrthych, a fadd-
euo i chwi, ac a'ch gwaredo
oddiwrth eich holl bechod-
au, a'ch cadarnhao ac a'ch
cryfhao ym mhob daioni, ac
a'ch dygo i fywyd tragy-
wyddol, trwy Iesu Grist ein
Harglwydd. *Amen.*

Diolch ar ol Tymmestl.

Salm lxvi. *Jubilate Deo.*

L Lawen - floeddiwch i
Dduw : yr holl ddaear.
Datgenwch ogoniant ei
Enw : gwnewch ei foliant
yn ogoneddus.

Dywedwch wrth Dduw,
Mor ofnadwy wyt yn dy
weithredoedd : o herwydd
maint dy nerth, y cymmer
dy elynion arnynt fod yn
ddarostyngedig i ti !

Yr holl ddaear a'th addo-
lant di : ac a-ganant i ti ; ie,
canant i'th Enw.

Deuwch, a gwelwch
weithredoedd Duw : ofn-
adwy yw yn ei weithred tu
ag at feibion dynion.

Trodd efe'r môr yn fych-
dir : aethant trwy'r afon ar
draed ; yna y llawenycha-
dom ynddo.

Efe a lywodraetha trwy
ei gadernid byth ; ei lygaid
edrychant ar y cenhedl-
oedd : nac ymddyrfafed y
rhai anufudd.

O bobloedd, bendithiwch
ein Duw : a pherwch glyw-
ed llais ei fawl et ;

Yr hwn fydd yn golod
ein henaid mewn bywyd :
ac ni ad i'n troed lithro.

Canys profaist ni, O
Dduw : coethaist ni, fel
coethi arian.

Dygaisst ni i'r rhwyd : go-
fodaist wafgfa ar ein llwyn-
au.

Peraist i ddynion farchog-
aeth ar ein pennau, aethom
trwy'r tân a'r dwr ; a thi
a'n dygaisst allan i le diwall.

Deuaf i'th dŷ ag offrym-
mau poeth : talaf i't' fy addu-
nedau.

Y rhai a adroddodd fy
ngwetusau : ac a ddwyedodd
fy ngenau yn fy nghyfyng-
der.

Offrymmaf i't' boeth-
offrymmau breision, yng-
hyd ag arogl-darth hyrddod :
aberthaf ychen a bychod.

Deuwch, gwrandewce, y
rhai oll a ofnwch Dduw :
a mynegaf yr hyn a wnaeth
efe i'm henaid.

Llefais arno â'm genau :
ac efe a ddyrchatwyd â'm
talod.

Pe edrychafwn ar anwir-
edd yn fy nghalon : ni wran-
dawfai'r Arglwydd.

Duw

Ffurjiau o Weddi i'w harfer ar y Mor.

Duw yn ddiau a glybu : edig : eu henaid a lewyg-
ac a wrandawodd ar lais fy odd ynddynt.
ngweddi.

Yna y llefasant ar yr Ar-
Bendigedig tyddo Duw, glwydd yn eu cyfyngder :
yr hwn ni throdd fy ac efe a'u gwaredodd o'u
ngweddi oddi wrtho : nai gorthrymderau ;
drugaredd ef oddi wrthyf Ac a'u tywylodd hwynt ar
finnau. hŷd y flordd uniawn ;

Gogoniant i'r Tad, ac i tyned i ddinas gyfannedd-
i'r Mab : ac i'r Yspryd ol.

Glan ;

O na foliannent yr
Megis yr oedd yn Arglwydd am ei ddaioni :
y dechreu, y mae yr awr a'i ryfeddodau i feibion
hon, ac y bydd yn dynion !
waftad ; yn oes oesoedd. Canys efe a ddiwalla'r en-
aid fychedig : ac a leinw'r
Amen. enaid newynog â daioni ;

Salm cvii. *Confitemini Do-*
mino.

Y rhai a breswylant yn
y tywyllwch a chysgod
angau : yn rhwym mewn
cystudd a haiarn ;

CLodforwch yr Ar-
glwydd ; canys da yw : O herwydd anufuddhau
o herwydd ei drugaredd o honynt eiriau Duw : a
fydd yn dragywydd. dirmygu cyngor y Goruch-

Felly dywedled gwared-
igion yr Arglwydd : y rhai Am hynny yntau a oflyng-
a waredodd efe o law y ge-
odd eu calon â blinder :
lyn ; fyrthiasant, ac nid oedd

Ac a gafglodd efe o'r tir-
oedd : o'r dwyrain, ac o'r cynnorthwywr.
gorllewin, o'r gogledd, ac Yna y gwaeddasant ar yr
o'r dehau. Arglwydd yn eu cyfyngder :
ac efe a'u hachubodd o'u

Crwydrasant yn yr anial-
wch mewn flordd ddifathr Dug hwynt allan o dy-
heb gael dinas i aros wyllwch a chysgod angau :
ynddi ; a drylliodd eu rhwymau

Yn newynog ac yn fych-
hwynt.

O na foliannent yr Ar-
glwydd

Efurfaeu a Weddi i'w harfer ar y Mor.

glwydd am ei ddaioni: a'i Canys efe a orchymyn, a
ryfeddodau i feibion dyn- chyfyd tymmestl-wynt: yr
ion! hwn a ddyrchafa ei donnau

Canys efe a dorrodd y ef.

pyrth pres: ac a ddrylliodd Hwyl a elgynant i'r
y barrau heiyrn, nefoedd; disgynant i'r

Yntydion, oblegyd eu dyfnder: tawdd eu henaidd
camwedddau: ac o herwydd gan flinder.

eu hanwireddau, a gyft- Ymdroant, ac ymsym-
uudir. mudant fel meddwyn; a'u

Eu henaidd a ffeiddrai bob holl ddoethineb a ball-
bwyd: a daethant hyd byrth odd.
angau.

Yna y gwaeddant ar
Yna y gwaeddafant ar yr yr Arglwydd yn eu
Arglwydd yn eu cyfyngder: cyfyngder: ac efe a'u
ac efe a'u hachubodd o'u dwg allan o'u gorthrymde-
gorthrymderau. rau.

Antonodd ei air, ac Efe a wna'r ystform yn
iachaodd hwynt: ac dawel: a'i thonnau o osteg-
a'u gwareedodd o'u ant.
dinystr.

Yna y llawenhant am
O na foliannent yr Ar- eu gofsgu: ac efe a'u
glwydd am ei ddaioni: a'i dwg i'r porthladd a ddy-
ryfeddodau i feibion dyn- munent.
ion!

O na foliannent yr Ar-
Aberthant hefyd aberth glwydd am ei ddaioni: a'i
moliant: a mynegant ei ryfeddodau i feibion dyn-
weithredoedd ef mewn ion!
dorfoledd.

A dyrchafant ef ynghyn-
Y rhai a ddisgynant nulleidfa'r bobl: a molian-
mewn llongau'r môr: nant ef yn eisteddfod yr
gan; wneuthur en gor- henuriaid.

chwyl dyfroedd mawrion: Efe a wna afonydd
mewn ny ddiffeithwch: a ffyn-

Hwyl a welant weithred- hon nau dyfroedd ynfyd-
oedd yr Arglwydd: a'i ry- dir;
feddodau yn y dyfnder.

Ffurfiâu o Weddi i'w harfer a'r y Mor.

A thir ffrwythlawn yn chreu y mae yr awr hon,
ddiffwrth : am ddrygioni'r ac y bydd yn wastad : yn
rhai a drigant ynddo. oes oesoedd. Amen.

Efe a dry'r anialwch yn
llyn dwfr : a'r tir cras yn
ffynhonnau dwfr.

Ac yno y gwna i'r newyn-
og aros : fel y darparont
ddinas i gylanneddu ;

Ac yr hauont feusydd, ac
y plannont winllannoedd :
y rhai a ddygant ffrwyth
toreithiog.

Ac efe a'u bendithia
hwynt, fel yr amlhant yn
ddirfawr : ac ni ad i'w hani-
feiliaid leihau.

Lleiheir hwynt helyd, a
gostyngir hwynt : gan gyt-
yngder, drygfyd, a chyni.

Efe a dywallt ddirmyg ar
foneddigion. ac a wna
iddynt grwydro mewn an-
ialwch heb ffordd.

Ond esea gyfyd y tlawd
o gystudd : ac a wna iddo
deuluoedd fel praid.

Y rhai uniawn a welant
hyn, ac a lawenychant : a
phob anwired a gau ei
safn.

Y neb fydd ddoeth, ac a
gadwo hyn : hwy a ddeall-
ant drugareddau'r Ar-
glwydd.

Gogonant i'r Tad, ac i'r
Mab : aci'r Yspryd Glan ; Amen.

Megis yr oedd yn y de-

Colestau o Ddiolch,

O Dra-bendigedig a go-
goneddus Arglwydd
Dduw, yr hwn wyt o an-
feidrol ddaionia thrugaredd ;

Nyni dy greaduriaid truain,
y rhai a luniaist ac a gynhel-
iaist ti, gan gadw yn tyw
ein heneidiau, a'n hachub

yr awr hon allan o safn ang-
au, ym eilwaith yn ein
cyslwyno ein hunain o flaen
dy Dduwiol Fawredd, i

offrymmu i ti aberth o fol-
iant a diolwch, o herwydd
ti eingwrando pan yn ein

prinder y galwasom arnat
ac ni twriaist ymaith ein
gweddi a wnaethom ger dy
fron di yn ein caeth gyfyng

der ; ie, pan gyfrilem bol-
peth yn golledig, ein Llong
ein Dâ, ein Bywyd ; yna ty

di a edrychaist yn drugaro
arnom, ac a orchymynai
Ymwared rhyfeddhol : a
yr hon yr ym ni, gwedi ei

gosod yr awr hon mew
diogelwch, yn rhoddi
holl foliant a' gogonia
i'th Enw bendigedig, tr

Iesu Grist ein Harglwyd

Esfurfiau a Weddi i'w harfer ar y Môr.

Neu hon.

O Alluocaf Dduw, graf-
usol a daionus, y mae
dy drugaredd gorwch dy
holl weithredoedd; ond hi
a estynwyd allan mewn
modd hynod tu ag attom ni,
yr rhai mor alluog ac mor
rhyfeddol a ymddiffynaisf.
Ti a ddangolaist i ni bethau
osnadwy, a rhyfeddodau yn
yn dyfuder; fel y gwelem pa
Dduw galluog a grafol yd-
wyt ti; mor ddigonol a
pharod i gymmorth y sawl
a ymddiriedant ynot. Ti a
ddangolaist i ni y modd y
mae'r Gwyntoedd a'r Môr-
oedd yn utuddhau i'th or-
chymyn: fely dysgom, hyd
yn oed ganddynt hwy, fod
o hyn allan yn oflyngedig
i'th Lais, a gwneuthur dy
Ewyllys. O herwydd pa-
ham, nyni a fendigwn ac a
ogoneddwyn dy Enw. am y
cwfryw dy drugareddau yn
ein hachub, pan oeddem ar
ddibyn cyfrgoll. Ac yr ym
yn attolwg i ti, gwna ni yr
awr hŏn mor wir ystyriol
o'th drugaredd, megis yr
oeddyn y pryd hwnnw o'r
enbydrwydd; a dyro i ni ga-
lonnau parod bob amser i
ddatgan ein diolchgarwch,
nid ar air yn unig, eithr
trwy ein buchedd hefyd,

gan fod yn ufuddach i'th
Orchymynion bendigedig.
Estyn, attolwg, dy ddaioni
hwn i ni; fel y bo i ni, y
rhai a achubaisf, dy wasa-
naethu mewn sancteidd-
rwydd ac uniondeb holl
ddyddiau ein bywyd, trwy
Iesu Grist ein Harglwydd
a'n Iachawdwr. *Amen.*

*Emyn o Fawl a Diolchgarwch
ar ol Tymmeftl beryglus.*

DEnwch, clodforwn yr
Arglwydd; canys da
yw: a'i drugaredd a bery
yn dragywydd.

Mawr yw'r Arglwydd, a
thra moliannus: felly dy-
weded gwaredigion yr Ar-
glwydd, yr rhai a waredodd
ese o anwâr derfysg y môr.

Trugarog a graflawn yw'r
Arglwydd: hwyrffrydig i
lid, a mawr o drugarowg-
rwydd.

Nid yn ol ein pechodau y
gwnaeth ese â ni: ac nid yn
ol ein hanwiredau y talodd
ese i ni.

Canys cyfuwch ac yw'r
nesoedd uwch law'r ddaear:
y rhagorodd ei drugaredd ef
tu ag attom ni.

Ing a blinder a gawfom:
daethom hyd borth angau.

Dyroedd y môr oedd ar
lifo

Esfurfiau o Weddi i'w harfer ar y Mor.

lifo drosom : dytroedd hwn y diangasom rhag an-
chwyddedig oeddyut ar fy- gau.
ned dros ein henaidd.

Rhuodd y môr a'r tym- wenychnaist ni â gweithred
hefl-wynt a ddyrchafodd ei dy ddwylaw : ac ni a orfol-
donnau ef eddwn yn dy foliant.

Nyni a elgynalom megis Bendigedig fyddo'r Ar-
i'r netoedd; disgynalom glwyd Dduw : sef yr Ar-
eilwaith i'r dyfnder ein glwydd Dduw, yr hwn yn
henaidd a doddodd ynom gan unig fydd yn gwneuthur
flinder. rhyfeddodau ;

Yna y gwaeddalom arnat A bendigedig fyddo Enw
ti, O Arglwydd : tithau ei Fawredd ef byth : a dy-
a'n dygaist allan o'n gor- weded pob un o honom,
thrymber. Amen, Amen.

Bendigedig fyddo dy Enw. Gogoniant i'r Tad, ac i'r
yr hwn ni ddirmygaist Mab : ac i'r Yspryd Glan ;
weddi dy weision : eithr Megis yr oedd yn y de-
gwrandewaist ar ein llef, chreu, y mae yr awr hon,
ac achubais ni. ac y bydd yn wastad : yn

Anfonaist allan dy air : oes oesoedd. Amen.

gostegodd y gwynt ystorm- 2 Cor. xiii. 13.
us, ac hi aeth yn dawel.

O bid i ninnau am hynny **G**Ras ein Harglwydd Ie-
foliannu'r Arglwydd am ei su Grist, a chariad
ddaioni : a mynegi y rhy- Duw, a chymdeithas yr Ys-
feddodau a wnaeth, ac y mae pryd Glan, a fyddo gyd â
yn wastad yn eu gwneuth- ni oll byth bythoedd. Amen.
ur, i feibion dynion ! Ar ol Buddugoliaeth, neu

Moliannus fydo'r Ar- Ymwared oddiwrth y

glwydd beunydd : sef yr Ar- Gelyn.
glwydd yr hwn fydd yn ein **I** Salm neu Emyn o Fawl
cymmorth, ac yn tywallt a Diolchgarwch ar ol
ei fendithion arnom. Buddugoliaeth.

Efe yw ein Duw ni, sef **O** NI buasai'r Arglwydd
y Duw oddiwrth yr hwn y y gallwn ddywedyd yn awr :
daw iachawdwriaeth : Duw oni buasai'r Arglwydd yr
yw yr Arglwydd, trwy yr hwn a fu gyd â ni, pan gy-
fododd

Efurfiau o Weddi i'w harfer ar y Mor.

lododd dynion yn ein her- Yr Arglwydd a wnaeth i
byn; ni bethau mawrion: yr Ar-

Yna y'n llyngcafent ni yn glwydd a wnaeth bethau
fyw: pan ennynodd eu llid mawrion i ni; a'n yr hyn
hwynt i'n herbyn. yr ydym yn llawen;

Yna y dyfroedd a lifasai Ein porth ni fydd yn
drosom ni, y firwd a aethai Enw'r Arglwydd: yr hwn
dros ein henaid: yna'r a wnaeth nesoedd a daeat.
aethai dros ein henaid Bendigedig tyddo Enw'r
ddyfoedd chwyddedig. Arglwydd: o'r pryd hwn

Eithr bendigedig tyddo'r hyd yn dragywydd.

Arglwydd: yr hwn ni'n Gogoniant i'r Tad. ac i'r
rhoddodd ni yn ysglyfaeth Mab: ac i'r Yspryd Glan;
i'w dannedd hwynt. Miegis yr oedd yn y de-

Yr Arglwydd a wnaeth chreu, y mae yr awr hon,
i ni. ac y bydd yn wastad: yn

Nid â'n eleddyf ein hun oes oesoedd. Amen.

y gorelgynafom; nid ein ¶ *Ar ol yr Emyn yma, gellir*
braich ein hun a barodd i ni canu y Te deum.

iachawdwriaeth: eithr dy ¶ *Yna y Colect hwn.*

ddeheulaw di, a'th traich. O Hollalluog Dduw, Gor-
a llewyrch dy w-neb; o uchel Lywiawdr yr
herwydd it' ein hoffi ni. holl fyd. yn llaw yr hwn

Yr Arglwydd a ymddang- y mae nerth a chadernid.
osodd drosom ni: yr Ar- na all neb sefyll i'w her-
glwydd a orchuddiodd ein byn; Nyni a fendithiwn ac
pennau, ac a wnaeth i ni a sawrygwn dy Enw mawr-
sefyl yn nydd y trwydr. a gogoneddus, am y Fuddu-

Yr Arglwydd a ymddang- goliaeth lwyddiannus hon;
osodd drosom ni: yr Ar- yr holl ogoniant o honi a
glwydd a ddadymchwelodd ddodwn i ti, hwn wyt
ein gelynyon, ac a ddryll- unig Roddwr bob Goruch-
iodd y rhai a godasant i'n afiaeth. Ac nyni a attolyg-
herbyn. wn i ti, roddi i ni ras i

O herwydd paham, nid i ddyrchafu dy fawr Drugar-
ni, O Arglwydd, nid i ni: edd hon i'th Ogoniant di,
ond i'th Enw di rhodder y i fawrhad dy Efengyl, i an-
gogoniant. rhydedd ein goruchel Ar-

Ffurfiâu o Weddi i'w harfer ar y Mor.

glwydd Frenhin; ac, hyd Wrth Gladdu eu Meirw
y bo ynom, i lelaad holl
Ddynol-ryw. Ac ni a atto-
lygwn i ti, roddi i ni y cyf-
ryw ymsyniad o'th lawr
Drugaredd hon, ac a'n
rhwymoni i wir ddiolch-
garwch, a ymddangoso yn
ein bucheddau, trwy ym-
arweddiad gostyngedig, fan-
deiddlan, ac ufudd. ger dy
tron di dros ein holl ddydd-
iau, trwy Iesu Grist ein Har-
glwydd; i'r hwn, gyd â thi
a'r Ysryd Glan, megis am
dy holl Drugareddau, felly
yn enwedig am yr Oruch-
afiaeth a'r Ymwared pre-
fennol, y byddo'r holl ogon-
iant a'r anrhydedd, hyd yn
oes oesoedd. *Amen.*

2 Cor. xiii. 13.

GRas ein Harglwydd Ie-
su Grist, a chariad ol y
Duw, a chymdeithas yr
Ysryd Glan, a fyddo gyd
â ni oll byth bythoedd. *Amen.*

*I Gellir arfer y Gwasanaeth
yn y Llyfr Gweddi Gyffredin;
yn unig yn lle y Geiriau hyn
(Gan hynny yr ym ni yn
rhoddi ei Gorph ef i'r
Ddaear, &c.) dyweder,*

GAN hynny yr ym ni
yn rhoddi ei Gorph ef
i'r Dyfnder, i ddychwelyd
i lygredigaeth; gan ddis-
gwylam Adgyfodiad y Corph
(pan fwrio'r Môr ei Feirw
allan) a bywyd y byd fydd
ar ddyfod, trwy ein Har-
glwydd Iesu Grist; yr hwn,
ar ei ddyfodiad, a newidia
ein Corph gwael ni, fel y
byddo yn gyffelyb i'w
Gorph gogoneddus ef, yn
ol y galluog weithrediad
trwy'r hwn y dichon efe
ddarostwng pob peth iddo
ei hun.

FFURF GWEDDI gyd â **DIOLCH**,

I'w harfer bob Blwyddyn ar y Pummed Dydd o *Dach-
wedd*, am ddedwvddol Achubiad y Brenhin IAGO I.
a Thair Ystad *Lloegr*, rhag a bradol a'r gwaedlyd
Furndwrn a amcanafid trwy Bowdr Gwn; ac hefyd am
ddedwyddol Ddyfodiad Ei Fawrhydi y Brenhin WIL-
IAM ar y Dydd hwn, yn Ymwared i'n Heglwys a'n
Cenedl.

I Bid i Weinidog pob Plwyf roddi Rhybudd i'w Blwyfholion
yn

Brad y Powdr Gwn.

yn gyhoedd yn yr Eglwys, ar y Foreol Weddi, y Sul o'r blaen, am gadw yn barchus y Dydd dywededig. Ac wedi'r Foreol Weddi, neu'r Bregeth, ar y dywededig Bummed-Dydd o Dâchwedd, darlleded ar ofteg, yn ddosparthus ac yn eglur, yr Ael Barliament a wnaethpwyd yn y Drydedd Flwyddyn o Deyrnasiad y Brenhin Iago'r Cyntaf, am gadw'r unrhyw.

¶ Yr un fydd y Gwasanaeth ac a arferir ar Ddyddiau Gwyl yn hollol; ond a drefnir isod yn amgenach.

¶ Os ar Sul y digwydd, yn unig y Colecl priodol i'r Sul hwnnw a arddodir at y Gwasanaeth yma.

¶ Y Foreol Weddi a ddechreu Llawer gwaith y'm cy-
a'r Adnodau hyn studdiasant o'm ieuengfytid:

TRugarog a grasslawn y dichon Israel ddywedyd
yw'r Arglwydd: hwyr- yn awr. Salm cxxix. 1.

trydig o lid, a wawr o dru- Llawer gwaith y'm cystudd-
garowgrwydd. Salm ciii 8. iasant o'm ieuengfytid: etto

Nid byth yr ymryson efe: ni'm gorfuant. Gwers 2.

ac nid byth y ceidw efe ei Canys heb achos y cudd-
ddigofaint. Gwers 9. iasant eu rhwyd i mi mewn

Nid yn ol ein pechodau y pydew: yr hwn heb achos
gwnaeth efe â ni: ac nid a gloddiasant i'm henaid.

yn ol ein hanwiredau y Salm xxxv. 7.

gwnaeth efe â ni. Gwers 10. Darparasant rwyd i'm

¶ Yn lle Venite, exultemus, traed: crymmwyd fy enaid:

arferer yr Emyr hon sy'n cloddiasant bydew o'm blaen;

canlyn; Gwers gan yr syrthiasant yu ei ganol. Salm

Offeiriad, a phob ail-wers lvii. 6.

gan y Clochyd a'r Bobl. Mawr yw ein Harglwydd,

a mawr ei nerth: aneirif yw

CLodforwch yr Ar- ei ddeall. Salm cxlviii. 5.

glwydd; canys da yw: Yr Arglwydd fydd yn dyr-

o herwydd ei drugaredd lydd chafu y rhai llariaidd: gan

yn dragywydd. Salm cvii. 1. ostwng y rhai annuwiol hyd

Felly dyweded gwaredigion lawr. Gwers 6.

yr Arglwydd: y rhai a wa-

redodd efe o law y geyln.

Gwers. 2.

Brad y Powdr Gwn.

Bydded dy law dros wr
dy ddeheulaw : a thros fab
dyn, yr hwn a gadarnhe-
aist i ti dy hun, *Salm lxxx.*

17. *Felly ni chliwyr yn ol odd-
wrthyt ti : bywha ni, ac ni
a alwn ar dy Enw, Gwers*

18. *Gogoniant i'r Tad, ac i'r
Mab : ac i'r Ysryd Glan ;
Megis yr oedd yn y dechreu,
y mae yr awr hon. ac y bydd
yn wastad : yn oes oes/gedd,
Amen.*

¶ *Salmau priod, lxiv. cxxiv,
cxcv.*

¶ *Llithian* { *I. 2 Sam xxii.
Ie Deum.
priod. II. Aet. xxiii.
Jubilate.*

¶ *Yn y Gwersiclau ar ol y
Credo, yr anghwanegir ac
arferir y rhai hyn dros y
Brenhin.*

Offeiriad. Arglwydd, ca-
dw y Brenhin ;

Pobl. Yr hwn fydd yn
ymddiried ynot.

Offeiriad. Anfon iddo borth
o'th sancteiddfa.

Pobl. Ac byth yn nerthol
ymddiffyn ef,

Offeiriad. Na ad i'w elyn-
ion gael y llaw uchaf arno.

Pobl. Na ad i'r enwir nes-
au i'w ddrygu.

¶ *Yn lle'r Colell cyntaf o'r
Foreol Weddi, yr arferir y
ddau hyn.*

Hollalluog Dduw, yr
hwn ym mhob oes a
ddangosfaist dy nerth a'th
drugareddau yn gwarediadau
rhyfeddol a grasfol dy Eg-
lwys, ac yn nodedd cyfiawn
a chretyddol Frenhinoedd a
Stadau yn proffesu dy sancti-
aidd a'th dragwyddol Wir-
ionedd. rhag cyd-twriadau
maleifus ac ystrywiau dryg-
ionus eu holl elynion ; Ni
a roddwn i ti ein diffuant
ddiolch a moliant, am ry-
feddol a galluog warediad
ein diweddar rasusaf Ar-
glwydd Frenhin *Iago* y Cyn-
taf, y Frenhines, y Tywyf-
og, a'r holl Frig Brenhinol,
gyd â Dyledogion, Eglwys-
wyr, a Chyffredin *Lloegr*,
ymgynnulledig y pryd hwn-
nw ym Mharliament, we-
di eu barnu, trwy ddichell
y Pabyddion. megis defaid
i'r lladdfa, mewn modd
creulon a naws-wyllt, tu
hwnt i bob esampl yn y cyn-
oesoedd. Nid ein haedd-
iant nt, ond dy Drugaredd
di ; nid ein rhag-ddarhod
ni, eithr dy Ragluniaeth di ;
a'n gwaredodd ni rhag yr
annaturiol Gyd-fwriad hwn :
ac am hynny, nid i ni, O
Arglwydd

Arglwydd, nid i ni, ond ledswyddau'n Crefydd, a
i'th Enw di, y rhodder yr gedwaist I ni yn rhyteddol.
holl anrhydedd a'r gogo-Blodeued telly yn ein plith
niant. yn holl Eglwysf'r wirionedd a chyfiawnder,
saint, o genhedlaeth i ge-mwyneidd-dra brawdol a
nhedlaeth. trwy Iesu Grist chariad perffaith, duwiol-
ein Harglwydd. Amen. deb a detosiwn undeb a

DErbyn hefyd, rasufaf
Dduw, ein diolch di.
ffuant, am it' lenwi ein
calonnau drachefn â llaw-
enydd a gorfoledd, wedi'r
amser y cystuddiaist ni, a
rhoi caniad newydd yn ein
geneuau, trwy ddwyn ei
Fawrhydi y Brenhin Wil-

iam, ar gyfen' i Heddyw, i
wared ein Heglwys a'n
Cenedl oddiwrth draws-lyw-
odraeth a chamrwnsg Bab-
aidd. Addolwn ddoethineb
a chyfiawnder dy Raglun-
iaeth, a gyfryngodd mor
amterol ar eithaf ein perygl,
ac a siommodd holl twriad-
au'n gelynion. Attolegwn
i ti, roi i ni'r cytryw fyw-
iol a pharhaus Ymsyniad o'r
hyn a wnaethost erom yn,
ac er, y pryd hwnnw, tel
nid elom yn ddifraw ddi-
otal yn ein hufudd-dod,
trwy ryfygu ar dy fawr a'th
anhaeddedigol Ddaioni:
eithr tywys o hono ni i edi-
feirwch, a'n cynhyrfu i fod
yn fwy ein diwydrwydd a'n
hawydd-fryd yn holl ddy-

weddau eraill, tel y bont yn
waistadod ein hamseroedd, i
wneud yr Eglwys hon yn
Fawl ar y Ddaear. Hyn oll
a ufudd-ertyniwn ni, er
mwyn ein Harglwydd a'n
lachawdwr bendigedig, A-
men.

*¶ Ar Ddiwedd y Litani (a ar-
ferir yn wastad ar y Dydd
hwn) ar ol y Colect [Ni a
attolegwn i ti, O Dad, &c.] y
dywedir hyn y sydd yncanlyn.*

Hollalluog Dduw, a nef-
ol Dad. yr hwn, o'th
rasol Ragluniaeth, a'th
dyner Drugaredd tu ag at-
tom, a ragflaenaist falais a
dychymygion ein gelynion,
trwy ddatguddio a gwarad-
wyddo eu bwriad erchyll ac
ylgeler, a gyd-fwriadasant
ac a amcanasant ei ddwyn i
ben y Dydd heddyw yn er-
byn y Brenhin, a holl Ystâd
Lloegr, er Dymchweliad y
Llywodraeth a'r Grefydd a
sedydlwyd yn ein plith; ac
Heddyw hefyd a dywysaist
yn rhyfeddol dy Was y
yn

Brad y Powdr Gwn.

yn rhyfeddol dy Was y ffrwythlawn ym mhob u-
 Brenhin *Wiliam*, ac a'i dyg- ludd-dod sanctaidd; tel y
 aist ein ddiogel i *Loegr* i'n bo it' gynnal dy ffafr, yng-
 cadw rhag diweddar ymgais hyd â llewyrch dy Elengyl,
 ein gelynton i'n difuddio ni i ni ac i'n heppil yn dragy-
 o'n Crefydd a'n Cyfreith- wydd; a hynny er mwyn
 iau: Nyni yn oflyngeiddiat dy anwyl Fab Iesu Crist ein
 ydym yn moliannu, ac yn hunig Gyfryngwr a'n Dad-
 mawrygu dy Enw gogon- leuwr. *Amen*
 eddus, am dy anfeidrol rad-
 law'n Ddaioni hyn tu ag at-
 tom, a amlygaist yn y ddeu-
 dwrn hyn o'th Drugaredd.
 Yr ym yn cydnabod mai dy
 Drugaredd di, dy Drugaredd
 di yn unig ydoedd, na'n
 dilethwyd: canys yr oedd
 ein pechodau yn llefain hyd
 y Nef i'n herbyn, a'n han-
 wireddau yn deilwng yn
 galw am ddial arnom. Eithr
 tydi ni wnaethost â ni yn ol
 ein pechodau, ac ni obrwy-
 aist ni yn ol ein hanwiredd-
 au, ac ni'n traddodaist ni, fel
 yr haeddasom, i fod yn
 ysglytaeth i'n gelynton; Nertha Ddwyllaw ein graf-
 eithr yn dy Drugaredd a'n usaf Frenhin *Sior*, a phawb
 gwaredaist ni rhag eu ma- y sy wedi eu gosod mewn
 lais hwynt, ac a'n hachub- awdurdod dano, i dorri ym-
 aist rhag angau a disfryw. aith, trwy farn a chyfiawn-
 Trwy ystyried o honom dy der, gymaint oll o weith-
 Ddaioni hwn, O Arglwydd, redwyranwiredd, ac adroant
 gweithbreda ynom wir edi- Grefydd yn Wrthryfel, a
 feirwch, fel na bo ein han- Flydd yn Derfysg; tel na
 wiredd yn dramgwydd i ni. chaffont byth y llaw uchaf
 Ac anghwanega ynom twy- arnom, ac na orfoleddone
 ŵy flydd fywiol, a chariad yn ninyfyr dy Eglwys. yn
 ein

¶ *Yn lle'r Weddi* [Ar amser
 Rhyfela Therfysga'i arfer-
 i'n y Weddi hon sy'n canlyn.

O Arglwydd, yr hwn
 Heddyw a ddatgudd-
 iaist faglau angau a danafid
 i ni, ac yn rhyfeddol a'n
 gwaredaist oddi wrthynt;
 Bydd di yn wastad yn Nodd-
 wr galluog i ni, a gwasgar
 ein gelynton a sychedant am
 waed: Tro eu cynghorion
 yn ffolineb, a diddymma
 hwynt; gostwng eu balch-
 der, tola eu drygioni, a
 gwaradwydda eu bwriadau.
 Nertha Ddwyllaw ein graf-
 usaf Frenhin *Sior*, a phawb
 y sy wedi eu gosod mewn
 awdurdod dano, i dorri ym-
 aith, trwy farn a chyfiawn-
 der, gymaint oll o weith-
 redwyranwiredd, ac adroant
 Grefydd yn Wrthryfel, a
 Flydd yn Derfysg; tel na
 chaffont byth y llaw uchaf
 arnom, ac na orfoleddone
 yn ninyfyr dy Eglwys. yn
 ein

Brad y Powdr Gwn.

ein grafusaf Frenhin a'i Ddyfodiad yma, ac am Deyrnasoedd yn ymgynnal wneud i bob Gwrthgais yn dy wir Grefydd, a thrwy syrthio o'i flaen ef, hyd onid dy radol Ddaioni yn cael eu aeth e'n Frenhin a Llywydd noddi yn yr unrhyw, allu o arnom. Cadw ac ymddi llyn honom ni oll dy wafanaethu ein goruchaf Arglwydd Frenhin Sior, a'r holl Welygordd Frenhinol, rhag pob Brad a Chyd-fwriad; Cynnal ef yn dy Ffydd. Ofn, a Chariad; Llwydda ei Deyrnas iad â hir Ddedwyddwch yma ar y ddaear; ac ar ol hyn, corona ef â Gogoniant tragywyddol, trwy Iesu Grist ein hunig Iachawdwr a'n Prynwyr. *Amen.*

Yngwafanaeth y Cymmun, yn lle Colect y Dydd, yr a arferir hwn sy'n canlyn.

TRagywyddol Dduw, a'n galluocaf Noddwr, yr ym ni dy weision annheiliwg yn ostyngedig yn ein cyflwyno ein hunain ger bron dy Fawredd; gau gyd-nabod dy Allu, dy Ddoethioneb, a'th Ddaioni, yn cadw yn ddiangol y Brenhin, a Thair Ystâd Lloegr, ymgynlledig ym Mharliament, rhag y Distryw a fwr-iadafid Heddyw i'w herbyn. Gwna ni, ni a attolygwn i ti, yn wir ddiolchgar am hon a'th holl Drugareddau mawrion eraill tu ag attom; yn bennodol am ail-wneud y Dydd hwn yn gofus, trwy Arwydd newydd o'th gar-edigrwydd tu ag attom. Bendithiwn di, am roddi i'w ddiweddar Fawrhydi y Brenhin *Wiliam* ddiogel

Yr Epistol. Rhut. xiii. 1,

YMddarostynged pob enaid i'r awdurdodau goruchel: canys nid oes awdurdod ond oddiwrth Dduw; a'r awdurdodau ysydd, gan Dduw y maent wedi eu hordeinio. Amhynny pwy bynnag sydd yn ymosod yn erbyn yr awdurdod, sydd yn gwyrrhwynebu ordinhad Duw: a'r rhai a wrthwynebant, a dderbyniant farnedigaeth iddynt eu hunain. Canys tywysogion nid ydynt osn i weithredoedd da, eithr i'r rhai drwg. A fynni di nad ofnech yr awdurdod? gwna'r hyn sydd da, a thi a gai glod ganddo. Canys

Brand y Powdr Gwn.

Canys gweinidog Duw ydych chi pan welasant, a ddywedasant, ete i ti er daioni. Either os Arglwydd, a fynni di ddy. gwnei ddrwg, ofna; canys wedyd o honom am ddyfod nid yw efe yn dwyn y cled i tân i lawr o'r net, a'u difa yf yn ofer: oblegyd gweini- hwynt, megis y gwnaeth dog Duw yw efe. dia'ydd Elias? Ac efe a drodd, ac llid i'r hwn fydd yn a'u ceryddodd hwynt; ac gwneuthur drwg. Her- a ddywedodd, Ni wyddoch wydd pahan angenrhaid o ba yspryd yr ydych chi, yw ymddarostwng, nid yn Canys ni ddaeth Mab y dyn unig o herwydd llid, eithr o i ddilrywio eneidiau dyn- herwydd cydwybod helyd, ion, ond i'w cadw. A hwy Canys am hyn yr ydych chi a aethant i dref arall.

talw teyrnged helyd: oble-
gyd gwasanaethwyr Duw
ydynt hwy yn gwylied ar hyn
yma. Telwch gad hynny i
bawb eu dyledion: teyrn-
ged yn ddyledus; toll i'r
hwn y mae toll; ofn i'r
hwn y mae ofn; parch i'r
hwn y mae parch yn ddy-
ledus.

Yr Efengyl. S. Luc ix. 51.

ABu pan gyflawnwyd y dyddiau y cymmerid ef i fynu, yntau a roddes ei fryd ar llyned i Jerusalem. Ac efe a ddantonodd genhadau o flaen ei wyneb; a hwy wedi myned, a aethant i mewn i dref y Samariaid, i barottoi iddo et. Ac ni's derbyniasant hwy ef, oblegyd fod ei wyneb ef yn tueddu tu a Jerusalem. A'i ddilgyblion ef, Iago ac Ioan

*¶ Ar al y Credo, oni bydd Pre-
geth. y darllenir un o'r chwe
Homili yn erbyn Gwrthryfel.*

*¶ Darllener yr Adnod hon ar
yr Offrymiad.*

PA bethau bynnag oll a ewyllysioch eu gwneuthur o ddynion i chwi, felly gwnewch chwithau iddynt hwy: canys hyn yw'r gyf-raith a'r prophwydi. *S. Math. vii. 12.*

*¶ Ar al y Weddi dros y
Eglwys filwrus, arferer y
Weddi hon sy'n canlyn.*

DUW, yr hwn y mae dy Enw yn ardderchog a yr holl ddaear, a'th Ogoniant uwch y nesoedd; y hwn a gedwaist Heddyw y rhyfeddol ein Heglws a' Gwladwriaeth oddiwrt ddirgel ddyfais ac uffern

falaf

Brenhin SIARLES y Merthyr.

Salais Cyd-ftradwyr Pabaidd; roddedig Drugaredd hon
ac ar gylen' i Heddyw he- adnewyddu a chynnyddu
fyd a ddechreuaisf roi i ni ynom yspryd o gariad a
nerthol ymwared rhag am- diolchgarwch i ti yr unig
Iwg Draws-lywodraeth a Awdur; yspryd o heddychol
Gorthrech yr unrhyw elyn- ymostfyngiad ac utudd-dod
ion creulon a gwaed-fryd: i'n grasol oruchaf Arglwydd
Ni a tendithiwn ac a addol- Frenhin SIOR; ac yspryd o
wn dy ogoneddus Fawredd, gariad gwresog i'n Crefydd
fel am y cyntaf, telly am dy sanctaidd, a achubaisf ti'r
cysfoddol garedigrwydd di- awr hon eilwaith mor rhy-
weddar hwn i'n Heglwys feddol, ac a'i sefydlaist yn
a'n Cenedl yn ymddiffyn tendith i ni ac i'n heppil.
ein Crefydd a'n Breiniau. A hyn a ersyniwn ni er
Ac utudd-weddiwn, ar i mwyn Iesu Grist ein Har-
dduwiol ymfyniad ar dy ad- glwydd. Amen.

FFURF GWEDDI gyd ag YMPRYD.

I'w harfer bob Blwyddyn ar y Degfed ar hugain o Ionawr;
fel, Dydd Merthyrolaeth y Gwynfydedig Frenhin
SIARLES y Cyntaf: I ersyn Trugaredd DDUW, na
byddo nac i Euogrwydd yGwaed gwirion dinweid
hwnnw, na'r Pechodau eraill, trwy ba rai y cyffrowyd
DUW i'n traddodi ni a'n Brenhin i Ddwylaw Dynion
creulon ac ysgeler. gael eu hymweled un Amser rhag
llaw arnom ni, na'n Heppil

Os ar Sul y digwydd y Dydd hwn, y Ffurf hon o Weddi
a arferir, a'r Ympryd a gedwir, Drannoeth. Ac ar Ddydd
yr Arglwydd nefaf o flaen y Dydd i'w gadw, ar y Foreol
Weddi, yn ebrwydd ar ol Credo Nicea, y rhybuddir am
gadw yn barchus yr unrhyw Ddydd.

Yr un fydd y Gwasanaeth ar y Dydd ac a arferir ar
Dyddiaugwyl yn hollol; ond am a ofodir isod yn
amgenach.

Y DREFN am WEDDI FOREOL.

¶ *Gweinidog a ddechreu ag un neu ychwaneg o'r Ymadroddion hyn.* thripiodd fy ngherddediad. *Sal. lxxiii. 2.*

GAN yr Arglwydd ein Duw y mae trugareddau a maddeuant, er gwrthryfelu o honom i'w erbyn: ni wrandawfom chwaith ar lais yr Arglwydd ein Duw, i rodio yn ei gytreithiau ef, y rhai a roddodd efe o'n blaen ni, *Dan. ix. 9, 10.*

Cospa ni, Arglwydd, etto mewn barn; nid yn dy lid, rhag it' ein gwneuthur yn ddiddym. *Jer. x. 24.*

Arglwydd, na ddos i farn â'th weision: o herwydd ni chyfiawnheir neb byw yn dy olwg di. *Sal. cxliiii. 2.*

¶ *Yn lle Venite, exultemus, dyweder, neu ganer yr Emyrn fydd yn canlyn; un Wers gan yr Offeiriad, a phob ail gan y Clochyd a'r Bobl.*

CYfiawn ydwyti, O Arglwydd: ac uniawn yw dy farnedigaethau. *Sal. cxix. 137.*

Ti ydwyti gyfiawn yn yr hyn oll a ddigwyddodd i ni: canys gwirionedd a wnaethost ti, a ninnau a wnaethom yn annuwiol. *Neh. ix. 33.*

Minau, braidd na lithrodd fy nhraed: prin na.

Canys cynfigennais wrth y rhai ynfyd: pan welais lwyddiant y rhai annuwiol. *Gwers 3.*

Y mae brenhinoedd y ddaear yn ymosod, a'r pen-naethiaid yn ymgynghori ynghyd: yn erbyn yr Arglwydd, ac yn erbyn ei Grif ef. *Sal. ii. 2.*

Canys ymgynghorasant yn unfryd: ac ymwnaethant i'r erbyn. *Sal. lxxxiii. 5.*

Ete a glywodd ogan llaweroedd; dychryn oedd o bob parth: pan gyd-ymgynghorasant yn ei erbyn ef, y bwr iadalant ei ddieneidid. *Sal. xxxi. 13.*

A thafodau celwyddog llafarasant i'w erbyn; cylchynasant ef hefyd â geiriau cas: ac ymladrasant ag ef hechos. *Sal. cix. 2, 3.*

Ie, hefyd y gwyr oedd am wyl ganddo ef, yn y rhai y ymddiriedodd: ac a fwytaodd ei fara, a ddyrchafodd eu sawdl i'w erbyn. *Sal. xli. 9.*

Talusant iddo ef ddrws dros dda: i yspeliu ei enaid. *Sal. xxxv. 12.*

Ymgynghorasant yn unfryd, gan ddywedyd, Duw

Brenhin SIARLES y Merthyr.

a'i gwrthododd ef : erlid- Yngolwg y rhai angall yr
iwch a deliwch et ; canys nid oedd ete yn marw : a drwg
oel gwaredydd. *Sal. lxxi. y cytritent ei ddiwedd et*
10, 11. *Doeth iii. 2.*

Anadl ein ffroenau, En- Hwylt-hwylt ffytiaid a fedd-
neiniog yr Arglwydd, a ddal- yllasant fod ei fuchedd ef yn
iwyd yn eu hwydau hwylt : ynfydrwydd, a'i ddiwedd yn
am yr hwn y dywedafom, Dan ammharchus : eithr y mae efe
ei gy/god ef y byddwn ni byw. mewn tangnefedd. *Doeth. v.*
Galar. iv. 20. 4. a iii. 3.

Y gwrthwynebw'r a'r ge- Oblegyd er ei gystuddio
lyn a ddaethant i byrth yngolwg dynion : etto 'r
Caerfalem : gan ddywedyd, oedd ei obaith yn llawn tra-
Pa bryd y bydd ete tarw, ac ywyddoldeb. *Doeth. iii. 4.*
y derfydd am ei enw ef? *Pa fodd y cyfrifer ef ym*
Galar. iv. 12. Sal. xli. 5 mhlith meibion Duw : ac y

Aflwydd, meddant, a lyn mae ei ran ef ym mys g y saint!
wrtho a chan ei fod yn gor- *Doeth. v. 5.*
wedd, ni chyfyd mwy. Gwers Ond, O Arglwydd Dduw'r
8. dial, O Dduw'r dial : gwna

Tyftion gau a gyfodasant ddaioni yn dy ewyllys gar-
i'w erbyn : holasant iddo ef wch i Sion. *Sal. xciv. 1. a*
yr hyn ni's gwyddai oddi li. 8.
wrtho. *Sal. xxxv. 11.*

Bydd drugarog, O Ar-
Am bechodau'r bobl, ac glwydd. wrth dy bobl, y rhai
anwredd yn offeiriaid : y a brynaist : ac na ddyro euog-
tywalltasant waed y cyfiawn rwydd gwaedd gwairion yn
ynghanol Caerfalem. *Galar. einherbyn. Deut. xxi. 8.*
iv. 13.

O! na chafgl ein heneid-
Na ddeled fy enaid i'w iau gyd â pnechaduriaid :
cysfrinach hwylt ; fy ngo- na'n bywyd gyd â dynion
goniant, na tydd un â'u cyn- gwaedlyd ! *Sal. xxvi. 9*

Gwared ni oddiwrth waed,
milleidfa hwylt : canys yn O Dduw, tydi yr hwn wyt
eu dig y lladdasant wr. Gen. Ddw ein iachawaduriaeth :
lxx. 6.

Sef gwr dy ddeheulaw : a'n tafod a gân yn llafar am
Mab yn dyn, yr hwn a gad- dy gyfiawnder. *Sal. li. 14.*
arnhaist i ti dy hun : *Sal. O herwydd nid wyt ti,*
lxxx. 17. *Dduw,*

Brenhin SIARLES y Merthys.

Dduw, yn ewyilyfio anwired-
edd : a drwg ni thrig gyd â
thi. *Sal. v. 4.*

*Difethi y rhai a ddywedant
gelwydd : yr Arglwydd a
ffieiddia y gwr gwaedlyd a'r
rwyllodrus. Gwers 6.*

Morddisymmwrth yr aeth-
ant yn anghyffannedd : pall-
asant, a darfuant gan otn !
Sal. lxxiii. 19.

*Fel breuddwyd wrth ddi-
huno un : felly, O Arglwydd,
pan ddeffroech, y dirmygi eu
gwedd hwynt o'r ddinas.
Gwers 20.*

Mawra rhyfedd yw dy
weithredoedd, O Arglwydd
Dduw Hollalluog : cyfiawn
a chywir yw dy ffyrdd di,
Brenhin y saint ! *Dat. xv. 3.*

*Cyfiawn ydwyt ti, O Ar-
glwydd : ac uniawn yw dy
arnedigaethau. Sal. cxix.
137.*

Gogoniant i'r Tad, ac i'r
Mab : ac i'r Yspryd Glan ;
*Megis yr oedd yn y de hreu,
y mae yr awr hon, ac y bydd
yn wastad : yn oes oesoedd.
Amen.*

Salmau priod. IX, X, XI.

Llithiau priod { *I. 2 Sam. I.
II. St. Mat. XXVII.*

*Yn lle y Colect Cyntafary Fo-
reol Weddi, yr arferir yddau
hyn fy nesa yn canlyn.*

OAlluoccat Dduw, ofnad-
wy yn dy farnedigaeth
au, a rhyfeddol yn dy weith-
redoedd tu ag at leibion
dynion ; yr hwn, yn dy dol-
ddigllonedd, a oddeiaist (me-
gis ar y Dydd heddyw) dor-
ymaith fywyd ein diwedda-
rasol Arglwydd Frenhin
Siarles y Cyntaf, trwy ddwy-
law dynion ysgeler a gwaed-
lyd : Nyni, dy greaduriaid
pechadurus, ymgynnulledi-
yma ger dy fron, ydym, y
enw holl drigolion y Deyrn-
as hon, yn oftyngedig y
cyfaddet, mai pechoda-
mawr-waedd y Genedl ym-
oedd yr achos o ddwyn
lawr y farnedigaeth dro-
hon arnom. Eithr, O Ddu-
grasufol, pan ymotynech a
waed, na ddyro euogrwyd
y gwaed gwirion hwn (t-
walltiad pa un nid oes d-
ond gwaed dy Fab di a
ei ddiwygio) na ddyro
hono ar gyfrif pobl y
hwn ; ac na oftyner ei by-
genym ni, na'n hepp-
Trugarha, O Arglwydd
trugarha wrth dy bobl
rhai a brynaist ; ac na li-
wrthym yn dragywyd
eithr maddeu i ni, er mw-
dy drugareddau, trwy ry-
lyddon dy Fab ein H-
glwydd Iesu Grist. *Amen*

Brenhin SIARLES y Merthyr.

BEndigedig Arglwydd, yngolwg yr hwn gwerthfawr yw marwol-aeth dy faint; Ni a fawrygwn dy Enw, am dy amlras a roddaist i'n diweddar Arglwydd Frenhin a fertyrwyd; trwy'r hwn y nerthwyd ef môr gysurus i ddilyn camrau ei wynfydedig Feister a'i lachawdwr, mewn diysgog addwyn oddefiad o bob ammharchiadau creulon, ac yn y diwedd yngwrthwynebu hyd at waed; a'r pryd hwnnw helyd, yn ol yr un elampl, yn eirioli dros ei ddihenyddwyr. Bydded ei goffadwriaeth ef, O Arglwydd, byth yn fendigedig yn ein plith; fel y gallom ninnau ddilyn elampl ei wrolder a'i ddi-anwadalwch, ei ostyngedd-rwydd a'i amynedd, a'i fawr gariad ef. A chaniatta i'n gwlad hon fod yn rhydd oddiwrth ddial am ei waed cyfiawn ef, a'th drugaredd gael ei gogoneddu ymaddeuant ein pechodau; brynaist: na ddos i'r tarn a'r cwbl er mwyn Iesu â'th weision, y rhai ynt Grift, ein hunig Gyfryngwr a'n Dadleuwr. *Amen.*

Ar Ddiwedd y Lutani (a arferir yn wastad ar y Dydd hwn) ar ol y *Colect* [Ni a atto lygwn i ti, O Dad, &c.] y darllenir y *tri Cholect* hyn.

O Arglwydd, ni a attolygwn i ti, yn drugarog gwrando ein gweddïau, ac arbed bawb a gyffesant eu pechodau wrthyf, fel y bo i'r rhai y cyhuddir eu cydwybodau gan bechod, trwy dy drugarog faddeuant fod yn olyngedig, trwy Grift ein Harglwydd. *Amen.*

O Alluoccaf Dduw, a thrugaroccaf Dad, yr hwn wyt yn toslurio wrth bob dyn, ac nid wyt yn calau dim a'r a wnaethost; yr hwn nid ewyllysi farwolaeth pechadur, ond byw o hono, ac ymchwelyd oddiwrth ei bechod, a bod yn gadwedig; Yn drugarog maddeu i ni ein camweddau; derbyn a chysura ni, y rhai ydym yn flin ac yn othrwrm genym faich ein pechodau. Ti biau o briodolder drugarhau yn wastad; i ti yn unig y perthyn madddeu pechodau. Arbed nyni gan hynny, Arglwydd daionus, arbed dy bobly rhai a brynaist: na ddos i'r tarn â'th weision, y rhai ynt bridd gwael, a phechaduriaid truain; eithr ymchwel felly dy lid oddi wrthym, y rhai y'n yn ostyngedig yn cydnabod ein gwaeledd, ac y yn wir edifeiriol genym ein beiau

Brenhin SIARLES y Merthyr.

beiau; ac felly bryfia i'n cynnorthwyo ni yn y byd hwn, fel y byddom fyw byth gyd â thi yn y byd a ddaw, trwy Iesu Grist ein Harglwydd. *Amen.*

YMchwel di ni, O Arglwydd daionus, ac yna yr ymchwelir ni. Ystyria, O Arglwydd, Ystyria wrth dy bobl; Y rhai sydd yn ymchwelyd attat trwy wyl-olain, ymprydio, a gwe-ddio. Canys Duw trugarog wyt ti, Yn llawn tofturi, Yn dda dy amynedd, Ac yn fawr dy wârder. Yr wyt yn arbed, pan ym ni yn haeddu doenau; Ac yn dy lid yr wyt yn meddwl am drugaredd. Arbed dy bobl, Arglwydd daionus, arbed hwy, Ac na ddyger dy etifeddiaeth i waradwydd. Clyw dyni, Arglwydd; canys mawr yw dy drugaredd; Ac yn ol lliaws dy drugareddau edrych arnem, Trwy haedd-edigaethau a chyfrvngdod dy fendigedig Fab Iesu Grist ein Harglwydd. *Amen.*

IYngwasanaeth y Cymmun, yn nesaf ar ol y Weddi dros y Brenhin [Hollalluog Dduw, yr hwn sydd â'i Deyrnas yn dragwyddol, &c. i yn lle'r Goleſt am y Dydd, yr arferir y dd ddau Goleſt yma. O

Alluoccaf Dduw ofnadwy
&c. Bendigedig Arglwydd,
&c. fel yn y Weddi Foreuol

Yr Epistol. i S. Pedr ii. 13.

YMddarostyngwch oble-gyd hyn i bob dynol ordinhad. o herwydd yr Arglwydd: pa un bynnag ai i'r Brenhin, megis goruchaf; ai i'r llywiau dwyr, megis trwyddo et wedi eu danton, er dial ar y drwg- weithredwyr, a mawl i'r gweithredwyr da. Canys felly y mae ewyllys Duw, fod i chwi, trwy wneuthur daioni, ostegu anwybod- aeth dynion ffolion: megis yn rhyddion, ac nid â rhydd- id genych megis cochil ma- lais, eithr fel gwasanaethwyr Duw. Perchwch bawb Cerwch y brawdoliaeth Otnwch Dduw. Anrhydded- wch y Brenhin. Y gweision byddwch ddarostyngedig gyd â phob ofn i'ch meist- aid; nid yn unig i'r rha- da a chyweithas, eithr i'r rhai anghyweithas hetyd Canys hyn sydd rasol, os y- neb o herwydd cydwbybod Dduw yn dwyn tristwch gan ddi-dded ar gam. O blegyd pa glod yw, os, pa bechoch, a chael eich cer- odio, y byddwch dda eic amynedd? eithr os, a ch-

Brenhin SIARLES y Merthyr.

yn dioddef, y byddwch dda eich amynedd; hyn, fydd rasol ger bron Duw. Canys i hyn y'ch galwyd hefyd: oblegyd Crist yntau a ddi- oddefodd drosom ni, gan adael i ni esampl, fely can- lynech ei ol ef: yr hwn ni wnaeth bechod, ac ni chaed twyll yn ei enau.

Yr Efyngyl. S. Math xxi. 33.

YR oedd rhyw ddyn o berchen ty, yr hwn a blannodd winllan, ac a ofod- odd gae yn ei chylch hi, ac a gloddiodd ynddi win- wryf, ac a adeiladodd dŵr, ac a'i gosododd hi allan i lasurwyr, ac a aeth oddi cartref. A phan nesaodd amser ffrwythau efe a ddanfonodd ei weision at y llasurwyr, i dderbyn ei ffrwythau hi. A'r llasur- wyr a ddaliafant ei weision ef; ac tin a gurasant, ac arall a laddasant, ac arall a labyddiasant. Trathefn, efe a antonodd weision eraill twy na'r rhai cyntaf: a hwy a wnaethant iddynt yr un modd. Ac, yn ddi- weddaf oll, efe a antonodd atynt ei fab ei hun; gan ddywedyd, Hwy a barch- ant fy mab i. A phan welodd y llasurwyr y mab, hwy a ddywedasant yn eu

plith eu hun, Hwn yw'r etifedd; deuwch, lladdwn ef, a daliwn ei etifeddiaeth ef. Ac wedi yddynt ei ddal, hwy a'i bwriasant ef allan o'r winllan, ac a'i lladd- asant. Am hynny, pan ddel arglwydd y winllan, pa beth a wnaefe i'r llasurwyr hynny? Hwy a ddywed- asant wrtho, Efe a ddifetha yn llwyr y dynion drwg hynny, ac a esyd y winllan i lasurwyr eraill, y rhai a dalant iddo y ffrwythau yn eu hamserau.

¶ *A'r ol Credo Nicea, y dar- llenir, yn niffyg Pregeth i'r Diwrnod hwnnw, y Rhan gyntaf a'r ail o'r Homili, a ofodwyd allan trwy Awdur- dod, yn erbyn Anufudd-dod a Gwrthryfel; neu pregethea y Gweinidog, yr hwn a fo'n gwasanaethu, Bregeth o'i Wneuthuriad ei hun ar yr unrhyw Destun.*

¶ *Yn yr Offrymiad y darllenir yr Adnod hon.*

PA bethau bynnag oll a ewyllysioch eu gwneuth- ur o ddynion i chwi, felly gwnewch chwithau iddynt hwy: canys hyn yw'r gyf- raith a'r prophwydi. *S Math. vii. 12.*

¶ *A*

Brenhin SIARLES y Merthyr.

I Ar ol y Weddi [Dros holl ar orleddfaingc ei Dad; a Ystâd Eglwys Grist, &c.] chyd â'r Brenhinol Deulu, yr arferir y ddau Golef yma a adteraisf i ni ein hen Lyw-
fydd yn canlyn. odraeth Wledig ac Eg-

O Arglwydd, ein Tad lwyfig. Am y rhai hyn dy nefol, yr hwn ni chosp-fawr a'th annhraethadwy aist ni hyd yr haeddai ein Drugareddau, ni a dalwn i pechodau. eithr ynghanol ti ein gostyngeddias ddi-barn a gofaisf drugaredd; olch o eigion ein calonau; Yr ydym ni yn cydnabod gan attolygu i ti yn wastad mai dy ragorol ffaffr di yd-barhau dy rasol noddod dros oedd, er i ti, am ein haml yr holl Frenhinol Deulu, a a'n dirlawr annogaethau, chaniattau i'n grafusaf Fredded i'th Enneiniog, y ben-nhin Sior hir a llwyddian-digedig Frenhin *Siarles* y nus Deyrnasiad arnom ni: Cyntaf. syrthio (megis ar y a ninnau dy bobl a'th fol-Dydd heddyw) i ddwylaw iannwn yn dragywydd, ac a dynion ysgeler a gwaedlyd, ddatganwn dy Foliant o ac ar fodd creulon ei ladd et genhedlaeth i genhedlaeth ganddynt; etto ni'n gadew-byth, trwy Iesu Grist ein faid heb fugal iddynt; eithr, Harglwydd a'n Iachawdwr yn dy rasol Ragluniaeth, a *Amen.*

gedwaist yn rhytedd ddilys

Etitedd ei Goron ef. ein grafusaf Arglwydd Frenhin

y pryd hwnnw, *Siarles* yr

Ail, rhag ei elynion gwaed-

lyd, gan ei guddio et dan

gylgod dy adenydd, hyd

onid aeth eu Carmrwylg

hwynt heibio; ac, yn dy

ddaionus amser gosodedig, trwy Iesu Grist ein Har-

a'i dygaist et yn ol, eistedd glwydd. *Amen.*

A Chaniatta. Arglwydd,

ni a attolygwn i ti, fod

i chwyl y byd hwn, trwy

dy Reoledigaeth di, gael e

drenu mor dangnoseddol

ac y gallo dy Eglwys di dy

wasanaethu yn llawen ym

mhob duwiol heddwch

trwy Iesu Grist ein Har-

glwydd. *Amen.*

Y DREFN am BRYDNHAWNOL WEDDI:

I Yr Emyn ofodedig i'w harf-

er ar y Foreol Weddi, yn lle

yma hefyd o flaen y Salma-

Venite, exultemus, a arferir

yma hefyd o flaen y Salma-

priod.

Brenhin SIARLES y Merthyr.

Cyfiawn ydwyd ti, O Ar-
glwydd, &c.

¶ *Salmau priod.* LXXIX,
XCIV, LXXXV.

¶ *Llithiau priod.*

I. Jer. XII. neu Dan. IX.
hyd wers 22.

II. Heb. XI. 32. a'r XII.
hyd wers 7.

¶ *Yn lle'r Colect cyntaf ar y*
Brydnhawinol Weddi. yr ar-
ferir y daau yma fydd nesaf
yn canlyn.

O Fendigedig Arglwydd
Dduw. yr hwn trwy
dy ddoethineb wyt nid yn
unig yn cyfeirio ac yn trefnu
pob peth yn gyffonaf i'th
iawnder dy hun; eithr wyt
befyd yn cyflawni dy ewy-
llys yn y cyfryw fodd. na's
gallwn ni na chydabyddom
dy fod yn gyfiawn yn dy
holl ffrydd, a sanctaidd yn
dy holl weithredoedd; Nyni
dy bobl bechadurus ydym
yma yn syrthio i lawr ger dy
fron di, gan gyffesu mai cyf-
iawn oedd dy farnedigaeth-
au, yn goddef i ddynion
creulon, meibion y Fall, me-
gis ar y Dydd hwn, drochi
eu dwylaw yngwaed dy En-
neiniog; o herwydd ein bod
wedi tynnu yr unrhyw ar-
nom ein hunain, trwy ddir-
lawr a hir-barhaus gyffroiad-
au ein pechodau i'th erbyn.

Am ba rai gan hynny yr ŷm
ni yma yn ein darostwng ein
hunain ger dy fron; gan
ersyn dy drugaredd er ma-
ddeuant am danynt oll, ac i
wared dy genedl hon oddi-
wrth euogrwydd gwaed, yn
enwedig hwnnw a dywallt-
wyd y Dydd heddyw, ac
ymchwel oddi wrthym ni
a'n heppil yr holl farnedig-
aethau hynny, a haeddafom
o herwydd ein pechodau.
Caniatta hyn er mwyn
cwbl-ddigonol haeddedig-
aethau dy Fab ein Iachawd-
wr Iesu Grist. *Amen.*

O Dduw gwynfydedig
cyfiawn a galluog, yr
hwn a oddefaist, ar gyten' i
Heddyw, roddi i fynu dy
anwyl Wasanaethwr, ein
diweddar oruchaf Frenhin
Siarles y Cyntaf, i afreolus
gynddeiriowgrwydd dynion
enwir, i'w amherchi a'i
ddrygu, ac o'r diwedd i'w
ladd ganddynt; Er nad all-
wn fynied ar weithred mor
ffiaidd, heb ddychryn a syn-
dod; etto yr ŷm yn ddiolch-
garaf yn coffau rhagoriaeth-
au dy ras, yn disgleirio y
pryd hwnnw yn dy Ennein-
iog; yr hwn y bu wiw genyt
ei gynyysgaeddu, hyd yn
awr angau, â mesur rhag-
orol o amynedd hynod, add-
fwynder

Brenhin SIARLES y Merthyr.

fwynder, a chariad perffaith, mynyddoedd cedyrn, a'th o flaen wyneb ei elynion farnedigaethau fel y dyfn-flyrnig. Ac er goddet o der mawr; a'r hwn, trwy honot iddynt fyned rhag y ddybryd lofruddiaeth a ddynt i'r cyfryw radd o drais wnaethpwyd, ar gyten i i'w erbyn, ac i'w ladd ef, a Heddyw, ar Gorpŷ cyf-meddiannu ei Orfeddfaingc; segredig dy Enneiniog, a etto yn dy fawr drugaredd ti ddylgaist i ni, nad yw y a gedwaist ei Fab ef, eiddo'r pennaf o Frenhinoedd, na'r hwn o gyfiawnder ydoedd goreu o ddynion, yn ddihi, ac o'r diwedd, trwy ryogelach rhag trais mwy na feddol ragluniaeth, a'i dygmarwolaeth naturiol. Dysgaist yn ei ol, ac a'i gosodaist i ninnau, ar hyn o achos, arni. i adferu dy wir Grefelly gyfrif ein dyddiau, fel fydd, ac i fetydlu Haddwch y dygom ein calonau i yn ein plith. Am y rhain doethineb: a chaniatta, na dy fawrion Drugareddau allo na godidowgrwydd dim nyni a ogoneddwn dy y sydd fawr, na bri ar ddim Enw, trwy Iesu Grist ein y sydd dda ynom, mewn gwynfydedig Iachawdwr. modd yn y byd dynnu ein Amen.

I Yn nefas ar ol y Colect [Go-leua ein tywyllwch, &c.] yr arferir y tri Cholect hyn y sydd nefas yn canlyn. O Arglwydd, ni a attolgwyn i ti, &c. O Alluocaf Dduw a thrugaroccaf Dad, &c. Ymchwel di ni, O Arglwydd, &c. fel o'r blaen yn y Foreuol Weddi.

I Yn nefas o flaen Gwedd Sant Crysoſtom. yr arferir y Colect yma sydd nefas yn canlyn.

Hollalluog a thragywdd-ol Dduw, yr hwny mae dy gyfiawnder fel y

golwg oddi ar edrych arnom ein hunain megis llwch a lludw pechadurus; eithr tel y bo i ni, yn ol esampl dy fendigaid Ferthyr hwn glwydd, ni a gyrchu at y nôd am gamgrych uchel yr alwedigaeth sydd o'n blaen, trwy fydd ac amynedd, gostyngeidd rwydd ac addfwynder, marw eiddiad ac ymwrthodiad a ni ein hunain, cariad perffaith, a diysgog barhau hyd diwedd: a hyn oll er mwyn dy Fab ein Harglwydd Iesu Grist; i'r hwn, gyd â thyd a'r Yspryd Glan, y bo'r holl anrhydedd a'r gogoniant, y oes oesoedd. Amen.

FFURF GWEDDI gid â DIOLCH

I'r Hollalluog DDUW, am iddo oflegu'r Gwrthryfel Echryfion, trwy Edtryd y Brenhin a'r Brenhinol Deulu, a thrwy ad-fetydlu y Llywodraeth, ar ol hir Flynnydd-oedd o Rwystr: Yr annhraethol Drugareddau hynny a gyflawnwyd yn rhyfeddol ar y Nawfed ar hugain o Fai, yn y Flwydau yn 1660. Ac er Cofiadwriaeth am hynny, y pennodwyd y Dydd hwnnw, trwy Aët o Barliament, i'w gadw bob Blwyddyn yn Wyl dros fyth.

Y R aët Parliament a wnaethpwyd yn y Ddeuddegfed, ac a sicrhawyd yn y Drydedd Flwyddyn ar ddeg o Deyrnasiad Brenhin Siarles yr Ail, er cadw bob Blwyddyn y Nawfed Dydd ar hugain o Fai megis Dydd o gyhoeddedig Ddiolch, sydd i'w darllain yn gyffredinol ym mhob Eglwys ar y Foreol Weddi, yn nesaf peth ar ol Credo Nicea, ar Ddydd yr Arglwydd nesaf o flaen pob cyfryw Nawfed ar hugain o Fai; a rhodder Rhybudd am gadw y rhag-ddywededig Ddiwrnod yn barchedig.

Yr un fydd y Gwasanaeth ac a arferir ar Ddyddiau-gwy yn hollol; ond am a ofodir isod yn amgenach.

Os digwydd y Dydd hwn ar Ddydd Iou y Dorchafael, neu'r Sulgwyn, Coleclau'r Gwasanaeth hwn a arddodir at Wasanaeth y Gwyliau hynny yn eu priod Gyfle: ac os ar Ddydd Llun neu Ddydd Mawrth yn Wythnos y Sulgwyn, neu ar Sul y Drindod, y Salmau priod a ofodwyd yma am y Dydd hwn, a arferir yn lle y rhai o Gylch cyffredinol. a'r Coleclau hefyd a anghwanegir megis uchod; ac ar bob un o'r Achosion yma, gadawer heibio y Rhan arall o'r Gwasanaeth hwn: ond os digwydd ef ar un Sul arall, arferer yr holl Wasanaeth hwn yn gyfan, fel y canlyn. A pha Wyl bynnag a ddigwydd ar y Dydd Uchelwyl hwn o Ddiolch, arferir yr Emyn sy'n canlyn, ofodedig yn lle Venite, Exultemus, yn wastadol.

I Dech-

Adferiad y Brenhinol Deulu.

I Dechreuer y Foreol Weddi Yr Arglwydd fydd yn
a'r Ymadroddion hyn. dyrchafu y rhai llariaidd

GAN yr Arglwydd ein gan ostwng y rhai anruw.
Duw y mae trugar- iol hyd lawr. *Sal. cxlviii. 6.*

eddau a maddeuant, er Yr Arglwydd fydd yn
gwrthryfelu o honom i'w gwneuthur cyfawnder a barn
erbyn : ni wrandawfom i'r rhai gorthrymmedig oll.
chwaith ar lais yr Arglwydd *Sal. ciii. 6.*

ein Duw. i rodio yn ei gyf- Nid byth yr ymrylon efe ;
reithiau ef, y rhai a rodd- ac nid byth y ceidw ete ei
odd efe o'n blaen ni. *Dan, ddigofaint. Gwers 9.*
ix 9, 10.

Trugareddau yr Arglwydd *gwnaeth efe a ni ac nid yn*
yw, na ddarfu am dauom *ol ein hanwireddau y talodd*
ni : o herwydd ni phalla ei *efe i ni. Gwers 10.*
dosturiaethau ei. *Galar.* Canys cyfuwch ac yw'r
iii. 22. nefoedd uwchlaw'r ddaear :

I Yn lle Venite, exultemus, y rhagorodd ei drugaredd ef
dyweder, neu ganer, yr Emyr ar y rhai a'i hofnant ef.
fydd yn canlyn ; un Wers gan *Gwers 11.*
yr Offeiriad, a phob dil gan y *Fel y tofustia tad wrth ei*
Clochudd a'r bobl. *blant : jellu y tofustia'r Ar-*

T Rugareddau'r Arglwydd *glwydd wrth y rhai a'i hofn-*
a ddatganaf byth : a'm *ant ef. Gwer 13*
genau y mynegaf dy wir- Profaisf ni, O Dduw
ionedd o genhedlaeth i ge- coethaisf ni tel coethi arian.
nhedlaeth. *Sal. lxxxix. 1, Sal. lxvi. 10.*

Gwnaeth yr Arglwydd Peraist i ddynion farchog
gofio ei ryfeddodau : *gras-* aeth ar ein pennau ; aethom
lawn thrugarog yw'r Ar- *trwy'r tan a'r dwfr : a the*
glwydd. *Sal. cxi. 4.* *a'n dygaiſt allan i le diwall*

Pwy a draetha nerthoedd *Gwers 12.*
yr Arglwydd : ac a fynega O, mor aml a blin gyft
ei holl fawl ef ? *Sal. cvi. 2.* uddiau a wnaethost ti i n

Mawr yw gweithredoedd eu gweled ! etto ti a'n byw
yr Arglwydd : *gwedi eu* heaisf drachetn : ac a'
ceisio gan barwb a'u hoffant. *cyfodaisf drachetn o orddyfn*
Sal. cxi. 2. *der y ddaear, Sal. lxxi. 20*

Tyd

Adferiad y Brenhinol Deulu.

Tydi a'n cofiaist yn ein hisel eu meibion : gan fynegi i'r
radd, ac a'n hachubaiſt oddi- oes a ddel foliant yr Ar-
wrth ein gelynion : o herwydd glwydd, a'i nerth, a'i ry-
dy drugaredd fydd yn dragy- feddodau y rhai a wnaeth
wydd. Sal. cxxxvi. 23. 24. ete. Sal. lxxviii. 4.

Graslaw'n fuoſt, O Ar- Fel y gwybyddo yr oes a
glwydd, i'th dir: dychwel- ddel, ſef y plant a enir : ac
aiſt gaethiwed Jacob. Sal. na byddont ſef eu tadau, yn
lxxxv. 1. genhedlaeth gyndyn a gwrth-

Ein Duw trugarog a'n ryfelgar. Gwers 6. 9.
rhagſlaenodd : a Duw a Bendithiwch Dduw yn y
wnaeth i ni weled ein hewyllys cynulleidfaoedd : ſef yr
ar ein gelynion. Sal. lix. 10. Arglwydd, y rhai ydych o

Hwy a gwmpafant, ac a ffynnon Israel. Sal. lxviii. 26.
ſyrthiaſant : ond nyni a gv- Bendigedig fyddo'r Ar-
fodaſom, ac a ſafaſom. Sal. glwydd, yr hwn a'n llwytha
xx. 8. beunydd a daioni : ſef Duw

Yno y ſyrthiodd gweithwyr ein iachawdwriaeth. Gwers
anwiredd : gwithwyd hwynt i 19.
lawr, nc ni allant gyfodi. Sal. Darfydded weithian an-
xxxvi. 12. wiredd yr annuwiol : eithr

Yr Arglwydd a'n cytod- cytarwydda di y cyfiawn,
odd ni; eſe a'n bendithia : Sal vii. 9.
bendithia eſe dŷ Israel. ben- Llawenyched ac ymhyfryd-
dithia eſe dŷ Aaron. Sal. ed ynot ti y rhai oll a'th geif-
cxv. 12. iant : dyweded y rhai a

Bendithia eſe y rhai a ofn- garant dy iachawdwriaeth,
ant yr Arglwydd : fychain a bob amſer, Mawryger yr
mawrion. Gwers 13. Arglwydd Sal. xl. 16.

O na foliannent yr Ar- Gogoniant i'r Tad, ac i'r
glwydd am ei ddaioni : a'i Mab : ac i'r Yſpyrd Glan ;
ryleddodau i ſeibion dynion! Megis yr oedd yn y dechreu,
Sal. cvii. 21. y mae yr awr hon, ac y bydd

Aberthant hefyd aberth yn waſtad : yn oes oesoedd:
maliant : a mynegant ei weith- Amen.
redoedd eſ mewn gorſoedd. ¶ Salmau priod.
Gwers 22. CXXIV, CXXVI, CXXIX,

Na chelant chwaith rhag CXVIII.

Adferiad y Brenhinol Deulu.

¶ *Llithiau priod.*

I. 2 Sam. XIX. *gwers 9. neu*
Num. XV. *Te Deum*

II. Epistol S. Judas.
Jubilate.

¶ *Y Gwersiclau nesaf ar ol y*
Credo a fydd y rhain
Offeiriad. Arglwydd, dang-
os dy drugaredd arnom ;

Atteb. A chaniatta i ni dy
iachawdwriaeth.

Offeiriad. Arglwydd, cadw
y Brenhin.

Atteb. Yr hwn fydd yn
ymddiried ynot.

Offeiriad. Anfon iddo
borth o' th sancteiddfa ;

Atteb. Ac byth yn nerth-
ol ymddiffyn ei.

Offeiriad. Na ad i'w
elynyon gael y llaw uchaf
arno.

Atteb. Na ad i'r enwir
nesaf i'w ddrygu.

Offeiriad. Gwisg dy
Weinidogion ag iawnder,

Atteb. A gwna dy dde-
wisol bobl yn llawen.

Offeiriad. Arglwydd, dyro
dangnefedd yn ein dyddiau.

Atteb. Gan nad oes neb
arall a ymladd drosom, ond
tydi, Dduw, yn unig.

Offeiriad. Bydd i ni, O Ar-
glwydd, yn dŵr cadarn,

Atteb. Rhag wyneb ein
gelynyon.

Offeiriad. Arglwydd,

gwrando ein gweddïau ;

Atteb. A deled ein llef
hyd attat.

¶ *Yn lle'r Colect dyntaf ar y*
Foreol Weddi, yr aiserir
ddau hyn fydd yn canlyn.

HOLLalluog Dduw, yr
hwn wyt gadarn dŵr
ymddiffyn i' th weision rhag
wyneb eu gelynyon ; Yr yd-
ym ni yn rhoddi i ti foliant
a diolch am y rhyfeddol
Ymward a ganiatteaist i'r
Teyrnasoedd hyn oddiwith
Y GWRTHRYFEL MAWR,
a'r holl Drueni a'r Gor-
thrymder yn canlyn yr un-
rhyw, dan ba rai y buasant
yn griddfan dros gymmain
o amser. Yr ydym ni yn
cydnabod mai dy Ddaioni di-
yw, na'n rhoddwyd ni i
fynu yn gwbl yn ylglyfaeth
iddynt hwy ; Gan attolwg
i ti yn wastadol barhau dy
gyfryw Drugareddau tu ag
atomm, fel y gwypo'r holl fyd
mai tydi yw ein Hachub-
wr a'n cadarn Waredwr
ni, trwy Iesu Grist ein Har-
glwydd. *Amen.*

O Arglwydd Dduw ein
iachawdwriaeth, yr

hwn a fuo arallawn iawn
i'r tir hwn, thrwy dy ry-

feddol Ragluniaeth a'n
gwaredaist ni allan o'n

Hannhretn resynol a thra-

Adferiad y Brenhinol Deulu.

mawr, trwy edfryd i ni, ac i'w ddiarnheuol Gyfiawn-
faint ei hun, dy Wasan-
aethwr Brenhin *Siarles* yr
Ail, yr hwn oedd ein graf-
usaf a'n cyfiawnaf Ben-
llwawdwr ni yr amser
hwnnw, er gwaethaf holl
allu a malais ei elynion; a'i
sefydlu et ar Orfeddfaingc
y Terynaloedd hyn, gan
edfryd i ninnau hefyd trwy
hynny Ryddid i broffesu yn
gyhoeddus dy wir Grefydd
a'th iawn Addoliad, ynghyd
a'n Tangnetedd a'n Llwydd-
iant gynt, er mawr Gy-
for a Diddanwch ein calon-
nau; Yr ym ni yr awr hon
yma ger dy fron di yn cyd-
nabod, gyd â phob dyledus
ddiolchgarwch dy Ddaioni
annhraethol tu ag attom, yr
hwn a ddangosais i ni ar
gyfen' i'r Dydd heddyw,
ac yn offrymmu ein haberth
o foliant i'th Enw mawr
gogonedus am yr unrhyw;
gan ufudd attolygu i ti dder-
byn yn gymmeradwy ein
diffuant, etto ein hannhei-
lwg Offrymmedigaeth o
honon ein hunain; gan
addunedu pob sanctaidd U-
fudd-dod, ar feddwl, gair,
a gweithred, i'th Dduwiol
Fawredd; a chan addaw
ynot ti ac erot ti bob ffydd-
lon a dyledus Wafanaeth

fydd yr awr hon yn llywod-
raethu trofom, ac i'w Eti-
feddion ar ei ol: Bendithia
ef, ni a attolygwn i ti, â
phob cynnyrch Gras, An-
rhydedd, a Dedwyddwch,
yn y Byd hwn, a chorona
ef ag Antarwoldeb a Gogon-
iant yn y Byd a ddam, er
mwyn Iesu Grist, ein Har-
glwydd a'n hunig Iachawd-
wr. *Amen.*

I *Yn Niwedd y Litani (yr hon
a arferir yn wastad ar y
Dydd hwn) ar ol y Colect*
[Nyni yn ufudd a attolygwn
i ti, O Arglwydd Dad. &c.]
*y dywedir y Colect fydd yma
nesaf yn canlyn.*

Hollalluog Dduw, yr hwn
ym mhob oes a ddang-
osais dy nerth a'th dru-
garedd, yngwarediadau rhy-
teddol a grafusol dy Eglwys;
ac yn noddi cyfiawn a chre-
fyddol Frenhinoedd a Stad-
au, yn proffesu dy sanctaidd
a'th dragywyddol Wirion-
edd, rhag Cyd-fwriadau
maleisus ac Ystrywiau dryg-
ionus eu holl Elynion; Ni
a roddwn i ti ddiolch a mol-
iant diffuant, o eigion ein
calonnau, megis am dy aml
drugareddau mawrion a
chyhoedd, felly yn enwedig
am yr hyspysol a'r rhyfedd-
ol

Adferiad y Brenhinol Deulu.

ol Ymwared, yr hwn, a yr hwn yn unig fydd yn gyfen, i Heddyw, a ddarfu gwneuthur rhyteddodau; a i'th ddoeth a'th ddaionus bendigedig fyddo ei Enw Ragluniaeth ei gwblhau a'i mawr ef yn dragwydd, ganiattau i'n grasusaf dda-trwy Iesu Grist ein Harionus Arglwydd Frenhin y glwydd a'n hunig Iachawd- pryd hwnnw, *Siarles y Ail*, wr. *Amen.*

a'r holl Frenhinol Deulu; ¶ *Yngwasanaeth y Cymmun, flaen yr Epistol, yn ddigyfrwng yr arferir y ddau Golect hyn, yn lle'r Colect dros y Brenhin, a Cholect y Dydd.* ac ynddynt hwy, a chyd â hwy, i'r holl Eglwys a'r Deyrnas hon, ac i bob Ystad a Gradd o ddynion ynddynt; oddiwrth Wrthryfel, Trais, a Gorthrymder annaturiol dynion annuwiol a chreulon, ac oddiwrth yr Annbretn a'r Dinystr grefynol oedd yn canlyn. O rasusaf a thru- garoccaf Arglwydd Dduw, nid ein haeddiant ni, ond dy Drugaredd di; nid ein rhag- ddaibod ni, ond dy Raglun- iaeth di; nid ein braich ein hunain a'n hachubodd ac a'n gwaredodd oddiwrth yr holl bethau hyn, ond dy Ddeheulaw di a'th Fraich, a Llewyrch dy Wyneb; am dy fod di yn ein hoffi. Ac am hynny, nid i ni, O Ar- glwydd, nid i ni, ond i'th Enw di y rhodder yr holl Aurhydedd, a'r Gogoniant, a'r Mawl, ynghyd â Diolch gosiyngeiddiaf a ffyddlonaf, yn holl Eglwysf'r Saint. Poed felly. Bendigedig fyddo'r Arglwydd ein Duw,

Yr Epistol, 1 Pet. II. gw. 11. hyd w 18.

Yr Efengyl, S. Matth. XXII, gw. 16, hyd w. 23.

¶ *Yn yr Offrymiad darllener y Wers hon,*

NID pob un fydd yn dy- wedyd wrthyf, Ar- glwydd, Arglwydd, a ddaw i mewn i deyrnas nefoedd; ond yr hwn fydd yn gwneuthur ewyllys fy Nhad yr hwn fydd yn y Nefoedd. *S. Math. vii. 21.*

¶ *Ar ol y Weddi [Dros holl Ystad Eglwys Grist, &c.] y dywedir y Colect hwn fydd yn canlyn.*

HOLLalluog Dduw a nefol Dad, yr hwn, o'th an-

Adferiad y Brenhinol Deulu.

feidrol a'th annhraethiol phawb y fydd wedi eu gosod
ddaioni tu ag attom, mewn mewn Awdurdod dano, i
modd anarferol a rhyfedd, a dorri ymaith, trwy tarn a
ddad-ddymchwelaist ac a chyfiawnder, gymmaint oll
ddiddymmaist annuwiol o weithredwyr anwiredd, ac
fwriadau y dynion brad- a droant Grefydd yn Wrth-
wrus, pen-galedion, a beilch- ryfel, a Ffydd yn Dertysg;
ion hynny, y rhai, dan rith fel na chaffont byth mwy y
Crefydd, a'th Enw sanct- llaw uchaf arnom, ac na
eiddiaf, a ddychymygafent, orfoleddont yn nynystr y
ac agos a gyflawnafent, Llywodraeth Frenhinol, a'th
gwbl ddinystr yr Eglwys Eglwys yn ein plith. Ym-
a'r Deyrnas hon : Megis yr ddiffyn a chadw ein grafusaf
ydym ni Heddyw yn dra Arglwydd Frenhin, a'r holl
difrifol a defosiynol yn add- Frenhinol Deulu, oddiwrth
oli ac yn mawrygu dy Enw hob Traeturiaeth a Brad.
gogoneddus, am dy anfeidrol Bydd iddo, yn Helm Iach-
rafusol ddaioni hyn aganiat- awdwriaeth, ac yn gadarn
teaist i ni yn barod; felly yn Dŵr Ymddiffyn rhagwyneb
ostyngeddiaf yr attolvgwn i ei elynion oll : Ac am y rhai
ti barhau dy ras a'th ffatr tu anghymhodlon, gwisg hwy
ag attom, gan ein cuddio â chywilydd a gwaradwydd;
a'n cadw dan gysgod dy eithr arno ef, a'i Hiliogaeth,
adenydd, fel na byddo byth blodeued ei Goron yn dra-
o hyn allan i'r fath drueni gywydd. Felly nyni dy
grefynol syrthio arnom. Er bobl, a defaid dy borfa, a'th
mwyn hyn, anfon allan dy foliannwn di yn dragywydd,
lewyrch a'th wirionedd, i ac a ddatganwn dy foliant o
ddatguddio'r dynderau hyn genhedlaeth i genhedlaeth
o eiddo Satan, dirgelwch yr byth, trwy Iesu Grist ein
anwiredd hwn. Yntyda a hunig Iachawdwr a'n Gwa-
a diddymma holl gynghorion redwr ; i'r hwn, gyd â thydi.
dirgel yr annuwiol. Gost- O Dad, a'r Ysryd Glan, y
wng eu balchder, tola eu byddo gogoniant yn yr Eg-
drygioni, a gwaradwydda lwys trwy'r holl genhedl-
eu bwriadau. Nertha ddwy- aethau, heb drangc na gor-
law ein grafusaf ddaionus phen. *Amen.*
Arglwydd Frenhin SIOR, a

Erthy-

ERTHYGLAU CREFYDD

I. *Am Ffydd yn y Drindod Sanctaidd.*

NID oes ond un gwir Dduw byw, tragwyddol, heb gorph, heb rannau, heb ddioddefiadau, o anfeidrol Allu, Doethineb, a Daioni; Gwneuthurwr a Chynhaliwr pob peth gweladig ac anweledig. Ac yn Undod y Duwdod yma y mae tri Pherfon, o un Sylwedd, Galluowgrwydd, a Thragywyddoldeb; y Tad, y Mab, a'r Yspryd Glan.

II. *Am y Gair neu Fab Duw, yr hwn a wnaethpwyd yn wir Ddyn.*

Y Mab, yr hwn yw Gair y Tad, a genhedlwyd er tragwyddoldeb gan y Tad, gwir a thragywyddol Dduw, o'r un Sylwedd â'r Tad, a gymmerodd natur dyn ym mru'r Wŷryf fendigaid, o'i sylwedd hi: fel y mae dwy natur berffaith gyfan-gwbl. fet y Duwdod a'r Dyndod, wedi eu cysylltu ynghyd yn un Person, ni wahenir byth, o'r rhai y mae un Crist, gwir Dduw a gwir Ddyn, yr hwn a wirddioddefodd, a groes-hoel-

iwyd, a fu farw, ac a gladdwyd, i gymmudi ei Dad â nyni, ac i fod yn aberth, nid yn unig dros euogrwydd pechod gwreiddiol, eithr hefyd dros weithredol bechodau dynion.

III. *Am Ddisgyniad Crist i Uffern.*

MEGIS y bu Crist farw drosoim, ac y claddwyd ef; telly hefyd y mae i'w gredu, iddo ddisgyn i Uffern.

IV. *Am Adgyfodiad Crist.*

CRIST a wir-adgytododd o feirw, ac a gymmerodd drachefn ei gorph, gyd â ehrawd ac esgryn, a phob peth a berthyn i Berffeithrwydd Naturiaeth Dyn; â'r hyn y dyrchafodd efe i'r Nefoedd, ac yno y mae yn eistedd hyd oni ddychwelo i farnu pob dyn y dydd diweddas.

V. *Am yr Yspryd Glan.*

YR Yspryd Glan, yn deillia iaw oddiwrth y Tad a'r Mab, fydd o un Sylwedd, Mawrhydi, a Gogoniant, â'r Tad a'r Mab gwir a thragywyddol Dduw.

ERTH YGLAU CREFYDD.

VI. Bod yr Ysgrythyr Lan yn ddigonol i lachawdwriaeth

Y Mae'r Ysgrythyr Lan yn cynnwys pob peth angenrheidiol i lachawdwriaeth; tel nad ydys yn gofyn bod i neb gredu beth hynag ni ddarllenir ynddi, neu ni ellir ei brofi wrthi, megis Erthygl o'r Ffydd, na'i fod yn anghenrhaid i lachawdwriaeth. Dan enw'r Ysgrythyr Lan yr ydym yn deall y cyfryw Lyfrau Canonaid o'r Hen Destament a'r Newydd, a'r ni bu erioed ddim ammeu yn yr Eglwys am eu Hawdurdod.

Enwau a Rhitedi y Llyfrau Canonaid.

G <i>Genesis.</i>	<i>Ezra.</i>
<i>Ecclodus.</i>	II. <i>Esdras</i> neu,
<i>Lefiticas</i>	<i>Nehemias.</i>
<i>Numeri.</i>	<i>Ester.</i>
<i>Deuteronomin</i>	<i>Job.</i>
<i>Josua.</i>	<i>Salman.</i>
<i>Barnwyr.</i>	<i>Diarhebbion.</i>
<i>Ruth.</i>	<i>Eclesiastes;</i> neu
I. <i>Samuel</i>	<i>y Pregethwr.</i>
II. <i>Samuel</i>	<i>Cant. neu Gan-</i>
I. <i>Brenhinoed</i>	<i>iadau Salomon</i>
II. <i>Brenhin</i>	<i>Y IV. Proph-</i>
I. <i>Cronicl.</i>	<i>wyd mwyaf</i>
II. <i>Cronicl.</i>	<i>Y XII. Proph-</i>
I. <i>Esdras</i> neu	<i>wyd llaiaf.</i>

A'r Llyfrau eraill (tel y dywaid *Hierom*) y mae'r Eg-

lwys yn eu darllain er siampl buchedd, ac addysg moesau; etto nid yw yn eu gofod i sicrhau un athrawiaeth.

Y cyfryw yw y rhai sy'n canlyn.

III. <i>Esdras.</i>	<i>Baruc Broph.</i>
IV. <i>Esdras.</i>	<i>Cân y tr Llangc.</i>
<i>Tobit.</i>	<i>Ystori Susanna.</i>
<i>Judeth.</i>	<i>Ystori Bel a'r</i>
<i>Y ddarn arall</i>	<i>Ddraig.</i>
<i>o Lyfr Ester.</i>	<i>Gwe. Manasses.</i>
<i>Llyfr y Doeth.</i>	I. <i>Macabeard</i>
<i>II. Ies. fab Sir.</i>	II. <i>Macabeard</i>

Holl Lyfrau y Testament Newydd, tel yr ydys yn eu derbyn yn gyffredin, yr ydym ni yn eu derbyn, ac yn eu cyfrif yn Ganonaid.

VII. Am yr Hen Destament.

N ID yw'r Hen Destament wrthwyneb i'r Newydd: oblegyd yn yr Hen Destament a'r Newydd y cynnygir bywyd tragwyddol i ddyn trwy Grist, yr hun yw'r unig Gyfryngwr rhwng Duw a dyn, ac efe yn Dduw ac yn Ddyn, Am hynny nid iawn gwrando ffuant y rhai sy'n tybied nad oedd yr hen Dadau yn disgwyl ond am Addewidion trange dig. Er nad yw'r Gyfraith a roddwyd gan Dduw trwy *Moses*, hyd y perthyn i Seremoniau a Chynheddau, yn rhwymo

Crist.

ERTH;YGLAU GREFYDD.

Cristianogion, ac nad yw digaeith. Ac y mae'r llwg anghenrhaid derbyn ei Gor-natur yma yn aros, i.e., yn y chymynion hi am Lywod-rhai a adgenhedlwyd; o-raeth bydol mewn un Wlad; herwydd paham nid yw etto, er hynny, nid oes un chwant y cnawd, yr hyn Cristion yn rhŷdd oddiwrth a ddeongl rhai *doethineb*, rhai Utudd-dod i'r Gorchymyn-gwyn, rhai *tuedd*, rhai *chwant* ion a elwir Moesawl. y *cnawd*, yn ddarostyngedig i Gytraith Dduw. Ac er nad oes damnedigaeth i'r rhai a gredant, ac a fedyddir; etto mae'r Apostol yn cyfaddef, tod mewn gwŷn a thrachwant, o hono ei hun, naturiaeth pechod.

VIII. *Am y tri Chredo*

Y Tri Chredo, i.e. Credo *Nicea*, Credo *Athanasius*, a'r hwn a elwir yn gyffredin Credo'r *Apostolion*, a ddylid yn gwbl eu derbyn a'u credu: oblegyd fe ellir eu profi trwy ddiddadl war-antrwydd yr Ysgrythyr Lan.

IX. *Am Bechod Gwreiddiol, neu Anedigol.*

NIDyw Pechod Gwreiddiol yn selyll o ddi-lyn *Adda* (Megis yr ofer fiarad y *Morganiaid*) eithr bai a llygredigaeth natur bob dyn ydyw a'r a genhedlir yn naturiol o hil *Adda*, trwy'r hyn y mae dyn wedi myned yn dra-phell oddiwrth gyf-iawnder gwreiddiol, ac yw o'i naturiaeth ei hun â'i ddychwant ar ddrygioni, megis y mae'r cnawd bob amfer yn chwennychu yn erbyn yr Yspryd; ac am hynny ym mhob dyn a eir i'r byd hwn, yr haeddai ddrigofaint Duw, a damne-

X. *Am Eylllys Rhydd.*

CYfryw yw cyflwr dyn, wedi Cwmp *Adda*, na's gall o'i nerth naturiol a'i weithredoedd da ei hun ymchwelyd nac ymddarparu i Ffydd. ac i alw ar Dduw: o herwydd paham ni allwn ni wneuthur gweithredoedd da, hoff a chymmeradwy gan Dduw, heb Ras Duw trwy Grist yn ein rhagflaenu, fel y bo ynom ewyllys da, ac yn cyd-weithio â ni, wedi y del ynom yr ewyllys da hwn-nw.

XI. *Am Gyfiawnhad Dyn.*

FEn cyflwr yn cyfiawn ger bron Duw, yn unig er mwyn Haeddedigaethau ein Harglwydd a'n Hachubwr Iesu Grist, trwy Ffydd. ac nid o herwydd ein gweith-redoedd

ERTHYGLAU CREFYDD.

redoedd neu ein haeddiant hytrach, am nad ydys yn eu ein hunain. Am hynny gwneuthur megis yr ewy. Athrawiaeth gwbl-iachus, llysiodd ac y gorchymynodd dra-llawn o ddiddanwch, Duw eu gwneuthur hwynt, yw, Mal trwy Fydd yn nid ydym yn ammeu nad unig y'n cyfiawnheir ni; fel oes natur pechod ynddynt. yr hyspyfir yn helaethach yn XIV. *Am Weithredoedd dros yr Homili am Gyfiawnhad. ben a orchymynwyd.*

XII. *Am Weithredoedd da*
ER na ddichon Gweithredoedd da, y rhai yw ffrwyth Ffydd, ac sy'n canlyn Cyfiawnhad, ddileu ein pechodau, a goddef eithaf cyfiawn Farn Duw; etto maent yn foddlon ac yn gymmeradway gan Dduw yng Nghrist, ac yn tarddu yn angenrheidiol allan o wir a bywiol Ffydd; yn gymmaint ac y gellir annabod Ffydd fywiol wrthynt hwy, mor amlwg ac y gellir annabod y pren wrth y ffrwyth.

XIII. *Am Weithredoedd cyn Cyfiawnhad.*

NID yw'r gweithredoedd a wneler cyn (cael) Gras Crist, ac Ysphydoliaeth ei Ysphyd ef, yn boddloni Duw, yn gymmaint ac nad ydynt yn tarddu o Ffydd yn Iesu Grist; ac nid ynt chwraith yn gwneuthur dynion yn addas i dderbyn Gras, neu (fel y dywaid yr Ysgol Ddîslynwyr) yn haeddu Gras o gymhefurwydd: eithr yn

GWeithredoedd o ewyllys dyn ei hun, heb law a thros ben Gorchymynion Duw, y rhai a alwant yn Weithredoedd *Supererogation*, ni ellir eu dyfegu heb rytyg ac annuwioldeb. Oblegyd trwyddynt y mae dynion yn dangos eu bod yn talu i Dduw, nid yn unig cymmaint ac y maent yn rhwymedig i'w gwneuthur ond eu bod yn gwneuthur, mwy er ei fwyn ef nag fydd angenrheidiol wrth rwymedig ddyled; lle y mae Crist yn dywedyd yn oleu, Gwedi i chwi wneuthur y cwbl oll a'r a orchymynwyd i chwi, dywedwch, Gweision antuddiol ydym.

XV. *Am Grist yn unig yn ddibechod.*

CRist, yngwirionedd ein naturiaeth ni, a wnaethpwyd yn gyffelyb i ni ym mhob peth, oddieithr pechod yn unig, yr hwn yr oedd eie yn gwbl iach oddi wrtho, yngyftal yn ei gnawd ac yn

ERTHYGLAU CREFYDD.

ei yspryd. Efe a ddaeth i fod yn Oen difrycheulyd, yr hwn, trwy ei aberthu ei hun unwaith, â ddiliciaid bechodau'r byd: a phechod (fel y dywaid Sant *Ioan*) nid oedd ynddo ef. Eithr ny ni bawb eraill (er ein bedyddio a'n hail-eni yng Nghrist) ydym er hynny yn llithro mewn lawer o bethau; ac os dywedwn nad oes ynom bechod, yr ydym yn ein twyllo ein hunain. a'r gwirionedd nid yw ynom.

XVI. *Am Bechod gwedi Bedydd.*

NID yw pob peth marw-ol a wneler o wirfodd gwedi Bedydd, yn bechod yn erbyn yr Yspryd Glan, ac yn ansaddeuol. O herwydd pahan, nid iawn naecau caniatad Edifeirwch i'r sawl a syrthiant mewn pechod ar ol Bedydd. Gwedi dardod i ni dderbyn y Yspryd Glan, ni a allwn ymadael â'r Gras a roddwyd i ni. a syrthio mewn pechod; a thrwy Ras Duw gylodi drachefn, a gwellhau ein bucheddau: ac am hynny y mae'r rheiny i'w condemnio, a ddywedant, na allant bechu mwy tra byddont byw yma; neu a wadant, nad oes llei'r rhai a wir-edifarhao, i Maddeuant.

XVII. *Am Raglundaeth ac Etholedigaeth.*

RHagluniaeth i Fywyd yw tragywyddol Arfaeth Duw, trwy'r hon (cyn gosod feiliau'r byd) y darfu iddo trwy ei Gynghor, dirgel i ni, ddianwadal derfynu gwared, oddiwrth feildith a damnedigaeth. y rhai a ddarfu iddo ddethol yng Nghrist o ddynol-ryw, a'u dwyn trwy Grift i Iachawd-tribeth dragywyddol, megis llestri a wnaethpwyd i anrhydedd. O herwydd pahan, y rhai, a ddarfu i Dduw eu cynnysgaeddu â chyfryw ragorol ddawn, a alwydd yn ol Arfaeth Duw, trwy ei Yspryd ef yn gweithiomewn pryd amserol: hwynt-hwylydd trwy ras yn ufuddhau i'r galwedigaeth: hwynt-hwy a gyfiawnheir yn rhad: hwynt-hwy a wneir yn feibion i Dduw trwy fabwys: hwynt-hwy a wneir yn gyffelyb i ddelw ei umig-anedig Fab ef Iesu Grift, hwynt-hwy a rodiant yn grefyddol mewn gweithredoedd da: ac o'r diwedd, trwy Drugaredd Duw, a feddiannant ddedwyddsyd tragywyddol. Megis y mae duwiol ystyr ied Rhagluniaeth, a'n He tholedigaeth ni yng Nghrist yn lawn o ddidanwch

ERTHYGLAU CREFYDD.

melys, hytryd, ac annhraeth, ol, i'r Duwiolion, a'r rhai sydd yn clywed ynddynt eu hunain weithrediad Yspryd Crist, yn marwchau gweithredoedd y cnawd a'u haelodau daearol, ac yn tynnu i tynu eu meddwl at bethau uchel a nefol, yn gystal oblegyd ei fod yn cadarnhau yn fawr ac yn crythau eu ffydd am Iachawdwriaeth dragywyddol, i'w mwynhau trwy Grist, ac oblegyd ei fod yn gwresfog ennynu eu cariad tu ag at Dduw: felly i'r rhai manylaidd a chnawdol, sy heb Yspryd Crist ganddynt, y mae bod Barn Rhagluniaeth Duw yn wastadol ger bron eu llygaid, yn dramgwydd tra pheryglus, trwy'r hwn mae'r diabol yn eu gwthio, naill ai i anobaith, ai ynte i ddi-trawch aflanat fuchedd, nid dim llai peryglus nag anobaith.

Heblaw hynny, mae'n rhaid i ni dderbyn Addewidion Duw yn y cytryw fodd ac y maent wedi eu gosod allan i ni yn gyffredin yn yr Ysgrythyr Lan; ac yn ein gweithredoedd ganlyn Ewyllys Duw, yr hon a eglurwyd i ni yn amlwg yng Nghair Duw.

XVIII. *Am gaffael Iachawdwriaeth dragywyddol trwy Enw Crist yn unig.*

Y Mae'n rhaid hefyd cyfrif yn felddigidig y sawl a rytygant ddywedyd y bydd pob dyn yn gadwedig trwy'r Gyfraith neu'r Sect y mae yn ei phroffesu, os bydd efe diwyd i lunio ei fuchedd yn ol y Gyfraith honno, a Goleuni Natur. Canys y mae'r Ysgrythyr Lan yn gosod allan i ni yn unig Enw Iesu Grist, trwy'r hwn y bydd raid i ddynion fod yn gadwedig.

XIX. *Am yr Eglwys.*

Eglwys weledig Crist yw Cynnulleidfa y Ffyddloniaid, yn yr hon y pregethir pur Air Duw, ac y ministri'r Sacramentau yn ddyladwy yn ol Ordinhad Crist. ym mhob peth a'r sydd angenrheidiol eu bod yn yr unthyw.

Megis y cyfeiliornodd Eglwys *Caersalem, Alesandria*, ac *Antiochia*; felly hefyd y cyfeiliornodd Eglwys *Rufain*, nid yn unig yn eu barchedd a dull eu Seremoniau, eithr hefyd mewn matterion Ffydd.

H h

ERTHYGLAU CREFYDD.

XX. *Am Awdurdod yr Eglwys.*

Y Mae i'r Eglwys allu i ofod Cynheddfau a Sere-
moniau, ac Awdurdod mewn
Amrafaelion ynghylch y
Ffydd: ac etto nid cyfreith-
lawn i'r Eglwys ordeinio
dim a'r fydd wrthwyneb i
ysgritenedig A'r Duw; ac
ni's gall felly esponio un lle
o'r Ysgrythyr Lan, fel y bo
yn wrthwyneb i le arall.
Am hynny, er bod yr Eg-
gwys yn Dyft a yn Geidwad
ar yr Ysgrythyr Lan; er
hynny, megis na's dylai hi
ordeinio dim yn erbyn yr
unrhyw, felly, heblaw'r un-
rhyw, ni ddylai hi gymmeil
dim i'w gredu er anghen-
rhaid i Iachawdwriaeth.

**XXI. *Am Awdurdod Cyng-
horau Cyffredin.***

CYnghorau Cyffredin ni's
gellir eu casglu ynghyd
heb Orchymyn ac Ewyllys
Tywysogion: Ac wedi eu
casglu ynghyd (yn gym-
maint ac nad ydynt ond
Cynnulleidfa o ddynion, o'r
rhai ni lywodraethir pawb
gan Ysryd a Gair Duw)
hwy a allant gyfeiliorni, ac
weithiau fe ddarfu iddynt
gyfeiliorni, a hynny mewn
pethau a berthynant i Dduw,

O herwydd paham, peth-
au a ordeinir ganddynt me-
gis yn anghenrhaid i Iach-
awdwriaeth, nid oes iddynt
na nerth nac awdurdod, oni
ellir dangos ddartod eu tyn-
nu allan o'r Ysgrythyr Lan.

XXII. *Am y Purdan.*

NID yw Athrawiaeth Eg-
lwys *Rufain* ynghylch
Purdan, Pardynau, anrhy-
deddu ac addoli Delwau a
Chreiriau, ac hefyd galw a
gweddio ar y Saint, ond
peth ysmala, o wag ddy-
chymmyg, ac heb ei feilio
ar un warant o'r Ysgrythyr
Lan, ond yn hytrach yng-
wrthwyneb i Air Duw.

**XXIII. *Am Wein yn y Gyn-
nulleidfa.***

NID cyfreithlawn i neb
gymmeryd arnoSwydd
Pregethu - ar gyhoedd, neu
sinistrio y Sacramentu yn y
Gynnulleidfa, hyd oni alwer
ef yn gyfreithlawn, a'i ddan-
fon i wasanaethu'r unrhyw.
A'r rheiny a ddylem ni farnu
eu bod wedi eu galw yn
gyfreithlon a'u danton, a
ddetholwyd ac a alwyd i'r
gwaith hwn gan Ddynion
sy ag Awdurdod gyhoedd
wedi ei rhoddi iddynt yn y
Gynnulleidfa, i alw a danfon
Gweinidogion i Winllan yr
Arglwydd.

XXIV

ERTHYGLAU CREFYDD.

XXIV. *Am Lafaru yn y Gynulleidfars yn y cyfryw Dafodiaith ac a ddeallor Bobl.*

PETH llwyr wrthwynneb i Air Duw, ac i arfer y Brif Eglwys, gynt, yw, gweddio yn gyhoedd yn yr Eglwys, neu ministrio'r Sacramentau, mewn tafodiaith ni bo'r bobl yn ei deall.

XXV. *Am y Sacramentau.*

NID yw'r Sacramentau a ordeiniwyd gan Grift, yn unig yn arwyddion neu yn argoelion o Broffes Crist-ianogion; ond yn hytrach y maent yn rhyw dystion diogel ac arwyddion effeithiol o Ras Duw. a'i Ewyllys da tu ag attom ni, trwy y rhai y mae efe yn gweithio yn anweledig ynom ni; ac nid yn unig yn bywhau, ond hefyd yn nerthu ac yn cadarnhau ein ffydd ni ynddo ef.

Y mae dau Sacrament a ordeiniwyd gan Grift ein Harglwydd, yn yr Etengyl; sef, Bedydd, a Swpper yr Arglwydd.

Y pump hynny a elwir yn gyffredinol yn Sacramentau; sef, Confirmasiwn, Penyd, Urddau, Priodas, ac Enneiniad diweddas; nid iawn eu cyfrif yn Sacramentau'r Etengyl, eithr yn gyfryw ac

a dyfasant, rhai o lygredig ddilyn yr Apostolion, rhai ydynt ystad o fuchedd a gymmeradwyir yn yr Yf-grythyr Lan: ond etto nid oes ynddynt gyffelyb natur Sacramentau, ac mewn Bedydd, a Swpper yr Arglwydd; am nad oes ynddynt nac Arwydd gweledig na Seremoni a ordeiniwyd gan Dduw.

Nid ordeiniwyd mo'r Sacramentau gan Grift i lygadyrthu arnynt, neu i'w dwyn oddi amgylch; ond er mwyn bod i ni eu harfer yn ddyledus. Ac yn y cyfryw rai yn unig a'r fydd yn eu derbyn yn deilwng, y mae ganddynt effaith neu weithrediad iachus: ond y sawl a'u derbyniant yn annheilwng, a ynnillant iddynt eu hunain farnedigaeth; fel y dywaid Sant Paul.

XXVI. *Nad yw Annheilyngdod y Gweinidogion yn rhwystro Gweithrediad y Sacrament.*

ER bod yn yr Eglwys weledig bob amser rai drwg ynghymmysg â'r rhai da, a bod weithiau i'r rhai drwg yr awdurdod bennaf yngweinidogaeth; y Gair a'r Sacramentau; etto, yn gym-

ERTHYGLAU CREFYDD.

maint ac nad ydynt yn enedigaeth, trwy'r hyn, megwneuthur hynny yn eu gis trwy offeryn, yr impir yn henw eu hunain, ond yn yr Eglwys y rhai a dderbyn- Enw Crist, ac mai trwy ei iant Fedydd yn iawn; yr ar- Gommisiwn a'i Awdurdod wyddir yn weledig, ac y felir et y maent yn gweini; nyni trwy'r Ysryd Glan, yr a allwn arfer eu gweinidog- addewidion am taddeuant aeth hwy, trwy wrando'r pechodau, a'n mabwysiad i Gair, a derbyn y Sacrament- fod yn teibion i Dduw; y au, Ac nid yw eu hanwir- cadarnheir Ffydd, ac yr edd hwy yn tynnu ymaith anghwanegir Gras, trwy ffrwyth Ordinhad Crist, nac rinwedd gweddi at Dduw, yn lleihau Gras Doniau Bedydd Plant ieuaingc a Duw oddiwrth y cyfryw rai dd-lid er dim ei gadw yn yr a'r fydd trwy ffydd yn iawn Eglwys, megis peth yn cwbl dderbyn y Sacramentau a gyttuno ag O. dinhad Crist, finistrir iddynt, y rhai sy
XXVIII. *Am Swpper yr Ar-*
lwydd.

Er hynny i gyd, fe berthyn i Ddisgyblaeth yr Eglwys, bod ymofyn am Weinidogion drwg, a bod i'r rhai a fo'n gwybod eu peiau, a chwynarnynt; ac o'r diwedd, gwedi eu cael yn euog, trwy farn gyfiawn bqd eu di- fwyddo.

XXVII. *Am Fedydd.*

NID yw Bedydd yn unig yn arwydd o Broffes, neu yn nod gwahaniaeth, i adnabod Cristianogion oddi- wrth Anghristionogion; eithr y mae hesyd yn arwydd o'r Adgenhedliad neu'r Ail-

NID yw Swpper yr Ar- glwydd yn unig yn ar- wydd o'r Cariad a ddylai fod gan Cristianogion i'w gi- lydd; ond yn hytrach Sa- crament yw o'n Prynedig- aeth trwy Farwolaeth Crist yn gymmaint ac i'r rhai a' derbyniasant yn iawn, yn deilwng, ac mewn ffydd, y Bara yr ydym ni yn ei dorri fydd gytrannogaeth Corp- Crist; a'r un modd Cwppa y Fendiith fydd gytrannog- aeth Gwaed Crist. Traws-fylweddiad (ne- newidiad fylwedd y Bara a Gwin) yn Swpper yr A- glwydd, ni ellir ei brofi wr

ERTHYGLAU CREFYDD.

yr Ysgrythyr Lan; ond y mae yngwithwyneb i eglur eiriau'r Ysgrythyr, yn dadyrchwelyd naturiaeth Sacrament, ac a roddes achlysur i lawer o oler-goelion.

Corph Crist a roddir, a dderbynir, ac a fwyteir yn y Swpper, yn unig mewn modd nefol ac ysprydol. A'r cyfrwng trwy'r hwn y derbynir ac y bwyteir Corph Crist yn y Swpper, yw Ffydd.

Sacrament Swpper yr Arglwydd, wrth Ordinhad Crist, ni roid i'w gadw, ni ddygid oddi amgylch, ni ddyrchefid, ac nid addolid.

XXIX. *Nad yw'r Annuw-
iolion yn bwyta Corph Crist
wrth arfer Swpper yr Ar-
glwydd.*

YR Annuw-
iolion, a chyf-
ryw rai nid oes gan-
ddynt Ffydd fywiol, er eu
bod yn gnawdol ac yn wel-
edig â'u dannedd yn cnoi
(tel y dywaid Saint Awstain)
Sacrament Corph a Gwaed
Crist; er hynny nid ydynt
mewn modd yn y byd yn
gyfrannogion o Grist, ond
yn hytrach, i'w bamedig-
aeth eu hunain, yn bwyta ac
yn yfed Arwydd neu Sacra-
ment peth mor fawr,

XXX. *Am y ddau Ryw.*

NI ddylid naccau Cwp-
pan yr Arglwydd i'r
Llygion; canys dwy ran Sa-
crament yr Arglwydd, wrth
Ordinhad a Gorchymyn
Crist, a ddylid eu ministrio
i bob Cristion yn gyffelyb.

XXXI. *Am unig Aberth Crist
a gyflawnwyd ar y Groes.*

A Berthiad Crist, a wnaed
unwaith, fydd berffaith
Brynedigaeth. Boddhad, ac
iawn dros holl bechodau'r
byd i gyd, yn gystal gwreidd-
iol a gweithredol; ac nid oes
iawn arall am bechod, ond
hwnnw yn unig. O her-
wydd pahan, nid oedd a-
berthau'r Offerennau, y rhai
yn gyffredin y dywedent fod
yr Offeiriad yn aberthu Crist
ynddynt dros y byw a'r
meirw, i gael maddeuant
am y gosp neu'r euogrwydd,
ond chwedlau cablaidd, a
siommedigaethau peryglus.

XXXII. *Am Briodas Gwei-
nidogion.*

NI orchymynir i Esgob-
ion, Offeiriad, a Dia-
coniaid, trwy Gyfraith
Dduw, nac i addunedu
ystad buchedd fengl, nac i
ymgadw rhag Priodas: am
hynny mae'n gytreithlawn
iddynt hwythau, megis i
bot

ERTHYGLAU CREFYDD.

bob Cristianogion eraill, nid ydynt wrthwyneb i A'i wreicca yn ol eu deall eu Duw, ac a ordeiniwyd ac a hunain, fel y bont yn barnu gymmeradwywyd trwy Awfod y peth yn gwafanaethu durdod gyffiedin, a ddylid oreu i Dduwioldeb.

XXXIII. *Am Ddynion a yf-gymmunwyd, pa wedd y dylid eu gochel.*

Y Dyn trwy eglur gyhoeddiad yr Eglwys a iawn dorser ymaith oddi-wrth undeb yr Eglwys, ac a ysgymmuner, a ddylid ei gymmeryd, gan holl liaws y Ffyddlioniad, megis Dyn Cenhedlig a Ppublican, hyd oni chymmoder ef yn gyhoedd trwy benyd, a'i dderbyn i'r Eglwys gan Farnwr y boiddo Awdurdod i hynny.

XXXIV. *Am Draddodiadau'r Eglwys.*

NID yw anghenrhaid bod Traddodiadau a Seremoniau ym mhob lle yn yr nn-modd, neu yn gwbl gyffelyb; canys hwn a luasant bob amser o amrafael fodd, ac a ellir eu newidio mewn amrafael wledydd, amserau, ac arterion dynion, tra na ordeinier dim yn erbyn Gair Duw, Pwy bynnag o'i farn neillduol ei hun, o'i fodd, ac o lwyr fryd, yn gyhoeddu a dorro Draddodiadau a Seremoniau'r Eglwys, y rhai

fel yr ofno eraill wneuthur y cyffelyb, megis un yn trofeddu yn erbyn trefn gyffiedin yr Eglwys, ac yn briwo Awdurdod y Llywodraethwr, ac yn archolli cydwobodau y brodyr gweinion.

Y mae gan Eglwys wahanedig pob Cenedl awdurdod i ordeinio, newidio, a diddymmu Seremoniau neu Gynhedd'aur Eglwys, a ordeiniwyd yn unig trwy awdurdod dyn, cyd gwnele pob peth er Adeiladaeth.

XXXV. *Am Homiliau.*

Y Mae ail Lyfr yr Homiliau, y crysfllytafom hamryw enwau dan yr Ertthygl yma, yn cynnw Athrawiaeth dduwiol iachus, ac angenrheidiol amserau hyn; megis ym Llyfr cyntaf yr Homiliau osodwyd allan yn amser *ward* y Chweched: am hynny yr ydym yn barnu fod darllain hwy yn yr Eglwys gan y Gweinidogion, ddiesgeulus, ac yn llawlythyr, fel y gallo'r bobl deall.

ERTHYGLAU CREFYDD.

¶ Am Enwau'r Homiliau.

A M iawn

Arfer yr Eglwys.

Yn erbyn Per-
ygl Delwadd-
oliad.

Am adgywei-
rio a chadw
Eglwys i'n lan.

Am Weithred-
oedd da : yn
gyntaf am Ym-
prydio.

Yn erbyn Gly-
thineb a Me-
dudod.

Yn erbyn Di-
llad rhywy-
thion.

Am Weddi.
Am Le ac
Amfer Gweddi.

Y dylid min-
rio Gweddi
ffredina Sacra-

mentau mewn
ith gydna-
ddus.

XXVI. Am Gyffegriad Es-

gobion a Gweinidogion.
A E Llyfr Cyffegriad

Archesgobion ac Es-
gobion,
Urddiad Offeiriad a

coniaid, a osodwyd allan
ddiweddar yn amfer
ard y Chweched, ac a

10 Am barchus
Gymmeriad Gair
Duw.

11 Am roi Eluf-
eu.

12 Am Enedig-
aeth Crist.

13 Am Ddiodef-
aint Crist.

14 Am Adgyfod-
iad Crist.

15 Am dderbyn
Sacrament Corp.
a Gwaed Crist
yn deilwng.

16 Am Ddoni-
au'r Ysryd
Glan.

17 Ar Wythnos
y Gweddiau.

18 Am Ystad
Priodas.

19 Am Edifeir-
wch.

20 Yn erbyn
Seguryd.

21 Yn erbyn
Gwrthryfel.

gadarnhawyd yr un amfer
trwy Awdurdod Parlia-
ment, yn cynnwys ynddo

bob peth angenrheidiol i
gyfryw Gyffegriad ac
Urddiad : ac nid oes

ynddo ddim y fydd o
hono ei hun yn oter-
goelus, na yn annuwiol.

Ac am hynny, pwy bynnag
a gyffegrwyd neu a urdd-
wyd yn ol Cynheddfau'r

Llyfr hwnnw, er yr ail
flwyddyn o'r unrhyw Fre-
hin Edward hyd yr amfer

yma, neu ar ol hyn a
gyffegrer neu a urdder
yn ol yr unrhyw Gynh-

eddfau, yr ydym ni yn
ordeinio, bod y cyfryw rai
oll wedi eu cyffegru a'u

hurddo yn iawn, yn drefn-
us, ac yn gytreithlawn.

XXXVII. Am Lywo-
draethwyr Dinasaidd.

M Awrhydi y Brenhin
biau y Gallu pennaf
o fewn y Deyrnas hon o

Loegr, ac eraill o'i Ar-
glwyddiaethau ; i'r hwn y
perthyn pen Rheolaeth

pob Ystad y Deyrnas hon,
pa un bynnag font ai
Dinasaidd, ym mhob rhyw

achosion : ac nid yw, ac
ni's dylai fod, yn ddarosty-
ngedig i un Llywodraeth

estronol.

ERTHYGLAU CREFYDD.

Lle'r ydym yn rhoi i XXXVIII. *Am Olud Crist-
Fawrhydi'r Brenhin y Llyw-
odraeth bennaf, wrth baenw-
au yr ydym ni yn deall fod
meddyliau rhyw bobl enllib-
us yn ymrwystro; nid yd-
ym ni yn caniattau i'n Ty-
wyfogion na Gweinidogaeth
Gair Duw, na'r Sacrament-
au; yr hyn beth hefyd y
mae'r Gorchymyn a olod-
wyd allan yn ddiweddar gan
ein Brenhines Elisabeth, yn*

XXXIX. Am Lw Cristion.
ei dystiolaethu'n gwbl eglur:
ond y Rhagorffaint hwn-
nw'n unig, yr ydym yn
gweled ei roi bob anfer i
bob Tywyfogion duwiol yn
yr Ysgrhythyr Lan gan Dduw
ei hun; hynny yw, y dylent
lywodraethu ar bob ystad a
gradd a orchymynwyd dan
eu gofal gan Dduw, pa un
bynnag fyddont ai Eglwysig
ai Tynhorol, ac atal â'r
cleddyf dinasaidd y rhai cyn-
dyn a'r drwg-weithredwyr.

Nid oes i Esgob Rhufain Cyfiawnder, a Barn, a Gwir-
Lywodraeth o fewn y Deyrn-
as hon o *Loegr*.

Fe ddichon Cyfreithiau y
Deyrnas gospi Cristianogion
ag angau, am feiau ylgeler,
trymion.

Y mae'n gyfreithlawn i
Gristianogion, wrth orchy-
myn y Llywodraeth, wisgo
arfau, a gwasanaethu yn
rhyfel.

ianogion, nad yw gyffredin.
NID yw Golud Cristian-
ogion gyffredin, o her-
wydd eu cyfiawnder, a'u titl
a'u meddiant arnynt; megis
y mae rhyw Anabaptistiaid
yn, gwag ymfroffio. Er hyn-
ny, fe dylai pob dyn, o'r
cytryw bethau a fo yn ei
helw, roi elusen yn hael i'r
tlawd yn ol ei allu.

XXXIX. Am Lw Cristion.
MEgis yr ydym yn cŷt-
addef, bod Llwon ofer
ac ehud wedi eu gwahardd
i Gristianogion, gan ein Har-
glwydd Iesu Grist, a'i Apo-
stol Iago; felly yr ydym yn
barnu, nad yw Crefydd
Gristianogol yn gwahardd.
na's gall dyn dyngu pan fo'r
Llywodraethwr yn erchi,
mewn matter o ffydd a
chariad perffaith, trwy fod
gwneuthur hynny yn ol
addysg y Prophwyd. mewn
Cyfiawnder, a Barn, a Gwir-
ionedd.

Y SICRHAD.

YLlyfrhwn o'r Erthyglau
rhag-ddywededig,
brofwyd drachefn. ac a
gymeradwywyd i'w gynnal
a'i arfer o fewn y Deyrnas.
trwy gyttundeb a chyd-
syniad ein Goruchaf Ar-
glwyddes ELISABETH, trwy
Ras

ERTHYGLAU CREFYDD.

Ras Duw, brenhines Lloegr, gadarnhawyd drachefn da
a'r Iwerddon, Ymddiffynydd y ddwyllaw'r Archelsgob a
Ffydd, &c. a chweddi hynny Esgobion o'r Ty Uchaf. a than
trwy gyd, syniadd ein Goruchaf odwyllaw'r holl Eglwyswyr a'r
Arglwydd Frenhin IAGO I. Ty Isaf, yn eu Cymmansa, yn
trwy Ras Duw. Brenhin y flwyddyn o bedran yr Ar-
Brydain Fawr. Frainc, a'r glwydd 1571. ac yn gyffelyb
Iwerddon. Ymddiffynydd y yn y Gymmansa a gynhaliwyd
Ffydd, &c. Y rhyw Erthyglau yn y flwyddyn a bedran yr
a ddarllenwyd yn bwyllig, ac a Arglwydd 1604.

Y T A B L.

1 AM Ffydd yn y Drindod :6	Am Bechod gwedi Bedydd
Sanctiaidd.	17 Am Raglumaeth ac Ethol.
2 Am y Gair, neu Fab	edigaeth.
Duw, yr hwn a wnaeth.	18 Am gaffael Iachawdwr-
pwyl yn wir Ddyn.	iaeth dragywyddol trwy
3 Am Ddisgyniad Crist i	Enw Crist yn unig.
Uffern,	19 Am yr Eglwys.
4 Am Adgyfodiad Crist.	20 Am Awdurdod yr Eglwys.
5 Am yr Yspryd Glan.	21 Am Awdurdod Cyngorau
6 Bod yr Ysgrythyr Lan yn	Cyffredin.
ddigonol i Iachawdwr.	22 Am y Purdan.
iaeth.	23 Am Weini yn y Gynnull-
7 Am yr Hen Destament.	eidfa.
8 Am y tri Chredo.	24 Am Lafaru yn y Gynnull-
9 Am Bechod Gwreiddiol, neu	eidfa yn y cyfryw Dafod-
Anedigol.	iaith ac a ddeall o'r Bobl.
10 Am Ewyllys Rhydd.	25 Am y Sacramentau.
11 Am Gyfiawnhad Dyn.	26 Nad yw Annheilyngdod y
12 Am Weithredoedd da.	Gweinidogion yn rhwystro
13 Am Weithredoedd cyn Cyf-	Gweithrediad y Sacra-
iawnhad.	mentau.
14 Am Weithredoedd dros ben	27 Am Fedydd.
a orchymynwyd.	28 Am Swpper yr Arglwydd.
15 Am Grist yn unig yn ddi-	29 Nad
bechod.	

ERTHYGLAU CREFYDD.

29 Nad yw'r Annwylion	32 Am Briodas Gweinidogion
Gweinidogion yn rhwystro	33 Am Ddynion a ysgyn
Gweithrediad y Sacra-	munwyd, pa wedd y dylid
mentau.	eu gochel.
27 Am Fedydd.	34 Am Draddodiadau'r Eglwys.
28 Am Supper yr Arglwydd.	35 Am Homiliau.
29 Nad yw'r Annwylion	36 Am Gyfsegriad Esgobion
yn bwyta Corph Crist	a Gweinidogion
wrth arfer Supper yr Ar-	37 Am Lywodraethwyr Din
glwydd.	asafdd.
30 Am y ddau Ryw.	38 Am Olud Cristianogion,
31 Am unig Aberth Crist a	nad yw gyffwr din;
gyflawnwyd ar y Groes.	93 Am Lw Cristion,

TERFYN.

TABL i ddangos pa le y ceir pob un o'r SALMAU, with eu
dechreuad a'u Rhifedi.

A		Salm Duw, yn d' enw cadw	54
A Chub fi, Dduw yr hwn	69	D'wedai'r Arglwydd	110
Addewais, gudw,	39	D'wedai yr ynfyd	53
Ai'r uniodeb, O	58	Dy Babell di mor	84
A ofno'r Arglwydd,	128	Dyma'r amfer yn	124
Arglwydd, clyw'n	5	Dy ras, dy nawdd,	57
Arglwydd, manwl y	139	Dywaid i mi pa,	15
Attad (loni fy nerth)	28	E	
B		Erglyw fy arch,	143
Barn fi O Dduw, a	26	Erglyw, O Dduw,	61
Barn fi, O Dduw, a	43	F' Arglwydd, dyrchefais	25
Bendigaid to'r Arglwydd	144	F' Arglwydd, mi a'th	30
Bum yn dyfal ddifgwyl	40	Fy Arglwydd, na	38
C		Fy dd'wedai'r ynfyd	14
Cadw fi, Dduw.	16	Fy enaid mawl Sant	103
Cenwch a churwch	47	Fy enaid mola'r	104
Cenwch i'r Arglwydd,	149	Fy enaid mola'r	146
Cenwch i'r Aiglwydd,	98	Fy llais at Dduw, pan	77
Clodforaf fi fy	9	Fy mhobl i gyd,	78
Clodfired pawb yr	105	Fy Nuw, gwareda	59
Clodforwn di, dragwy	75	Fy unig Dduw	62
Clyw di Eogail i Israel	80	G	
Clywsom a'n clustiau,	44	Gobaith a nerth in'	46
Credaf i'r Arglwydd	11	Gostwng, O Arglwydd,	86
Chwi weision Duw,	113	Gwrandawed di yr	20
D		Gwrandewch chwi y	49
Da gennyf wrando	116	Gwyn ei lyd	41
Dangos fy Nuw,	22	H	
Datganaf drugaredd	101	Holl farnwyr byd mae	82
Datgan y nesoedd	19	I	
Da wyt i'th dir,	85	I dŷ'r Arglwydd pan	122
Dedwyddol yw mewn	112	I'm hing y gelwais ar	120
Diolchaf fi â chalon	34	I'r Arglwydd cenwch	100
Disgwyliaf o'r mynydd,	121	I ti, O Dduw,	65
Duw, buost i'n yn	90	LL	
Duw, dod i'r Brenhin	72	Llawer cenedl, O Dduw,	79
Duw, dy nawdd im'	56	Llawer gwaith cetais	129
Duw, fy nghyfiawnder	4	M	
Duw, pryfura i'm	70	Mawr ei enw'n njnas	48

Mi a'mddiridais	31, 71	Pan ddaeth Israel
Mi a'th sawrygaf di,	145	Pan ddychwelodd ein
Moliannu'r Arglwyd,	92	Pan oeddym gaeth yn
Molwch Dduw yn	150	Pa rai bynnag, yn Nuw
Molwch yr Arglwydd,	106.	Parod yw fy nghalon,
107, 118, 136, 147		Pleidia, O Arglwydd,
Mytyriaf gerdd byth	89	Pob cyfryw dyn
N		R
Na ddala ddrygdyb	87	Rhag y gŵr drwg
Na oflega, na thaw,	83	Rhot sawrglod iti,
Nid ini, Arglwydd,	145	Rhois weddi ar
O		Rhowch i'r Arglwydd,
O achub bellach,	12	S
O achub fi, fy Nuw,	7	Sawl a'mddiriedant yn
O Arglwyd, amled	3	Seilseini hon, sef Seion,
O Arglwydd, Dduw,	94	T
O Arglwydd, ein Ior ni	8	Teyrnafu y mae
O Arglwydd, erglyw	102	Traethodd fy nghalon
O Arglwydd, na cherydda	6	Trugaredd dod i mi
O Arglwydd, pa'm y	10	Trugaredd Dduw i'n
O Arglwydd, yn dy	21	Tuedda'ngolwg at y net,
O bryfia, Arglwydd,	141	Tydi, O Dduw, ywy
O cenwch lawl i Dduw	81	W
O cenwch lawl i'r	117	Wele, fod brodyr yn
O cenwch glod i'r	96	Wele, holl weision
O clyw gyfiawnder	17	Wrth gamwedd dyn
O cofia Ddafydd,	132	Y
O dowch a chanwn i'r	65	Ymgyloded un Duw
O Dduw fy iechyd,	88	Yn fy nghalon ri bu
O Dduw fy moliant i,	109	Yn Juda ac Israel dir
O Dduw, gwrando fy	65	Yn New ymlawenhwch
O Ior fy ngrym, caraf	18	Y tŷ ni adeilado'r Ner
O molwch enw'r	135	Yr Arglwydd Dduw yw
O molwch yr	148	Yr Aglwydd piau'r
O'r dyfnder gelwais	130	Yr Arglwydd ydyw ein
P		Yr Arglwydd yw fy
Phaham, O Dduw,	74	Yr Arglwydd yw
Paham y tertysg gwŷr	2	Yr unwedd ag y bref
Pa hyd, fy Arglwydd	13	Y sawl ni rodia,
Pa'm y rhodrefi yn dy	52	Y sawl fy deilwng,
		Ys da yw Duw i Israel